

W poszukiwaniu wiary i wolności

**PORADNIK METODYCZNY
DO NAUCZANIA RELIGII
DLA KLASY I LICEUM I TECHNIKUM**

**pod redakcją
ks. Stanisława Łabendowicza**

RADOM 2020

Przewodniczący redakcji: ks. Stanisław Łabendowicz
Zespół redakcji: Anna Duda, Bożena Sałek, Małgorzata Sar, Marta Waniek

Autorzy katechez: ks. Łukasz Białas, Monika Drążyk, Anna Duda, ks. Damian Fołtyn,
s. Elżbieta Gajowiak, Ewa Molik, Sławomir Murawski, Justyna Wulkiewicz

Redakcja techniczna: Damian Chrzanowski, Anna Grzywacz
Skład i łamanie tekstu: Damian Chrzanowski

DECYZJA O ZATWIERDZENIU PODRĘCZNIKA DO NAUCZANIA RELIGII DLA CAŁEJ POLSKI

Poradnik metodyczny do nauczania religii rzymskokatolickiej według podręcznika
nr AZ-31-01/18-RA-3/20, zgodnego z programem nauczania nr AZ-3-01/18 oraz AZ-4-01/18.

Przewodniczący Komisji Wychowania Katolickiego
Konferencji Episkopatu Polski
Bp Marek Mendyk

Warszawa, 1 lipca 2020 r.

Recenzenci: ks. dr Jarosław Kowalczyk, ks. prof. dr hab. Tadeusz Panuś

Imprimatur: Kuria Diecezji Radomskiej w Radomiu
Bp Henryk Tomasik, Biskup Radomski
Ks. dr Jacek Kucharski, Cenzor
Ks. lic. mgr Marek Fituch, Wicekanclerz Kurii
L.dz. 435/20, Radom, 2 czerwca 2020 roku

Wydawca:

Wydawnictwo Diecezjalne i Drukarnia w Sandomierzu
27-600 Sandomierz, ul. Żeromskiego 4, tel. 15 64 99 700
e-mail: zamowienia@wds.com.pl, www.wds.pl

ISBN 978-83-8101-345-1

© Copyright by ks. Stanisław Łabendowicz, Radom 2020

Wydanie I

Informacja: Wydział Katechetyczny Kurii Diecezji Radomskiej
26-600 Radom, ul. Malczewskiego 1; tel./fax 48 340 62 38

Dystrybucja: Wydawnictwo Diecezjalne i Drukarnia w Sandomierzu
27-600 Sandomierz, ul. Portowa 14, tel. 15 649 97 40
zamowienia@wds.com.pl, www.wds.pl

Druk i oprawa: Wydawnictwo Diecezjalne i Drukarnia w Sandomierzu
27-600 Sandomierz, ul. Żeromskiego 4, tel. 15 649 97 00, fax 15 649 97 01
zamowienia@wds.com.pl, sklep24@wds.com.pl, http://www.wds.pl

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	7
--------------------	---

I. Kim jestem? 11

1. Kim jestem? Chcę zrozumieć siebie.....	11
2. Pochodzenie świata i człowieka – kreacjonizm a ewolucjonizm	19
3. Poprzez stworzenie otrzymujemy wolność	28
4. Wiara i rozum.....	37

II. Jestem Bożym stworzeniem45

5. Powołanie człowieka do współdziałania z Bogiem w świecie..	45
6. Chrystus broniący ludzkiej godności	52
7. Pismo Święte i Tradycja	62
8. Przekazywanie Objawienia Bożego	73
9. Literackie ujęcie Biblii	79
10. Maryja pomaga nam być wrażliwymi w wierze, nadziei i miłości.....	89
11. Modlitwa psalmami.....	98
12. Objawienie Boże a objawienia prywatne	109

III. Jestem odkupiony przez Chrystusa 117

13. Człowiek odwraca się od Stwórcy – zapowiedź odkupienia.....	117
14. Cztery prawa życia duchowego.....	127
15. Wierzę w Boga Miłosiernego	137
16. Współczesny świat potrzebuje miłości i miłosierdzia.....	144
17. Modlitwa jako owoc chrześcijańskiej wiary.....	151

18. Na modlitwie rozmawiam z Ojcem	159
19. Modlitwa w życiu chrześcijanina – formy i rodzaje modlitw.....	166
20. Potrzebuję rozwoju życia duchowego	178
21. Obraz Jezusa w Ewangeliach.....	185
22. Modlitwa Arcykapłańska Jezusa Chrystusa	200

IV. Komu wierzę?..... 209

23. Wiara w Boga jako akt całego człowieka	209
24. W poszukiwaniu wiary dojrzałej.....	218
25. Obrona wiary wobec współczesnych zagrożeń	227
26. Wierzę w Boga Wszechmogącego – Opatrzność Boża	233
27. Wierzę w Jezusa Chrystusa.....	245
28. Jezus Chrystus – Pośrednik i pełnia Objawienia.....	254
29. Otrzymaliście ducha przybrania za synów	262
30. Wierzę w Ducha Świętego.....	272
31. Duch Święty działa we wspólnocie Kościoła.....	281
32. Mocą Ducha Świętego jestem we wspólnocie Kościoła	288
33. Rola mediów w życiu chrześcijanina.....	296

V. W co wierzę? 307

34. Istnienie aniołów. Aniołowie w życiu Kościoła	307
35. Wierzę w Kościół.....	319
36. Kościół jako wspólnota miłości.....	328
37. Świadectwa postaw modlitewnych.....	336
38. Obcowanie świętych. Postawy wiary ludzi świętych i błogosławionych	345
39. Jedność w modlitwie ze zmarłymi. Liturgia pogrzebu chrześcijańskiego	354

VI. Wiara naszych ojców 363

40. Kościół pierwotny.....	363
41. Skład Apostolski i Symbol Nicejsko-Konstantynopolitański	371
42. „Późno Cię umiłowałem...” – życie i dzieło św. Augustyna.....	377

43. Najważniejsze aspekty Kościoła wieków średnich	383
44. Żyję we wspólnocie z innymi – wpływ zakonów na kulturę Europy	392
45. Problemy schizmy wschodniej. Reforma gregoriańska.....	399
46. Duch Święty uzdalnia mnie do świadectwa – św. Tomasz z Akwinu.....	406
47. Chrześcijańska postawa wobec bliźniego	413
48. Świadectwo życia chrześcijańskiego	419
49. Misje w Kościele – św. Wojciech	427
50. Na straży wiary narodu polskiego – św. Stanisław, św. Jadwiga Królowa	433
51. Świadectwo wiary błogosławionych męczenników	440

VII. „Niech chwała Pana trwa na wieki” (Ps 104,31) 449

52. Św. Jan Paweł II – Przyjaciel młodych	449
53. Przeżywam czas adwentowego przygotowania i oczekiwania	460
54. Syn Boży stał się Człowiekiem	470
55. Życie ukryte Jezusa.....	476
56. Jezus Chrystus gromadzi nowy Lud Boży.....	484
57. Uczestniczę w sakramentach uzdrowienia chrześcijańskiego.....	491
58. Chrystus Zmartwychwstały – dar i zadanie	503
59. Eucharystia spotkaniem z żyjącym Chrystusem	509
60. Liturgia w życiu chrześcijanina	518
61. Aby byli jedno – podstawy myśli ekumenicznej i dialogu międzyreligijnego	525

WPROWADZENIE

Drodzy Katecheci

Z radością oddajemy w Wasze ręce nowy podręcznik metodyczny do nauczania religii w klasie pierwszej liceum i technikum pt. *W poszukiwaniu wiary i wolności*. Podręcznik ten jest oparty o treści *Podstawy programowej Kościoła katolickiego w Polsce* z 2018 r. i *Program nauczania religii* z 2018 r.

Program nauczania religii w pierwszej klasie liceum i technikum ma zachęcić uczniów do aktywnego poszukiwania odpowiedzi na pytania związane z wiarą. Uczniowie w pierwszej klasie znajdują się w specyficznej sytuacji. Po pierwsze doświadczają obecności w nowej szkole, nowym środowisku, nowej grupie rówieśników i nauczycieli. Jest to sytuacja ciekawa, choć traumatyzująca. Młodzi czują potrzebę jakiegoś zakorzenienia i przemyślenia na nowo własnej tożsamości. Tematyka zajęć w szkole ponadpodstawowej wychodzi naprzeciw oczekiwaniom uczniów, należy więc uwzględnić ich silne poczucie wolności i niezależności, wesprzeć podczas wyrażania własnego zdania na tematy związane z wiarą oraz wykazać zrozumienie. Uczeń w szkole ponadpodstawowej potrzebuje towarzyszenia podczas odnajdywania sensu wiary, pomocy w uzgadnianiu jej z nauką oraz świadectwa, które jest mocnym argumentem dowodzącym obecności Boga w świecie. Tematem zasadniczym dla tego etapu edukacyjnego jest chrześcijańska tożsamość. Chodzi o ukazanie chrześcijańskiego stylu życia, który nie jest jedynie zbiorem nawyków, przyzwyczajzeń i zwyczajów przekazywanych z pokolenia na pokolenie.

Rozdział pierwszy podręcznika odnosi się do poszukiwania odpowiedzi na pytanie o sens istnienia w oparciu o poglądy filozoficzne, teologiczne i Biblię. Rozdział drugi jest poświęcony refleksji nad stworzeniem, pochodzeniem człowieka i świata. Tematyka zajęć ma na celu uświadomienie, że zostałem wybrany, zaplanowany

przez Boga, bo Bóg chciał każdego z nas z osobna. Kolejnym komponentem, który kształtuje chrześcijańską tożsamość, jest poczucie, iż otrzymaliśmy Boże przebaczenie i zostaliśmy odkupieni przez Chrystusa. Treści rozdziału trzeciego prowadzą ucznia od zagadnień związanych z grzechem, który jest skutkiem wolnego wyboru, do świętości Boga. Rozdział czwarty koncentruje się na poszukiwaniu zrozumienia swojej wiary. Rozdział piąty dotyczy tematyki eschatologicznej i angelologii. Rozdział piąty dotyczy modlitwy jako owocu chrześcijańskiej wiary. W podręczniku nie zabrakło katechez związanych z rokiem liturgicznym i okolicznościowych (rozdział szósty).

Punkt wyjścia do nauczania religii w I klasie liceum i technikum stanowi wymiar egzystencjalny. Na wymiar ten składa się osobiste i bardzo zróżnicowane doświadczenie Kościoła odkrywane w wyznaniu wiary, sakramentach, modlitwie i moralności błogosławieństw. Na tych doświadczeniach winien bazować katecheta na podstawie własnych przemyśleń i naszego podręcznika. W nauczaniu chodzi o oczyszczenie obrazu Kościoła i życia chrześcijańskiego odnośnie motywacji wiary, o doświadczanie bliskiego związku wiary z zagadnieniem sensu życia i działania.

Wymiar biblijny jest powiązany z odkryciem związku między Kościołem a słowem Bożym. Ten aspekt jest niezmiernie ważny motywująco i powinien być wielokrotnie podkreślany przez nauczycieli i twórców podręczników. Kościół sakramentów i przykazań oraz błogosławieństw jest Kościołem słowa. Eklezjocentryczny motyw programu winien ukazać konieczność zakorzenienia się w Piśmie Świętym oraz związku między Kościołem a Biblią. Winien wreszcie ukazywać, że historia zbawienia składa się z trzech nierozzerwalnie ze sobą związanych etapów: Starego Testamentu, życia Jezusa Chrystusa i historii Kościoła.

Wymiar doktrynalny realizowanego programu wiąże się z uszeregowaniem celów katechetycznych i treści nauczania według schematu zastosowanego w Katechizmie Kościoła Katolickiego. Zagadnienia, jakie podejmuje program wiążą się z wchodzeniem w tajemnicę związku Boga – Trójcy Świętej i Kościoła. Program przeciwstawia się naturalizmowi – w formacji moralnej mówi zarówno o Kościele błogosławieństw, jak i o Kościele sakramentów.

Funkcja ewangelizacyjna programu dla klasy pierwszej dotyczy zwłaszcza zagadnień związanych z właściwym rozumieniem Kościoła. Praktyka sakramentów i życia według ideałów ewangelicznych stanowi szczególną trudność dla młodzieży w tym wieku. Stąd należy wyeksponować te treści, które dotyczą życia sakramentalnego i chrześcijańskiego. Dotyczy to szczególnie udziału we Mszy Świętej.

W czasie trwania nauki młodzi ludzie są na dość burzliwym etapie osiągania dojrzałości psychofizycznej i religijno-kulturowej. Młodzież licealna niejednokrotnie kwestionuje prawdy wiary. Realizowany na katechezach program winien jednocześnie pełnić funkcję ewangelizacyjną. Zasadne jest podejmowanie dyskusji z młodzieżą na tematy związane z wiarą, by wykazać, że nie ma sprzeczności pomiędzy wiarą a wiedzą.

Metodyka pracy podczas katechezy powinna uwzględniać fakt, że przynajmniej dla części młodzieży bierzmowanie było ważnym elementem związania z Kościołem. Stąd też zasadne jest korzystanie z metod biblijnych i liturgicznych. W omawianiu kwestii dogmatycznych należy wykorzystywać metodę dialogu i dyskusji. Potrzeba ponadto wykorzystywać metody, które będą służyły tworzeniu wspólnoty i otwarciu się młodzieży na siebie. Zadaniem katechety jest też zainteresowanie ucznia aktualnymi wydarzeniami z życia Kościoła, przeżywanymi okresami roku liturgicznego, działalnością grup duszpasterskich i kół zainteresowań.

Uczeń po skończonej pierwszej klasie powinien znać zasady życia i modlitwy wspólnoty Kościoła z podkreśleniem ożywionego życia sakramentalnego, różne formy modlitwy i podstawowe prawdy objawione. Uczeń powinien umieć przyjmować Chrystusa jako najdoskonalszy wzorzec życia, dostrzegać w liturgii drogę przybliżania się ku Bogu i pomocy w osiąganiu doskonałości, odczytywać uczestnictwo w liturgii jako pogłębianie więzi z Chrystusem i Jego Kościołem, uzdalniające do wyraźniejszego zaangażowania się po stronie dobra. Uczeń ma żyć we wspólnocie Kościoła i angażować się po stronie Kościoła.

Każda opracowana w podręczniku metodycznym jednostka katechetyczna wyposażona jest w cele: ogólny i szczegółowe. W przygotowanych katechezach zaproponowano interesujące metody i środki dydaktyczne. Tok katechezy jest organizowany przez: wprowadzenie,

rozwinięcie i zakończenie. Spotkanie rozpoczyna i kończy wspólna modlitwa, która towarzyszy uczniom również w trakcie katechezy, a służy uwewnętrznieniu poznanej prawdy, pomaga ją przyjąć i zastosować w życiu.

Mam nadzieję, że przygotowany zgodnie z powyższymi założeniami metodycznymi podręcznik posłuży jako dobra pomoc do przygotowania katechez w pierwszej klasie liceum i technikum. Na trud realizacji programu, wynikający z przyjętej misji apostołskiej, życzę wielu łask Bożych. Szczęść Boże!

ks. Stanisław Łabendowicz

Radom, 4 maja 2020 r.

I. KIM JESTEM?

1. KIM JESTEM? CHCĘ ZROZUMIEĆ SIEBIE

Cel ogólny

- Zapoznanie z biblijną prawdą o stworzeniu człowieka i świata
- Ukazanie człowieka jako istoty rozumnej, ukierunkowanej na Boga, którą Bóg ukochał wyjątkową miłością.
- Kształtowanie postawy zawierzenia Chrystusowi.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- nazywa człowieka dzieckiem Boga,
- wylicza cechy charakteryzujące dziecko Boże,
- wyjaśnia, na czym polega podobieństwo człowieka do Boga rozumiane jako odpowiedź na dar, w którym jest zapisany w człowieku obraz Boży (A.11.1),
- wyjaśnia, co jest celem ludzkiego życia,
- objaśnia, że człowiek jest zdolny poznawać siebie i panować nad sobą.

Umiejętności

- stwierdza, że pełnię człowieczeństwa możemy zobaczyć w Jezusie Chrystusie,
- wskazuje na źródła koncepcji człowieka i świata (A.1.1),
- wnioskuje, że Chrystus wskazuje człowiekowi drogę do zrozumienia swojego istnienia.

Postawy

- identyfikuje się z chrześcijańską koncepcją człowieka i świata oraz konsekwentnie stosuje ją w swoim życiu (A.1.a),
- właściwie korzysta z daru wolności (C.2.c),
- wyraża wdzięczność za dar stworzenia człowieka na obraz i podobieństwo Boże,

- przyjmuje odpowiedzialność za kształtowanie postawy zawierzenia Chrystusowi.
-

Metody

Analiza tekstu biblijnego, praca w grupach, rozmowa kierowana, auto-refleksja.

Środki dydaktyczne

Pismo Święte, Katechizm Kościoła Katolickiego, *List od Boga. Zobacz, kim jesteś w Jego oczach!*, Jan Paweł II, *Christifideles laici*, Franciszek, *Przemówienie wygłoszone w czasie spotkania z seminarzystami, nowicjuszami i nowicjuskami*, Watykan, 6 lipca 2013 r., T. Merton, *Posiew kontemplacji. Nikt nie jest samotną wyspą*, Kraków 1989, K. Pawlina, *Nie zmarnować młodości*, Warszawa 2000.

MODLITWA

„Ojcze nasz”.

WPROWADZENIE

Spotykamy się dziś na pierwszej katechezie po wakacjach. Jest to również wasza pierwsza katecheza w nowej szkole. Aby nam się dobrze pracowało, musimy poznać swoje imiona, dlatego proponuję, by każdy z nas się przedstawił.

Każdy wymienia swoje imię i mówi kilka zdań o sobie.

Znamy już swoje imiona, więc możemy teraz spróbować poszukać odpowiedzi na pytanie: Kim jestem?

Odczytanie świadectwa z podręcznika ucznia.

„W przeciwieństwie do zwierząt i drzew, nie wystarcza nam żyć w granicach naszej natury. Nie wystarcza nam to, że jesteśmy indywidualnymi jednostkami. (...) Bóg zostawia nam swobodę wyboru, kim chcemy być. «(...) tylko Bóg posiada tajemnicę mej prawdziwej osobowości, On jeden może uczynić mnie tym,

kim jestem», a raczej On jeden może uczynić mnie tym, kim będę (...). Każdy człowiek jest powołany do tego, żeby być kimś, ale musi zrozumieć, że aby spełnić to powołanie, może być tylko jedną osobą: sobą samym” (T. Merton, *Posiew kontemplacji. Nikt nie jest samotną wyspą*, Kraków 1989, s. 18-19.260).

Człowiek współczesny nie tylko nie szuka odpowiedzi na pytanie, kim jest, ale często sobie nawet tego pytania nie stawia, uważając je za zbyt trudne. Będąc uwikłanym w sprawy ziemskie, ufając swoim wynalazkom aż do poczucia samowystarczalności, kierując się wyborami, które tu, i wyłącznie dla niego są wygodne, przynoszą korzyść, człowiek wyraża skłonność do ukrywania się przed Bogiem (por. Rdz 3,8-10) i do ucieczki przed Jego wezwaniem (por. Jon 1,3), nie chce stawiać pytań, które mogą się okazać brzemiennie w wymagania. Gdy dodamy do tego bunt przeciw obecności zła w świecie prądy umysłowe wrogie wszelkiej transcendencji, zły przykład wierzących, niewiedzę lub obojętność religijną, to mamy obraz człowieka o zachwianej bądź wprost negatywnej postawie, jakże dalekiej od biblijnego zawołania „dziękuję żeś mnie tak cudownie stworzył” (por. Ps 139,14).

Każdy z Was na pytanie, kim jestem, miałby na pewno różne odpowiedzi.

ROZWINIĘCIE

Odczytanie i analiza tekstów biblijnych.

„Stworzył więc Bóg człowieka na swój obraz na obraz Boży go stworzył; stworzył mężczyznę i niewiastę” (Rdz 1,27).

– Na czyje podobieństwo został stworzony człowiek?

„Wszystkim tym jednak, którzy Je przyjęli, dało moc, aby się stali dziećmi Bożymi, tym, którzy wierzą w imię Jego” (J 1,12).

– Czyim dzieckiem jest każdy z nas?

„A wreszcie rzekł Bóg: Uczyńmy człowieka a Nasz obraz, podobnego Nam. Niech panuje nad rybami morskimi, nad ptactwem powietrznym, nad bydłem, nad ziemią i nad wszystkimi zwierzętami pełzającymi po ziemi” (Rdz 1,26).

– Jakie zadanie powierzył Pan Bóg człowiekowi?

Przede wszystkim żyjemy dla Boga i w Bogu. On jest naszym Stwórcą. Nosimy w sobie podobieństwo do Boga. Pan Bóg nieskończenie nas umiłował i obdarzył udziałem w swoim życiu.

Św. Augustyn powie: „Ty dajesz mu (człowiekowi) radość w uwielbieniu Ciebie, albowiem stworzyłeś nas dla siebie i niespokojne jest serce nasze, dopóki nie spocznie w Tobie” (św. Augustyn, *Wyznania*).

Odczytanie i analiza tekstów nauczania Kościoła.

„Człowiek, ponieważ został stworzony na obraz Boży, posiada godność osoby: nie jest tylko czymś, ale kimś. Jest zdolny poznać siebie, panować nad sobą, w sposób dobrowolny dawać siebie oraz tworzyć wspólnotę z innymi osobami; przez łaskę jest powołany do przymierza ze swoim Stwórcą, do dania Mu odpowiedzi wiary i miłości, jakiej nikt inny nie może za niego dać” (KKK 357).

– Co wyróżnia człowieka spośród innych stworzeń?

„Pozwólcie zatem – proszę Was, błagam Was z pokorą i ufnością – pozwólcie Chrystusowi mówić do człowieka. On jeden ma słowa życia – tak, słowa życia wiecznego. Otwarcie drzwi Chrystusowi, przyjęcie Go w sferę własnego człowieczeństwa nie tylko nie jest zagrożeniem dla człowieka, lecz stanowi jedyną drogę wiodącą do uznania człowieka w pełni jego prawdy i do wyniesienia jego wartości” (Jan Paweł II, *Christifideles laici*, 34).

„Jesteś ważny dla mnie, kocham Cię, liczę na Ciebie». Jezus mówi to każdemu z nas! Z tego rodzi się radość. (...) Czuć się kochanym przez Boga, czuć że dla Niego nie jesteśmy numerami, ale osobami (...). Im bardziej jednoczysz się z Jezusem i On staje się centrum twojego życia, tym bardziej On sprawia że przestajesz skupiać się na sobie,

a otwierasz na innych” (Franciszek, *Przemówienie wygłoszone w czasie spotkania z seminarzystami, nowicjuszami i nowicjuskami*, Watykan, 6 lipca 2013).

- Kto wskazuje człowiekowi drogę do zrozumienia jego istnienia?
- Co oznacza postawić osobę Chrystusa w centrum ludzkiego życia?

Wszyscy jesteśmy dziećmi Boga i stworzył On nas na swój obraz i podobieństwo. Jest to dla nas jednocześnie dar i zadanie, jesteśmy bowiem istotami posiadającymi rozum i wolną wolę. Każdy człowiek pragnie szczęścia i wszystko, co w życiu robimy, zmierza do jego osiągnięcia. Pełnię zadowolenia może dać tylko Chrystus, ponieważ to On jest wyzwoleniem, uczy nas kochać innych ludzi oraz właściwie wybierać.

ZAKOŃCZENIE

Podstawową relacją, która opisuje człowieka, jest jego odniesienie do Boga. Jeżeli pozwolisz wejść Bogu w swoje życie, On umożliwi ci zrozumienie, kim jesteś i Twoje życie będzie piękne, tak jak życie wielu świętych.

„Moje Dziecko!

Może Mnie nie znasz, ale Ja wiem o Tobie wszystko. Wiem, kiedy siadasz, kiedy wstajesz i znam wszystkie Twoje ścieżki (Ps 139,1-3). Nawet Twoje włosy na Twojej głowie są policzone (Mt 10,29-31), zostałeś stworzony na Mój obraz (Rdz 1,27).

Znałem Cię jeszcze zanim się począłeś (Jr 1,4-5), wybrałem Cię, gdy zaplanowałem stworzenie świata (Ef 1,11-12). I nie jesteś pomyłką, a Twoje dni zostały zapisane w mojej księdze (Ps 139,15-16). Wyzaczyłem dokładny czas Twojego urodzenia i miejsce gdzie będziesz mieszkał (Dz 17,26), kształtowałem Cię już w łonie Twojej mamy, spójrz jak cudownie jesteś stworzony! (Ps 139,13-14) Od Twojego poczęcia jestem nieustannie przy Tobie (Ps 71,6)

Chcę wylewać na Ciebie swoją miłość (1J 3,1), ponieważ jesteś Moim ukochanym dzieckiem, a ja Twoim Ojcem (1J 3,1). Każdy dar, jaki otrzymujesz, pochodzi ode Mnie (Jk 1,17). Dbam o Ciebie i mogę zaspokoić wszystkie Twoje potrzeby (Mt 6,31-33). Umiłowałem Cię

miłością na wieki (Jr 31,3), nigdy nie przestanę darzyć Cię łaskami i dobrem (Jr 32,40). Jesteś moim drogocennym dzieckiem (Wj 19,5), chcę Ci pokazać rzeczy wielkie i dziwne (Jr 33,3), a moje plany na Twoją przyszłość są pełne nadziei (Jr 29,11).

Jeśli będziesz Mnie szukać z całego serca, na pewno Mnie znajdziesz (Pwt 4,29). Przychodź do mnie ze wszystkimi sprawami, a dam Ci to, czego pragnie Twoje serce (Ps 37,4). Mogę uczynić dla Ciebie więcej, niż sobie wyobrażasz (Ef 3,20).

Jestem także Ojcem, który pociesza Cię we wszystkich Twoich kłopotach (2Kor 1,3-4). Kiedy Twoje serce jest złamane, Ja jestem przy Tobie (Ps 34,18) i noszę Cię blisko mojego serca, jak Pasterz swoją owcę (Iz 40,11). Pewnego dnia otrę z Twoich oczu wszystkie łzy (Ap 21,3-4) i zabiorę każdy ból (Ap 21,3-4).

Kocham Cię tak samo mocno, jak ukochałem mojego Syna, Jezusa (J 17,23). Posłałem Go na świat, abyś zobaczył, jak bardzo mi na Tobie zależy (J 17,26). Jezus jest Moim odbiciem (Hbr 1,3), a Jego śmierć była największym dowodem mojej bezgranicznej miłości do Ciebie (J 4,10). Zawsze jestem po Twojej stronie (Rz 8,13).

Oddałem wszystko, co kocham, aby zyskać Twoją miłość (Rz 8,32-38). Jeżeli uwierzysz w Jezusa, uwierzysz też we Mnie (J 2,23) i już nic nie oddzieli Cię od mojej miłości (Rz 8,38-39). Każdego Twój powrót do mnie to okazja do wyprawienia uroczystej uczty (Łk 15,7). Czy chcesz być moim dzieckiem? (J 1,12-13). Czekam na Twoją odpowiedź. Czekam na Twoją miłość. Czekam na Ciebie (Łk 15,11-32).

Kocham Cię!

Twój Tato – Bóg wszechmogący”.

(List od Boga. Zobacz, kim jesteś w Jego oczach!)

Krótkie wypowiedzi uczniów, np. które słowa, zdania zwróciły ich uwagę, co ich najbardziej poruszyło.

Uczniowie, mając na ławkach Pismo Święte, wybierają jedną perykopę biblijną, która jest zaznaczona w liście i po odszukaniu zapisują w zeszycie pod tematem katechezy.

„Sam ze wszystkimi chcesz dać sobie radę.

Nic nie potrzebujesz. Nikogo nie pytasz.

Idziesz sam.

Zdarza się, że młodość daleko człowieka poniesie.

Czasami od Boga odchodzi się w młodości, bo krępuje,
niewygodny, a nawet niekiedy przeszkadza.
Później tylko boli – Serce boli Jezusa.
Żeś się zgubił, że nie widzisz drogi, że ci wszystko jedno.
Czekając, kocha i ufa, że do Niego powrócisz”.
(K. Pawlina, *Nie zmarnować młodości*, Warszawa 2000)

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Jak często dziękuję Bogu za dar życia, który od Niego otrzymałem?
- W jaki sposób staram się zrozumieć siebie i innych ludzi?
- Kto jest dla mnie wzorem w dążeniu do doskonałości?

Pamiętaj, jeżeli pozwolisz wejść Bogu w swoje życie, On umożliwi ci zrozumienie, kim jesteś i Twoje życie będzie piękne, tak jak życie wielu świętych.

ZESZYT UCZNIA

Zapis stanowi perykopa biblijna wybrana przez każdego ucznia z listu do Boga.

PRACA DOMOWA

Pomódl się w intencji kolegów z klasy, aby wszyscy właściwie potrafili korzystać z tego, że są dziećmi Boga.

Wysłuchaj z YouTube: *Lednica 2018 – kazanie abp. Grzegorza Rysia**
i odpowiedz na pytanie:

- Dlaczego człowiek, szczególnie człowiek słaby i grzeszny, dla Boga jest najważniejszy?

* <https://www.youtube.com/watch?v=Mj7JTU3qky8>

lub

zeskanuj poniższy kod QR:

MODLITWA

„Błogosław, duszo moja, Pana!
O Boże mój, Panie, jesteś bardzo wielki! (...)
Umocniłeś ziemię w jej podstawach:
na wieki wieków się nie zachwieje. (...)
Jak liczne są dzieła Twoje, Panie!
Ty wszystko mądrze uczyniłeś (...)
Niech chwała Pana trwa na wieki:
niech Pan się raduje z dzieł swoich. (...)
Póki mego życia, chcę śpiewać Panu
i grać mojemu Bogu, póki mi życia starczy.
Niech miła Mu będzie pieśń moja,
będę radował się w Panu. (...)
Błogosław, duszo moja, Pana!” (Ps 104,1.5.24a-b.31.33-34.35c).

2. POCHODZENIE ŚWIATA I CZŁOWIEKA – KREACJONIZM A EWOLUCJONIZM

Cel ogólny

Ukazanie prawdy, że Bóg jest Stwórcą świata.

Kształtowanie umiejętności oceny koncepcji kreacjonizmu i ewolucjonizmu.

Kształtowanie postawy wdzięczności Bogu za stworzony świat.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- przytacza wydarzenia z Pisma Świętego mówiące o obecności Boga w świecie,
- identyfikuje otaczający świat z dziełem Boga-Stwórcy,
- objaśnia, jak należy rozumieć biblijny poemat o stworzeniu świata,
- wyjaśnia istotową różnicę pomiędzy tworzeniem (przekształcaniem) a stwarzaniem (z niczego) (A.8.1).

Umiejętności

- wyjaśnia chrześcijańską wizję człowieka i świata (A.1.2),
- charakteryzuje główne koncepcje dotyczące człowieka i świata (A.1.3),
- redaguje modlitwę dziękczynną za stworzony świat,
- wskazuje działania, jakie może podjąć, aby świat był obrazem Boga,
- analizuje teksty Pisma Świętego ukazujące Boga Stwórcę.

Postawy

- identyfikuje się z chrześcijańską koncepcją człowieka i świata oraz konsekwentnie stosuje ją w swoim życiu (A.1.a),
- ocenia swoją postawę wobec Boga Stwórcy,
- przyjmuje postawę wdzięczności za stworzony świat.

Metody

Wykład, pogadanka, analiza tekstu biblijnego i źródłowych, ekspozycja, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Pismo Święte, Katechizm Kościoła Katolickiego, Youcat, *3 Minute Catechism**, Jan Paweł II, *Dies Domini*, Jan Paweł II, *Evangelium vitae*, Jan Paweł II, *Fides et ratio*, Benedykt XVI, *Przemówienie wygłoszone w czasie audiencji dla członków Papieskiej Akademii Nauk*, Watykan, 31 października 2008 r., J. Salij, *Gwiazdy, ludzie i zwierzęta – O godności człowieka i godności materii*, Poznań 2009.

MODLITWA

„Duchu Święty, który oświecasz...”.

WPROWADZENIE

Odczytanie świadectwa z podręcznika ucznia

„Nie tylko pierwszy, ale każdy człowiek jest osobą. Od pierwszego momentu naszego istnienia Bóg nad każdym pochyła się z miłością, i każdego z nas chce uczynić godnym życia wiecznego.

Czy nie prościej więc – zamiast mówić o „zewnętrznych ingerencjach” – wskazać na transcendentną wszechobecność Boga w każdym miejscu, wewnątrz każdego bytu i wewnątrz wszelkich rozwojowych procesów? Nie musielibyśmy wówczas – w każdym razie z religijnego punktu widzenia – szczególnie eksponować momentu ożywienia materii. Jeśli zaś idzie o człowieka, to nie tylko pierwszy człowiek, ale każdy w ogóle człowiek jest osobą i wobec tego nad każdym z nas – od pierwszego momentu naszego istnienia – Bóg pochyła się imieniem, z miłością, i każdego z nas chce uczynić godnym życia wiecznego. Czy można bardziej jeszcze podkreślić szczególność relacji między Stwórcą a człowiekiem? Czy można bardziej wyeksponować wyróżnienie człowieka w stosunku do wszystkich stworzeń żyjących na ziemi?

* *3 Minute Catechism* (Trzyminutowy katechizm) [dalej: MC] to materiał, który ma na celu wyjaśnienie wiary katolickiej, w oparciu o Katechizm Kościoła Katolickiego oraz nauczanie wybitnych teologów. Jego treści prezentowane są w sposób prosty i zwięzły, aby dzięki temu mógł trafić do jak najszerszego grona odbiorców. Oczywiście 3MC nie odpowie na wszystkie pytania. Należy także liczyć się z uproszczeniami, które zostały wymuszone poprzez wybrany format prezentacji. Zaleca się, aby przedstawione treści zostały pogłębione w dalszych dyskusjach, z wykorzystaniem innych źródeł, m.in. Pisma Świętego, Katechizmu Kościoła Katolickiego, Youcatu etc.

Źródłem prawdy zarówno naturalnej, jak i nadprzyrodzonej jest ten sam Bóg, zatem nie może być prawdziwej sprzeczności między nauką i wiarą. Kościół nie tylko nie zwalcza rozwoju ludzkich nauk i umiejętności, ale wspiera je na różne sposoby oraz dąży do ich rozwoju. Nie lekceważy on ani nie gardzi korzyściami pochodzącymi z tych nauk i umiejętności dla życia ludzi, ale przyznaje, że odpowiednio uprawiane, z pomocą Bożej łaski prowadzą do Boga, skoro pochodzą od Niego, Pana umiejętności. Oczywiście Kościół nie sprzeciwia się, aby tego rodzaju dziedziny wiedzy posługiwały się własnymi zasadami i metodami we właściwym obszarze, ale uznając tę słuszną wolność zwraca uwagę, aby sprzeciwiając się Bożej nauce nie rodziły błędów, albo przekroczywszy własne granice, nie zajmowały się sprawami wiary i nie zniekształcały ich”.

(J. Salij, *Gwiazdy, ludzie i zwierzęta – O godności człowieka i godności materii*, Poznań 2009)

Skąd wziął się człowiek? Jak powstał kosmos? Czy pochodzimy od małpy? Te i wiele innych pytań dotyczących tajemnicy stworzenia nurtuje współczesnych ludzi. Odpowiedzi na nie zasadniczo wpływają na rozumienie sensu i celu naszego życia. Jaka jest więc prawda o naszym pochodzeniu? Czy chrześcijanin, oddający cześć Bogu jako Stwórcy, może uznawać ewolucję?

Jeśli człowiek został stworzony przez Boga, wówczas wiara w Niego staje się w pełni uzasadnioną odpowiedzią na Jego Objawienie. Nie ma przecież nic dziwnego w tym, że stworzenie zmierza ku swemu Stwórcy. Jeśli jednak życie osobowe da się wyjaśnić jedynie za pomocą praw biologicznych, będących w swojej istocie wypadkową ślepych i niekierowanych procesów materii, wówczas stwórcą staje się „ślepy los”, fatum lub kaprys przyrody. Przy tego typu założeniach wiara przedstawia się jako zabobon, jako oddawanie czci tak czy inaczej nazwanym prawom materii.

Mamy zatem dwa zasadnicze sposoby wyjaśnienia powstania człowieka:

kreacjonizm – głosi, że człowiek został stworzony przez Boga,

ewolucjonizm – mówi, iż powstał on w wyniku rozwoju organizmów żywych doskonalących się, aby przetrwać zmienne warunki życia na Ziemi.

Od lat jesteśmy świadkami ścierania się tych dwóch głównych poglądów dotyczących stworzenia świata i pochodzenia człowieka. Spór odnosi się do momentu zaistnienia człowieka jako osoby; ewolucjonizm mówi, że z komórek zwierząt naczelnych nagle wykształcił się człowiek. Kreacjonizm nie przeczy temu pogładowi, lecz rozszerza go o pojęcie świadomości i duszy, które są niematerialne i nie mogły pochodzić z materii (sprzeczność ontologiczna).

ROZWINIĘCIE

Odczytanie i analiza tekstów biblijnych.

„Na początku Bóg stworzył niebo i ziemię” (Rdz 1,1).

„Gdy Pan Bóg uczynił ziemię i niebo, nie było jeszcze żadnego krzewu polnego na ziemi ani żadna trawa polna jeszcze nie wzeszła – bo Pan Bóg nie zsyłał deszczu i nie było człowieka, który by uprawiał ziemię i rów kopał w ziemi, aby w ten sposób nawadniać całą powierzchnię gleby – wtedy to Pan Bóg ulepił człowieka z prochu ziemi i tchnął w jego nozdrza tchnienie życia, wskutek czego stał się człowiek istotą żywą. A zasadziwszy ogród w Eden na wschodzie, Pan Bóg umieścił tam człowieka, którego ulepił” (Rdz 2,4b-9).

„On jest obrazem Boga niewidzialnego –
Pierworodnym wobec każdego stworzenia,
bo w Nim zostało wszystko stworzone:
i to, co w niebiosach, i to co na ziemi,
byty widzialne i niewidzialne,
czy Trony, czy Panowania, czy Zwierzchności,
czy Władze.
Wszystko przez Niego i dla Niego zostało stworzone.
On jest przed wszystkim i wszystko w Nim ma istnienie.
I On jest Głową Ciała-Kościola.
On jest Początkiem,
Pierworodnym spośród umarłych,
aby sam zyskał pierwszeństwo we wszystkim.
Zechciał bowiem [Bóg], aby w Nim zamieszkała cała pełnia,
i aby przez Niego znów pojednać wszystko z sobą:

przez Niego – i to co na ziemi, i to co w niebiosach, wprowadziwszy pokój przez krew Jego krzyża” (Kol 1,15-20).

- Kto jest Stwórcą całego wszechświata?
- Jakie zadanie Bóg postawił przed człowiekiem?
- Dlaczego Pan Bóg stworzył cały świat?
- Co oznacza biblijne „tchnienie życia”?

Bóg stworzył świat z niczego. Stworzenie jest objawieniem wszechmocy, mądrości i miłości Boga.

Stworzył człowieka z prochu ziemi i tchnął w jego nozdrza tchnienie życia. Dzięki rozumowi uświadamiamy sobie, iż człowiek, jako najdoskonalsze dzieło Boga, jest istotą złożoną: ciało łączy nas ze światem materialnym, „tchnienie życia” – upodabnia nas do Boga.

Odczytanie i analiza tekstów z Katechizmu Kościoła Katolickiego.

Katechizm Kościoła Katolickiego podaje:

„«Na początku Bóg stworzył niebo i ziemię» (Rdz1,1). Tymi uroczystymi słowami zaczyna się Pismo Święte. Symbol wiary podejmuje te słowa, wyznając Boga Ojca wszechmogącego jako «Stwórcę nieba i ziemi», «wszystkich rzeczy widzialnych i niewidzialnych». Powie- my więc najpierw o Stwórcy, następnie o Jego stworzeniu, a w końcu o upadku na skutek grzechu; by podnieść nas z tego grzechu, przyszedł Jezus Chrystus, Syn Boży” (KKK 279).

- Jaką podstawową prawdę wiary przekazuje nam nauczanie Kościoła?

„Z pewnością rozum ludzki jest zdolny do znalezienia odpowiedzi na pytanie o początki świata. Istnienie Boga Stwórcy można bowiem poznać w sposób pewny z Jego dzieł, dzięki światłu rozumu ludzkiego, chociaż to poznanie często jest zaciemnione i zniekształcone przez błąd. Dlatego wiara przychodzi, by umocnić i oświecić rozum w poprawnym poznaniu tej prawdy” (KKK 286).

- W jaki sposób możemy poznać prawdę o Bogu-Stwórcy?

„Jesteśmy na ziemi, aby poznać i kochać Boga, zgodnie z Jego wolą czynić dobro i pewnego dnia pójść do nieba.

Być człowiekiem oznacza: wyjść od Boga i zmierzać do Boga. Nasze pochodzenie sięga o wiele dalej niż nasi rodzice. Pochodzimy od Boga, w którym znajduje się całe szczęście nieba i ziemi, i oczekujemy udziału w Jego szczęśliwości bez końca. Pomiedzy żyjemy na tej ziemi. Czasami czujemy bliskość naszego Stwórcy, często nic nie czujemy. Żebyśmy mogli znaleźć drogę do domu, Bóg posłał do nas swojego Syna, który wyzwolił nas z grzechów, wybawił nas od zła i nieomylnie prowadzi nas do prawdziwego życia. On jest «drogą, prawdą i życiem» (J 14,6)” (YOUCAT 1).

– Po co jesteśmy na ziemi?

„Bóg stworzył nas z wolnej i niesamolubnej miłości.

Kiedy człowiek kocha, uczucie przepelnia jego serce. Chciałby dzielić się swoją radością z innymi. To otrzymał od swojego Stwórcy. Chociaż Bóg jest tajemnicą, możemy przecież myśleć i mówić o Nim po ludzku: stwarza nas z «nadmiaru» swojej miłości. Chciałby się dzielić z nami, stworzonymi z Jego miłości, swoją nieskończoną radością” (YOUCAT 2).

– Dlaczego Bóg nas stworzył?

Stworzony przez Boga świat jest wielkim darem dla człowieka, dzięki któremu może on poznać Stwórcę.

Praca w grupach.

Zapoznajemy uczniów z nauczaniem papieskim dotyczącym stworzenia świata i człowieka.

Grupa I

„Kiedy mówi się, że powstanie kosmosu i jego rozwój jest owocem opatrnościowej mądrości Stwórcy, nie oznacza to, że stworzenie jest wyłącznie związane z początkiem historii świata i życia. Zakłada to raczej, że Stwórca położył podwaliny pod ten rozwój i stale go podtrzymuje, wspiera i utwierdza” (Benedykt XVI, *Przemówienie wygłoszone w czasie audiencji dla członków Papieskiej Akademii Nauk*, Watykan, 31 października 2008 r.).

– Jaką prawdę o stworzeniu świata podkreśla Benedykt XVI?

Grupa II

„W opisie biblijnym odrębność człowieka od innych istot stworzonych jest podkreślona zwłaszcza przez fakt, że tylko jego stworzenie zostaje przedstawione jako owoc specjalnej decyzji Boga i Jego postanowienia, by połączyć człowieka ze Stwórcą szczególną i specyficzną więzią: «Uczyńmy człowieka na Nasz obraz, podobnego Nam» (Rdz 1,26). Życie ofiarowane przez Boga człowiekowi jest darem, dzięki któremu Bóg udziela coś z siebie stworzeniu» (Jan Paweł II, *Evangelium vitae*, 34).

– Co odróżnia człowieka od innych istot stworzonych?

Grupa III

„Stwierdza to Księga Rodzaju w pierwszym opisie stworzenia, ukazując człowieka jako szczyt i ukoronowanie stwórczego działania Boga, który z bezkształtnego chaosu wyprowadza stworzenie najdoskonalsze. Wszystko w rzeczywistości stworzonej jest ukierunkowane ku człowiekowi i jemu poddane: «rozmnażajcie się, abyście zaludnili ziemię i uczynili ją sobie poddaną: abyście panowali (...) nad wszystkimi zwierzętami» (Rdz 1,28) – nakazuje Bóg mężczyźnie i kobiecie» (Jan Paweł II, *Evangelium vitae*, 34).

– Jakim stworzeniem jest człowiek?

Grupa IV

„Poetycki styl narracji Księgi Rodzaju dobrze wyraża zdumienie człowieka w obliczu ogromu stworzenia oraz płynące stąd uwielbienie dla Tego, który wszystkie rzeczy wyprowadził z nicości. Stronice te mają głęboką wymowę religijną – są hymnem na cześć Stwórcy wszechświata i ukazują Go jako jedyne Pana, przez co odpierają pojawiające się wciąż na nowo pokusy ubóstwienia samego świata, a zarazem są hymnem opiewającym dobroć rzeczywistości stworzonej, ukształtowanej przez wszechmocną i miłosierną dłoń Boga» (Jan Paweł II, *Dies Domini*, 10).

– Jakie treści przekazuje poetycki styl narracji Księgi Rodzaju?

Grupa V

„Bóg jest źródłem miłości i dlatego pragnie być poznany, zaś poznanie Boga przez człowieka nadaje pełny kształt wszelkiemu innemu prawdziwemu poznaniu sensu własnego istnienia które ludzki umysł jest w stanie osiągnąć (...). Wiara, która opiera się na świadectwie Boga i korzysta z nadprzyrodzonej pomocy łaski, (...) prowadzona przez Ducha, dostrzega w orędziu zbawienia ową «pełnię łaski i prawdy», którą Bóg zechciał objawić w dziejach, a w sposób ostateczny przez swego Syna Jezusa Chrystusa” (Jan Paweł II, *Fides et ratio*, 7, 9).

– Co człowiekowi daje poznanie Boga?

Przedstawienie wyników pracy uczniów – zapisanie odpowiedzi na tablicy.

Można zaprezentować z YouTube trzyminutowy materiał: „3MC – 23. Czy istnieje sprzeczność między biblijnym opisem stworzenia a teoria ewolucji”.

<https://www.youtube.com/watch?v=8OIWIXtPBBI>

lub

zeskanuj poniższy kod QR:

ZAKOŃCZENIE

Stworzony świat jest znakiem obecności Boga, odkrywamy go w pięknie stworzenia. Świat jest wielkim darem, danym człowiekowi. Za to wszystko powinniśmy Bogu dziękować każdego dnia.

Właściwa postawa wobec Boga Stworzyciela to oddawanie Mu chwały, poszanowanie każdego życia, właściwe gospodarowaniem zasobami ziemi.

Umieszczenie na tablicy planszy z tekstem: Dn 3,57.

„Wszystkie Pańskie dzieła, błogosławcie Pana, chwalcie i wywyższajcie Go na wieki!” (Dn 3,57).

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- W jaki sposób staram się dostrzegać obecność Boga w świecie?
- Jak wyrażam wdzięczność Bogu za dzieło stworzenia?
- Co czynię, aby świat był obrazem Boga?

PRACA DOMOWA

Ułóż modlitwę w której podziękujesz Bogu za stworzony świat.

MODLITWA

„Wszystkie Pańskie dzieła, błogosławcie Pana,
chwalcie i wywyższajcie Go na wieki! (...)
Góry i pagórki, błogosławcie Pana,
chwalcie i wywyższajcie Go na wieki! (...)
Zwierzęta dzikie i trzody, błogosławcie Pana,
chwalcie i wywyższajcie Go na wieki!” (Dn 3,57.75.81).

3. POPRZEZ STWORZENIE OTRZYMUJEMY WOLNOŚĆ

Cel ogólny

Ukazanie Boga, który nie dopuszcza, abyśmy ulegli pokusie.

Kształtowanie postawy roztropnego korzystania z daru wolności w przezwyciężaniu pokus.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje, czym jest wolność,
- definiuje chrześcijańską wizję wolności (C.2.1),
- definiuje pojęcie „pokusa”,
- wyjaśnia różnice pomiędzy pokusą a grzechem,
- objaśnia znaczenie słów: „i nie wódź nas na pokuszenie”.

Umiejętności

- stwierdza, że modlitwa jest oparciem podczas pokus,
- wskazuje na pomoc łaski Bożej, by nie ulec pokusie,
- planuje roztropne korzystanie z wolności,
- uzasadnia potrzebę kształtowania i wyboru własnego wzoru osobowego,
- uzasadnia zamiar Boga wobec człowieka (A.11.4).

Postawy

- ocenia swoje życie i działania w walce przeciwko pokusom szatańskim,
- przyjmuje postawę odpowiedzialności za dar wolności i walkę z pokusami,
- kształtuje postawę odpowiedzialności i dbałości o swoje życie, w tym życie duchowe (A.12.a).

Metody

Pogadanka, metoda „niedokończonych zdań”, analiza tekstu biblijnego, przyporządkowanie tekstu do problemu życiowego, praca indywidualna, ekspozycja, autorefleksja, śpiew, praca zbiorowa, rozmowa kierowana, dyskusja dydaktyczna, akrostych.

Środki dydaktyczne

Pismo Święte, Katechizm Kościoła Katolickiego, Franciszek, *Homilia wygłoszona w czasie porannej Mszy Świętej w Domu św. Marty*, Watykan, 13 kwietnia 2018 r., Ola, *Zakochałam się w Miłości dającej wolność*, J. Eldredge, *Pełnia serca*, plansza z napisem: „Wolność to...”, karty pracy, kartki samoprzylepne, kartki z tekstem modlitwy Benedykta XVI.

MODLITWA

„Duchu Święty, który oświecasz...”.

WPROWADZENIE

Odczytanie świadectwa z podręcznika ucznia

„Mam na imię Ola, mam 23 lata, kończę studia na politechnice. Kiedyś Pan Bóg pokazał mi, o ile piękniejsze może być życie w Prawdzie, ze świadomością, że On jest blisko i bardzo zależy Mu na moim szczęściu. Nie wiem, kim byłabym dzisiaj, gdyby nie Jego interwencja. Jestem przekonana, że Pan Bóg bardzo chciał mi podarować nowe życie. I zrobił to! Tym właśnie chciałabym się z Wami podzielić. Wychowałam się w katolickiej praktykującej rodzinie. Co niedzielę chodziliśmy wspólnie na Mszę Świętą, codziennie modliłam się (albo raczej „mówiłam pacierz”), i wydawało mi się, że to wszystko, wraz z „byciem dobrym człowiekiem”, wystarczy, żeby zostać zbawioną (...). Byłam przeciętną nastolatką, trochę zadziorną, lubiłam błyszczeć w towarzystwie, chociaż unikałam „wychylania się przed szereg”, nie byłam w stanie wyrazić swojego zdania, jeśli nie zgadzało się z powszechnie przyjętą opinią wśród ludzi, którymi się otaczałam. Panicznie bałam się ich stracić – chociaż nawet będąc z nimi nie czułam się tak naprawdę szczęśliwa. Rzadko się uśmiechałam, mój śmiech w towarzystwie nie odzwierciedlał tego, co czułam wewnątrz. Starałam się nie pokazywać publicznie emocji, stale zgrywałam twardszą i silniejszą niż byłam w rzeczywistości. Wydawało mi się, że w ten sposób wzbudzę szacunek, że będą się ze mną liczyć. Z czasem stałam się bardziej wulgarna, chcąc zerwać z opinią grzecznej dziewczynki, która wydawała mi się słaba i nijaka. Coraz częściej chodziłam na imprezy, niejednokrotnie tylko udając, że dobrze się bawię.

Bałam się przyznać sama przed sobą, że nie pasuję do ludzi, do których bardzo chciałam być podobna. Ciągłe udawałam, oszukiwałam siebie.

W pewnym momencie moje patrzenie na świat uległo całkowitej zmianie. W drugiej klasie liceum katechetka zaczęła mnie namawiać na rekolekcje weekendowe. (...) Były to rekolekcje z diecezjalną wspólnotą Wojsko Gedeona. I ku mojemu zdziwieniu, wcale się tam nie nudziłam. Był czas na modlitwę, ciekawe katechezy, rozmowy, śpiew, ale i na radość oraz zwyczajne bycie z innymi. Poznałam wspólniających ludzi – bardzo normalnych, wbrew mojemu wyobrażeniu o osobach uczestniczących w tego typu rekolekcjach. Potrafili się bawić, czasem wygłupiać, bez obawy o to, co pomyślą inni. Widziałam jak czuli się wolni bez tak dobrze znanego mi ciągłego udawania. (...) To dzięki nim poznałam Jezusa. (...) Wielu ludzi mówi o swoim pierwszym nawróceniu jako o momencie, jakiejś przełomowej chwili, w której zrozumieli, że są ważni dla Pana Boga i jedyni w Jego oczach. Ja nie miałam takiego jednego konkretnego momentu, o którym mogłabym powiedzieć, że właśnie wtedy usłyszałam, zobaczyłam, zrozumiałam. Mimo to, po powrocie z rekolekcji wiedziałam, że już nic nie będzie takie samo. Wszędzie widziałam piękno: niebo było bardziej błękitne, trawa – bardziej zielona. Czułam się szczęśliwa, nie potrafiłam tego ukryć. Cały czas się uśmiechałam, znajomi zaczęli pytać mnie czy się zakochałam... Tak, zdecydowanie! Zakochałam się. W tej Miłości największej, tej dającej wolność. Już nie musiałam nikogo udawać. Mogłam pozostać sobą, bo wiedziałam, że On kocha mnie taką, jaką jestem”.

(Ola, *Zakochałam się w Miłości dającej wolność*, <http://siostry-misjonarki.pl/misjonarki-krwi-chrystusa/2-uncategorised/358-zakochalam-sie-w-milosci-dajacej-wolnosc.html>)

Codziennie spotykacie się z różnymi sytuacjami życiowymi, gdzie młodzieży i dorosłym wydaje się, że prawidłowo korzystają z daru wolności. Prasa, radio, TV podaje nam różne przykłady pozornej wolności doświadczanej przez młodzież. Podawane są one w różnych młodzieżowych gazetach. Jednak gazety te często demoralizują młodzież, dla której lektura tych czasopism jest doradcą, powiernikiem, a nawet „przyjacielem” w sytuacjach moralnie niepewnych. Wtedy zachowują się oni według wskazówek doradców z gazet, a często przyjmują zachowania i wskazówki osób, którym

nie zależy na ich dobru moralnym. To samo możemy odnaleźć w muzyce, w treściach młodzieżowych piosenek, przekazywanych na różnego rodzaju koncertach czy Internecie. Wszystko to działa destrukcyjnie na psychikę młodego człowieka. Wolność, o której dziś wiele osób mówi, jest różnie rozumiana. Większość programów społecznych i politycznych odwołuje się do obietnicy wolności. Wolność, o której dziś wiele osób mówi, jest różnie rozumiana. Wielu ludzi interpretuje wolność w sposób jednostronny, zawężony lub zupełnie naiwny.

Umieszczenie na tablicy planszy z napisem:

WOLNOŚĆ TO...

Uczniowie mają zastanowić się:

– Czym dla nich jest wolność?

Następnie na kartkach samoprzylepnych zapisują swoje skojarzenia. Kartki umieszczają na planszy. Jeden z uczniów dokonuje prezentacji. Czas pracy: 5 minut.

ROZWINIĘCIE

Posłuchajcie, co o wolności mówi Pismo Święte.

Odczytanie i analiza tekstów biblijnych.

„Ku wolności wyswobodził nas Chrystus. A zatem trwajcie w niej i nie poddawajcie się na nowo pod jarzmo niewoli! [...] Wy zatem, bracia, powołani zostaliście do wolności. Tylko nie bierzcie tej wolności jako zachęty do hołdowania ciału, wręcz przeciwnie, miłościążywieni służcie sobie wzajemnie!” (Ga 5,1-13).

„Ten, kto doznaje pokusy, niech nie mówi, że Bóg go kusi. Bóg bowiem ani sam nie jest kuszony, ani też nie kusi nikogo” (Jk 1,13).

„Nie byliście kuszeni ponad ludzkie siły. Bóg, który jest wierny, nie pozwoli, byście byli kuszeni ponad siły, lecz dopuszczając pokusę, wskaże sposób jej przezwyciężenia” (1Kor 10,13).

- Kto wyswobodził nas z niewoli grzechu?
- Na czym polega wolność człowieka?
- Jak należy rozumieć wolność?

Wolność została dana człowiekowi przez Boga i od człowieka zależy, jak jej użyje. Człowiek został stworzony na obraz i podobieństwo Pana Boga. Posiada rozum i wolną wolę. Mimo tego jego wolność jest ograniczona i omylna. Człowiek bardzo często dąży do łatwego szczęścia i źle korzysta z tego daru. Dlatego w Modlitwie Pańskiej prosimy Boga: „Nie wódź nas na pokuszenie”.

Pokusa – to wezwanie, „głos” wewnętrzny, nakłaniający do grzechu bezpośrednio lub pośrednio.

Pokusa nie musi mieć władzy nad człowiekiem. Można wytrwać w dobrym pomimo skłonności przeciwnych prawu Bożemu. Ponieważ jednak pokusa może sprowadzić człowieka na złą drogę, grożąc upadkiem, powrotem do zła i odejściem od Boga, boleśnie odczuwamy wewnętrzne zmaganie się z nią. Pojawia się wtedy pytanie; dlaczego Bóg dopuszcza pokusę? Św. Jakub mówi, że każdy nosi w sobie przyczyny pokus, którymi są nieuporządkowane pragnienia, złe nawyki i wady. Z nich rodzi się grzech, który może prowadzić do śmierci wiecznej. Dlatego najskuteczniejszą walką z pokusą jest umocnienie się w dobru, pielęgnowanie i pogłębianie więzi z Bogiem.

Praca w grupach.

Zadaniem uczniów jest udzielenie odpowiedzi na pytania. Czas pracy: 5 minut.

Grupa I

„Gdy zaś mężczyzna i jego żona usłyszeli kroki Pana Boga przechadzającego się po ogrodzie, w porze kiedy był powiew wiatru, skryli się przed Panem Bogiem wśród drzew ogrodu. Pan Bóg zawołał na mężczyznę i zapytał go: «Gdzie jesteś?» On odpowiedział: «Usłyszałem Twój głos w ogrodzie, przestraszyłem się, bo jestem nagi, i ukryłem się». Rzekł Bóg: «Któż ci powiedział, że jesteś nagi? Czy może zjadłeś z drzewa, z którego ci zakazałem jeść?» Mężczyzna odpowiedział: «Niewiasta, którą postawiłeś przy mnie, dała mi owoc z tego drzewa i zjadłem». Wtedy Pan Bóg rzekł do niewiasty: «Dlaczego to uczyniłaś?» Niewiasta odpowiedziała: «Wąż mnie zwiódł i zjadłam». Wtedy Pan Bóg rzekł do węża: «Ponieważ to uczyniłeś, bądź przeklęty wśród wszystkich zwierząt domowych i polnych; na brzuchu będziesz się czołgał i proch będziesz jadł po wszystkie dni

twego istnienia. Wprowadzam nieprzyjaźń między ciebie i niewiastę, pomiędzy potomstwo twoje a potomstwo jej: ono zmiażdży ci głowę, a ty zmiażdżysz mu piętę».

Do niewiasty powiedział: «Obarczę cię niezmiernie wielkim trudem twej brzemienności, w bólu będziesz rodziła dzieci, ku twemu mężowi będziesz kierowała swe pragnienia, on zaś będzie panował nad tobą». Do mężczyzny zaś [Bóg] rzekł: «Ponieważ posłuchałeś swej żony i zjadłeś z drzewa, co do którego dałem ci rozkaz w słowach: Nie będziesz z niego jeść -

przekłeta niech będzie ziemia z twego powodu: w trudzie będziesz zdobywał od niej pożywienie dla siebie po wszystkie dni twego życia. Cierń i oset będzie ci ona rodziła, a przecież pokarmem twym są płody roli. W pocie więc oblicza twego będziesz musiał zdobywać pożywienie, póki nie wrócisz do ziemi, z której zostałeś wzięty; bo prochem jesteś i w proch się obrócisz!» Mężczyzna dał swej żonie imię Ewa, bo ona stała się matką wszystkich żyjących. Pan Bóg sporządził dla mężczyzny i dla jego żony odzienie ze skór i przyodział ich. Po czym Pan Bóg rzekł: «Oto człowiek stał się taki jak My: zna dobro i zło; niechaj teraz nie wyciągnie przypadkiem ręki, aby zerwać owoc także z drzewa życia, zjeść go i żyć na wieki». Dlatego Pan Bóg wydał go z ogrodu Eden, aby uprawiał tę ziemię, z której został wzięty. Wygnawszy zaś człowieka, Bóg postawił przed ogrodem Eden cherubów i połyskujące ostrze miecza, aby strzec drogi do drzewa życia” (Rdz 3,8-24).

- Czym jest grzech pierworodny?
- Jakie są jego konsekwencje dla człowieka?

Grupa II

„Wolność jest zakorzenioną w rozumie i woli możliwością działania lub niedziałania, czynienia tego lub czegoś innego, a więc podejmowania przez siebie dobrowolnych działań. Dzięki wolnej woli każdy decyduje o sobie. Wolność jest w człowieku siłą wzrastania i dojrzewania w prawdzie i dobru; osiąga ona swoją doskonałość, gdy jest ukierunkowana na Boga, który jest naszym szczęściem” (KKK 1731).

- Czym jest wolność?

Grupa III

„W ostatniej prośbie: «Ale nas zbaw ode Złego» chrześcijanin razem z Kościołem modli się do Boga, by ukazał zwycięstwo, już odniesione przez Chrystusa, nad «władcą tego świata», nad Szatanem, aniołem, który osobiście sprzeciwia się Bogu i Jego zamysłowi zbawienia” (KKK 2864).

– O co prosimy, mówiąc słowa: „Ale nas zbaw ode Złego”?

Grupa IV

„Jakże trudno jest przeciąć grzeszną sytuację! Podobnie trudno jest w przypadku pokusy. Jednak głos Boży nawołuje: «Uchodź! Nie dasz rady tam walczyć, bo ogień i siarka cię zabiją! Uciekaj!». Św. Tereska od Dzieciątka Jezus radziła, że w niektórych sytuacjach, na przykład pokus, jedynym rozwiązaniem jest ratować się ucieczką. Że nie można wstydić się ucieczki, ale trzeba uznać, że jesteśmy słabi i uchodzić. Powiada nieco ironicznie mądrość ludowa: «Żołnierz, który rejteruje, posłuży na innej wojnie». Trzeba uciekać, by iść naprzód Jezusową drogą” (Franciszek, *Homilia wygłoszona w czasie Mszy Świętej w Domu św. Marty*, Watykan, 2 lipiec 2013 r.).

– Co oznaczają słowa papieża Franciszka – „trzeba uciekać, by iść naprzód Jezusową drogą”?

Grupa V

„Nie dajcie się zniewolić! Nie dajcie się skusić pseudo wartościami, półprawdami, urokiem miraży, od których później będziecie się odwracać z rozczarowaniem, poranieniami, a może nawet ze złamanym życiem” (Jan Paweł II, *Homilia wygłoszona w czasie liturgii słowa, skierowana do młodzieży zgromadzonej na placu Adama Mickiewicza*, Poznań, 3 czerwca 1997 r.).

– Do czego zachęca św. Jan Paweł II?

Prezentacja pracy w grupach.

Podsumowanie pracy w grupach.

Według Biblii każdy chrześcijanin z daru Boga wyposażony jest w wolną wolę. Kościół katolicki przestrzega także przed złym rozumieniem tego pojęcia: wolność to nie jest swawola czynienia wszystkiego na co mamy ochotę. Chcąc być dobrym chrześcijaninem zobowiązani jesteśmy do robienia mądrego użytku z wolności. Między innymi temu służą przykazania. Wydawać by się mogło, że ograniczają one wolną wolę nakazując jedno lub zabraniając innego. Tak jednak nie jest – Bóg ustanowił je po to, aby pomóc człowiekowi w walce z grzechem, który sam w sobie jest popadnięciem w niewolę. Kto popełnia grzech jest jego niewolnikiem. Chcąc być prawdziwie wolnym, nie czynimy tego, co jest szkodliwe i krzywdzące, zarówno dla nas jak i innych ludzi.

Metoda akrostychu.

Zadaniem uczniów jest napisanie, co może pomagać nam w walce z pokusami.

Uczeń pisze swoje imię zapisując litery pionowo.

Do każdej litery dopisuje skojarzenie, np. M – odlitwa; a – doracja; r – óżaniec; e – ucharystia; k – ościół.

ZAKOŃCZENIE

Bóg daje nam światło Ducha Świętego, abyśmy w naszym sumieniu rozróżniali dobro i zło. Musimy jednak pamiętać, że walka ze złem w nas i wokół nas możliwa jest dzięki modlitwie. Wzorem takiej postawy jest Jezus Chrystus kuszony przez złego ducha na pustyni. Pokusy obejmowały sferę fizyczną, psychiczną i duchową Jezusa. Rozumiemy jak dramatyczna była ta pokusa, poddane jest próbie to co jest sensem Jego życia – zbawienie człowieka. Mamy nieustannie prosić Boga, abyśmy nie wchodzili na drogę grzechu. Chcąc być prawdziwym chrześcijaninem, powinniśmy starać się świadomie wybierać dobro: kochać Boga i drugiego człowieka, wypełniać przykazania. To umiłowanie dobra, to jest właśnie, według wykładni Kościoła, prawdziwa wolność.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Jak często dziękuję Bogu za otrzymane dary?
- Jakie działania podejmuję, aby zachować godność dziecka Bożego?
- W jaki sposób staram się naśladować Chrystusa w swoim życiu?

PRACA DOMOWA

Zastanów się i pomyśl, jaka jest Twoja postawa wolności.

MODLITWA

„(...) Jezu, dziękuję Ci za to, że dla mnie przyszedłeś,
że dałeś swoje życie na okup za mnie.
Czczę Cię jako swojego Pana.
Szczерze przyjmuję Cię jako swojego Odkupiciela
i przyjmuję wszystkie Twoje dzieła i triumf Twojego Ukrzyżowania.
Dlatego, że jestem oczyszczona od mojego grzechu
Twoją przelaną krwią, usunięta została moja stara natura,
moje serce zostało obrzezane dla Boga,
a wszelkie pakti przeciw mnie są unieważnione (...).”
(J. Eldredge, *Pełnia serca*)

4. WIARA I ROZUM

Cel ogólny

Ukazanie wiary jako relacji osobowej.

Ukazanie prawdy o łączności między wiarą a rozumem.

Kształtowanie postawy otwartości na słowo Boże.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- wymienia zadania rozumu na drodze poznania ludzkiego,
- przytacza zadania wiary na drodze poznania (A.6.2).

Umiejętności

- charakteryzuje relację między wiarą a naukami przyrodniczymi,
- wskazuje na istotny element ludzkiej natury, jaką jest potrzeba poznania,
- analizuje znaczenie wolności dla wiary bądź niewiary człowieka (A.6.3),
- dowodzi, że spotkanie z Jezusem, który jest Prawdą, nadaje sens ludzkiemu życiu.

Postawy

- dzieli się własnym doświadczeniem poznania Boga (A.2.b),
- dba o rozwój własnej wiary (A.6.a),
- podejmuje rozmowy z rówieśnikami na tematy wiary (A.6.b),
- przyjmuje odpowiedzialność za rozwój wiary.

Metody

Rozmowa kierowana, dyskusja, wykład, analiza tekstu źródłowego, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Pismo Święte, Katechizm Kościoła Katolickiego, Sobór Watykański II, *Gaudium et spes*, Jana Pawła II, *Fides et ratio*, Franciszek, *Lumen fidei*, J. Flis, *Konkordancja do Biblii Tysiąclecia*, Warszawa 1991, A. Kobylński, *Drogi poznania Boga*, „Niedziela Płocka” 2005, nr 10, *Modlitwa o powiększenie wiary z III wieku*, kartki z wypisanymi z Pisma Świętego zdaniem na temat rozumu i wiary.

MODLITWA

„Panie, przyjmij słowa,
które teraz kieruję do Ciebie,
Ty, który mówisz w milczeniu. (...)
Pochyl się nade mną
i obdarz mnie poznaniem;
ten dar rozbłyśnie
nad wszystkimi moimi braćmi.
Mój duch należy do Ducha Świętego;
dlatego głoszę moją wiarę,
z której czerpię życie i światło,
jesteś godzien chwały, Panie”.
(*Modlitwa o powiększenie wiary z III wieku*)

WPROWADZENIE

Odczytanie świadectwa z podręcznika ucznia

„Nie potrafimy dostrzec Pana Boga naszym wzrokiem, ponieważ jest On duchem. Jako istota duchowa pozostaje dla nas niewidzialny. Z tego względu rodzą się bardzo ważne pytania dotyczące możliwości poznania Stwórcy. Czy w ogóle można poznać niewidzialnego Boga? (...)

O tym, kim jest Bóg, opowiada nam Pismo Święte. Nie jest to jedyna droga poznania Pana Zastępów. Stwórca objawia się także w doskonałości i pięknie swoich dzieł. Twarz człowieka, niebo pełne gwiazd, zmiana pór roku, narodziny dziecka - to ślady obecności Boga pośród nas. (...)

Szukając argumentów na istnienie Boga można więc wziąć za punkt wyjścia porządek i piękno świata. Przykładem takiego argumentu jest teoria tzw. Wielkiego Wybuchu. Chodzi tu o gigantyczną eksplozję, która według współczesnych badań naukowych nastąpiła 15-20 miliardów lat temu. Zapoczątkowała ona trwający do dzisiaj proces rozszerzania się wszechświata. Jest to wyraźny znak, że świat miał początek. Jak wierzymy, ten początek jest w Stwórcy.

Szukając argumentów na istnienie Boga, można też wziąć za punkt wyjścia człowieka: jego otwartość na dobro, dążenie do szczęścia,

wrażliwość na prawdę. Człowiek ze swej natury pragnie prawdy, pyta o sens i cel życia. Szukając odpowiedzi na tego rodzaju pytania, szuka czegoś najgłębszego, co stanowiłoby fundament wszystkich rzeczy. Należy zauważyć, że prawda „narzuca się” nam jako kryterium sądów, jako miara, której nie my jesteśmy twórcami. (...) Tego rodzaju „podporządkowanie” prawdzie mówi nam, że jej źródłem może być tylko Bóg, który nadaje jej absolutny charakter. Przyroda i osoba ludzka dostarczają nam zatem swego rodzaju „dowodów” na istnienie Stwórcy. (...)

Czy zatem potrafisz zadziwić się pięknem i ogromem otaczającego mnie świata i odkryć w nim Stwórcę? Czy dostrzegam, że za każdym ludzkim dążeniem do prawdy i sensu stoi ostatecznie Pan Bóg? Czy ja sam, sama dla moich najbliższych, w szkole, w pracy, umiem być przekonującym argumentem za Jego istnieniem? Zapamiętajmy: przy pomocy ludzkiego rozumu można poznać Pana Boga. Świat materialny i osoba ludzka - to drogi prowadzące do Stwórcy. Wychoząc od wielkości i piękna stworzeń człowiek może dojść do poznania Boga jako pierwszej przyczyny i ostatecznego celu całej rzeczywistości”.

(A. Kobyliński, *Drogi poznania Boga*, „Niedziela Płocka” 2005, nr 10)

Motywy wyboru wiary w Boga są bardzo złożone. Większość ludzi wierzy w Boga, ponieważ otrzymali religijne wychowanie w rodzinie, jest to Osoba, którą się czci, kocha i od której człowiek czuje się zależny. Ludzie szukają różnych dróg do Boga, myśl o Nim, pojawia się w wielu systemach filozoficznych, od mędrców greckich aż po współczesne kierunki filozoficzne. Problem Boga stawiany w filozofii łączy się ze zdolnością umysłu ludzkiego do tworzenia syntez. Jednak głównym źródłem poznania Boga, naturalną drogą, która prowadzi do Niego, jest refleksja nad sensem naszego życia i życia wszystkich ludzi. Św. Augustyn w *Wyznaniach* napisał: „Stworzyłeś nas dla siebie i niespokojne jest serce nasze, dopóki nie spocznie w Tobie”.

Dziś zastanowimy się nad relacją między rozumem a wiarą.

Praca indywidualna.

Każdy z uczniów losuje kartkę z krótkim sformułowaniem dotyczącym rozumu lub wiary (teksty są zaczerpnięte z ksiąg Pisma Świętego).

Po wylosowaniu kartek zadaniem uczniów jest zaprezentowanie najpierw tekstów dotyczących rozumu, a później wiary.

Propozycje tekstów są następujące:

- Teksty dotyczące rozumu: Syr 15,3; Syr 17,7; Syr 22,13; Syr 37,23; Syr 39,9; Syr 47,14; Iz 11,2; Ez 28,2; Dn 4,31; Wj 31,3; Hi 11,6; Hi 12,13; Hi 26,3; Ps 32,9; Ps 119,73; Prz 13,15; Prz 16,16; Prz 17,16.
- Teksty dotyczące wiary: Ps 93,5; Ps 146,6; Mt 8,26; Mt 9,22; Mt 9,29; Mt 14,31; Mt 15,28; Mt 17,20; Mt 21,20; Mk 11,22; Mk 16,14; Łk 8,25; Łk 17,5; Łk 18,8; Rz 10,17; Ef 2,8; Ef 3,17; Ef 6,16; 1Tm 6,12; 2Tm 4,7; Jk 2,26.

Prezentacja pracy w grupach.

Podsumowanie pracy w grupach.

ROZWINIĘCIE

Zdolność do abstrakcyjnej refleksji, właściwa dla ludzkiego umysłu, pobudza człowieka do odkrywania coraz to nowych horyzontów wiedzy. Pragnienie poznania jest wspólną cechą wszystkich ludzi. Pragnienie poznania jest tak wielkie i rozbudza takie energie, że ludzkie serce, choć natrafia na nieprzekraczalną granicę, tęskni za odpowiedzią na każde dotąd nierozstrzygnięte pytanie. Ludzkie poznanie jest nieustanną wędrówką. Właściwym przedmiotem tego poznania jest prawda. Nawet w życiu codziennym obserwujemy, że ludzie starają się poznać obiektywny stan rzeczy, nie zadowolają się informacjami z drugiej ręki. Jeśli wiedza jest fałszywa, człowiek odrzuca ją; doznaje natomiast satysfakcji, gdy stwierdza, że jest prawdziwa. Dzięki rozumowi człowiek jest w stanie dotrzeć do Boga: „Bo z wielkości i piękna stworzeń poznaje się przez podobieństwo ich Stwórcę” (Mdr 13,5). Odczytując „księgę natury”, przy pomocy narzędzi właściwych ludzkiemu rozumowi można dojść do poznania Stwórcy. W tej perspektywie należy dowartościować rozum, nie trzeba go jednak przeceniać. Rozum skupiony jednostronnie na poszukiwaniu wiedzy o człowieku może zapominać o tym, że powołaniem człowieka jest dążenie do prawdy, która przekracza jego samego.

Katecheta prosi uczniów, aby wskazali:

- Co daje człowiekowi poznanie rozumowe, a co daje wiara?
- Dlaczego rozum i wiara są często osłabione w swych wzajemnych odniesieniach?

Obok poznania właściwego ludzkiemu rozumowi, który ze swej natury jest zdolny dotrzeć nawet do samego Stwórcy, istnieje poznanie właściwe wierze. Jest to poznanie prawdy opartej na rzeczywistości samego Boga, który się objawia. Objawienie Boże nie jest owocem ani najwyższym osiągnięciem myśli wypracowanej przez rozum. Jest ono darem, pobudza do myślenia i domaga się, aby je przyjąć.

Odczytanie w ciszy i analiza tekstów biblijnych (zamieszczonych w podręczniku).

„Szczęśliwy mąż, który ćwiczy się w mądrości i który radzi się swego rozumu, który rozważa drogi jej w swym sercu i zastanawia się nad jej ukrytymi sprawami. Wyjdź za nią jak tropiciel i na drogach jej przygotuj zasadzkę! Kto zaglądać będzie przez jej okna, kto słucha przy jej drzwiach, kto zamieszka blisko jej domu (...); kto postawi namiot przy jej boku – ten zajmie miejsce w szczęśliwym mieszkaniu, postawi swe dzieci pod jej dachem i pod jej gałęziami będzie przebywał. Ona zasłoni go przed żarem i odpoczywać będzie w jej chwale” (Syr 14,20-27).

„Ja jestem Drogą, i Prawdą, i Życiem” (J 14,6).

„Baczcie, aby kto was nie zagarnął w niewolę przez tę filozofię będącą czczym oszustwem, opartą na ludzkiej tylko tradycji, na żywiołach świata, a nie na Chrystusie” (Kol 2,8).

- Dlaczego swoje życie należy opierać na mądrości Bożej?

Odczytanie i analiza tekstów nauczania Kościoła.

„Władze człowieka uzdalniają go do poznania osobowego Boga. Aby jednak człowiek mógł zbliżyć się do Niego, Bóg zechciał objawić mu się i udzielić łaski, by mógł przyjąć to objawienie w wierze. Dowody na istnienie Boga mogą jednak przygotować człowieka do wiary

i pomóc mu stwierdzić, że wiara nie sprzeciwia się rozumowi ludzkiemu” (KKK 35).

– Co umożliwia człowiekowi poznanie Boga?

„Badanie metodyczne we wszelkich badaniach naukowych, jeżeli tylko prowadzi się je z poszanowaniem norm moralnych, naprawdę nigdy nie będzie się sprzeciwiać wierze, sprawy bowiem świeckie i sprawy wiary wywodzą swój początek od tego samego Boga” (Sobór Watykański II, *Gaudium et spes*, 36).

– W jaki sposób należy prowadzić badania dotyczące poznania Boga?

„Wiara i rozum (*fides et ratio*) są jak dwa skrzydła, na których duch ludzki unosi się ku kontemplacji prawdy. Sam Bóg zaszczerpił w ludzkim sercu pragnienie poznania prawdy, którego ostatecznym celem jest poznanie Jego samego, aby człowiek – poznając Go i miłując – mógł dotrzeć także do pełnej prawdy o sobie” (Jan Paweł II, *Fides et ratio*).

– Jaka jest relacja między wiarą i rozumem?

„Zadaniem rozumu nie jest bowiem wydawanie opinii o treściach wiary; zadania tego nie mógłby podjąć, gdyż nie jest do tego przystosowany. Jego rola polega raczej na poszukiwaniu sensu, na odkrywaniu rozumowych uzasadnień, które pozwolą wszystkim uzyskać pewne zrozumienie treści wiary. (...) wiara domaga się, aby jej przedmiot został poznany przy pomocy rozumu; rozum, osiągając szczyt swoich poszukiwań, uznaje, jak konieczne jest to, co ukazuje wiara” (Jan Paweł II, *Fides et ratio*, 42).

– Jaka jest rola rozumu w odkrywaniu Boga?

„Wiara nie jest światłem rozpraszającym wszystkie ciemności, ale lampą, która w nocy prowadzi nasze kroki, a to wystarcza, by iść” (Franciszek, *Lumen fidei*, 57).

„Światło wiary ma bowiem szczególny charakter, ponieważ jest zdolne oświecić całe życie człowieka. Żeby zaś światło było tak potężne, nie może pochodzić od nas samych, musi pochodzić z bardziej pierwotnego źródła, musi ostatecznie pochodzić od Boga. Wiara rodzi się w spotkaniu z Bogiem żywym, który nas wzywa i ukazuje nam swoją miłość, miłość nas uprzedzającą, na której możemy się oprzeć, by trwać niezłomnie i budować życie” (Franciszek, *Lumen fidei*, 4).

– Jaka jest rola wiary w odkrywaniu Boga?

Człowiek znajduje się na drodze poszukiwania, którego ludzkimi siłami nie można zakończyć. Poszukuje on bowiem prawdy absolutnej oraz osoby, której mógłby zawierzyć. Wiara chrześcijańska wychodzi mu naprzeciw i ukazuje konkretną możliwość osiągnięcia celu tego poszukiwania. W Jezusie Chrystusie, który jest Prawdą, znajdują żywe wcielenie prawda naturalna i prawda objawiona. Objawienie Boże wprowadza zatem człowieka w uniwersalną i ostateczną prawdę o jego życiu i o jego celu: „Tajemnica człowieka wyjaśnia się naprawdę dopiero w tajemnicy Słowa Wcielonego” (Sobór Watykański II, *Gaudium et spes*, 22). Poza tą perspektywą tajemnica istnienia człowieka pozostaje nierozwiązywalną zagadką. Wiara pozwala wnikać w jakiejś mierze do wnętrza tajemnicy i pomaga ją zrozumieć. Jednakże nasze poznanie rzeczywistości Bożej będzie nadal tylko częściowe i uwarunkowane granicami naszego pojmowania.

ZAKOŃCZENIE

Pragnienie prawdy stanowi nieodłączny element ludzkiej natury. Wrodzoną cechą ludzkiego umysłu jest skłonność do zastanawiania się nad przyczyną różnych zjawisk, do zdobywania pewnych elementów uniwersalnej wiedzy, które pozwalają mu lepiej rozumieć samego siebie i coraz pełniej się realizować. Obok poznania właściwego rozumowi istnieje również poznanie właściwe wierze. Jest to poznanie prawdy opartej na rzeczywistości samego Boga, który się objawia, a więc prawdy niezawodnej. Wiara, która opiera się na świadectwie Boga, należy do innego porządku niż poznanie filozoficzne, dla którego jedynym światłem jest rozum. Nie są one sprzeczne; przeciwnie, prowadzą do pełni prawdy.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Co czynię, aby moje życie było poszukiwaniem prawdziwej mądrości?
- Jak realizuję swoje powołanie do poznawania i miłowania Boga?

ZESZYT UCZNIA

„Wiara i rozum (*fides et ratio*) są jak dwa skrzydła, na których duch ludzki unosi się ku kontemplacji prawdy. Sam Bóg zaszczerpił w ludzkim sercu pragnienie poznania prawdy, którego ostatecznym celem jest poznanie Jego samego, aby człowiek – poznając Go i miłując – mógł dotrzeć także do pełnej prawdy o sobie” (Jan Paweł II, *Fides et ratio*).

PRACA DOMOWA

Napisz, jak rozumiesz słowa z encykliki Jana Pawła II: „Wiara i rozum są jak dwa skrzydła, na których duch ludzki unosi się ku kontemplacji prawdy”.

MODLITWA

„Akt wiary”.

II. JESTEM BOŻYM STWORZENIEM

5. POWOŁANIE CZŁOWIEKA DO WSPÓŁDZIAŁANIA Z BOGIEM W ŚWIECIE

Cel ogólny

Ukazanie znaków i przejawów miłości Boga do człowieka w całym stworzeniu.

Wyjaśnienie biblijnej nauki o stworzeniu świata oraz jej konsekwencji dla życia człowieka.

Kształtowanie postawy troski i szacunku wobec stworzonego świata.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje, jakie zadanie otrzymał człowiek w momencie stworzenia,
- streszcza opowiadanie o stworzeniu świata i człowieka.

Umiejętności

- opowiada o objawianiu się Boga światu (motywach, etapach i formach) (A.4.1),
- wyjaśnia chrześcijańską wizję człowieka i świata (A.1.2),
- wskazuje w świecie piękno i harmonię, które są pieczęcią Boga (A.10.1),
- uzasadnia konieczność troski człowieka o świat.

Postawy

- redaguje odezwę do swoich rówieśników, w której zwraca się o poszanowanie środowiska naturalnego będącego darem Bożym,
- przyjmuje postawę odpowiedzialnego współdziałania z Bogiem,
- kształtuje w sobie postawę wrażliwości na piękno świata i natury, widzi w tym obraz Bożego piękna (A.10.a).

Metody

Rozmowa kierowana, analiza tekstów źródłowych, metaplan, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Pismo Świąte, Katechizm Kościoła Katolickiego, Jan Paweł II, *List do artystów*, Watykan, 4 kwietnia 1999 r., Jan Paweł II, *Homilia wygłoszona w czasie Mszy Świętej*, Zamość, 12 czerwca 1999 r., Wł. Miziołek, Cz. Cekiera, L. Kantorski, K. Pierzchała, *Niepojęte drogi Wiekuistego*, Warszawa 1996, zdjęcia ukazujące piękno i zniszczenie środowiska naturalnego.

MODLITWA

Boże, nasz Ojcze, Ty nas zgromadziłeś; stoimy przy Tobie, aby Cię chwalić, Tobie śpiewać i podziwiać Twoją wielkość.

Wielbimy Ciebie za piękny świat i za radość, którą napełniasz nasze serca. Wielbimy Ciebie za słońce i gwiazdy, i za słowa, którymi nas pouczasz.

Wielbimy Ciebie za ziemię, za ludzi, którzy na niej mieszkają i za życie, które otrzymaliśmy od Ciebie.

Ty jesteś najlepszy, kochasz nas i opiekujesz się nami. Dlatego wszyscy razem wołamy: Tobie chwała na wieki.

WPROWADZENIE

Katecheta rozpoczyna z uczniami rozmowę na temat ekologii, zwracając uwagę na miejsca, w których żyją ludzie i na potrzebę troski o świat. Rozmowę prowadzi w oparciu o zdjęcia przedstawiające piękno oraz degradację środowiska.

Odczytanie i analiza fragmentu książki pt. „Niepojęte drogi Wiekuistego”.

„Julian Aleksandrowicz (+1989), lekarz, ekolog, humanista, wręcz oświadcza: «Człowiek jest skazany na dobro». Dobro, tzn. właściwy stosunek do świata i ludzi, właściwy, znaczy taki, który jest korzystny nie tylko dla człowieka, ale i dla innych istot. Aby dobro stało się rzeczywistością, człowiek musi dążyć do jak najlepszego rozumienia

tajemnic życia i musi to życie chronić. Nie dlatego, że inne organizmy są mu potrzebne, lecz dlatego, że istnieją. (...) trzeba chronić życie dla niego samego.

Jedność człowieka i przyrody jest faktem. Ta jedność narzuca absolutną konieczność wychowania człowieka do kooperacji z przyrodą. Zamiast eksploatacji przyrody, trzeba proponować harmonijną z nią współpracę. Z coraz lepszym poznaniem przyrody i jej praw trzeba tworzyć coraz doskonalsze prawo zobowiązujące człowieka do szanowania przyrody i harmonijnego z nią życia i współpracy. Niedoświadczona jest nasza wiedza o skutkach manipulowania przyrodą, a zarazem reakcjach polityków i zachowaniach społeczeństw.

Boży plan obejmuje cały świat stworzony. Obejmuje także ludzi, istoty obdarzone rozumem i wolną wolą. Bóg w szczególny sposób prowadzi ludzi do celu przez siebie wytkniętego. Przy tym w niczym nie narusza ich wolnej woli, wręcz odwrotnie, szanuje tę wolność człowieka. Rzeczywistość jest to wielka tajemnica. A dostrzec i odczytać to możemy w wydarzeniach, którym ci ludzie są poddani, w których biorą udział”.

(Wł. Miziołek, Cz. Cekiera, L. Kantorski, K. Pierzchała, *Niepojęte drogi Wiekuistego*, Warszawa 1996)

– Jaką postawę wobec przyrody powinien okazywać człowiek?

ROZWINIĘCIE

Odczytanie i analiza tekstów biblijnych.

„Po czym Bóg im błogosławił, mówiąc do nich: «Bądźcie płodni i rozmnażajcie się, abyście zaludnili ziemię i uczynili ją sobie poddaną; abyście panowali nad rybami morskimi, nad ptactwem powietrznym i nad wszystkimi zwierzętami pełzającymi po ziemi». I rzekł Bóg: «Oto wam daję wszelką roślinę przynoszącą ziarno po całej ziemi i wszelkie drzewo, którego owoc ma w sobie nasienie: dla was będą one pokarmem. A dla wszelkiego zwierzęcia polnego i dla wszelkiego ptactwa w powietrzu, i dla wszystkiego, co się porusza po ziemi i ma w sobie pierwiastek życia, będzie pokarmem wszelka trawa zielona». I stało się tak. A Bóg widział, że wszystko, co uczynił, było bardzo dobre. I tak upłynął wieczór i poranek – dzień szósty” (Rdz 1,28-31).

- Jakie zadanie otrzymał człowiek od Boga?
- Jak wywiązał się z powierzonych zadań?

„Po czym Bóg pobłogosławił Noego i jego synów, mówiąc do nich: «Bądźcie płodni i mnożcie się, abyście zaludnili ziemię. Wszelkie zaś zwierzę na ziemi i wszelkie ptactwo powietrzne niechaj się was boi i lęka. Wszystko, co się porusza na ziemi i wszystkie ryby morskie zostały oddane wam we władanie. Wszystko, co się porusza i żyje, jest przeznaczone dla was na pokarm, tak jak rośliny zielone, daję wam wszystko. Nie wolno wam tylko jeść mięsa z krwią życia. Upomnę się o waszą krew przez wzgląd na wasze życie – upomnę się o nią u każdego zwierzęcia. Upomnę się też u człowieka o życie człowieka i u każdego – o życie brata. (Jeśli) kto przeleje krew ludzką, przez ludzi ma być przelana krew jego, bo człowiek został stworzony na obraz Boga. Wy zaś bądźcie płodni i mnożcie się; zaludniajcie ziemię i miejcie nad nią władzę»” (Rdz 8,18-22; 9,1-7).

- Jakie zadanie otrzymali ludzie od Boga po potopie?
- Dlaczego Stwórca upomni się o życie każdego człowieka?

„Piękno wszechświata: Porządek i harmonia świata stworzonego wynikają z różnorodności bytów oraz związków, jakie istnieją między nimi. Człowiek odkrywa je stopniowo jako prawa natury. Budzą one podziw uczonych. Piękno stworzenia jest odbiciem nieskończonego piękna Stwórcy. Powinno ono budzić szacunek i zachęcać do poddania Bogu rozumu i woli człowieka” (KKK 341).

- Z czego wynika piękno wszechświata?

„Kiedy wędruję po polskiej ziemi, od Bałtyku, przez Wielkopolskę, Mazowsze, Warmię i Mazury, kolejne ziemie wschodnie od Białostockiej aż do Zamojskiej, i kontempluję piękno tej ojczystej ziemi, uprzedzam sobie ten szczególny wymiar zbawczej misji Syna Bożego. Tu z wyjątkową mocą zdaje się przemawiać błękit nieba, zieleń lasów i pól, srebro jezior i rzek. Tu śpiew ptaków brzmi szczególnie znajomo, po polsku. A wszystko to świadczy o miłości Stwórcy, o ożywczej mocy Jego Ducha i o odkupieniu, którego Syn dokonał dla człowieka i dla świata. Piękno tej ziemi skłania mnie do wołania o jej zachowanie

dla przyszłych pokoleń... Wszyscy ludzie dobrej woli winni współdziałać w tym wielkim dziele. Każdy z uczniów Chrystusa niech weryfikuje styl swego życia, aby słuszne dążenie do pomyślności nie zagłuszyło głosu sumienia, które waży to, co słuszne i prawdziwie dobre” (Jan Paweł II, *Homilia wygłoszona w czasie Mszy Świętej, Zamość, 12 czerwca 1999 r.*).

– O czym świadczy piękno stworzonego świata?

„Temat piękna jest istotnym elementem rozważań o sztuce. Pojawił się on już wcześniej, gdy wspomniałem o zadowoleniu, z jakim Bóg przyglądał się stworzonemu światu. Kiedy Bóg widział, że było dobre to, co stworzył, widział zarazem, że było piękne. Relacja między dobrem a pięknem skłania do refleksji. Piękno jest bowiem poniekąd widzialnością dobra, tak jak dobro jest metafizycznym warunkiem piękna. Żyjąc i działając, człowiek określa swój stosunek do bytu, prawdy i dobra. Artysta w szczególny sposób obcuje z pięknem. W bardzo realnym sensie można powiedzieć, że piękno jest jego powołaniem, zadaniem mu przez Stwórcę wraz z darem «talentu artystycznego». Rzecz jasna, także ten talent należy pomnażać, zgodnie z wymową ewangelicznej przypowieści o talentach (por. Mt 25,14-30)” (Jan Paweł II, *List do artystów, Watykan, 4 kwietnia 1999 r.*).

– W jaki sposób sztuka może odzwierciedlać piękno stworzenia?

Odpowiedzialność za przyrodę jest wyrazem miłości Boga i Jego dzieł. W ujęciu katolickiej nauki społecznej, troska o przyrodę i ochronę środowiska jest też troską o stworzenie i łączy się z ochroną przestrzeni socjalnej, kulturowej, duchowej, ze środowiskiem wartości, gdzie sens, prawda, dobro, piękno będą wyznaczać środowisko i przestrzeń autentycznego rozwoju. Jest to wspólna troska o *oikos*, *polis* i *oikumene*, gdzie człowiek żyłby w harmonii z przyrodą, drugim człowiekiem, samym sobą i z Bogiem.

ZAKOŃCZENIE

Dzisiejsze społeczeństwa w różnym stopniu zdają sobie sprawę z zagrożeń, jakie niesie współczesna cywilizacja. Edukacja ekologiczna

stara się zwiększyć świadomość człowieka o jego zgubnym oddziaływaniu na środowisko. Najtrudniej jest działać na polu dobrych relacji międzyludzkich, rozwoju sfery duchowej i ochrony zdrowia. Zadanie to wymaga, by każdy człowiek stał się odpowiedzialny za otaczający go świat. Nasza codzienność, relacje z Bogiem i z drugim człowiekiem naznaczone są trudem oraz potrzebują konsekwencji w działaniu. Często, zamiast ulepszać i doskonalić świat, człowiek niszczy go przez swój egoizm, zachłanność, chęć panowania nad innymi, brak poszanowania dla praw przyrody. Odkryć cel i sens swojego powołania i realizować je zgodnie z wolą Stwórcy to kroczyć drogą do świętości.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- W jaki sposób staram się odkrywać swoje powołanie w świecie?
- Co dobrego uczyniłem ostatnio dla najbliższych?

ZESZYT UCZNIA

Zapis stanowią odpowiedzi na pytania dotyczące analizowanych tekstów.

PRACA DOMOWA

Zbierz informacje o inicjatywach podejmowanych przez osoby świeckie w parafii, do której należysz. Przedstaw je w formie gazetki, projektu, wywiadu z księdzem lub w innej ciekawej formie.

Ułóż modlitwę o właściwe odkrywanie i zaangażowanie młodych na drogach ich Bożego powołania.

MODLITWA

„Błogosław, duszo maja, Pana!
O Boże mój, Panie, jesteś bardzo wielki! (...)
Jak liczne są dzieła Twoje, Panie!
Ty wszystko mądrze uczyniłeś:
ziemia jest pełna Twych stworzeń. (...)

Póki mego życia, chcę śpiewać Panu
i grać mojemu Bogu, póki mi życia starczy.
Niech miła Mu będzie pieśń moja,
będę radował się w Panu” (Ps 104,1.24.33-34).

6. CHRYSZTUS BRONIĄCY LUDZKIEJ GODNOŚCI

Cel ogólny

Ukazanie, czym jest godność człowieka.

Kształtowanie postawy dążącej do poszanowania ludzkiej godności, która wypływa ze stworzenia człowieka na obraz i podobieństwo Boga, a swój ostateczny sens znajduje w tajemnicy Wcielenia i Odkupienia Chrystusa.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- definiuje pojęcie godności,
- wylicza największe zagrożenia wobec godności,
- podaje, że źródłem godności jest podobieństwo do Boga,
- wyjaśnia, że przestrzeganie piątego przykazania Bożego jest źródłem poszanowania godności i życia człowieka (C.14).

Umiejętności

- opisuje naturę grzechu jako nieposłuszeństwo człowieka wobec Boga (C.7.2),
- wskazuje na fakt Wcielenia i Odkupienia, gdzie człowiek odnajduje właściwą godność,
- uzasadnia potrzebę spotkania z Miłością.

Postawy

- szanuje godność swoją i innych,
- kształtuje w sobie postawę pokory, świadomości własnej grzeszności, ale również pragnienie jej (A.12.b),
- przyjmuje postawę odpowiedzialności za swoją godność.

Metody

Wykład, pogadanka, praca w grupach, praca indywidualna, rozmowa kierowana, analiza tekstu, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Pismo Święte, Katechizm Kościoła Katolickiego, Nikodem, *Martwy chrześcijanin*, „Miłujcie się” 2012, nr 3, karty pracy.

MODLITWA

Mój Panie i mój Boże, mój Początku i mój Celu!
Ty jesteś Panem historii i Panem historii mojego życia.
Proszę Cię teraz o Twojego Ducha Świętego,
ażebym w Jego mocy mógł spojrzeć na moje życie
i na moje oczekiwania poprzez pryzmat Jego światła.

WPROWADZENIE

Odczytanie świadectwa z podręcznika ucznia

„Mam 18 lat i chodzę do szkoły średniej. Pochodzę z rodziny katolickiej, w której nie było ani przemocy, ani alkoholu. Jednak odkąd pamiętam, rzadko modliliśmy się wspólnie, prawie w ogóle nie czytaliśmy Pisma Świętego. Zaniedbanie życia duchowego w naszej rodzinie spowodowało osłabienie naszej wiary i brak atmosfery prawdziwej miłości. (...) Zamiast walczyć z grzechem i pokusami, zacząłem zagłuszać swoje sumienie i staczać się na dno. Opuszczałem modlitwę, przez długi czas nie przystępowałem do Komunii świętej, zaniedbywałem naukę... Szkoła zeszła na drugi plan. Najważniejsze było najeść się, wyspać, obejrzeć film lub wyjść do kolegów. (...) Po pewnym czasie zacząłem dochodzić do wniosku, że życie nie ma sensu (...) Ze łzami prosiłem Maryję o pomoc. Poczułem się tak, jak wtedy, gdy po raz pierwszy w życiu na poważnie odmówiłem różaniec. Nagle dotarło do mnie, że dwa tysiące lat temu pewna Osoba, pełna miłości, oddała za wszystkich ludzi swoje życie, wygrywając ze wszystkimi grzechami i z całą ludzką słabością! Tą Osobą jest Jezus Chrystus, który ofiarował nam nowe życie – życie w miłości z Bogiem. (...) Moje życie teraz to ciągła walka, a moją bronią jest modlitwa, Komunia święta, częsta spowiedź i nieustanna praca nad sobą. Jest ciężko, ale przecież życie ma się tylko jedno, a od niego będzie zależeć nasze życie wieczne” (Nikodem, *Martwy chrześcijanin*, „Miłujcie się” 2012, nr 3).

Żadne inne stulecie nie zagroziło ludzkiej godności bardziej niż właśnie wiek XX – i to zarówno w teorii, jak i praktyce. Dwudzieste stulecie zagroziło ludzkiej godności w teorii, ponieważ trzej

myśliciele, którzy mieli duży wpływ na ten czas – Darwin, Marks i Freud – sprowadzali człowieka do czegoś, co nie ma duszy: a więc, do organizmu przypadkowo powstałego w wyniku ewolucji albo do trybiku w ekonomicznej maszynie państwa, albo też do obiektu seksualnego. Dwudzieste stulecie zagroziło ludzkiej godności w praktyce poprzez swoje najbardziej dramatyczne postępowanie, jakim było ludobójstwo: świadome morderstwo ponad stu milionów niewinnych ludzi, czyli liczby większej, niż wynosiła cała ludzka populacja przez większą część swojej historii. Dokonało się to nie tylko poprzez działania Hitlera, Stalina, czy Mao Tse Tung. W „wolnej” Ameryce, w ciągu zaledwie jednego roku, ponad półtora miliona istnień ludzkich mordowanych jest w łonach swych matek. Skoro, Bóg jest źródłem każdego życia, to jakakolwiek kultura, która mówi Bogu „nie”, mówi „nie” ludzkiemu życiu i staje się tym, co Jan Paweł II odważył się nazwać „kulturą śmierci”. Dlatego właśnie, obrona człowieka jest tak ściśle związana z obroną Boga.

ROZWINIĘCIE

Katechezę możemy rozpocząć ćwiczeniem – szukamy odpowiedzi na pytanie:

– Czym jest godność?

Praca w grupach.

Katecheta dzieli młodzież na 4 grupy, w każdej wybierając kapita, którego zadaniem będzie koordynowanie pracy zespołu. Następnie każda grupa otrzymuje teksty do opracowania. Zadaniem uczniów jest dokładnie przeczytać otrzymane materiały i przyswoić jak najwięcej informacji w nich zawartych. Czas pracy: 15 minut.

Grupa I

Człowiek obrazem Boga

Rdz 1,27; Rdz 2,16b-17; KKK 1700; KKK 1701; KKK1702

– Czym jest godność?

– Z czego wynika godność człowieka?

Podstawowym źródłem biblijnej prawdy o podobieństwie człowieka do Boga są dwa opisy stworzenia świata i człowieka zamieszczone na pierwszych stronicach Księgi Rodzaju. Człowiek jest stworzony na obraz i podobieństwo samego Boga: „stworzył więc Bóg człowieka na swój obraz, na obraz Boży go stworzył: stworzył mężczyznę i niewiastę” (Rdz 1,27).

W jachwistycznym opisie stworzenia odnajdujemy także podstawę do uwydatnienia zdolności człowieka do samostanowienia, czyli zdolności do wolnego wyboru. „Z wszelkiego drzewa tego ogrodu możesz spożywać według upodobania; ale z drzewa poznania dobra i zła nie wolno ci jeść, bo gdy z niego spożyjesz, niechybnie umrzesz” (Rdz 2,16b-17).

„Godność osoby ludzkiej ma podstawę w stworzeniu jej na obraz i podobieństwo Boże; wypełnia się ona w powołaniu jej do Boskiego szczęścia. Jest właściwe istocie ludzkiej, że w sposób dobrowolny dąży do tego wypełnienia. Osoba ludzka przez swoje świadome czyny dostosowuje się lub nie do dobra obiecanego przez Boga i potwierdzonego przez sumienie moralne. Ludzie kształtują samych siebie i wzrastają wewnątrz; całe swoje życie zmysłowe i duchowe czynią przedmiotem swojego wzrostu. Z pomocą łaski wzrastają w cnocie, unikają grzechu, a jeśli go popełnili, jak syn marnotrawny powierzają się miłosierdziu naszego Ojca niebieskiego. W ten sposób osiągają doskonałość miłości” (KKK 1700).

„«Chrystus... już w samym objawieniu tajemnicy Ojca i Jego miłości objawia w pełni człowieka samemu człowiekowi i okazuje mu najwyższe jego powołanie». W Chryście, «obrazie Boga niewidzialnego» (Kol 1,15), człowiek został stworzony «na obraz i podobieństwo» Stwórcy. W Chryście, Odkupicielu i Zbawicielu, obraz Boży, zniekształcony w człowieku przez grzech pierwszy, został odnowiony w swoim pierwotnym pięknie i uszlachetniony łaską Bożą” (KKK 1701).

„Obraz Boży jest obecny w każdym człowieku. Jaśniej we wspólnocie osób na podobieństwo jedności Osób Boskich między sobą” (KKK 1702).

Grupa II

Godność człowieka w tajemnicy Wcielenia

Ef 1,5-10, Jan Paweł II, *Homilia wygłoszona w czasie Mszy Świętej na placu Zwycięstwa*, Warszawa, 2 czerwca 1979 r.; Jan Paweł II, *Redemptor hominis*, 8, KKK 1709

- Czym jest godność?
- Kto pomaga człowiekowi zrozumieć siebie?
- W czym człowiek podobny jest do Chrystusa?
- Jaka jest rola Wcielenia dla życia człowieka?

„Z miłości przeznaczył nas dla siebie jako przybranych synów przez Jezusa Chrystusa (...).

W Nim mamy odkupienie przez Jego Krew –

odpuszczenie występków,

według bogactwa Jego łaski.

Szczodrze ją na nas wylał (...),

aby wszystko na nowo zjednoczyć w Chrystusie jako Głowie”

(Ef 1,5-10).

Prawda o człowieku, jego godności i szczególnej wartości, objawiona w dziele stworzenia, została potwierdzona i jakby „dopowiedziana” w dziele, któremu na imię Jezus Chrystus. Dopiero fakt wcielenia i odkupienia pozwala na głębsze zrozumienie człowieka w Chrystusie, bowiem „objawiła się niejako na nowo podstawowa prawda o stworzeniu, którą księga rodzaju wyznaje.

„Człowieka bowiem nie można do końca zrozumieć bez Chrystusa. a raczej – człowiek nie może siebie do końca zrozumieć bez Chrystusa. nie może zrozumieć, ani kim jest, ani jaka jest jego właściwa godność, ani jakie jest jego powołanie i ostateczne przeznaczenie. Nie może tego wszystkiego zrozumieć bez Chrystusa”.

Słowa te są nawiązaniem do następujących słów: „[Ten, który] jest obrazem Boga niewidzialnego” (Kol 1,15), jest człowiekiem doskonałym, który przywrócił synom Adama podobieństwo Boże, zniekształcone od czasu pierwszego grzechu. Skoro w nim przybrana natura nie uległa zniszczeniu, tym samym została ona wyniesiona również w nas do wysokiej godności. Albowiem on, syn Boży,

przez wcielenie swoje zjednoczył się jakoś z każdym człowiekiem. Ludzkimi rękoma pracował, ludzkim myślał umysłem, ludzką działał wolą, ludzkim sercem kochał, urodzony z Maryi dziewicy stał się prawdziwie jednym z nas, we wszystkim do nas podobny oprócz grzechu”.

„Ten, kto wierzy w Chrystusa, staje się synem Bożym. To przybrane synostwo przemienia go, pozwalając mu iść za przykładem Chrystusa; uzdalnia go do prawego działania i do czynienia dobra. W zjednoczeniu ze swym Zbawicielem uczeń osiąga doskonałość miłości – świętość. Życie moralne, które dojrzało w łasce, wypełnia się w życiu wiecznym, w chwale nieba” (KKK 1709).

Grupa III

Godność człowieka w tajemnicy Odkupienia

Jan Paweł II, *Przekroczyć próg nadziei*, Lublin 1994, s. 147;
Jan Paweł II, *Przemówienie wygłoszone w czasie audiencji generalnej*, Watykan, 9 grudnia 1981 r.; KKK 1706

- Co stanowi potwierdzenie godności człowieka?
- Kim staje się człowiek w tajemnicy odkupienia?
- Co to znaczy, że związek Chrystusa z człowiekiem ma charakter ontyczny?

„Ewangelia jest najpełniejszym potwierdzeniem wszystkich praw człowieka. Bez niej można bardzo łatwo rozminąć się z prawdą o nim. Ewangelia bowiem potwierdza ten Boży zapis, który warunkuje porządek moralny wszechświata, potwierdza go w sposób szczególnie przez sam fakt Wcielenia. Kimże jest człowiek, skoro Syn Boży przyjmuje ludzką naturę? Kimże musi być człowiek, skoro tenże sam Syn Boży płaci najwyższą cenę za jego godność? Rokrocznie liturgia Kościoła wypowiada głębokie zadziwienie nad tą prawdą i nad tą tajemnicą, zarówno w czasie Bożego Narodzenia, jak i podczas Wigilii Paschalnej. «Ofelix culpa, quae talem ac tantum meruithabere Redemptorem» («O, szczęśliwa wino, skoro ją zgładził tak wielki Odkupiciel»; Exultet). Odkupiciel potwierdza prawa człowieka przez to, że przywraca mu pełnię godności, jaką otrzymał przez sam fakt stworzenia na obraz i podobieństwo Boga”.

„Mówiąc o nadprzyrodzonej godności człowieka objawionej w dziele stworzenia i odkupienia, należałoby także zapytać, czy owa nadprzyrodzona godność odnosi się jedynie do ludzi aktualnie żyjących życiem łaski, czy też niezależnie od tego stanu przynależy wszystkim ludziom. Z papieskiego nauczania wynika, że związek Chrystusa z człowiekiem ma charakter ontyczny. Oznacza to, że nadprzyrodzona godność jest niezniszczalną własnością każdej ludzkiej istoty, nie należy wyłącznie od jej osobistego wysiłku osoby, ale jest darem Boga i obejmuje całą ludzkość. Z tego tytułu jest też podstawą równości wszystkich ludzi na ziemi”.

„Za pośrednictwem rozumu człowiek poznaje głos Boga, który przynagla go do «czynienia dobra, a unikania zła». Każdy człowiek jest zobowiązany do kierowania się tym prawem, które rozbrzmiewa w sumieniu i które wypełnia się w miłości Boga i bliźniego. Życie moralne świadczy o godności osoby” (KKK 1706).

Grupa IV

Człowiek zadany Kościołowi

KKK 357; KKK 1703; KKK 1704; Sobór Watykański, *Gaudium et spes*, 21, 24; Jan Paweł II, *Redemptor hominis*, 14

- Czym jest godność człowieka?
- Co to znaczy, że człowiek jest zadany Kościołowi ?

„Z tego tytułu, iż człowiek został obdarzony tak wielką godnością, z tej racji, że został on umiłowany przez Boga «miłością odwieczną», «aż do końca», z tego tytułu, że jest on «jedynym na ziemi stworzeniem, którego Bóg chciał dla niego samego», człowiek jest zadany Kościołowi”.

„Kościół – pisze papież – nie może odstąpić od człowieka, którego los – to znaczy wybranie i powołanie, narodziny i śmierć, zbawienie lub odrzucenie – w tak ścisły i nierozzerwalny sposób zespolone są z Chrystusem... ten człowiek jest pierwszą drogą, po której winien kroczyć kościół w wypełnianiu swojego posłannictwa, jest pierwszą i podstawową drogą kościoła, drogą wyznaczoną przez samego Chrystusa, drogą, która nieodmiennie prowadzi przez tajemnicę wcielenia i odkupienia”.

„Człowiek, ponieważ został stworzony na obraz Boży, posiada godność osoby: nie jest tylko czymś, ale kimś. Jest zdolny poznawać siebie, panować nad sobą, w sposób dobrowolny dawać siebie oraz tworzyć wspólnotę z innymi osobami; przez łaskę jest powołany do przymierza ze swoim Stwórcą, do dania Mu odpowiedzi wiary i miłości, jakiej nikt inny nie może za niego dać” (KKK 357).

„Osoba ludzka, obdarzona «duchową i nieśmiertelną» duszą, jest «jedynym na ziemi stworzeniem, którego Bóg chciał dla niego samego». Od chwili poczęcia jest ona przeznaczona do szczęścia wiecznego” (KKK 1703).

„Osoba ludzka uczestniczy w świetle i mocy Ducha Bożego. Dzięki rozumowi jest zdolna do zrozumienia porządku rzeczy ustanowionego przez Stwórcę. Dzięki swojej woli jest zdolna kierować się sama z siebie do swojego prawdziwego dobra. Swoją doskonałość znajduje w «poszukiwaniu i umiłowaniu tego, co prawdziwe i dobre»” (KKK 1704).

Wnioski z pracy zapisane na kartach można wykorzystać jako gazetkę w sali.

„Dzisiejszy człowiek nie wie już kim jest, dlatego trudno mu rozpoznać, jak dobrze działać”. „Nic nie pomaga człowiekowi tak bardzo poznać samego siebie i Bożego planu dla świata, jak otwarcie się rozumu na światło, które pochodzi od Boga”.

„To oczywiste, że tam, gdzie życie jest ważne nie z powodu swej godności, ale wydajności i produktywności, wszystko to staje się możliwe. W tym scenariuszu trzeba powtórzyć, że życie ludzkie, od poczęcia do jego naturalnego kresu posiada godność, która czyni je nienaruszalnym”.

„A jednak bez niezawodnej nadziei, która pomogłaby jemu radzić sobie z bólem i śmiercią, człowiek nie potrafi żyć dobrze i zachować ufnej perspektywy w obliczu swojej przyszłości. Jest to jedna z posług, do których oddania współczesnemu człowiekowi powołany jest Kościół”.

„Autentycznie duszpasterskie jest wszelkie działanie mające na celu wzięcie człowieka za rękę, gdy stracił poczucie swej godności i swego przeznaczenia, aby z ufnością prowadzić go do odkrycia na nowo miłującego ojcostwa Boga, Jego dobrego planu oraz dróg budowania świata bardziej ludzkiego”.

ZAKOŃCZENIE

Człowiek jest najdoskonalszym stworzeniem Bożym tu, na ziemi. Nie można go ubóstwiać, jak czyni to liberalizm i indywidualizm, ale nie można go też mylić ze zwierzęciem, jak uczynił to marksizm. Człowiek zachowuje szczególną godność, gdyż posiada w sobie zdolność do intelektualnego poznania i do duchowego miłowania. Jest na ziemi, jedyną istotą, która może sama determinować się do działania. Stąd można powiedzieć, iż intelektualne poznanie, miłość i wolność są miarą naturalnej godności człowieka i stanowią w jakimś stopniu rację do owego zdumienia nad samym sobą. Odsłonięcie prawdziwych korzeni godności i wielkości człowieka przed dzisiejszym światem i kościołem ma współcześnie szczególne znaczenie.

Autorefleksja.

Pomyśl:

- Jak często dziękuję Bogu za otrzymaną godność i dziecięstwo Boże?
- Jak szanuję godność własną i drugiego człowieka?
- Jak odnoszę się do ludzi poniżanych, słabszych, niepełnosprawnych?

ZESZYT UCZNIA

Godność jest wewnętrzną, wrodzoną i naturalną cechą człowieka. Jest ona powszechna, niestopniowalna i niezbywalna. Ma podstawę w stworzeniu człowieka na obraz i podobieństwo Boże, a swój ostateczny sens znajduje w tajemnicy Wcielenia i Odkupienia Chrystusa.

PRACA DOMOWA

Napisz, jak można wzrastać w poszanowaniu praw i godności człowieka.

MODLITWA

O Jezu, Boże wiekuisty, dziękuję Ci za niezliczone łaski i dobrodziejstwa Twoje. Niech każde uderzenie serca mojego będzie nowym hymnem dziękczynienia ku Tobie, Boże. Każda kropla krwi mojej niech krąży dla Ciebie, Panie; dusza moja – to jeden hymn uwielbienia miłosierdzia Twego. Kocham Cię, Boże, dla Ciebie samego. Amen

7. PISMO ŚWIĘTE I TRADYCJA

Cel ogólny

Ukazanie, czym jest Pismo Święte i Tradycja.
Kształtowanie postawy otwartości na słowo Boże.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- przytacza, czym jest „Pismo Święte”,
- definiuje natchnienie biblijne (A.4.3),
- wymienia autorów Biblii,
- odróżnia w Biblii czynnik boski od własnego wkładu autorów (A.4.4).

Umiejętności

- stwierdza, że słowo Boże jest zawarte nie tylko w Biblii, ale również w Tradycji Apostolskiej,
- wskazuje na łączność Pisma Świętego i Tradycji w głoszeniu Objawienia Bożego,
- analizuje wybrane teksty biblijne w oparciu o poznane zasady (A.5.2).

Postawy

- kształtuje postawę szacunku i posłuszeństwa wobec Pisma Świętego (A.4.a),
- przyjmuje odpowiedzialność za życie zgodne ze słowem Bożym.

Metody

Pogadanka, praca w grupach, praca indywidualna, rozmowa kierowana, analiza tekstu, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Pismo Święte, Katechizm Kościoła Katolickiego, Franciszek, *Rozważanie w czasie modlitwy Anioł Pański*, Watykan, 5 marca 2017 r., M. Michel, D. Ange, *Jezus, którego szukasz*, Warszawa 1998, karty pracy, test sprawdzający wiadomości o Biblii, kartki z biblijnymi numerami alarmowymi.

MODLITWA

Wzywajmy Ducha Świętego do zgłębiania i rozumienia słowa Bożego:

„Duchu Święty, otwórz mój umysł i otwórz moje serce, abym te natchnione przez Ciebie słowa czytając, poznawał i rozumiejąc przyjmował. Daj mi też siłę, abym posłuszny Bożemu natchnieniu mógł z radością kierować się nimi w życiu. Amen”.

WPROWADZENIE

Odczytanie świadectwa z podręcznika ucznia

„Szukałam przez trzy lata... Szczęścia i życia. Miałam wielu przyjaciół, bardzo różnych, ale żadna z tych znajomości nie przetrwała długo. Robiłam wszystko, żeby zdobyć szczęście, ale spotykały mnie same niepowodzenia (...). Pewnego dnia jednak odkryłam to, czego szukałam. Zamierzałam właśnie zwiedzić kaplicę w niemieckojęzycznej części Szwajcarii. Kiedy do niej weszłam i zobaczyłam Chrystusa umęczonego i ukrzyżowanego, zrobiło mi się wstyd, uklękłam i zaczęłam się modlić... Wyszłam z tego kościołka zupełnie przemieniona (...). Postanowiłam być bliżej Boga, czyli czytać Biblię i inne książki religijne, częściej się modlić i, co było znacznie trudniejsze, regularnie odmawiać różaniec. W tym wszystkim dopiero zaczęłam odnajdywać szczęście... Nie wystarcza jednak czytać Biblię, trzeba jej naukę wprowadzać w życie. Najwięcej radości i szczęścia dawało mi wypełnianie słów Pisma. Agnes, 17 lat” (cyt. za: M. Michel, D. Ange, *Jezus, którego szukasz*, Warszawa 1998, s. 85).

Wśród wielu znanych Wam książek jest też taka, która może zewnętrznie niewiele odróżnia się od pozostałych, odmienna jest jednak co do treści i roli, jaką spełnia w życiu człowieka. Jest to Pismo Święte – Stary i Nowy Testament, czyli Biblia. Na czym polega wyjątkowość księgi Pisma Świętego? Zanim odpowiemy na to pytanie przypomnimy sobie co na temat Biblii już wiemy.

W ramach przypomnienia możemy rozdać przygotowane kartki z krótkimi informacjami, uczniowie będą po kolei odpowiadać, przypominając najważniejsze wiadomości o Biblii.

Przykład:

1. Definicja

Biblia – to zbiór ksiąg uważany przez Żydów i chrześcijan za księgi natchnione i święte.

2. Pochodzenie nazwy

- język grecki – *biblos* – łodyga papirusu, później zwój papirusu,
- język grecki – *ta biblia* – książki,
- język łaciński – *biblia* – książka.

3. Czas powstania

- najstarsze teksty zrodziły się w XIII w. p.n.e.,
- proces kształtowania się pism Starego Testamentu ukończony został w I w. p.n.e.,
- powstawanie Nowego Testamentu datuje się na lata 51-96 n.e.

4. Języki Biblii

- język hebrajski (Stary Testament),
- język aramejski (fragment Starego Testamentu – Ewangelia według św. Mateusza),
- język grecki (fragment Starego Testamentu i Nowy Testament).

5. Podział i klasyfikacja ksiąg

Wykaz ksiąg Pisma Świętego ustalony został ostatecznie podczas obrad Soboru Trydenckiego (1564), obejmuje: 46 ksiąg Starego Testamentu i 27 ksiąg Nowego Testamentu.

6. Układ gatunków literackich w Biblii

- księgi historyczne: zbiór praw, poemat epicki, kronika, nowela dydaktyczna, opowiadanie historyczne, saga rodowa,
- księgi mądrościowe: aforyzm, przypowieść, monolog filozoficzny, psalm (hymn, pieśń), dialog filozoficzny, przysłowie, pieśń miłosna.
- księgi prorockie: apokalipsa, kazanie, lamentacja, list, wyrocznia, przekleństwo, mowa religijna.

7. Etapy powstawania

Przez pół tysiąclecia istniała w formule ustnego przekazu, spisywane na tabliczkach glinianych, wyprawionych skórach zwierzęcych, papirusie. Do czasów współczesnych przerwały najstarsze zapisy z IX w. p.n.e., w Jerozolimie przechowuje się zwoje papirusów z czasów Chrystusa, które zostały znalezione w grocie Qumran nad Morzem Martwym.

8. Przekłady Biblii

- Septuaginta – pierwsze tłumaczenie na język grecki dokonane w Aleksandrii (III w. p.n.e.) przez żydowskich uczonych,
- Wulgata (IV w. n.e.) – przekład z hebrajskiego i greckiego na język łaciński – przypisywany św. Hieronimowi, tekst powszechny na użytek chrześcijan a z niego dokonano później tłumaczeń na języki narodowe. Ksiądz Jakub Wujek w 1599 r. przełożył Pismo Święte z języka łacińskiego na język polski.

9. Natchnienie biblijne

Natchnienie biblijne to bezpośredni, pozytywny i nadprzyrodzony wpływ Boga na umysł i wolę piszącego, dzięki czemu księga, która powstaje jest dziełem dwóch autorów: Boga i człowieka. Natchniona jest cała Biblia.

Pismo Święte jest żywym słowem Boga, które powinniśmy jak najczęściej rozważać i wprowadzać w swoje życie.

ROZWINIĘCIE

Pismo Święte jest wyjątkową Księgą, ponieważ zawiera słowo Boga.

Na podstawie wybranych tekstów Pisma Świętego poszukamy odpowiedzi na pytanie:

- Czym jest słowo Boga?

„Na początku było Słowo,
a Słowo było u Boga,
i Bogiem było Słowo.
Ono było na początku u Boga.
Wszystko przez Nie się stało,
a bez Niego nic się nie stało,
co się stało.
W Nim było życie,
a życie było światłością ludzi,
a światłość w ciemności świeci
i ciemność jej nie ogarnęła” (J 1,1-5).

„Wielokrotnie i na różne sposoby przemawiał niegdyś Bóg do ojców przez proroków, a w tych ostatecznych dniach przemówił do nas przez Syna” (Hbr 1,1-2a).

„Nie sądzicie, że przyszedłem znieść Prawo albo Proroków. Nie przyszedłem znieść, ale wypełnić” (Mt 5,17).

Pismo Święte ukazuje nam wielką miłość Boga, najpełniej objawioną w Jezusie Chrystusie.

Biblia powstała w ciągu długiego historycznego procesu. Stary Testament powstał we wspólnocie pierwszego narodu wybranego, a Nowy Testament wyrósł z wiary Kościoła i jest związany z jego życiem. Syntezę nauki katolickiej o natchnieniu Pisma Świętego podaje nam Sobór Watykański II w konstytucji o Objawieniu Bożym:

„Prawdy przez Boga objawione, które są zawarte i wyrażone w Piśmie Świętym spisane zostały pod natchnieniem Ducha Świętego. Albowiem święta Matka-Kościół uważa na podstawie wiary apostoelskiej księgi tak Starego, jak Nowego Testamentu w całości, ze wszystkimi ich częściami, za święte i kanoniczne dlatego, że spisane pod natchnieniem Ducha Świętego, Boga mają za Autora i jako takie zostały Kościołowi przekazane” (Sobór Watykański II, *Dei verbum*, 11).

Praca w grupach.

Klasę dzielimy na siedem grup. Uczniowie otrzymują karty pracy. Przedmiotem rozważania uczniów będą fragmenty z Katechizmu Kościoła Katolickiego. Czas pracy ok. 5-10 minut.

Grupa I

„Przez wszystkie słowa Pisma Świętego Bóg wypowiada tylko jedno Słowo, swoje jedyne Słowo, w którym wypowiada się cały: «Pamiętajcie, że to samo Słowo Boże rozciąga się na wszystkie księgi, że to samo Słowo rozbrzmiewa na ustach wszystkich świętych pisarzy. To Słowo, które było na początku u Boga, nie potrzebuje sylab, ponieważ nie jest zależne od czasu»” (KKK 102).

„W Piśmie Świętym Kościół nieustannie znajduje swój pokarm i swoją moc, ponieważ przyjmuje w nim nie tylko słowo ludzkie,

ale to, czym jest ono rzeczywiście: Słowo Boże. «W księgach świętych Ojciec, który jest w niebie, spotyka się miłościwie ze swymi dziećmi i prowadzi z nimi rozmowę» (KKK 104).

- Czym jest Pismo Święte?
- O Kim mówi i w Kim wypełnia się Pismo Święte?

Grupa II

„Bóg jest Autorem Pisma Świętego. «Prawdy przez Boga objawione, które są zawarte i wyrażone w Piśmie Świętym, spisane zostały pod natchnieniem Ducha Świętego.

Święta Matka-Kościół uważa, na podstawie wiary apostoelskiej, księgi tak Starego, jak Nowego Testamentu w całości, ze wszystkimi ich częściami za święte i kanoniczne, dlatego że, spisane pod natchnieniem Ducha Świętego, Boga mają za Autora i jako takie zostały Kościołowi przekazane» (KKK 105).

„Bóg natchnął ludzkich autorów ksiąg świętych. «Do sporządzenia ksiąg świętych Bóg wybrał ludzi, którymi posłużył się jako używającymi swoich zdolności i sił, by dzięki Jego działaniu w nich i przez nich oni sami jako prawdziwi autorzy przekazali na piśmie to wszystko, i tylko to, czego On chciał» (KKK 106).

- Kto jest Autorem Pisma Świętego?
- Co oznacza „natchnienie Ducha Świętego”?

Grupa III

„Czytać Pismo Święte w «żywej Tradycji całego Kościoła». Według powiedzenia Ojców Kościoła, «Pismo Święte jest bardziej wypisane na sercu Kościoła niż na pergaminie». Istotnie Kościół nosi w swojej Tradycji żywą pamięć słowa Bożego, a Duch Święty przekazuje mu duchową interpretację Pisma Świętego (...) «według sensu duchowego, który Duch daje Kościołowi» (KKK 113).

„Pismo Święte jest mową Bożą, utrwaloną pod natchnieniem Ducha Świętego na piśmie.

Święta Tradycja słowo Boże przez Chrystusa Pana i Ducha Świętego powierzone Apostołom przekazuje w całości ich następcom, by oświeceni Duchem Prawdy, wiernie je w swym nauczaniu zachowywali, wyjaśniali i rozpowszechniali” (KKK 81).

- Kto jest „interpretatorem” Pisma Świętego?
- Co to jest Tradycja?

Grupa IV

„Według starożytnej tradycji można wyróżnić dwa rodzaje sensu Pisma Świętego: dosłowny i duchowy; sens duchowy dzieli się jeszcze na sens alegoryczny, moralny i analogiczny. Ścisła zgodność między tymi czterema rodzajami sensu zapewnia całe jego bogactwo w żywej lekturze Pisma Świętego w Kościele” (KKK 115).

„Sens dosłowny. Jest to sens oznaczony przez słowa Pisma Świętego i odkrywany przez egzegezę, która opiera się na zasadach poprawnej interpretacji. (...) «Wszystkie rodzaje sensu Pisma Świętego powinny się opierać na sensie dosłownym»” (KKK 116).

„Sens duchowy. Ze względu na jedność zamysłu Bożego nie tylko tekst Pisma Świętego, lecz także rzeczywistości i wydarzenia, o których mówi, mogą być znakami.

1. Sens alegoryczny. Możemy osiągnąć głębsze zrozumienie wydarzeń, poznając ich znaczenie w Chrystusie. Na przykład przejście przez Morze Czerwone jest znakiem zwycięstwa Chrystusa, a przez to także znakiem chrztu.

2. Sens moralny. Wydarzenia opowiadane w Piśmie Świętym powinny prowadzić nas do prawego postępowania. Zostały zapisane «ku pouczeniu nas» (1Kor 10,11).

3. Sens anagogeniczny. Możemy widzieć pewne rzeczywistości i wydarzenia w ich znaczeniu wiecznym; prowadzą nas (gr. *anagoge*) do naszej Ojczyzny. W ten sposób Kościół na ziemi jest znakiem Jeruzalem niebieskiego” (KKK 117).

- Co oznacza sens dosłowny i duchowy Pisma Świętego?

Grupa V

„Tradycja apostolska pozwoliła Kościołowi rozpoznać, jakie pisma powinny być zaliczone do ksiąg świętych. Pełna ich lista została nazwana «kanonem» Pisma Świętego. Składa się on z 46 ksiąg Starego Testamentu (45, jeśli Księgę Jeremiasza i Lamentacje liczy się razem) i 27 ksiąg Nowego Testamentu:

Stary Testament: Księga Rodzaju, Wyjścia, Kapłańska, Liczb, Powtórzonego Prawa, Jozuego, Sędziów, Rut, dwie Księgi Samuela, dwie Księgi Królewskie, dwie Księgi Kronik, Księga Ezdrasza, Nehemiasza, Tobiasza, Judyty, Estery, dwie Księgi Machabejskie, Księga Hioba, Psalmów, Przysłów, Koheleta (Eklezjastesa), Pieśń nad pieśniami, Księga Mądrości, Mądrość Syrachy (Eklezjastyk), Księga Izajasza, Jeremiasza, Lamentacje, Księga Barucha, Ezechiela, Daniela, Ozeasza, Joela, Amosa, Abdiasza, Jonasza, Micheasza, Nahuma, Habakuka, Sofoniasza, Aggeusza, Zachariasza, Malachiasza;

Nowy Testament: Ewangelie według: św. Mateusza, św. Marka, św. Łukasza, św. Jana, Dzieje Apostolskie, Listy św. Pawła: do Rzymian, dwa Listy do Koryntian, do Galatów, Efezjan, Filipian, Kolosan, dwa Listy do Tesaloniczan, dwa Listy do Tymoteusza, Tytusa, Filemona, List do Hebrajczyków, List św. Jakuba, dwa Listy św. Piotra, trzy Listy św. Jana, List św. Judy, Apokalipsa” (KKK 120).

„Istotnie, ekonomia Starego Testamentu była przede wszystkim ukierunkowana na przygotowanie przyjścia Chrystusa, Odkupiciela świata. Chociaż księgi Starego Testamentu zawierają także «sprawy niedoskonałe i przemijające», świadczą o Boskiej pedagogii zbawczej miłości Boga. Znajdują się w nich «wzniosłe nauki o Bogu oraz zbawienna mądrość co do życia człowieka i przedziwny skarbiec modlitwy, w którym wreszcie utajona jest tajemnica naszego zbawienia»” (KKK 122).

„«Słowo Boże, które jest mocą Bożą ku zbawieniu każdego wierzącego, w pismach Nowego Testamentu znamienitym sposobem jest uobecnione i okazuje swoją siłę». Pisma te przekazują nam ostateczną prawdę Objawienia Bożego. Ich centralnym przedmiotem jest Jezus Chrystus, wcielony Syn Boży, Jego czyny, Jego nauczanie, Jego męka i Jego zmartwychwstanie, a także początki Jego Kościoła pod działaniem Ducha Świętego” (KKK 124).

- Czym jest kanon Pisma Świętego? Jakie księgi do niego należą?
- O czym mówią księgi Starego i Nowego Testamentu?

Grupa VI

„Kościół już w czasach apostołskich, a potem nieustannie w swojej Tradycji, wyjaśniał jedność planu Bożego w dwóch Testamentach

za pośrednictwem typologii. Rozpoznaje ona w dziełach Bożych Starego Testamentu figury tego, czego Bóg dokonał w pełni czasów w Osobie swego wcielonego Syna” (KKK 128).

„Chrześcijanie czytają więc Stary Testament w świetle Chrystusa, który umarł i zmartwychwstał. Ta lektura typologiczna ukazuje niewyczerpaną treść Starego Testamentu. Nie pozwala ona zapomnieć, że Stary Testament zachowuje własną wartość Objawienia, potwierdzonego na nowo przez samego naszego Pana. Zresztą także Nowy Testament wymaga, by był czytany w świetle Starego. Czyniła to nieustannie pierwotna katecheza chrześcijańska. Według starożytnego powiedzenia, «Nowy Testament jest ukryty w Starym, natomiast Stary znajduje wyjaśnienie w Nowym» (...)” (KKK 129).

– Z czego wynika jedność Starego i Nowego Testamentu?

Grupa VII

„«Tak wielka tkwi w słowie Bożym moc i potęga, że jest ono dla Kościoła podporą i siłą żywotną, a dla synów Kościoła utwierdzeniem wiary, pokarmem duszy oraz źródłem czystym i stałym życia duchowego». «Wierni Chrystusowi powinni mieć szeroki dostęp do Pisma Świętego»” (KKK 131).

„Kościół «usilnie i szczególnie upomina wszystkich wiernych..., aby przez częste czytanie Pisma Świętego nabywali <najwyższą wartość poznania Chrystusa Jezusa> (Flp 3,8). <Nieznajomość Pisma Świętego jest nieznajomością Chrystusa> (św. Hieronim)»” (KKK 133).

– Czym jest Pismo Święte dla Kościoła?

– Do czego wzywa Kościół wiernych?

Po skończonej pracy liderzy grup odczytują odpowiedzi na pytania.

Podsumowanie pracy w grupach.

Warto je rozpocząć od słów papieża Franciszka, który zachęca młodzież do czytania Pisma Świętego.

„Ktoś powiedział: co by się stało, gdybyśmy traktowali Biblię tak jak traktujemy nasze telefony komórkowe? Gdybyśmy nosili ją zawsze

przy sobie, gdybyśmy po nią wracali, gdy jej zapomnimy, gdybyśmy ją otwierali wielokrotnie w ciągu dnia, gdybyśmy czytali wiadomości Boga zawarte w Biblii, tak jak czytamy wiadomości z komórki. Gdybyśmy zawsze mieli Słowo Boże w sercu, żadna pokusa nie mogłaby oddalić nas od Boga i żadna przeszkoda nie mogłaby nas skłonić do zboczenia z drogi dobra; umielibyśmy pokonywać nasze codzienne sugestie zła, które są w nas i poza nami. Bylibyśmy bardziej zdolni do przeżywania życia zmartwychwstałego według Ducha Świętego, przyjmując i miłując naszych braci, zwłaszcza tych najsłabszych i najbardziej potrzebujących, a także naszych nieprzyjaciół” (Franciszek, *Rozważanie w czasie modlitwy Anioł Pański*, Watykan, 5 marca 2017 r.).

Pismo Święte jest dla człowieka drogą życia, odzwierciedleniem woli Boga, zbiorem zdrowych zasad moralnych wiodących ostatecznie do zbawienia. Najpełniej wyraził to Chrystus przez swoje ziemskie życie.

ZAKOŃCZENIE

Tradycja chrześcijańska, zawierająca objawienie Boże pieczołowicie przechowywane i przekazywane ludziom przez wieki, jest zapowiedzią zbawczych planów Boga zrealizowanych przez Jego Syna. Dzięki słowu Bożemu możemy odnaleźć moc i siłę do godnego życia. Chcąc zrozumieć Pismo Święte, nie wystarczy tylko je czytać i badać, potrzeba do tego Bożego Objawienia. Dlatego też czytanie Biblii warto połączyć z modlitwą.

Na zakończenie można rozdać uczniom:

BIBLIJNE NUMERY ALARMOWE:

Kiedy jesteś smutny: J 14.

Kiedy ktoś mówi o Tobie źle: Ps 27.

Kiedy jesteś zdenerwowany: Ps 52.

Kiedy Bóg wydaje się daleki: Ps 63.

Kiedy jesteś w niebezpieczeństwie: Ps 91.

Kiedy martwisz się o sprawy materialne: Mt 6, 19-34.

Kiedy potrzebujeszżywienia wiary: Hbr 11.

Kiedy jesteś samotny i boisz się: Ps 23.

Kiedy jesteś zgorzkniały i wciąż krytykujesz: 1 Kor 13.

Żeby odkryć tajemnicę szczęścia: Kol 3, 12-17.

Kiedy jesteś smutny i samotny: Rz 8, 13-39

Kiedy pragniesz ukojenia i odpoczynku: Mt 11, 25-30

Kiedy świat wydaje się przesłaniać Boga: Ps 90.

W przeciwieństwie do telefonu, Biblia nie traci zasięgu. „Działa” w każdym miejscu. Nie musimy się martwić, że skończą się nam minuty, ponieważ Jezus zapłacił wszystko z góry i mamy nieskończoną ilość połączeń. A najlepsze jest to, że Biblia nigdy się nie rozłącza i nie rozładowuje.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

– Jak często czytam Pismo Święte?

– W jaki sposób realizuję w swoim życiu naukę zawartą w słowie Bożym?

– W jakim stopniu słowo Boże jest dla mnie drogowskazem postępowania moralnego?

ZESZYT UCZNIA

Zapis stanowią odpowiedzi udzielone podczas prezentacji pracy grup.

Aplikacje dotyczące Biblii do pobrania przez uczniów:

– Pismo Święte,

– TwojaBiblia.pl,

– Biblia AUDIO Superprodukcja.

PRACA DOMOWA

Napisz, jak rozumiesz słowa św. Hieronima: „Nieznajomość Pisma Świętego jest nieznajomością Chrystusa”.

Przeczytaj i rozważ Prolog św. Jana: J 1,1-18.

MODLITWA

„Chwała Ojcu...”

8. PRZEKAZYWANIE OBJAWIENIA BOŻEGO

Cel ogólny

Ukazanie Biblii jako Księgi Objawionej, przez którą Bóg pozwala się poznać i uczy modlitwy.

Kształtowanie postawy otwartości na naukę Kościoła.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- przytacza fragmenty Katechizmu Kościoła Katolickiego mówiące o potrzebie przekazywania Objawienia Bożego (A.4),
- definiuje natchnienie biblijne (A.4.3),
- definiuje, czym jest Urząd Nauczycielski Kościoła,
- wymienia drogi poznania Boga,
- podaje formy nauczania Magisterium Kościoła.

Umiejętności

- rozróżnia w Biblii czynnik boski od własnego wkładu autorów (A.4.4),
- wyjaśnia teksty źródłowe,
- charakteryzuje istotę Tradycji i formy jej przekazywania (A.4.2),
- wskazuje, na kim spoczywa obowiązek strzeżenia depozytu wiary,
- uzasadnia relacje między Pismem Świętym a Tradycją.

Postawy

- stwierdza, że jest powołany do głoszenia słowa Bożego,
- kształtuje postawę szacunku i posłuszeństwa wobec Pisma Świętego (A.4.a),
- przyjmuje postawę odpowiedzialności za dawanie świadectwa i uobecnianie Chrystusa w świecie.

Metody

Analiza tekstu źródłowego, dyskusja, pogadanka, rozmowa kierowana, praca w grupach, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Pismo Święte, Katechizm Kościoła Katolickiego, Franciszek, *Aperuit illis*, K. Pietrzyk, *Trzy minuty dla Boga*, Warszawa 1995, karty pracy.

MODLITWA

„Boże Wszechmogący! Ty chcesz, abyśmy szli za Tobą, abyśmy Ciebie poznali. Dlatego, dajesz nam się poznać w świecie, który tak cudownie stworzyłeś, ale też i w swoim Słowie. Prosimy Cię, poślij do nas swojego Ducha Świętego, abyśmy byli otwarci na Twoją naukę, na naukę Kościoła Świętego, bo Ty żyjesz i królujesz, na wieki wieków. Amen”.

WPROWADZENIE

Odczytanie i krótka analiza fragmentu książki pt. „Trzy minuty dla Boga” zamieszczonego w podręczniku ucznia.

„Dwóch kolegów spotykało się często w drodze do fabryki. Jeden nieco starszy elektronik i młodszy elektryk. Obaj doskonali fachowcy. Każdy z nich pracował nad jakimś wynalazkiem, czy też ulepszeniem racjonalizatorskim.

Młodszy chętnie by się czegoś od starszego dowiedział, cóż wtedy ten był małomówny, niechętnie usta otwierał. Pewnego dnia elektryk zagadnął elektronika nieco filozoficznie: Słuchaj, kolego. Przyjmijmy, że każdy z nas ma w kieszeni po tysiąc złotych. Gdybyśmy się zamienili, to każdy nadal miałby jak przedtem po tysiąc złotych. Ale jeśli wymienimy swoje myśli, Ty mi przekażesz swoje, a ja Tobie moje, to każdy z nas będzie miał dwa razy więcej myśli. A więc, proponuję, zamiast odchodzić w milczeniu, porozmawiajmy”.

(K. Pietrzyk, *Trzy minuty dla Boga*, Warszawa 1995, s. 82)

Za pomocą rozumu człowiek może w sposób pewny poznać Boga na podstawie Jego dzieł. Istnieje jednak inne poznanie, do którego człowiek nie może dojść o własnych siłach – jest to Objawienie Boże. Na mocy swego całkowicie wolnego postanowienia Bóg objawia się i udziela człowiekowi. Bóg objawia w pełni swój zamysł, posyłając swego umiłowanego Syna, pragnąc, abyśmy Go poznali.

ROZWINIĘCIE

Objawienie chrześcijańskie jest Objawieniem historycznym, zrealizowanym w Synu Bożym, Jezusie Chrystusie. Jest ono najpełniejsze w dziejach ludzkości i ostateczne: innego nie będzie do końca świata.

Odczytanie i analiza tekstów biblijnych.

„Odpowiedział mu Jezus: «Ja jestem Drogą, i Prawdą, i Życiem. Nikt nie przychodzi do Ojca inaczej jak tylko przeze Mnie»” (J 14,6).

„Wtedy Jezus podszedł do nich i przemówił tymi słowami: «Dana Mi jest wszelka władza w niebie i na ziemi. Idźcie więc i nauczajcie wszystkie narody, udzielając im chrztu w imię Ojca, i Syna, i Ducha Świętego. Uczcie je zachowywać wszystko, co wam przykazałem. A oto Ja jestem z wami przez wszystkie dni, aż do skończenia świata»” (Mt 28,18-20).

– Czego pragnie Bóg dla człowieka?

Z woli Bożej Objawienie chrześcijańskie ma być przekazywane wszystkim pokoleniom, aż do skończenia świata. W tym celu Chrystus założył Kościół, który ma je realizować w swoim życiu, zgłębiać jego treść, głosić i strzec przed wypaczeniem. Ten sposób postępowania widać już u Apostołów, świadków życia i zbawczego działania Chrystusa, którzy – stanowiąc rzeczywisty zaczątek Kościoła – przeprowadzali dzieło i naukę Pana, żyli zgodnie z jej wymaganiami i ją aktualizowali.

Praca w grupach

Uczniów dzielimy na sześć grup. Każda grupa otrzymuje kartę pracy. Czas pracy: 10 minut.

Grupa I

„Przekazywanie Ewangelii, zgodnie z nakazem Pana, dokonuje się dwoma sposobami:

– ustnie: za pośrednictwem «Apostołów, którzy nauczaniem ustnym, przykładami i instytucjami przekazali to, co otrzymali z ust Chrystusa, z Jego zachowania się i czynów, albo czego nauczyl się od Ducha Świętego»;

– pisemnie: «przez tych Apostołów i mężów apostołskich, którzy wspierani natchnieniem tegoż Ducha Świętego, na piśmie utrwaliли wieść o zbawieniu» (KKK 76).

– Jak dokonywało się przepowiadanie apostołskie Objawienia Bożego?

Grupa II

„«Aby Ewangelia była zawsze w swej całości i żywotności w Kościele zachowywana, zostawili Apostołowie biskupów jako następców swoich <przekazując im swoje stanowisko nauczycielskie>». Rzeczywiście, «nauczanie apostołskie, które w szczególnie sposób wyrażone jest w księgach natchnionych, miało być zachowane w ciągłym następstwie aż do czasów ostatecznych» (KKK 77).

– Kto kontynuuje przekazywanie Objawienia Bożego?

Grupa III

„«Tradycja święta i Pismo Święte ściśle się z sobą łączą i komunikują... wypływając z tego samego źródła Bożego, zrastają się jakoś w jedno i zdążają do tego samego celu». Tradycja i Pismo Święte uobecniają i ożywiają w Kościele misterium Chrystusa, który obiecał pozostać ze swoimi «przez wszystkie dni, aż do skończenia świata» (Mt 28,20)» (KKK 80).

– Jakie są relacje między Tradycją a Pismem Świętym?

Grupa IV

„«Pismo Święte jest mową Bożą, utrwaloną pod natchnieniem Ducha Świętego na piśmie.

Święta Tradycja słowo Boże, przez Chrystusa Pana i Ducha Świętego powierzone Apostołom, przekazuje w całości ich następcom, by oświeceni Duchem Prawdy, wiernie je w swym nauczaniu zachowywali, wyjaśniali i rozpowszechniali» (KKK 81).

– Jakie są sposoby przekazywania Objawienia Bożego?

Grupa V

„«Święty depozyt» wiary (*depositum fidei*), zawarty w świętej Tradycji i Piśmie Świętym, został powierzony przez Apostołów

wspólnocie Kościoła. «Na nim polegając, cały lud święty zjednoczony ze swymi pasterzami trwa stale w nauce Apostołów, we wspólnocie braterskiej, w łamaniu chleba i w modlitwach, tak, iż szczególna zaznacza się jednomyślność przełożonych i wiernych w zachowywaniu przekazywanej wiary, w praktykowaniu jej i wyznawaniu» (KKK 84).

– Komu zostało powierzone przekazywanie Objawienia Bożego?

Grupa VI

„«Zadanie autentycznej interpretacji słowa Bożego, spisane go czy przekazanego przez Tradycję, powierzone zostało samemu tylko żywemu Urzędowi Nauczycielskiemu Kościoła, który autorytatywnie działa w imieniu Jezusa Chrystusa», to znaczy biskupom w komunii z następcą Piotra, Biskupem Rzymu» (KKK 85).

– Czym jest i jakie ma zadania Urząd Nauczycielski Kościoła?

Po zakończeniu pracy w grupach następuje jej prezentacja, wnioski zapisujemy na tablicy.

Objawienie zrealizowane w Jezusie ujawnia nam nie tylko, kim jest Bóg, ale i człowiek. Odsłania przed człowiekiem nową perspektywę istnienia, przemianę jego bytu i wyniesienie na wyższą płaszczyznę bytowania. Jeśli człowiek uwierzy w Boże Objawienie, wówczas wiara nada sens, kierunek i cel jego życiu. Objawienie Boże, zrealizowane w historii, zostało spisane w Piśmie Świętym i jest przekazywane w Tradycji Kościoła, czyli w żywej świadomości i wierze Ludu Bożego z Urzędem Nauczycielskim na czele.

Papież Franciszek ustanowił III niedzielę zwykłą „Niedzielą słowa Bożego, przez co pragnął zachęcić nas do lektury Pisma Świętego.

„Ciągłe czytanie Pisma Świętego i uczestnictwo w Eucharystii pozwalają rozpoznać osoby należące do siebie nawzajem. Jako chrześcijanie jesteśmy jednym ludem krocącym w historii, jesteśmy silni obecnością Pana pośród nas, który do nas przemawia i nas karmi. Dzień poświęcony Biblii nie powinien być «raz w roku», ale w każdym dniu roku, ponieważ musimy pilnie stać się bliscy Pismu Świętemu oraz Zmartwychwstałemu, który nigdy nie przestaje dzielić się słowem i Chlebem we wspólnocie wierzących. W tym celu musimy wejść

w bliską relację z Pismem Świętym, w przeciwnym razie nasze serce pozostanie zimne, a oczy zamknięte, dotknięte niezliczonymi formami ślepoty” (Franciszek, *Aperuit illis*, 8).

Na mocy sakramentów chrztu, bierzmowania oraz Eucharystii jesteśmy wezwani do dawania świadectwa wiary i głoszenia Objawienia Bożego.

ZAKOŃCZENIE

Wielu pisarzy chrześcijańskich podejmowało kwestię Objawienia Bożego, które doprowadza nas do spotkania z Bogiem. Rozumieli to szczególnie Ci, których dziś nazywamy świętymi. Wielu z nich z narażeniem życia przekazywało nam wolę Boga. Mówi się, że żyli oni Jezusem i byli ogarnięci pasją pociągania innych tą drogą. Dziś zachwycają nas misjonarze, którzy z wielką żarliwością głoszą Objawienie Boże.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Jaką wartość ma dla mnie Objawienie Boże?
- Jak realizuję w swoim życiu Bożą wolę?
- W jaki sposób staram się głosić innym Ewangelię?

ZESZYT UCZNIA

Zapis stanowią hasła zapisane na tablicy.

PRACA DOMOWA

Wyszukaj na Facebooku i podaj nazwy pięciu stron poświęconych ewangelizacji.

MODLITWA

„Chwała Ojcu...”.

9. LITERACKIE UJĘCIE BIBLII

Cel ogólny

Ukazanie bogactwa form Biblii.

Kształtowanie postawy otwartości na Boże słowo.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- definiuje, czym jest Pismo Święte,
- podaje podstawowe wiadomości na temat Biblii (A.5.1),
- wylicza rodzaje i gatunki literackie występujące w Biblii,
- interpretuje wybrane teksty biblijne w oparciu o poznane zasady (A.5.2).

Umiejętności

- charakteryzuje gatunki i rodzaje literackie występujące w Biblii,
- określa zasady interpretacji Biblii,
- przyporządkowuje wybrane perykopy biblijne do konkretnych gatunków i rodzajów literackich,
- analizuje perykopy biblijne.

Postawy

- jest przekonany o konieczności poznawania Pisma Świętego (A.5.a),
- wskazuje na konieczność lektury Pisma Świętego,
- przyjmuje postawę otwartości na głębsze przeżywanie Bożego słowa.

Metody

Rozmowa kierowana, pogadanka, analiza tekstów źródłowych, medytacja, czytanie tekstu biblijnego ze zrozumieniem, wykład, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Pismo Święte, Katechizm Kościoła Katolickiego, Jan Paweł II, *Homilia wygłoszona w czasie Mszy Świętej*, Pelplin, 6 czerwca 1999 r., Franciszek, *Przemówienie wygłoszone do uczestników międzynarodowego kongresu Katolickiej Federacji Biblijnej*, Rzym, 25 kwiecień 2019 r., H. Łuczak, *Od religii do wiary*, Lublin 1985.

MODLITWA

„Boże, Ty Boże mój, Ciebie szukam;
Ciebie pragnie moja dusza,
za Tobą tęskni moje ciało,
jak ziemia zeschła, spragniona, bez wody.
W świątyni tak się wpatruję w Ciebie,
bym ujrzał Twoją potęgę i chwałę.
Skoro łaska Twoja lepsza jest od życia,
moje wargi będą Cię sławić” (Ps 63,2-4).

WPROWADZENIE

Odczytanie i analiza fragmentu książki pt. „Od religii do wiary” zamieszczonego w podręczniku ucznia.

„Biblia jest to książka jedyna w swoim rodzaju, książka nigdy niewyczerpana, w której powiedziano wszystko o Bogu i wszystko o człowieku. Bóg wszechmogący jawi się w niej w przeróżny sposób, pozwalając nam bodaj w oddali spojrzeć na swoją tajemnicę. Ukazuje się tu, mówi i działa. I człowiek poznaje w niej siebie: wszystkie swoje możliwości, swoją wielkość i swoją ułomność”.

(H. Łuczak, *Od religii do wiary*, Lublin 1985, s. 58)

Jak usłyszeliśmy przed chwilą, Pismo Święte jest wyjątkową księgą. Ukazują nam ona Boga, który do nas mówi i w ten sposób działa w naszym życiu.

Każda księga biblijna przeniknięta jest mentalnością, symboliką, zwyczajami czasów, w których była pisana, a także określonymi elementami kultury. Dlatego przy osobistej lekturze Biblii mogą pojawiać się trudności we właściwym odczytaniu przesłania tekstu, a także umiejętnym zastosowaniu do konkretnej sytuacji czytelnika. Warto więc przyjrzeć się przynajmniej niektórym zasadom interpretacji Pisma Świętego, zalecanym przez Kościół.

Święty Paweł zachęca nas do odkrywania wartości słowa Bożego w naszym życiu.

„Ty natomiast trwaj w tym, czego się nauczyłeś i co ci powierzono, bo wiesz, od kogo się nauczyłeś. Od lat bowiem niemowlęcych znasz Pisma święte, które mogą cię nauczyć mądrości wiodącej ku zbawieniu przez wiarę w Chrystusie Jezusie” (2Tm 3,14-15).

„Wszelkie Pismo od Boga natchnione [jest] i pożyteczne do nauczania, do przekonywania, do poprawiania, do kształcenia w sprawiedliwości – aby człowiek Boży był doskonały, przysposobiony do każdego dobrego czynu” (2Tm 3,16-17).

– Jakie przesłanie płynie z analizowanych tekstów?

„Bóg bowiem stworzył nas, byśmy Go poznawali, służyli Mu, miłowali Go, i w ten sposób doszli do raju. Szczęście czyni nas «uczestnikami Boskiej natury» (2P 1,4) i życia wiecznego. Wraz z nim człowiek wchodzi do chwały Chrystusa i do radości życia trynitarnego” (KKK 1721).

– Czemu ma służyć poznawanie Boga?

Czymś wyjątkowym jest przemawianie Boga do człowieka przez zapisane słowo Boże, którym jest Biblia. Jeżeli w atmosferze modlitewnej odkrywamy Pismo Święte i czytamy jako Słowo pochodzące od Boga jesteśmy najbliższym źródłem

ROZWINIĘCIE

Biblia powstawała przez wiele wieków, dlatego zawiera w sobie różne gatunki i rodzaje literackie. Ich badaniem zajmowali się naukowcy krytycznie badający tekst, jego strukturę oraz właściwości językowo stylistyczne. Ustalenie gatunku literackiego jest podstawą biblijnej egzegezy.

– Jakie znaczenie gatunki literackie i rodzaje literackie?

W Biblii możemy znaleźć wszystkie rodzaje literackie: epikę, lirykę i dramat oraz takie gatunki literackie, jak: przypowieść, list, opis historyczny, poemat, psalm, pieśń, hymn, opowiadanie.

Katecheta podaje przykłady gatunków, a uczniowie odszukują je w Piśmie Świętym (np. hymn – 1Kor 13, 1-13; psalm – Ps 23; przypowieść – Łk 15,8-10; list – Flp 1,1-2).

Pismo Święte to szczególna księga. To księga wiary i miłości Boga do człowieka. Z tej racji, czytając Pismo Święte, trzeba wziąć pod uwagę pewne zasady, obowiązujące przy interpretacji tekstów, a mianowicie: zasady literackie i teologiczne.

Katecheta przedstawia prezentację. Omawia poszczególne zasady literackie, teologiczne i wyjaśnia, dlaczego są one istotne przy czytaniu i interpretacji Biblii.

Slajd 1.

Zasady literackie	Zasady teologiczne
1. Uwzględnienie tekstu oryginalnego. 2. Odczytanie wybranego fragmentu Pisma Świętego w kontekście: gramatycznym, psychologicznym, historycznym, biblijnym – bliższym i dalszym. 3. Uwzględnienie miejsc paralelnych. 4. Określenie form literackich. 5. Zapoznanie z historią redakcji.	Zasada jedności obu Testamentów. Zasada analogii wiary.

Slajd 2.

Druga grupa zasad to zasady literackie.

Slajd 3.

Zasada pierwsza: Uwzględnienie w miarę możliwości tekstu oryginalnego. Dokładne tłumaczenie pozwala zrozumieć właściwy i prawdziwy sens czytanego tekstu. Są słowa o wielorakim znaczeniu i można ich sens zrozumieć w kontekście całego zdania, zwrotu. Istotne jest sięganie i korzystanie z dobrych przekładów Biblii.

Slajd 4.

Zasada druga: Wybrany fragment Pisma Świętego odczytujemy w kontekście gramatycznym, psychologicznym, historycznym, biblijnym, bliższym i dalszym. Aby właściwie zrozumieć tekst, należy zwrócić uwagę na budowę zdania, formę gramatyczną wyrazów, przeżycia osób, autora, a także kontekst historyczny danych wydarzeń, charakterystykę ówczesnie żyjących ludzi. Trzeba również zwrócić uwagę na kontekst bliższy i dalszy.

Odczytanie tekstu biblijnego: Łk 11,29-32.

Slajd 5.

„A gdy tłumy się gromadziły, zaczął mówić: «To plemię jest plemieniem przewrotnym. Żąda znaku, ale żaden znak nie będzie mu dany, prócz znaku Jonasza. Jak bowiem Jonasz był znakiem dla mieszkańców Niniwy, tak będzie Syn Człowieczy dla tego plemienia. Królowa z Południa powstanie na sądzie przeciw ludziom tego plemienia i potępi ich; ponieważ ona przybyła z krańców ziemi słuchać mądrości Salomona, a oto tu jest coś więcej niż Salomon. Ludzie z Niniwy powstaną na sądzie przeciw temu plemieniu i potępią je; ponieważ oni dzięki nawoływaniu Jonasza się nawrócili, a oto tu jest coś więcej niż Jonasz” (Łk 11,29-32).

Aby zrozumieć przeczytany tekst, trzeba poznać dalszy kontekst biblijny, sięgając do tekstów:

„Przychodzili więc ze wszystkich narodów i spośród wszystkich królów ci, którzy dowiedzieli się o mądrości Salomona, aby przysłuchiwać się jego mądrości” (1Krl 5,14).

„Również i królowa Saby, usłyszawszy rozgłos [mądrości] Salomona, przybyła, aby osobiście się o niej przekonać.(...) Dlatego przemówiła do króla: «Prawdziwa była wieść, którą usłyszałam w moim kraju o twoich dziełach i o twojej mądrości. Jednak nie dowierzałam tym wieściom, dopóki sama nie przyjechałam i nie zobaczyłam na własne oczy, że nawet połowy mi nie powiedziano. Przewyższyłeś mądrością i powodzeniem wszelkie pogłoski, które usłyszałam. Szczęśliwe twoje żony, szczęśliwi twoi słudzy! Oni stale znajdują się przed twoim obliczem i wsłuchują się w twoją mądrość! Niech będzie

błogosławiony Pan, Bóg twój, za to, że ciebie upodobał sobie, aby cię osadzić na tronie Izraela; z miłości, jaką żywi Pan względem Izraela, ustanowił ciebie królem dla wykonywania prawa i sprawiedliwości» (1Krl 10,1.6-9).

Uczniowie odczytują ten tekst.

Bez zapoznania się z tymi tekstami przytoczona perykopa staje się niejasna.

Odczytanie tekstu biblijnego: Łk 11,37-41.44.

„Gdy jeszcze mówił, zaprosił Go pewien faryzeusz do siebie na obiad. Poszedł więc i zajął miejsce za stołem. Lecz faryzeusz, widząc to, wyraził zdziwienie, że nie obmył wpierw rąk przed posiłkiem. Na to rzekł Pan do niego: «Właśnie wy, faryzeusze, dbacie o czystość zewnętrznej strony kielicha i misy, a wasze wnętrze pełne jest zdzierstwa i niegodziwości. Nierozumni! Czyż Stwórca zewnętrznej strony nie uczynił także wnętrza? Raczej dajcie to, co jest wewnątrz, na jałmużnę, a zaraz wszystko będzie dla was czyste. (...) Biada wam, bo jesteście jak groby niewidoczne, po których ludzie bezwiednie przechodzą» (Łk 11,37-41.44).

By rozwiązać wątpliwości, poznajmy kontekst bliższy tej perykopy.

Odczytanie tekstu biblijnego: Łk 11,45-46.

„Wtedy odezwał się do Niego jeden z uczonych w Prawie: «Nauczycielu, tymi słowami nam też ubliżasz». On odparł: «I wam, uczonym w Prawie, biada! Bo wkładacie na ludzi ciężary nie do uniesienia, a sami jednym palcem ciężarów tych nie dotykacie» (Łk 11,45-46).

Slajd 6.

Zasada trzecia: Uwzględniamy miejsca paralelne, to znaczy miejsca pokrewne, podobne w innych tekstach biblijnych. To pozwoli nam na pełne zrozumienie tego wszystkiego, co mówi Pismo Święte na dany temat.

Odczytanie tekstów biblijnych: Mt 1,19-21.24-25 i Łk 12,1.4-7.

„Mąż Jej, Józef, który był człowiekiem sprawiedliwym i nie chciał narazić Jej na zniesławienie, zamierzał oddalić Ją potajemnie. Gdy powziął tę myśl, oto anioł Pański ukazał mu się we śnie i rzekł: «Józefie, synu Dawida, nie bój się wziąć do siebie Maryi, twej Małżonki; albowiem z Ducha Świętego jest to, co się w Niej poczęło. Porodzi Syna, któremu nadasz imię Jezus, On bowiem zbawi swój lud od jego grzechów» (...) Zbudziwszy się ze snu, Józef uczynił tak, jak mu polecił anioł Pański: wziął swoją Małżonkę do siebie, lecz nie zbliżał się do Niej, aż porodziła Syna, któremu nadał imię Jezus” (Mt 1,19-21.24-25).

„W owym czasie wyszło rozporządzenie Cezara Augusta, żeby przeprowadzić spis ludności w całym państwie. (...) Udał się także Józef z Galilei, z miasta Nazaret, do Judei, do miasta Dawidowego, zwanego Betlejem, ponieważ pochodził z domu i rodu Dawida, żeby się dać zapisać z poślubioną sobie Maryją, która była brzemienna. Kiedy tam przebywali, nadszedł dla Maryi czas rozwiązania. Porodziła swego pierworodnego Syna, owinęła Go w pieluszki i położyła w żłobie, gdyż nie było dla nich miejsca w gospodzie” (Łk 2,1.4-7).

Slajd 7.

Zasada czwarta: Czytając fragment Pisma Świętego, staramy się określić formę literacką. Bez uwzględnienia tego postulatu narażamy się na niewłaściwą interpretację fragmentu, np. poematu o stworzeniu świata z Księgi Rodzaju nie można interpretować jako opisu historycznego. Opis historyczny w Starym Testamencie różni się też od analogicznej formy we współczesnej nam historii.

Slajd 8.

Zasada piąta: Poznajemy historię redakcji. Autor każdej Księgi spisywał ją w określonym środowisku. Często uwzględniał też bieżące problemy ściśle określonych adresatów, np. św. Mateusz adresował swą Ewangelię zasadniczo do Żydów przyjmujących chrześcijaństwo. Św. Łukasz raczej skupił się na stworzeniu dzieła łatwo zrozumiałego dla chrześcijan nawróconych z pogaństwa. Wyjaśnia więc użyte zwroty, obce kulturze pozapalestyńskiej. Opuszcza to, co mogłoby być nieprzyjemne dla pogan.

Uczniowie zapoznają się z tekstami biblijnymi: Mt 5,22; 6,24; 15,2 i Łk 2,32; 9,55.

Slajd 9.

„A Ja wam powiadam: Każdy, kto się gniewa na swego brata, podlega sądowi. A kto by rzekł swemu bratu: Raka, podlega Wysokiej Radzie. A kto by mu rzekł: «Bezbożniku», podlega karze piekła ognistego” (Mt 5,22).

„Nikt nie może dwom panom służyć. Bo albo jednego będzie nienawidził, a drugiego będzie miłował; albo z jednym będzie trzymał, a drugim wzgardzi. Nie możecie służyć Bogu i Mamonie” (Mt 6,24).

„(...) światło na oświecenie pogan i chwałę ludu Twego, Izraela” (Łk 2,32).

„Lecz On odwróciwszy się zabronił im” (Łk 9,55).

Wyjaśniamy wspólnie ich sens w oparciu o wyżej omówione zasady literackie.

Slajd 10.

Druga grupa zasad to zasady teologiczne.

Slajd 11.

Zasada pierwsza: Zasada jedności obu Testamentów. Stary Testament zapowiada wydarzenia Nowego Testamentu, a Nowy je wypełnia.

Uczniowie zapoznają się z tekstem biblijnym: Dz 2,29-36.

„(...) Bracia, wolno powiedzieć do was otwarcie, że patriarcha Dawid umarł i został pochowany w grobie, który znajduje się u nas aż po dzień dzisiejszy. Więc jako prorok, który wiedział, że Bóg przysiągł mu uroczystie, iż jego Potomek zasiądzie na jego tronie, widział przyszłość i przepowiedział zmartwychwstanie Mesjasza, że ani nie pozostanie w Otchłani, ani ciało Jego nie ulegnie rozkładowi.

Tego właśnie Jezusa wskrzesił Bóg, a my wszyscy jesteśmy tego świadkami. Wyniesiony na prawicę Boga, otrzymał od Ojca obietnicę Ducha Świętego i zesłał Go, jak to sami widzicie i słyszycie.

Bo Dawid nie wstąpił do nieba, a jednak powiada:

Rzekł Pan do Pana mego:

Siądź po prawicy mojej,

aż położę nieprzyjaciół Twoich

podnóżkiem stóp Twoich.

Niech więc cały dom Izraela wie z niewzruszoną pewnością, że tego Jezusa, którego wyście ukrzyżowali, uczynił Bóg i Panem, i Mesjaszem»" (Dz 2,29-36).

Slajd 12.

Zasada druga: Zasada analogii wiary. Kościół otrzymał dar, depozyt wiary. Wyjaśniając Pismo Święte, trzeba być zgodnym z prawdami podanymi uroczyście przez Kościół.

Podsumowanie katechety.

Jest szereg praktycznych sposobów na to aby stawać się lepszym czytelnikiem Pisma Świętego. Przede wszystkim należy je czytać jak najczęściej – im lepiej je znamy, im częściej konfrontujemy się z tymi tekstami, tym więcej będziemy rozumieli. Pomaga nam w lekturze Biblii znajomość zasad interpretacji, ogólna wiedza o ówczesnej geografii, sposobie życia ludzi, kulturze oraz wydarzeniach politycznych. Są też książki przedstawiające tło kulturowe konkretnych fragmentów Pisma Świętego, które mogą być nieocenionymi pomocami naukowymi.

„Byłoby piękną rzeczą zobaczyć, jak rozkwita nowy czas większej miłości do Pisma Świętego wszystkich członków Ludu Bożego, tak, aby pogłębiała się relacja z osobą Jezusa. Byłoby czymś pięknym, gdyby Słowo Boże było coraz bardziej obecne w sercu każdej działalności Kościoła; sercu bijącym, które ożywia członki Ciała. Jest pragnieniem Ducha Świętego, aby uformować nas jako Kościół na kształt Słowa: Kościół, który nie mówi do siebie ani o sobie, ale który ma w sercu oraz na ustach Pana i każdego dnia czerpie z Jego Słowa” (Franciszek, *Przemówienie wygłoszone do uczestników międzynarodowego kongresu Katolickiej Federacji Biblijnej*, Rzym, 25 kwiecień 2019 r.).

Papież Franciszek zachęca nas do częstej lektury Pisma Świętego, dzięki której pogłębimy naszą relację z Chrystusem.

ZAKOŃCZENIE

Święty Hieronim powiedział, że: „Nieznajomość Pisma Świętego, jest nieznajomością Chrystusa”. Jeśli chcesz kogoś poznać, to nie ograniczasz się do tego co zewnętrzne, wyglądu zachowania tylko chcesz go poznać dokładnie, chcesz wejść w relację. Lektura Pisma Świętego jest praktyką duchową, której powinna towarzyszyć modlitwa oraz zaufanie do Boga, który nas w niej prowadzi, a formy i gatunki literackie nam w tym pomagają.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Jaką rolę odgrywa Pismo Święte w moim życiu?
- Jak często czytam Pismo Święte?

PRACA DOMOWA

Określ gatunek literacki następujących fragmentów Pisma Świętego: 2Tm 4,13-17; Mt 13,1-9; Łk 23,33-34; Prz 12,1.

MODLITWA

„«Panie zostań z nami!»

Spotkaliśmy Cię na długiej drodze naszych dziejów.

Spotykali Cię przodkowie nasi z pokolenia na pokolenie.

Umacniałeś ich Twoim słowem przez życie i posługę Kościoła.

Panie zostań z tymi, którzy po nas przyjdą!

Pragniemy tego, abyś był z nimi, tak jak z nami byłeś.

Pragniemy tego i o to Cię prosimy.

Zostań z nami, kiedy dzień się nachylił!”

(Jan Paweł II, *Homilia wygłoszona w czasie Mszy Świętej*, Pelplin, 6 czerwca 1999 r.)

10. MARYJA POMAGA NAM BYĆ WRAŻLIWYMI W WIERZE, NADZIEI I MIŁOŚCI

Cel ogólny

Ukazanie Maryi jako wzoru wierności Bogu.
Kształtowanie postawy wiary, nadziei i miłości.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- przytacza wydarzenia z życia Maryi,
- identyfikuje, jakie jest pochodzenie chrześcijańskiej wizji szczęścia,
- wymienia cnoty boskie i kardynalne,
- nazywa Abrahama i Maryję biblijnymi wzorami posłuszeństwa.

Umiejętności

- omawia cztery dogmaty maryjne: Boże Macierzyństwo, Wieczyste Dziewictwo, Niepokalane Poczęcie i Wniebowzięcie (A.14.2),
- wyjaśnia rolę Maryi w historii zbawienia,
- wyjaśnia, czym są cnoty i wymienia je (C.6.1),
- streszcza historie Maryi i wyjaśnia Jej rolę w życiu Kościoła, świata i chrześcijanina (A.14.1),
- charakteryzuje postać Maryi – Służebnicy Pańskiej jako wzoru modlitwy chrześcijańskiej (D.7.1),
- uzasadnia wartość posłuszeństwa Bogu (C.1.2),
- uzasadnia, że Maryja jest Pośredniczką i Orędowniczką łask.

Postawy

- ocenia swoją wiarę, nadzieję i miłość względem Boga,
- przyjmuje odpowiedzialność za rozwój cnót Boskich i kardynalnych w swoim życiu,
- z ufnością modli się do Boga przez wstawiennictwo Maryi (D.7.a).

Metody

Rozmowa kierowana, wywiad biblijny, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Pismo Święte, Katechizm Kościoła Katolickiego, St. Wyszyński, Strysza-
wa, 1 sierpnia 1965 r.m karty pracy.

MODLITWA

„Zdrowaś Maryjo”.

WPROWADZENIE

Dwaj wielcy ludzie naszych czasów: święty papież Jan Paweł II oraz ksiądz kardynał Stefan Wyszyński wielokrotnie podkreślali niezwykłą rolę Bożej Matki zarówno w historii Kościoła, jak i w życiu osobistym. Papież Jan Paweł II w swoim herbie papieskim umieścił napis: „Totus Tuus” – „Cały Twój” (Maryjo). Prymas Wyszyński hasłem swojej pasterskiej posługi uczynił słowa: „Wszystko postawiłem na Maryję”.

Odczytanie i analiza świadectwa z podręcznika ucznia

„Posądzacie mnie o to, że jestem jakimś szczególnym promotorem czci Matki Bożej. Może wspomnę, że warunki, w jakich się wychowywałem do tego mnie przygotowywały. Mój ojciec z upodobaniem jeździł na Jasną Górę, a moja matka do Ostrej Bramy. I potem razem schodzili się w nadbużańskiej wiosce, gdzie się urodziłem i opowiadali swoje wrażenia z tych pielgrzymek, a ja mały brzdąc podsłuchiwałem, co stamtąd przywozili. A przywozili bardzo dużo, bo oboje odznaczali się głęboką czcią do Matki Najświętszej... Wychowywałem się przy obrazie Matki Bożej Częstochowskiej, który znajdował się w kościele, w którym byłem chrzczony... To takie najbardziej odległe wspomnienia z przeszłości, a później to już sprawa szła raczej przez przypadki niż przez program życiowy. Przez przypadki, bo święcenia kapłańskie otrzymałem sam, jak kołek, bo moi koledzy zostali wyświęceni wcześniej, a ja poszedłem do szpitala, zamiast do święceń, ale to była szczęśliwa okoliczność, bo właśnie mogłem otrzymać święcenia nie przy głównym ołtarzu w bazylice wrocławskiej, ale w kaplicy Matki Bożej Częstochowskiej... I później to już raczej tak szło, że człowiek był raczej ciągniony, aniżeli sam szedł przez oko-

liczności. Także później, gdyśmy się już w trudnych okresach życia, ale pełnych łaski Bożej wewnętrznie komunikowali, to już wiedziałem, że najlepiej wszystko zostawić Matce Bożej i niech Ona zwycięża..." (St. Wyszyński, Stryżawa, 1 sierpnia 1965 r.).

Prymas kard. Stefan Wyszyński potrafił zawierzyć swoje życie Maryi. Matka Boża jest wzorem zaufania i posłuszeństwa Bogu.

Postacią biblijną, która pierwsza zawierzyła Bogu, jest Abraham. Przyjął on osobistym wolnym aktem wiary słowo Boga wypowiedziane do niego. Jego posłuszeństwo wiary doświadcza szczególnej próby na górze Moria, gdzie ma złożyć w ofierze swojego syna Izaaka. Abraham nazywany jest „ojcem naszej wiary”. Podobieństwo postaw wiary Abrahama i Maryi skłania do nazwania ich osobami, które „wbrew nadziei uwierzyły nadziei”.

Bóg pragnie, by stworzony przez Niego człowiek był szczęśliwy, a to wymaga podjęcia określonych działań i postaw.

Odczytanie i analiza tekstów nauczania Kościoła.

„Obiecane szczęście stawia nas wobec decydujących wyborów moralnych. Zaprasza nas do oczyszczenia naszego serca ze złych skłonności i do poszukiwania nade wszystko miłości Bożej. Uczy nas, że prawdziwe szczęście nie polega ani na bogactwie czy dobrobycie, na ludzkiej sławie czy władzy, ani na żadnym ludzkim dziele, choćby było tak użyteczne jak nauka, technika czy sztuka, ani nie tkwi w żadnym stworzeniu, ale znajduje się w samym Bogu, który jest źródłem wszelkiego dobra i wszelkiej miłości (...)" (KKK 1723).

- Na czym polega szukanie szczęścia w życiu?
- Kto jest źródłem szczęścia?

„Cnoty ludzkie są trwałymi postawami, stałymi dyspozycjami, habitualnymi przymiotami umysłu i woli, które regulują nasze czyny, porządkują nasze uczucia i kierują naszym postępowaniem zgodnie z rozumem i wiarą. Zapewniają one łatwość, pewność i radość w prowadzeniu życia moralnie dobrego. Człowiek cnotliwy to ten, który dobrowolnie czyni dobro. Cnoty moralne zdobywa się wysiłkami

człowieka. Są one owocami i załączkami czynów moralnie dobrych; uzdalniają one wszystkie władze człowieka, by doszedł do zjednoczenia z miłością Bożą” (KKK 1804).

– Czym są cnoty i jak pracować nad nimi?

„Cnoty teologalne kształtują, pobudzają i charakteryzują działanie moralne chrześcijanina. Kształtują one i ożywiają wszystkie cnoty moralne. Są wszczepione przez Boga w dusze wiernych, by uzdolnić ich do działania jako dzieci Boże i do zasługiwania na życie wieczne. Stanowią one rękojmię obecności i działania Ducha Świętego we władzach człowieka. Są trzy cnoty teologalne: wiara, nadzieja i miłość” (KKK 1813).

„Cztery cnoty odgrywają kluczową rolę i dlatego nazywa się je cnotami «kardynalnymi»; wszystkie inne grupują się wokół nich. Są nimi: roztropność, sprawiedliwość, męstwo i umiarkowanie” (KKK 1805).

– Jak je rozróżniamy cnoty?

Dla życia duchowego posiadanie cnót teologalnych i kardynalnych ma bardzo ważne znaczenie. Maryja swoim życiem uczy nas, jak je rozwijać i praktykować, będąc posłuszną i wierną w wypełnieniu poleceń Boga.

ROZWINIĘCIE

Maryja wskazuje nam drogę do swego Syna. Jest ona trudna, ale podjęcie jej prowadzi do pełni życia chrześcijańskiego.

Uczniowie analizują fragmenty Ewangelii, odpowiadając na pytania.

- Jaką prawdę przekazuje dany tekst biblijny?
- Jak charakteryzuje postać Maryi?
- Którą z cnót boskich, kardynalnych odznacza się postawa Maryi?
- Dlaczego Maryję nazywamy Orędowniczką i Pośredniczką łask?

Tekst 1.

„W szóstym miesiącu posłał Bóg anioła Gabriela do miasta w Galilei, zwanego Nazaret, do Dziewicy poślubionej mężowi, imieniem Józef, z rodu Dawida; a Dziewicy było na imię Maryja. Anioł wszedł do Niej i rzekł: «Bądź pozdrowiona, pełna łaski, Pan z Tobą».

Ona zmieszała się na te słowa i rozważała, co miałyby znaczyć to pozdrowienie. Lecz anioł rzekł do Niej: «Nie bój się, Maryjo, znalazłaś bowiem łaskę u Boga. Oto poczniesz i porodzisz Syna, któremu nadasz imię Jezus. Będzie On wielki i będzie nazwany Synem Najwyższego, a Pan Bóg da Mu tron Jego praojca, Dawida (...)». Na to Maryja rzekła do anioła: «Jakże się to stanie, skoro nie znam męża?» Anioł Jej odpowiedział: «Duch Święty zstąpi na Ciebie i moc Najwyższego osłoni Cię. Dlatego też Święte, które się narodzi, będzie nazwane Synem Bożym. A oto również krewna Twoja, Elżbieta, poczęła w swej starości syna i jest już w szóstym miesiącu ta, która uchodzi za niepłodną. Dla Boga bowiem nie ma nic niemożliwego». Na to rzekła Maryja: «Oto ja służebnica Pańska, niech mi się stanie według twego słowa!» Wtedy odszedł od Niej anioł” (Łk 1,26-38).

Tekst 2.

„W tym czasie Maryja wybrała się i poszła z pośpiechem w góry do pewnego miasta w [pokoleniu] Judy. Weszła do domu Zachariasza i pozdrowiła Elżbietę. Gdy Elżbieta usłyszała pozdrowienie Maryi, poruszyło się dzieciątko w jej łonie, a Duch Święty nappełnił Elżbietę. Wydała ona okrzyk i powiedziała: «Błogosławiona jesteś między niewiastami i błogosławiony jest owoc Twojego łona. A skądże mi to, że Matka mojego Pana przychodzi do mnie? Oto, skoro głos Twego pozdrowienia zabrzmiał w moich uszach, poruszyło się z radości dzieciątko w moim łonie. Błogosławiona jesteś, któraś uwierzyła, że spełnią się słowa powiedziane Ci od Pana»” (Łk 1,39-45).

Tekst 3.

„W owym czasie wyszło rozporządzenie Cezara Augusta, żeby przeprowadzić spis ludności w całym państwie. (...) Udał się także Józef z Galilei, z miasta Nazaret, do Judei, do miasta Dawidowego, zwanego Betlejem, ponieważ pochodził z domu i rodu Dawida, żeby się dać zapisać z poślubioną sobie Maryją, która była brzemienna. Kiedy tam przebywali, nadszedł dla Maryi czas rozwiązania.

Porodziła swego pierworodnego Syna, owinęła Go w pieluszki i położyła w żłobie, gdyż nie było dla nich miejsca w gospodzie” (Łk 2,1-7).

Tekst 4.

„Trzeciego dnia odbywało się wesele w Kanie Galilejskiej i była tam Matka Jezusa. Zaproszono na to wesele także Jezusa i Jego uczniów. A kiedy zabrakło wina, Matka Jezusa mówi do Niego: «Nie mają już wina». Jezus Jej odpowiedział: «Czyż to moja lub Twoja sprawa, Niewiasto? Czyż jeszcze nie nadeszła godzina moja?» Wtedy Matka Jego powiedziała do sług: «Zróbcie wszystko, cokolwiek wam powie». Stało zaś tam sześć stągwi kamiennych przeznaczonych do żydowskich oczyszczeń, z których każda mogła pomieścić dwie lub trzy miary. Rzekł do nich Jezus: «Napełnijcie stągwie wodą!» I napełnili je aż po brzegi. Potem do nich powiedział: «Zaczerpnijcie teraz i zanieście staroście weselnemu!» Oni zaś zanieśli. A gdy starosta weselny skosztował wody, która stała się winem – nie wiedział bowiem, skąd ono pochodzi, ale słudzy, którzy czerpali wodę, wiedzieli – przywołał pana młodego i powiedział do niego: «Każdy człowiek stawia najpierw dobre wino, a gdy się napiją, wówczas gorsze. Ty zachowałeś dobre wino aż do tej pory». Taki to początek znaków uczynił Jezus w Kanie Galilejskiej” (J 2,1-11a).

Tekst 5.

„A obok krzyża Jezusowego stały: Matka Jego i siostra Matki Jego, Maria, żona Kleofasa, i Maria Magdalena. Kiedy więc Jezus ujrzał Matkę i stojącego obok Niej ucznia, którego miłował, rzekł do Matki: «Niewiasto, oto syn Twój». Następnie rzekł do ucznia: «Oto Matka twoja». I od tej godziny uczeń wziął Ją do siebie” (J 19,25-27).

Tekst 6.

„Przybywszy tam weszli do sali na górze i przebywali w niej: Piotr i Jan, Jakub i Andrzej, Filip i Tomasz, Bartłomiej i Mateusz, Jakub, syn Alfeusza, i Szymon Gorliwy, i Juda, [brat] Jakuba. Wszyscy oni trwali jednomyślnie na modlitwie razem z niewiastami, Maryją, Matką Jezusa, i braćmi Jego. (...)

Kiedy nadszedł wreszcie dzień Pięćdziesiątnicy, znajdowali się wszyscy razem na tym samym miejscu. Nagle dał się słyszeć z nieba szum, jakby uderzenie gwałtownego wichru, i napełnił cały dom,

w którym przebywali. (...) I wszyscy zostali napełnieni Duchem Świętym, i zaczęli mówić obcymi językami, tak jak im Duch pozwalał mówić” (Dz 1,13-14; 2,1-2.4).

Tekst 7.

„Rola Maryi w stosunku do Kościoła i całej ludzkości ma jeszcze inny wymiar. «W szczególny zaiste sposób współpracowała z dziełem Zbawiciela przez wiarę, nadzieję i miłość żarliwą dla odnowienia nadprzyrodzonego życia dusz ludzkich. Dlatego to stała się nam Matką w porządku łaski»” (KKK 968).

Podsumowanie pracy uczniów przez katechetę.

Maryjny wzór wiary, nadziei i miłości jest ciągle aktualny, ale nie wystarczy wskazywać na konkretne przykłady życia Maryi. Trzeba ukierunkowania swojego życia na Boga pod wpływem Jego łaski, co zaowocuje wyborami, także w odniesieniu do bliźnich. Bóg powołuje każdego człowieka do wypełniania określonych zadań. Człowiek będąc wolnym, może powiedzieć Bogu „tak” lub „nie”.

Do życia na wzór Najświętszej Maryi Panny zachęca św. Jan Paweł II.

„Drogie dziewczęta i chłopcy, oto zadanie, jakie Wam zostawia Matka Boża: wzrastajcie jako osoby, rozwijajcie talenty właściwe dla ciała i duszy, wzrastajcie jako chrześcijanie w dążeniu do świętości; wzrastajcie jako świadkowie Chrystusa, który jest «światłością świata» (J 8,12). Maryja wskazuje wam również drogę tego rozwoju: drogę, którą jest Chrystus. Jest to droga stroma, droga wąska i trudna. Dla tego jednak, kto pragnie iść nią dalej według wskazań Ewangelii, jest to droga, która prowadzi do prawdziwej radości. Drodzy młodzi przyjaciele, «otrzymaliście ducha przybrania za synów» (Rz 8,15). Nie zmarnujcie tego wspaniałego dziedzictwa!” (Jan Paweł II, *Przemówienie pożegnalne do młodzieży, Częstochowa, 15 sierpnia 1991 r.*).

Maryja wzięta do nieba jest naszą Pośredniczką i Orędowniczką. Wiele osób zawierając życie Maryi nawraca się, zmienia swoje postępowanie, dąży do doskonałości, odnajduje drogę do zbawienia. Ona wskazuje nam drogę do swego Syna, która jest trudna, ale podjęcie jej prowadzi do pełni życia chrześcijańskiego. Kościół zawsze czczył

i sprawował kult Najświętszej Maryi Panny a wraz z nim wzrastała cześć Eucharystii.

ZAKOŃCZENIE

Maryja jest pierwszą osobą, będącą gwarancją naszego zbawienia, gdyż została wzięta do nieba z duszą i ciałem. Przechowała depozyt wiary, nie zwątpiła w swojego Syna, dlatego dzisiaj w pełni nazywamy Ją Pośredniczką i Orędowniczką łask. Kościół prawdę o życiu Maryi ogłosił w dogmatach, w których podaje, w co trzeba wierzyć, jeśli chce się być chrześcijaninem. Dogmaty maryjne wyjaśniają i chronią prawdę o Chrystusie.

„O Bożym Macierzyństwie Maryi” (Synod w Efezie)

Dogmat „O Bożym Macierzyństwie Maryi” został ogłoszony na III Soborze Powszechnym w Efezie w 431 r. Ojcowie soborowi potwierdzili istniejącą już wówczas wśród ludu wiarę, że Maryja jest Matką Boga (Theotokos), że „Ten, którego poczęła jako człowieka z Ducha Świętego i który prawdziwie stał się Jej Synem według ciała, nie jest nikim innym jak wiecznym Synem Ojca, drugą Osobą Trójcy Świętej” (KKK 495).

„O Maryi zawsze Dziewicy” (Synod Laterański w Rzymie)

Dogmat „O Maryi zawsze Dziewicy” ogłosił papież Marcin I na Synodzie Laterańskim w Rzymie w 649 r. Według tej prawdy wiary chrześcijańskiej Maryja była dziewicą, gdy poczęła z Ducha Świętego, jak również w czasie porodu, a także przez całe pozostałe ziemskie życie. Pociąga to za sobą wiarę w to, że Jezus nie posiadał biologicznego rodzeństwa.

„O Niepokalanym Poczęciu Maryi” (Pius IX)

Dogmat „O Niepokalanym Poczęciu Maryi” został ogłoszony uroczystie 8 grudnia 1854 r. przez Piusa IX. Maryja została zachowana od momentu swojego poczęcia od wszelkiego grzechu, w tym grzechu pierworodnego. Bóg uchronił Maryję przed grzechem ze względu na przyszłe wydarzenie Zwiastowania. Ta prawda wiary jest pośrednio objawiona w Piśmie Świętym. Anioł w chwili zwiastowania powiedział bowiem do Maryi: „Bądź pozdrowiona, pełna łaski” (Łk 1,28).

„O Wniebowzięciu Najświętszej Maryi Panny” (Pius XII)

Dogmat o Wniebowzięciu Najświętszej Maryi Panny ogłosił papież Pius XII w 1950 r. Prawda o Wniebowzięciu Najświętszej Maryi Panny była w Kościele uznawana od dawna i papież Pius XII ją tylko potwierdził i usankcjonował. Najstarsze świadectwa o obchodach uroczystości Wniebowzięcia pochodzą bowiem z V w., z terytorium Syrii i Palestyny. Za przyjęciem dogmatu przemawiał, m.in. argument przyjęty przez różnych pisarzy kościelnych, że skoro Matka Boska była poczęta bez grzechu pierwородnego, to nie podlegała prawu śmierci (śmierć jest skutkiem grzechu pierwородnego).

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- W jaki sposób mogę w codziennym życiu naśladować Maryję?
- Jak często zwracam się do Maryi z prośbą o umocnienie wiary?

ZESZYT UCZNIA

Zapis stanowią odpowiedzi z analizy tekstów biblijnych.

PRACA DOMOWA

Rozwiń następujące zdania oraz uzupełnij je o cnoty kardynalne:

- Naśladować Maryję w wierze to znaczy...
- Naśladować Maryję w nadziei to znaczy...
- Naśladować Maryję w miłości to znaczy...

Ułóż modlitwę, w której podziękujesz Maryi za Jej wstawiennictwo i pomoc.

MODLITWA

W chwili osobistej modlitwy prosimy przez wstawiennictwo Maryi, abyśmy umieli naśladować ją w wierze, nadziei i miłości.

11. MODLITWA PSALMAMI

Cel ogólny

Ukazanie psalmów jako źródła modlitwy.

Wezwanie do modlitwy psalmami w różnych intencjach i sytuacjach życiowych.

Cele szczegółowe

Wiedza

- definiuje pojęcie: „psalm”,
- wymienia rodzaje psalmów,
- podaje, czym jest psalterz,
- wylicza biblijne wzorce modlitwy i wiary,
- rozróżnia rodzaje modlitwy na przykładzie psalmów,
- przytacza tematykę wybranych psalmów i swoimi słowami omawia ich treść (D.3.3).

Umiejętności

- wyjaśnia wybrane psalmy,
- wyjaśnia, że psalmy są „arcydziełem modlitwy w Starym Testamencie” (D.3.1),
- ukazuje potrzebę poddania się woli Bożej jako istotny element modlitwy (Dawid) (D.2.3),
- wskazuje na osobisty i wspólnotowy charakter psalmów (D.3.2),
- wskazuje na sytuacje życiowe opisane w psalmach,
- analizuje głębię modlitwy psalmami.

Postawy

- przyjmuje postawę otwartości na modlitwę psalmami,
- modli się psalmami w określonych sytuacjach egzystencjalnych (D.3.a),
- zwraca się do Boga w modlitwie (D.5.a),
- kształtuje postawę ufności i gotowości zawierzenia Bogu (D.5.b).

Metody

Wykład, rozmowa kierowana, praca w grupach, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Pismo Święte, Katechizm Kościoła Katolickiego, Benedykt XVI, *Przemówienie wygłoszone w czasie audiencji generalnej*, Watykan, 15 lutego 2006 r.;

MODLITWA

„Psalm. Dawidowy.
Pan jest moim pasterzem, nie brak mi niczego.
Pozwala mi leżeć na zielonych pastwiskach.
Prowadzi mnie nad wody, gdzie mogę odpocząć:
orzeźwia moją duszę.
Wiedzie mnie po właściwych ścieżkach
przez wzgląd na swoje imię.
Chociażbym chodził ciemną doliną,
zła się nie ulękę,
bo Ty jesteś ze mną.
Twój kij i Twoja łaska
są tym, co mnie pociesza.
Stół dla mnie zastawiasz
wobec mych przeciwników;
namaszczasz mi głowę olejkami;
mój kielich jest przeobfity.
Tak, dobroć i łaska pójdą w ślad za mną
przez wszystkie dni mego życia
i zamieszkać w domu Pańskim
po najdłuższe czasy” (Ps 23,1-6).

WPROWADZENIE

Nasze dzisiejsze spotkanie rozpoczęliśmy od modlitwy Psalmem 23, pełnym ufności, oddania względem Boga, Dobrego Pasterza, który prowadzi nas przez życie i wie, co jest dla nas najlepsze. Takich pięknych modlitw odnajdujemy w psalterzu bardzo wiele.

Nazwa „psalm” pochodzi z greckiego i łacińskiego określenia *psalmos/psalmus*. Oznacza ona „utwór religijny o charakterze poetyckim, wykonywany przy akompaniamencie instrumentów strunowych”. Kanoniczny zbiór psalmów Biblii Hebrajskiej obejmuje 150 takich utworów przekazanych przez tradycję synagogalną. Psalmi są dziełem

wielu autorów bardzo różnych okresów i środowisk i ulegały wielokrotnym przeróbkom, adaptacjom i opracowaniom, zwłaszcza do celów liturgicznych. Powstawały już w okresie monarchii i w czasie niewoli babilońskiej, także w czasach machabejskich (ok. 1000-300 r. przed Chr.) Nazwa psalmów jako „Psałterza Dawidowego” wskazuje tylko na szczególną rolę tego wielkiego króla, jaką odegrał w powstawaniu księgi.

Najbardziej charakterystycznym rodzajem psalmów są hymny pochwalne i dziękczynne oraz indywidualne i zbiorowe lamentacje zawierające błagalną prośbę. Dużą rolę odgrywają także psalmy królewskie, dydaktyczne, mądrościowe i prorockie.

ROZWINIĘCIE

Jezus, jako jeden z ludu wybranego, znał dobrze psalmy, cytował je i modlił się nimi. On to nadał im nową treść, nowe znaczenie. Gdy spróbujemy je odczytać w Jego imieniu, zobaczymy, że wprowadzają nas one w świat wewnętrzny Jezusa Chrystusa, dają uczestnictwo w Jego modlitwie, ubogacają ludzkie nieudolne sformułowania i dają tym sformułowaniom niezwykle dynamizm. Całe życie Jezusa było utkane psalmami, np. w czasie Wieczery Paschalnej recytuje, jak wszyscy Izraelici, sławny Hallel, czyli psalmy 113-118. W Ogrodzie Oliwnym modli się o odwrócenie kielicha męki (Mt 26,39; por. Ps 16,5; 75,9). Na krzyżu mówi: „Boże mój czemuś mnie opuścił” (Ps 22,2) oraz „Pragnę” (J 19,28; Ps 22,16; 69,22) i „Ojcze, w Tve ręce powierzam Ducha mojego” (Łk 23,46; Ps 31,6).

Można tu wysnuć następujący wniosek, że treść psalmów nasuwa się Jezusowi w najbardziej decydujących momentach Jego życia. Jezus posługiwał się także psalmami w działalności apostołskiej, np. błogosławieństwa w Kazaniu na Górze są dopełnieniem psalmu 1: „Błogosławiony mąż” – „Błogosławieni ubodzy w duchu, błogosławieni cisi...”.

Całe Pismo Święte przywołuje nam postaci, które jawią się jako biblijne wzorce modlitwy i wiary. Gdy patrzymy na takich bohaterów, jak np. Salomon, Noe, Abraham, Maryja, to uświadamiamy

sobie jeszcze bardziej moc modlitwy i fakt, że na modlitwie trzeba być wytrwałym.

Psalmy od początku stanowiły też modlitewnik Kościoła. Nie dlatego, że mają wyjątkową formę, pełną piękna, ale z powodu ich liturgicznego charakteru. Św. Augustyn, jeden z najdoskonalszych komentatorów Biblii, napisał: „Psalmy są modlitwą natchnioną, modlitwą daną z góry i otrzymaną z góry. Bóg włożył w ręce człowieka teksty, którymi chciał być wielbiony i wysławiany”.

Słowo Boże wzywa nas do ciągłej modlitwy we wszystkich intencjach i w oparciu o teksty ze Starego i Nowego Testamentu.

„Napełniajcie się Duchem, przemawiając do siebie wzajemnie w psalmach i hymnach, i pieśniach pełnych ducha, śpiewając i wysławiając Pana w waszych sercach. Dziękujcie zawsze za wszystko Bogu Ojcu w imię Pana naszego Jezusa Chrystusa!” (Ef 5,19-20).

Psalterz obejmuje całokształt zbawczego planu Boga od stworzenia świata poprzez wzloty i upadki człowieka w jego dążeniu ku Bogu aż do czasów pełni Chrystusowej i wielkiej eschatologicznej przemiany. Jest on księgą modlitwy, której Kościół przypisuje szczególną rolę w liturgii, odnajdując tu wskazania dla swojej chrześcijańskiej egzystencji, swoje posłannictwo w dziejach zbawienia.

„Psalmy podtrzymują i wyrażają modlitwę Ludu Bożego, który gromadzi się podczas wielkich świąt w Jerozolimie i w każdy szabat w synagogach. Ta modlitwa jest nierozłącznie modlitwą osobistą i wspólnotową; dotyczy tych, którzy się modlą, a jednocześnie wszystkich ludzi. Wznosi się z Ziemi Świętej i ze wspólnot diaspory, ale obejmuje całe stworzenie; przypomina zbawcze wydarzenia z przeszłości i rozciąga się aż na spełnienie historii; upamiętnia wypełnione już obietnice Boga i oczekuje Mesjasza, który wypełni je w sposób ostateczny. Psalmy, odmawiane i wypełnione w Chrystusie, pozostają istotnym elementem modlitwy Jego Kościoła” (KKK 2586).

- Co wyrażają psalmy?
- Jaką są formą modlitwy?
- Co obejmują i w kim się wypełniają?

Do modlitwy słowami psalmów i kantyków zachęcał pielgrzymów z Polski papież Benedykt XVI podczas audiencji generalnej w Watykanie 15 lutego 2006 r.:

„Pozdrawiam obecnych tu Polaków. Dzisiaj zakończyliśmy rozważania Psalmów i Kantyków z Liturgii Godzin. Maryjnym Magnificat dziękujemy Bogu za ten dar Ducha Świętego, skarbiec wiary i Bożej mądrości. Zachęcam wszystkich do korzystania z tych natchnionych modlitw. Niech będzie pochwalony Jezus Chrystus”.

„Ucząc nas modlitwy psalmy uczą nas, że nawet w przygnębieniu, w bólu, obecność Boga pozostaje źródłem podziwu, pocieszenia i zaufania. Można płakać, błagać, wstawiać się za innymi będąc świadomym, że idziemy w stronę światła, gdzie chwalenie może być definitywne. Jak nas uczy psalm 36: «Albowiem w Tobie jest źródło życia i w Twej światłości oglądamy światłość» (Ps 36,10)” (Benedykt XVI, *Przemówienie wygłoszone w czasie audiencji ogólnej*, Watykan, 22 czerwca 2011 r.).

Pracując w grupach, zapoznamy się teraz z treścią fragmentów kilku psalmów, rodzajem zanoszonej w nich modlitwy oraz zawartym przesłaniem.

Grupa I

Rodzaj psalmu – hymn mądrościowy.

„Gdy patrzę na Twe niebo, dzieło Twych palców,
księżyc i gwiazdy, któreś Ty utwierdził:
czym jest człowiek, że o nim pamiętasz,
i czym – syn człowieczy, że się nim zajmujesz?
Uczyliś go niewiele mniejszym od istot niebieskich,
chwałą i czią go uwieńczyłeś.
Obdarzyłeś go władzą nad dziełami rąk Twoich;
złożyłeś wszystko pod jego stopy:
owce i bydło wszelakie,
a nadto i polne stada,
ptactwo powietrzne oraz ryby morskie,
wszystko, co szlaki mórz przemierza.

O Panie, nasz Panie,
jak przedziwne Twe imię po wszystkiej ziemi!" (Ps 8,4-10).

- Za co autor wychwala Boga?
- Kim jest człowiek w oczach Stwórcy?
- Za co możemy Mu dziękować?
- Do jakiego rodzaju modlitwy możemy zaliczyć ten psalm?

Autor zachwycą się wielkością, mocą i dziełami Stwórcy. Wi-
dzi również swoje wyróżnienie wśród stworzenia, mimo słabości
i grzechu wielka jest jego godność – wszystko czyni Bóg ze względu
na niego.

(rodzaj modlitw – uwielbienie)

Grupa II

Rodzaj psalmu – lamentacja o charakterze pokutnym.

„Jeśli zachowasz pamięć o grzechach, Panie,
Panie, któż się ostoi?
Ale Ty udzielasz przebaczenia,
aby Cię otaczano bojaźnią.
W Panu pokładam nadzieję,
nadzieję żywi moja dusza:
oczekuję na Twe słowo.
Dusza moja oczekuje Pana
bardziej niż strażnicy świtu,
«bardziej niż strażnicy świtu».
Niech Izrael wygląda Pana.
U Pana bowiem jest łaskawość
i obfite u Niego odkupienie.
On odkupi Izraela
ze wszystkich jego grzechów" (Ps 130,3-8).

- O co autor prosi Boga?
- W czym pokłada nadzieję?
- Do czego nas wzywa?
- Do jakiego rodzaju modlitwy możemy zaliczyć ten psalm?

Przebaczenie jest wolnym darem łaski Bożej, udzielanym tylko okazującym wobec Boga lęk i uległość. W ten sposób, przebacząc, Bóg pomnaża grono „bojących” się Go, do których należy psalmista.

Autor prosi Boga o przebaczenie, o litość nad jego grzesznym życiem. Wierzy w niezgłębione miłosierdzie Boga, w Jego dobroć i łaskę.

(rodzaj modlitwy – prośba)

Grupa III

Rodzaj psalmu – dziękczynny.

„Psalm. Pieśń na uroczystość poświęcenia świątyni. Dawidowy.

Wysławiam Ciebie, Panie, boś mnie wybawił

i nie uradowałeś mych wrogów z mojego powodu.

Panie, mój Boże,

do Ciebie wołałem, a Tyś mnie uzdrowił.

Panie, dobyłeś mnie z Szeolu,

przywróciłeś mnie do życia spośród schodzących do grobu.

Śpiewajcie Panu psalm wy, co Go miłujecie,

wychwalajcie pamiątkę Jego świętości!

Gniew Jego bowiem trwa tylko przez chwilę,

a Jego łaskawość – przez całe życie.

Płacz nadchodzi z wieczora,

a rankiem okrzyki radości.

A ja powiedziałem pewny siebie:

«Nigdy się nie zachwieję». (...)

«Wysłuchaj, Panie, zmiłuj się nade mną;

bądź, Panie, dla mnie współpomocnikiem!»

Biadania moje zmieniłeś mi w taniec;

wór mi rozwiązałeś, opasałeś mnie radością,

by moje serce nie milknąc psalm Tobie śpiewało.

Boże mój, Panie, będę Cię wysławiał na wieki” (Ps 30,1-7.11-13).

– Za co autor wyraża wdzięczność Bogu?

– O co prosi?

– Jakie przymioty Boga wysławia?

– Do jakiego rodzaju modlitwy możemy zaliczyć ten psalm?

Autor wielbi Boga za uratowanie go od śmierci – ocalenie od grzechu. Błaga o miłosierdzie, aby jak najdłużej mógł radować się i głosić chwałę na cześć Pana.

(rodzaj modlitwy – dziękczynienie, uwielbienie)

Grupa IV

Rodzaj psalmu – pouczający.

„«(...) Nie podnoście rogu ku górze,
nie mówcie bezczelnie przeciw Skale.
Bo nie ze wschodu ani z zachodu,
ani z pustyni, ani z gór [przychodzi] wywyższenie,
lecz Bóg jedynie jest sędzią –
tego zniża, tamtego podnosi.
Bo w ręku Pana jest kielich,
który się pieni winem, pełnym przypraw.
I On z niego nalewa: aż do mętów wypiją,
pić będą wszyscy niegodziwi na ziemi».
Ja zaś będę się radował na wieki,
zaśpiewam Bogu Jakuba.
I połamię cały róg niegodziwych,
a róg sprawiedliwego się wzniesie” (Ps 75,6-11).

– O jakim wydarzeniu mówi ten psalm?

– Jakie cechy Boga podkreśla?

– Do jakiej postawy nas wzywa?

Mamy być zawsze gotowi na spotkanie z Panem. Nawet gdyby zachwiały się wszelkie ustalone prawa świata, Bóg, ich twórca, będzie stał na straży porządku moralnego i sądził sprawiedliwie.

(rodzaj modlitwy – dziękczynienie, uwielbienie)

Grupa V

Rodzaj psalmu – królewski o charakterze mesjańskim.

„Dawidowy. Psalm.

Wyrocznia Boga dla Pana mego:

«Siądź po mojej prawicy,
aż Twych wrogów położę

jako podnózek pod Twoje stopy».
Twoje potężne berło
niech Pan rozciągnie z Syjonu:
«Panuj wśród swych nieprzyjaciół!
Przy Tobie panowanie
w dniu Twojej potęgi,
w świętych szatach [będziesz].
Z łona jutrzeńki
jak rosę Cię zrodziłem».
Pan przysiągł
i żal Mu nie będzie:
«Tyś Kapłanem na wieki
na wzór Melchizedeka.
Pan po Twojej prawicy
zetrze królów w dniu swego gniewu.
Będzie sądził narody,
wzniesie stosy trupów,
zetrze głowy
jak ziemia szeroka.
Po drodze będzie pił ze strumienia,
dlatego głowę podniesie” (Ps 110,1-7).

- Koga zapowiada ten psalm?
- Jaką rolę będzie spełniał Mesjasz?
- Dlaczego Jego misja jest tak ważna dla człowieka?
- Do jakiego rodzaju modlitwy możemy zaliczyć ten psalm?

Psalm zapowiada zajęcie zaszczytnego miejsca po prawicy Ojca przez Chrystusa Zmartwychwstałego. Boski król będzie panował na nowym, odrodzonym Syjonie, zwyciężając otaczających go nieprzyjaciół. On zmieni porządek świata – nada sens ludzkiemu życiu.

(rodzaj modlitwy – wywyższenie, uwielbienie)

Psalmy to wspaniała forma modlitwy, poznawania wielkości Boga oraz odkrywania losów człowieka w kontekście całej historii zbawienia.

ZAKOŃCZENIE

Kościół od początku polecał i nadal poleca modlitwę słowami psalmów. Jest to klasyczny i wypróbowany sposób modlitwy zarówno w Starym Testamencie i judaizmie, jak i w chrześcijaństwie. Psalmi są sercem liturgii Kościoła i pobożności chrześcijan.

Liturgia Godzin jest modlitwą Kościoła (codzienną modlitwą Ludu Bożego) podzieloną na określone godziny w cyklu całodobowym. Na oznaczenie tej świętej czynności w historii używano rozmaitych określeń (np. *Breviarium*, *Preces horarum*, *Preces canonicae*, *Opus Divinum*, *Officia Divina*). Wyrażenie Liturgia Godzin pojawiło się w 1959 roku i zostało użyte jako nazwa księgi wydanej w 1970 roku, która zastąpiła dotychczasowy Brewiarz. Sobór Watykański II wraz z reformą liturgiczną oficjalnie wprowadził nazwę Liturgia Godzin. Podkreślił przez to po pierwsze, że jest ona działaniem o charakterze liturgicznym, ponieważ w modlitwie cały Kościół wypełnia kapłańską posługę Chrystusa. Po drugie, chodzi o to, aby modlitwa, o ile jest złączona z określonymi godzinami, wyznaczała rytm całego dnia.

Liturgia składa się z określonych godzin:

- Wezwanie wraz z psalmem – rozpoczyna modlitwę liturgiczną dnia.
- Jutrznia – ma za zadanie uświęcić początek dnia w świetle zmartwychwstania Chrystusa i oddać Bogu ten dzień.
- Nieszpory – odmawia się o zmierzchu, w tej modlitwie dziękuje się Bogu za otrzymany dzień i za wszystko, co on przyniósł.

Jutrznia i nieszpory stanowią zawiasy modlitwy liturgicznej.

- Godzina czytań – jest to obszerna medytacja Pisma Świętego i tekstów z dziedziny duchowości.
- Godzina w ciągu dnia – podzielona na przedpołudniową, południową i popołudniową, obowiązek stanowi wybranie jednej z nich, ma na celu modlitwę pośród różnorodnych czynności dnia.
- Kompleta – jest to modlitwa na zakończenie dnia, ostatnia przed spoczynkiem, w niej człowiek wiernie i ufnie oddaje się Bogu.

Modlitwa Liturgii Godzin składa się głównie z psalmów, których odmawianie (wszystkich 150) rozłożone jest na okres czterech tygodni. Do nich dodawane są (w jutrzni i nieszporach) pieśni ze Starego i Nowego Testamentu.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Jak często modlę się psalmami?
- W jaki sposób mogę podziękować Bogu za otrzymywane łaski?

ZESZYT UCZNIA

Zapis wniosków z pracy w grupach.

PRACA DOMOWA

Pomódl się słowami Psalmu 121, dziękując Bogu za cały dzień.

Wybrani uczniowie przygotowują na następną katechezę informację o objawieniach maryjnych w Lourdes i Fatimie.

MODLITWA

„Chwała Ojcu...”.

12. OBJAWIENIE BOŻE A OBJAWIENIA PRYWATNE

Cel ogólny

Ukazanie objawień maryjnych (objawień prywatnych) w świetle nauki Kościoła.

Kształtowanie postawy wdzięczności Maryi za jej obecność w objawieniach prywatnych w Kościele.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- wymienia objawienia maryjne w XIX i XX wieku,
- rozróżnia objawienia naturalne, nadprzyrodzone i prywatne (A.2.2).

Umiejętności

- wyjaśnia, czym jest „objawienie maryjne”,
- charakteryzuje cel objawienia prywatnego,
- charakteryzuje drogi poznania Boga (świat i człowiek) (A.2.1),
- uzasadnia, dlaczego objawienia prywatne są łaską.

Postawy

- jest otwarty na poszukiwanie Boga (A.2.a),
- dzieli się własnym doświadczeniem poznania Boga (A.2.b),
- wyraża wdzięczność za objawienia prywatne.

Metody

Analiza tekstu biblijnego, dyskusja, praca z podręcznikiem, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Pismo Święte, Katechizm Kościoła Katolickiego, Benedykt XVI, *Verbum Domini*, H. Łuczak, *Wspólnota Zbawienia*, Warszawa 1990, *Modlitwa odmawiana przez dzieci z Fatimy*, „Akt uwielbienia Boga”. *Modlitwa przekazana dzieciom fatimskim przez Anioła Pokoju*.

MODLITWA

„Boże mój, kocham Cię z całą wdzięcznością za wszystkie łaski, jakimi mnie obdarzyłeś. O Jezu, kocham Ciebie! Słodkie Serce Maryi, bądź moim ratunkiem. Niepokalane Serce Maryi, nawróć grzeszników, wybaw dusze od piekła. Bądź błogosławiony, bądź uwielbiony Przenajświętszy Sakramencie Eucharystii, błogosławiony i święty owocu Przczystej Dziewicy, Świętej Maryi”.

(*Modlitwa odmawiana przez dzieci z Fatimy*)

WPROWADZENIE

Bóg objawił się człowiekowi po raz pierwszy poprzez zjawiska występujące w świecie przyrody. Mówimy wówczas o *objawieniu naturalnym*. Człowiek przy pomocy własnego rozumu, z obserwacji świata, może dojść do poznania Stwórcy.

Bóg nie pozostawia człowieka samemu sobie, lecz zawsze wychodzi mu na spotkanie. Nawiązuje z człowiekiem dialog. To, że Bóg przemawia do człowieka jest wyrazem Jego miłości. Słowo Boże skierowane bezpośrednio do człowieka, w którym Bóg objawia siebie nazywamy *objawieniem nadprzyrodzonym*, czyli historycznym. Po raz pierwszy Bóg objawił się w historii Abrahamowi, a następnie mówił o sobie poprzez innych patriarchów i proroków. Pełnia objawienia nadprzyrodzonego nastąpiła w chwili przyjścia na świat Jezusa Chrystusa.

Kościół głosi, że wraz ze śmiercią ostatniego Apostoła zakończyło się jedyne Objawienie Boże skierowane do wszystkich narodów i przestrzega przed poszukiwaniem, a nawet pragnieniem nowych objawień. Sobór Watykański II potwierdził w Konstytucji *Dei verbum*, że nie należy się przed powtórным przyjściem Jezusa na świat na końcu czasów spodziewać nowego Objawienia publicznego.

Oprócz Objawienia publicznego Kościół uznaje istnienie objawień prywatnych. „Ich rolą nie jest «ulepszanie» czy «uzupełnianie» ostatecznego Objawienia Chrystusa, lecz pomoc w pełniejszym przeżywaniu go w jakiejś epoce historycznej”. Taka jest rola także objawień maryjnych.

Odczytanie świadectwa z podręcznika ucznia.

„Pamiętasz tę świętą? Urodziła się w roku 1844 w biednej rodzinie. Od samego początku była dzieckiem bardzo słabym pod względem fizycznym i rodzice obawiali się o jej życie. Mając 14 lat, w Grocie Massabielskiej spotkała po raz pierwszy piękną Panią, która zleciła jej specyficzna misję do wypełnienia wobec świata. W imię wierności swemu posłannictwu musiała wiele wycierpieć od własnych rodziców, duchownych, współsióstr. Miała jednak zapewnienie pięknej Pani, że będzie szczęśliwa w niebie, dlatego spokojnie szła w kierunku własnego grobu.

Kiedy uświadomiła sobie, że nadchodzi nieuchronny koniec ziemskiego pielgrzymowania, wówczas jej udziałem stał się normalny ludzki lęk, jakiego doświadcza każdy człowiek. Przy łóżku umierającej pełnili swą powinność: lekarz, ksiądz, matka przełożona i współsiostry zakonne. W pewnym momencie ciało umierającej drgnęło, oczy zajaśniały dziwnym blaskiem i usta wypowiedziały tylko jedno słowo: Kocham!

Bernadeta Soubirous, wybrana przez Boga na powiernicę pięknej Pani, umarła w tym zachwyceniu, jakiego doznawała podczas mistycznych spotkań z Maryją w Grocie Massabielskiej. Najświętsza przyszła osobiście po swoje dziecko, aby wyzwolić je z potężnego osamotnienia w obliczu śmierci i ułatwić mu przejście do domu Ojca niebieskiego”.

(H. Łuczak, *Wspólnota Zbawienia*, Warszawa 1990, s. 151)

Jan Paweł II, który wielokrotnie publicznie dawał wyraz swej wierze w uznane przez Kościół objawienia maryjne, tak skomentował ich podstawowe orędzie:

„Nagłące wezwanie Maryi do pokuty nie jest niczym innym, jak tylko przejawem Jej macierzyńskiej troski o los ludzkiej rodziny, potrzebującej nawrócenia i przebaczenia”.

Oprócz objawień prywatnych (np. maryjnych) wyróżnia się także objawienia naturalne i nadprzyrodzone.

- objawienie naturalne – objawienie się Wszechmocnego Boga w dziełach przez Niego stworzonych, np. w naturze;

- objawienie nadprzyrodzone – objawienie się Boga w Jego działaniu (Actio Dei), w Jego słowie (Locutio Dei) bądź pod postaciąmi pewnych znaków (Teofanie).

ROZWINIĘCIE

Analiza tekstów biblijnych ukazujących objawiającego się Boga ludziom.

Pytania ogólne do tekstów:

- Komu Bóg się objawia?
- Dlaczego Bóg objawia się wybranym ludziom?
- O czym rozmawiają?
- Jak Bóg daje przesłanie ludziom, którym się objawia?

„Gdy Mojżesz pasał owce swego teścia, Jetry, kapłana Madianitów, zaprowadził «pewnego razu» owce w głąb pustyni przyszedł do góry Bożej Horeb. Wtedy ukazał mu się Anioł Pański w płomieniu ognia, ze środka krzewu. [Mojżesz] widział, jak krzew płonął ogniem, a nie spłonął od niego. Wtedy Mojżesz powiedział do siebie: «Podejdę, żeby się przyjrzeć temu niezwykłemu zjawisku. Dlaczego krzew się nie spala?» Gdy zaś Pan ujrzał, że [Mojżesz] podchodził, żeby się przyjrzeć, zawołał «Bóg do» niego ze środka krzewu: «Mojżeszu, Mojżeszu!» On zaś odpowiedział: «Oto jestem». Rzekł mu (Bóg): «Nie zbliżaj się tu! Zdejm sandały z nóg, gdyż miejsce, na którym stoisz, jest ziemią świętą». Powiedział jeszcze Pan: «Jestem Bogiem ojca twego, Bogiem Abrahama, Bogiem Izaaka i Bogiem Jakuba». Mojżesz zasłonił twarz, bał się bowiem zwrócić oczy na Boga. (...)»

Mojżesz zaś rzekł Bogu: «Oto pójdę do Izraelitów i powiem im: Bóg ojców naszych posłał mię do was. Lecz, gdy oni mnie zapytają, jakie jest Jego imię, to cóż im mam powiedzieć?» Odpowiedział Bóg Mojżeszowi: «JESTEM, KTÓRY JESTEM». (...) Postanowiłem więc wywieść was z ucisku w Egipcie i zaprowadzić do ziemi Kananejczyka” (Wj 3, 1-6.13.17).

„W szóstym miesiącu posłał Bóg anioła Gabriela do miasta w Galilei, zwanego Nazaret, do Dziewicy poślubionej mężowi, imieniem Józef, z rodu Dawida; a Dziewicy było na imię Maryja. Anioł wszedł do Niej i rzekł: «Bądź pozdrowiona, pełna łaski, Pan z Tobą,

<błogosławiona jesteś między niewiastami>». Ona zmieszała się na te słowa i rozważała, co miałyby znaczyć to pozdrowienie. Lecz anioł rzekł do Niej: «Nie bój się, Maryjo, znalazłaś bowiem łaskę u Boga. Oto poczniesz i porodzisz Syna, któremu nadasz imię Jezus. Będzie On wielki i będzie nazwany Synem Najwyższego, a Pan Bóg da Mu tron Jego praojca, Dawida. Będzie panował nad domem Jakuba na wieki, a Jego panowaniu nie będzie końca». Na to Maryja rzekła do anioła: «Jakże się to stanie, skoro nie znam męża?» Anioł Jej odpowiedział: «Duch Święty zstąpi na Ciebie i moc Najwyższego osłoni Cię. Dlatego też Święte, które się narodzi, będzie nazwane Synem Bożym. A oto również krewna Twoja, Elżbieta, poczęła w swej starości syna i jest już w szóstym miesiącu ta, która uchodzi za niepłodną. Dla Boga bowiem nie ma nic niemożliwego». Na to rzekła Maryja: «Oto Ja służebnica Pańska, niech Mi się stanie według twego słowa!» Wtedy odszedł od Niej anioł” (Łk 1, 26-38).

„Objawienie Jezusa Chrystusa, które dał mu Bóg, aby ukazać swym sługom, co musi stać się niebawem, a on wysławszy swojego anioła oznajmił przez niego za pomocą znaków słudze swemu Janowi. Ten poświadcza, że słowem Bożym i świadectwem Jezusa Chrystusa jest wszystko, co widział. Błogosławiony, który odczytuje, i którzy słuchają słów Proroctwa, a strzegą tego, co w nim napisane, bo chwila jest bliska” (Ap 1,1-3).

Wypowiedzi uczniów podsumowuje katecheta.

Dzięki temu, że Bóg się nam objawił możemy poznać Jego wolę i ją wypełniać. Każda prawda umieszczona w Objawieniu Bożym jest ważna dla człowieka i skierowana do wszystkich pokoleń.

Uczniowie przedstawiają wiadomości na temat objawień maryjnych w Fatimie i Lourdes.

Uczniowie w dalszej części katechezy pracują z podręcznikiem i w oparciu o dokumenty Kościoła odpowiadają na pytania:

- Jaka jest istotna różnica między Objawieniem publicznym a objawieniem prywatnym?
- Jaką wartość mają objawienia prywatne?

„W historii zdarzały się tak zwane objawienia prywatne; niektóre z nich zostały uznane przez autorytet Kościoła. Nie należą one jednak do depozytu wiary. Ich rolą nie jest «ulepszanie» czy «uzupełnianie» ostatecznego Objawienia Chrystusa, lecz pomoc w pełniejszym przeżywaniu go w jakiejś epoce historycznej. Zmysł wiary wiernych, kierowany przez Urząd Nauczycielski Kościoła, umie rozróżniać i przyjmować to, co w tych objawieniach stanowi autentyczne wezwanie Chrystusa lub świętych skierowane do Kościoła.

Wiara chrześcijańska nie może przyjąć «objawień» zmierzających do przekroczenia czy poprawienia Objawienia, którego Chrystus jest wypełnieniem. Chodzi w tym wypadku o pewne religie niechrześcijańskie, a także o pewne ostatnio powstałe sekty, które opierają się na takich «objawieniach»” (KKK 67).

„Wartość objawień prywatnych różni się zasadniczo od jedyne-
go Objawienia publicznego: to ostatnie wymaga naszej wiary; w nim bowiem ludzkimi słowami i za pośrednictwem żywej wspólnoty Kościoła przemawia do nas sam Bóg. Kryterium prawdziwości objawienia prywatnego jest jego ukierunkowanie ku samemu Chrystusowi. Jeśli oddala nas ono od Niego, z pewnością nie pochodzi od Ducha Świętego, który jest naszym przewodnikiem po Ewangelii, a nie poza nią. Objawienie prywatne wspomaga wiarę i jest wiarygodne właśnie przez to, że odsyła do jedyne-
go Objawienia publicznego. Stąd kościelna aprobata objawienia prywatnego zasadniczo mówi, że dane przesłanie nie zawiera treści sprzecznych z wiarą i dobrymi obyczajami; wolno je ogłosić, a wierni mogą przyjąć je w roztropny sposób. Objawienie prywatne może wnieść nowe aspekty, przyczynić się do powstania nowych form pobożności lub do pogłębienia już istniejących. Może mieć ono pewien charakter prorocki (por. 1Tes 5,19-21) i skutecznie pomagać w lepszym rozumieniu i przeżywaniu Ewangelii w obecnej epoce; dlatego nie należy go lekceważyć. Jest to pomoc, którą otrzymujemy, ale nie mamy obowiązku z niej korzystać. W każdym razie musi ono być pokarmem dla wiary, nadziei i miłości, które są dla każdego niezmienną drogą zbawienia” (Benedykt XVI, *Verbum Domini*, 14).

Kryterium prawdziwości i znaczenia objawienia prywatnego jest jego ukierunkowaniem ku samemu Chrystusowi. Jeżeli objawienie oddala się od Niego, jeśli staje się od Niego niezależne albo wręcz chce uchodzić za inny i lepszy zamysł zbawienia, ważniejszy od Ewangelii, wówczas z pewnością nie pochodzi od Ducha Świętego.

ZAKOŃCZENIE

Uczniowie w podsumowaniu katechezy odpowiadają na pytanie:

– Co jest celem objawień prywatnych?

Siostra Łucja, jako dziecko była uczestnikiem objawień Maryi w Fatimie, uważa, że celem wszystkich objawień było nakłonienie ludzi do nieustannego wzrastania w wierze, nadziei i miłości.

Podczas objawień maryjnych widzący niejednokrotnie otrzymywali wizje. Dzieci w Fatimie widziały szereg obrazów, wśród których najbardziej przerażający był widok piekła.

Najczęściej Matka Boża, która się objawia, wzywa ludzi do modlitwy, zmiany swojego postępowania i życia oraz pokuty, wzywa i domaga się, by ludzie zaufali Bożemu Miłosierdziu. Okazuje przy tym wielką miłość do ludzi i troskę o los całego świata.

W Fatimie, Lourdes czy w Gietrzwałdzie Maryja wzywała ludzi do podjęcia pokuty i do modlitwy (zwłaszcza różańcowej) o nawrócenie grzeszników.

Często Matka Boża pragnie, aby miejsce objawień było ośrodkiem religijnym. Dlatego domaga się postawienia świątyni, do której będą pielgrzymowali ludzie, gdzie będzie oddawana Bogu cześć i chwała.

Zdarza się, że podczas objawień Niepokalana Maryja zapowiada jakieś wydarzenia, przestrzega przed karą Bożą i nieszczęściami, które mogą spotkać ludzi, gdy nie posłuchają Bożych nakazów do nawrócenia (jak na przykład w La Salette), prosi o podjęcie konkretnych działań, aby im zapobiec. Czasami powierza wizjonerom sekrety. Tak zdarzyło się w Lourdes i w Fatimie.

Podczas objawień maryjnych potwierdzenie uzyskują niektóre ogłoszone przez Kościół dogmaty. W Lourdes Maryja potwierdziła dogmat o swoim Niepokalanym Poczęciu.

Autorefleksja.

Pomyśl:

- W jaki sposób realizuję wezwania Maryi zawarte w objawieniach?
- Jak często dziękuję Maryi za Jej obecność?

ZESZYT UCZNIA

Objawienia maryjne posiadają istotne przesłania. Podstawowe to zaproszenie do powrotu do Boga, o którym zapomina się w naszych czasach. Powrócić do Boga to nawrócić się, zwrócić się do Niego, odwracając się od zła, od grzechu. Inne wspólne przesłanie wszystkich objawień to modlitwa i post. Kolejny powtarzający się element to przesłanie pokoju, zaproszenie do pokoju.

PRACA DOMOWA

Zapoznaj się z treścią *Orędzia Fatimskiego*.

MODLITWA

„Boże mój, wierzę w Ciebie.

Uwielbiam Ciebie!

Ufam Tobie i miłuję Ciebie!

Proszę Cię o przebaczenie dla tych,

Którzy w Ciebie nie wierzą,

Ciebie nie wielbią,

Tobie nie ufają

I Ciebie nie miłują”.

(„*Akt uwielbienia Boga*”. Modlitwa przekazana dzieciom fatimskim przez Anioła Pokoju)

III. JESTEM ODKUPIONY PRZEZ CHRYSTUSA

13. CZŁOWIEK ODWRACA SIĘ OD STWÓRCY – ZAPOWIEDŹ ODKUPIENIA

Cele ogólne

Ukazanie przyczyny zła w świecie; istoty i skutków grzechu pierworodnego.

Kształtowanie postawy życia w prawdzie i wolności.

Rozwijanie umiejętności oceniania własnej grzeszności w obliczu świętości Boga.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje definicję grzechu,
- wymienia skutki grzechu pierworodnego,
- podaje znaczenie sakramentu chrztu świętego.

Umiejętności

- interpretuje biblijną historię grzechu pierworodnego (A.12.2),
- wyjaśnia istotę grzechu pierwszych rodziców (A.12.1),
- ukazuje rolę Jezusa Chrystusa, jako Odkupiciela człowieka,
- analizuje działanie Boga ukierunkowane na ocalenie człowieka (A.12.4).

Postawy

- przyjmuje postawę życia w prawdzie i wolności,
- kształtuje w sobie postawę pokory, świadomości własnej grzeszności, ale również pragnienie jej przewyciężania oraz zaufania Bogu (A.12.b),
- ma świadomość własnej grzeszności (C.7.a).

Metody

Praca z tekstem źródłowym, rozmowa kierowana, wykład, praca w grupach, autorefleksja

Środki dydaktyczne

Pismo Święte, Katechizm Kościoła Katolickiego, św. Augustyn, *Wyznania*, Jan Paweł II, *Zwycięstwo Chrystusa nad złym duchem (20.08.1986)*, w: *Wierzę w Boga Ojca Stworzyciela*, Watykan 1987, K. Pietrzyk, *Trzy minuty dla Boga*, Warszawa 1995, P. Pawlukiewicz, *Bóg, wolna wola i zło na świecie... (Fragment audycji Katechizm poręczny z 20.12.2009)*, K. Rahner, H. Vorgrimler, *Grzech pierworodny*, w: *Mały Słownik Teologiczny*, tłum. T. Mieszkowski, P. Pachciarek, Warszawa 1996, *Exsultet*, karty pracy.

MODLITWA

„Ojcze nasz”.

WPROWADZENIE

Odczytanie świadectwa z podręcznika ucznia

„W fabryce potrzebny był goniec. Zgłosiło się kilkunastu chłopców i przyszedł jeden syn robotnika z cegielni. Wszedł do gabinetu dyrektora. Ten wyjął papierosy, zapalił i podsunął chłopcu: «Zapal». – «Dziękuję, nie palę». Dyrektor podał rękę chłopcu i rzekł: «Było u mnie już dwunastu kandydatów, wszyscy udawali, że im papierosy smakują. Ty pierwszy miałeś odwagę powiedzieć, że nie palisz. Ja również nie palę. Jesteś przyjęty do pracy»” (K. Pietrzyk, *Trzy minuty dla Boga*, Warszawa 1995, s. 65).

Pytanie o przyczynę zła i istotę grzechu nurtuje wielu nas. Bóg stwarzając człowieka z miłości, obdarzył go wolną wolą, aby człowiek w wolności odpowiadał na Bożą miłość.

ROZWINIĘCIE

Człowiek nadużył zaufania, jakim Bóg go obdarzył. Ojciec Święty Jan Paweł II naucza: „Wolność woli dana ludziom... jest źródłem

sprzeciwiania się Bogu, a nawet nienawiści Boga – czyli grzechu. Grzech jest w świetle Objawienia Bożego ostatecznym źródłem zła w stworzeniu” (Jan Paweł II, *Zwycięstwo Chrystusa nad złym duchem* (20.08.1986), w: *Wierzę w Boga Ojca Stworzyciela*, Watykan 1987).

Odtworzenie nagrania z fragmentem Pisma Świętego: Natura ludzkiego grzechu Rdz 3,1-13.16-19.

„A wąż był bardziej przebiegły niż wszystkie zwierzęta lądowe, które Pan Bóg stworzył. On to rzekł do niewiasty: Czy rzeczywiście Bóg powiedział: Nie jedzcie owoców ze wszystkich drzew tego ogrodu? Niewiasta odpowiedziała wężowi: Owoce z drzew tego ogrodu jeść możemy, tylko o owocach z drzewa, które jest w środku ogrodu, Bóg powiedział: Nie wolno wam jeść z niego, a nawet go dotykać, abyście nie pomarli. Wtedy rzekł wąż do niewiasty: Na pewno nie umrzecie! Ale wie Bóg, że gdy spożycie owoc z tego drzewa, otworzą się wam oczy i tak jak Bóg będziecie znali dobro i zło. Wtedy niewiasta spostrzegła, że drzewo to ma owoce dobre do jedzenia, że jest ono rozkoszą dla oczu i że owoce tego drzewa nadają się do zdobycia wiedzy. Zerwała zatem z niego owoc, skosztowała i dała swemu mężowi, który był z nią: a on zjadł. A wtedy otworzyły się im obojgu oczy i poznali, że są nadzy; splekli więc gałązki figowe i zrobili sobie przepaski. Gdy zaś mężczyzna i jego żona usłyszeli kroki Pana Boga przechadzającego się po ogrodzie, w porze kiedy był powiew wiatru, skryli się przed Panem Bogiem wśród drzew ogrodu. Pan Bóg zawołał na mężczyznę i zapytał go: Gdzie jesteś? On odpowiedział: Usłyszałem Twój głos w ogrodzie, przestraszyłem się, bo jestem nagi, i ukryłem się. Rzekł Bóg: Któż ci powiedział, że jesteś nagi? Czy może zjadłeś z drzewa, z którego ci zakazałem jeść? Mężczyzna odpowiedział: Niewiasta, którą postawiłeś przy mnie, dała mi owoc z tego drzewa i zjadłem. Wtedy Pan Bóg rzekł do niewiasty: Dlaczego to uczyniłaś? Niewiasta odpowiedziała: Wąż mnie zwiódł i zjadłam. (...) Do niewiasty powiedział: Obarczę cię niezmiernie wielkim trudem twej brzemienności, w bólu będziesz rodziła dzieci, ku twemu mężowi będziesz kierowała swe pragnienia, on zaś będzie panował nad tobą. Do mężczyzny zaś Bóg rzekł: Ponieważ posłuchałeś swej żony i zjadłeś z drzewa, co do którego dałem ci rozkaz w słowach: Nie będziesz z niego jeść – przeklęta niech będzie ziemia z twego powodu: w trudzie

będziesz zdobywał od niej pożywienie dla siebie po wszystkie dni twego życia. Cierń i oset będzie ci ona rodziła, a przecież pokarmem twym są płody roli. W pocie więc oblicza twego będziesz musiał zdobywać pożywienie, póki nie wrócisz do ziemi, z której zostałeś wzięty; bo prochem jesteś i w proch się obrócisz!” (Rdz 3,1-13.16-19).

– W jaki sposób człowiek skorzystał z daru wolności?

„Poprzez grzech Adama cała ludzkość znalazła się w sytuacji totalnego oddalenia od Boga, w sytuacji grzechu. Każdy z nas przychodzi na świat nie tylko z perspektywą śmierci fizycznej, ale również w sytuacji śmierci duchowej, którą nazywamy grzechem pierworodnym. Ta sytuacja sprawia, że człowiek nie potrafi włączyć się w Boże dzieło zbawienia, jest bardziej skłonny do oddalania się od Boga. O ile jest to przewyżnione przez chrzest, nie ma już destruktywnej mocy; jednak człowiek cały czas pozostaje wolny, a więc także zdolny do popełniania grzechów, do odrzucania Bożej miłości. Ostateczną konsekwencją takiego odrzucenia może być stan «śmierci wiecznej», całkowitego odrzucenia Bożej miłości: stan piekła” (K. Rahner, H. Vorgrimler, *Grzech pierworodny*, w: *Mały Słownik Teologiczny*, tłum. T. Mieszkowski, P. Pachciarek, Warszawa 1996, kol. 161-164).

Praca w grupach

Uczniowie w grupach otrzymują/losują koperty z fragmentami Katechizmu Kościoła Katolickiego oraz dołączonymi do tekstu pytaniami, które mają pomóc w wydobyciu głównych treści. Zadanie w grupie polega na:

- *przeczytaniu i analizie tekstu,*
- *przedstawieniu wobec całej klasy rezultatów pracy w grupie.*

Grupa I

Pierwszy grzech człowieka.

„Człowiek – kuszony przez diabła – pozwolił, by zamarło w jego sercu zaufanie do Stwórcy, i nadużywając swojej wolności, okazał nieposłuszeństwo przykazaniu Bożemu. Na tym polegał pierwszy grzech człowieka. W następstwie tego faktu każdy grzech będzie nieposłuszeństwem wobec Boga i brakiem zaufania do Jego dobroci” (KKK 397).

„Popełniając ten grzech, człowiek przedłożył siebie nad Boga, a przez to wzgardził Bogiem; wybrał siebie samego przeciw Bogu, przeciw wymaganiom swego stanu jako stworzenia, a zarazem przeciw swemu dobru. Stworzony w stanie świętości, człowiek był przeznaczony do pełnego „przebóstwienia” przez Boga w chwale. Zwiedziony przez diabła, chciał «być jak Bóg», ale «bez Boga i ponad Bogiem, a nie według Boga»” (KKK 398).

– Na czym polegała istota grzechu pierworodnego?

Grupa II

Konsekwencje grzechu Adama dla ludzkości.

„W jaki sposób grzech Adama stał się grzechem wszystkich jego potomków? Cały rodzaj ludzki jest w Adamie sicut unum corpus unius hominis – «jak jedno ciało jednego człowieka». Przez tę «jedność rodzaju ludzkiego» wszyscy ludzie są uwikłani w grzech Adama, jak wszyscy są objęci sprawiedliwością Chrystusa. Przekazywanie grzechu pierworodnego jest jednak tajemnicą, której nie możemy w pełni zrozumieć. Wiemy z Objawienia, że Adam otrzymał świętość i sprawiedliwość pierwotną nie dla siebie samego, ale dla całej natury ludzkiej; ulegając kusicielowi, Adam i Ewa popełnili grzech osobisty, ale ten grzech dotyka natury ludzkiej, którą będą przekazywać w stanie upadku. Grzech będzie przekazywany całej ludzkości przez zrodzenie, to znaczy przez przekazywanie natury ludzkiej pozbawionej pierwotnej świętości i sprawiedliwości. Dlatego grzech pierworodny jest nazywany «grzechem» w sposób analogiczny; jest grzechem «zaciągniętym», a nie «popełnionym», jest stanem, a nie aktem” (KKK 404)

„Chociaż grzech pierworodny jest grzechem własnym każdego, to jednak w żadnym potomku nie ma on charakteru winy osobistej. Jest pozbawieniem pierwotnej świętości i sprawiedliwości, ale natura ludzka nie jest całkowicie zepsuta: jest zraniona w swoich siłach naturalnych, poddana niewiedzy, cierpieniu i władzy śmierci oraz skłonna do grzechu (ta skłonność do zła jest nazywana «pożądliwością»). Chrystus, dając życie łaski Chrystusa, gładzi grzech pierworodny i na nowo kieruje człowieka do Boga, ale konsekwencje tego grzechu

dla osłabionej i skłonnej do zła natury pozostają w człowieku i wzywają go do walki duchowej” (KKK 405).

- W jaki sposób jest przekazywany grzech pierworodny?
- Jakie są skutki grzechu pierworodnego dla natury ludzkiej?
- Jaki sakrament gładzi grzech pierworodny?

Grupa III

Ciężka walka...

„Po swoim upadku człowiek nie został opuszczony przez Boga. Przeciwnie, Bóg wzywa go i zapowiada mu tajemnicze zwycięstwo nad złem oraz podniesienie go z upadku. Fragment Księgi Rodzaju, który mówi na ten temat, został nazwany «Protoewangelią», będąc pierwszą zapowiedzią Mesjasza Odkupiciela, walki między węzem i Niewiastą oraz ostatecznego zwycięstwa jej potomka” (KKK 410).

„Tradycja chrześcijańska widzi w tym fragmencie zapowiedź «nowego Adama», który «stawszy się posłusznym aż do śmierci, i to śmierci krzyżowej» (Flp 2,8), naprawia przeobficie nieposłuszeństwo Adama. Wielu Ojców i Doktorów Kościoła widzi ponadto w Niewieście zapowiedzianą przez «Protoewangelię» Matkę Chrystusa, Maryję, jako «nową Ewę». Ona była Tą, która pierwsza i w jedy-ny sposób skorzystała ze zwycięstwa odniesionego przez Chrystusa nad grzechem: Ona została zachowana od wszelkiej zma-zy grzechu pierworodnego, a w czasie całego swojego życia ziemskiego, dzięki specjalnej łasce Bożej, nie popełniła żadnego grzechu” (KKK 411).

„Dlaczego jednak Bóg nie powstrzymał pierwszego człowieka od grzechu? Św. Leon Wielki odpowiada: «Niewypowiedziana łaska Chrystusa dała nam większe dobra niż te, których nas pozbawiła zawiść demona». Św. Tomasz z Akwinu mówi: «Nic nie sprzeciwia się temu, żeby natura ludzka po grzechu została przeznaczona do jeszcze wyższego celu. Bóg bowiem dopuszcza zło, aby wyprowadzić z niego jeszcze większe dobro». Stąd słowa św. Pawła: «Gdzie wzmógł się grzech, tam jeszcze obficie rozlała się łaska» (Rz 5,20). A hymn wielkanocny *Exsultet* głosi: «O szczęśliwa wino, skoro ją zgładził tak wielki Odkupiciel»” (KKK 412).

- Kogo symbolizuje Niewiasta oraz jej potomek z Księgi Rodzaju (Rdz 3,15)?
- Dlaczego fragment Księgi Rodzaju został nazwany „Protoewangelia”?
- Dlaczego Bóg dopuścił do grzechu pierworodnego?

Podsumowanie katechety.

Bezpośrednio po spożyciu owocu zmienia się postępowanie Adama i Ewy. Otwierają się im oczy, poznają konsekwencje swojego czynu (dobro i zło), ale nie jest to pozytywne otwarcie się. Świadczy o tym cały opis, a zwłaszcza odpowiedź, jaką daje Adam na pytanie poszukującego go Boga: „przestraszyłem się bo jestem nagi i ukryłem się”.

W rzeczywistości pierwszy grzech zniszczył harmonię na wszystkich poziomach relacji:

- pomiędzy człowiekiem i Bogiem: odtąd człowiek ucieka, ukrywa się przed Bogiem, On zaś nie przestaje go szukać (por. w. 8-10);
- pomiędzy ludźmi: w tekście wyraża to zachwianie porządku w sferze seksualnej, która przed grzechem była pełna harmonii, po grzechu staje się przestrzenią nadużyć; rozpoczynają się wzajemne oskarżenia, zrzucanie odpowiedzialności na innych... (por. w. 7.12.16b);
- w samym człowieku: własne ciało zaczyna być swego rodzaju zagrożeniem, pojawia się lęk, chęć ucieczki, ukrycia się, które odtąd (zwłaszcza lęk!) dominują w życiu ludzi (por. w. 10);
- pomiędzy człowiekiem a światem: Księga Rodzaju wyraża to, ukazując rozbicie harmonijnego dotąd związku człowieka z ziemią, która zaczyna rodzić cierń i oset (w. 17-19), dziś widzimy to jasno w całej sferze problemów związanych z zanieczyszczeniem środowiska;
- śmierć jest ostatnim, najbardziej dotkliwym skutkiem grzechu (w. 19). To w niej szczyt osiąga chaos wywołany ludzkim pragnieniem, by być jak Bóg.

ZAKOŃCZENIE

Wobec doświadczenia sytuacji grzechu, nieszczęścia i słabości, w jakiej znajduje się człowiek rodzi się pytanie: w jaki sposób człowiek może być uwolniony od tej sytuacji? Kto i jak może go wyzwolić?

Zbawienie człowieka jest tylko i wyłącznie w Jezusie Chrystusie. Nie ma innej drogi, innej możliwości. Jan Paweł II w katechezie wygłoszonej podczas śródowych audiencji ogólnych mówił o zwycięstwie Chrystusa nad złym duchem:

„Całe dzieje ludzkości są ostatecznie historią zbawienia, w którą wpisane jest zwycięstwo Chrystusa nad «władcą tego świata». (...) Chociaż więc żyjemy wciąż jeszcze pod wpływami tego «ducha ciemności», to równocześnie żyjemy już w obrębie zwycięstwa odniesionego przez Chrystusa w Jego krzyżu i zmartwychwstaniu i jesteśmy wezwani, ażeby w tym zwycięstwie Chrystusa uczestniczyć. (...) Trzeba, żebyśmy żyli mocą tych słów i nie poddawali się słabości, żebyśmy przezwyciężali naszą słabość mocą nadziei i miłości” (Jan Paweł II, *Zwycięstwo Chrystusa nad złym duchem* [20.08.1986], w: *Wierzę w Boga Ojca Stworzyciela*, Watykan 1987).

Oto przykładowe postawy, które prowadzą do nawrócenia i dobra. Podaj ich skutki.

Postawa	Skutki
Codzienna modlitwa	
Wypełnianie obowiązków szkolnych	
Wrażliwość na potrzeby innych	
Mądre korzystanie z Internetu	
Poszanowanie daru seksualności	

Wysłuchanie nagrania: P. Pawlukiewicz, Bóg, wolna wola i zło na świecie... (4:48), a po nim krótka rozmowa wprowadzająca w tematykę katechezy.

https://www.youtube.com/watch?v=Eo_TaUHAvCA

lub

zeskanuj poniższy kod QR:

Autorefleksja

Pomyślmy:

- Jak według zamysłu Boga powinienem korzystać z daru wolności?*
- W jakim stopniu wolność staje się dla mnie „darem i zadaniem”?*
- Z jaką gorliwością staram się korzystać z sakramentu pokuty i pojednania, by zawsze być sercem blisko Zbawiciela?*
- Jak często dziękuję Panu Jezusowi za dar odkupienia?*

ZAPIS DO ZESZYTU

Notatkę stanowią wnioski zapisane podczas prezentacji pracy grupowej.

PRACA DOMOWA

Napisz, co może uczynić człowiek, aby zgodnie z zamysłem Bożym dobrze korzystać z daru wolności.

MODLITWA

„Aby wykupić niewolnika, wydałeś Syna.
O zaiste konieczny był grzech Adama,
który został zgładzony śmiercią Chrystusa.

O szczęśliwa wino,
któraś zasłużyła mieć takiego i tak potężnego Odkupiciela! (...)
O tej nocy napisano: «A noc jako dzień zajaśnieje
i noc będzie mi światłem i radością».
Uświęcająca moc tej nocy oddala zbrodnie,
zmywa winy, przywraca niewinność upadłym, a radość smutnym,
rozprasza nienawiść, usposabia do zgody i ugina potęgę”.
(fragmentu hymnu „Exsultet”)

14. CZTERY PRAWA ŻYCIA DUCHOWEGO

Cele ogólne

Ukazanie miłości i wierności Boga.

Przedstawienie problemu grzechu, który jest przyczyną i fundamentem zła.

Ukazanie osoby Jezusa Chrystusa jako jedynego Zbawiciela człowieka.

Przyjęcie Jezusa jako osobistego Pana i Zbawiciela.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje przykłady miłości i wierności Boga,
- definiuje pojęcie grzechu,
- wymienia cztery prawa życia duchowego i omawia sposoby odniesienia ich do swojego życia (E.9.1).

Umiejętności

- określa rolę wiary i decyzji w życiu,
- wskazuje przyczyny zła w świecie,
- ukazuje potrzebę zbawienia w Jezusie Chrystusie,
- analizuje teksty biblijne dotyczące relacji Boga z człowiekiem.

Postawy

- kieruje się prawami życia duchowego (E.9.a),
- wierzy, że historia jego życia jest również włączona w wielki plan Bożej miłości (historia zbawienia) (E.9.d),
- kształtuje zdolność dzielenia się kerygmatem ze swoimi rówieśnikami (E.9.e),
- uznaje i przyjmuje Chrystusa jako Pana i Zbawiciela (E.9.b),
- akceptuje wyznawane prawdy wiary (E.9.c).

Metody

Praca z tekstem źródłowym, rozmowa kierowana, wykład, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Pismo Święte, Jan Paweł II, *Orędzie do młodych całego świata z okazji XV Światowych Dni Młodzieży*, Rzym, 29 czerwca 1999 r., G. Strzelczyk, *Panem jest Jezus. Konspekty rozmów ewangelicznych. Cykl ewangelizacyjny*, Piekary Śląskie–Rivera 1998, J. Liebert, *Jeździec*, K.W., *Świadectwo*, zdjęcia, nagranie z piosenką.

MODLITWA

„Duchu Święty, który oświecasz...”.

WPROWADZENIE

Odczytanie świadectwa

„Dla mnie rekolekcje były przede wszystkim wypoczynkiem psychicznym, chwila oddechu. (...)

Szczególnym, przełomowym wydarzeniem był czwarty dzień. Wtedy to przyjąłem Jezusa jako Pana i Zbawiciela. (...) Doświadczyłam i poznałam siłę modlitwy... (...) Od tamtej chwili powoli zaczynam oddawać swe życie Bogu. «Ciekawe, co dla mnie szykujesz? Jaki jest Twój wspaniały plan?». Zaczęłam szukać sensu, celu swego istnienia. Co Bóg dla mnie wymyślił, jaką misję życia mi powierzył, jak mam jej szukać...

Dowiedziałam się na czym tak naprawdę polega czytanie Pisma Świętego. Przed rekolekcjami nie miałam w rękach Biblii, może raz, w czasie Wigilii. Uczę się modlić Pismem, korzystać z tego Źródła.

Chętniej chodzę do spowiedzi. Czuję ogromną potrzebę pojednania się z Bogiem od razu, gdy popełnię grzech. Różaniec stał się dla mnie czymś więcej, niż tylko sześćdziesięcioma koralikami..

Na koniec proszę Ducha Św. o comiesięczne wylewanie na mnie swych Darów (...).”

(K.W., *Świadectwo*, http://www.radomsko.franciszkanie.pl/swiadectwa_glowna.html)

Rozmowa katechety z uczniami na temat codziennego życia wiary; ukazanie życia jako DROGI (czasami łatwej, niekiedy trudnej) – zdjęcia, obrazy – analogia do życia.

Odtworzenie nagrania: „Stróże Poranka - Drogi”

<https://www.youtube.com/watch?v=Nf1NJqdiqE0>

lub

zeskanuj poniższy kod QR:

Boża miłość nie jest uwarunkowana ludzką odpowiedzią. Bóg kocha człowieka pomimo wszystko i na przekór wszystkiemu. Nawet gdyby człowiek przez całe swoje życie nie zrobił nic dobrego, w niczym nie mogłoby to zmniejszyć Bożej miłości. I – podobnie – gdyby człowiek nawet przez całe życie w jakiś przedziwny sposób nie zrobił nic złego, nie zmieni, nie zwiększy to Bożej miłości.

Bóg kocha nas nie „za coś”. Kocha nas takimi, jacy jesteśmy: z wadami, słabościami..., z taką, a nie inną historią życia.

ROZWINIĘCIE

Bóg nie tylko zna „ludzkość” czy też „ideę człowieka”, ale zna każdego po imieniu, każdego z osobna. Każdemu z osobna poświęca najwyższą uwagę. To czuwanie Boga nad każdym człowiekiem ma realizować się w codzienności. On pragnie towarzyszyć każdemu wydarzeniu – zwłaszcza tym trudnym, które w jakimś sensie wystawiają człowieka na próbę... We wszystkich tych wydarzeniach Bóg nie opuszcza człowieka ani na chwilę.

Odczytanie i analiza tekstów.

„Mówił Syjon: Pan mnie opuścił, Pan o mnie zapomniał. Czyż może niewiasta zapomnieć o swym niemowlęciu, ta, która kocha syna swego łona? A nawet, gdyby ona zapomniała, Ja nie zapomnę o tobie. Oto wryłem cię na obu dłoniach, twe mury są ustawicznie przede Mną” (Iz 49,14-16).

– Do czego porównana jest miłość Boga?

Wierność miłości Boga przewyższa nawet wierność miłości macierzyńskiej. Bóg nosi obraz człowieka, jego portret, wyryty na obu dłoniach.

„Po stworzeniu Bóg nie pozostawia stworzenia samemu sobie. Nie tylko daje mu byt i istnienie, ale w każdej chwili podtrzymuje je w istnieniu, pozwala mu działać i prowadzi je do jego celu. Uznanie tej pełnej zależności od Stwórcy jest źródłem mądrości i wolności, radości i ufności” (KKK 301).

– Do czego prowadzi uznanie zależności od Stwórcy Boża miłość?

Każdy potrzebuje interwencji Boga w swoim życiu, by móc odnaleźć pokój, by móc odnaleźć właściwą równowagę i kierunek życia. Uznanie zależności od Stwórcy jest jednym z podstawowych praw życia duchowego.

„Na progu nowego tysiąclecia z głębi serca kieruję do was ponownie nagłące wezwanie, byście otworzyli na oścież drzwi Chrystusowi – Słowu, które «wszystkim (...), którzy Je przyjęli, dało moc, aby się stali dziećmi Bożymi» (J 1,12). Przyjąć Chrystusa znaczy otrzymać od Ojca misję życia miłością do Niego i do braci, w poczuciu solidarności ze wszystkimi, bez żadnej różnicy; znaczy wierzyć, że w ludzkich dziejach, choć naznaczonych złem i cierpieniem, ostatecznie słowo należy do życia i miłości, ponieważ Bóg zamieszkał wśród nas, abyśmy mogli zamieszkać w Nim” (Jan Paweł II, *Orędzie do młodych całego świata z okazji XV Światowych Dni Młodzieży*, Rzym, 29 czerwca 1999 r.).

– Co znaczy przyjęcie Jezusa do swojego życia?

Miłość Boża jest tak wielka, że nie może nie przejawiać się w konkretnym działaniu w świecie, w historii człowieka. Największym znakiem tej miłości jest Jezus Chrystus, Jego przyjście na świat, śmierć i zmartwychwstanie. On jest szczytem Bożego działania w historii, realizatorem zbawienia: przyszedł, aby zbawić każdego człowieka, uwolnić go od zła.

Chodzi więc o konkretną decyzję, o świadomy wybór Jezusa Chrystusa jako Pana, o wejście na drogę wiary, która owocuje w codzienności poprzez świadectwo.

Decyzja przyjęcia Jezusa ma znaczenie dla całego życia człowieka. Jest punktem wyjścia, fundamentem. Człowiek jednak żyje w czasie, w historii, a to oznacza, że raz podjętą decyzję musi nieustannie odnawiać, podejmować na nowo praktycznie w każdej sytuacji, w każdej decyzji, w każdym czynie. Tak więc decyzja o przyjęciu Jezusa jest początkiem drogi, która czasem może być bardzo trudna i wymagająca. Wytrwanie na niej, wytrwanie w wierności Jezusowi wymaga wysiłku, wzrastania w wierze, nieustannego pogłębiania związku z Nim. Nie jest to jednak wysiłek ponad siły człowieka.

Obok praw fizycznych, które rządzą światem materialnym, istnieją także prawa duchowe, które regulują nasz stosunek do Boga.

*Przedstawienie czterech praw życia duchowego w formie prezentacji.
(wybrane treści do zapisu w zeszycie)*

Slajd 1.

Prawo pierwsze:

Bóg Miłuje ciebie i ma dla twojego życia wspaiały plan.

Miłość Boża:

„Tak bowiem Bóg umiłował świat, że Syna Swego jednorodzonego dał, aby każdy, kto w Niego wierzy, nie zginął, ale miał życie wieczne” (J 3,16).

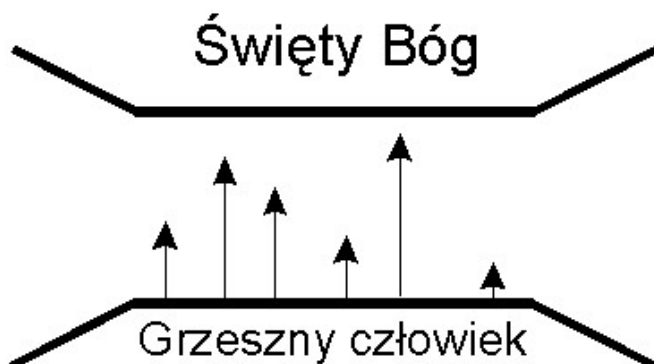
Boży plan:

Chrystus mówi: „Ja przyszedłem po to, aby owce miały życie i miały je w obfitości” (J 10,10).

– O jakie życie tu chodzi? Co to znaczy mieć je w obfitości? Dlaczego jednak większość ludzi nie posiada życia w obfitości?

Slajd 2.

Prawo drugie:

Człowiek jest grzeszny i w konsekwencji oddzielony od Boga, dlatego też nie może znać ani przeżywać Bożej miłości i planu, który Bóg posiada dla każdego człowieka.

Człowiek jest grzeszny:

„Wszyscy bowiem zgrzeszyli i pozbawieni są chwały Bożej” (Rz 3,23).

Człowiek jest oddzielony od Boga:

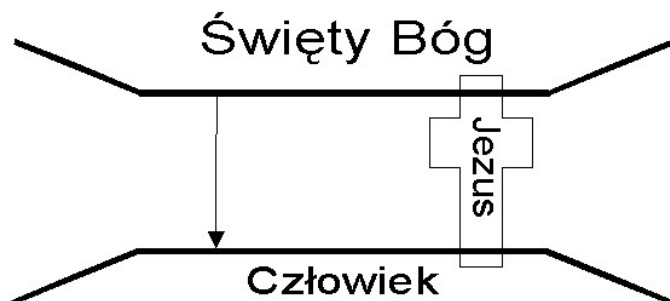
„Albowiem zapłatą za grzech jest śmierć” (Rz 6,23).

„Lecz wasze winy wykopały przepaść między wami a waszym Bogiem: wasze grzechy zasłoniły Mu oblicze” (Iz 59,2).

Jedyny sposób pokonania tej przepaści ukazuje nam trzecie prawo.

Slajd 3.

Prawo trzecie:

Jezus Chrystus jest jedynym, Bożym rozwiązaniem problemu grzechu człowieka. Przez Chrystusa możesz poznać Bożą miłość i plan dla swojego życia.

„Bóg zaś okazuje nam swoją miłość właśnie przez to, że, że Chrystus umarł za nas, gdyśmy jeszcze byli grzesznikami” (Rz 5,8).

„Łaską bowiem jesteście zbawieni przez wiarę. A to pochodzi nie od was, lecz jest darem Boga: nie z uczynków, aby nikt się nie chlubił” (Ef 2,8-9).

„I nie ma w żadnym innym zbawienia, gdyż nie dano ludziom pod niebem żadnego innego imienia, w którym moglibyśmy być zbawieni” (Dz 4,12).

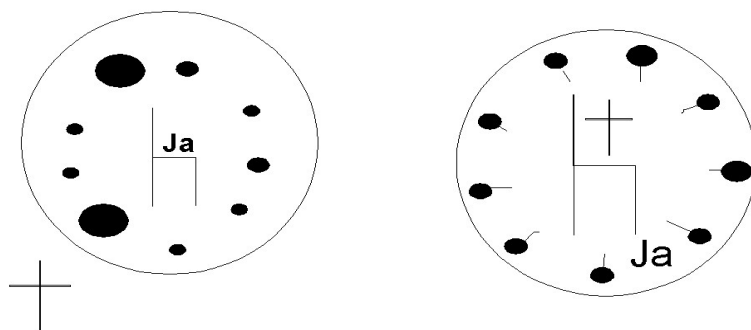
On jest jedyną drogą.

„Odpowiedział mu Jezus: Ja jestem drogą i prawdą, i życiem. Nikt nie przychodzi do Ojca inaczej jak tylko przeze Mnie” (J 14,6).

Jednak nie wystarczy intelektualna znajomość tych trzech praw.

Slajd 4.

Prawo czwarte:

Musimy przyjąć osobiście Jezusa Chrystusa jako Pana i Zbawiciela.

„Jeśli więc ustami swoimi wyznasz, że JEZUS JEST PANEM, i w sercu swoim uwierzysz, że Bóg Go wskrzesił z martwych osiągniesz zbawienie” (Rz 10,9).

Podsumowanie katechety.

Przyjęcie Jezusa zawiera w sobie; odwrócenie się od swego „ja” i nawrócenie się do Boga, pozwolenie Jezusowi na wejście do naszego życia, przebaczenia naszych grzechów i przekształcenie nas według Jego woli.

Możesz przyjąć teraz Jezusa przez modlitwę. Możesz pozwolić Mu działać w twoim sercu i rozwijać to działanie przez wspólnotę.

Bóg zna twoje serce i nie zależy Mu na pięknych i starannie dobranych słowach, lecz na szczerości twego serca.

Katecheta zachęca by w chwili ciszy uczniowie zastanawiają się, jak mogą realizować poszczególne prawa w swoim życiu. Zaproszenie dla wszystkich o przyjęcie Jezusa jako Pana i Zbawiciela.

Przeszliśmy cztery kroki życia duchowego. Ich rezultatem jest świadoma wiara. Nie można jednak na tym poprzestać, bo wiarę trzeba nieustannie wzmacniać i rozwijać.

ZAKOŃCZENIE

Zbawienie jest niczym innym jak działaniem Boga, którego celem jest integralne, pełne dobro człowieka, czyli w pierwszym rzędzie przezwyciężenie zła, grzechu i jego skutków na wszystkich płaszczyznach życia człowieka: w relacjach ze światem, z innymi ludźmi, z sobą samym, z Bogiem, w odniesieniu do przeszłości, teraźniejszości i przyszłości, w odniesieniu do sfery cielesnej, psychicznej, duchowej. To działanie osiągnęło swój szczyt w Jezusie Chrystusie, w Jego śmierci i zmartwychwstaniu. Duchowy wzrost jest wynikiem naszego zaufania Chrystusowi.

Uczniowie podają swoje propozycje na drodze wzrastania w wierze.

Duchowy wzrost jest wynikiem naszego zaufania Chrystusowi.

1. Codzienne przychodzenie do Boga w modlitwie (J 15,7).
2. Codzienne czytanie Pisma Świętego (Dz 17,11).
3. Posłuszeństwo Bogu w każdej chwili życia (J 14,21).
4. Dawanie świadectwa o Chrystusie życiem i słowem (Mt 4,19; J 15,8).
5. Ufanie Bogu w każdej sprawie naszego życia (1P 5,7).

Autorefleksja

Pomyślmy:

- W jaki sposób odpowiadam w swoim życiu na Bożą miłość?
- Co czynię, aby rozwijać swoją duchowość?

ZAPIS DO ZESZYTU

Treść czterech praw życia duchowego. Wskazówki do wzrastania w wierze.

PRACA DOMOWA

Napisz, jak rozumiesz słowa Jerzego Lieberta: „Uczyniwszy na wieki wybór, w każdej chwili wybierać muszę”.

„Uciekałem przed Tobą w popłochu,
Chciałem zmylić, oszukać Ciebie –
Lecz co dnia kolana uparte
Zostawiały ślady na niebie.

Dogoniłeś mnie, Jeździec niebieski,
Stratowałeś, stanąłeś na mnie.
Ległem zbity, łaską podcięty,
Jak dym, gdy wicher go nagnie.

Nie mam słów, by spod Ciebie się podnieść,
Coraz cięższa staje się mowa
Czyżby słowa utracić trzeba,
By jak duszę odzyskać słowa?

Czyli trzeba aż przejść przez siebie,
Twoim słowom siebie zawierzyć –
Jeśli trzeba, to tratuj do dna,
Jestem tylko twoim żołnierzem.

Jedno wiem, i innych objawień
Nie potrzeba oczom i uszom -
Uczyniwszy na wieki wybór,
W każdej chwili wybierać muszę.
(J. Liebert, *Jeździec*)

MODLITWA

„Dzięki Ci, Boże, za światło tej nauki...”.

15. WIERZĘ W BOGA MIŁOSIERNEGO

Cele ogólne

Ukazanie istoty miłosierdzia jako najważniejszego przymiotu Boga.

Kształtowanie postawy zawierzenia Bożemu miłosierdziu.

Kształtowanie postawy miłosierdzia wobec bliźnich.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- wymienia przymioty i imiona Boga,
- podaje treść przypowieści o synu marnotrawnym i miłosiernym ojcu,
- interpretuje przypowieść o synu marnotrawnym (A.25.3).

Umiejętności

- wyjaśnia znaczenie pojęcia „miłosierdzie”,
- objaśnia relacje między miłosierdziem a sprawiedliwością Boga (A.25.2),
- przedstawia formy kultu Bożego miłosierdzia (A.25.4).

Postawy

- odkrywa wartość miłosierdzia w codziennym życiu,
- wskazuje miłosierdzie jako istotny element chrześcijańskiej postawy,
- dowodzi, że człowiek potrzebuje Bożego miłosierdzia,
- wyraża Bogu wdzięczność za dar miłosierdzia (A.25.a).

Metody nauczania

Praca z tekstem źródłowym, rozmowa kierowana, wykład, praca w grupach, medytacja obrazu, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Pismo Święte, Jan Paweł II, *Dives in misericordia*, Jan Paweł II, *Homilia wygłoszona w czasie Mszy Świętej*, Kraków-Łagiewniki, 17 sierpnia 2002 r., F. Kowalska, *Dzienniczek*, K. Rahner, H. Vorgrimler, *Miłosierdzie*, w: *Mały Słownik Teologiczny*, tłum. T. Mieszkowski, P. Pachciarek, Warszawa 1996, obraz Rembrandta *Powrót syna marnotrawnego*, obraz Jezusa Miłosiernego.

MODLITWA

„Akt wiary”, „Akt nadziei”, „Akt miłości” i „Akt żalu”.

WPROWADZENIE

Odczytanie świadectwa z podręcznika ucznia

„W czasie modlitwy usłyszałam te słowa wewnętrznie: «Nie znajdzie ludzkość ukojenia, dopóki nie zwróci się z ufnością do miłosierdzia mojego. (...) Raduje się serce Moje tym tytułem Miłosierdzia. Powiedz, że miłosierdzie jest największym przymiotem Boga. Wszystkie dzieła rąk moich są ukoronowane miłosierdziem»” (F. Kowalska, *Dzienniczek*, Warszawa 2002).

Często uważa się, że miłosierdzie jest okazywaniem współczucia lub przebaczenia. Łaciński wyraz *miser cordia* (miłosierdzie) łączy w sobie dwa terminy: *miser* (człowiek biedny, potrzebujący wsparcia lub współczucia) i *cor* (serce, symbol uczucia miłości i dobroci). Tak tylko rozumiane miłosierdzie jest pojęciem znacznie uboższym od tego, które odnajdujemy na kartach Starego i Nowego Testamentu.

Uczniowie wymieniają znane im przymioty Boga; katecheta zwraca ich uwagę na Boże miłosierdzie.

Uczniowie oglądają obraz Rembrandta „Powrót syna marnotrawnego”, a następnie zastanawiają się, czym jest miłosierdzie, jak realizuje się w codzienności.

ROZWINIĘCIE

Jezus czyni miłosierdzie jednym z głównych tematów swojego nauczania, a naucza nade wszystko „przez przypowieści”. Wystarczy przypomnieć przypowieść o synu marnotrawnym (Łk 15,11-32) czy o miłosiernym Samarytaninie (Łk 10,30-37).

Odczytanie i analiza tekstów.

„«Bóg stworzył cię bez ciebie, ale nie zbawia cię bez ciebie». Przyjęcie Jego miłosierdzia wymaga od nas uznania naszych win. «Jeśli mówimy, że nie mamy grzechu, to samych siebie oszukujemy i nie ma w nas prawdy. Jeżeli wyznajemy nasze grzechy, [Bóg] jako wierny i sprawiedliwy odpuści je nam i oczyści nas z wszelkiej nieprawości» (1J 1,8-9)” (KKK 1847).

– Co jest potrzebne do otrzymania Bożego miłosierdzia?

„Usprawiedliwienie zostało nam wysłużone przez Mękę Chrystusa, który ofiarował się na krzyżu jako żywa, święta i miła Bogu ofiara i którego krew stała się narzędziem prześlągnięcia za grzechy wszystkich ludzi. Usprawiedliwienie zostaje udzielone przez chrzest, sakrament wiary. Upodabnia nas ono do sprawiedliwości Boga, który czyni nas wewnętrznie sprawiedliwymi mocą swojego miłosierdzia. Jego celem jest chwała Boga i Chrystusa oraz dar życia wiecznego” (KKK 1992).

– Jak jest relacja między miłosierdziem a sprawiedliwością?

„Jezus nade wszystko swoim postępowaniem, całą swoją działalnością objawiał, że w świecie, w którym żyjemy, obecna jest miłość. Jest to miłość czynna, miłość, która zwraca się do człowieka, ogarnia wszystko, co składa się na jego człowieczeństwo. Miłość ta w sposób szczególny daje o sobie znać w zetknięciu z cierpieniem, krzywdą, ubóstwem, w zetknięciu z całą historyczną «ludzką kondycją», która na różne sposoby ujawnia ograniczoność i słabość człowieka, zarówno fizyczną, jak i moralną. Właśnie ten sposób i zakres przejawiania się miłości nazywa się w języku biblijnym „miłosierdziem” (Jan Paweł II, *Dives in misericordia*, 3).

– Jaką miłość objawił nam Chrystus?

Uczniowie odczytują tekst Pisma Świętego z podziałem na role (5 osób: ojciec, starszy syn, młodszy syn, narrator, sługa).

Ewangelia według św. Łukasza 15,11-32.

Narrator: Powiedział też: «Pewien człowiek miał dwóch synów. Młodszy z nich rzekł do ojca:

Młodszy syn: „Ojcze, daj mi część majątku, która na mnie przypada”.

Narrator: Podzielił więc majątek między nich. Niedługo potem młodszy syn, zabrawszy wszystko, odjechał w dalekie strony i tam roztrwonił swój majątek, żyjąc rozrzutnie. A gdy wszystko wydał, nastał ciężki głód w owej krainie i on sam zaczął cierpieć niedostatek. Poszedł i przystał do jednego z obywateli owej krainy, a ten posłał go na swoje pola żeby pasł świnie. Pragnął on napełnić swój żołądek strąkami, którymi żywiły się świnie, lecz nikt mu ich nie dawał. Wtedy zastanowił się i rzekł:

Młodszy syn: Iluż to najemników mojego ojca ma pod dostatkiem chleba, a ja tu z głodu ginę. Zabiorę się i pójdę do mego ojca, i powiem mu: Ojcze, zgrzeszyłem przeciw Bogu i względem ciebie; już nie jestem godzien nazywać się twoim synem: uczyni mnie choćby jednym z najemników.

Narrator: Wybrał się więc i poszedł do swojego ojca. A gdy był jeszcze daleko, ujrzał go jego ojciec i wzruszył się głęboko; wybiegł naprzeciw niego, rzucił mu się na szyję i ucałował go. A syn rzekł do niego:

Młodszy syn: „Ojcze, zgrzeszyłem przeciw Bogu i względem ciebie, już nie jestem godzien nazywać się twoim synem”.

Narrator: Lecz ojciec rzekł do swoich sług:

Ojciec: „Przyniescie szybko najlepszą szatę i ubierzcie go; dajcie mu też pierścień na rękę i sandały na nogi! Przyprawiajcie utuczone cielę i zabijcie: będziemy ucztować i bawić się ponieważ ten mój syn był umarły, a znów ożył; zaginął, a odnalazł się”.

Narrator: I zaczęli się bawić. Tymczasem starszy jego syn przebywał na polu. Gdy wracał i był blisko domu, usłyszał muzykę i tańce. Przywołał jednego ze sług i pytał go, co to ma znaczyć. Ten mu rzekł:

Sługa: „Twój brat powrócił, a ojciec twój kazał zabić utuczone cielę, ponieważ odzyskał go zdrowego”.

Narrator: Na to rozgniewał się i nie chciał wejść; wtedy ojciec jego wyszedł i tłumaczył mu. Lecz on odpowiedział ojcu:

Starszy syn: „Oto tyle lat ci służy i nigdy nie przekroczyłem twojego rozkazu; ale mnie nie dałeś nigdy kozłęcia, żebym się zabawił z przyjaciółmi. Skoro jednak wrócił ten syn twój, który roztrwoniał twój majątek z nierządnicami, kazałeś zabić dla niego utuczone cielę”.

Narrator: Lecz on mu odpowiedział:

Ojciec: „Moje dziecko, ty zawsze jesteś przy mnie i wszystko moje do ciebie należy. A trzeba się weselić i cieszyć z tego, że ten brat twój był umarły, a znów ożył, zaginął, a odnalazł się”.

Każdy uczeń może mieć przed sobą kopię tekstu biblijnego; wskazuje cechy charakterystyczne poszczególnych trzech postaci: dwóch braci i ojca.

Praca może odbywać się w trzech grupach. Każda grupa przygotowuje charakterystykę jednej postaci (1. Młodszy syn, 2. Starszy syn, 3. Ojciec), odpowiadając na pytania:

- Co zrobił?
- Jak się zachowuje?
- Jakie uczucia tej postaci towarzyszą?

Uczniowie przedstawiają rezultaty pracy w grupach.

Młodszy syn: dramat utraconej godności, świadomość zmarnowanego synostwa.

Ojciec jest wierny swojemu ojcostwu, wierny swojej miłości, którą obdarzył syna.

„Wybrał się więc i poszedł do swojego ojca. A gdy był jeszcze daleko, ujrzał go jego ojciec i wzruszył się głęboko; wybiegł naprzeciw niego, rzucił mu się na szyję i ucałował go. A syn rzekł do niego...”. Ojciec z przypowieści jest jak Bóg, który zawsze czeka na powrót swojego dziecka.

Starszy syn: niezrozumienie, zazdrość.

Miłosierdzie Boże – w teologii chrześcijańskiej największy z przymiotów Boga, polegający na bezgranicznej dobroci w stosunku do ludzi potrzebujących – przede wszystkim dla grzeszników, którym Jezus chce wszystko wybaczyć. Kluczowa rola tej prawdy została przypominana przez samego Chrystusa za pośrednictwem św. Faustyny, co potwierdzili oficjalnie papieże, a zwłaszcza Jan Paweł II. Światowym centrum kultu Miłosierdzia Bożego jest sanktuarium w Krakowie-Łagiewnikach.

Przedstawienie obrazu Jezusa Miłosiernego

Niedziela Miłosierdzia Bożego (Święto Miłosierdzia Bożego) jest obchodzone w II niedzielę wielkanocną ku czci Bożego miłosierdzia (1. niedziela po Wielkanocy), ustanowione w 2000 roku przez św. Jana Pawła II.

Według prywatnych objawień mistycznych św. siostry Faustyny Kowalskiej, ustanowienia tego święta żądał sam Jezus Chrystus i dał obietnice z nim związane. Fragmenty Dzienniczka s. Faustyny Kowalskiej mówiące o święcie Miłosierdzia Bożego:

„Pragnę, ażeby pierwsza niedziela po Wielkanocy była świętem Miłosierdzia” (Dz. 299).

„W dniu tym otwarte są wnętrzości miłosierdzia mego, wylewam całe morze łask na dusze, które się zbliżą do źródła miłosierdzia mego; która dusza przystąpi do spowiedzi i Komunii Świętej dostąpi zupełnego odpuszczenia win i kar...” (Dz. 699).

„Pierwsza niedziela po Wielkanocy jest świętem Miłosierdzia, ale musi być i czyn; i żądam czci dla Mojego miłosierdzia przez obchodzenie uroczyste tego święta i przez cześć tego obrazu” (Dz. 742).

Pozostałe formy Kultu Bożego Miłosierdzia to: koronka do Bożego Miłosierdzia, godzina miłosierdzia, kult obrazu „Jezu ufam Tobie”, nowenna do Bożego Miłosierdzia.

ZAKOŃCZENIE

Miłosierdzie Boże – obejmujące wszystkich ludzi i każdego z osobna – ma pewne charakterystyczne cechy. Jest ono wyrazem dobroci i miłości Boga. Pojawia się natychmiast nawet wtedy, gdy sprawiedliwość Boża domaga się bezwzględnej kary. Przeważa ono szalę i triumfuje nad sprawiedliwością, ale tylko wówczas, gdy grzesznik wyznaje swoją winę i chce wrócić do Boga. Miłosierdzie Boże nie jest zatem pobłażliwą dobrocią ani niekrytyczną łagodnością. Miłość tkwi tak głęboko w sercu Boga, że w momencie upadku człowieka budzi bardzo głębokie współczucie i jakby wewnętrzną konieczność, żeby był dla człowieka wyrozumiały i dobry.

Odczytanie fragmentu z „Dzienniczka” św. s. Faustyny Kowalskiej.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- W jaki sposób przyjmuję dar Bożego miłosierdzia?
- Z jaką gorliwością modłę się Koronką do Bożego miłosierdzia?

ZAPIS DO ZESZYTU

Notatkę stanowią wnioski zapisane podczas prezentacji pracy grupowej.

PRACA DOMOWA

Napisz, czym charakteryzuje się Boże miłosierdzie.

MODLITWA

„Boże, Ojcze Miłosierny, który objawiłeś swoją miłość w Twoim Synu Jezusie Chrystusie, i wylałeś ją na nas w Duchu Świętym, Poczycielu, pochyl się nad nami grzesznymi, ulecz naszą słabość, przezwycięż wszelkie zło, pozwól nam doświadczyć Twojego miłosierdzia, abyśmy w Tobie, Trójjedyny Boże, zawsze odnajdywali źródło nadziei. Ojcze Przedwieczny, miej miłosierdzie dla nas i całego świata, przez Chrystusa, Pana naszego. Amen” (Jan Paweł II, *Homilia wygłoszona w czasie Mszy Świętej*, Kraków-Łagiewniki, 17 sierpnia 2002).

16. WSPÓŁCZESNY ŚWIAT POTRZEBUJE MIŁOŚCI I MIŁOSIERDZIA

Cele ogólne

Ukazanie znaczenia uczynków miłosierdzia.

Kształtowanie postawy miłości i miłosierdzia wobec bliźnich.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- definiuje pojęcia: „miłosierdzie” i „wyobraźnia miłosierdzia” (A.25.1),
- podaje przykłady świętych świadków Bożego miłosierdzia (A.25.5),
- objaśnia relację między miłosierdziem a sprawiedliwością Boga (A.25.2).

Umiejętności

- interpretuje przypowieść o synu marnotrawnym (A.25.3),
- wyjaśnia, że największym przykazaniem jest miłość do Boga i bliźniego,
- wskazuje wzajemny związek miłości i miłosierdzia,
- ukazuje znaczenie uczynków miłosierdzia.

Postawy

- stara się praktykować miłosierdzie w codziennych relacjach z ludźmi (A.25.c),
- angażuje się w działalność organizacji charytatywnych (A.25.d),
- wyraża Bogu wdzięczność za dar miłosierdzia (A.25.a),
- przyjmuje postawę okazywania miłości bliźnim.

Metody

Praca z tekstem źródłowym, rozmowa kierowana, praca w grupach, plakat, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Pismo Święte, Katechizm Kościoła Katolickiego, Jan Paweł II, *Dives in misericordia*, oficjalny teledysk Światowych Dni Młodzieży, Kraków 2016: *Błogosławieni miłosierni*, „Miłujcie się” 1999, nr 3-4, Joanna, *Choćby po ludzku wszystko było stracone*, materiały (czasopisma, zdjęcia, artykuły papiernicze) do sporządzenia plakatu.

MODLITWA

*Uczniowie śpiewają hymn Światowych Dni Młodzieży, Kraków 2016:
„Błogosławieni miłosierni”
(odtworzenie teledysku)*

*<https://www.youtube.com/watch?v=joBSdPV3oMo>
lub
zeskanuj poniższy kod QR:*

WPROWADZENIE

Miłość to cecha, która odróżnia człowieka od innych stworzeń Bożych. Miłość to pierwsze i najważniejsze przykazanie, którym powinien kierować się każdy człowiek na świecie, a szczególnie człowiek wierzący.

Odczytanie świadectwa z podręcznika ucznia.

„Zrozumiałam wiele błędów, które popełniłam i które jakby paraliżowały, ograniczały w działaniu. Już przestałam czekać na to, by ktoś mnie kochał. Najważniejsze jest bowiem to, byśmy kochali, i to my musimy wyjść ludziom naprzeciw, z miłością. Z trudem przyznaję się, że byłam nastawiona na to, by brać, a nie dawać. Jeżeli jednak będziemy stale wchłaniającymi gąbkami żądającymi miłości od innych, a nie udzielającymi jej innym, dojdziemy tylko do depresji i załamania. Chociaż jest faktem, że potrzebujemy miłości, to jednak większa jest potrzeba dawania miłości przez nas samych. Spójrzmy na Chrystusa! Musimy brać z Niego przykład i kochać mimo wszystko, a nie oczekując nic w zamian. Gdyż dobro, którym się dziś dzielimy, wróci, kiedyś do nas potrójnie w sposób niespodziewany. Ewa” („Miłujcie się” 1999, nr 3-4, s. 44).

Dyskusja o postawie otwartości na dostrzeganie potrzeb innych.

Pragnienie miłości zapisane zostało w ludzkiej naturze i w sercu człowieka. Potrzeba miłości jest silniejsza niż wszystkie inne potrzeby. Człowiek bez miłości źle się rozwija; w każdej chwili swego życia chce być kochany i chce miłością obdarzać innych. Dlatego temat miłości i miłosierdzia we współczesnym świecie jest zawsze aktualny. Przewija się w literaturze, muzyce, często czytamy o niej w gazetach, oglądamy o niej filmy.

A jednak obecnie świat odczuwa wielki brak miłości. Dzisiejszy świat w wielu przypadkach zmierza do nienawiści, konfliktów, podziałów i niesprawiedliwości. Chrześcijanie, uczestniczący w życiu współczesnego świata, mają dawać świadectwo swojej wiary w Jezusa Chrystusa, mają za zadanie wraz ze wszystkimi braćmi – ludźmi budować lepszy świat. Całe życie chrześcijańskie sprowadzać się ma do miłości, gdyż miłość Boga i bliźniego jest wypełnieniem całego Bożego prawa. Jediną możliwą cywilizacją, która ma przyszłość we współczesnym świecie, jest cywilizacja miłości.

ROZWINIĘCIE

Uroczyste odczytanie tekstu biblijnego.

„«Które jest pierwsze ze wszystkich przykazań?» Jezus odpowiedział: «Pierwsze jest: Słuchaj, Izraelu, Pan Bóg nasz, Pan jest jedyny. Będziesz miłował Pana Boga swego, całym swoim sercem, całą swoją duszą, całym swoim umysłem i całą swoją mocą. Drugie jest to: Będziesz miłował swego bliźniego jak siebie samego. Nie ma innego przykazania większego od tych». Rzekł Mu uczony w Piśmie: «Bardzo dobrze, Nauczycielu, słusznieś powiedział, bo Jeden jest i nie ma innego prócz Niego. Miłować Go całym sercem, całym umysłem i całą mocą i miłować bliźniego swego jak siebie samego daleko więcej znaczy niż wszystkie całopalenia i ofiary»” (Mk 12,28b-33).

Analiza tekstu biblijnego.

- Jakie przykazanie Jezus polecił wypełniać każdemu z nas?
- Jakie ma to znaczenie dla naszego życia?

Prawda o miłosierdziu Boga została objawiona człowiekowi najpełniej w śmierci krzyżowej i zmartwychwstaniu Chrystusa. Kościół nieustannie wzywa nas do spełniania uczynków miłosierdzia, które wypływają z obowiązku miłości wobec bliźniego.

Odczytanie i analiza tekstów.

„Kościół głosi prawdę o miłosierdziu Boga objawioną w ukrzyżowanym i zmartwychwstałym Chrystusie i wyznaje ją na różne sposoby. Kościół stara się również czynić miłosierdzie ludziom przez ludzi, widząc w tym nieodzowny warunek zabiegów o lepszy, «bardziej ludzki» świat dnia dzisiejszego i jutrzejszego. (...) Im bardziej świadomość ludzka, ulegając sekularyzacji, traci poczucie sensu samego słowa «miłosierdzie» – im bardziej, oddalając się od Boga, oddala się od tajemnicy miłosierdzia – tym bardziej Kościół ma prawo i obowiązek odwoływać się do Boga miłosierdzia «wołaniem wielkim». Takim «wielkim wołaniem» winno być wołanie Kościoła naszych czasów do Boga o miłosierdzie, którego pewnoś głosi on i wyznaje w Chrystusie ukrzyżowanym i zmartwychwstałym – czyli w tajemnicy paschalnej” (Jan Paweł II, *Dives in misericordia*, 15).

- Jaką prawdę głosi Kościół?
- Dlaczego należy „czynić” miłosierdzie ludziom?
- O co powinniśmy prosić Boga?

Chrześcijanin może spełniać uczynki miłosierdzia na wiele sposobów. Obejmują one zarówno ciało, jak i duszę człowieka.

„Uczynkami miłosierdzia są dzieła miłości, przez które przychodzimy z pomocą naszemu bliźniemu w potrzebach jego ciała i duszy. Pouczać, radzić, pocieszać, umacniać, jak również przebaczać i krzywdy cierpliwie znosić – to uczynki miłosierdzia co do duszy. Uczynki miłosierdzia co do ciała polegają zwłaszcza na tym, by głodnych nakarmić, bezdomnym dać dach nad głową, nagich przyodziać, chorych i więźniów nawiedzać, umarłych grzebać. Spośród tych czynów jałmużna dana ubogim jest jednym z podstawowych świadectw miłości braterskiej: jest ona także praktykowaniem sprawiedliwości, która podoba się Bogu (...)” (KKK 2447).

Po odczytaniu tekstu uczniowie wskazują, jakiego rodzaju uczynki miłosierdzia powinien spełniać chrześcijanin wobec bliźniego. Propozycje zapisujemy na tablicy w tabeli.

UCZYNKI MIŁOSIERDZIA	
Dusza	Ciało
– Grzeszących upominać. – Nieumiejętnych pouczać. – Wątpiącym dobrze radzi. – Strapionych pocieszać. – Krzywdy cierpliwie znosić. – Urazy chętnie darować. – Modlić się za żywych i umarłych.	– Głodnych nakarmić. – Spragnionych napoić. – Nagich przyodziać. – Podróżnych w dom przyjąć. – Więźniów pocieszać. – Chorych nawiedzać. – Umarłych pogrzebać.

Uczniowie odpowiadają na pytanie:

– Jak na co dzień można realizować te zadania?

Uczniowie podają propozycje różnych akcji charytatywnych, inicjatyw misyjnych, szeroko rozumianej działalności Kościoła na rzecz potrzebujących. Swoje propozycje uczniowie zapisują na tablicy.

Uczniowie w grupach wykonują plakat nt. „Pomagam. Miłość i miłosierdzie”.

Rozważając słowo Boże uświadomiliśmy sobie, że w życiu najważniejsza jest miłość i miłosierdzie. O tym przekonuje również nauka Kościoła, a także ludzie, którzy chcą się podzielić tym wielkim darem, jaki otrzymali. Posłuchajmy o tym.

ZAKOŃCZENIE

„W ostatnie wakacje razem z synem pielgrzymowałam do sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Łagiewnikach. W żarliwej modlitwie polecałam Jezusowi całą swoją rodzinę. Kilka miesięcy później mój tata znalazł się w szpitalu. Okazało się, że konieczna jest skomplikowana operacja głowy. Ten ciężki czas jego pobytu w szpitalu przeżyliśmy, wraz z mamą i z synkiem, wspierani bliskością Jezusa Miłosierdnego, przed którego obrazem codziennie modliliśmy się w szpitalnej

kaplicy. Wizerunek Chrystusa – w białej szacie i z ręką uniesioną na znak błogosławieństwa – z którego boku wychodzą dwa promienie (symbolizujące krew i wodę, płynące z przebitego serca Pana Jezusa po Jego śmierci na krzyżu), uświadamiał nam, że każdy, kto zostanie wyrwany z największego nawet dna ludzkiej nędzy i obdarowany źródłem nieprzebranych łask. Na początku tej dramatycznej sytuacji opanował mnie przeraźliwy lęk i poczucie ogromnej samotności w cierpieniu, codziennie jednak punktualnie o godz. 15.00 klękałam z mamą i synkiem, aby modlić się koronką do Miłosierdzia Bożego. Wierzę w zapewnienie Jezusa, że ta właśnie godzina jest czasem wielkiego miłosierdzia dla całego świata. Wtedy Jezus nie odmawia niczego duszy, która rozważając Jego mękę, błaga Go o pomoc. Miłosierny Bóg wysłuchał naszych żarliwych prośb i dał nam siłę wytrwania w wierze. Jego niewysłowna moc nie pozwoliła, by naszymi duszami zawładnęło zwątpienie. Tylko głębokie zawierzenie i szczerą ufność w niewyobrażalną potęgę miłosiernej miłości Chrystusa przeprowadziły nas przez to trudne doświadczenie. Słowa: Jezus, ufam Tobie, powtarzane wielokrotnie w ciągu dnia, dawały nam wewnętrzną moc do dźwignia krzyża cierpienia. Niezmierzony i niezgłębiony jest dar Bożej miłości i miłosierdzia, który otrzymujemy zawsze, gdy modlimy się z prostotą i ufnością dzieci. Modlitwa pokorna i pełna ufności usuwa z naszych dusz strach i zwątpienie oraz napełnia je wewnętrzną siłą, ciszą i pokojem. Tata wrócił do zdrowia – i jest to dla mnie czytelnym znakiem wszechmocy Bożego miłosierdzia. Eucharystia i koronka do Miłosierdzia Bożego stały się dla mnie i moich najbliższych największymi darami, jakie człowiek może otrzymać od Boga jeszcze tu, na ziemi. Od tego czasu postanowiłam zatopić się każdego dnia w modlitwie i rozważać tajemnice cierpienia, opuszczenia, męki oraz śmierci Chrystusa, który obarczył się naszymi grzechami, aby je zgładzić. I dlatego dopóki żyjemy na ziemi, dopóty nie ma dla nas sytuacji beznadziejnych i bez wyjścia. Trzeba tylko Jezusowi zaufać do końca. Wystarczy przystąpić z wiarą do stóp zastępcy mojego i powiedzieć mu nędzę swoją, a cud miłosierdzia Bożego okaże się w całej pełni” (Joanna, *Choćby po ludzku wszystko było stracone*, <https://milujciesz.pl/chochy-po-ludzku-wszystko-bylo-stracone.html>).

Niech to świadectwo pomoże zrozumieć, że Bóg jest Miłością, a największym darem jest Jego miłosierdzie. Nie bójmy się przyjąć tej prawdy.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Co powinienem czynić, aby zmieniać świat na lepszy?
- W jaki sposób okazuję miłość swoim bliźnim?
- Jak praktykuję uczynki miłosierdzia wobec innych ludzi?

ZAPIS DO ZESZYTU

Świat potrzebuje miłości i miłosierdzia, aby mógł się rozwijać. My chrześcijanie, mamy budować na ziemi cywilizację miłości. Całe życie chrześcijańskie sprowadza się do miłości, gdyż miłość Boga i bliźniego jest wypełnieniem całego prawa Bożego.

Notatkę stanowi również tabela z tablicy.

PRACA DOMOWA

Przeczytaj i rozważ fragment Ewangelii według św. Mateusza: Mt 25,31-46.

MODLITWA

„Koronka do miłosierdzia Bożego”.

17. MODLITWA

JAKO OWOC CHRZEŚCIJAŃSKIEJ WIARY

Cele ogólne

- Ukazanie zależności między modlitwą i wiarą.
- Zachęcenie do pogłębiania osobistej modlitwy.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje, że modlitwa jest rozmową z Ojcem (D.4),
- objaśnia, że modlitwa jest odpowiedzią na ludzkie potrzeby i zawierzeniem Bożej miłości (D.5),
- streszcza teksty źródłowe dotyczące zależności pomiędzy modlitwą i wiarą.

Umiejętności

- wyjaśnia, na czym polega nowość modlitwy chrześcijańskiej, zanoszonej „nie tylko przez Chrystusa, lecz także w Nim” (D.5.1),
- wyjaśnia synowski charakter modlitwy Jezusa (D.4.1),
- charakteryzuje modlitwę Jezusa (D.4.2),
- wskazuje na Abrahama jako przykład zawierzenia Bogu,
- uzasadnia wzajemny związek wiary i modlitwy w życiu chrześcijanina,
- dowodzi, że Jezus wysłuchuje modlitwy pełnej wiary (D.5.2).

Postawy

- uzasadnia, że Bóg inicjuje dialog z ludźmi (D.1.20),
- przyjmuje postawę odpowiedzialności za pogłębianie własnej wiary.

Metody

Praca z tekstem źródłowym, ćwiczenie: „W szkole modlitwy”, ćwiczenie: „Osobiste przemyślenia dotyczące modlitwy”, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Pismo Święte, Katechizm Kościoła Katolickiego, Benedykt XVI, *Deus caritas est*, różne ilustracje z kalendarzy, czasopism, kartki z wypisanymi twierdzeniami o modlitwie.

MODLITWA

„Ojcze nasz”.

WPROWADZENIE

Katecheta rozkłada na dwóch lub trzech stolikach ilustracje z kalendarzy, czasopism oraz dzienników. Uczniowie oglądają je, po czym każdy wybiera jedną ilustrację. Następnie w ciszy każdy formułuje wezwanie do modlitwy wiernych, np.

„Panie Boże, pozwól ludziom rozpoznać i podjąć odpowiedzialność za świat przyrody”.

lub

Inna wersja tego spotkania może się wiązać z wyborem krótkich doniesień z prasy. Można je wyciąć i rozłożyć w sali. Każdy uczeń wybiera wycinek mówiący o określonym wydarzeniu. Czyta po cichu i do tej notatki formułuje krótka prośbę, np.

„Panie, pozwól, aby w rodzinie panowała zgoda i aby nie stosowano przemocy”.

Katecheta dokonuje podsumowania.

Zwraca uwagę na to, że chrześcijanin powinien ustosunkować się w modlitwie do wiadomości ze świata, a nie tylko szukać sensacji, np. strącenie samolotu powinno wiązać się z prośbą za rodziny tych, którzy ulegli wypadkowi, czy też za tych, którzy ponieśli śmierć.

Zagadnienie modlitwy jest zawsze aktualne. Modlitwa jest osobistym spotkaniem ludzkiej egzystencji z tajemnicą Boga osobowego. Życia modlitwy nie da się wykształcić drogą studiowania. Zdobywa się je prostszym sposobem. Jezus Chrystus na prośbę apostołów, aby ich nauczył modlitwy, uchylił się od wykładu i dał im pokazowo przykład jak mają się modlić. „A wy tak się modlić będziecie: <Ojcze nasz...>” (por. Mt 6,8n). Trzeba zatem stać się dzieckiem, aby z Bogiem obcować jak z Ojcem. W rozwoju modlitwy pierwszym stadium jest uświadamienie sobie obecności Boga i wypływające z wiary przyłgnięcie

do Niego. Może to nastąpić wówczas, gdy Bóg jest Osobą objawiającą się, miłującą i godną miłości. Dalszym etapem rozwojowym modlitwy jest wzbudzenie pokory i uznanie swej zależności od Boga. Do tego potrzeba wysiłku, aby przełamać różne złudzenia codzienności, uczciwie przyznając się do swej ograniczoności i nędzy. O wartości modlitwy decyduje głęboka wiara, która ożywia i inspiruje wszystkie prawdziwe postawy modlitwy.

ROZWINIĘCIE

Modlący się człowiek winien Bogu zawierzyć, czyli w pełni zaufać. Znany był aksjomat: Taką jest miara modlitwy, jaką jest miara naszej wiary. Można powiedzieć również: jak wierzysz, tak się modlisz oraz jak się modlisz, tak wierzysz. Pismo Święte potwierdza prawdę o tym, że modlitwa winna wypływać z wiary i z wiarą winna być zanoszona.

Poszczególni uczniowie czytają na głos fragmenty Ewangelii.

Katecheta zadaje pytania po każdym tekście.

„«Nauczycielu, przyprowadziłem do Ciebie mojego syna, który ma ducha niemego. (...) Na widok Jezusa duch zaraz począł szarpać chłopca, tak, że upadł na ziemię i tarzał się z pianą na ustach. Jezus zapytał ojca: «Od jak dawna to mu się zdarza?» Ten zaś odrzekł: «Od dzieciństwa» (...) jeśli możesz co, zlituj się nad nami i pomóż nam! Jezus mu odrzekł: «Jeśli możesz? Wszystko możliwe jest dla tego, kto wierzy». Natychmiast ojciec chłopca zawołał: «Wierzę, zaradź memu niedowiarstwu!»» (Mk 9,17.20-24).

– Dlaczego prośba skierowana do Jezusa domagała się sprostowania?

– Jaką rolę przypisuje Jezus wierze?

„Wszystko, o co w modlitwie prosicie, stanie się wam, tylko wiercie, że otrzymacie” (Mk 11,24).

– Jakie przesłanie zawarte jest w tym fragmencie Ewangelii?

„I Pan dodał (...) A Bóg, czyż nie weźmie w obronę swoich wybranych, którzy dniem i nocą wołają do Niego, i czy będzie zwlekał w ich sprawie? Powiadam wam, że prędko weźmie ich w obronę. Czy jednak Syn Człowieczy znajdzie wiarę na ziemi, gdy przyjdzie?” (Łk 18,6-8).

– Jaki warunek musi zostać spełniony, aby Bóg wysłuchał modlących się do Niego?

Jezus Chrystus prosząc Go o jakąś łaskę stawiał pytanie: „Wierzycie, że mogę to uczynić?” (Mt 9,28). Niejednokrotnie też mówił: „Według wiary waszej niech wam się stanie” (Mt 9,29). W modlitwie najbardziej odzwierciedla się poczucie wiary i zaufania wobec Boga.

Katechizm Kościoła Katolickiego uwydatnia prawdę o zależności, jaka istnieje między modlitwą i wiarą.

Katecheta poleca uczniom, by przeczytali głośno poniższe fragmenty, po każdym z nich zadaje pytania:

„W modlitwę wchodzi się tak, jak wchodzi się w liturgię: przez ciasną bramę wiary. Przez znaki Jego Obecności szukamy i pragniemy właśnie Oblicza Pana; chcemy słuchać Jego słowa i je zachowywać” (KKK 2656).

– Jaką funkcję pełni w modlitwie wiara?

„Serce zdecydowane na takie nawrócenie uczy się modlitwy w wierze. Wiara jest synowskim przyłgnięciem do Boga, ponad tym, co czujemy i pojmujemy. Stała się ona możliwa, ponieważ umiłowany Syn Ojca otwiera nam przystęp do Ojca. Może żądać, abyśmy «szukali» i «pukali», gdyż On sam jest bramą i drogą” (KKK 2609).

– Dzięki czemu wiara stała się dla nas możliwa?

„Syn Boży, który stał się Synem Dziewicy, nauczył się modlić według swego ludzkiego serca. (...) Jego modlitwa wypływa jednak z innego, tajemniczego źródła, jak sam o tym mówi w wieku lat dwunastu: „Powinienem być w tym, co należy do mego Ojca” (Łk 2,49). Tu zaczyna objawiać się nowość modlitwy w pełni czasów; modli-

twą synowską, jakiej Ojciec oczekiwał od swoich dzieci, zaczyna być wreszcie przeżywana przez samego Jedyne Syna w Jego człowieczeństwie, z ludźmi i dla ludzi” (KKK 2599).

– Na czym polega nowość modlitwy Jezusa?

„Najczęstszą i najbardziej ukrytą pokusą jest nasz brak wiary. Objawia się on nie tyle przez wyznane niedowiarstwo, co przez faktyczny wybór. Gdy zaczynamy się modlić, natychmiast tysiące prac i kłopotów, uznanych za bardzo pilne, wchodzi na pierwsze miejsce; i znowu jest to chwila prawdy serca i wyboru miłości. Zwracamy się do Pana jako do naszej ostatniej ucieczki: ale czy naprawdę w to wierzymy? Albo bierzemy Pana za sprzymierzeńca, ale serce ciągle jeszcze pozostaje zarozumiałe. W każdym przypadku nasz brak wiary ukazuje, że nie jesteśmy jeszcze w postawie serca pokornego: «beze Mnie nic nie możecie uczynić» (J 15,5)” (KKK 2732).

– Jakie są przejawy braku wiary w modlitwie?

„Nadszedł moment, aby potwierdzić wagę modlitwy wobec aktywizmu i groźnej sekularyzacji wielu chrześcijan zaangażowanych w pracę charytatywną. Oczywiście chrześcijanin, który się modli, nie chce zmieniać planów Bożych ani korygować tego, co Bóg przewidział. Pragnie czegoś więcej, spotkania z Ojcem Jezusa Chrystusa, prosząc, aby On był obecny z pociechą Ducha w nim i w jego pracy. (...) On nie zabrania nam wołać, jak Jezus na krzyżu: «Boże mój, Boże mój, czemuś mnie opuścił?» (Mt 27,46). Powinniśmy pozostawać z tym pytaniem przed Jego obliczem w modlitewnym dialogu (...) Nasze wołanie jest – jak na ustach ukrzyżowanego Jezusa – ostatecznym najgłębszym wyrażeniem naszej wiary w Jego wszechmoc. Chrześcijanie bowiem (...) choć jak inni ludzie pogrążeni są w dramatycznej złożoności dziejów historycznych, pozostają utwierdzeni w przekonaniu, że Bóg jest Ojcem i kocha nas, nawet, jeżeli Jego milczenie pozostaje dla nas niezrozumiałe” (Benedykt XVI, *Deus caritas est*, 37-38).

– Jaką zależność między modlitwą i wiarą pozwala odkryć powyższy tekst?

Podsumowanie katechety.

Modlitwa nie może być tylko powierzchownym gestem lub formą, lecz wypowiedzią całej osoby. W modlitwie człowiek otwiera swoje wnętrze na Boga. Nie chodzi tylko o to, aby samym umysłem zwrócił się do Boga, lecz całym sercem i całą mocą swej wiary. Modlitwa pełna wiary zbliża do Boga i ożywia kontakt z Nim. Bóg w swej dobroci nie zawsze udziela natychmiast to, o co człowiek prosi. Nie raz trzeba długo prosić i trwać na modlitwie. Nie oznacza to, że Bóg nie chce udzielić dobra człowiekowi proszącemu, lecz jak dobry Ojciec wychowuje człowieka, aby dojrzewał do otrzymania łaski. W ten sposób człowiek bardziej uwierzy Bogu i doceni Jego dobroć. Z dystansu czasu i wysiłku człowiek lepiej pozna wartość tego, o co prosi. Chrystus zaleca wytrwałość w modlitwie i do niej zachęca: „Proście, a będzie wam dane, szukajcie a znajdziecie, kołaczcie, a otworzą wam...” (Mt 7,7-11).

ZAKOŃCZENIE

W modlitwie Bóg zawsze pierwszy wychodzi z miłością do człowieka, a zwrócenie się człowieka do Niego to odpowiedź wiary.

Katecheta przeprowadza ćwiczenie:

Osobiste przemyślenia dotyczące modlitwy. W tym celu rozkłada na stoliku kilkanaście twierdzeń napisanych na oddzielnych kartkach. Uczniowie wybierają jedną kartkę na dwie osoby. Potem z wybranym uczniem dzielą się własnymi spostrzeżeniami, związanymi z twierdzeniem. Następnie wszyscy wymieniają najważniejsze, ich zdaniem, spostrzeżenia z rozmów w dwójkach.

Lista twierdzeń

1. Jeśli chcesz się modlić, módl się całym swoim życiem. Spróbuj wyrazić w słowach i w myślach przed Bogiem to, co cię porusza, co wpływa na twoje życie.
2. Życie każdego człowieka jest interesujące, warto omówić z Bogiem w modlitwie także codzienność.
3. Gdy zaczynam interesować się modlitwą, pragnę tak się modlić, jak mi się to najbardziej podoba. Dlatego wybieram taki sposób, jaki mi najbardziej odpowiada.

4. Jeśli na serio zabieram się do modlitwy, muszę dokładnie określić, kiedy znowu będę się modlił. Powinienem znaleźć pewien rytm i porządek i w ten sposób zachowywać się, aby podtrzymać tę rytmiczność.
5. Rodzące się potrzeby, mogą w modlitwie prowadzić do powierzchowności, ale trudności życiowe mogą również stanowić drogę do ponownego głębszego spotkania z Bogiem.
6. Dla wielu osób nie ma uzasadnień na to, że Bóg jest i nie ma dowodów na to, że modlitwa, jako rozmowa z Bogiem, to coś sensownego. Tylko praktyka tej modlitwy czyni ją sensowną.
7. Powtarzająca się modlitwa, nieraz tylko jedno zdanie tej modlitwy, może mnie pogłębiać, ubogacać, obdarowywać.
8. Czasami tylko cielesna obecność połączona z dobrą wolą może być warunkiem dobrej i prawdziwej modlitwy.
9. Wielu młodych ludzi przeżywa i doświadcza w modlitwie tego, że warto się modlić. Jakie znasz przykłady na potwierdzenie tej prawdy?
10. Dla zdrowia duchowego i psychicznego, a także cielesnego człowiek potrzebuje ciszy. Potrzebuje milczenia, aby odnaleźć siebie. Potrzebuje ciszy, aby spotkać Boga.
11. W modlitwach, które są formułowane przez innych, np. podczas Mszy św. mogę również odnaleźć swoje życie, własne doświadczenia i myśli, szczególnie, jeśli próbuję osobiście zaangażować się i modlić się tymi modlitwami.
12. Kto modli się tylko wtedy, gdy sprawia mu to radość, gdy modlitwa daje mu coś, ten modli się egoistycznie. Bóg jest centrum modlitwy. Jeśli chcę Go traktować serio, to stoję w modlitwie przed Nim, staram się być Mu wiernym.
13. Powinniśmy się modlić o to, aby nauczyć się modlitwy. Powinniśmy prosić o to, aby Bóg pozwolił nam doświadczyć Jego bliskości. Modlitwa jest darem, jest łaską.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Jak realizuję w życiu wezwanie do codziennej modlitwy?
- Jak często zwracam się w osobistej modlitwie do Boga?

ZESZYT UCZNIA

Zapis stanowią fragmenty tekstu: Mk 11,24 i KKK 2609.

PRACA DOMOWA

Napisz krótkie rozważanie na temat: „Modlitwa jest owocem chrześcijańskiej wiary”.

MODLITWA

Panie, przymnóż nam wiary...

Modlitwa spontaniczna o pogłębienie wiary.

18. NA MODLITWIE ROZMAWIAM Z OJCEM

Cele ogólne

Ukazanie modlitwy jako osobistego spotkania z Bogiem.
Kształtowanie postawy dziecięctwa Bożego.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje, że modlitwa jest uwielbieniem Boga za dzieło stworzenia (D.1),
- streszcza teksty biblijne ukazujące modlitwę Jezusa.

Umiejętności

- wyjaśnia, że modlitwa jest dialogiem człowieka z Bogiem (D.1.1),
- wyjaśnia synowski charakter modlitwy Jezusa,
- wskazuje, na czym polega nowość modlitwy chrześcijańskiej, zanoszonej „nie tylko przez Chrystusa, lecz także w Nim” (KKK) (D.5.1),
- ukazuje modlitwę jako rozmowę z Ojcem,
- uzasadnia, że Bóg inicjuje dialog z ludźmi (D.1.2).

Postawy

- podczas modlitwy przyjmuje postawę dziecka Bożego (D.4.a),
- dowodzi, że Jezus wysłuchuje modlitwy pełnej wiary (D.5.2),
- przyjmuje postawę ufności w modlitwie do Boga Ojca,
- pogłębia wiarę w Jezusa Chrystusa.

Metody

Praca z tekstem źródłowym, wykład, praca w grupach, rozmowa kierowana, śpiew, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Pismo Święte, Katechizm Kościoła Katolickiego, Franciszek, *Homilia wygłoszona w czasie Mszy Świętej w Domu św. Marty*, 15 marca 2018 r., Joanna M., *Jak się modlić, aby modlitwa przyniosła cud? Odkryłam tajemnicę dobrej modlitwy [ŚWIADECTWO]*, „Rozmowa z Bogiem to nic innego, jak relacja”. *O tym jak rozmawiać z Bogiem w wieku 4, a jak w wieku 34 lat* – Alicja Samolewicz-Jeglicka rozmawia z o. Wojciechem Prusem, duszpastorem Lednicy, karty pracy.

MODLITWA

„Ojcze nasz”.

WPROWADZENIE

Odczytanie świadectwa z podręcznika ucznia

„Tak się stało, że Bóg pozwolił, abym odkryła coś co czyni modlitwę niezawodną. Odbylałam w swoim życiu wiele nowenn i wierzcie mi – żadna z nich nie została niewysłuchana. Wszystkie ważne sprawy w moim życiu zostały rozwiązane przez Boga w sposób, w jaki bym się nie spodziewała. Wymodliłam sobie, m.in. dobrego męża – miłość mojego życia i wiele szczęśliwych rozwiązań w różnych innych sferach. Bóg w wielu przypadkach wywrócił moje życie do góry nogami, a że przygotowuję się do kolejnej nowenny postanowiłam podzielić się moim świadectwem”.

(Joanna M, *Jak się modlić, aby modlitwa przyniosła cud? Odkryłam tajemnicę dobrej modlitwy [ŚWIADECTWO]*, <https://deon.pl/wiara/swiadectwa/jak-sie-modlic-aby-modlitwa-przyniosla-cud-odkrylam-tajemnice-dobrej-modlitwy-swiapectwo,478991>)

Modlitwa to wypowiedzenie Bogu tego, co głęboko w sercu, to także dziękczynienie za to, co się wydarzyło w naszym życiu. To również powiedzenie Bogu „tak”, zwłaszcza wtedy, gdy nie wszystko idzie po naszej myśli i trudno zrozumieć Jego wolę, a nade wszystko ją zaakceptować. Każde słowo, które otrzymujemy od Boga na modlitwie nie wraca do nas puste. Niekiedy to właśnie w cichej, pokornej modlitwie otrzymujemy odpowiedź dotyczącą naszego życia i łaskę zrozumienia przeciwności, jakich doświadczamy.

ROZWINIĘCIE

Jezus uczestniczył w rytualnych modlitwach szabatu, odprawianych w synagodze, a także w modlitwach w świątyni z okazji wielkich uroczystości. Z pewnością, jak każdy Żyd w tamtych czasach, również odmawiał przepisane modlitwy.

Ewangelisti wielokrotnie podają, że zgodnie ze zwyczajem żydowskim Jezus odmawiał modlitwę błogosławieństwa, na przykład w czasie rozmnożenia chlebów pobłogosławił chleby i ryby. Kiedy indziej pobłogosławił dzieci, które do Niego przyprowadzono. W czasie Ostatniej Wieczerzy uroczyście pobłogosławił chleb i wino a po zmartwychwstaniu powtórzył ten akt w Emaus, tak iż uczniowie rozpoznali Go po tym znaku. Po raz ostatni pobłogosławił uczniów w momencie wniebowstąpienia.

Jezus modlił się przede wszystkim w chwilach ważnych wydarzeń, o istotnym znaczeniu dla przyjścia królestwa Bożego, w cichej modlitwie, która trwała nieraz wiele godzin.

Jezus uczy nas, jak mamy się modlić.

„Wy zatem tak się módlcie:

Ojcze nasz, który jesteś w niebie, niech się święci imię Twoje!

Niech przyjdzie królestwo Twoje; niech Twoja wola spełnia się na ziemi, tak jak i w niebie.

Chleba naszego powszedniego daj nam dzisiaj;

i przebacz nam nasze winy, jak i my przebaczymy tym, którzy przeciw nam zawinili;

i nie dopuść, abyśmy ulegli pokusie, ale nas zachowaj od złego!

Jeśli bowiem przebaczycie ludziom ich przewinienia, i wam przebaczy Ojciec wasz niebieski.

Lecz jeśli nie przebaczycie ludziom, i Ojciec wasz nie przebaczy wam waszych przewinień”.(Mt 6,8b-15)

– Jakiej modlitwy nauczył nas Jezus?

Jezus zwracał się do Ojca na modlitwie, używając aramejskiego słowa: *abba* („tatusiu”): „Abba, Ojcze, dla Ciebie wszystko jest możliwe, zabierz ten kielich ode Mnie!” (Mk 14,36). W ten sposób podkreślał wyjątkowość i wyłączność Jego relacji z Ojcem. Nikt wcześniej w tradycji biblijnej nie zwracał się w ten sposób do Boga. Użycie słowa: *Abba* przez Jezusa na modlitwie było całkowitą nowością.

Praca w grupach.

Uczniowie analizują teksty z Katechizmu Kościoła Katolickiego i odpowiadają na pytanie.

Grupa I

„Wydarzenie modlitwy zostało nam w pełni objawione w Słowie, które stało się ciałem i mieszka między nami. Starać się zrozumieć Jego modlitwę, o której mówią nam Jego świadkowie w Ewangelii, to znaczy zbliżyć się do Pana Jezusa, Świętego, jak do płonącego Krzewu: najpierw kontemplować Jego samego na modlitwie, następnie słuchać, w jaki sposób uczy nas modlić się, by w końcu poznać, jak wysłuchuje On naszej modlitwy” (KKK 2598).

– Kto uczy nas zrozumienia modlitwy?

Grupa II

„Gdy Jezus się modli, już wówczas uczy nas modlitwy. Teologalną drogą naszej modlitwy jest Jego modlitwa do Ojca. Ewangelia jednak przekazuje nam bezpośrednie nauczanie Jezusa o modlitwie. Jezus jako wychowawca przyjmuje nas takimi, jacy jesteśmy, i stopniowo prowadzi nas do Ojca. Zwracając się do tłumów, które idą za Nim, Jezus zaczyna od tego, co już wiedzą o modlitwie na podstawie Starego Przymierza, i otwiera je na nowość Królestwa, które przychodzi. Następnie objawia im tę nowość w przypowieściach. Wreszcie do swoich uczniów, którzy mają być nauczycielami modlitwy w Jego Kościele, będzie mówił otwarcie o Ojcu i o Duchu Świętym” (KKK 2607).

– W jaki sposób Jezus uczy nas modlitwy?

Grupa III

„Począwszy od Kazania na Górze, Jezus kładzie nacisk na nawrócenie serca: pojednanie z bratem przed złożeniem ofiary na ołtarzu (Mt 5,23-24); miłość do nieprzyjaciół i modlitwa za prześladowców (Mt 5,44-45); modlitwa do Ojca «w ukryciu» (Mt 6,6); unikanie wielomówności (Mt 6,7); przebaczenie z głębi serca na modlitwie (Mt 6,14-15); czystość serca i poszukiwanie Królestwa (Mt 6,21.25.33). Takie nawrócenie jest całkowicie zwrócone do Ojca; ma ono charakter synowski” (KKK 2608).

– Jakie aspekty są ważne na modlitwie?

Grupa IV

„Jak Jezus prosi Ojca i składa Mu dziękczynienie przed otrzymaniem Jego darów, tak samo uczy nas tej synowskiej śmiałości: «Wszystko, o co w modlitwie prosicie, stanie się wam, tylko wierzcie, że otrzymacie» (Mk 11,24). Taka jest moc modlitwy, «wszystko jest możliwe dla tego, kto wierzy» (Mk 9,23), dla wiary, która «nie wątpi» (Mt 21,21). O ile Jezus jest zasmucony «niedowiarstwem» swoich bliskich (Mk 6,6) i «małą wiarą» swoich uczniów (Mt 8,26), o tyle jest pełen podziwu dla «wielkiej wiary» setnika rzymskiego (Mt 8,10) oraz kobiety kananejskiej (Mt 15,28)” (KKK 2610).

– Co jest istotą modlitwy?

Grupa V

„Modlitwa wiary nie polega jedynie na mówieniu: «Panie, Panie», lecz na zgodzie serca, by pełnić *wolę Ojca* (Mt 7,21). Jezus wzywa swoich uczniów, aby tę troskę o współdziałanie z zamysłem Bożym zanosili w swojej modlitwie” (KKK 2611).

– Na czym polega „zgoda serca na modlitwie”?

Swoim przykładem i swoją nauką Jezus nadał kierunek modlitwie swoich uczniów. Ewangelisti przekazali nam w zwięzłych i treściwych sformułowaniach Jezusowe pojmowanie modlitwy, które stało się normą dla modlitwy chrześcijan wszystkich czasów.

Zasadę ufności w modlitwie podkreśla papież Franciszek:

„Oby Pan dał nam tę łaskę. Łaskę modlitwy zanoszonej do Niego w wolności, jak dzieci; modlitwy nieustannej, z cierpliwością. Ale przede wszystkim trzeba modlić się ze świadomością, że rozmawiam ze swoim Ojcem, który mnie wysłuchuje” (Franciszek, *Homilia wygłoszona w czasie Mszy Świętej w Domu św. Marty*, 15 marca 2018 r.).

Modlitwa jest spotkaniem podczas którego człowiek szuka Boga, poprzez spotkanie z Nim bardziej poznaje siebie i wrasta w duchowej sile, by wypełnić z miłością i ufnością swoje powołanie.

ZAKOŃCZENIE

„– Jak zacząć rozmawiać z Bogiem – pójść samemu na spacer i zacząć mówić do Najwyższego, czy może skupić się na modlitwie w Kościele?

– Nie ma takiego sposobu, który byłby uniwersalny dla każdego człowieka. Ale można mówić o pewnych fundamentach. To jak z uczeniem dzieci mówienia. Najczęściej jest tak, że dzieci naśladują rodziców, uczą się od rodziców i formułują pierwsze słowa tak jak rodzice. Taki obraz opowiada też o naszym spotykaniu się i rozmawianiu z Bogiem. Najlepiej byłoby znaleźć jakiegoś... mistrza. Nauczyciela rozmowy, który by nam dał wskazówki, współgrał i od którego byśmy chcieli się uczyć. Bo przecież rozmowa to nic innego jak relacja.

– Gdzie tych mistrzów szukać?

– Na całe szczęście żyjemy w takich czasach, że jeżeli popatrzymy chociażby na ostatnich papieży to... aż dech zapiera! Spójrzmy na Jana Pawła II. Przed oczyma mam dwa obrazy. Miałem szczęście dwa razy odprawiać z nim Mszę Świętą. W kaplicy, zanim rozpoczęła się Msza Św. papież długo klęczał. Modlił w milczeniu. Ale to było ciekawe milczenie, bo on... wydawał z siebie głosy.

– Głosy?

– Tak. Wkoło byli ludzie, Jan Paweł II o tym wiedział, ale w czasie modlitwy wzdychał, albo coś nagle zaczynał szeptać, albo cicho jęczał. Przynajmniej ja to tak zapamiętałem. Pamiętam też szczególnie jego jedno zdjęcie. W białym płaszczu chodził po ogrodach watykańskich i miał w ręku różaniec. To jest jeden rys mistrza.

Drugi mistrz to Benedykt XVI. On jest doskonały jeśli chodzi o teologię, o wykład, o opowiadanie o Bogu. Pamiętam jego słowa z pielgrzymki do Polski, kiedy mówił do księży, że mamy być fachowcami od modlitwy.

No i trzeci – Papież Franciszek. Kiedy zamieszkał w Domu Św. Marty pojawił się popłoch. Dlaczego? Ponieważ on wstaje bardzo wcześnie rano i idzie się modlić. Myślę, że tak się rodzi osobista rozmowa z Bogiem. (...)”.

(„Rozmowa z Bogiem to nic innego, jak relacja”. O tym jak rozmawiać z Bogiem w wieku 4, a jak w wieku 34 lat – Alicja Samolewicz-Jeglicka rozmawia z o. Wojciechem Prusem, duszpasterzem Lednicy, <https://stacja7.pl/rozmowy/rozmowa-bogiem-nic-innego-relacja/>)

Autorefleksja

Pomyślmy:

- Jakie znaczenie w moim życiu ma modlitwa: „Ojcze nasz”?
- Jak często modłę się w swoimi sercu?

ZAPIS DO ZESZYTU

Notatka z pracy w grupach.

PRACA DOMOWA

Rozwiń zdanie: „Rozmawiać z Ojcem” to znaczy...

MODLITWA

Wspólny śpiew: „Abba Ojcze”.

19. MODLITWA

W ŻYCIU CHRZEŚCIJANINA – FORMY I RODZAJE MODLITW

Cele ogólne

- Pogłębienie wiedzy na temat form i rodzajów modlitwy.
- Rozwijanie umiejętności posługiwania się różnymi formami modlitwy.
- Kształtowanie odpowiedzialności za życie modlitewne.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- wymienia formy modlitwy (błogosławieństwo i adoracja, modlitwa prośby, wstawiennicza, dziękczynienia, uwielbienia) (D.8.1),
- przytacza teksty źródłowe na temat rodzajów modlitwy,
- podaje poszczególne formy i rodzaje modlitwy.

Umiejętności

- omawia trudności związane z modlitwą i sposoby ich przezwyciężania (D.13.1),
- interpretuje biblijny nakaz trwania na modlitwie (D.11.1),
- wyjaśnia, że liturgia jest najdoskonalszą formą modlitwy (D.8.3),
- dowodzi konieczności związku modlitwy z czynami i czynów z modlitwą (D.12.2),
- uzasadnia, że skuteczność modlitwy zależy od woli Bożej (D.12.3).

Postawy

- stara się być wytrwałym w modlitwie (D.11.c),
- kształtuje postawę pokory, ufności i wytrwałości w zwracaniu się do Boga na modlitwie (D.12.a),
- troszczy się o właściwą atmosferę i odpowiednie warunki do modlitwy (D.13.a),
- nie zraża się trudnościami (D.13.b).

Metody

Praca z tekstem źródłowym, wykład, rozmowa kierowana, praca w grupach, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Pismo Święte, Katechizm Kościoła Katolickiego, Franciszek, *Akt Komunii Świętej Duchowej*, T. Dajczer, *Rozważania o wierze. Z zagadnień teologii duchowości*, Częstochowa 2004, *Modlitwa dziękczynna – Ojciec miłosierny, dziękuję Ci za wszystkie łaski, które tak obficie na nas wylewasz*, karty pracy.

MODLITWA

„Jak łania pragnie
wody ze strumieni,
tak dusza moja pragnie
Ciebie, Boże!
Dusza moja pragnie Boga,
Boga żywego:
kiedyż więc przyjdę i ujrzę
oblicze Boże?
Łzy stały się dla mnie chlebem
we dnie i w nocy,
gdy mówią mi co dzień:
„Gdzie jest twój Bóg?”
Gdy wspominam o tym, rozrzewnia się dusza moja we mnie,
ponieważ wstępowałem do przedziwnego namiotu,
do domu Bożego,
wśród głosów radości i dziękczynienia
w świątecznym orszaku” (Ps 42,2-5).

WPROWADZENIE

Odczytanie świadectwa z podręcznika ucznia.

„Problem modlitwy jest problemem centralnym dla każdego chrześcijanina. Na tyle jesteś chrześcijaninem, na ile potrafisz się modlić. Modlitwa, a później jej poszczególne etapy, znaczą i określają twoją bliskość czy też oddalenie od Boga. Etapy twojej drogi do Boga są określane etapami modlitwy. Na każdym z nich jest inna forma i inny rodzaj modlitwy – bo modlitwa to wyraz twojej więzi z Bogiem.

W twoim życiu może pojawić się etap modlitwy suchej, ogołoconej z uczuć. Wtedy trudno jest się modlić. Może więc zrodzić się pokusa

rezygnacji; myśl, że taka modlitwa nie ma sensu. Tymczasem to właśnie wtedy twoja modlitwa może mieć szczególną wartość. Zacznieś ją bowiem podejmować coraz bardziej już tylko dla Boga.

Bardzo wymowna jest opowiedziana przez jednego ze świętych przypowieść o królewskim grajku, o ich wzajemnej miłości i dramacie grajka. Bo dramatem dla muzyka jest tracenie słuchu. A tak się stało z tym królewskim grajkiem. Zaczął on tracić słuch i wkrótce przestał słyszeć. Wtedy muzyka przestała go pociągać, a granie stało się wręcz udręką. Król zaś wciąż pragnął słuchać jego muzyki. Grajek więc grał dalej – ale teraz już tylko dla króla. (...)

Modlitwy trzeba się ciągle uczyć. Jest ona wciąż stojącym przed nami zadaniem. Aktualna forma modlitwy nie może nam wystarczać. Powinniśmy ciągle iść dalej i stale ją rozwijać”.

(T. Dajczer, *Rozważania o wierze. Z zagadnień teologii duchowości*, 2004, s. 188-189.)

Modlitwa chrześcijańska jawi się jako osobowe bycie z Bogiem, dokonujące się przez Chrystusa, z Chrystusem i w Chrystusie. Z określenia modlitwy, jako osobowego bycia człowieka z Bogiem wynikają jej zasadnicze rodzaje. Kryteria podziału wyznaczają elementy ją określające: adresat modlitwy, podmiot i sposób jego modlenia się.

ROZWINIĘCIE

W życiu wspólnoty Kościoła wiele miejsca poświęca różnym formom modlitwy, które rozwijały się w wielkich tradycjach liturgicznych i duchowych.

Praca w grupach.

Podział uczniów na osiem grup. Uczniowie analizują teksty Pisma Świętego i Katechizmu Kościoła Katolickiego, a następnie odpowiadają na pytanie. Po skończonej pracy przedstawiają wyniki swojej pracy.

Grupa I

Błogosławieństwo

„Niech będzie błogosławiony Bóg i Ojciec Pana naszego Jezusa Chrystusa, On napełnił nas wszelkim błogosławieństwem duchowym na wyżynach niebieskich – w Chrystusie. W Nim bowiem wybrał nas

przed założeniem świata, abyśmy byli święci i nieskalani przed Jego obliczem. Z miłości przeznaczył nas dla siebie jako przybranych synów przez Jezusa Chrystusa, według postanowienia swej woli, ku chwale majestatu swej łaski, którą obdarzył nas w Umiłowanym” (Ef 1,3-6).

„Błogosławieństwo jest wyrazem głębokiego dążenia modlitwy chrześcijańskiej: jest ono spotkaniem Boga i człowieka; w błogosławieństwie dar Boga i przyjęcie go przez człowieka przyzywają się nawzajem i jednoczą. Modlitwa błogosławieństwa jest odpowiedzią człowieka na dary Boże. Ponieważ Bóg błogosławi, serce człowieka może z kolei błogosławić Tego, który jest źródłem wszelkiego błogosławieństwa” (KKK 2626).

„Dążenie to wyrażają dwie podstawowe formy: najpierw modlitwa zanoszona w Duchu Świętym wznosi się przez Chrystusa do Ojca (błogosławimy Go, ponieważ On nas pobłogosławił), następnie błaga o łaskę Ducha Świętego, który przez Chrystusa zstępuje od Ojca (to On nas błogosławi)” (KKK 2627).

– Jaka jest istota modlitwy błogosławieństwa?

Grupa II

Modlitwa prośby

„Proście, a będzie wam dane; szukajcie, a znajdziecie; kołaczcie, a otworzą wam. Albowiem każdy, kto prosi, otrzymuje; kto szuka, znajduje; a kołaczącemu otworzą. Gdy którego z was syn prosi o chleb, czy jest taki, który poda mu kamień? Albo gdy prosi o rybę, czy poda mu węża? Jeśli więc wy, choć źli jesteście, umiecie dawać dobre dary swoim dzieciom, o ileż bardziej Ojciec wasz, który jest w niebie, da to, co dobre, tym, którzy Go proszą” (Mt 7,7-11).

„Najbardziej zwyczajną formą błagania jest prośba. Przez modlitwę prośby wyrażamy świadomość naszego związku z Bogiem: jako stworzenia nie decydujemy o naszym początku, nie jesteśmy panami naszego losu; nie stanowimy sami dla siebie celu; ponadto jako chrześcijanie wiemy, że – będąc ludźmi grzesznymi – odwracamy się od naszego Ojca. Prośba jest już powrotem do Niego” (KKK 2629).

„Prośba o przebaczenie jest pierwszym dążeniem modlitwy prośby (słowa celnika: „Miej litość dla mnie, grzesznika”, Łk 18,13). Poprzedza ona właściwą, czystą modlitwę. Ufna pokora stawia nas w świetle komunii z Ojcem i Jego Synem Jezusem Chrystusem oraz w komunii z innymi: a zatem „o co prosić będziemy, otrzymamy od Niego” (1J 3,22)” (KKK 2631).

– Dlaczego Jezus zachęca nas do modlitwy prośby?

Grupa III

Modlitwa wstawiennicza

„Zalecam więc przede wszystkim, by prośby, modlitwy, wspólne błagania, dziękczynienia odprawiane były za wszystkich ludzi: za królów i za wszystkich sprawujących władze, abyśmy mogli prowadzić życie ciche i spokojne z całą pobożnością i godnością. Jest to bowiem rzecz dobra i miła w oczach Zbawiciela naszego, Boga, który pragnie, by wszyscy ludzie zostali zbawieni i doszli do poznania prawdy” (1Tm 2,1-4).

„Wstawiennictwo jest modlitwą prośby, która bardzo przybliży nas do modlitwy Jezusa. To On jest jedynym wstawiającym się u Ojca za wszystkich ludzi, a w szczególności za grzeszników” (KKK 2634).

„Wstawianie się za innymi, prośba o coś dla innych, jest – od czasu Abrahama – czymś właściwym dla serca pozostającego w harmonii z miłosierdziem Bożym. W czasie Kościoła wstawiennictwo chrześcijańskie uczestniczy we wstawiennictwie Chrystusa: jest wyrazem komunii świętych. We wstawiennictwie ten, kto się modli, «niech ma na oku nie tylko swoje własne sprawy, ale też i drugih» (Flp 2,4), do tego stopnia, aby modlił się za tych, którzy wyrządzają mu zło” (KKK 2635).

– Dlaczego wstawiennictwo za innych przybliży nas do Chrystusa?

Grupa IV

Modlitwa dziękczynienia

„Zawsze się radujcie, nieustannie się módlcie! W każdym położeniu dziękujcie, taka jest bowiem wola Boża w Jezusie Chrystusie względem was” (1Tes 5,16-18).

„Dziękczynienie jest cechą charakterystyczną modlitwy Kościoła, który celebrując Eucharystię, ukazuje się i staje bardziej tym, czym jest. Istotnie, w dziele zbawienia Chrystus wyzwala stworzenie od grzechu i od śmierci, by je na nowo poświęcić i zwrócić Ojcu na Jego chwałę. Dziękczynienie członków Ciała uczestniczy w dziękczynieniu ich Głowy” (KKK 2637).

„Podobnie jak w modlitwie prośby, każde wydarzenie, każda potrzeba może stać się przedmiotem dziękczynienia. Listy św. Pawła często zaczynają się i kończą dziękczynieniem i zawsze jest w nich obecny Jezus Chrystus. „W każdym położeniu dziękujcie, taka jest bowiem wola Boża w Jezusie Chrystusie względem was” (1Tes 5, 18). «Trwajcie gorliwie na modlitwie czuwając na niej wśród dziękczynienia» (Kol 4,2)” (KKK 2638).

– Co może stać się przedmiotem dziękczynienia?

Grupa V

Modlitwa uwielbienia

„Wtedy ojciec jego, Zachariasz, został napełniony Duchem Świętym i prorokował, mówiąc:

«Niech będzie uwielbiony Pan, Bóg Izraela,
że nawiedził lud swój i wyzwolił go,
i moc zbawczą nam wzbudził
w domu sługi swego, Dawida:
jak zapowiedział to z dawien dawna
przez usta swych świętych proroków,
że nas wybawi od nieprzyjaciół
i z ręki wszystkich, którzy nas nienawidzą;
że miłosierdzie okaże ojcom naszym
i wspomni na swoje święte Przymierze -
na przysięgę, którą złożył ojcu naszemu, Abrahamowi,
że nam użyczy tego,
iż z mocy nieprzyjaciół wyrwani
bez lęku służyć Mu będziemy
w pobożności i sprawiedliwości przed Nim
po wszystkie dni nasze.
A i ty, dziecie, prorokiem Najwyższego zwać się będziesz,

bo pójdziesz przed Panem torując Mu drogi;
Jego ludowi dasz poznać zbawienie
[co się dokona] przez odpuszczenie mu grzechów,
dzięki litości serdecznej Boga naszego.
Przez nią z wysoka Wschodzące Słońce nas nawiedzi,
by zajaśnić tym, co w mroku i cieniu śmierci mieszkają,
aby nasze kroki zwrócić na drogę pokoju» (Łk 1,67-79).

„Uwielbienie jest tą formą modlitwy, w której człowiek najbardziej bezpośrednio uznaje, iż Bóg jest Bogiem. Wysławia Go dla Niego samego, oddaje Mu chwałę nie ze względu na to, co On czyni, ale dlatego że ON JEST. Uczestniczy w szczęściu serc czystych, które kochają Go w wierze, zanim ujrzą Go w chwale. (...) Uwielbienie zespala inne formy modlitwy i zanosi je do Tego, który jest ich źródłem i celem: «Dla nas istnieje tylko jeden Bóg, Ojciec, od którego wszystko pochodzi i dla którego my istniejemy» (1Kor 8,6)” (KKK 2639).

– Co człowiek wyznaje w modlitwie uwielbienia?

Grupa VII

Modlitwa ustna i kontemplacja

„Tradycja Kościoła proponuje wiernym pewien rytm modlitwy, mający podtrzymywać modlitwę nieustanną. Niektóre z nich są codzienne: modlitwa poranna i wieczorna, przed jedzeniem i po jedzeniu, Liturgia Godzin. Niedziela, skupiona wokół Eucharystii, jest uświęcana przede wszystkim przez modlitwę. Cykl roku liturgicznego i jego wielkie święta są podstawowym rytmem życia modlitewnego chrześcijan” (KKK 2698).

„Pan prowadzi każdą osobę drogami i sposobami, zgodnymi z Jego upodobaniem. Każdy wierny odpowiada Mu zgodnie z postanowieniem swojego serca i osobistą formą swojej modlitwy. Tradycja chrześcijańska zachowała jednak trzy główne formy życia modlitwy: modlitwa ustna, rozmyślanie, kontemplacja” (KKK 2699).

– Wymień formy modlitwy?

Grupa VII

Modlitwa ustna i kontemplacja

„Bóg przez swoje Słowo mówi do człowieka. Przez słowa, wypowiedane w myśli lub na głos, nasza modlitwa nabiera kształtu” (KKK 2700).

„Ponieważ modlitwa ustna ma charakter zewnętrzny i jest w pełni ludzka, jest przede wszystkim modlitwą tłumów. Ale nawet modlitwa najbardziej wewnętrzna nie powinna pomijać modlitwy ustnej. Modlitwa staje się wewnętrzną w takiej mierze, w jakiej uświadamiamy sobie Tego, «do którego mówimy». Wtedy modlitwa ustna staje się pierwszym stopniem modlitwy kontemplacyjnej” (KKK 2704).

„Co to jest kontemplacja? Św. Teresa odpowiada: «Kontemplacja myślna nie jest, według mnie, niczym innym jak głębokim związkiem przyjaźni, w którym rozmawiamy sam na sam z Bogiem, w przekonaniu, że On nas kocha». Kontemplacja szuka Tego, «którego miłuje dusza moja» (Pnp 1,7), to znaczy Jezusa, a w Nim Ojca. Jest On poszukiwany, a pragnienie Boga jest zawsze początkiem miłości; jest On poszukiwany w czystej wierze, w tej wierze, która sprawia nasze narodzenie z Niego i życie w Nim. W czasie kontemplacji można jeszcze rozmyślać, w każdym jednak razie spojrzenie kieruje się na Pana” (KKK 2709).

– Na czym polega modlitwa ustna i kontemplacyjna?

Grupa VIII

Rozmyślanie

„Rozmyślanie polega przede wszystkim na poszukiwaniu. Duch szuka zrozumienia pytań «dlaczego» i «jak» życia chrześcijańskiego, aby przyłgnąć do tego, o co Bóg prosi, i udzielić na to odpowiedzi. Potrzebna jest do tego trudna do osiągnięcia uwaga. Zazwyczaj pomagają w tym księgi, które chrześcijanie mają do dyspozycji: Pismo święte, zwłaszcza Ewangelia, święte obrazy, teksty liturgiczne z dnia i danego okresu liturgicznego, pisma mistrzów duchowych, dzieła z zakresu duchowości, wielka księga stworzenia oraz księga historii, karta Bożego «dzisiaj»” (KKK 2705).

„Rozmyślanie nad tym, co się czyta, prowadzi do przyswojenia sobie treści przez odniesienie jej do siebie samego. Tu otwiera się inna księga: księga życia. Przechodzi się od myślenia do rzeczywistości. W zależności od stopnia pokory i wiary odkrywamy dążenia, które działają w sercu, i możemy je rozeznawać. Chodzi o czynienie prawdy, by dojść do Światła: «Panie, co chcesz, abym czynił?»” (KKK 2706).

„Rozmyślanie pobudza myśl, wyobraźnię, uczucie, pragnienie. Takie uaktywnienie jest konieczne do pogłębienia pewności wiary, pobudzenia nawrócenia serca i umocnienia woli, by iść za Chrystusem. Modlitwa chrześcijańska chętnie podejmuje rozmyślanie o «misteriach Chrystusa», na przykład w *lectio divina* lub w różańcu. Ta forma refleksji modlitewnej ma ogromną wartość, jednak modlitwa chrześcijańska powinna zdążać jeszcze dalej: do poznania miłości Pana Jezusa, do zjednoczenia z Nim” (KKK 2708).

– Na czym polega rozmyślanie?

Fundamentem każdej modlitwy jest podjęcie aktu skruchy wobec Boga, podkreśla to papież Franciszek:

„Klękam u Twoich stóp, o mój Jezu i ofiarowuję Tobie skruchę mego serca, które pogrąża się w nicości i w Twojej świętej obecności” (Franciszek, *Akt Komunii Świętej Duchowej*).

Przez modlitwę rozumiemy tu wszelkie sposoby spotkania z Bogiem. Modlitwą jest liturgia i sprawowanie sakramentów, bo przecież one jednoczą nas z Panem. Modlitwą stają się wszelkie czynności wykonywane nie tylko dla, ale i ze względu na Boga. Dobre uczynki mogą stać się darem dla Pana.

ZAKOŃCZENIE

Modlitwa to zwrócenie się sercem ku Bogu. Kiedy człowiek się modli, wchodzi w relację z Bogiem, coraz bardziej zawiera się Bogu.

Uczniowie otrzymują tekst 10 wskazówek na temat modlitwy. Jedna osoba odczytuje tekst.

Podjmij decyzję.

Bez podjęcia decyzji nie da się zrobić niczego. Podjmij decyzję, że będziesz się modlił i rozwijał swoją relację z Bogiem. Już wieczorem zrób postanowienie, że będziesz się modlił następnego dnia rano, a raniem - że będziesz się modlił dziś wieczorem.

Bądź wierny w małych rzeczach.

Zacznij od wyznaczenia sobie stałego, krótkiego czasu na modlitwę i bądź wierny tej decyzji. Wtedy twoja tęsknota za modlitwą i czas jej poświęcony będą wyznacznikami, ile potrzebujesz się modlić, jak często i które modlitwy są bliskie twojemu sercu.

Przeznacz czas na modlitwę i nie spiesz się.

Modlić się, znaczy zauważać, że Bóg na ciebie oczekuje. Nie musisz Go prosić o audiencję. Wybierz stałą porę – niech to będzie czas, w którym nie musisz się spieszyć. Niech będzie to też czas wartościowy, który chętnie podarujesz Bogu.

Przygotuj sobie odpowiednie miejsce.

Miejsce, w którym się modlisz, ma wpływ na Twoją modlitwę. Dlatego poszukaj sobie takiego miejsca, w którym będziesz mógł się dobrze pomodlić.

Zaplanuj jak ma wyglądać twoja modlitwa.

Nadaj twojej modlitwie stały porządek (rytuał), żebyś nie zastanawiał się każdego dnia nad tym, czy i jak chcesz się modlić. Przed modlitwą nastaw się na spotkanie z Bogiem, na Jego obecność. Po modlitwie zatrzymaj się na chwilę, żeby podziękować Bogu i otrzymać Boże błogosławieństwo.

Módl się cały.

Modlitwa dokonuje się nie tylko w myślach i słowach. W modlitwie cały człowiek może łączyć się z Bogiem. Pomyśl o wszystkim, z czym chciałbyś przyjść do Boga, co chciałbyś przed nim złożyć.

Módl się na różne sposoby.

Odkrywaj i ćwicz różne sposoby modlitwy: modlitwy sformułowane przez inne osoby, osobista modlitwa we własnych intencjach, modlitwa słowami Pisma Świętego, czy nawet modlitwa serca lub modlitwa wewnętrzna, podczas której cały człowiek wewnętrznie i zewnętrznie milczy i słucha...

Wykorzystuj okazje.

Do modlitwy możesz wykorzystywać różne okazje: kiedy na coś czekasz, jedziesz autobusem, pociągiem czy samochodem, gdy masz wolną godzinę, czy mijasz po drodze kaplicę albo kościół. Możesz odmówić wtedy krótką modlitwę, dziękczynienie czy uwielbienie. Niech okazje do modlitwy staną się dla ciebie zaproszeniem do ciągłego kontaktu z Bogiem.

Pozwól Bogu dojść do głosu.

Modlitwa oznacza również słuchanie głosu Boga. Bóg mówi słowami Pisma Świętego. Mówi też przez Tradycję Kościoła i świadectwo świętych. Boże Słowo sprawia, że można usłyszeć głos Boga w sercu. Dopuść Boga do głosu w swojej modlitwie. Poznaj Go, żeby odróżniać Jego głos od wielu innych i by móc rozpoznać Jego wolę.

Módl się z Kościołem na ziemi i w niebie.

Ten, kto się modli, włącza się w wielką wspólnotę modlitewną. Sięga on od ziemi do nieba i obejmuje wszystkich dziś żyjących, jak również anioły i świętych. Ich też możesz prosić o modlitwę, bo jedność w modlitwie przed Bogiem nie kończy się wraz ze śmiercią człowieka.

Modlitwa w ciszy.

„Chwała Ojcu i Synowi, i Duchowi Świętemu.

Jak była na początku, teraz i zawsze, i na wieki wieków. Amen”.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Co czynię, aby pogłębiać mój kontakt z Bogiem?
- Jaka forma modlitwy jest mi najbliższa?
- Jak modlitwa wpływa na moje czyny?

ZAPIS DO ZESZYTU

Rodzaje modlitwy:

- ze względu na cel modlitwy wyróżniamy: modlitwę błogosławieństwa, prośby, wstawieniową, dziękczynienia, uwielbienia;
- ze względu na podmiot modlitwy (tego, kto się modli) wyróżniamy: modlitwę indywidualną i wspólnotową;

– ze względu na sposób modlenia się wyróżniamy: modlitwę ustną i myślną.

PRACA DOMOWA

Przeczytaj fragment Ewangelii wg św. Mateusza: Mt 6,5-15 i rozmyślaj nad nim.

Ułóż po jednym wezwaniu modlitwy: dziękczynienie i prośba.

MODLITWA

„Panie, daj nam łaskę i mądrość, byśmy już teraz odkryli źródło niewyczerpanej radości. Spokoju, który nie przemija. Wypełnij nas swoją Obecnością, która otwiera nasze serca, przywraca nam wzrok, pozwala nam widzieć świat oczami Twojego ukochanego Syna, Jezusa Chrystusa”.

(Modlitwa dziękczynna – Ojcze miłosierny, dziękuję Ci za wszystkie łaski, które tak obficie na nas wylewasz, <https://zielonyzeszyt1977.pl/modlitwy/modlitwa-dziekczyinna-ojcz-milosierny-dziekuje-ci-wszystkie-laski-ktore-obficie-nas-wylewasz>)

20. POTRZEBUJĘ ROZWOJU ŻYCIA DUCHOWEGO

Cele ogólne

- Ukazanie istoty życia duchowego.
- Zaznajomienie z prawami życia duchowego oraz sposobami ich realizacji w życiu.
- Zachęcenie do wewnętrznego rozwoju.
- Rozwijanie umiejętności posługiwania się różnymi formami modlitwy.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje, że modlitwa jest odpowiedzią na ludzkie potrzeby i zawierzeniem Bożej miłości (D.5),
- wyjaśnia, na czym polega nowość modlitwy chrześcijańskiej, zanoszonej „nie tylko przez Chrystusa, lecz także w Nim” (KKK) (D.5.1).

Umiejętności

- wyjaśnia, dlaczego człowiekowi potrzebny jest integralny rozwój,
- wskazuje, kiedy człowiek staje się „niewolnikiem rzeczy” i ulega manipulacji,
- uzasadnia konieczność rozwoju życia duchowego w dojrzałym przeżywaniu chrześcijaństwa i przezwyciężaniu zagrożeń wiary.

Postawy

- przyjmuje postawę odpowiedzialności za rozwój swojego życia duchowego,
- z ufnością modli się do Boga Ojca (D.4.b),
- przyjmuje postawę odpowiedzialności za pogłębianie własnej wiary i modlitwy (D.5.1),
- kieruje się prawami życia duchowego (E.10.a),
- kształtuje postawę odpowiedzialności i dbałości o swoje życie, w tym życie duchowe (A.12.a).

Metody

Praca z tekstem źródłowym, wykład, rozmowa kierowana, praca zespołowa, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Pismo Święte, Katechizm Kościoła Katolickiego, Sobór Watykański II, *Gaudium et spes*, Jan Paweł II, *Redemptor hominis*, *Stworzeni do miłości. Jana Pawła II rozmowy z młodymi*, Warszawa 1991, *Rozwój duchowy – co to znaczy? Po prostu kochaj i czyn dobrze...*, Z. Krzyszowski [red.], *Młodzi o wierze*, Częstochowa 2000, t. 1, W.A. Niewęłowski, *Podnoszę z ziemi mój głos*, Paryż 1993.

MODLITWA

Modlitwa o osobisty rozwój.

„Boże Wszechmocny, (...)

Proszę Cię,

Daj mi oprzeć się mocno na wierze jak na fundamencie;

Nadzieja niech mnie osłania jak tarcza,

A miłość niech mi będzie jak szata w dzień godów weselnych.

Przez sprawiedliwość niech będę Ci poddany;

Roztropność niech mnie uczy, jak ująć się kusiciela;

Umiarkowanie – jak trzymać się złotego środka;

Męstwo – jak znosić cierpliwie przeciwności (...)

Proszę Cię, Panie,

O gorącą skruchę,

O szczerą spowiedź,

O pełne zadośćuczynienie.

Zechciej pobudzać mnie wewnętrznie ku dobremu życiu,

Bym czynił to, co trzeba i co mi posłuży ku zasłudze,

A dla bliźnich będzie budującym przykładem”.

(św. Tomasz z Akwinu, w: W.A. Niewęłowski, *Podnoszę z ziemi mój głos*, Paryż 1993)

WPROWADZENIE

Człowiek w różnoraki sposób może spotkać na swojej życiowej drodze Boga. Posłuchajcie świadectwa.

„(...) Któregoś dnia «coś» pociągnęło mnie do kościoła na Eucharystię (nieco wcześniej przestałam uczęszczać na Mszę Świętą). Tego jednak dnia jakaś siła zaciągnęła mnie do świątyni. Wiedziałam, że nie uczyniłabym sama tego nigdy. Pomyślałam wówczas, że może to ów Bóg, na którego czekałam już trzy lata i który wreszcie postanowił «się odezwać». Ale zanim przekroczyłam próg świątyni w mojej głowie narodziło się następujące pytanie: «Boże, jeśli to Ty, to powiedz, czego chcesz ode mnie» (tego dnia bałam się wszystkiego jeszcze bardziej niż zwykle). Z Eucharystii pamiętam tylko dwa słowa: «Pójdź za Mną». Nie potrafię wyrazić tego, co wówczas czułam... Później wszystko potoczyło się jak w bajce. Trafiłam do wspólnoty przy kurii w Kielcach. Jakie było moje zaskoczenie, gdy ujrzałam kilkuset młodych ludzi modlących się żarliwie, ludzi żyjących Bogiem na co dzień. Następnie był kurs ewangelizacyjny. Przez cały czas czułam Boga przy sobie, czułam Jego miłość, troskę o każdego człowieka. W taki sposób upłynął kolejny rok, podczas którego zastanawiałam się, co dalej robić z moim życiem, życiem, które było już zupełnie inne – przede wszystkim pełne optymizmu i wiary w to, że poza światem, w którym żyję, jest jeszcze inny świat – lepszy, prawdziwy i co najważniejsze nie jest to świat odległy” (Z. Krzyszowski [red.], *Młodzi o wierze*, Częstochowa 2000, t. 1, s. 123-124).

Młoda dziewczyna doświadczyła obecności Boga i zdecydowała się podążać Jego drogą. Wkroczyła w nowy dla niej świat starań o rozwój osobowy na poziomie duchowym.

ROZWINIĘCIE

Pismo Święte wskazuje nam, że sprawa rozwoju duchowego jest dużo ważniejsza, niż wszystkie inne dobra tego świata.

Odczytanie fragmentów z Pisma Świętego:

„Cóż bowiem za korzyść odniesie człowiek, choćby cały świat zyskał, a na swej duszy szkodę poniósł” (Mt 16,26).

„Gdy bowiem ze względu na czas powinniście być nauczycielami, sami potrzebujecie kogoś, kto by was pouczył o pierwszych prawdach słów Bożych, i mleka wam potrzeba, a nie stałego pokarmu.

Każdy, który pije tylko mleko, nieświadom jest nauki sprawiedliwości, ponieważ jest niemowlęciem. Przeciwnie stały pokarm jest właściwy dla dorosłych, którzy przez ćwiczenie mają władze umysłu udoskonalone do rozróżniania dobra i zła” (Hbr 5,12-14).

Widzimy zatem, że można być „niemowlęciem”, ale można też być „dorosłym”, jeśli chodzi o postępy w życiu duchowym. Można się zatrzymać na określonym etapie rozwoju, ale można również wzrastać ku pełni, jaką jest świętość, osiągnięcie zjednoczenia z Bogiem, pełni przyjaźni z Nim.

Analiza tekstów źródłowych:

„(...)Ludzie kształtują samych siebie i wzrastają wewnętrznie; całe swoje życie zmysłowe i duchowe czynią przedmiotem swojego wzrostu. Z pomocą łaski wzrastają w cnocie, unikają grzechu, a jeśli go popełnili, jak syn marnotrawny powierzają się miłosierdziu naszego Ojca niebieskiego. W ten sposób osiągają doskonałość miłości” (KKK 1700).

– Co pomaga nam w osiągnięciu doskonałej miłości?

„Aktywność ludzka jak pochodzi od człowieka, tak też ku niemu się skierowuje. Człowiek bowiem pracując nie tylko przemienia rzeczy i społeczność, lecz doskonali też samego siebie. Uczy się wielu rzeczy, swoje zdolności rozwija, wychodzi z siebie i ponad siebie. Jeżeli się dobrze pojmuje ten wzrost, jest on wart więcej, aniżeli zewnętrzne bogactwa, jakie można zdobyć. Więcej wart jest człowiek z racji tego, czym jest, niż ze względu na to, co posiada” (Sobór Watykański II, *Gaudium et spes*, 35).

– Czemu ma służyć podejmowana aktywność ludzka?

„Chodzi więc o to, aby nie tyle «więcej mieć», ile o to, by «bardziej być». Istnieje bowiem bardzo realne i wyczuwalne już niebezpieczeństwo, że wraz z olbrzymim postępem w opanowaniu przez człowieka świata rzeczy, człowiek gubi istotne wątki swojego wśród nich panowania, na różne sposoby podporządkowuje im swoje człowieczeństwo, sam staje się przedmiotem wielorakiej – czasem bezpośrednio nieuchwytniej – manipulacji (...)” (Jan Paweł II, *Redemptor hominis*, 16).

- Kiedy człowiek może stać się „niewolnikiem rzeczy” i podlegać manipulacjom?
- W jaki sposób można temu zapobiec?

„(...) nie można żyć na powierzchni samego siebie, ale w głębi. Trzeba odkryć głęboki wymiar osoby ludzkiej: bogactwa własnego serca, wartość innych ludzi, sens wydarzeń. Życie powierzchowne prowadzi do bolesnego rozczarowania. (...) Kiedy jest mowa o świadomości samego siebie, życiu wewnętrznym, refleksji i milczeniu, nie oznacza to zaproszenia do ucieczki od rzeczywistości, przeciwnie, jest to zaproszenie do zgłębiania jej aż po odkrycie jej wymiaru duchowego. Nie chodzi więc o to, by pozostawać na marginesie życia, lecz o to, ażeby wejść w nie tak głęboko, by spotkać, w wierze, Ducha Świętego, który działa w naszych sercach. On będzie waszym przewodnikiem w poszukiwaniu własnego wnętrza” (*Stworzeni do miłości. Jana Pawła II rozmowy z młodymi*, Warszawa 1991, s. 85-86).

- Czym jest rozwój duchowy?

Podsumowanie katechety.

Wynika z tego, że w działaniu ludzkim w świecie chodzi o pełny rozwój człowieka, a nie tylko o tworzenie rzeczy materialnych, którymi człowiek mógłby się posługiwać.

Rozwój – to wszelki proces przemian, przechodzenie z rzeczywistości mniej doskonałej do rzeczywistości bardziej doskonałej. Rozwój jest próbą wykorzystania możliwości, jaki daje osobie ludzkiej rozumna natura.

ZAKOŃCZENIE

Osoba ludzka, stworzona na obraz Boży, jest równocześnie istotą cielesną i duchową. Rozwój duchowy jest zadaniem, które chrześcijanin powinien podjąć, aby spełnić swe podstawowe powołanie do świętości. Rozwój duchowy to długotrwały i złożony proces coraz pełniejszego otwierania się na Boga.

Posłuchajmy wypowiedzi na ten temat waszych rówieśników.

„Zapytaliśmy kilka osób. Oto co mówią.

Marlena: To po prostu zbliżanie się do Jezusa, kochając Boga i bliźnich.

Laura: Rozwój duchowy polega na słuchaniu Boga i podążaniu za jego wskazówkami, a nie tylko własną drogą.

Agnieszka: Mój rozwój duchowy polega na zmianie samej siebie. Pracuję nad własnymi wadami przez co widać bardziej moje zalety, uczę się mówić «nie» i mówić prawdę (przez którą straciłam już sporo osób), myśleć pozytywnie, nie narzekać, cieszyć się z każdego dnia i z każdej drobnostki.

Jakub: Chcemy mierzyć rozwój duchowy tak samo, jak zaznaczamy na ścianie proces wzrostu u naszych dzieci. Ale ścieżka rozwoju duchowego jest czymś innym, przynajmniej dla mnie. Czasami trzeba przejść przez ciemność, przez problemy i wątpliwości, ale właśnie wtedy, właśnie tam trzeba odnaleźć Boga, dotrzeć do Niego. Zauważyłam, że «rosnę» głównie wtedy, gdy czuję się, jakbym ześlizgiwała się w dół zbocza. Może więc postęp to coś zupełnie innego niż znana nam definicja.

Anna: Dla mnie to integracja wiary z codziennym życiem. Na przykład zadaję sobie pytanie: Czy biorę pod uwagę czego ode mnie pragnąłby Jezus, jaką decyzję chciałby, żebym podjęła? Czy zwracam się do Boga szukając siły, cierpliwości, czy czegokolwiek innego, czego na co dzień potrzebuję? Czy polegam na Bogu, zawierzając mu swoje potrzeby? Czy traktuję innych w sposób, w jaki nauczył mnie Jezus? Czy dziękuję Bogu za wszystkie dobre rzeczy w moim życiu i za to, że zawsze był ze mną w trudnych momentach?”.

(Rozwój duchowy – co to znaczy? Po prostu kochaj i czyń dobrze..., <https://pl.aleteia.org/2017/08/16/rozwoj-duchowy-co-to-znaczy-po-prostu-kochaj-i-czyn-dobrze/>)

Kiedy rozwijamy się duchowo, pomagamy rozwijać się innym, a to tak naprawdę stanowi najważniejszy cel samego rozwoju duchowego. Kiedy jesteśmy bliżej Boga, przekazujemy innym Jego miłość.

Autorefleksja.

Pomyślmy.

- Na czym polega moja osobista troska i zaangażowanie w rozwój życia duchowego?
- Jak przezwyciężam bierność i lenistwo duchowe?
- Jak często dziękuję Duchowi Świętemu za to, że prowadzi mnie po drogach duchowego rozwoju?

ZAPIS DO ZESZYTU

„Chodzi więc o to, aby nie tyle «więcej mieć», ile o to, by «bardziej być». Istnieje bowiem bardzo realne i wyczuwalne już niebezpieczeństwo, że wraz z olbrzymim postępem w opanowaniu przez człowieka świata rzeczy, człowiek gubi istotne wątki swojego wśród nich panowania, na różne sposoby podporządkowuje im swoje człowieczeństwo, sam staje się przedmiotem wielorakiej – czasem bezpośrednio nieuchwytniej – manipulacji (...)” (Jan Paweł II, *Redemptor hominis*, 16).

PRACA DOMOWA

Napisz, dlaczego rozwój duchowy jest ważny dla chrześcijanina.

MODLITWA

„Chwała Ojcu...”.

21. OBRAZ JEZUSA W EWANGELIACH

Cel ogólny

Ukazanie obrazu Jezusa w Ewangeliach.

Zachęcenie do systematycznego poznawania życia i działalności Jezusa Chrystusa.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- wymienia tytuły, jakimi Ewangelści określają osobę Jezusa Chrystusa,
- nazywa Jezusa prawdziwym Bogiem i prawdziwy człowiekiem (A.13),
- definiuje komplementarność opisów w poszczególnych Ewangeliach,
- używa poprawnie znaczenia imienia „Jezus” i tytułów „Chrystus”, „Pan”.

Umiejętności

- wyjaśnia podwójną naturę Osoby Jezusa Chrystusa (A.13.3),
- wskazuje wypełnienie zapowiedzi Starego Testamentu w Jezusie Chrystusie (A.13.1),
- przedstawia charakterystykę obrazu Jezusa ukazaną w Ewangelii według Mateusza, Marka, Łukasza i Jana,
- stwierdza, że Jezus jest Bogiem (A.13.b).

Postawy

- przyjmuje postawę odpowiedzialności za poznawanie życia i działalności Jezusa Chrystusa,
- pogłębia wiarę w Jezusa Chrystusa,
- z szacunkiem wypowiada tytuły Jezusa i używa ich w osobistej modlitwie (A.13.a).

Metody

Praca z tekstem źródłowym, wykład, praca zespołowa, rozmowa kierowana, zdania niedokończone, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Pismo Święte, Kompendium Katechizm Kościoła Katolickiego, A. Läpple, *Od Księgi Rodzaju do Ewangelii*, Kraków 1983, *Słowo na każdy dzień. Ewangelia 2020. Droga, Prawda i Życie*, Częstochowa 2020, karty pracy.

MODLITWA

„Symbol Apostolski”.

WPROWADZENIE

„Powiedziano mi, że w pewnym domu leży 34-letni mężczyzna, który od kilkunastu lat nie może chodzić. Wszyscy mówili o nim ze współczuciem. Myślałem, by mu zaproponować sprowadzenie telewizora. Byłem gotów mu to powiedzieć. Ale ten młody człowiek, gdy zaczął ze mną rozmowę, wziął Ewangelię i wygłosił tak piękne świadectwo, ile on pokoju i radości czerpie z Ewangelii. Dzięki Ewangelii wytrzymuje cierpienia. Mówił to z tak głębokim przekonaniem, że wydawało mi się, iż propozycja sprowadzenia telewizora będzie w atmosferze, w jakiej powstała, beznadziejnie pusta. Odstąpiłem od wcześniejszego zamiaru zakupu” (bp E. Materski, *Są chwile w życiu...*, Radom 2008, s. 78).

Ten fragment wspomnień księdza biskupa Edwarda Materskiego, wieloletniego ordynariusza diecezji radomskiej, otrzymał tytuł: „Siła Ewangelii”. Często stawiamy sobie pytanie: Dlaczego Ewangelia ratuje ludziom życie, umacnia, dodaje sił, ma taką niezwykłą moc sprawczą? Odpowiedź jest prosta – żyje w niej Jezus Chrystus.

Ćwiczenie ukazujące różnorodność opisów tego samego zdarzenia.

Uczniowie w kilku zdaniach (na kartkach) opisują jedno i to samo wydarzenie, w którym wszyscy uczestniczyli. Głośne odczytanie wypowiedzi uczniów potwierdzi, że każdy w inny sposób przedstawił to samo zdarzenie, zwracając uwagę na być może inne elementy.

Ewangelia jako Dobra Nowina jest jedna, ale w czterech redakcjach – według: św. Mateusza, św. Marka, św. Łukasza i św. Jana. Ewangelia to nie biografia, ale objawienie Boga. Opiera się na wydarzeniach rzeczywistych (zgodność miejsc, faktów historycznych), ale ma przekazać treści o zbawieniu, więc pomija to, co tego nie dotyczy. Różnice w redakcjach wynikają z różnych koncepcji teologicznych.

„Ewangelia opisuje życie, słowa i czyny Jezusa, jest słowem dobrej nowiny Boga dla człowieka. Nie jest opowieścią z lamusa,

która przestarzała i zapomniana nie służy już nikomu. Ona jest wiecznie żywa i ciągle aktualna. Jest dla człowieka pomocą w dobrym i głębokim przeżywaniu swojego istnienia. Czytając i rozważając Ewangelię, możemy na nowo odkrywać piękno ziemskiego życia Jezusa, możemy powracać do tego, czego nauczał.

Ewangelii nie czyta się jednak tak, jak czyta się gazetę. Nie słucha się jej tak, jak słucha się radia. Spotkanie z Bożym słowem wymaga od człowieka konkretnej postawy, postawy pokornego zasłuchania i otwartości na to, co chce powiedzieć Bóg. Trzeba zatem znaleźć czas na uważną lekturę Ewangelii, potrzeba też głębokiej refleksji nad przeczytaną treścią, konfrontacji nauki Jezusa z własnym życiem. Trzeba wreszcie zacząć modlić się tymi słowami i według nich żyć. I najlepiej robić to codziennie. Wówczas możliwe jest poznanie Chrystusa i zachwycenie się Jego nauką oraz nieustanna przemiana życia”.

(*Słowo na każdy dzień. Ewangelia 2020. Droga, Prawda i Życie*, Częstochowa 2020, Wprowadzenie)

ROZWINIĘCIE

Praca w grupach.

Podział uczniów na cztery grupy. Przedstawiciel grupy losuje kopertę, w której będą umieszczone dwie karty: 1) tekst opisowy – ukazujący obraz Jezusa z konkretnej Ewangelii (w tekście pozostaną w nawiasach „nierozwiązane” sigla); 2) tekst biblijny (bez podanej numeracji wersetów – należy je do tej części zadania odciąć z karty pracy). Zadaniem uczniów w każdej grupie będzie przeczytanie tekstów 1) i 2), a następnie przyporządkowanie do cytatów z Ewangelii odpowiednich oznaczeń rozdziałów i wersetów, uwzględnionych w tekście opisowym.

Po zakończeniu tego etapu pracy zespoły otrzymują karty z tym samym tekstem biblijnym, ale uzupełnionym prawidłowymi siglami. Uczniowie weryfikują swoje poprzednie zadanie, przygotowują prawidłowo uzupełniony tekst.

Teksty należy przeczytać na głos, w pełnej wersji, tzn. razem z tekstami biblijnymi. Jedna osoba z zespołu odczytuje tekst opisowy, inne osoby (w miejscach zapisanych siglami) prezentują tekst Ewangelii. W tym czasie członkowie pozostałych zespołów indywidualnie redagują treść notatki zawierającej informacje o charakterystycznych cechach typowego dla każdej Ewangelii obrazu Jezusa Chrystusa.

Grupa I

Tekst opracowany na podstawie: A. Läpple, *Od Księgi Rodzaju do Ewangelii*, Kraków 1983, s. 443-449.

1)

Ewangelia Mateusza umieszcza Jezusa z Nazaretu w historii narodu izraelskiego. Jezus jest „synem Dawida”, „synem Abrahama”, o czym czytamy w Rodowodzie. Często cytowany jest tu Stary Testament. Jezus wyraźnie gani faryzeuszy za brak rozumienia łączności pomiędzy zapowiedzią Jego przyjścia w Starym Testamencie a Jego działalnością. Słowa „Biada wam, uczeni w Piśmie i faryzeusze” przewijają się jak refren w mowach Jezusa (23,13.15).

W osobie Jezusa spełnił się cały Stary Testament. Jezus jest kresem jego i sądem nad nim. Jest Kimś więcej niż Abraham, niż Mojżesz, niż Dawid, niż Salomon. „Izrael nie tylko przeoczył kulminacyjną godzinę swej historii, ale jej się wyparł. Jezus uważał, że Jego posłannictwo i odpowiedzialność dotyczy «najpierw» ludu izraelskiego (15,24). Ponieważ jednak Izrael odrzucił łaskę, zostało mu królestwo odjęte (21,43) i dane innym (8,11-12)” – s. 446.

Jezus wyraźnie czyni rozróżnienie między swoim posłannictwem a tradycyjną wykładnią żydowskich uczonych w Piśmie (5,43-45).

Jezus Nazareński jest obiecany w Starym Testamencie Mesjaszem, jest Synem Bożym. „Punktem kulminacyjnym wizji Chrystusa w Ewangelii Mateusza jest rozmowa Jezusa z Kajfaszem, oficjalnym przedstawicielem religii żydowskiej (26,63-64). (...) Chrystus w tej Ewangelii jest jako Syn Człowieczy i Kyrios (Pan) sędzią świata na sądzie ostatecznym (7,21) (25,37). (...) W ten sposób przerzucony został wielki pomost: Jezus, Mesjasz i wcielony Syn Boży, jest Zbawicielem i Panem wszystkich ludzi – zarówno Żydów, jak i pogan” – s. 448.

Dlatego Apostołowie otrzymali nakaz misyjny głoszenia Jego nauki wszystkim narodom (28,19).

2)

Mt 23,13	„Biada wam, uczeni w Piśmie i faryzeusze, obłudnicy, bo zamykacie królestwo niebieskie przed ludźmi. Wy sami nie wchodzicie i nie pozwalacie wejść tym, którzy do niego idą”.
----------	---

Mt 5,43-45	„Słyszeliście, że powiedziano: Będziesz miłował swego bliźniego, a nieprzyjaciela swego będziesz nienawidził. A Ja wam powiadam: Miłujcie waszych nieprzyjaciół i módlcie się za tych, którzy was prześladują; tak będziecie synami Ojca waszego, który jest w niebie; ponieważ On sprawia, że słońce Jego wschodzi nad złymi i nad dobrymi, i On zsyła deszcz na sprawiedliwych i niesprawiedliwych”.
Mt 8,11-12	„Lecz powiadam wam: Wielu przyjdzie ze Wschodu i Zachodu i zasiądą do stołu z Abrahamem, Izaakiem i Jakubem w królestwie niebieskim. A synowie królestwa zostaną wyrzuceni na zewnątrz – w ciemność; tam będzie płacz i zgrzytanie zębów”.
Mt 26,63-64	„Lecz Jezus milczał. A najwyższy kapłan rzekł do Niego: Poprzysięgam Cię na Boga żywego, powiedz nam: Czy Ty jesteś Mesjasz, Syn Boży? Jezus mu odpowiedział: Tak, Ja Nim jestem. Ale powiadam wam: Odtąd ujrzycie Syna Człowieczego, siedzącego po prawicy Wszechmocnego, i nadchodzącego na obłokach niebieskich”.
Mt 21,43	„Dlatego powiadam wam: Królestwo Boże będzie wam zabrane, a dane narodowi, który wyda jego owoce”.
Mt 15,24	„Lecz On odpowiedział: Jestem posłany tylko do owiec, które poginęły z domu Izraela”.
Mt 23,15	„Biada wam, uczeni w Piśmie i faryzeusze, obłudnicy, bo obchodzicie morze i ziemię, żeby pozyskać jednego współwyznawcę. A gdy się nim stanie, czynicie go dwakroć bardziej winnym piekła niż wy sami”.
Mt 25,37	„Wówczas zapytają sprawiedliwi: Panie, kiedy widzieliśmy Cię głodnym i nakarmiliśmy Ciebie? spragnionym i daliśmy Ci pić?”.
Mt 7,21	„Nie każdy, który Mi mówi: Panie, Panie!, wejdzie do królestwa niebieskiego, lecz ten, kto spełnia wolę mojego Ojca, który jest w niebie”.
Mt 28,19	„Idźcie więc i nauczajcie wszystkie narody, udzielając im chrztu w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego”.

Grupa II

Tekst opracowany na podstawie: A. Läpple, *Od Księgi Rodzaju do Ewangelii*, Kraków 1983, s. 429-434.

1)

Ewangelia Marka jest spośród czterech Ewangelii najkrótsza i według ogólnego przekonania najstarsza.

Ewangelista, już na początku, zapowiada, pod jakim kątem widzenia zamierza pisać o Jezusie (1,1). Wyrazem ukazania Jezusa,

jako Syna Bożego, jest wyznanie Piotra (8,29), odpowiedź na pytanie najwyższego kapłana rzymskiego setnika (15,39).

Obraz Chrystusa w Ewangelii Marka ma w sobie jakby dwie strony: ludzką i Boską.

Jezus Nazareński jawi się jako Prawdziwy Człowiek. W niezwykle śmiały i wręcz trudny do pojęcia sposób mówi ewangelista o ludzkim wyrazie uczuć Jezusa: o Jego litości (1,41), o Jego rozgoryczeniu i gniewie (3,5) zdziwieniu (6,6), pytaniach, oburzeniu (10,14), lęku (14,33). Ponadto jest mowa o tym, że krewni szczerze się niepokoją stanem zdrowia Jezusa (3,21).

Ewangelia Marka postawiła sobie za cel wykazać, że Jezus Chrystus jest Synem Bożym. Można to odczytać w reakcjach, jakie Jezus wywoływał u swoich słuchaczy oraz w cudach, a także przez zagadkowy zakaz rozprowadzania o Jego synostwie Bożym. Zastanawia fakt, że Jezus zawsze zabraniał mówić o swej godności Mesjasza. Zarówno uleczonym (1,42-44), jak i Apostołom Jezus nakazuje ścisłe milczenie (9,9). Jako Mesjasz i Król daje się poznać w nietypowych scenach, np. w oskarżeniu Go (15,2), w scenie naigrzawania (15,18-19) oraz w napisie na krzyżu (15,26). Męka Jezusa jest opromieniona chwałą zmartwychwstania, czyli ostatecznym zwycięstwem nad śmiercią i szatanem. Ewangelia podaje wielką liczbę fragmentów, których tematem jest szatan (16,17). Jezus objawia swą Boską moc właśnie jako pogromca szatana.

2)

Mk 15,26	„Był też napis z podaniem Jego winy, tak ułożony: Król żydowski”.
Mk 8,29	„On ich zapytał: A wy za kogo mnie uważacie? Odpowiedział Mu Piotr: Ty jesteś Mesjasz”.
Mk 16,17	„Tym zaś, którzy uwierzą, te znaki towarzyszyć będą: w imię moje złe duchy będą wyrzucać, nowymi językami mówić będą”.
Mk 15,18-19	„I zaczęli Go pozdrawiać: Witaj, Królu żydowski! Przy tym bili Go trzcina po głowie, pluli na Niego i przyklękając oddawali Mu hołd”.
Mk 1,1	„Ewangelia Jezusa Chrystusa, Syna Bożego”.
Mk 1,42-44	„Natychmiast trąd go opuścił i został oczyszczony. Jezus surowo mu przykazał i zaraz go odprawił, mówiąc mu: Uważaj, nikomu nic nie mów, ale idź pokaż się kapłanowi i złóż za swe oczyszczenie ofiarę, którą przepisał Mojżesz, na świadectwo dla nich”.
Mk 9,9	„A gdy schodzili z góry, przykazał im, aby nikomu nie rozpowiadali o tym, co widzieli, zanim Syn Człowieczy nie powstanie z martwych”.

Mk 15,2	„Piłat zapytał Go: Czy Ty jesteś królem żydowskim? Odpowiedział mu: Tak, Ja nim jestem”.
Mk 3,21	„Gdy to posłyszeli Jego bliscy, wybrali się, żeby Go powstrzymać. Mówiono bowiem: Odszedł od zmysłów”.
Mk 10,14	„A Jezus, widząc to, oburzył się i rzekł do nich: Pozwólcie dzieciom przychodzić do Mnie, nie przeszkadzajcie im; do takich bowiem należy królestwo Boże”.
Mk 6,6	„Dziwił się też ich niedowiarstwem. Potem obchodził okoliczne wsie i nauczał”.
Mk 14,33	„Wziął z sobą Piotra, Jakuba i Jana i począł drzeć, i odczuwać trwo- gę”.
Mk 3,5	„Wtedy spojrzawszy wkoło po wszystkich z gniewem, zasmucony z powodu zatwardziałości ich serca, rzekł do człowieka: Wyciągnij rękę! Wyciągnął, i ręka jego stała się znów zdrowa”.
Mk 15, 39	„Setnik zaś, który stał naprzeciw, widząc, że w ten sposób oddał ducha, rzekł: Prawdziwie, ten człowiek był Synem Bożym”.
Mk 1,41	„Zdjęty litością, wyciągnął rękę, dotknął go i rzekł do niego: Chcę, bądź oczyszczony!”.

Grupa III

Tekst opracowany na podstawie: A. Läpple, *Od Księgi Rodzaju do Ewangelii*, Kraków 1983, s. 458-460.

1)

Łukasz Ewangelista przedstawia obraz Chrystusa w szczególny dla siebie sposób. Jego opis życia i działalności Jezusa różni się od innych opisów tym, że jest mocno osadzony w historii (2,1-2). Łukasz w sposób niezwykle subtelny przedstawia Jezusa, który pozostając w świątyni jako dwunastoletni chłopiec, jednoznacznie określa swoją głęboką łączność z odwiecznym Ojcem (2,49). Ewangelista ukazał Jezusa Nazareńskiego w obrazie Boga-Człowieka.

Jezus występuje w Ewangelii Łukasza jako Zbawiciel, jako miłosierdzie Boże pochylające się nad człowiekiem będącym w nędzy grzechu (19,10). W tej Ewangelii znajdziemy trzy charakterystyczne przypowieści: o zaginionej owcy (15,1-7), o zagubionej drachmie (15,8-10), o synu marnotrawnym. Łukasz ukazuje Jezusa, który przyszedł, aby szukać i uszczęśliwiać. Do Niego, pełnego wybaczącej dobroci i ogromnego miłosierdzia, może przystąpić bez lęku i drżenia nawet największy grzesznik. Dobroć Jezusa nikogo nie wyklucza.

Nowy Lud Boży, który tworzy się dzięki obecności Jezusa, ma charakter uniwersalny – dla wszystkich.

Zmartwychwstały Jezus ma również szczególne miejsce w Ewangelii Łukasza. To tu spotkamy opis rozmowy, która odbyła się na drodze do Emaus (24,13n), gdzie Pan pouczał uczniów o konieczności swojej męki i dał się rozpoznać jako Żyjący.

2)

Łk 2,1-2	„W owym czasie wyszło rozporządzenie Cezara Augusta, żeby przeprowadzić spis ludności w całym państwie. Pierwszy ten spis odbył się wówczas, gdy wielkorządcą Syrii był Kwiryniusz”.
Łk 15,2-7	„(...) szemrali faryzeusze i uczeni w Piśmie, mówiąc: «Ten przyjmuje grzeszników i jada z nimi». Opowiedział im wtedy następującą przypowieść: «Któż z was, gdy ma sto owiec, a zgubi jedną z nich, nie zostawia dziewięćdziesięciu dziewięciu na pustyni i nie idzie za zgubioną, aż ją znajdzie? A gdy ją znajdzie, bierze z radością na ramiona i wraca do domu; sprasza przyjaciół i sąsiadów i mówi im: «Cieszcie się ze mną, bo znalazłem owcę, która mi zginęła». Powiadam wam: Tak samo w niebie większa będzie radość z jednego grzesznika, który się nawraca, niż z dziewięćdziesięciu dziewięciu sprawiedliwych, którzy nie potrzebują nawrócenia»”.
Łk 15,8-10	„Albo jeśli jakaś kobieta, mając dziesięć drachm, zgubi jedną drachmę, czyż nie zapala światła, nie wymiata domu i nie szuka starannie, aż ją znajdzie. A znalazłszy ją, sprasza przyjaciółki i sąsiadki i mówi: Cieszcie się ze mną, bo znalazłam drachmę, którą zgubiłam. Tak samo, powiadam wam, radość powstaje u aniołów Bożych z jednego grzesznika, który się nawraca”.
Łk 19,10	„Albowiem Syn Człowieczy przyszedł szukać i zbawić to, co zginęło”.
Łk 2,49	„Lecz On im odpowiedział: Czemuście Mnie szukali? Czy nie wiedzieliście, że powinienem być w tym, co należy do mego Ojca?”.
Łk 24,13n	„Tego samego dnia dwaj z nich byli w drodze do wsi, zwanej Emaus, oddalonej sześćdziesiąt stadiów od Jerozolimy. Rozmawiali oni z sobą o tym wszystkim, co się wydarzyło. Gdy tak rozmawiali i rozprawiali z sobą, sam Jezus przybliżył się i szedł z nimi”.

Grupa IV

Tekst opracowany na podstawie: A. Läpple, *Od Księgi Rodzaju do Ewangelii*, Kraków 1983, s. 468-471.

1)

Główny temat Ewangelii Jana to nauka o Jezusie, który jest Chrystusem. Jan nazywa Jezusa Słowem, które było od początku u Boga

(1,1), Ono jest Bogiem i przez Nie wszystko istnieje, Słowo również stało się ciałem (1,14). Ewangelista nie opisuje całej rozlicznej działalności Jezusa jako Chrystusa, a tylko to, co pomoże ludziom uwierzyć, że Jezus jest Mesjaszem, Synem Bożym, który daje życie wieczne (20,30-31).

Autor Ewangelii przedstawia więcej informacji geograficznych i historycznych niż inni ewangelisci. Chrystus w Ewangelii Jana ukazany jest jednocześnie w dwóch wymiarach: ziemskim i wiecznym, ludzkim i boskim. Jan, ukazując obraz Jezusa jako człowieka, nie przedstawia Go jako sługi w sensie ludzkiego poniżenia. Chrystus jest zwycięzcą śmierci. Umiera w obecności Matki i umiłowanego ucznia, ale nie ma tu opisu Jego poniżania, naigrawania się z Ukrzyżowanego. Umiera nie tyle jako człowiek cierpiący, co raczej jako utajony król. Śmierć jest godziną wywyższenia i chwały (11,4) (14,13). Ewangelista jasno mówi o Boskim synostwie Jezusa Chrystusa (3,13) (17,5). Jezus jest równy Ojcu we wszystkim, co czyni (8,18) (14,10). Cytowane są tu często słowa Jezusa JAM JEST. Jam jest: chleb życia, światłość świata, brama, zmartwychwstanie i życie, krzew winny, król, droga, prawda i życie (11,25) (14,6). JAM JEST to najśmielsza wypowiedź Jezusa o sobie samym, to powtórzenie słów Boga z rozmowy z Mojżeszem przy krzaku gorejącym. Tam, gdzie jest Bóg, jest Jezus.

Szczególnym wydarzeniem w tej Ewangelii jest rozmowa zmartwychwstałego Jezusa z Tomaszem i wyznanie wiary Apostoła w Bóstwo Chrystusa (20,28-29).

Ewangelia Jana nie zamierza tylko informować o Chrystusie. Pragnie ona wskazać drogę do dziękczynienia i uwielbiania Pana Zmartwychwstałego – do adoracji. Zachęca do pójścia za Nim i tworzenia wspólnoty radosnego życia z Panem (8,12).

2)

J 11,4	„Jezus usłyszawszy to rzekł: Choroba ta nie zmierza ku śmierci, ale ku chwale Bożej, aby dzięki niej Syn Boży został otoczony chwałą”.
J 3,13	„I nikt nie wstąpił do nieba, oprócz Tego, który z nieba zstąpił – Syna Człowieczego”.
J 14,6	„Odpowiedział mu Jezus: Ja jestem drogą i prawdą, i życiem. Nikt nie przychodzi do Ojca inaczej jak tylko przeze Mnie”.
J 8,18	„Oto Ja sam wydaję świadectwo o sobie samym oraz świadczy o Mnie Ojciec, który Mnie posłał”.

J 11,25	„Rzekł do niej Jezus: Ja jestem zmartwychwstaniem i życiem. Kto we Mnie wierzy, choćby i umarł, żyć będzie”.
J 20,28-29	„Tomasz Mu odpowiedział: Pan mój i Bóg mój! Powiedział mu Jezus: Uwierzyłeś dlatego, ponieważ Mnie ujrzałeś? Błogosławieni, którzy nie widzieli, a uwierzyli”.
J 20,30-31	„I wiele innych znaków, których nie zapisano w tej książce, uczynił Jezus wobec uczniów. Te zaś zapisano, abyście wierzyli, że Jezus jest Mesjaszem, Synem Bożym, i abyście wierząc mieli życie w imię Jego”.
J 14,13	„A o cokolwiek prosić będziecie w imię moje, to uczynię, aby Ojciec był otoczony chwałą w Synu”.
J 1,14	„A Słowo stało się ciałem i zamieszkało wśród nas. I oglądaliśmy Jego chwałę, chwałę, jaką Jednorodzony otrzymuje od Ojca, pełen łaski i prawdy”.
J 8,12	„A oto znów przemówił do nich Jezus tymi słowami: Ja jestem światłością świata. Kto idzie za Mną, nie będzie chodził w ciemności, lecz będzie miał światło życia”.
J 14,10	„Czy nie wierzysz, że Ja jestem w Ojcu, a Ojciec we Mnie? Słów tych, które wam mówię, nie wypowiadam od siebie. Ojciec, który trwa we Mnie, On sam dokonuje tych dzieł”.
J 17,5	„A teraz Ty, Ojcze, otocz Mnie u siebie tą chwałą, którą miałem u Ciebie pierwszej, zanim świat powstał”.
J 1,1	„Na początku było Słowo, a Słowo było u Boga, i Bogiem było Słowo”.

Prezentacja pracy w grupach.

Podsumowanie pracy w grupach.

Portrety Jezusa w Ewangelii:

1) Ewangelia według św. Mateusza

Mateusz był jednym z dwunastu Apostołów, czyli naocznym świadkiem życia i nauczania Jezusa. Ewangelia była pisana z myślą przede wszystkim o Żydach lub o chrześcijanach nawróconych z judaizmu. Myśl przewodnia całej Ewangelii sprowadza się do tezy: w osobie, w życiu, w czynach i w nauce Jezusa urzeczywistniły się wszystkie proroctwa mesjańskie Starego Testamentu. Jezus jest potomkiem

Abrahama i spadkobiercą Dawida. Jezus jest Mesjaszem. Mateusz, referując fakty z życia Jezusa, dołącza do nich zazwyczaj ich teologiczną interpretację.

2) Ewangelia według św. Marka

Marek według najstarszej tradycji spisał Ewangelię głoszoną przez Piotra. Adresatami Ewangelii Marka byli chrześcijanie nawróceni z pogaństwa i zamieszkujący w Rzymie. Ewangelia zawiera bardzo mało mów Jezusa, natomiast dość szczegółowe są w niej relacje o czynach Jezusa. Marek nie uprawia teologii w takim stopniu jak Mateusz: nie podaje własnej interpretacji przytoczonych faktów, nie wyjaśnia, nie uzasadnia. Jest typowym świadkiem, który opowiada zwięźle, realistycznie, to co sam widział i słyszał. Jego Ewangelia nie jest jednak pozbawiona teologii, w której dominuje myśl: Jezus jest prawdziwym Synem Bożym.

3) Ewangelia według św. Łukasza

Łukasz był lekarzem z zawodu i uczniem św. Pawła. Jego Ewangelia jest mocno osadzona w historii, przedstawia po kolei rzeczy i zdarzenia. Tylko Łukasz przekazał przypowieści o zgubionej drachmie i o synu marnotrawnym. Na pierwszy plan wysuwa temat męki i zmartwychwstania Jezusa. Łukasz pisze Ewangelię dla chrześcijan nawróconych z pogaństwa. Język Łukasza (jako człowieka wykształconego) jest bogaty, elastyczny i piękny.

4) Ewangelia według św. Jana

Jan był synem Zebedeusza i Salome, a bratem Jakuba Starszego. Był umiłowanym uczniem Jezusa i naocznym świadkiem Jego słów i czynów. Wytrwał przy Chrystusie do samego końca, stał pod krzyżem. Jego Ewangelia jest dojrzała, przemyślana. Jan jako jedyny mówi o odwiecznym boskim synostwie Jezusa Chrystusa; Chrystus jest równy Ojcu. Jezus w Ewangelii Janowej jest źródłem wody żywej, pokarmem niebieskim, światłością świata, zmartwychwstaniem i życiem. Janowi chodziło przede wszystkim o to, aby czytelnicy jego Ewangelii uwierzyli w Jezusa Chrystusa.

ZAKOŃCZENIE

Rozmowa z uczniami.

– Co oznaczają słowa „Wierzę w Jednego Pana Jezusa Chrystusa”?

Analiza formuły: „Wierzę w Jednego Pana Jezusa Chrystusa”.

Wyznanie to jest wyrazem dojrzałej wiary Kościoła.

„Wierzę... w Jezusa

w Jezusa Chrystusa

w Pana Jezusa Chrystusa

w Jednego Pana Jezusa Chrystusa”.

Wierzę w Jezusa. Jaka treść wiary kryje się w takim wyznaniu? Imię Jezus, które ten konkretny człowiek przyjął nie było rzadkością. Jehoszua lub Jeszua oznacza „Bóg jest zbawieniem”. Jest to imię częste u Izraelitów. Co zatem znaczy z chrystologicznego punktu widzenia „Wierzę w Jezusa”? Jeśli wypowiadam tę formułę, to tak jakbym mówił „zawierzam siebie temu konkretnemu człowiekowi”. Wyznaję w ten sposób, że On należy nie tylko do sfery wiary, ale też do sfery historii. Wyznaję, że żył w określonym czasie i przestrzeni, że się urodził, pracował, nauczał, kochał, cierpiał, umarł. Wyznaję Jego ludzką zwyczajność. Nie takiego bowiem mamy arcykapłana, który by nie mógł współczuć naszym słabościom, lecz doświadczonego we wszystkim na nasze podobieństwo z wyjątkiem grzechu (Hbr 4,15). Chrystus jest w pełni człowiekiem.

„Imię «Jezus», nadane przez anioła w chwili Zwiastowania, oznacza «Bóg zbawia». Wyraża ono zarówno Jego tożsamość, jak i posłanie: «On bowiem zbawi swój lud od jego grzechów» (Mt 1,21). Św. Piotr stwierdza, że «nie dano ludziom pod niebem żadnego innego imienia, w którym moglibyśmy być zbawieni» (Dz 4,12)” (KKKK 81).

Wierzę w Jezusa Chrystusa. Jaka treść kryje się w tym wyznaniu? Oznacza to, że w konkretnym człowieku Jezusie rozpoznaję Chrystusa. Wyznaję w tym człowieku Chrystusa. „Chrystus” oznacza Namaszczony, Połaniec, Mesjasz. Wiara, że Jezus z Nazaretu był i jest Chrystusem oznacza wiarę w Jezusa Chrystusa. Jest to pełna formuła wiary chrześcijańskiej. Wierzę, że w Nim, w Jezusie z Nazare-

tu jest nam dany obiecany przez Boga Mesjasz, w którym dopełniają się dzieje Boga z ludźmi, w stopniu przekraczającym najśmielsze oczekiwania narodu wybranego. Fakt ten okazał się potężniejszy od sposobu rozumienia obietnicy. Jezus Chrystus „rozsadza” pojęcie Mesjasza ze Starego Testamentu. Chrystus jest Mesjaszem, ale nie w wąskim stopniu, nie na ludzką miarę, o politycznych inklinacjach. Słowo „Chrystus” dodane do „Jezus” prowadzi moją wiarę do tajemnicy początku tej osoby, ale i finału, kiedy zasiada po prawicy Ojca. A zatem, tytuł ten prowadzi moją wiarę do wyznania Jego boskości, do wyznania, kim był i kim jest. Najpełniej wyraża to tytuł „Syn Boży”.

„«Chrystus» po grecku, «Mesjasz» po hebrajsku, oznacza «namaszczoney». Jezus jest Chrystusem, ponieważ został poświęcony przez Boga i namaszczone Duchem Świętym dla urzeczywistnienia odkupieńczej misji. Jest Mesjaszem oczekiwanym przez Izraela, posłanym na świat przez Ojca. Jezus przyjął tytuł Mesjasza, odsłaniając prawdziwą jego treść: «który z nieba zstąpił» (J 3,13), ukrzyżowany, potem zmartwychwstały, jest On cierpiącym Sługą, aby «dać swoje życie na okup za wielu» (Mt 20,28). Od słowa Chrystus pochodzi nazwa chrześcijanie” (KKKK 82).

Wierzę w Pana Jezusa Chrystusa. Nie rozważamy tylko słów „Jezus Chrystus”, ale koncentrujemy się na „Pan Jezus Chrystus”. Oznacza to wiarę w Jezusa, który jest Chrystusem i który jest również Panem. Greckie Kyrios oznacza „Pan”, „Władca”. Sens tego tytułu sięga rdzenia odpowiedzi na pytanie: kim jest istotowo i zbawczo Jezus Chrystus. Kyrios w greckim przekładzie Starego Testamentu jest odpowiednikiem słowa Jahwe. W ustach pierwszych chrześcijan słowo Kyrios, Adonaj było wyrazem najwyższej chwały i adoracji osoby Jezusa Chrystusa. Był to zaszyfrowany, ale czytelny sposób wyznania wiary w bóstwo Jezusa Chrystusa. Jeżeli tytuł ten, którym na kartach Biblii określano tylko Jahwe, przyznawało się Chrystusowi, to oznaczało, że mówi się o Nim jako o Bogu. Wyznaję, że w Jezusie Chrystusie stoi przede mną Bóg Abrahama, Izaaka i Jakuba, Bóg Mojżesza, Bóg proroków. W Nim przychodzi autentyczne panowanie Boga, On sam jest Bogiem.

„Imię «Pan» oznacza w Biblii Boskie panowanie. Jezus przypisuje sobie ten tytuł i objawia swoją Boską najwyższą władzę przez znaki swego panowania nad naturą, nad chorobami, nad demonami, nad grzechem i śmiercią, przede wszystkim w Zmartwychwstaniu. Pierwsze wyznania wiary Kościoła stwierdzają, że moc, cześć i chwała należne Bogu Ojcu przysługują także Jezusowi: Bóg «darował Mu imię ponad wszelkie imię» (Flp 2,9). Jest On Panem świata i historii; wyłącznie Jemu człowiek może w sposób absolutny poddać swą osobistą wolność” (KKKK 84).

Wierzę w Jednego Pana Jezusa Chrystusa. „Jednego” oznacza jedyność i wyłączność tego panowania. Jest to wyznanie wiary, że tylko On jest Panem. Tylko w oparciu o Jego moc jest osiągalne życie i zbawienie. Nie ma w żadnym innym zbawienia, gdyż nie dano ludziom pod niebem żadnego innego imienia, w którym moglibyśmy być zbawieni (Dz 4,12). „Jedynego” oznacza wyraz wiary Kościoła w wewnątrzsobową jedność Chrystusa. Będąc Bogiem, jest On jednocześnie człowiekiem, i odwrotnie. W Jednej Osobie Jezusa Chrystusa zjednoczone są dwie natury: boska i ludzka (unia hipostatyczna; hipostaza, gr. *hypostasis* – osoba).

Papież Benedykt XVI wzywa nas do naśladowania Chrystusa i kształtowania dojrzałej postawy wiary:

„Gdy głosicie Ewangelię, wy sami coraz głębiej zakorzeniacie się w Chrystusie, stajecie się dojrzałymi chrześcijanami. Zaangażowanie misyjne jest zasadniczym wymiarem wiary: nie jest się prawdziwie wierzącym, jeżeli się nie ewangelizuje. A głoszenie Ewangelii wynika z radości spotkania Chrystusa i z tego, że w Nim znalazło się skałę, na której można budować własne istnienie” (Watykan, 18 października 2012 r.).

Wyznawca Chrystusa zna Jego Imię i rozumie ogrom miłości, dobra oraz niezliczonych łask, jakie każdy człowiek może otrzymywać w swoim życiu, przywołując Bożej pomocy.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

– Jak często sięgam po Ewangelię, aby lepiej poznać Pana Jezusa?

- W jaki sposób daję świadectwo o przynależności do Jezusa Chrystusa?
- W jakim stopniu moje życie należy do mojego Pana i Mistrza?

ZESZYT UCZNIA

Notatkę stanowią wnioski opracowane w trakcie pracy zespołowej.

PRACA DOMOWA

Napisz trzy akty strzeliste, w których będzie wspomniany jeden z tytułów ewangelicznych Pana Jezusa.

MODLITWA

Jezu, Synu Boga Żywego, Ty masz słowa życia wiecznego. Panie, umocnij moją wiarę i rozpal miłość we mnie. Dziękuję Ci za Twoje słowo, za dar Pisma Świętego.

Z Maryją będę pamiętał i zachowywał Twe słowa w moim umyśle oraz rozważał je w swym sercu. Pragnę coraz bardziej poznawać Cię w Twoim słowie, aby dawać odważnie świadectwo o Tobie. Jezu Chryste, Nauczycielu, prowadź mnie i zmiłuj się nade mną.

„Chwała Ojcu i Synowi, i Duchowi Świętemu.

Jak była na początku, teraz i zawsze, i na wieki wieków. Amen”.

22. MODLITWA ARCYKAPŁAŃSKA JEZUSA CHRYSYTA

Cel ogólny

Ukazanie Jezusa Chrystusa jako Arcykapłana całkowicie powierzającego się Ojcu.

Kształtowanie postawy zawierzenia i ufności Bogu.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- nazywa Jezusa prawdziwym Bogiem i prawdziwym człowiekiem (A.13),
- definiuje, czym jest Modlitwa Arcykapłańska,
- wyjaśnia treść rozmowy Jezusa z Ojcem (J 17,1-26).

Umiejętności

- opisuje, czym jest wiara, rozumiana jako postawa całego życia (A.6.1),
- wskazuje wypełnienie zapowiedzi ST w Jezusie Chrystusie (A.13.1),
- ukazuje Modlitwę Arcykapłańską, jako wzór modlitwy dla chrześcijanina,
- dowodzi, że modlitwa jest odpowiedzią na ludzkie potrzeby i zawierzeniem Bożej miłości (D.5).

Postawy

- dba o rozwój własnej wiary (A.6.a),
- przyjmuje postawę ufności wobec Boga i odpowiedzialności za bliźnich,
- troszczy się o właściwą atmosferę i odpowiednie warunki do modlitwy (D.13.a),
- nie zraża się trudnościami (D.13.b).

Metody

Analiza tekstu źródłowego, wykład, rozmowa kierowana, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Pismo Święte, Katechizm Kościoła Katolickiego, Benedykt XVI, *Przemówienie wygłoszone w czasie audiencji generalnej*, Watykan, 25 stycznia 2012 r., W. Chrostowski, *Jak czytać Biblię, aby spotkać Jezusa?* (DVD), karty pracy.

MODLITWA

Ojcze z nieba Boże – zmiłuj się nad nami.
Synu Odkupicielu świata Boże – zmiłuj się nad nami.
Duchu Święty Boże – zmiłuj się nad nami.
Święta Trójco, Jedyny Boże – zmiłuj się nad nami.
Jezu, Synu Boga żywego – zmiłuj się nad nami.
Jezu, odblasku Ojca – zmiłuj się nad nami.
Jezu, miłujący nas – zmiłuj się nad nami.
Jezu, dobry Pasterzu – zmiłuj się nad nami.
Jezu, mistrzu Apostołów – zmiłuj się nad nami.
Jezu, światłości Wyznawców – zmiłuj się nad nami.

WPROWADZENIE

„Dosyć często słyszę zdania, że homilia nie powinna trwać dłużej niż 8 minut, że czytanie Pisma Świętego nie może trwać dłużej niż 15 minut, że konferencja dobra nie może trwać dłużej niż pół godziny (...) Tymczasem Ewangelii pod wieloma względami nie da się skrócić i streścić, nie tylko z powodów treści doktrynalnej ale dlatego, że z Pismem Świętym jest tak jak z osobą, którą się kocha. Jeżeli ktoś naprawdę kochamy to chcemy z nim być jak najdłużej...”.

(W. Chrostowski, *Jak czytać Biblię, aby spotkać Jezusa?* (DVD), fragment rozmowy)

ROZWINIĘCIE

Wykład na temat Modlitwy Arcykapłańskiej.

Fragment z Ewangelii według św. Jana: 17,1-26 nazywany jest Modlitwą Arcykapłańską Jezusa. Po wygłoszeniu ostatnich pouczeń wobec Apostołów, podczas Ostatniej Wieczerzy, Chrystus zwraca się do Ojca z modlitwą za swoich uczniów. Jest to modlitwa, z którą idzie na krzyż – za zbawienie nasze i całego świata. W modlitwie Chrystusa jest zawarta prośba za uczniów i prośba za przyszły Kościół.

Praca indywidualna.

Każdy uczeń otrzymuje kartę pracy. Zadaniem uczniów jest zapoznanie się z tekstami oraz udzielenie odpowiedzi na pytania.

„To powiedział Jezus, a podniósłszy oczy ku niebu, rzekł: «Ojcze, nadeszła godzina. Otocz swego Syna chwałą, aby Syn Ciebie nią otoczył i aby mocą władzy udzielonej Mu przez Ciebie nad każdym człowiekiem dał życie wieczne wszystkim tym, których Mu dałeś. A to jest życie wieczne: aby znali Ciebie, jedynego prawdziwego Boga, oraz Tego, którego posłałeś, Jezusa Chrystusa. Ja Ciebie otoczyłem chwałą na ziemi przez to, że wypełniłem dzieło, które Mi dałeś do wykonania. A teraz Ty, Ojcze, otocz Mnie u siebie tą chwałą, którą miałem u Ciebie pierwiej, zanim świat powstał. Objawiłem imię Twoje ludziom, których Mi dałeś ze świata. Twoimi byli i Ty Mi ich dałeś, a oni zachowali słowo Twoje. Teraz poznali, że wszystko, cokolwiek Mi dałeś, pochodzi od Ciebie. Słowa bowiem, które Mi powierzyłeś, im przekazałem, a oni je przyjęli i prawdziwie poznali, że od Ciebie wyszedłem, oraz uwierzyli, żeś Ty Mnie posłał. Ja za nimi proszę, nie proszę za światem, ale za tymi, których Mi dałeś, ponieważ są Twoimi. Wszystko bowiem moje jest Twoje, a Twoje jest moje, i w nich zostałem otoczony chwałą. Już nie jestem na świecie, ale oni są jeszcze na świecie, a Ja idę do Ciebie. Ojcze Święty, zachowaj ich w Twoim imieniu, które Mi dałeś, aby tak jak My stanowili jedno. Dopóki z nimi byłem, zachowywałem ich w Twoim imieniu, które Mi dałeś, i ustrzegłem ich, a nikt z nich nie zginął z wyjątkiem syna zatracenia, aby się spełniło Pismo. Ale teraz idę do Ciebie i tak mówię, będąc jeszcze na świecie, aby moją radość mieli w sobie w całej pełni. Ja im przekazałem Twoje słowo, a świat ich znienawidził za to, że nie są ze świata, jak i Ja nie jestem ze świata. Nie proszę, abyś ich zabrał ze świata, ale byś ich ustrzegł od złego. Oni nie są ze świata, jak i Ja nie jestem ze świata. Uświęć ich w prawdzie. Słowo Twoje jest prawdą. Jak Ty Mnie posłałeś na świat, tak i Ja ich na świat posłałem. A za nich Ja poświęcam w ofierze samego siebie, aby i oni byli uświęceni w prawdzie. Nie tylko za nimi proszę, ale i za tymi, którzy dzięki ich słowu będą wierzyć we Mnie; aby wszyscy stanowili jedno, jak Ty, Ojcze, we Mnie, a Ja w Tobie, aby i oni stanowili w Nas jedno, aby świat uwierzył, żeś Ty Mnie posłał. I także chwałę, którą Mi dałeś, przekazałem im, aby stanowili jedno, tak jak My jedno

stanowimy. Ja w nich, a Ty we Mnie! Oby się tak zespolili w jedno, aby świat poznał, żeś Ty Mnie posłał i żeś Ty ich umiłował tak, jak Mnie umiłowałeś. Ojcze, chcę, aby także ci, których Mi dałeś, byli ze Mną tam, gdzie Ja jestem, aby widzieli chwałę moją, którą Mi dałeś, bo umiłowałeś Mnie przed założeniem świata. Ojcze sprawiedliwy! Świat Ciebie nie poznał, lecz Ja Ciebie poznałem i oni poznali, żeś Ty Mnie posłał. Objawiłem im Twoje imię i nadal będę objawiał, aby miłość, którą Ty Mnie umiłowałeś, w nich była i Ja w nich»” (J 17,1-26).

„Gdy nadeszła Jego Godzina, Jezus modli się do Ojca. Jego modlitwa – najdłuższa z przekazanych nam przez Ewangelię – obejmuje całą ekonomię stworzenia i zbawienia, jak również Jego Śmierć i Zmartwychwstanie. Modlitwa Godziny Jezusa pozostaje na zawsze Jego modlitwą, podobnie jak Jego Pascha, która wypełniła się «raz na zawsze», pozostaje obecna w liturgii Jego Kościoła” (KKK 2746).

„Tradycja chrześcijańska słusznie nazywa ją «modlitwą arcykapłańską» Jezusa. Jest to modlitwa naszego Arcykapłana; jest ona nieodłączna od Jego Ofiary, od Jego «przejścia» (Pascha) do Ojca, przez które został całkowicie «poświęcony» Ojcu” (KKK 2747).

„Wreszcie, właśnie w tej modlitwie Jezus objawia i daje nam nierozłączne «poznanie» Ojca i Syna, które jest samą tajemnicą życia modlitwy” (KKK 2751).

- Co to jest Modlitwa Godziny Jezusa?
- W jaki sposób Jezus się modli?
- O co Chrystus prosi w Modlitwie Arcykapłańskiej?
- W czym ma przejawiać się jedność Kościoła?

ZAKOŃCZENIE

„Drodzy bracia i siostry!

W dzisiejszej katechezie skupimy uwagę na modlitwie, którą Jezus kieruje do Ojca w «godzinie» swojego wywyższenia i otoczenia chwałą (por. J 17,1-26). Jak pisze Katechizm Kościoła Katolickiego: «Tradycja chrześcijańska słusznie nazywa ją <modlitwą arcykapłańską> Jezusa.

Jest to modlitwa naszego Arcykapłana; jest ona nieodłączna od Jego Ofiary, od Jego <przejścia> (Pascha) do Ojca, przez które został całkowicie <poświęcony> Ojcu» (KKK 2747)

Ta modlitwa Jezusa staje się zrozumiała w swoim absolutnie niezwykłym bogactwie, zwłaszcza jeśli rozważymy ją na tle żydowskiego święta prześlągania Jom Kippur. W tym dniu najwyższy kapłan składa najpierw ofiarę za swoje grzechy, potem za grzechy stanu kapłańskiego, a na koniec całej wspólnoty ludu. Celem jest przywrócenie ludowi Izraela, który w ciągu roku popełnił różne wykroczenia, świadomości pojednania z Bogiem, świadomości, że jest narodem wybranym, «ludem świętym» pośród innych ludów. Modlitwa Jezusa, zawarta w rozdziale 17. Ewangelii według św. Jana, nawiązuje do struktury tego święta. Tej nocy Jezus zwraca się do Ojca w momencie składania ofiary z samego siebie. On, kapłan i żertwa, modli się za siebie, za apostołów i za wszystkich, którzy w Niego uwierzą, za Kościół wszystkich czasów (por. J 17,20).

Modlitwa Jezusa za siebie samego jest prośbą o otoczenie Go chwałą, o «wywyższenie» Go w Jego «godzinie». W rzeczywistości jest więcej niż prośbą i deklaracją pełnej gotowości, by włączyć się, w sposób wolny i wielkoduszny, w plan Boga Ojca, który urzeczywistnia się w wydaniu Go na śmierć i w zmartwychwstaniu. Tę «godzinę» rozpoczyna zdrada Judasza (por. J 13,31), a jej szczytem jest wstąpienie zmartwychwstałego Jezusa do Ojca (J 20,17). Opuszczenie Wieczernika przez Judasza Jezus komentuje następującymi słowami: «Syn Człowieczy został teraz otoczony chwałą, a w Nim Bóg został chwałą otoczony» (J 13,31). Nieprzypadkowo rozpoczyna On modlitwę arcykapłańską, mówiąc: «Ojcze, nadeszła godzina. Otocz swego Syna chwałą, aby Syn Ciebie nią otoczył» (J 17,1). Otoczenie chwałą, o które Jezus prosi dla siebie jako Najwyższego Kapłana, oznacza dochowanie pełnego posłuszeństwa Ojcu, posłuszeństwa, które prowadzi Go do pełniejszego synostwa: «A teraz Ty, Ojcze, otocz Mnie u siebie tą chwałą, którą miałem u Ciebie wpierw, zanim świat powstał» (J 17,5). Ta gotowość i ta prośba to pierwszy akt nowego kapłaństwa Jezusa, które jest całkowitym oddaniem siebie na krzyżu, i właśnie na krzyżu – w akcie najwyższej miłości – jest On otoczony chwałą, ponieważ miłość jest prawdziwą chwałą, chwałą Bożą.

W drugiej części tej modlitwy Jezus wstawia się za uczniami, którzy byli z Nim. To o nich może powiedzieć do Ojca: «Objawiłem imię Twoje ludziom, których Mi dałeś ze świata. Twoimi byli i Ty Mi ich dałeś, a oni zachowali słowo Twoje» (J17,6). «Objawienie imienia Bożego ludziom» stanowi urzeczywistnienie nowej obecności Ojca wśród ludu, wśród ludzkości. To «objawienie» nie jest tylko słowem, ale rzeczywistością w Jezusie; Bóg jest z nami, a tym samym imię – Jego obecność wśród nas, to, że jest jednym z nas – zostało «urzeczywistnione». To objawienie urzeczywistnia się zatem we wcieleniu Słowa. W Jezusie Bóg wchodzi w ludzkie ciało, staje się bliski w sposób niezwykły i nowy. Ta obecność znajduje swój szczyt w ofierze, którą Jezus urzeczywistnia przez Paschę śmierci i zmartwychwstania.

W centrum tej modlitwy wstawieniowej i przebłagalnej za uczniów jest prośba o uświęcenie; Jezus mówi do Ojca: «Oni nie są ze świata, jak i Ja nie jestem ze świata. Uświęć ich w prawdzie. Słowo Twoje jest prawdą. Jak Ty Mnie posłałeś na świat, tak i Ja ich na świat posłałem. A za nich Ja poświęcam w ofierze samego siebie, aby i oni byli uświęceni w prawdzie» (J 17,16-19). Pytam: co znaczy w tym przypadku «uświęcić»? Przede wszystkim trzeba powiedzieć, że «uświęcony» bądź «święty» jest właściwie tylko Bóg. Uświęcić znaczy zatem oddać jakąś rzeczywistość – osobę lub rzecz – na własność Bogu. Zawierają się w tym dwa uzupełniające się aspekty: z jednej strony wyodrębnienie ze zbioru rzeczy pospolitych, odłączenie, «odsunięcie» od indywidualnego środowiska życia człowieka, by oddać się całkowicie Bogu; a z drugiej strony właściwym znaczeniem tego odłączenia, tego przeniesienia do sfery Boga jest «posłanie», misja: właśnie dlatego, że darowana Bogu, osoba konsekrowana istnieje «dla» innych, jest darowana innym. Oddać Bogu znaczy nie istnieć już dla siebie samego, ale dla wszystkich. Jest konsekrowany ten, kto – tak jak Jezus – jest wyłączony ze świata i «przeznaczony» dla Boga z myślą o określonym zadaniu, i dlatego właśnie jest całkowicie do dyspozycji innych. Dla uczniów będzie to kontynuacja misji Chrystusa, oddanie się Bogu, by pełnić misję dla wszystkich. W wieczór paschalny Zmartwychwstały, ukazując się uczniom, powie: «Pokój wam! Jak Ojciec Mnie posłał, tak i Ja was posyłam» (J 20,21).

Trzecia część tej modlitwy arcykapłańskiej sięga spojrzeniem aż do końca czasów. Jezus zwraca się w niej do Ojca, wstawiając się za tymi wszystkimi, którzy uwierzą dzięki misji zapoczątkowanej przez apostołów i kontynuowanej w historii: «Nie tylko za nimi proszę, ale i za tymi, którzy dzięki ich słowu będą wierzyć we Mnie» (J 17,20). Katechizm Kościoła Katolickiego komentuje: «Jezus wypełnił całkowicie dzieło Ojca i Jego modlitwa – podobnie jak Jego Ofiara – rozciąga się aż po spełnienie się czasu. Modlitwa Godziny napęłnia czasy ostateczne i kieruje je do ich spełnienia» (KKK 2749).

Przedmiotem głównej prośby arcykapłańskiej modlitwy Jezusa, dotyczącej Jego uczniów we wszystkich czasach, jest przyszła jedność wierzących w Niego. Owa jedność nie jest tworem świata. Wywodzi się ona wyłącznie z jedności Bożej i dociera do nas od Ojca poprzez Syna i w Duchu Świętym. Jezus prosi o dar, który pochodzi z nieba i wywieira skutek – realny i dostrzegalny – na ziemi. Modli się, «aby wszyscy stanowili jedno, jak Ty, Ojcze, we Mnie, a Ja w Tobie, aby i oni stanowili w Nas jedno, by świat uwierzył, że Ty Mnie posłałeś» (J 17,21). Jedność chrześcijan z jednej strony jest rzeczywistością ukrytą w sercach osób wierzących. Jednocześnie musi ona jednak być widoczna z całą jasnością w historii, musi być widoczna, aby świat uwierzył, ma ona bardzo praktyczny i konkretny cel, musi być widoczna, aby wszyscy rzeczywiście stanowili jedno. Jedność przyszłych uczniów, będąca jednością z Jezusem – którego Ojciec posłał na świat – jest także pierwotnym źródłem skuteczności misji chrześcijańskiej w świecie.

Możemy powiedzieć, że w modlitwie arcykapłańskiej Jezusa «dokonuje się (...) założenie Kościoła» – właśnie tutaj, podczas Ostatniej Wieczerzy, Jezus tworzy Kościół. «Bo czymże innym jest Kościół, jeśli nie wspólnotą uczniów, która przez wiarę w Jezusa Chrystusa, jako posłanego przez Ojca, otrzymuje swą jedność i zostaje włączona w misję Jezusa prowadzenia świata do poznania Boga, a przez to do jego zbawienia?» Tutaj rzeczywiście znajdujemy prawdziwą definicję Kościoła. «Kościół rodzi się z modlitwy Jezusa. Modlitwa ta nie jest jednak tylko słowem: jest ona aktem, przez który Jezus samego siebie „poświęca”, czyli „składa siebie w ofierze” za życie świata» (por. *Jezus z Nazaretu*, II, s. 114).

Jezus modli się, aby uczniowie stanowili jedno. Mocą tej jedności, otrzymanej i strzeżonej, Kościół może iść «w świecie», nie będąc «ze świata» (por. J 17,16), i żyć powierzoną misją, aby świat wie-

rzył w Syna i Ojca, który Go posłał. Kościół staje się zatem miejscem, w którym dalej trwa misja samego Chrystusa: ma on wyzwać «świat» z wyobcowania człowieka od Boga i od siebie samego, z grzechu, ażeby stał się na powrót światem Boga (...)” (Benedykt XVI, *Przemówienie wygłoszone w czasie audiencji generalnej*, Watykan, 25 stycznia 2012 r.).

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Jak często modę się za innych?
- W jaki sposób buduję jedność w rodzinie, w społeczności klasowej?

ZESZYT UCZNIA

Ewangelia według św. Jana – J 17,1-26 – zawiera Modlitwę Arcykapłańską Jezusa Chrystusa, wypowiedzianą w Wieczerniku, na zakończenie uczty paschalnej, jaką Chrystus spożył z Apostołami tuż przed swym aresztowaniem i śmiercią. W modlitwie tej Jezus zwraca się do Ojca, prosząc za uczniów, aby byli prawdziwymi Jego świadkami oraz za przyszły Kościół, aby stanowił jedno.

„Wreszcie, właśnie w tej modlitwie Jezus objawia i daje nam nierozłączne «poznanie» Ojca i Syna, które jest samą tajemnicą życia modlitwy” (KKK 2751).

Uczniowie zapisują wybrany przez siebie fragment/zdanie z Modlitwy Arcykapłańskiej Chrystusa.

PRACA DOMOWA

Pomódl się o jedność w rodzinie i wspólnocie Kościoła.

MODLITWA

Powtarzając słowa papieża Benedykta XVI:

„My także w naszej modlitwie prosimy Boga, by nam pomógł przyłączyć się w sposób pełny do Jego planu odnośnie do każdego z nas; prosimy Go, byśmy byli Jemu «poświęceni», byśmy coraz bardziej należeli do Niego, by coraz bardziej kochać innych, bliskich i dalekich; prosimy Go, abyśmy zawsze potrafili obejmować naszą modlitwą świat, nie ograniczali się do wzywania pomocy w naszych sprawach, lecz pamiętali przed Panem o bliźnich, uczyli się, jak pięknie jest wstawiać się za innymi; prosimy Go o dar widzialnej jedności wszystkich wierzących w Chrystusa”.

„Ojcze nasz”.

IV. KOMU WIERZĘ?

23. WIARA W BOGA JAKO AKT CAŁEGO CZŁOWIEKA

Cel ogólny

Ukazanie przymiotów wiary.

Kształtowanie postawy odpowiedzialnego wyznawania wiary.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- definiuje czym jest wiara (A.6),
- wymienia cechy aktu wiary (A.6).

Umiejętności

- wyjaśnia, na czym polegają postawy odrzucenia, obojętności oraz przyjęcia Boga (A.6).
- wyjaśnia treść rozmowy Jezusa z Ojcem (J 17,1-26),
- opisuje, czym jest wiara, rozumiana jako postawa całego życia (A.6.1).

Postawy

- nie zraża się trudnościami wiary (D.13.b),
- dba o rozwój własnej wiary (A.6.a),
- przyjmuje postawę ufności wobec Boga i odpowiedzialności za bliźnich,
- troszczy się o właściwą atmosferę i odpowiednie warunki do modlitwy (D.13.a).

Metody

Praca w zespołach, rozmowa kierowana, analiza tekstów, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Pismo Święte, Katechizm Kościoła Katolickiego, Franciszek, *Lumen fidei*, 26, *Wiara i rozum w pismach św. Edyty Stein oraz w nauczaniu Ojca Świętego Jana Pawła II*, E. Staniek, *Ewangelia dziś*, rok A, t. II, *Modlę się do Ciebie Panie*, Warszawa 1987, karty pracy.

MODLITWA

„Panie, spraw, żeby wiara moja była pełna, bez zastrzeżeń, żeby przeniknęła moje myśli, mój sposób sądzenia o rzeczach Bożych i o rzeczach ludzkich.

O Panie, spraw, żeby wiara moja była dobrowolna, to znaczy żebym osobiście zgodził się na tę wiarę i przylgnął do niej, ażeby przyjął wszelkiego rodzaju wyrzeczenia i wszelkie obowiązki, jakie ona niesie z sobą; i żeby ta wiara wyrażała szczyty mojej osobowości. Wierzę w Ciebie, o Panie”.

(Modlitwa Ojca Świętego Pawła VI o wiarę)

WPROWADZENIE

Słowa wiara najczęściej używamy jako aktu wiary naturalnej, kiedy wierzymy komuś lub w coś i na tej wierze opieramy swoje przekonania oraz jako aktu wiary religijnej, kiedy wierzymy Bogu i w Boga, a nasze życie to odzwierciedla. Człowiek wierzący potrzebuje zastanowienia się nad swoją wiarą. Jak kiedyś w Palestynie, tak i dziś na całym świecie Chrystus poprzez Kościół jest światłem pozwalającym znaleźć odpowiedź na najtrudniejsze nawet pytania. Trzeba tylko w Niego uwierzyć. Aby jednak uwierzyć i pokochać Boga, człowiek musi Go najpierw poznać.

Odczytanie tekstu z podręcznika ucznia.

„Edyta Stein, mimo że wzrastała w rodzinie głęboko wierzącej, straciła wiarę w Boga jako kilkunastoletnia dziewczyna. Przez wiele lat poszukiwała prawdy na drodze filozoficznych dociekań. Zostały one uwieńczone znalezieniem Prawdy Objawionej w Jezusie Chrystusie. Znamienne są jej słowa wypowiedziane kilka lat później: «Kto szuka prawdy, szuka Boga, choćby o tym nie wiedział.

Bóg jest prawdą». (...) Jej życie jest długą pielgrzymką filozofa, który chce się posługiwać wyłącznie rozumem w poszukiwaniu prawdy i który zdaje sobie sprawę, że jest to niemożliwe. Jest wędrowną uczonego, dla którego wiara przestaje być przeszkodą dla rozumu, a rozum przeszkodą dla wiary, dla którego dochodzenie do prawdy to jednocześnie jej poznawanie, miłowanie i wypływające z nich działanie. Zgoda rozumu na przyjęcie wiary – to dopiero połowa drogi. Spotkała już Chrystusa i znalazła prawdę, której tak namiętnie szukała. Jednak ostatni krok do pełnej wiary, będącej całkowitym zawierzeniem Bogu, nie mógł opierać się tylko na wysiłku rozumu. (...) Poza wielkimi zdolnościami intelektualnymi Edyta otrzymała też dar życia mistycznego. Napisała, że szczytem poznania Boga jest «teologia mistyczna», żywy kontakt z Bogiem we własnym przeżyciu. (...) Połączenie filozofii świadectwa z mistyką codzienności zaowocowało w życiu Edyty Stein połączeniem myślenia z życiem, poznania i wiary, rozumu i miłości” (*Wiara i rozum w pismach św. Edyty Stein oraz w nauczaniu Ojca Świętego Jana Pawła II*, Kraków, Communio Rucis. Centrum Kultury Duchowej, <http://www.comuniocrucis.pl/index.php?option>).

Każdy człowiek potrzebuje refleksji nad swoim życiem. Szuka odpowiedzi na pytanie, czym jest wiara w Boga? Jakie są jej źródła? Wiary, którą wyznajemy nie możemy zaakceptować i uznać za swoją, gdy nie rozumiemy jej treści oraz jeśli nie uświadomimy sobie istotnych cech, którymi się charakteryzuje.

ROZWINIĘCIE

Na dzisiejszym spotkaniu będziemy mówić, czym jest prawdziwa wiara i jakie są cechy aktu wiary.

Propozycja I

Uczniowie podzieleni zostają na zespoły, w których pracują nad uzupełnieniem poszczególnych rubryk w tabeli (dotyczące poszczególnych cech aktu wiary). Otrzymują taką samą kartę pracy z tekstami z Pisma Świętego oraz Katechizmu Kościoła Katolickiego i wybierają tekst najbardziej pasujący do danej cechy aktu wiary. Dokonują prezentacji na forum klasy i zapisują wybrane fragmenty w tabeli.

Mogą zdecydować, który spośród dwóch fragmentów bardziej pasuje. Katecheta podsumowuje pracę.

Propozycja II

Wszyscy uczniowie otrzymują kartę pracy. Każdy indywidualnie wypełnia tabelę. Po upływie 10 min. katecheta wskazuje wybranych uczniów do odczytania danej rubryki. Mogą zdecydować, który spośród dwóch fragmentów bardziej pasuje. Katecheta podsumowuje pracę. Karta pracy zostaje wklejona do zeszytów.

Cechy aktu wiary	Jak ukazuje daną cechę Pismo Święte?	Jak ukazuje daną cechę aktu wiary Katechizm Kościoła Katolickiego?	Jak staram się rozwijać w sobie daną cechę aktu wiary?
Dar łaski			
Rozumna			
Wolna			
Pewna			
Konieczna do zbawienia			
Eklezyjalność wiary			

Karta pracy.

„Wiara zaś jest poręką tych dóbr, których się spodziewamy, dowodem tych rzeczywistości, których nie widzimy” (Hbr 11,1).

„Jaki z tego pożytek, bracia moi, skoro ktoś będzie utrzymywał, że wierzy, a nie będzie spełniał uczynków? Czy [sama] wiara zdoła go zbawić?” (Jk 2,14).

„Dał im wolną wolę, język i oczy, uszy i serce zdolne do myślenia. Napełnił ich wiedzą i rozumem, o złu i dobru ich pouczył” (Syr 17,6-7).

„Mądrość woła na ulicach na placach głos swój podnosi;
nawołuje na drogach zgiełkliwych, w bramach miejskich przemawia” (Prz 1,20-21).

„Poprowadzę cię drogą mądrości, ścieżkami prawości powiodę.
Słuchaj, nauki i nie gardź nią, strzeż jej, gdyż ona twym życiem”
(Prz 4,11.13).

„Przeto wiara rodzi się z tego, co się słyszy, tym zaś, co się słyszy,
jest słowo Chrystusa” (Rz 10,17).

„Łaską bowiem jesteście zbawieni przez wiarę. A to pochodzi
nie od was, lecz jest darem Boga” (Ef 2, 8).

„Wy zatem, bracia, powołani zostaliście do wolności. Tylko
nie bierzcie tej wolności jako zachęty do hołdowania ciału, wręcz
przeciwnie, miłością ożywieni służcie sobie wzajemnie!” (Ga 5,13)

„Jezus obrócił się i widząc ją rzekł: «Ufaj córko! Twoja wiara cię
ocaliła». I od tej chwili kobieta była zdrowa” (Mt 9,22).

„I stad to [dziedzictwo] zależy od wiary, by było z łaski
i aby w ten sposób obietnica pozostała niewzruszona dla całego
potomstwa, nie tylko dla potomstwa opierającego się na Prawie,
ale i dla tego, które ma wiarę Abrahama” (Rz 4,16).

„Kto uwierzy i przyjmie chrzest, będzie zbawiony; a kto nie uwie-
rzy, będzie potępiony” (Mk 16,16).

„Wiara jest aktem osobowym, wolną odpowiedzią człowieka
na inicjatywę Boga, który się objawia (...)” (KKK 166).

„(...) Wiara nie jest jednak aktem wyizolowanym. Nikt nie może
wierzyć sam, tak jak nikt nie może żyć sam. Nikt nie dał wiary samemu
sobie, tak jak nikt nie dał sam sobie życia. Wierzący otrzymał wiarę
od innych, dlatego powinien ją przekazywać innym. Nasza miłość
do Jezusa i ludzi skłania nas do mówienia innym o naszej wierze (...)”
(KKK 166).

„Nic nie może tak umocnić naszej wiary i naszej nadziei, jak głębokie przekonanie wyryte w naszych duszach, że dla Boga nie ma nic niemożliwego. Jeśli nasz rozum przyjmie myśl o Bożej wszechmo-
cy, z łatwością i bez żadnego wahania uzna to wszystko, co następnie przedstawi nam do wierzenia (...)” (KKK 274).

„Wiara w Jezusa Chrystusa i w Tego, który Go posłał dla naszego zbawienia, jest konieczna do zbawienia. «Ponieważ bez wiary... nie można podobać się Bogu» (Hbr 11,6) i dojść do udziału w Jego synostwie, nikt nie może być bez niej usprawiedliwiony ani nie otrzyma życia wiecznego, jeśli nie «wytrwa w niej do końca» (Mt 10,22; 24,13)” (KKK 161).

„(...) Wiara jest darem Bożym, cnotą nadprzyrodzoną wlaną przez Niego” (KKK 153).

„W wierze rozum i wola człowieka współpracują z łaską Bożą (...)” (KKK 155).

„Wiara jest pewna, pewniejsza niż wszelkie ludzkie poznanie, ponieważ opiera się na samym słowie Boga, który nie może kłamać. Oczywiście prawdy objawione mogą wydawać się niejasne dla rozumu i doświadczenia ludzkiego, ale «pewność, jaką daje światło Boże, jest większa niż światło rozumu naturalnego»” (KKK 157).

„Wiara i nauka. «Chociaż wiara przewyższa rozum, to jednak nigdy nie może mieć miejsca rzeczywista niezgodność między wiarą i rozumem. Ponieważ ten sam Bóg, który objawia tajemnice i udziela wiary, złożył w ludzkim duchu światło rozumu, nie może przeczyć sobie samemu ani prawda nigdy nie może sprzeciwiać się prawdzie» (...)” (KKK 159).

„Aby wiara miała charakter ludzki, «człowiek powinien dobrowolnie odpowiedzieć Bogu wiarą: nikogo wbrew jego woli nie wolno do przyjęcia wiary przymuszać». «Bóg wzywa ludzi, aby Mu służyli w Duchu i prawdzie; wezwanie takie wiąże ich w sumieniu, ale nie zmusza...W najwyższym stopniu przejawiało się to w Jezusie Chrystusie». Jezus wprowadził wzywał do wiary i nawrócenia, ale nikogo do tego nie zmuszał (...)” (KKK 160).

Prezentacja pracy w grupach.

Cechy aktu wiary	Jak ukazuje daną cechę Pismo Święte?	Jak ukazuje daną cechę aktu wiary Katechizm Kościoła Katolickiego?	Jak staram się rozwijać w sobie daną cechę aktu wiary?
Dar łaski	Mt 9, 22; Ef 2,8	KKK 153; KKK 155	
Rozumna	Prz 1,20-21; Prz 4,11.13	KKK 159	
Wolna	Ga 5,13; Syr 17,6-7	KKK 160; KKK 166	
Pewna	Rz 10,17; J 1,18	KKK 274; KKK 157	
Konieczna do zbawienia	Hbr 11,1; Mk 16,16	KKK 161	
Eklezjalność wiary	Rz 4,16; Jk 2,14	KKK 166b	

Podsumowanie pracy w grupach.

Charakterystyczne cechy naszej wiary to dar od Boga, pewność, wolność, rozumność, jest konieczna do zbawienia. Bóg daje nam szczególną pomoc zwaną łaską, dzięki której jesteśmy w stanie uwierzyć w jego słowo. Od ludzkiej strony wiara jest przyjęciem prawd objawionych oraz samego Boga, dzięki otwarciu serca, umysłu i woli. Jest wolna, gdyż Bóg nikogo nie zmusza do przyjęcia prawdy o Nim, rozumna nie zaś bezkrytycznym przyjęciem twierdzeń dotyczących Boga. Jest konieczna do zbawienia, ale aby osiągnąć życie wieczne, trzeba wytrwać w niej do końca. Jej rozwój ma miejsce we wspólnocie, jaką jest Kościół.

„Według Biblii centrum człowieka stanowi serce, w którym spotykają się wszystkie jego wymiary, ciało i duch; głębia osoby oraz jej otwarcie na świat i na innych; rozum, wola i uczucia. Otóż jeśli serce zdolne jest zespalać razem te wymiary, to jest tak dlatego, że jest ono miejscem, gdzie otwieramy się na prawdę i miłość i zezwalamy, aby one w głębi dotknęły nas i przemieniły. Dzięki temu

zespoleniu wiary z miłością można zrozumieć formę poznania właściwą wierze, jej siłę przekonania, jej zdolność oświecania naszej drogi. Wiara poznaje w miarę jak jest związana z miłością, bowiem miłość wnosi światło, zrozumienie wiary rodzi się wtedy, gdy przyjmujemy wielką miłość Bożą, która nas przemienia wewnętrznie i daje nam nowe oczy, pozwalając widzieć rzeczywistość” (Franciszek, *Lumen fidei*, 26).

– Co pomaga nam w odkrywaniu wiary w Boga?

Człowiek otrzymał wielki dar od Boga, jakim jest wolna wola. Może wybrać drogę miłości, wiary i prawdy lub ją odrzucić. Postawa odrzucenia Boga to wykroczenie przeciwko woli Stwórcy, to grzech w sercu człowieka, który ma swoje korzenie w pierwszym nieposłuszeństwie.

Z obojętności wobec Boga wypływa obojętność wobec bliźniego. Człowiek myśli, że jest twórcą siebie, swojego życia, czuje się samowystarczalny, chce obyć się bez Boga.

Postawa przyjęcia to uznanie praw Stwórcy i kierowanie się nimi w życiu. Dzięki zaufaniu Bogu, wiara będzie wzrastała i rozwijała się w sercu człowieka.

ZAKOŃCZENIE

Bóg wzywa nas do umacniania naszej wiary zarówno dla dobra nas, jak i innych ludzi.

Odczytanie i analiza tekstu.

„Najprostszą formą publicznego wyznania wiary jest udział w niedzielnej Eucharystii. Już samo wędrowanie do kościoła jest wyznaniem naszej wiary, nie mówiąc o obecności przy ołtarzu, wspólnej modlitwie, śpiewie czy przyjmowaniu Komunii Świętej. Ta niedzielna praktyka religijna kształtuje z kolei wyznanie wiary w życiu codziennym. Tam, gdzie nie dociera religijna książka, kapłan, dociera wierzący chrześcijanin i rozlewa szczęście swojego serca na otoczenie. Staje się wówczas, jak Jan, drogowskazem ukazującym niełatwą, ale jedynie pewną i piękną drogę do prawdziwego szczęścia. Kto twierdzi, że wiara to jego prywatna sprawa, winien głębiej

przemyśleć Chrystusowe słowa: «Wy jesteście światłością świata». Wynika z nich, że otrzymaliśmy wiarę nie po to, by oświecała jedynie nasze serca, ale świat! To oświecenie świata dokonuje się często przez publiczne wyznanie wiary” (E. Staniek, *Ewangelia dziś, rok A, t. II*, s. 9-10).

- Co to znaczy „uwierzyć”?
- Dlaczego wiara nie jest prywatną sprawą człowieka?

Naszą wiarę powinniśmy pogłębiać i rozwijać dla własnego zbawienia oraz dla zbawienia wszystkich, aby wzbogacała się wiara całego Kościoła. Już w chwili chrztu świętego Chrystus skierował do nas wezwanie do dawania świadectwa wiary.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- W jaki sposób pogłębiam moją wiarę?
- Jakie są owoce mojej wiary?

ZESZYT UCZNIA

Zapis stanowi uzupełniona tabela lub wklejona karta pracy.

PRACA DOMOWA

Napisz, w czym przejawia się świadectwo wiary.

MODLITWA

„Jesteś to pewność – chociaż Tajemnica,
Tajemnica jak wszystko, co Tobą przeniknięte
Jak ja, jak najpospolitszy kwiat (...)
Wierzę, że to Ty jesteś prawdziwą radością mego serca.
Wierzę, że będziesz i jego ratunkiem”.
(*Modlę się do Ciebie Panie*, Warszawa 1987, s. 75)

24. W POSZUKIWANIU WIARY DOJRZAŁEJ

Cel ogólny

Uświadomienie, iż wiara dojrzała wymaga dziecięcego zaufania Bogu i współpracy z Jego łaską.

Kształtowanie postaw na drodze do pełnej dojrzałości w wierze.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- wymienia wykroczenia przeciwko Bogu (C.10.1),
- objaśnia etapy na drodze ku dojrzałości w wierze (A.6),
- wyjaśnia, na czym polega oddawanie czci Bogu (C.10.1).

Umiejętności

- opisuje, czym jest wiara rozumiana jako postawa całego życia (A.6.1),
- formułuje zasady wynikające z I przykazania Bożego (C.10.1),
- analizuje znaczenie wolności dla wiary bądź niewiary człowieka (A.6.3).

Postawy

- dba o rozwój własnej wiary (A.6.a),
- angażuje się w praktyki religijne indywidualnie i we wspólnocie Kościoła (C.10.c).

Metody

Praca w grupach, autorefleksja, dyskusja, rozmowa kierowana.

Środki dydaktyczne

Pismo Święte, Katechizm Kościoła Katolickiego, N. Janowiec, *Mój biegun to Chrystus. O przyjaźni z Bogiem i pomocy drugiemu człowiekowi mówi Jan Mela*, „Niedziela” 2019, nr 24, J. Augustyn, *Kto jest moim bliźnim*, Kraków 1996, Modlitwy i rozważania dla studentów, karty pracy.

MODLITWA

Śpiew: „Szukajcie wpierw Królestwa Bożego”.

Szukajcie wpierw Królestwa Bożego
i Jego sprawiedliwości
a wszystko inne będzie wam przydane
Allelu – Alleluja.

WPROWADZENIE

Odczytanie tekstu z podręcznika ucznia.

„O przyjaźni z Bogiem i pomocy drugiemu człowiekowi mówi Jan Mela rocznik 1988. W wieku 13 lat uległ ciężkiemu wypadkowi. W wyniku porażenia prądem amputowano mu lewe podudzie i prawe przedramię. Przeszedł skomplikowane leczenie, a dzięki rodzinie i wielu wspianiałym ludziom odzyskał wiarę w siebie i sens życia. W 2004 r. razem z Markiem Kamińskim zdobył oba bieguny polarne (...) 29 grudnia 2008 r. założył fundację Poza Horyzonty, która niesie pomoc niepełnosprawnym, szczególnie po wypadkach.

NATALIA JANOWIEC: – Podróżnik, najmłodszy w historii zdobywca biegunów (...) a przede wszystkim mężczyzna głębokiej wiary.

JAN MELA: – Wiara jest czymś, co we mnie ciągle wzrasta. To trójnóg, statyw, który aby stał, musi mieć trzy nogi. Bez jednej nie jest w stanie sobie poradzić. To taki mix wiary: w Boga, w siebie i drugiego człowieka stworzonego na obraz i podobieństwo Pana. Bardzo ważne jest, aby wiara nie przesłaniała człowiekowi Boga. Bez Niego nie jesteśmy sobie w stanie poradzić. Przez wiele lat żyłem właśnie w taki sposób, przez co potykałem się i upadałem.

– «Wy jesteście przyjaciółmi moimi». Jezus mówi tak do swoich uczniów. Jesteś osobą publiczną, powszechnie znaną. W świecie mediów i sławy nie wstydzisz się przyjaźni z Chrystusem.

– Miałem taki moment, że bardzo długo się tego wstydziłem, ale pomyślałem, że nie można być hipokrytą, że nie można gdzieś pojechać, świadczyć o Chrystusie, nazywać Go swym przyjacielem, a potem się Go wstydzić. Po jakimś czasie zrozumiałem dopiero, iż przyjaźń z Jezusem jest dla mnie wielką łaską. Dzięki tej relacji mogę ewangelizować i nie żałuję tego.

– Co najbardziej cenisz sobie w przyjaźni z Bogiem?

– Cenię nadzieję oraz sens. Ktoś ładnie powiedział, że wdzięczność za rzeczy trudne, za cierpienie nie jest według rozumu ludzkiego logiczna, ale ma głęboki sens.

– W dzieciństwie sporo przeżyłeś. Straciłeś dom, brata uległeś wypadkowi. Pan Bóg odmienił jednak to dramatyczne życie. Można powiedzieć, że jesteś zdobywcą najważniejszego bieguna – Jezusa Chrystusa.

– To prawda. Jestem zdobywcą najważniejszego bieguna – Jezusa Chrystusa. Myślę, że w naszym świecie, świecie zapatrzonym w sukces, jest o wiele łatwiej zdobyć bieguna czy inne osiągnięcia niż pochylić głowę, co jest konieczne. Powinniśmy szukać w sobie pokory i świadczyć o Jezusie Chrystusie. Są ludzie, których wiara katolicka jest bardzo chwiejna. My musimy pokazywać takim ludziom, że nie są sami, że wiara nie jest czymś chwilowym i beznadziejnym. Warto to przełamywać i pokazywać, że właśnie w tej wierze kryje się osoba Jezusa Chrystusa. (...)” (N. Janowiec, *Mój biegun to Chrystus. O przyjaźni z Bogiem i pomocy drugiemu człowiekowi mówi Jan Mela*, „Niedziela” 2019, nr 24, s. 28).

Czym jest „dojrzałość”? Można ją rozumieć jako pewien idealny wzorzec lub jako umiejętne i mądre kierowanie sobą. Osiąga się ją na różnych płaszczyznach życia: psychicznego, duchowego, fizycznego, społecznego, politycznego, ekonomicznego.

Dojrzała osobowość charakteryzuje się: realnym poznaniem świata, akceptacją siebie, postawą miłości, wewnętrzną integracją, odkrywaniem sensu życia, świadomością hierarchii wartości, szerokimi zainteresowaniami, realistyczną oceną świata, twórczością w jakiejś dziedzinie, gotowością do poświęceń. Takie przymioty ma wypracować człowiek na płaszczyźnie psychicznej. Dojrzała osobowość to osiągnięcie rozwoju na różnych poziomach. Bardzo ważna jest dojrzała postawa wiary.

ROZWINIĘCIE

Praca w grupach.

Uczniowie, pracując w grupach, szukają odpowiedzi na pytania.

Grupa I

„«Ja jestem Pan, twój Bóg, który cię wywiódł z ziemi egipskiej, z domu niewoli. Nie będziesz miał cudzych bogów obok Mnie! Nie będziesz czynił żadnej rzeźby ani żadnego obrazu tego, co jest na niebie wysoko, ani tego, co jest na ziemi nisko, ani tego, co jest w wodach pod ziemią! Nie będziesz oddawał im pokłonu i nie będziesz im służył, ponieważ Ja Pan, twój Bóg, jestem Bogiem zazdrosnym, który karze występki ojców na synach do trzeciego i czwartego pokolenia względem tych, którzy Mnie nienawidzą» (Wj 20,2-5).

– Jakie zasady wynikają z I przykazania Dekalogu?

Grupa II

„Pierwsze przykazanie domaga się od nas umacniania naszej wiary, strzeżenia jej z roztropnością i czujnością oraz odrzucania wszystkiego, co się jej sprzeciwia. Można w różny sposób zgrzeszyć przeciwko wierze. Dobrowolne wątplenie dotyczące wiary lekceważy to, co Bóg objawił i co Kościół podaje do wierzenia, lub też odmawia uznania tego za prawdziwe. Wątplenie niedobrowolne oznacza chwiejność w wierze, trudność w przewyciężaniu zarzutów związanych z wiarą lub też niepokój spowodowany jej niejasnością. Wątplenie może prowadzić do duchowego zaślepienia, jeśli jest dobrowolnie podtrzymywane» (KKK 2088).

– Jakie zasady wynikają z I przykazania Dekalogu?

Grupa III

„«Panu, Bogu swemu, będziesz oddawał pokłon» (Mt 4, 10). Adoracja Boga, zanoszenie do Niego modlitw, oddawanie należnej Mu czci, wypełnianie przyrzeczeń i złożonych Mu ślubów są aktami cnoty religijności, które wchodzą w zakres posłuszeństwa pierwszemu przykazaniu» (KKK 2135).

– Jakie zasady wynikają z I przykazania Dekalogu?

Grupa IV

„Obowiązek oddawania Bogu prawdziwej czci odnosi się do człowieka w wymiarze indywidualnym i społecznym. Jest to «tradycyjna

nauka katolicka o moralnym obowiązku ludzi i społeczeństw wobec prawdziwej religii i jedyne Kościoła Chrystusowego». Prowadząc nieustannie dzieło ewangelizacji, Kościół pracuje nad tym, by ludzie starali się o «kształtowanie w duchu chrześcijańskim sposobu myślenia i obyczajów, praw oraz ustroju własnej społeczności». Obowiązkiem społecznym chrześcijan jest szanowanie i pobudzanie w każdym człowieku umiłowania prawdy i dobra. Wymaga on od nich, by przyczyniali się do rozpowszechniania jedynej prawdziwej religii, która istnieje w Kościele katolickim i apostoelskim. Chrześcijanie są powołani, by być światłością świata. W ten sposób Kościół ukazuje królowanie Chrystusa nad całym stworzeniem, a szczególnie nad społecznościami ludzkimi” (KKK 2105).

– Jakie zasady wynikają z I przykazania Dekalogu?

Grupa V

„Jeżeli więc ustami swoimi wyznasz, że Jezus jest Panem, i w sercu swoim uwierzysz, że Bóg Go wskrzesił z martwych – osiągniesz zbawienie. Bo sercem przyjęta wiara prowadzi do usprawiedliwienia, a wyznawanie jej ustami – do zbawienia” (Rz 10,9-10).

– Czym jest wiara jako postawa całego życia człowieka?

Grupa VI

„Jezus domaga się dziecięcego zawierzenia Opatrzności Ojca niebieskiego, który troszczy się o najmniejsze potrzeby swoich dzieci: «Nie troszczcie się więc zbyt i nie mówcie: co będziecie jeść? co będziemy pić?... Ojciec wasz niebieski wie, że tego wszystkiego potrzebujecie. Starajcie się naprzód o Królestwo Boga i o Jego sprawiedliwość, a to wszystko będzie wam dodane» (Mt 6,31-33)” (KKK 305).

– Czym jest wiara jako postawa całego życia człowieka?

Grupa VII

„Tak więc młodość jest «wzrastaniem». Poprzez wszystko, co dotąd zostało na ten temat powiedziane, owo ewangeliczne słowo wydaje się szczególnie syntetyczne i sugestywne. Wzrastanie «w latach» odnosi się do naturalnego związku człowieka z czasem (...).

Odpowiada temu cały rozwój psychofizyczny: wzrastanie tych wszystkich energii, poprzez które konstryuuje się normalna ludzka indywidualność. Trzeba, ażeby procesowi temu odpowiadało «wzrastanie w mądrości i w łasce» (...)» (Jan Paweł II, „*Do Młodych całego świata*”. *List apostolski z okazji Międzynarodowego Roku Młodzieży*, 14).

– Czym jest wiara jako postawa całego życia człowieka?

Grupa VIII

„Życzę Wam również tego «wzrastania» przez obcowanie z Bogiem. (...) W sposób bezpośredni służy temu zwłaszcza modlitwa. Módlcie się i uczcie się modlitwy. (...) Wnikajcie w Słowo Boga Żywego, czytając i rozważając Pismo Święte. To wszystko są metody i środki zbliżania się do Boga i obcowania z Nim. (...) Starajcie się żyć w łasce Bożej” (Jan Paweł II, „*Do Młodych całego świata*”. *List apostolski z okazji Międzynarodowego Roku Młodzieży*, 14).

– Czym jest wiara jako postawa całego życia człowieka?

Grupa IX

„Przyjaciele, Jezus jest Panem ryzyka, tego wychodzenia zawsze poza. Jezus nie jest Panem komfortu, bezpieczeństwa i wygody. Aby pójść za Jezusem, trzeba mieć trochę odwagi, trzeba zdecydować się na zamianę kanapy na parę butów, które pomogą ci chodzić po drogach, które mogą otworzyć nowe horyzonty, nadających się do zarażenia radością, tą radością, która rodzi się z miłości Boga, radością, która pozostawia w twoim sercu każdy gest, każdą postawę miłosierdzia” (Franciszek, *Przemówienie wygłoszone w czasie nocnego czuwania modlitewnego podczas Światowych Dni Młodzieży*, Kraków, 30 lipca 2016 r.).

– Czym jest wiara jako postawa całego życia człowieka?

Prezentacja pracy w grupach.

Podsumowanie pracy w grupach.

Dojrzałość wiary w człowieku wymaga:

– oddawania czci jednemu Bogu,

- przyjęcia Jezusa jako swojego Pana, wiara zintegrowana z całą osobowością człowieka,
- szukania Królestwa Bożego poprzez całkowite zawierzenie Bogu,
- odczytania słów Boga z kart Pisma Świętego i rozważanie ich w swoim sercu, pogłębianie wiary,
- współpraca z łaską Bożą we wszystkich płaszczyznach życia, a szczególnie w służbie drugiemu człowiekowi,
- dawania świadectwa,
- postawy twórczości.

Postawa przyjęcia Boga jako swojego Pana i Zbawiciela to wsłuchanie się w głos dobrze uformowanego sumienia, to radość z codziennego trudu życia. Każdy grzech powoduje odrzucenie lub obojętność wobec Stwórcy.

ZAKOŃCZENIE

Dojrzałość w wierze wymaga ciągłej autorefleksji, podejmowania trudu pracy nad sobą przy współpracy z łaską Bożą tak, by kształtować w sobie wiarę stałą, pewną, żywą i nadprzyrodzoną.

„Miłość Boga i ludzi przychodzi w historii i poprzez całą historię człowieka. (...) Chodzi bowiem o «całą ludzką» historię: od narodzin aż do śmierci. Zrozumienie siebie, pojednanie z sobą, z bliźnimi, z Bogiem przychodzi poprzez zrozumienie celu i sensu swojej historii. W tej historii trzeba uczyć się odczytywać wszystko: «dar miłości» Boga, zwyczajną ludzką przyjaźń i miłość (nawet jeżeli jest ona bardzo niedoskonała), wszelkie dary naturalne, doświadczenia duchowe itd. Ale z drugiej strony trzeba także zobaczyć w naszej historii wszystko to, co jest trudne, bolesne i zawstydzające: zranienia osobiste (zwłaszcza zranienia w miłości), osobiste błędy, grzechy, porażki, zagubienia. (...) Integralne odczytanie swojej historii daje nam klucz do całościowego rozumienia siebie i odnalezienia prawdziwego wyjścia z naszych problemów. Dla chrześcijanina wejście w historię życia dokonuje się przede wszystkim poprzez medytację słowa Bożego. Modlitwa jest spotkaniem dwóch historii: wielkiej historii zbawienia z indywidualną, osobistą historią człowieka. Jest to włączenie mojej historii w historię zbawienia”.

(J. Augustyn, *Kto jest moim bliźnim*, Kraków 1996, s. 210)

Poprzez naszą codzienność, wzloty i upadki, dążymy do celu, jakim jest zbawienie. Historia Kościoła zna wielu świętych, którzy potrafili zawierzyć, miłować i szanować jedynego Boga. Należą do nich m.in. św. Augustyn, św. Franciszek, św. Jan Bosko, św. Tereska od Dzieciątka Jezus, św. Jan Paweł II.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Co powinienem uczynić, by pogłębić relację z Chrystusem?
- Jak wygląda moja współpraca z łaską Bożą w poszukiwaniu dojrzałej wiary?

ZESZYT UCZNIA

Uczestnictwo przez wiarę w życiu Boga sprawia, że stajemy się nowym człowiekiem. Dojrzałość wiary

w człowieku wymaga:

- oddawania czci jednemu Bogu,
- przyjęcia Jezusa jako swojego Pana, wiara zintegrowana z całą osobowością człowieka,
- szukania Królestwa Bożego poprzez całkowite zawierzenie Bogu,
- odczytania słów Boga z kart Pisma Świętego i rozważania ich w swoim sercu, pogłębiania wiary,
- współpracy z łaską Bożą we wszystkich płaszczyznach życia, a szczególnie w służbie drugiemu człowiekowi,
- dawania świadectwa,
- postawy twórczości.

Wiara stanie się postawą całego życia, jeśli uznamy Chrystusa jako naszą Drogę, Prawdę i Życie.

PRACA DOMOWA

Pomyśl, jak starasz się realizować poszczególne etapy prowadzące ku dojrzałej wierze.

MODLITWA

„Wierzę”.

„Jesteś, to pewność – chociaż Tajemnica,
Tajemnica jak wszystko, co Tobą Przeniknięte,
Jak ja, jak najpospolitszy kwiat.

Gdzie miłość – jesteś blisko.

Gdzie dobroć – dotykam Cię.

Gdzie prawda – słyszę Cię.

Gdzie piękno – widzę Cię.

Wierzę, że to Ty jesteś prawdziwą radością mego serca.

Wierzę, że będziesz i jego ratunkiem”.

(Autor nieznany, *Modlitwy i rozważania dla studentów*, s. 75)

25. OBRONA WIARY WOBEĆ WSPÓŁCZESNYCH ZAGROŻEŃ

Cel ogólny

Ukazanie współczesnych zagrożeń wiary.

Kształtowanie postawy odpowiedzialności za rozwój swojej wiary.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- wymienia wykroczenia przeciwko Bogu (C.10.1),
- definiuje pojęcia herezja, schizma, apostazja (A.6),
- objaśnia, z czego wynikają zagrożenia dla życia wiarą (A.6).

Umiejętności

- objaśnia etapy na drodze ku dojrzałości w wierze (A.6),
- wyjaśnia, na czym polega oddawanie czci Bogu (C.10.1),
- opisuje, czym jest wiara rozumiana jako postawa całego życia (A.6.1),
- formułuje zasady wynikające z I przykazania Bożego (C.10.1),
- analizuje znaczenie wolności dla wiary bądź niewiary człowieka (A.6.3).

Postawy

- dba o rozwój własnej wiary (A.6.a),
- podejmuje rozmowy z rówieśnikami na tematy wiary (A.6.b),
- angażuje się w praktyki religijne indywidualnie i we wspólnocie Kościoła (C.10.c).

Metody

Pogadanka, rozmowa kierowana, analiza tekstu biblijnego, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Pismo Święte, Katechizm Kościoła Katolickiego, Jan Paweł II, *Redemptor hominis*, Jan Paweł II, *Fides et ratio*, K. Pietrzyk, *Trzy minuty dla Boga*, Warszawa 2004, cz. 3.

MODLITWA

„Duchu Święty, który oświecasz...”.

WPROWADZENIE

Wiara jest wielkim skarbem i tajemnicą. W swej istocie wiara jest aktem rozumu i woli człowieka, wspomaganym Bożą łaską. Choć opiera się na zaufaniu Bogu, nie jest wolna od zagrożeń. Zagrożenia te są związane z szybko dokonującym się procesem przemian cywilizacyjnych. Wiele osób zagrożonych jest wiarą powierzchowną, kryzysem wiary prawdziwej, ateizmem, praktycznym materializmem i laicyzacją życia. Naszym zadaniem jest rozpoznać liczne współczesne zagrożenia i stawiać im czoła po to, aby ocalić w sobie skarb wiary, który daje życie wieczne.

Odczytanie świadectwa z podręcznika ucznia.

„Przeżywaliśmy w niedawnej przeszłości smutne czasy, kiedy komunistyczne władze w Polsce, walcząc z religią, zarządziły usunięcie krzyży z sal szkolnych. Między innymi zdjęto krzyże w Zespole Szkół Rolniczych w Miętnej koło Garwolina. Młodzież i kilku nauczycieli domagali się zawieszenia krzyży z powrotem, ale bezskutecznie. Wówczas, 7 marca 1984 r., młodzież przystąpiła do strajku. Przez cały miesiąc okupowała szkołę, modliła się, śpiewała pieśni religijne. Wreszcie władze szkolne ogłosiły zamknięcie szkoły, ale za parę dni pozwoliły na jej otwarcie i na powieszenie krzyży” (K. Pietrzyk, *Trzy minuty dla Boga*, Warszawa 2004, cz. 3, s. 22).

– Jaka powinna być nasza wiara?

ROZWINIĘCIE

Istnieje wiele zagrożeń wiary. Niektóre z nich spowodowane są przez ludzi, którzy nie służą Bogu, wzniesają spory przeciw nauczaniu Chrystusa i stają się powodem zgorszeń. Chrystus pragnie, abyśmy byli wolni od grzechu i nie ulegali rozpuście, nieczystości, chciwości, bałwochwalstwu i innym grzechom, abyśmy umieli skutecznie obronić naszą wiarę przed ułudą grzechu. Jeśli uda nam się obronić

przed pokusami i wytrwać w wierze, będziemy mieli swój udział i swoje miejsce w Królestwie Boga.

Odczytanie i analiza tekstów z Pisma Świętego, Katechizmu Kościoła Katolickiego oraz dokumentów św. Jana Pawła II.

„(...) zwycięstwem, które zwyciężyło świat, jest nasza wiara” (1J 5,4b).

„Nie będziesz miał żadnych innych bogów, oprócz Mnie” (Wj 20,3).

„W każdym położeniu bierzcie wiarę jako tarczę, dzięki której zdolacie zgasić wszystkie rozżarzone pociski Złego” (Ef 6,16).

„Proszę was jeszcze, bracia, strzeżcie się tych, którzy wzniecają spory i zgorszenia przeciw nauce, którą otrzymaliście. Strońcie od nich! Tacy bowiem ludzie nie Chrystusowi służą, ale własnemu brzuchowi, a pięknymi i pochlebnymi słowami uwodzą serca prostaczków” (Rz 16,17-18).

„Ku wolności wyswobodził nas Chrystus. A zatem trwajcie w niej i nie poddawajcie się na nowo pod jarzmo niewoli!” (Ga 5,1).

„O tym bowiem bądźcie przekonani, że żaden rozpustnik ani nieczysty, ani chciwiec – to jest bałwochwalca – nie ma dziedzictwa w królestwie Chrystusa i Boga. Niechaj was nikt nie zwodzi próżnymi słowami (...)” (Ef 5,5-6a).

– Co na temat wiary mówią poszczególne fragmenty Pisma Świętego?

Wiara odnosi zwycięstwo w świecie. Jest tarczą chroniącą nas przed atakami złego ducha. Nie bez przyczyny Apostołowie prosili Boga, aby przymnożył im wiary, bo to wiara daje usprawiedliwienie i sprawia, że człowiek nie podlega potępieniu. Owocem żywej wiary jest czynienie dobra.

„Wiara jest darem danym człowiekowi przez Boga. Ten nieoceniony dar możemy utracić. Św. Paweł ostrzega przed tym Tymoteusza: Wystąp w dobrej walce, «mając wiarę i dobre sumienie. Niektórzy

odrzuciwszy je, ulegali rozbiciu w wierze» (1Tm 1,18-19). Aby żyć, wzrastać i wytrwać w wierze aż do końca, musimy karmić ją słowem Bożym oraz prosić Pana, aby przyniósł nam wiary; powinna ona działać «przez miłość» (Ga 5,6), być podtrzymywana przez nadzieję i zakorzeniona w wierze Kościoła» (KKK 162).

„Niewiara jest lekceważeniem prawdy objawionej lub dobrowolną odmową dania przyzwolenia na nią. «Herezją nazywa się uporczywe, po przyjęciu chrztu, zaprzeczanie jakiejś prawdzie, w którą należy wierzyć wiarą Boską i katolicką, albo uporczywe powątpiewanie o niej; apostazją – całkowite porzucenie wiary chrześcijańskiej, schizmą – odmowę uznania zwierzchnictwa Biskupa Rzymu lub wspólnoty z członkami Kościoła uznającymi to zwierzchnictwo»” (KKK 2089).

„Człowiek dzisiejszy zdaje się być stale zagrożony przez to, co jest jego własnym wytworem, co jest wynikiem pracy jego rąk, a zarazem – i bardziej jeszcze – pracy jego umysłu, dążeń jego woli” (Jan Paweł II, *Redemptor hominis*, 15).

„Niektórzy przedstawiciele idealizmu starali się na różne sposoby przekształcić wiarę i jej treści (...) poddając się pojmowaniu racjonalnemu. Temu nurtowi przeciwstawiły się różne formy humanizmu ateistycznego (...). W sferze badań przyrodniczych rozpowszechniła się stopniowo mentalność pozytywistyczna, która nie tylko zerwała wszelkie powiązania z chrześcijańską wizją świata, ale – co najważniejsze – zrezygnowała też z wszelkich odniesień do wizji metafizycznej i moralnej. (...) Konsekwencje kryzysu racjonalistycznego przyjęły w końcu postać nihilizmu. Dla naszych współczesnych ma on swoisty urok jako filozofia nicości” (Jan Paweł II, *Fides et ratio*, 46).

– Co może stanowić zagrożenie wiary?

Wiara jest darem, który choć drogocenny, może zostać utracony. Grzechami przeciw wierze są: niewiara, herezja, apostazja i schizma. Zagrożenia, które współcześnie spotykają człowieka wiary, są nierzadko wytworem ludzkiej pracy i ludzkiego umysłu. Jednym z nich jest nihilizm, polegający na odrzucaniu i relatywizacji wszelkich przyjętych wartości, zasad i norm moralnych. W rezultacie człowiek doświadcza nicości i ona staje się jego filozofią. Skuteczne zapobieganie

zagrożeniom możliwe jest wówczas, gdy wiarę karmi się słowem Bożym, poznaje i wypełnia nauczanie Kościoła oraz prosi Boga o przy mnożenie wiary.

ZAKOŃCZENIE

Wiara jest darem Boga. Nie zostanie on odebrany przez Boga nawet wówczas, gdy człowiek zbłądzi. Jednak odejście od Chrystusa może stać się przyczyną lęku, egoizmu, niepokoju, poczucia niższości, winy, agresji, nudy. Znajomość stanów ducha staje się pierwszym krokiem do rozpoznania i uwolnienia się od nich. Sytuacje trudne zarówno wewnętrzne, jak i zewnętrzne, domagają się naszego nawrócenia, powierzenia się Chrystusowi i oczekiwania wszystkiego od Boga. Bóg zna człowieka, rozumie i przebacza; jest dobrym i miłującym Ojcem. Winniśmy nieustannie dbać o drogocenny dar wiary.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Jak często modłę się o umocnienie wiary?
- W jaki sposób staram się bronić wiary w Chrystusa?

ZESZYT UCZNIA

Wiara jest łaską daną nam przez Boga. Naszym zadaniem jest ją rozwijać i czynić doskonalszą oraz strzec jej przed współczesnymi zagrożeniami.

PRACA DOMOWA

Napisz, w jaki sposób chrześcijanin może umacniać wiarę.

MODLITWA

„Pan jest moim pasterzem, nie brak mi niczego.
Pozwala mi leżeć na zielonych pastwiskach.
Prowadzi mnie nad wody, gdzie mogę odpocząć:
orzeźwia moją duszę.

Wiedzie mnie po właściwych ścieżkach
przez wzgląd na swoje imię.
Chociażbym chodził ciemną doliną,
zła się nie ulękę,
bo Ty jesteś ze mną.
Twój kij i Twoja łaska
są tym, co mnie pociesza" (Ps 23,1-4).

26. WIERZĘ W BOGA WSZECHMOGĄCEGO – OPATRZNOŚĆ BOŻA

Cel ogólny

Ukazanie znaczenia wiary w Boga Ojca Wszechmogącego.

Kształtowanie postawy wierności Bogu, współpracy z Nim i oddawaniu Mu czci.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- wymienia przymioty Boga Ojca (A.7),
- podaje wykroczenia przeciwko wierze i Bogu w odniesieniu do I przykazania Dekalogu (C.10),
- podaje przykłady wpływu zabobonu, bałwochwalstwa, wróżbiarstwa, magii, ateizmu, symonii na relację z Bogiem (C.10.2),
- definiuje transcendencję i immanencję Boga wobec świata (A.7.2).

Umiejętności

- wyjaśnia, na czym polega tajemnica pozornej niemocy Boga (A.7),
- charakteryzuje przymioty i imiona Boga, a na ich podstawie omawia obraz Boga (A.7.1),
- odnosi prawdę o wszechmocy Boga do prawdy o ludzkiej wolności i jej konsekwencjach (A.7.3),
- uzasadnia, iż nie da się pogodzić ezoteryki z wiarą chrześcijańską (C.10.4).

Postawy

- rozwija w sobie postawę wiary i zaufania Bogu (A.7.a),
- kształtuje umiejętność odpowiedzialnego korzystania z wolności i postawę synowskiego zaufania (A.7.b),
- kształtuje postawę szacunku dla wcielenia Boga w Jezusie Chrystusie (A.7.c),
- pogłębia wiarę w jednego Boga (C.10.a),
- oddaje cześć jednemu Bogu (C.10.b).

Metody

Analiza tekstu, rozmowa kierowana, praca z podręcznikiem, dyskusja, metoda „słoneczka”, praca w grupach, słowa kluczowe, pogadanka, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Pismo Święte, Katechizm Kościoła Katolickiego, W. Hoffsümmer, *144 krótkie opowiadania*, Kielce 2004, „Bóg Ojciec”, 28 maja 1998 r., karty pracy.

MODLITWA

„Akt wiary”.

WPROWADZENIE

W historii ludzkości każda epoka miała własny obraz Boga. W religiach pogańskich bóg ukazywany był jako potężny władca. W pierwszych wiekach chrześcijaństwa, Bóg był przedstawiany jako miłujący król i stwórciel. W feudalizmie rozumiano Boga jako feudała, średniowiecze podkreśla bojaźń Bożą oraz pojmowało Go jako najwyższego sędziego. Okres oświecenia wierzy, że Bóg stworzył świat i więcej się nim nie zajmuje. Straszne wojny, I i II światowa oraz upadek moralny społeczeństw spowodował, że zaczęto spoglądać na Boga, jako miłosiernego Ojca. Obraz Boga zmienia się ku coraz pełniejszej osobowej relacji miłości ludzi z Bogiem, komunii życia z Nim. Bóg jest Panem Stwórcą nieba i ziemi, wszechmogący, miłujący, sprawiedliwy, wszechwiedzący, dobry, cierpliwy, miłosierny, jest Panem wymagającym, żąda wierności, zawiera przymierze z narodem wybranym.

Najpełniej Bóg objawił się przez zesłanie swojego Syna Jezusa Chrystusa, w niemocy Nazaretu i Golgoty. Wszystkie owocne sprawy na świecie, mają swój początek w tym co małe, ukryte, co jawi się jako beznadziejne przedsięwzięcie, w tym co biedne, bezsilne, ubogie.

Stosunek Boga do świata określa się przez pojęcie transcendencji i immanencji. Bóg jest całkowicie inny nieskończenie wyższy od świata tzn. transcendentny, bądź jest obecny w świecie w pewien charakterystyczny dla Niego sposób tzn. jest immanentny w stosunku do świata.

Na dzisiejszej katechezie zastanowimy się, jakie znaczenie ma dla nas fakt, że wierzymy w Boga Ojca Wszechmogącego.

Odczytanie tekstu listu z podręcznika ucznia.

„Mam 28 lat i moje życie upływało w rodzinie bez Boga i bez Miłości (...). Po długim czasie powróciłam do owczarni i z radością objęłam krzyż, który Chrystus podarował mi jako moje schody do Nieba; dając mi siłę do znoszenia wszystkiego, nawet tego, co wydaje się niemożliwe (...). Wydaje mi się, że narodziłam się ponownie. To, co się stało przewyższało wszelkie moje oczekiwania. W głębi serca szukałam Taty, który byłby czuły, godny zaufania, pełen miłości, z zawsze otwartymi ramionami, który nigdy by mnie nie odrzucił. Odkrycie Go i możliwość stwierdzenia, że przewyższa wszelkie moje pragnienia..., dowiedzieć się, że już od dzieciństwa, kiedy jeszcze Go nie znałam współczuł mi, widząc jak ojciec mnie odrzucał. Przycisnął mnie wówczas mocno do swego Serca, ocierając łzy z mojej twarzy i ku radości mojej duszy ciepło nazwał mnie córką! Odkryć w Nim najlepszego z ojców, przekonać się, że w mojej nicości On kocha mnie w sposób niepowtarzalny, zachwyciło mnie. Poczułam się wybrana przez Ojca. Od tego momentu w moim sercu rozwijała się Miłość, Miłość, która jest w stanie zapomnieć wszystko. Po raz pierwszy w moim życiu znalazłam prawdziwy Pokój i prawdziwą Radość” (List zamieszczony w periodyku: „Bóg Ojciec”, 28 maja 1998 r., s. 15).

- Co wpłynęło na przemianę życia bohaterki opowiadania?
- Z kim kojarzy się słowo „ojciec”?
- Co oznacza słowo „Wszechmogący”?
- Kto jest idealnym Ojcem i kto jest Wszechmogący?

Rozszerzymy swoją wiedzę na temat Boga jako Wszechmogącego Ojca oraz postaw człowieka, który ma Go czcić, miłować i szanować w oparciu o fragmenty Pisma Świętego i Katechizmu Kościoła Katolickiego.

ROZWINIĘCIE

Umieszczenie na tablicy planszy ze słowem:

BÓG

Wybrani uczniowie czytają teksty, a następnie zapisują na tablicy przymioty Boga.

„Wybrał się więc i poszedł do swojego ojca. A gdy był jeszcze daleko, ujrzał go jego ojciec i wzruszył się głęboko; wybiegł naprzeciw niego, rzucił mu się na szyję i ucałował go” (Łk 15,20).

„Choćby mnie opuścili ojciec mój i matka,
to jednak Pan mnie przygarnie” (Ps 27,10).

„Czyż może niewiasta zapomnieć o swym niemowlęciu, ta, która kocha syna swego łona? A nawet, gdyby ona zapomniała, Ja nie zapomnę o tobie” (Iz 49,15).

„Nie troszczcie się zbytnio o swoje życie, o to, co macie jeść i pić, ani o swoje ciało, czym się macie przyodziać. (...) Ojciec wasz niebieski wie, że tego wszystkiego potrzebujecie” (Mt 6,25.32).

„Szczęśliwy, komu pomocą jest Bóg Jakuba,
kto ma nadzieję w Panu, Bogu swoim,
który stworzył niebo i ziemię
i morze ze wszystkim, co w nich istnieje.
On wiary dochowuje na wieki,
daje prawo uciśnionym
i daje chleb głodnym (...)
Pan strzeże przychodniów,
chroni sierotę i wdowę (...)” (Ps 146,5-7.9).

„On leczy złamanych na duchu
i przewiązuje ich rany.
On liczbę gwiazd oznacza,
wszystkie je woła po imieniu.
Pan nasz jest wielki i zasobny w siły,
mądrość Jego jest niewypowiedziana. (...)
On niebo pokrywa chmurami,
deszcz przygotowuje dla ziemi;
sprawia, że góry wypuszczają trawę
«i zioła, by ludziom służyły»” (Ps 147,3-5.8).

„Pan podtrzymuje wszystkich, którzy padają
i podnosi wszystkich zgnębionych.
Oczy wszystkich oczekują Ciebie,
Ty zaś dajesz im pokarm we właściwym czasie.
Ty otwierasz swą rękę
i wszystko, co żyje, nasycasz do woli” (Ps 145,14-16).

„Ja jestem Pan, twój Bóg, który cię wywiódł z ziemi egipskiej,
z domu niewoli. Nie będziesz miał cudzych bogów obok Mnie!”
(Wj 20,2-5).

Pismo Święte wielokrotnie wyznaje prawdę w Bożą wszechmoc. Bóg jest Wszechmogący, ponieważ stworzył niebo i ziemię, dla Niego nic nie jest niemożliwe. Bóg rozporządza swoim dziełem zgodnie ze swoją wolą. On jest Panem wszechświata. Sam ustalił jego porządek oparty na prawach, które nim rządzą.

„Bóg jest Ojcem Wszechmogącym. Jego ojcostwo i Jego wszechmoc wyjaśniają się wzajemnie. Istotnie, On okazuje swoją ojcowską wszechmoc, gdy troszczy się o nasze potrzeby; przez przybrane synostwo, jakiego nam udziela («Będę wam Ojcem, a wy będziecie moimi synami i córkami – mówi Pan Wszechmogący» [2Kor 6,18]); a wreszcie przez swoje nieskończone miłosierdzie, ponieważ On najbardziej okazuje swą wszechmoc dobrowolnie odpuszczając grzechy” (KKK 270).

– Kiedy najbardziej uwidacznia się wszechmoc Boga?

„Bożą Opatrnością nazywamy zrzádenia, przez które Bóg prowadzi swoje stworzenie do doskonałości: Wszystko zaś, co Bóg stworzył, zachowuje swoją Opatrnością i wszystkim rządzi (...), bo «wszystko odkryte i odsłonięte jest przed Jego oczami» (Hbr 4,13), nawet to, co ma stać się w przyszłości z wolego działania stworzeń” (KKK 302).

– Czym jest Boża Opatrność?

„Świadectwa Pisma Świętego (...) są jednomyślne: troska Opatrności Bożej jest konkretna i bezpośrednia; obejmuje sobą wszystko, od rzeczy najmniejszych aż do wielkich wydarzeń świata i historii (...)” (KKK 303).

– Co obejmuje Boża Opatrzność?

„Wiara w Boga Ojca wszechmogącego może być wystawiona na próbę przez doświadczenie zła i cierpienia. Niekiedy Bóg może wydawać się nieobecny i niezdolny do przeciwstawienia się złu. Bóg Ojciec objawił jednak swoją wszechmoc w sposób najbardziej tajemniczy w dobrowolnym uniżeniu i w zmartwychwstaniu swego Syna, przez które zwyciężył zło. Chrystus ukrzyżowany jest więc «mocą Bożą i mądrością Bożą. To bowiem, co jest głupstwem u Boga, przewyższa mądrością ludzi, a co jest słabe u Boga, przewyższa mocą ludzi» (1Kor 1,24-25). W zmartwychwstaniu i wywyższeniu Chrystusa Ojciec «na podstawie działania (swojej) potęgi i siły» okazał «przeznaczony ogrom mocy względem nas wierzących» (Ef 1,19)” (KKK 272).

– Na czym polega „tajemnica pozornej niemocy Boga”?

„«W sprawach religijnych nikt nie powinien być przymuszany do działania wbrew swojemu sumieniu, ani nie powinno się przeszkadzać mu w działaniu według jego sumienia – prywatnym i publicznym, indywidualnym lub w łączności z innymi, byle w godziwym zakresie» (Sobór Watykański II, *Dignitatis humanae*, 1). Prawo to opiera się na samej naturze osoby ludzkiej, której godność pozwala jej dobrowolnie przyłączyć się do prawdy Bożej przekraczającej porządek doczesny (...)»” (KKK 2106).

– Jak można odnieść prawdę o wszechmocy Boga do prawdy o ludzkiej wolności?

Katecheta dokonuje podsumowania rozważań na temat Opatrzności Bożej.

Wiara w Bożą Opatrzność winna kształtować w nas postawę bezgranicznego zaufania do Boga. Wiara ta pozwala żywić świadomość, że zarówno ewolucja świata, jak dzieje ludzkości oraz losy poszczególnych ludzi są wyrazem Bożego zamysłu. Błędem byłoby takie rozumienie Opatrzności, które prowadziłoby do bierności, rezygnacji i przenoszenia odpowiedzialności za wszystko, co się dzieje na Boga. Opatrzność Boża nie tylko nie zwalnia człowieka z takiej odpowiedzialności, ale wręcz czyni go współsprawcą i współodpowiedzialnym

za dzieje świata, ludzkości i za własny los. Wolność to realizacja dobra. Jest pójściem za Bogiem prowadzącym człowieka do świętości. Wolność wymaga nieustannego słuchania Boga i siły w kroczeniu za Jego głosem. Pierwsze przykazanie Dekalogu wzywa do oddawania czci jednemu Bogu i mówi o wykroczeniach przeciwko wierze.

Umieszczenie na tablicy planszę z napisem:

„NIE BĘDZIESZ MIAŁ CUDZYCH BOGÓW PRZED MNA!”.

Podział uczniów na cztery grupy. Zadaniem uczniów jest dokonanie analizy I przykazania Dekalogu, a następnie wypełnienie tabeli.

Grupa I ZABOBON

„Pierwsze przykazanie zabrania oddawania czci innym bogom poza Jedynym Panem, który objawił siebie swojemu ludowi. Zakazuje zabobonu i bezbożności. Zabobon to pewnego rodzaju wynaturzony przerost religijności; bezbożność jest wadą sprzeciwiającą się, przez brak, cnocie religijności” (KKK 2110).

„Zabobon jest wypaczeniem postawy religijnej oraz praktyk, jakie ona nakłada. Może on także dotyczyć kultu, który oddajemy prawdziwemu Bogu, na przykład, gdy przypisuje się jakieś magiczne znaczenie pewnym praktykom, nawet uprawnionym lub koniecznym. Popaść w zabobon wiązać skuteczność modlitw lub znaków sakramentalnych jedynie z ich wymiarem materialnym, z pominięciem dyspozycji wewnętrznych, jakich one wymagają” (KKK 2111).

Grupa II BAŁWOCHWALSTWO

„Pierwsze przykazanie potępia politeizm. Domaga się od człowieka, by nie wierzył w innych bogów poza Bogiem i nie oddawał czci innym bóstwom poza Jedynym Bogiem” (KKK 2112).

„Bałwochwalstwo nie dotyczy tylko fałszywych kultów pogańskich. Pozostaje stałą pokusą wiary. Polega na ubóstwianiu tego, co nie jest Bogiem. Ma ono miejsce wtedy, gdy człowiek czci i wielbi

stworzenie zamiast Boga, bez względu na to, czy chodzi o innych bogów czy o demony (na przykład satanizm), o władzę, przyjemność, rasę, przodków, państwo, pieniądze itd. «Nie możecie służyć Bogu i Mamonie» – mówi Jezus (Mt 6,24) (...)» (KKK 2113).

„Adoracja Jedyne Boga integruje życie ludzkie. Przykazanie adoracji samego Pana czyni człowieka prostym i chroni go przed zupełnym rozbiciem. Bałwochwalstwo jest wypaczeniem wrodzonego zmysłu religijnego człowieka. Bałwochwalcą jest ten, kto «niezniszczalne pojęcie Boga odnosi do wszystkiego, tylko nie do Boga»” (KKK 2114).

Grupa III

WRÓŻBIARSTWO I MAGIA

„Należy odrzucić wszystkie formy wróżbiarstwa: odwoływanie się do Szatana lub demonów, przywoływanie zmarłych lub inne praktyki mające rzekomo odsłaniać przyszłość. Korzystanie z horoskopów, astrologia, chiromancja, wyjaśnianie przepowiedni i wróżb, zjawiska jasnowidztwa, posługiwanie się medium są przejawami chęci panowania nad czasem, nad historią i wreszcie nad ludźmi, a jednocześnie pragnieniem zjednania sobie ukrytych mocy. Praktyki te są sprzeczne ze czcią i szacunkiem – połączonym z miłą bojaźnią – które należą się jedynie Bogu” (KKK 2116).

„Wszystkie praktyki magii lub czarów, przez które dąży się do pozyskania tajemnych sił, by posługiwać się nimi i osiągać nadnaturalną władzę nad bliźnim – nawet w celu zapewnienia mu zdrowia – są w poważnej sprzeczności z cnotą religijności. Praktyki te należy potępić tym bardziej wtedy, gdy towarzyszy im intencja zaszkodzenia drugiemu człowiekowi lub uciekanie się do interwencji demonów. Jest również naganne noszenie amuletów. Spirytyzm często pociąga za sobą praktyki wróżbiarskie lub magiczne. Dlatego Kościół upomina wiernych, by wystrzegali się ich. Uciekanie się do tak zwanych tradycyjnych praktyk medycznych nie usprawiedliwia ani wzywania złych mocy, ani wykorzystywania łatwowierności drugiego człowieka” (KKK 2117).

Grupa IV BEZBOŻNOŚĆ

„Pierwsze przykazanie Boże potępia grzechy bezbożności, do których należą przede wszystkim: kuszenie Boga w słowach i czynach, świętokradztwo i symonia” (KKK 2118).

„Kuszenie Boga polega na wystawianiu na próbę – w słowach lub w uczynkach – Jego dobroci i wszechmocy. Właśnie w ten sposób Szatan chciał, by Jezus rzucił się ze Świątyni i aby przez to zmusił Boga do działania. Jezus przeciwstawia Mu słowa Boga: «Nie będziesz wystawiał na próbę Pana, Boga swego» (Pwt 6,16). Takie wystawianie Boga na próbę rani szacunek i zaufanie jakie należą się naszemu Stwórcy i Panu. Zawsze zawiera zwątpienie dotyczące Jego miłości, opatrności i mocy” (KKK 2119).

„Świętokradztwo polega na profanowaniu lub niegodnym traktowaniu sakramentów i innych czynności liturgicznych, jak również osób, rzeczy i miejsc poświęconych Bogu. Świętokradztwo jest grzechem ciężkim, zwłaszcza jeżeli jest popełnione przeciw Eucharystii, ponieważ w tym sakramencie jest obecne w sposób substancjalny Ciało samego Chrystusa” (KKK 2120).

„Symonia jest określana jako nabywanie lub sprzedawanie rzeczy-wistości duchowych. Czarnoksiężnikowi Szymonowi, chcącemu nabyć władzę duchową, której działanie widział w Apostołach, Piotr odpowiada: «Niech pieniądze twoje przepadną razem z tobą... gdyż sądziłeś, że dar Boży można nabyć za pieniądze» (Dz 8,20). Postąpił więc zgodnie ze słowami Jezusa: «Darmo otrzymaliście, darmo dawajcie!» (Mt 10,8)” (KKK 2121).

Jakie jest wykroczenie przeciwko pierwszemu przykazaniu Dekalogu? Znak zakazu	W czym się przejawia?	Podaj przykład z życia.	Jaki ma wpływ na relacje z Bogiem?	Co zrobić, żeby nie podejmować takich działań?
Zabobon				
Bałwochwalstwo				
Wróżbiarstwo i magia				
Bezbożność				

Wszystko, co istnieje jest rządzane Bożą Opatrznością. Opatrzność Boża to pełna miłości ojcowska troska Boga o stworzenia, zwłaszcza o człowieka.

„Bóg jest rzeczywistością, która wymyka się naszej zdolności wyczerpującego zrozumienia. (...) To On nas ocenia, rządzi nami, prowadzi nas, rozumie, choćbyśmy nie byli tego świadomi. Ale ten nieosiągalny w swojej istocie Bóg stał się bliski człowiekowi poprzez swoją Ojcowską miłość. (...) Bóg umiłował świat, który stworzył, a w nim umiłował ponad wszystko człowieka. A nawet wtedy, gdy człowiek sprzeniewierzył się tej pierwotnej miłości, Bóg nie przestał go kochać i podźwignął z upadku, bo jest Ojcem, bo jest miłością. Bóg objawił swą miłość w sposób ostateczny i najdoskonalszy w Chrystusie – w Jego krzyżu i w jego zmartwychwstaniu” (*Bóg jest miłością. VII pielgrzymka Jana Pawła II do Ojczyzny*, Olsztyn 1999, s. 221).

Człowiek jest wyjątkowym przedmiotem tej troski Boga, który nachyla się szczególnie nad biednymi i jest niezawodną pomocą w potrzebie.

ZAKOŃCZENIE

W różnych sytuacjach życia doświadczamy Bożej Opatrzności. Potrzebna jest tylko nasza wiara i współpraca z Jego łaską.

„W pewnej szkole w Afryce nie było środków na stypendia, a pieniądze na utrzymanie jednego z uczniów już się skończyły. Był gotowy spakować w środku lata swoje książki i wracać do domu. Kiedy dyrektor szkoły dowiedział się, że chłopiec chce wyjechać, wezwał go do siebie. Wysłuchał historii ucznia, a potem powiedział: «Nie wiem, jak cię tutaj utrzymamy, ale nie chcemy żebyś odchodził. Pozostawmy więc to, co niemożliwe, Bogu i zatroszczmy się o to, co możliwe». Finansowe problemy zostały w końcu rozwiązane. Uczeń opowiadał później: «Lekcja, którą otrzymałem wtedy w biurze dyrektora, była znacznie więcej warta niż pieniądze na szkołę!». Dzisiaj pracuje na kierowniczym stanowisku i jest odpowiedzialny za ponad pięć tysięcy pracowników. «To proste zdanie, że trzeba pozostawić Bogu to, co niemożliwe i samemu zatroszczyć się o to, co możliwe, pomogło mi w wielu tak zwanych sytuacjach bez wyjścia»” (W. Hoffsümmer, *144 krótkie opowiadania*, Kielce 2004, s. 80).

Chrystus, objawiając Boga jako swego i naszego Ojca, podnosi na nowy poziom Opatrzność Bożą nad światem i ludźmi. Nią Ojciec niebieski ogarnia wszystko, nawet wróble i włosy człowieka (por. Mt 10,29-30). Bóg zna potrzeby człowieka i zapewnia ich zaspokojenie.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Jakie znaczenie ma dla mnie fakt, że Bóg jest wszechmogący?
- W jaki sposób staram się odkrywać wolę Bożą w moim życiu?

ZESZYT UCZNIA

„Bożą Opatrznością nazywamy zrządzenia, przez które Bóg prowadzi swoje stworzenie do doskonałości: Wszystko zaś, co Bóg stworzył, zachowuje swoją Opatrznością i wszystkim rządzi (...), bo «wszystko

odkryte i odsłonięte jest przed Jego oczami» (Hbr 4,13), nawet to, co ma stać się w przyszłości z wolego działania stworzeń” (KKK 302).

Uczniowie przepisują również z tablicy wnioski wypracowane w trakcie katechezy oraz uzupełnioną tabelę.

PRACA DOMOWA

Podziękuj Bogu za Jego Opatrzność objawiającą się w Twoim życiu.

Napisz, jak odniesiesz prawdę o wszechmocy Boga do prawdy o ludzkiej wolności.

MODLITWA

„Akt miłości”.

27. WIERZĘ W JEZUSA CHRYSZTUSA

Cel ogólny

Ukazanie roli Jezusa Chrystusa w historii ludzkości i człowieka wierzącego.

Kształtowanie postawy naśladowania Chrystusa w swoim życiu.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- definiuje pojęcia „Wcielenie”, „Odkupienie”, „Zmartwychwstanie” (A.7),
- wymienia zapowiedzi ze Starego Testamentu, przyjście na świat Jezusa Chrystusa (C.10),
- wyjaśnia znaczenie słów: „Jezus”, „Chrystus”, „Syn Boży” (A.7).

Umiejętności

- wyjaśnia podwójną naturę Osoby Jezusa Chrystusa (A.13.3),
- wskazuje wypełnienie zapowiedzi Starego Testamentu w Jezusie Chrystusie (A.13.1),
- analizuje, dlaczego Jezus przyszedł na świat.

Postawy

- z szacunkiem wypowiada tytuły Jezusa i używa ich w osobistej modlitwie (A.13.a),
- uznaje w Jezusie Boga (A.13.b).

Metody

Wywiad, analiza tekstu źródłowego, dyskusja, rozmowa kierowana, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Pismo Święte, Katechizm Kościoła Katolickiego, Jan Paweł II, *Warto być człowiekiem. Jubileusz młodzieży (15.04.1984)*, Watykan 1985, Jan Paweł II, *Modlitwa na Jubileuszowy Rok Odkupienia*, Jan Paweł II, *Moc Odkupienia zamieszkała pomiędzy nami*, karty pracy.

MODLITWA

Wspólne odczytanie tekstu modlitwy Ojca Świętego.

„Jezu Chryste, Synu Boga Żywego,
który przyjąłeś ciało z Dziewicy Maryi
i stałeś się Człowiekiem za sprawą Ducha Świętego!
Jezu Chryste, Odkupicielu człowieka!
Ty, który jesteś wczoraj i dzisiaj,
Tenże sam i na wieki!
Spraw, abyśmy...
jeszcze bardziej miłowali Ciebie
i wszystkie tajemnice Twego życia,
od poczęcia i narodzenia
aż do krzyża i zmartwychwstania.
Bądź z nami przez te tajemnice,
Bądź z nami w Duchu Świętym...”
(Jana Pawła, *Modlitwa na Jubileuszowy Rok Odkupienia*)

WPROWADZENIE

Na dzisiejszej katechezie będziemy analizować dalszą część *Cre-do*. Zastanowimy się, co to oznacza, że wierzymy w Jezusa Chrystusa, który jest Synem Bożym, który umarł i zmartwychwstał dla naszego zbawienia.

Odczytanie i krótka analiza świadectw z podręcznika ucznia.

„«Robert Lewandowski – napastnik piłkarskiej reprezentacji Polski.
– Przyjąłem ten breloczek, ponieważ jestem katolikiem i nie wstydzę się Jezusa, ani swojej wiary. Wiem, że Pan Bóg na pewno cały czas nade mną czuwa. Jeśli chodzi o wiarę, to wiadomo, że we współczesnym życiu i świecie wszystko idzie bardzo szybko, nieraz zapominamy o naszych wartościach o tym, co tak naprawdę jest dla nas najważniejsze. Dlatego też wiara pomaga mi na boisku, ale też i poza nim, aby być po prostu dobrym człowiekiem i popełniać jak najmniej błędów».

«Kuba Błaszczykowski – reprezentant Polski w piłce nożnej.

Rozumiem, że wiara może być dla kogoś sprawą indywidualną, aczkolwiek dla mnie osobiście jest bardzo ważną rzeczą. Myślę,

że każdy z nas w momencie, w którym jest ciężko, kiedy są problemy i nie można już liczyć na lekarzy, na inne rzeczy, wtedy zaczyna się odwoływać do wiary, wtedy są te momenty, kiedy prosi się Jezusa, Boga aby dał zdrowie, nie zawsze pamiętając o tym na co dzień. Dlatego ja osobiście z dużą wiarą na co dzień i z dużym przekonaniem o tym, że Chrystus pomaga w życiu codziennym, staram się w pewnym sensie namawiać ludzi do tego, aby nie zapominali o tym, co jest dla nas najważniejsze, czyli wiara modlitwa»”.

(<https://www.mt1033.pl/swiadectwa>).

Człowiek doświadcza w życiu wielu trudności, cierpienia, ale również chwil pełnych radości, optymizmu, nadziei. Idąc za Chrystusem i zawierając Mu każdy dzień, odnajdujemy pokój serca i cel życia.

ROZWINIĘCIE

Odczytanie i analiza wybranych tekstów.

„Jezus w języku hebrajskim oznacza: «Bóg zbawia». W chwili Zwiastowania anioł Gabriel nadaje Mu jako własne imię Jezus, które wyraża zarówno Jego tożsamość, jak i posłanie. Ponieważ jedynie Bóg «może odpuszczać grzechy» (Mk 2,7), to On w Jezusie, swoim odwiecznym Synu, który stał się Człowiekiem, «zbawi... lud od jego grzechów» (Mt 1,21). W ten sposób w Jezusie Bóg wypełnia całą historię zbawienia dla dobra ludzi” (KKK 430).

– Co oznacza imię Jezus?

„Chrystus jest greckim tłumaczeniem hebrajskiego pojęcia «Mesjasz», które znaczy «namaszczone». Pojęcie to stało się imieniem własnym Jezusa, ponieważ On doskonale wypełnił Boskie posłanie, które pojęcie to oznacza. Istotnie, w Izraelu namaszczano w imię Boże tych, którzy zostali konsekrowani przez Boga do misji zleconej przez Niego. Byli to królowie, kapłani, (...) prorocy. Takim namaszczonym miał być przede wszystkim Mesjasz, którego Bóg miał posłać, by zapoczątkował ostatecznie Jego Królestwo (...)” (KKK 436).

– Co oznacza imię Chrystus?

„Ewangelie przytaczają w dwóch uroczystych chwilach – podczas Chrztu i Przemienienia Chrystusa – głos Ojca, który określa Go jako swego «Syna umiłowanego» (...)» (KKK 444).

„Po zmartwychwstaniu Chrystusa Jego Boskie Synostwo ukazuje się w mocy Jego uwielbionego Człowieczeństwa; Jezus został ustanowiony «według Ducha Świętości przez powstanie z martwych pełnym mocy Synem Bożym» (Rz 1,4) (...)» (KKK 445).

„(...) W czasie całego życia publicznego Jezusa znaki Jego panowania nad naturą, nad chorobami, nad demonami, nad śmiercią i grzechem, ukazywały Jego Boską najwyższą władzę» (KKK 447).

– Co świadczy o tym, że Jezus Chrystus jest Synem Bożym?

Wierzmy, że Jezus Chrystus jest Synem Bożym, który umarł i zmartwychwstał dla naszego zbawienia. Już samo imię Jezus, w języku hebrajskim oznacza „Bóg zbawia”. W Jezusie Bóg wypełnia całą historię zbawienia dla dobra ludzi. Boży zamysł zbawienia przez wydanie na śmierć „Sługi” Sprawiedliwego (Iz 53,11) został zapowiedziany w Starym Testamencie jako tajemnica powszechnego odkupienia, to znaczy wykupu, który wyzwala ludzi z niewoli grzechu. Proroctwa mesjańskie w Starym Testamencie zapowiadały przyjście na świat Syna Bożego, który wypełni misję daną od Ojca.

Praca w grupach

Podział uczniów na cztery grupy. Każda grupa otrzymuje kartę pracy. Czas pracy 10 minut.

Grupa I

„(...) wyznajemy w Credo Nicejsko-Konstantynopolitańskim: «Dla nas ludzi i dla naszego zbawienia zstąpił z nieba. I za sprawą Ducha Świętego przyjął ciało z Maryi Dziewicy»» (KKK 456).

„Słowo stało się Ciałem, aby nas zbawić i pojednać z Bogiem (...)» (KKK 457).

„(...) abyśmy poznali w ten sposób miłość Bożą (...)» (KKK 458).

„(...) by być dla nas wzorem świętości (...)» (KKK 459).

„(...) by uczynić nas «uczestnikami Boskiej natury» (...)” (KKK 460).

„Opierając się na słowach św. Jana («Słowo stało się Ciałem» [J 1,14]), Kościół nazywa «Wcieleniem» fakt, że Syn Boży przyjął naturę ludzką, by dokonać w niej naszego zbawienia (...)” (KKK 461).

„(...) Syn Boży stał się prawdziwie Człowiekiem, pozostając prawdziwie Bogiem. Jezus Chrystus jest prawdziwym Bogiem i prawdziwym Człowiekiem (...)” (KKK 464).

- Czym jest Wcielenie?
- Jaki był cel Wcielenia?

Grupa II

„Całe życie Chrystusa jest misterium Odkupienia. Odkupienie przychodzi do nas przede wszystkim przez krew Krzyża, ale to misterium jest obecne w dziele całego życia Chrystusa; jest już w Jego Wcieleniu, przez które, stawszy się ubogim, ubogacił nas swoim ubóstwem; w Jego życiu ukrytym, w którym przez swoje poddanie naprawia nasze nieposłuszeństwo; w Jego słowie, przez które oczyszcza słuchaczy; w Jego uzdrowieniach i egzorcyzmach, przez które «On wziął na siebie nasze słabości i nosił nasze choroby» (Mt 8,17); w Jego Zmartwychwstaniu, przez które nas usprawiedliwia” (KKK 517).

„Całe bogactwo Chrystusa «jest przeznaczone dla każdego człowieka, ono jest dobrem każdego człowieka». Chrystus nie żył dla siebie, ale dla nas, od chwili Wcielenia «dla nas ludzi i dla naszego zbawienia» aż do swojej śmierci «za nasze grzechy» (1Kor 15,3) i Zmartwychwstania «dla naszego usprawiedliwienia» (Rz 4,25). Także teraz jeszcze jest On naszym «Rzecznikiem wobec Ojca» (1J 2,1), «bo zawsze żyje, aby się wstawiać» za nami (Hbr 7,25)” (KKK 519).

- Jak w życiu Jezusa realizuje się misterium Odkupienia?
- Jakie ma ono znaczenie dla człowieka?

Grupa III

„(...) Karą za grzechy ludzi, popełnione po grzechu pierworodnym, była śmierć. Bóg posyłając własnego Syna w postaci sługi, w postaci człowieka upadłego i poddanego śmierci z powodu grzechu, «dla nas grzechem uczynił Tego, który nie znał grzechu, abyśmy się stali w Nim sprawiedliwością Bożą» (2Kor 5,21)” (KKK 602).

„(...) Bóg, czyniąc Go (...) solidarnym z nami jako grzesznikami, «własnego Syna nie oszczędził, ale Go za nas wszystkich wydał» (Rz 8,32), abyśmy zostali «pojednani z Bogiem przez śmierć Jego Syna» (Rz 5,10)” (KKK 603).

„Wydając swego Syna za nasze grzechy, Bóg ukazuje, że Jego zamiysł wobec nas jest zamiysłem życzliwej Miłości, która poprze-dza wszelką zasługę z naszej strony: «W tym przejawia się miłość, że nie my umiłowaliśmy Boga, ale że On sam nas umiłował i posłał Syna swojego jako Ofiarę przebłagalną za nasze grzechy» (1J 4,10)” (KKK 604).

- Dlaczego Bóg zesłał na świat swego Syna?
- Czym Bóg się kierował?

Grupa IV

„(...) Kościół (...) naucza, że Chrystus umarł za wszystkich ludzi bez wyjątku: «Nie ma, nie było i nie będzie żadnego człowieka, za którego nie cierpiałby Chrystus»” (KKK 605).

„Syn Boży «z nieba zstąpił nie po to, aby pełnić swoją wolę, ale wolę Tego, który Go posłał» (J 6,38) (...)” (KKK 606).

„Podejmując w swoim ludzkim sercu miłość Ojca do ludzi, Jezus «do końca ich umiłował» (J 13,1), ponieważ «nie ma większej miłości od tej, gdy ktoś życie swoje oddaje za przyjaciół swoich» (J 15,13). (...) Istotnie, przyjął On w sposób dobrowolny mękę i śmierć z miłości do Ojca i do ludzi, których Ojciec chce zbawić: «Nikt Mi (życia) nie zabiera, lecz Ja od siebie je oddaję» (J 10,18). Syn Boży wydaje się więc na śmierć aktem najwyższej wolności” (KKK 609).

- Dlaczego Jezus przyszedł na świat?
- Czym się kierował, wypełniając plan Ojca?

Liderzy grup przedstawiają wyniki pracy i zapisują na tablicy.

Podsumowanie pracy w grupach.

Boży zamysł zbawienia przez wydanie na śmierć „Sługi” Sprawiedliwego (Iz 53,11) został zapowiedziany w Starym Testamencie jako tajemnica powszechnego odkupienia, która wyzwala ludzi z niewoli grzechu.

„On wyrósł przed nami jak młode drzewo
i jakby korzeń z wyschniętej ziemi. (...)
Wzgardzony i odepchnięty przez ludzi,
Mąż boleści, oswojony z cierpieniem,
jak Ktoś, przed Kim się twarze zakrywa,
wzgardzony tak, iż mieliśmy Go za nic.
Lecz On się obarczył naszym cierpieniem,
On dźwigał nasze boleści,
a myśmy Go za skazańca uznali,
chłostanego przez Boga i zdeptanego.
Lecz On był przebity za nasze grzechy,
zdruzgotany za nasze winy.
Spadła Nań chłosta zbawienna dla nas,
a w Jego ranach jest nasze zdrowie.
Wszyscyśmy pobłądzili jak owce,
każdy z nas się obrócił ku własnej drodze,
a Pan zwałił na Niego
winy nas wszystkich.
Dręczono Go, lecz sam się dał gnębić,
nawet nie otworzył ust swoich. (...)
Jeśli On wyda swe życie na ofiarę za grzechy,
ujrzy potomstwo, dni swe przedłuży,
a wola Pańska spełni się przez Niego. (...)
Zacny mój Sługa usprawiedliwi wielu,
ich nieprawości On sam dźwigać będzie. (...)
A On poniósł grzechy wielu,
i oręduje za przestępcami” (Iz 53,2-7.10b.11b.12b).

Misterium Paschalne, które znajduje się w centrum Dobrej Nowiny, ma dwa aspekty: przez swoją śmierć Chrystus wyzwala nas od grzechu; przez swoje zmartwychwstanie otwiera nam dostęp do nowego życia (por. KKK 654). Dowodem na to jest pusty grób oraz ukazywanie się

Chrystusa Zmartwychwstałego (chrystofanie). Jezus najpierw ukazuje się Marii Magdalenie i innym kobietom, które przyszły namaścić Jego ciało, a następnie Piotrowi i pozostałym Apostołom.

ZAKOŃCZENIE

Papież Jan Paweł II zwraca uwagę, że w Chrystusie odkrywamy pełnię człowieczeństwa:

„Warto być człowiekiem, ponieważ Ty byłeś Człowiekiem! Ponieważ przyszedłeś na świat, aby dać świadectwo prawdzie! Ponieważ byłeś – przez miłość – całkowicie «dla drugih». Ponieważ wypełniłeś człowieczeństwo prostą, przejrzystą i niepodważalną treścią!

Dajesz nam wciąż odpowiedź na te pytania, które nurtują człowieka, a najbardziej człowieka młodego (...).

Nauczcie się od Chrystusa – Odkupiciela przewyższającego grzech, przewyższającego egoizm oraz ukrytą w nim poządlliwość oczu, ciała i pychę żywota. Ukrytą w nim postawę: «nie będę służył».

Nauczcie się również z doświadczenia Niedzieli Palmowej oddawać siebie, swoje «ja», swoje życie w jego pełnym i całkowitym wymiarze – Bogu nade wszystko (...)” (Jan Paweł II, *Warto być człowiekiem. Jubileusz młodości* [15.04.1984], Vaticana 1985, s. 376-379).

Idąc za Chrystusem, odkrywamy sens i cel własnego życia, nasze człowieczeństwo. Uczymy się miłować Boga i bliźniego przez bezinteresowną służbę i okazywanie miłosierdzia.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Jak staram się naśladować Chrystusa w moim życiu?
- W jaki sposób przyjmuję cierpienia i trudności codziennego życia?

ZESZYT UCZNIA

Zapis stanowią wnioski przedstawione na tablicy.

PRACA DOMOWA

Na podstawie wypowiedzi zamieszczonej w podręczniku, napisz, do czego wzywa nas Jan Paweł II.

MODLITWA

Wspólne odczytanie tekstu modlitwy Ojca Świętego.

„Dziękujemy Ci, Ojcze nasz, za Słowo, które stało się Ciałem
i w noc betlejemską zamieszkało pomiędzy nami (por. J 1,14).

Dziękujemy Ci za Słowo, w którym odwiecznie zamierzyłeś stworzyć świat, by świadczył o Tobie samym.

Dziękujemy Ci za to, że w Twoim Słowie umiłowaleś człowieka «przed założeniem świata» (Ef 1,4).

Dziękujemy Ci za to, że w Nim – umiłowanym Twym Synu – postanowiłeś odnowić całe stworzenie, postanowiłeś odkupić człowieka.

Dziękujemy Ci, Ojcze Przedwieczny, za betlejemską noc Bożego Narodzenia, kiedy Słowo stało się Ciałem

i moc Odkupienia zamieszkała pomiędzy nami...”

(Jan Paweł II, *Moc Odkupienia zamieszkała pomiędzy nami*)

28. JEZUS CHRYSZTUS – POŚREDNIK I PEŁNIA OBJAWIENIA

Cel ogólny

Ukazanie Jezusa Chrystusa jako jedynego Pośrednika między Bogiem a ludźmi.

Kształtowanie postawy zawierzenia Chrystusowi.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- wymienia teksty biblijne mówiące o Jezusie jako Pośredniku (A.13),
- wymienia motywy przyjścia Boga na ziemię (A.13.2).

Umiejętności

- wyjaśnia, dlaczego Jezusa nazywamy Pełnią Objawienia (A.13),
- wskazuje wypełnienie zapowiedzi Starego Testamentu w Jezusie Chrystusie (A.13.1).

Postawy

- z szacunkiem wypowiada tytuły Jezusa i używa ich w osobistej modlitwie (A.13.a),
- uznaje w Jezusie Boga (A.13.b).

Metody

Analiza tekstu źródłowego, dyskusja, praca w grupach, praca z podręcznikiem, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Pismo Święte, Katechizm Kościoła Katolickiego, *Słownik biblijny „Od A do Z”*, św. Ambroży, *Modlę się do Ciebie, Panie*, Warszawa 1987.

MODLITWA

Boże, Ojczy nasz!

Od Twojej mocy oczekuję siły do sprzeciwiania się wszystkiemu, co Tobie jest przeciwne.

Od Twojej mądrości – daru przewidywania wszystkiego, co mogłoby Cię obrazić.

Od Twojej dobroci – daru łaski przyłgnięcia do Ciebie na zawsze i nie sprzeciwiania się nigdy Twojej woli.

Przez Chrystusa Pana naszego. Amen.

WPROWADZENIE

Relacja między Bogiem i ludźmi może mieć dwojaki charakter. Jako przekazywanie ludziom woli, prawa czy wręcz słów Boga – będzie to funkcja prorocka. Jako przewodniczenie czy pośredniczenie w oddawaniu czci Bogu – będzie to funkcja kapłańska i królewska. Chrystus te dwa wymiary połączył w sobie. Stając się jednocześnie przekazicielem woli i prawa Bożego oraz reprezentantem ludzkości, dokonał Odkupienia.

Odczytanie pierwszego świadectwa z podręcznika ucznia

„Jezus! Mój Bóg, mój Król, mój Zbawiciel! Ten, który mnie wybrał i wezwał po imieniu. Prowadzi mnie tam gdzie On chce. A ja staram się iść za Nim. To trudna droga, czasem zawracam, odchodzę, upadam... czeka, woła, podnosi. Już kiedyś zbawił mnie od moich grzechów i słabości. Zgodził się umrzeć na krzyżu za mnie, zamiast mnie. Gdyby nie Jezus czekałaby mnie śmierć. Ale On umarł za mnie, a potem zmartwychwstał, zwyciężył śmierć. Zwyciężył moją śmierć. Jezus daje mi życie. Jego wybieram na mojego Króla, chcę żyć tak jak On naucza, Jemu chcę podporządkować wszystko. Ty Jezu jesteś moim Życiem. Amen Karolina”.

(<http://tmoch.net/jupgrade/index.php/wzasigu/swiadectwa>).

Katecheta pisze na tablicy:

POŚREDNIK TO...

Uczniowie kończą zdanie wybranymi przez siebie propozycjami.

– Co oznacza termin „pośrednik”?

Chrystus jest pierwszorzędnym, najwyższym i jedynym pośrednikiem między Bogiem i ludźmi. Potwierdza to tradycja liturgiczna, w której wszystkie modlitwy kończą się konkluzją, zawierającą słowa: „Przez Chrystusa Pana naszego”.

ROZWINIĘCIE

Bóg chce nawiązać relacje z ludźmi. W Starym Testamencie spotykamy wielu pośredników, to znaczy osób, którym Bóg zlecił jakąś misję do spełnienia wśród ludzi, np. Abraham, Mojżesz, prorocy. Pośrednicy ci przygotowywali i zapowiadali przyjście jedynego Pośrednika, którym jest Jezus Chrystus. Do tej godności został On powołany przez Ojca. Jako Słowo, które stało się Ciałem, Jezus przemawia i działa równocześnie w imieniu Boga i ludzi.

Odczytanie i analiza tekstów biblijnych.

„Albowiem jeden jest Bóg, jeden też Pośrednik między Bogiem a ludźmi, Człowiek, Chrystus Jezus” (1Tm 2,5).

„Chrystus zjawiwszy się jako Arcykapłan (...) nie przez krew kozłów i cielców, lecz przez własną krew wszedł raz na zawsze do Miejsca Świętego, zdobywszy wieczne odkupienie (...) krew Chrystusa, który (...) złożył Bogu samego siebie jako nieskalaną ofiarę, oczyści wasze sumienia (...) abyście służyć mogli Bogu żywemu. I dlatego jest Pośrednikiem Nowego Przymierza. (...) Chrystus bowiem wszedł nie do świątyni, zbudowanej rękami ludzkimi (...) ale do samego nieba, aby teraz wstawiać się za nami przed obliczem Boga” (Hbr 9,11-12.14-15.24).

- Jaką rolę pełni Jezus między Bogiem a ludźmi?
- Na czym polega pośrednictwo Chrystusa?

Narodzenie Jezusa Chrystusa, Syna Bożego, Mesjasza, Syna Człowieczego było zapowiedziane w pismach Starego Testamentu. Sięgnijmy do tych prorockich zapowiedzi.

„Wprowadzam nieprzyjaźń między ciebie a niewiastę, między potomstwo twoje a potomstwo jej: ono zmiażdży ci głowę, a ty zmiażdżysz mu piętę” (Rdz 3,15).

– Kogo zapowiada słowa z Protoewangelii?

„A ty, Betlejem, ziemio Judy, nie jesteś zgoła najlichsze spośród głównych miast Judy, albowiem z ciebie wyjdzie władca, który będzie Pasterzem ludu mego, Izraela, a pochodzenie Jego od początku, od dni wieczności” (Mi 5,1).

– Gdzie narodzi się Mesjasz?

„Oto Panna pocznie i porodzi Syna” (Iz 7,14).

– Kto będzie Matką Mesjasza?

„Kiedy wypełnią się twoje dni... wtedy wzbudzę po tobie potomka twojego... i utwierdzę Jego królestwo. On zbuduje dom imieniu memu, a Ja utwierdzę tron Jego królestwa na wieki. Ja będę mu ojcem, a on będzie Mi synem.” (2Sm 7,12-14).

– Kogo zapowiadają słowa prorocтва?

„Wszystko przekazał mi Ojciec mój. Nikt nie zna Syna tylko Ojciec, ani Ojca nikt nie zna, tylko Syn i ten, komu Syn zechce objawić” (Mt 11,27).

„Głoszę to, co widziałem u Mego Ojca. (...) Gdyby Bóg był waszym Ojcem, to i Mnie byście miłowali. Ja bowiem od Boga wyszedłem i przychodzę. Nie wyszedłem od siebie, lecz On Mnie posłał” (J 8,38.42).

„«Wielokrotnie i na różne sposoby przemawiał niegdyś Bóg do ojców przez proroków, a w tych ostatecznych dniach przemówił do nas przez Syna» (Hbr 1,1-2). Chrystus, Syn Boży, który stał się Człowiekiem, jest jedynym, doskonałym i ostatecznym Słowem Ojca. W Nim powiedział On wszystko i nie będzie już innego słowa oprócz Niego” (KKK 65).

– Jaka jest relacja między Ojcem a Synem?

To, że Chrystus jest jedynym Pośrednikiem, nie oznacza wcale, że skończyła się definitywnie rola ludzi w historii zbawienia.

Katecheta dokonuje podsumowania.

Jezus jest Mesjaszem, to znaczy zapowiadany przez proroków Starego Testamentu i oczekiwanym przez naród izraelski Zbawicielem świata. Jezus nie nazywał siebie publicznie Mesjaszem i zabraniał tego Apostołom. Czynił tak ze względu na żywione przez Żydów błędne wyobrażenia o roli oczekiwanego Mesjasza jako doczesnego, zwycięskiego władcy Izraela. Nazywał siebie natomiast Synem Człowieczym jako władcę wiecznego królestwa Bożego. Chrystus sprawuje swoje pośrednictwo poprzez Kościół. W sposób szczególny funkcję pośrednictwa pełnią kapłani. Nie są oni jednak pośrednikami w sensie ścisłym, są jedynie pośrednimi ogniwami poprzez które jedyny Pośrednik dosięga wszystkich ludzi.

Praca w grupach.

Podział uczniów na cztery grupy. Każda grupa otrzymuje kartę pracy. Czas pracy 5 minut.

Grupa I

„On jest obrazem Boga niewidzialnego – Pierworodnym wobec każdego stworzenia, bo w Nim zostało wszystko stworzone: i to, co w niebiosach, i to, co na ziemi, byty widzialne i niewidzialne, czy Trony, czy Panowania, czy Zwierzchności, czy Władze. Wszystko przez Niego i dla Niego zostało stworzone. On jest przed wszystkim i wszystko w Nim ma istnienie. I On jest Głową Ciała – Kościoła. On jest Początkiem, Pierworodnym spośród umarłych, aby sam zyskał pierwszeństwo we wszystkim. Zechciał bowiem Bóg, aby w Nim zamieszkała cała Pełnia i aby przez Niego znów pojednać wszystko z sobą: przez Niego – i to, co na ziemi, co w niebiosach, wprowadziwszy pokój przez krew Jego krzyża” (Kol 1,15-20).

„Jezus zapytał ich: «A wy za kogo Mnie uważacie?» Odpowiedział Szymon Piotr: «Ty jesteś Mesjasz, Syn Boga żywego». Na to Jezus mu rzekł: «Błogosławiony jesteś, Szymonie, synu Jony. Albowiem nie objawiły ci tego ciało i krew, lecz Ojciec mój, który jest w niebie»” (Mt 16,15-17).

– Za kogo uczniowie uważali Jezusa?

– Kim jest Jezus i jaką ma rolę do spełnienia według św. Piotra?

Grupa II

„Ja jestem krzewem winnym, wy – latoroślami. Kto trwa we Mnie, a Ja w nim, ten przynosi owoc obfity, ponieważ beze Mnie nic nie możecie uczynić. Ten, kto we Mnie nie trwa, zostanie wyrzucony jak winna latorośl i uschnie. I zbiera się ją, i wrzuca do ognia, i płonie” (J 15,5-6).

– Co to znaczy trwać w Chrystusie?

– Jak nazywa siebie Jezus?

Grupa III

„Wszyscy ludzie są uwikłani w grzech Adama. Stwierdza to św. Paweł: «Przez nieposłuszeństwo jednego człowieka wszyscy stali się grzesznikami» (Rz 5,19); «Przez jednego człowieka grzech wszedł na świat, a przez grzech śmierć i w ten sposób śmierć przeszła na wszystkich ludzi, ponieważ wszyscy zgrzeszyli... » (Rz 5,12). Apostoł przeciwstawia powszechności grzechu i śmierci powszechność zbawienia w Chrystusie: «Jak przestępstwo jednego spowodowało na wszystkich ludzi wyrok potępiający, tak czyn sprawiedliwy Jednego (Chrystusa) spowoduje na wszystkich ludzi usprawiedliwienie dające życie» (Rz 5,18)” (KKK 402).

– Z czego wyzwala nas Jezus?

Grupa IV

„Kościół przyniósł Polsce Chrystusa – to znaczy klucz do rozumienia tej wielkiej i podstawowej rzeczywistości, jaką jest człowiek. Człowieka bowiem nie można do końca zrozumieć bez Chrystusa. Nie może zrozumieć ani kim jest, ani jaka jest jego właściwa godność, ani jakie jest jego powołanie i ostateczne przeznaczenie. Nie może tego wszystkiego zrozumieć bez Chrystusa. I dlatego Chrystusa nie można wyłączać z dziejów człowieka w jakimkolwiek miejscu ziemi” (Jan Paweł II, Warszawa, 2 czerwca 1979 r.).

– Jaką rolę odgrywa Chrystus w życiu człowieka?

Jezus jest żywym objawieniem Boga. On tylko jest w stanie poznać Ojca i objawić Go innym. Życie Jezusa, ukoronowane Jego śmiercią i zmartwychwstaniem, pozwala poznać objawienie miłości Boga

wobec ludzi. Objawienie poprzez czyny pozostałoby niezrozumiałe, gdyby Jezus nie wyjaśnił słowami znaczenia swoich czynów i całego swojego życia.

ZAKOŃCZENIE

Pośrednictwo Jezusa jest widoczne od chwili Wcielenia. Przez to, że Syn Boży stał się Człowiekiem, w Nim Bóg stał się niejako widzialny. Rolę Pośrednika spełnia Jezus przez swoją Ofiarę, która jedna ludzkość z Bogiem. Ofiara ta ma wartość nieskończoną, bo złożył ją Syn Boży w imieniu wszystkich ludzi i dlatego nazywamy Go jedynym Pośrednikiem Nowego Przymierza. Wyznajemy tę prawdę, gdy na zakończenie modlitwy eucharystycznej we Mszy Świętej mówimy: „Przez Chrystusa, z Chrystusem i w Chrystusie, Tobie Boże, Ojcie Wszechmogący, (...) wszelka cześć i chwała (...)”.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- W jaki sposób staram się wypowiadać tytuły Jezusa?
- Jak realizuję zadanie bycia chrześcijaninem?

ZESZYT UCZNIA

„Wielokrotnie i na różne sposoby przemawiał niegdyś Bóg do ojców przez proroków, a w tych ostatecznych dniach przemówił do nas przez Syna» (Hbr 1,1-2). Chrystus, Syn Boży, który stał się Człowiekiem, jest jedynym, doskonałym i ostatecznym Słowem Ojca. W Nim powiedział On wszystko i nie będzie już innego słowa oprócz Niego” (KKK 65).

PRACA DOMOWA

Napisz, w czym przejawia się pośrednictwo Jezusa Chrystusa.

MODLITWA

„Wszystko mamy w Chrystusie.

Wszystkim dla nas jest Chrystus. (...)

Jeśli pragniesz nieba –

On jest drogą.

Jeśli chcesz uniknąć ciemności –

On jest światłem.

Jeśli szukasz pokarmu –

On jest pożywieniem”.

(św. Ambroży, *Modłę się do Ciebie Panie*, Warszawa 1987, s. 82)

29. OTRZYMALIŚCIE DUCHA PRZYBRANIA ZA SYNÓW

Cel ogólny

Ukazanie zadań, jakie wynikają z synostwa Bożego.

Kształtowanie postawy wdzięczności Bogu za przyjęte sakramenty wtajemniczenia.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- wymienia znaki i symbole w liturgii sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego (B.5),
- podaje, jak przebiega celebrowanie sakramentu chrztu świętego, bierzmowania, Eucharystii,
- interpretuje czynności wykonywane podczas liturgii sakramentów wtajemniczenia (B.5.2).

Umiejętności

- wyjaśnia istotę grzechu pierwotnego (A.12),
- charakteryzuje biblijną historię grzechu pierwotnego (A.12.2),
- wyjaśnia, że chrzest, bierzmowanie i Eucharystia są sakramentami wtajemniczenia chrześcijańskiego (B.5.1),
- analizuje obrzędy wtajemniczenia chrześcijańskiego (B.5.3).

Postawy

- wyraża wdzięczność Bogu i ludziom za przyjęte sakramenty wtajemniczenia (B.5.a),
- rozwija w sobie świadomość przyjętego chrztu (B.5.b).

Metody

Pogadanka, rozmowa kierowana, analiza tekstu biblijnego, metaplan, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Pismo Święte, Katechizm Kościoła Katolickiego, Benedykt XVI, Kraków, 28 maja 2006 r., K. Guzowski, *Modlitwy do Ducha Świętego o przemianę życia*, Częstochowa 2018, K. Pietrzyk, *Trzy minuty dla Boga*, Warszawa 2004, kartki A-4, mazaki.

MODLITWA

„Kochany mój Boże, dziękuję Ci za sakramenty, poprzez które nieustannie odnawiasz swoje przymierze z nami, a my pociągnięci Twą łaską zapraszamy Ciebie w nasze codzienne i zwykłe życie. Uwielbiam Cię, Boże, za to, że przez Ducha Świętego zawarłeś przymierze żywe i nierozterwalne, którego trwałość opiera się na Jego mocy i miłości. (...) Chwała Ojcu i Synowi, i Duchowi Świętemu. Amen” (K. Guzowski, *Modlitwy do Ducha Świętego o przemianę życia*, Częstochowa 2018, s. 209).

WPROWADZENIE

Odczytanie świadectwa z podręcznika.

„Pewien misjonarz w Afryce ochrzcił 80-letniego Murzyna. Po dwóch latach człowiek ten ciężko zachorował. Wezwany doń misjonarz zapytał chorego, ile ma lat. Ten odpowiedział: «Dwa lata...». Misjonarz zaśmiał się. Wówczas staruszek wytłumaczył mu, że dopiero od chrztu zaczął żyć po ludzku i dlatego liczy swój wiek od tej chwili”.

(K. Pietrzyk, *Trzy minuty dla Boga*, Warszawa 2004, s. 30)

Przez chrzest święty zostaliśmy odrodzeni do nowego życia i zobowiązani do wierności Bogu. Zostaliśmy wyzwoleni spod niewoli grzechu, a przez to wezwani do miłości. Jako dzieci Boga wiemy, że całe nasze życie to nieustanna walka dobra ze złem, walka wewnętrzna, zmaganie się w drodze do Królestwa Niebieskiego. Bóg nie jest tylko Dawcą życia. Jest także naszym Ojcem, ponieważ dał nam godność dzieci Bożych. Mówi o tym Pismo Święte.

ROZWINIĘCIE

Odczytanie i analiza tekstów źródłowych.

„A wąż był bardziej przebiegły niż wszystkie zwierzęta lądowe, które Pan Bóg stworzył. On to rzekł do niewiasty: «Czy rzeczywiście Bóg powiedział: Nie jedzcie owoców ze wszystkich drzew tego ogrodu?» Niewiasta odpowiedziała wężowi: «Owoce

z drzew tego ogrodu jeść możemy, tylko o owocach z drzewa, które jest w środku ogrodu, Bóg powiedział: Nie wolno wam jeść z niego, a nawet go dotykać, abyście nie pomarli». Wtedy rzekł wąż do niewiasty: «Na pewno nie umrzecie! Ale wie Bóg, że gdy spożyjecie owoc z tego drzewa, otworzą się wam oczy i tak jak Bóg będziecie znali dobro i zło».

Wtedy niewiasta spostrzegła, że drzewo to ma owoce dobre do jedzenia, że jest ono rozkoszą dla oczu i że owoce tego drzewa nadają się do zdobycia wiedzy. Zerwała zatem z niego owoc, skosztowała i dała swemu mężowi, który był z nią: a on zjadł. A wtedy otworzyły się im obojgu oczy i poznali, że są nady; splekli więc gałązki figowe i zrobili sobie przepaski. Gdy zaś mężczyzna i jego żona usłyszeli kroki Pana Boga przechadzającego się po ogrodzie, w porze kiedy był powiew wiatru, skryli się przed Panem Bogiem wśród drzew ogrodu. Pan Bóg zawołał na mężczyznę i zapytał go: «Gdzie jesteś?» On odpowiedział: «Usłyszałem Twój głos w ogrodzie, przestraszyłem się, bo jestem nagi, i ukryłem się». Rzekł Bóg: «Któż ci powiedział, że jesteś nagi? Czy może zjadłeś z drzewa, z którego ci zakazałem jeść?» Mężczyzna odpowiedział: «Niewiasta, którą postawiłeś przy mnie, dała mi owoc z tego drzewa i zjadłem». Wtedy Pan Bóg rzekł do niewiasty: «Dlaczego to uczyniłaś?» Niewiasta odpowiedziała: «Wąż mnie zwiódł i zjadłam» (Rdz 3,1-10).

- Co jest istotą grzechu pierworodnego?
- Jak wyjaśniali pierwsi ludzie swój grzech przed Bogiem?

„Czyż nie wiadomo wam, że my wszyscy, którzyśmy otrzymali chrzest zanurzający w Chrystusa Jezusa, zostaliśmy zanurzeni w Jego śmierć? Zatem przez chrzest zanurzający nas w śmierć zostaliśmy razem z Nim pogrzebani po to, abyśmy i my wkroczyli w nowe życie – jak Chrystus powstał z martwych dzięki chwale Ojca. (...) Otóż, jeżeli umarliśmy razem z Chrystusem, wierzymy, że z Nim również żyć będziemy, wiedząc, że Chrystus powstawszy z martwych już więcej nie umiera, śmierć nad Nim nie ma już władzy. Bo to, że umarł, umarł dla grzechu tylko raz, a że żyje, żyje dla Boga. Tak i wy rozumieście, że umarliście dla grzechu, życie zaś dla Boga w Chrystusie Jezusie” (Rz 6,3-4.8-11)

- Jaką rolę pełni sakrament chrztu świętego?

„Kielich błogosławieństwa, który błogosławimy, czy nie jest udziałem we Krwi Chrystusa? Chleb, który łamiemy, czyż nie jest udziałem w Ciele Chrystusa? Ponieważ jeden jest chleb, przeto my, liczni, tworzymy jedno Ciało. Wszyscy bowiem bierzemy z tego samego chleba” (1Kor 10,16-17).

„«Ja jestem chlebem żywym, który zstąpił z nieba. Jeśli kto spożywa ten chleb, będzie żył na wieki. Chlebem, który Ja dam, jest moje ciało za życie świata». (...) Rzekł do nich Jezus: «Zaprawdę, zaprawdę, powiadam wam: Jeżeli nie będziecie spożywali Ciała Syna Człowieczego i nie będziecie pili Krwi Jego, nie będziecie mieli życia w sobie. Kto spożywa moje Ciało i pije moją Krew, ma życie wieczne, a Ja go wskreszę w dniu ostatecznym»” (J 6,51.54-55).

– Jaką rolę pełni sakrament Eucharystii?

„Kiedy Apostołowie w Jerozolimie dowiedzieli się, że Samaria przyjęła słowo Boże, wysłali do niej Piotra i Jana, którzy przyszli i modlili się za nich, aby mogli otrzymać Ducha Świętego. Bo na żadnego z nich jeszcze nie zstąpił. Byli jedynie ochrzczeni w imię Pana Jezusa. Wtedy więc wkładali [Apostołowie] na nich ręce, a oni otrzymywali Ducha Świętego” (Dz 8, 14-17).

– W jaki sposób Apostołowie udzielali Ducha Świętego – bierzmowania?

„Wtajemniczenie chrześcijańskie dokonuje się przez trzy sakramenty: chrzest, który jest początkiem nowego życia; bierzmowanie, które jest jego umocnieniem, i Eucharystię, która karmi ucznia Ciałem i Krwią Chrystusa, by przekształcić go w Niego” (KKK 1275).

– Jakie sakramenty nazywane są sakramentami wtajemniczenia chrześcijańskiego?

Wtajemniczenie chrześcijańskie to włączenie do wspólnoty wierzących w Chrystusa. Przez sakramenty święte mamy być znakiem zmartwychwstałego Jezusa. Chrzest święty wprowadza w życie nadprzyrodzone, bierzmowanie umacnia w Duchu Świętym, Eucharystia daje siłę do życia z Bogiem, dla Boga i dla drugiego człowieka.

Wykład katechety na temat sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego. Można również rozdać materiał uczniom do odczytania, zaś katecheta podsumowuje każdy zaprezentowany materiał o danym sakramencie.

Celebracja sakramentu chrztu	Wyjaśnienie czynności wykonywanych podczas liturgii sakramentu chrztu
K: Drodzy rodzice i chrzestni, jakie imię wybieracie dla swojego dziecka?	Kościół od starożytności zaleca, aby dziecku nadawano imię świętego patrona, jeżeli pierwsze imię nie jest związane z żadnym świętym, zaleca się aby drugie imię było chrześcijańskie.
K: O co prosicie Kościół Boży dla swoich dzieci? R: O chrzest.	Chrzest gładzi grzech pierworodny, wszystkie grzechy osobiste a także kary za grzechy. Pozostają w ochrzczonej pewne konsekwencje grzechu, takie jak cierpienie, choroba, słabość charakteru, skłonność do grzechu. „Najświętsza Trójca daje ochrzczonej łaskę uświęcającą, łaskę usprawiedliwienia, która: – uzdalnia go do wiary w Boga, do pokładania w Nim nadziei i miłowania Go przez cnoty teologalne; – daje mu zdolność życia i działania pod natchnieniem Ducha Świętego pośrednictwem Jego darów; – pozwala mu wzrastać w dobru przez cnoty moralne” (KKK 1266).
K: Drodzy rodzice, prosząc o chrzest dla swoich dzieci, przyjmujecie na siebie obowiązek wychowania ich w wierze, aby zachowując Boże przykazania, miłowały Boga i bliźniego, jak nas nauczał Jezus Chrystus. Czy jesteście świadomi tego obowiązku? R: Jesteśmy świadomi.	Rodzice przyjmują na siebie odpowiedzialność za wiarę i chrześcijańskie wychowanie swoich dzieci. Swe zobowiązania wypowiadają, kiedy publicznie proszą o chrzest dla swojego dziecka, znaczą je znakiem krzyża oraz wyrzekają się Szatana i składają wyznanie wiary. Na znak przyjętych zobowiązań trzymają zapaloną świecę i otrzymują błogosławieństwo dla ojców i matki.
K: A wy drodzy chrzestni, czy jesteście gotowi pomagać rodzicom tych dzieci w wypełnianiu ich obowiązku? R: Jesteśmy gotowi.	Rodzice chrzestni powinni dawać przykład swojego życia chrześcijańskiego i wspierać rodziców w wychowaniu dziecka.

K: Wspólnota chrześcijańska przyjmuje Cię z wielką radością. W imieniu tej wspólnoty znacę cię znakiem krzyża. <i>(Kreśli znak krzyża na czole dziecka)</i> K: Rodzice lub chrzestni zróbcie na czole dziecka znak krzyża Jezusa Chrystusa naszego Zbawiciela. <i>(Rodzice kreślą znak krzyża)</i> K: Czy chcecie, aby N. otrzymał chrzest w wierze Kościoła, która przed chwilą wyznaliśmy? R: Chcemy. K: N ja ciebie chrzczę w imię Ojca, i Syna, i Ducha Świętego. Chwała Ojcu i Synowi i Duchowi Świętemu. Jak była na początku, teraz i na zawsze i na wieki wieków. Amen. Bóg Wszechmogący, Ojciec naszego Pana, Jezusa Chrystusa, który was uwolnił z grzechu i odrodził z wody i z Ducha Świętego, niech sprawi, abyście jako chrześcijanie włączeni do ludu Bożego wytrwali w jedności Chrystusem Kapłanem, Prorokiem i Królem na życie wieczne. Wszyscy: Amen.	„Znak krzyża na początku celebracji wyciska pieczęć Chrystusa na tym, który ma do Niego należeć, i oznacza łaskę odkupienia, jaką Chrystus nabył dla nas przez swój Krzyż” (KKK 1235). Woda chrzcielna świecona jest przez specjalną modlitwę. „(...) W sposób najbardziej znaczący dokonuje się chrztu przez trzykrotne zanurzenie w wodzie chrzcielnej. Już od starożytności może on być także udzielany przez trzykrotne polanie wodą głowy kandydata (KKK 1239). „Namaszczenie krzyżmem świętym, wonnym olejem poświęconym przez biskupa, oznacza dar Ducha Świętego dla neofity. Stał się on chrześcijaninem, to znaczy «namaszczonym» Duchem Świętym, wszczepionym w Chrystusa, który jest namaszczonej jako kapłan, prorok i król” (KKK 1241).
---	--

Celebracja sakramentu Eucharystii	Wyjaśnienie czynności wykonywanych w czasie liturgii eucharystycznej
Liturgia słowa	Liturgia słowa składa się z fragmentu tekstu Starego Testamentu, „pisma apostolskiego”, to znaczy listu i Ewangelii. Homilia wyjaśnia usłyszane słowa i zachęca do stosowania ich w życiu. Do ołtarza przynosi się, niekiedy procesjonalnie, chleb i wino, które przez kapłana zostaną ofiarowane w imię Chrystusa w Ofierze eucharystycznej oraz staną się w niej Jego Ciałem i Krwią. „Chrześcijanie od początku przynoszą na Eucharystię, wraz z chlebem i winem, dary, które mają być rozdane potrzebującym. Ten zwyczaj kolekty, zawsze aktualny, czerpie z przykładu Chrystusa, który stał się ubogi, aby nas ubogacić” (KKK 1351).

Liturgia eucharystyczna	„Anafora. W Modlitwie eucharystycznej, będącej modlitwą dziękczynienia i konsekracji, dochodzimy do centrum i szczytu celebracji: W prefacji Kościół składa dziękczynienie Ojcu przez Chrystusa, w Duchu Świętym, za wszystkie Jego dzieła: stworzenie, odkupienie i uświęcenie. Cała wspólnota włącza się wówczas w tę nieustanną pieśń chwały, którą Kościół w niebie, aniołowie i wszyscy święci śpiewają trzykroć świętemu Bogu” (KKK 1352). „W epiklezie Kościół prosi Ojca, aby zesłał Ducha Świętego (lub pełnię swojego błogosławieństwa) na chleb i wino, aby Jego mocą stały się Ciałem i Krwią Jezusa Chrystusa i aby ci, którzy uczestniczą w Eucharystii, byli jednym ciałem i jedną duszą. W opisie ustanowienia Eucharystii moc słów i działania Chrystusa oraz moc Ducha Świętego sprawia, że pod postaciami chleba i wina uobecnia się sakramentalnie Ciało i Krew Chrystusa, Jego ofiara złożona na krzyżu raz na zawsze” (KKK 1353). „W następującej po tym anamnezie Kościół wspomina mękę, zmartwychwstanie i chwalebne wniebowstąpienie Jezusa Chrystusa, przedstawia Ojcu ofiarę Jego Syna, który nas z Nim pojednał. W modlitwie wstawienniczej Kościół daje wyraz temu, że Eucharystia jest celebrowana w jedności z całym Kościołem w niebie i na ziemi, z żywymi i zmarłymi, a także w jedności z pasterzami Kościoła, czyli papieżem, biskupem diecezji, jej prezbiterium i diakonami oraz ze wszystkimi biskupami całego świata wraz z ich Kościołami” (KKK 1354). „W czasie Komunii świętej, poprzedzonej Modlitwą Pańską i łamaniem chleba, wierni otrzymują «chleb niebieski» i «kielich zbawienia», Ciało i Krew Chrystusa, który wydał siebie «za życie świata» (J 6,51) (KKK 1355). „Eucharystię powinniśmy więc pojmować: – jako dziękczynienie i uwielbienie Ojca; – jako pamiątkę ofiary Chrystusa i Jego Ciała; – jako obecność Chrystusa dzięki mocy Jego słowa i Jego Ducha” (KKK 1358).
--------------------------------	--

Celebracja sakramentu bierzmowania	Wyjaśnienie czynności wykonywanych w czasie liturgii bierzmowania
Liturgia słowa – prośba do biskupa o udzielenie kandydatom sakramentu bierzmowania	Sakramentu bierzmowania udziela zazwyczaj biskup lub delegowany przez niego kapłan. Ten sakrament udziela się tylko raz w życiu. Początkowo bierzmowanie udzielano razem z sakramentem chrztu. Obecnie udziela się tego sakramentu młodzieży w wieku 14-16 lat. Udzielając tego sakramentu, Kościół pragnie wchodzącym w dorosłe życie udzielić szczególnych darów Ducha Świętego, by umacniały ich w wierze przez zjednoczenie z Chrystusem i Jego Kościołem. „Przyjmując bierzmowanie, trzeba być w stanie łaski. Należy przystąpić wcześniej do sakramentu pokuty, aby oczyścić się na przyjęcie daru Ducha Świętego. Bardziej intensywna modlitwa powinna przygotować na przyjęcie mocy i łaski Ducha Świętego w duchu uległości i dyspozycyjności” (KKK 1310). „Przy bierzmowaniu, podobnie jak przy chrzcie, kandydaci powinni poszukiwać pomocy duchowej, wybierając sobie świadka bierzmowania. Zaleca się, żeby był nim ktoś z rodziców chrzestnych, by wyraźnie zaznaczyć jedność obu sakramentów” (KKK 1311).
Odnowienie przyrzeczeń chrzcielnych	Udzielanie sakramentu bierzmowania poprzedzone jest wyznaniem wiary, podobnie jak było przy sakramencie chrztu.
Liturgia sakramentu bierzmowania	Sakrament udzielany jest przez obrzęd namaszczenia czoła bierzmożanego świętym krzyżmem. Podkreśla się przez to, że stają się w sposób szczególny poświęceni Chrystusowi. Biskup wyciąga ręce nad bierzmożanym i modli się o wylanie darów Ducha Świętego i wypowiada słowa „Przyjmij znamię daru Ducha Świętego” „Bierzmowanie przynosi zatem wzrost i pogłębienie łaski chrzcielnej: – zakorzenia nas głębiej w Bożym synostwie, także możemy mówić «Abba, Ojcie!» (Rz 8,15); – ściślej jednoczy nas z Chrystusem; – pomnaża w nas dary Ducha Świętego; – udoskonala naszą więź z Kościołem. – udziela nam, jako prawdziwym świadkom Chrystusa, specjalnej mocy Ducha Świętego do szerzenia i obrony wiary słowem i czynem, do mężnego wyznawania imienia Chrystusa oraz do tego, by nigdy nie wstydzić się Krzyża” (KKK 1303).

Warto podjąć dyskusję z uczniami na temat: „Rola sakramentów wtajemniczenia w życiu chrześcijanina”.

Podsumowaniem rozważań niech będą słowa papieża Benedykta XVI, który daje nam wskazówki, jak realizować powołanie dziecka Bożego.

„Również ja, Benedykt XVI, następca papieża Jana Pawła II:

- proszę was, byście stojąc na ziemi wpatrywali się w niebo – w Tego, za którym od dwóch tysięcy lat podążają kolejne pokolenia żyjące na naszej ziemi, odnajdujące w Nim ostateczny sens istnienia;
- proszę was, byście umocnieni wiarą w Boga, angażowali się żarliwie w umacnianie Jego Królestwa na ziemi, Królestwa dobra, sprawiedliwości, solidarności i miłosierdzia;
- proszę was, byście odważnie składali świadectwo Ewangelii przed dzisiejszym światem, niosąc nadzieję ubogim, cierpiącym, opuszczonym, zrozpaczonym, łaknącym wolności, prawdy i pokoju;
- proszę was, byście czyniąc dobro bliźniemu i troszcząc się o dobro wspólne, świadczyli, że Bóg jest Miłością;
- proszę was w końcu byście skarbem wiary dzielili się z innymi narodami Europy i świata (...)” (Benedykt XVI, Kraków, 28 maja 2006 r.).

Dzieciństwo Boże wymaga zaangażowania w życie codzienne przy współpracy z łaską Bożą. Bez względu na to, gdzie się znajduję, jaką spełniam posługę, zawsze należy pamiętać o godności i zadaniach chrześcijanina.

ZAKOŃCZENIE

Jan Paweł II, odwiedzając wadowicki kościół w czasie I pielgrzymki do Ojczyzny, ukląkł przy chrzcielnicy, gdzie był ochrzczony i ucałował ją. W tym miejscu zaczęło się jego chrześcijańskie życie, pełne cierpienia i bólu, ale również dające chwile radości i chwały. Warto tak, jak papież, stanąć przy chrzcielnicy, gdzie byliśmy ochrzczeni. W modlitwie podziękować za rodziców, chrzestnych, kapłana udzielającego tego sakramentu oraz wszystkich dobrych ludzi prowadzących nas po ścieżkach życia duchowego.

Postawa dziecka Bożego pozwala nam bardziej i autentycznie otworzyć się na drugiego człowieka, lepiej kochać naszych bliskich i wszystkich ludzi. Aby ją ukształtować, trzeba bardziej poznawać Boga przez lekturę i rozważanie Pisma Świętego, osobistą i wspólną modlitwę, życie sakramentalne.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- W jaki sposób starasz się pogłębiać świadomość przyjętego sakramentu chrztu świętego?
- W czym mogę naśladować Jezusa?
- Jak często modlę się do Ducha Świętego?

ZESZYT UCZNIA

Zapis stanowią teksty Katechizmu Kościoła Katolickiego: KKK 1266, KKK 1358, KKK 1303.

PRACA DOMOWA

Ułóż modlitwę, w której podziękujesz Bogu za dar sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego.

Zastanów się, jaką rolę pełni Duch Święty w sakramentach wtajemniczenia chrześcijańskiego.

MODLITWA

„Proszę Cię Boże, abym wzmocnił moją wierność i czystość, tak bym nigdy nie utracił komunii z Tobą. Raduję się nią i nie chciałbym wracać do starego człowieka (...). Oczyszc, Panie, moje oczy ciała i ducha, abym należał do Ciebie i był całkowicie nowym człowiekiem Ducha. Amen”.

(K Guzowski, *Modlitwy do Ducha Świętego o przemianę życia*, Częstochowa 2018, s. 53)

30. WIERZĘ W DUCHA ŚWIĘTEGO

Cel ogólny

Wskazanie na Ducha Świętego jako Trzecią Osobę Trójcy Świętej.

Zachęcenie do modlitwy i współpracy z łaską Ducha Świętego.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- wylicza imiona, określenia i symbole Ducha Świętego (A.19),
- wymienia charyzmaty i wyjaśnia ich specyfikę (E.10.1),
- nazywa miejsca działania i poznania Ducha Świętego we wspólnocie Kościoła (A.19),
- wylicza grzechy przeciwko Duchowi Świętemu (C.8),
- definiuje pojęcie charyzmatu w Kościele (E.10),
- definiuje i opisuje imię, określenia i symbole Ducha Świętego (A.19.1).

Umiejętności

- rozpoznaje w tekstach biblijnych, w historii Kościoła i znakach czasu działanie Ducha Świętego (A.19.2),
- wskazuje, na czym polega grzech przeciwko Duchowi Świętemu (C.8.1),
- wskazuje, kto może otrzymać Ducha Świętego.

Postawy

- kształtuje osobistą relację z Duchem Świętym (A.19.a),
- umacnia się w przekonaniu o wiarygodności Boga, który spełnia swoje obietnice (A.19.b),
- współpracuje z darami Ducha Świętego (A.19.c),
- odczuwa potrzebę pogłębiania nauki Kościoła (C.8.a),
- planuje modlitwę do Ducha Świętego (C.8.b),
- jest posłuszny natchnieniom Ducha Świętego (C.8.c),
- odkrywa szczególne dary, którymi został obdarzony (E.10.a).

Metody

Analiza tekstu, praca w grupach, ekspozycja, rozmowa kierowana, auto-refleksja.

Środki dydaktyczne

Pismo Święte, Katechizm Kościoła Katolickiego, Jan Paweł II, *Przemówienie wygłoszone do młodzieży akademickiej zgromadzonej przed kościołem*

św. Anny, Warszawa, 3 czerwca 1979 r., J. Machniak, *Przyjdź Duchu Święty ja pragnę*, Kraków 1999, plansze z tekstami, karty pracy, tekst sekwencji do Ducha Świętego, teksty pieśni.

MODLITWA

Boże, który w sakramentach chrztu i bierzmowania ofiarowałeś nam dary Ducha Świętego, spraw, aby On wspierał nasze pragnienia, uczył, umacniał, leczył i pocieszał. Amen.

WPROWADZENIE

- Kogo uważacie za osobę wiarygodną?
- Jakich cech od niej oczekujemy?

Taką najbardziej wiarygodną Osobą jest Jezus Chrystus. Pomyślimy, dlaczego?

Jezus zawsze mówił prawdę, On jest Prawdą, jest wierny swoim obietnicom. Jedną z bardzo ważnych obietnic danych przez Jezusa była obietnica zesłania Ducha Świętego, którą Jezus spełnił w Dzień Pięćdziesiątnicy. Na dzisiejszej katechezie podejmiemy refleksję nad prawdą wiary wyznawaną w Credo dotyczącą Ducha Świętego. Wypowiadamy ją codziennie - "Wierzę w Ducha Świętego".

Odczytanie świadectwa z podręcznika ucznia.

„W życiu matki Teresy z Kalkuty Duch Święty zadziałał zupełnie niespodziewanie, popychając ją do zmiany życia. Była od 18 lat zakonnicą, dyrektorką szkoły dla bogatych dziewcząt w Kalkucie i nauczycielką geografii, gdy we wrześniu 1946 roku udała się na rekolekcje ignacjańskie do Darjeeling w Himalajach. Udając się w drogę przybyła na stację kolejową, gdzie uderzył ją widok nędzarzy. Jadąc pociągiem przez całą noc myślała o ludziach, którymi nikt nie chciał się zająć. Wówczas Duch Święty podsunął jej myśl, że może się nimi zająć, poświęcić im swe życie. Duch Święty uzdalnia nas do podejmowania właściwych decyzji” (J. Machniak, *Przyjdź Duchu Święty ja pragnę*, Kraków 1999).

Duch Święty działa w dziejach ludzkich. Jest w dążeniach, pragnieniach, niepokojach i radościach ludzi. Od początku istnienia stworzenia prowadzi do pełni jedności ze Stwórcą.

ROZWINIĘCIE

W Katechizmie Kościoła Katolickiego czytamy:

„Wierzyć w Ducha Świętego oznacza wyznawać, że Duch Święty jest jedną z Osób Trójcy Świętej, współistotny Ojcu i Synowi i «z Ojcem i Synem wspólnie odbiera uwielbienie i chwałę» (...)» (KKK 685).

Umieszczenie na tablicy planszy z tekstem:

„Wierzyć w Ducha Świętego oznacza wyznawać, że Duch Święty jest jedną z Osób Trójcy Świętej, współistotny Ojcu i Synowi i «z Ojcem i Synem wspólnie odbiera uwielbienie i chwałę» (...)» (KKK 685).

- Jaką ważną prawdę zawiera ten punkt Katechizmu Kościoła Katolickiego?

Wyznawać, że Duch Święty jest Osobą, to również wierzyć w działanie Ducha Świętego w całej historii zbawienia. Duch Święty działa w jedności z Ojcem i Synem od początku historii zbawienia aż do wypełnienia jej przy Paruzji. Centrum historii zbawienia stanowi Osoba Jezusa Chrystusa, dlatego przez Niego działanie Ducha Świętego objawiło się najpełniej. Jezus namaszczony Duchem Świętym w czasie chrztu nad Jordanem wypełnia swoją misję zbawczą – z mocą Ducha Świętego głosi Dobrą Nowinę, uzdrawia, wyrzuca złe duchy, wreszcie zapowiada wylanie Ducha Świętego na wierzących w Niego. My skupimy się nad tym, co Jezus mówił o Duchu Świętym i jak wypełniła się Jego obietnica.

Praca w grupach.

Podział uczniów na sześć grup. Każda grupa odpowiada na pytania na podstawie tekstów z Pisma Świętego. Czas pracy 10 minut.

Grupa I

„(...) gdy Duch Święty zstąpi na was, otrzymacie Jego moc i będziecie Moimi świadkami w Jerozolimie i w całej Judei, i w Samarii, i aż po krańce ziemi” (Dz 1,8).

„Ja zaś będę prosił Ojca, a innego Pocieszyciela da wam, aby z wami był na zawsze” (J 14,16).

„Gdy jednak przyjdzie Pocieszyciel, którego Ja wam pošlę od Ojca, Duch Prawdy, który od Ojca pochodzi, On będzie świadczył o Mnie” (J 15,26).

– Jak Jezus nazywa Ducha Świętego i jak określa Jego działanie?

Grupa II

„A Pocieszyciel, Duch Święty, którego Ojciec pošle w Moim imieniu, On was wszystkiego nauczy i przypomni wam wszystko, co Ja wam powiedziałem” (J 14,26).

„Jednakże mówię wam prawdę: Pożyteczne jest dla was moje odejście. Bo jeżeli nie odejdę, Pocieszyciel nie przyjdzie do was. A jeżeli odejdę, pošlę Go do was. On zaś, gdy przyjdzie, przekona świat o grzechu, o sprawiedliwości i o sądzie. O grzechu – bo nie wierzą we Mnie; o sprawiedliwości zaś – bo idę do Ojca i już Mnie nie ujrzą; wreszcie o sądzie – bo władca tego świata został osądzony” (J 16,7-11).

„Gdy zaś przyjdzie On, Duch Prawdy, doprowadzi was do całej prawdy. Bo nie będzie mówił od siebie, ale powie wszystko, cokolwiek usłyszysz, i oznajmi wam rzeczy przyszłe” (J 16,13).

– Jak Jezus nazywa Ducha Świętego i jak określa Jego działanie?

Grupa III

„Kiedy nadszedł wreszcie dzień Pięćdziesiątnicy, znajdowali się wszyscy razem na tym samym miejscu. Nagle dał się słyszeć z nieba szum, jakby uderzenie gwałtownego wiatru, i napełnił cały dom, w którym przebywali. Ukazały się im też języki jakby z ognia, które się rozdzieliły, i na każdym z nich spoczął jeden. I wszyscy zostali napełnieni Duchem Świętym, i zaczęli mówić obcymi językami, tak jak im Duch pozwalał mówić. Przebywali wtedy w Jerozolimie

pobożni Żydzi ze wszystkich narodów pod słońcem. Kiedy więc powstał ów szum, zbiegli się tłumnie i zdumieli, bo każdy słyszał, jak przemawiali w jego własnym języku. «Czyż ci wszyscy, którzy przemawiają, nie są Galilejczykami?» – mówili pełni zdumienia i podziwu. «Jakżeż więc każdy z nas słyszy swój własny język ojczysty? – Partowie i Medowie, i Elamici, i mieszkańcy Mezopotamii, Judei oraz Kapadocji, Pontu i Azji, Frygii oraz Pamfilii, Egiptu i tych części Libii, które leżą blisko Cyreny, i przybysze z Rzymu, Żydzi oraz prozelici, Kreteńczycy i Arabowie – słyszymy ich głoszących w naszych językach wielkie dzieła Boże». (...) Wtedy stanął Piotr razem z Jedenastoma i przemówił do nich donośnym głosem: (...) Mężowie izraelscy, słuchajcie tego, co mówię: Jezusa Nazarejczyka, Męża, którego posłannictwo Bóg potwierdził wam niezwykłymi czynami, cudami i znakami, jakich Bóg przez Niego dokonał wśród was, o czym sami wiecie, tego Męża, który z woli postanowienia i przewidzenia Bożego został wydany, przybiliście rękami bezbożnych do krzyża i zabiliście. Lecz Bóg wskrzesił Go, zerwawszy więzy śmierci (...) Tego właśnie Jezusa wskrzesił Bóg, a my wszyscy jesteśmy tego świadkami. Wyniesiony na prawicę Boga, otrzymał od Ojca obietnicę Ducha Świętego i zesał Go, jak to sami widzicie i słyszycie. (...) Gdy to usłyszeli, przejęli się do głębi serca: «Cóż mamy czynić, bracia?» – zapytali Piotra i pozostałych Apostołów. «Nawróćcie się – powiedział do nich Piotr – i niech każdy z was ochrzci się w imię Jezusa Chrystusa na odpuszczenie grzechów waszych, a weźmiecie w darze Ducha Świętego. Bo dla was jest obietnica i dla dzieci waszych, i dla wszystkich, którzy są daleko, a których powoła Pan Bóg nasz».

W wielu też innych słowach dawał świadectwo i napominał: «Ratujcie się spośród tego przewrotnego pokolenia!». Ci więc, którzy przyjęli jego naukę, zostali ochrzczeni. I przyłączyło się owego dnia około trzech tysięcy dusz” (Dz 2,1-11.14a.22-24a.32-34a.37-41).

- Czego dokonuje Duch Święty w życiu Apostołów i ludzi ze wszystkich narodów?
- Pod jakim symbolem ukazuje się Duch Święty Apostołom?

Grupa IV

„Gdy to usłyszeli, przejęli się do głębi serca: «Cóż mamy czynić, bracia?» – zapytali Piotra i pozostałych Apostołów. «Nawróćcie się –

powiedział do nich Piotr – i niech każdy z was ochrzci się w imię Jezusa Chrystusa na odpuszczenie grzechów waszych, a weźmiecie w darze Ducha Świętego. Bo dla was jest obietnica i dla dzieci waszych, i dla wszystkich, którzy są daleko, a których powoła Pan Bóg nasz»” (Dz 2,37-39).

„Jeśli więc wy, choć źli jesteście, umiecie dawać dobre dary swoim dzieciom, o ileż bardziej Ojciec z nieba da Ducha Świętego tym, którzy Go proszą” (Łk 11,13).

„W ostatnim zaś, najbardziej uroczystym dniu święta, Jezus stojąc zawołał donośnym głosem: «Jeśli ktoś jest spragniony, a wierzy we Mnie – niech przyjdzie do Mnie i pije! Jak rzekło Pismo: Strumienie wody żywej popłyną z Jego wnętrza». A powiedział to o Duchu, którego mieli otrzymać wierzący w Niego; Duch bowiem jeszcze nie był «dany», ponieważ Jezus nie został jeszcze uwielbiony” (J 7,37-39).

– Kto może otrzymać Ducha Świętego?

Grupa V

„Dlatego powiadam wam: Każdy grzech i bluźnierstwo będą odpuszczone ludziom, ale bluźnierstwo przeciw Duchowi nie będzie odpuszczone. Jeśli ktoś powie słowo przeciw Synowi Człowieczemu, będzie mu odpuszczone, lecz jeśli powie przeciw Duchowi Świętemu, nie będzie mu odpuszczone ani w tym wieku, ani w przyszłym” (Mt 12,31).

– Jakie grzechy nie zostaną odpuszczone człowiekowi?

Grupa VI

„Charyzmaty, zarówno nadzwyczajne, jak również proste i zwykłe, są łaskami Ducha Świętego, bezpośrednio lub pośrednio służącymi Kościołowi; zostają udzielone w celu budowania Kościoła, dla dobra ludzi oraz ze względu na potrzeby świata” (KKK 799).

– Czym są charyzmaty?

Wyniki pracy w grupach uczniowie zapisują na tablicy lub dużym arkuszu papieru, który należy umieścić na tablicy.

Podsumowanie pracy w grupach.

Obietnica zesłania Ducha Świętego jest dla wszystkich, dla nas także. Ducha Świętego otrzymuje każdy, kto Go pragnie i prosi o Niego.

„Kościół, wspólnota żyjąca w wierze Apostołów, który tę wiarę przekazuje, jest miejscem naszego poznania Ducha Świętego:

- w Pismach, które On natchnął;
- w Tradycji, której zawsze aktualnymi świadkami są Ojcowie Kościoła;
- w Nauczycielskim Urzędzie Kościoła, któremu On asystuje;
- w liturgii sakramentalnej, w której przez jej słowa i symbole Duch Święty prowadzi nas do komunii z Chrystusem;
- w modlitwie, w której wstawia się za nami;
- w charyzmatach i urzędach, które budują Kościół;
- w znakach życia apostołskiego i misyjnego;
- w świadectwie świętych, w którym ukazuje swoją świętość i kontynuuje dzieło zbawienia” (KKK 688).

Wierzyć w Ducha Świętego oznacza otwierać się na Jego działanie w naszym osobistym życiu. On daje nam moc miłości.

Grzechy przeciwko Duchowi Świętemu:

Grzeszyć zuchwale w nadziei miłosierdzia Bożego.

Wątpić o Łasce Bożej.

Sprzeciwiać się jakiejś prawdzie chrześcijańskiej.

Bliźniemu Łaski Bożej zazdrościć.

Mieć zatwardziałość wobec natchnień Ducha Świętego.

Odkładać pokutę aż do śmierci.

Grzech przeciw Duchowi Świętemu jest więc niczym innym jak grzechem zatwardziałości serca, a zatwardziałość taka może prowadzić człowieka do ostatecznego braku pokuty i do wiecznej zguby. Miłosierdzie Boże nie ma granic, a ten, który z pełną świadomością odrzuca przyjęcie miłosierdzia Bożego, odrzuca również przebaczenie swoich grzechów i zbawienie darowane przez Ducha Świętego.

ZAKOŃCZENIE

Na działanie Ducha Świętego w życiu młodzieży zwraca uwagę św. Jan Paweł II:

„Tak jak kiedyś mój rodzony Ojciec włożył mi w rękę książkę i pokazał w niej modlitwę o dary Ducha Świętego – tak ja, którego również nazywacie «Ojcem», pragnę modlić się z warszawską i polską młodzieżą akademicką: o dar mądrości – o dar rozumu – o dar umiejętności, czyli poczucia sakralnej wartości życia, godności ludzkiej, świętości ludzkiej duszy i ciała – wreszcie o dar bojaźni Bożej, o którym mówi Psalmista, że jest on «początkiem mądrości» (Ps 110). Przyjmijcie ode mnie tę modlitwę, której nauczył mnie mój Ojciec – i pozostańcie jej wierni” (Jan Paweł II, *Przemówienie wygłoszone do młodzieży akademickiej zgromadzonej przed kościołem św. Anny*, Warszawa, 3 czerwca 1979 r.).

Młodość to czas odkrywania swego powołania, zdobywania doświadczeń, podejmowania pierwszych samodzielnych decyzji na przyszłość. Pomaga nam w tym łaska Chrystusa. Sakrament bierzmowania otworzył nas na pełnię darów Ducha Świętego. Należy je rozwijać w relacjach z drugim, aby budować wspólnotę Kościoła na fundamencie miłości i prawdy oraz zaufania Bogu Ojcu.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Jak często modłę się Ducha Świętego?
- Jak współpracuję z łaską Bożą otrzymaną w sakramencie bierzmowania?

ZESZYT UCZNIA

Wnioski z pracy w grupach.

PRACA DOMOWA

Rozwiń myśl zawartą w słowach Ojca Świętego Jana Pawła II: „Równocześnie zaś sam człowiek staje się «mieszkaniem Ducha Świętego», «żywą świątynią Boga». Przez Ducha Świętego Ojciec i Syn przychodzą do niego i czynią u niego swe mieszkanie” (*Dominum et Vivificantem*, 58).

MODLITWA

Panie, pomnóż w nas wiarę, umacniaj w Duchu Świętym, abyśmy postępowali według Ducha i cieszyli się Jego owocami. Amen.

31. DUCH ŚWIĘTY

DZIAŁA WE WSPÓLNOCIE KOŚCIOŁA

Cel ogólny

Pogłębienie prawdy o Tajemnicy Zesłania Ducha Świętego i Jego działania w życiu Kościoła.

Kształtowanie postawy otwartości na działanie Ducha Świętego.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- nazywa, kim jest Trzecia Osoba Boska (B.1),
- wyjaśnia, na czym polega działanie Ducha Świętego w historii zbawienia i Kościoła (A.19).

Umiejętności

- rozpoznaje w tekstach biblijnych, w historii Kościoła i znakach czasu działanie Ducha Świętego (A.19.2),
- opisuje działanie Ducha Świętego w liturgii (B.1.3).

Postawy

- umacnia się w przekonaniu o wiarygodności Boga, który spełnia swoje obietnice (A.19.b),
- spotyka się z Bogiem w liturgii (B.1.a),
- pielęgnuje dary Ducha Świętego i żyje według nich (B.5.c).

Metody

Analiza tekstu biblijnego, rozmowa kierowana, autorefleksja, śpiew.

Środki dydaktyczne

Pismo Święte, Katechizm Kościoła Katolickiego, Jan Paweł II, *Dominum et Vivificantem*, Jan Paweł II, *Orędzie na XIII Światowy Dzień Młodzieży*, nagranie słów Ojca Świętego wygłoszonych w Warszawie na Placu Zwycięstwa w 1979 r., W. Hoffsümmer, *Otwórz się*, Kielce 2001, nagranie z muzyką refleksyjną.

MODLITWA

„Wołanie o Ducha Świętego”.

Niech w nas, przy nas, z nami
Duch Święty zostanie.
Ześlij Go, Chryste Panie,
Skróć nasze czekanie.
Niech mieszka w duszach naszych,
Niech w ciałach zagości
Chroń nas od boleści,
I od przeciwności,
Od piekieł złości,
Od księcia ciemności,
Od grzechu, co za nami
Jak nieszczęście chodzi.
W swojej świętej jasności
Niech nas oswobodzi.
Amen.

WPROWADZENIE

Odczytanie świadectwa zamieszczonego w podręczniku.

„Po drugiej wojnie światowej w pobliżu Krakowa miało zostać wybudowane nowe miasto: Nowa Huta. Jednak bez Boga. Kościół nie był przewidziany. To nie podobało się wierzącym Polakom. Postawili na polu krzyż i zbierali się tam całymi tysiącami, nawet przy temperaturze dochodzącej do -25 stopni. Dziesięć lat walczyli o to, aby mogli postawić kościół. Wreszcie otrzymali pozwolenie wybudowania go własnymi siłami. Powierzchnia kościoła miała wynosić tysiąc metrów kwadratowych. Odpowiedzialni za budowę prosili, aby wydobywano z rzek krzemień i dostarczano go. Realizacja tego pomysłu stała się wspaiałym świadectwem: zewsząd przynoszono krzemień; przysyłało go w tak wielu paczkach, że aż poczta zaczęła strajkować. Kiedy wiadomość ta doszła do Rzymu, papież Paweł VI przysłał kamień pochodzący z Bazyliki św. Piotra, który stał się kamieniem węgielnym. Wieść dotarła aż do Stanów Zjednoczonych: stamtąd przysłano kamień przywieziony przez astronautów z księżyca.

Kamień ten został wmurowany do tabernakulum. Tak oto z komunistycznej Polski wyłoniło się wspaniałe świadectwo wiary wielu chrześcijan” (W. Hoffsümmer, *Otwórz się*, Kielce 2001, s. 51).

- Kim jest Duch Święty?
- Jaką rolę spełnia Duch Święty w życiu Kościoła?

Działanie Ducha Świętego ma przede wszystkim wymiar społeczny, służy przekazywaniu Ewangelii oraz wprowadzeniu jej w życie chrześcijańskiej wspólnoty. Teksty Nowego Testamentu uwydatniają wymiar osobisty i wewnętrzny oddziaływania Ducha Świętego w sercach wierzących, ukazując istotne powiązania między zadaniem świadczenia o Chrystusie i wewnętrzną przemianą serca. Duch Święty nie jest głosicielem nowych prawd, ale tym, który w szczególnie sposób przebywa w człowieku, oświeca go i pogłębia jego wiarę.

ROZWINIĘCIE

Apostołowie otrzymali Ducha Świętego w Dniu Pięćdziesiątnicy. O tym wydarzeniu pisze św. Łukasz w Dziejach Apostolskich.

Z uwagą wsłuchajmy się w słowo Boże.

Odczytanie fragmentu Pisma Świętego.

„Kiedy nadszedł wreszcie dzień Pięćdziesiątnicy, znajdowali się wszyscy razem na tym samym miejscu. Nagle dał się słyszeć z nieba szum, jakby uderzenie gwałtownego wichru, i napełnił cały dom, w którym przebywali. Ukazały się im też języki, jakby z ognia, które się rozdzieliły, i na każdym z nich spoczął jeden. I wszyscy zostali napełnieni Duchem Świętym, i zaczęli mówić obcymi językami, tak, jak im Duch pozwalał mówić. Przebywali wtedy w Jerozolimie pobożni Żydzi ze wszystkich narodów pod słońcem. Kiedy więc powstał ów szum, zbiegli się tłumnie i zdumieli, bo każdy słyszał, jak przemawiali w jego własnym języku. «Czyż Ci wszyscy, którzy przemawiają nie są Galilejczykami?» – mówili pełni zdumienia i podziwu. «Jakież więc każdy z nas słyszy swój własny język ojczysty? – Partowie i Medowie, i Elamici, i mieszkańcy Mezopotamii, Judei oraz Kapadocji, Pontu i Azji, Frygii oraz Pamfilii, Egiptu i tych części Libii, które

leżą blisko Cyreny, i przybysze z Rzymu, Żydzi oraz prozelici, Kreteńscy i Arabowie – słyszymy ich głoszących w naszych językach wielkie dzieła Boże». Zdumiewali się wszyscy i nie wiedzieli, co myśleć: «Co to ma znaczyć?» – mówili jeden do drugiego. «Upili się młodym winem» – drwili inni” (Dz 2,1-13).

Analiza tekstu na bazie pytań.

- Kiedy miało miejsce zesłanie Ducha Świętego?
- Jak wyglądało zesłanie Ducha Świętego?
- Jakich darów udzielił Apostołom Duch Święty?
- Jak była reakcja ludzi na to, co czynili Apostołowie?

W Dniu Zesłania Ducha Świętego Kościół rozpoczął publiczną działalność. Niestrudzenie przez wieki głosi radosną nowinę o zbawieniu, a Duch Święty nieustannie wspiera i oświeca go swoim światłem.

Katechizm Kościoła Katolickiego przypomina, jak ważną rolę w Kościele odgrywa Duch Święty.

Odczytanie tekstu Katechizm Kościoła Katolickiego – KKK 683.

„Nikt... nie może powiedzieć bez pomocy Ducha Świętego: «Panem jest Jezus» (1Kor 12,3); «Bóg wysłał do serc naszych Ducha Syna Swego, który woła: Abba Ojcze» (Ga 4,6). Poznanie wiary jest możliwe tylko w Duchu Świętym. Aby pozostawać w jedności z Chrystusem, trzeba najpierw zostać poruszonym przez Ducha Świętego. To On wychodzi naprzeciw nas i wzbudza w nas wiarę. Mocą naszego chrztu, pierwszego sakramentu wiary, życie, które ma swoje źródło w Ojcu i zostaje nam ofiarowane w Synu, jest nam udzielane wewnętrznie i osobowo przez Ducha Świętego w Kościele (...)” (KKK 683).

- Jakich łask udziela człowiekowi Duch Święty?

„W ten sposób Chrystus Zmartwychwstały, udzielając Apostołom Ducha Świętego, powierza im swoją władzę uświęcania: stają się oni sakramentalnymi znakami Chrystusa. Mocą tego samego Ducha Świętego powierzają oni tę władzę swoim następcom. Ta «sukcesja apostołska» tworzy strukturę całego życia liturgicznego Kościoła.

Ma ona charakter sakramentalny, przekazywany przez sakrament święceń” (KKK 1087).

– Jakie wydarzenie tworzy strukturę życia liturgicznego Kościoła?

„W liturgii Duch Święty jest wychowawcą wiary Ludu Bożego, sprawcą «cudownych dzieł Bożych», którymi są sakramenty Nowego Przymierza. Jest pragnieniem i dziełem Ducha w sercu Kościoła, abyśmy żyli życiem Chrystusa Zmartwychwstałego. Gdy spotyka On w nas odpowiedź wiary, którą wzbudził, urzeczywistnia się prawdziwe współdziałanie; przez nie liturgia staje się wspólnym dziełem Ducha Świętego i Kościoła” (KKK 1091).

– Jaką rolę w liturgii spełnia Duch Święty?

„W tym sakramentalnym udzielaniu misterium Chrystusa Duch Święty działa w taki sam sposób jak w innych czasach ekonomii zbawienia: przygotowuje Kościół na spotkanie z Jego Panem, przypomina i ukazuje Chrystusa wierze zgromadzenia, uobecnia i aktualizuje misterium Chrystusa swoją przekształcającą mocą, a wreszcie jako Duch komunii jednoczy Kościół z życiem i posłaniem Chrystusa” (KKK 1092).

– Jaką rolę we wspólnocie Kościoła spełnia Duch Święty?

Zesłanie Ducha Świętego i Jego działanie w Kościele jest wielką Tajemnicą, której do końca nie jesteśmy w stanie zrozumieć. Tylko wiara może nam pomóc przyjąć tę prawdę. Duch Święty jest z nami zawsze, bo taką obietnicę dał nam Pan Jezus; tak głosi Kościół i o tym mówił Ojciec Święty Jan Paweł II.

„Duch Święty jest darem, który przychodzi do serca ludzkiego wraz z modlitwą. W modlitwie objawia się On przede wszystkim jako Dar, «przychodzi bowiem z pomocą naszej słabości». Św. Paweł rozwija wspaniale tę myśl w Liście do Rzymian, kiedy pisze: «Gdy bowiem nie umiemy się modlić tak, jak trzeba, sam Duch przyczynia się za nami w błaganiach, których nie można wyrazić słowami» (Rz 8,26). Tak więc Duch Święty nie tylko sprawia, że się modlimy, ale prowadzi nas wewnątrz na modlitwie, uzupełniając naszą nieumiejętność modlenia się. Jest On obecny w naszej modlitwie i nadaje

ludzkiej czynności modlenia się Boski wymiar. W ten sposób «Ten, który przenika serca, zna zamiar Ducha, [wie], że przyczynia się za świętymi zgodnie z wolą Bożą» (Rz 8,27). Modlitwa staje się za sprawą Ducha Świętego coraz dojrzalszym wyrazem nowego człowieka, który przez nią uczestniczy w życiu Boga” (Jan Paweł II, *Domini et Vivificantem*, 65).

– W jakim celu Bóg zesłał Ducha Świętego?

Zgłębiliśmy słowo Boże i naukę Kościoła odnośnie Trzeciej Osoby Trójcy Świętej. Działanie Ducha Świętego dostrzegamy: w całym życiu Chrystusa od momentu Wcielenia, poprzez kolejne etapy działalności publicznej chrzest w Jordanie, post na pustyni, głoszenie Ewangelii oraz życiu Kościoła pielgrzymującego do Domu Ojca.

ZAKOŃCZENIE

Ojciec Święty Jan Paweł II, w wygłoszonym orędziu na XIII Światowy Dzień Młodzieży, wskazuje drogę i zadania dla każdego, kto otworzy serce na działanie Ducha Świętego.

„(...) Duch Święty jest też Tym, który pobudza misję ewangelizacyjną Kościoła. Przed Wniebowstąpieniem Jezusa powiedział Apostołom: «Gdy Duch Święty zstąpi na was, otrzymacie Jego moc i będziecie moimi świadkami w Jerozolimie i w całej Judei i w Samarii i aż po krańce ziemi» (Dz 1,8). Od tamtego czasu za sprawą Ducha Świętego uczniowie Chrystusa przemierzają nieustannie drogi świata, aby głosić wszystkim ludziom słowo zbawienia. Dzięki mocy Ducha Świętego, który działa w ludzkiej słabości, Kościół odkrywa – pośród sukcesów niepowodzeń ze świadomością swojej wielkości i nędzy – swoją powszechną misję i odpowiedzialność, jaka się z nią wiąże. Aby móc ją wypełnić Kościół odwołuje się także do was, do waszej ofiarności i posłuszeństwa Duchowi Bożemu” (Jan Paweł II, *Orędzie na XIII Światowy Dzień Młodzieży*, 6).

– Jakie zadania stawia przed nami papież?

Niech słowa Ojca Świętego będą drogowskazem na ścieżkach naszego życia.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Jak często modłę się o światło Ducha Świętego?
- Jak otwieram moje serce na działanie Ducha Świętego?

ZESZYT UCZNIA

Zapis stanowią fragmenty Katechizmu Kościoła Katolickiego – KKK 1091, KKK 1092.

PRACA DOMOWA

Napisz, jakie zadania spełnia Duch Święty w Kościele.

MODLITWA

„Akt poświęcenia się Duchowi Świętemu”.

(na tle muzyki refleksyjnej)

„O Duchu Święty, Boski Duchu światła i miłości poświęcam Ci rozum mój, serce moje, wolę moją, całą moją istotę, teraz i na wieki. Niechaj rozum mój zawsze będzie uległy Twoim niebiańskim natchnieniom

i nauce świętego Kościoła, którego Ty nieomylnym jesteś Przewodnikiem, niechaj serce moje zawsze będzie napełnione miłością Boga i bliźniego, niech woła moja zawsze zgadza się z wolą Bożą i niech całe moje życie będzie wiernym naśladowaniem życia i cnót Pana naszego i Zbawiciela, Jezusa Chrystusa, któremu niech będzie cześć i chwała wraz z Ojcem i Tobą na wieki. Amen”.

Śpiew: „Duchu Święty, przyjdź”.

Duchu Święty, przyjdź /x4

Niech wiara zagości,

Nadzieja zagości, /x2

Niech miłość zagości w nas

32. MOCĄ DUCHA ŚWIĘTEGO JESTEM WE WSPÓLNOCIE KOŚCIOŁA

Cel ogólny

Ukazanie Kościoła jako wspólnoty wierzących oraz drogi i celu wiodącego ku zbawieniu.

Kształtowanie postawy odpowiedzialności za Kościół.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- definiuje, czym są charyzmaty (A.19),
- wymienia cechy charakteryzujące Kościół (A.20),
- nazywa działania, przez które Duch Święty buduje Kościół (A.19).

Umiejętności

- wyjaśnia charyzmaty i ich specyfikę (E.10.1),
- charakteryzuje poszczególne etapy przygotowania i istnienia Kościoła (zapowiadany, przygotowany, ustanowiony, ukazany i wypełniony) (A.20.2),
- rozpoznaje w tekstach biblijnych, w historii Kościoła i znakach czasu działanie Ducha Świętego. (A.19.2),
- opisuje działanie Ducha Świętego w liturgii (B.1.3).

Postawy

- kształtuje w sobie postawę wdzięczności Bogu za Kościół (A.20.a),
- rozwija posiadane zdolności i dary Ducha Świętego w służbie innym (E.10.b).

Metody

Praca w grupach, analiza tekstu źródłowego, rozmowa kierowana, auto-refleksja.

Środki dydaktyczne

Pismo Święte, Katechizm Kościoła Katolickiego, Sobór Watykański II, *Lumen gentium*, *Stworzeni do miłości*. Jana Pawła II rozmowy z młodzieżą, Warszawa 1991, M. Rej, *Modlitwa pokorna*, J.M. Jackowski, *Niech zstąpi Duch Święty!*, „Niedziela” 2019, nr 22, W. Hoffsümmer, *Otwórz się*,

MODLITWA

Wszechmogący Boże nieskończonej mocy,
Gdyż się nic stać nie może bez Twojej pomocy,
Gdy żeś Ty jest początek i koniec wszystkiego,
A trwać długo nie może nic bez Bóstwa Twego.
Tyś jest Bóg nieskończony, a w Twojej opiece
Każda sprawa zależy tu na wszystkim świecie.
(M. Rej, *Modlitwa pokorna*)

WPROWADZENIE

Odczytanie świadectwa z podręcznika ucznia.

„Święty Jan Paweł II w trakcie pierwszej pielgrzymki do Ojczyzny, (...) 2 czerwca 1979 r. w swojej historycznej homilii wypowiedział słowa, które na trwałe wpisały się dzieje Polski i Europy. Powiedział: «Wołam ja, syn polskiej ziemi, a zarazem ja, Jan Paweł II, papież, wołam z całej głębi tego tysiąclecia, wołam w przeddzień święta Zesłania, wołam wraz z wami wszystkimi: Niech zstąpi Duch Twój! Niech zstąpi Duch Twój i odnowi oblicze ziemi! Tej ziemi! Amen». (...) Gdy padły historyczne słowa o zstąpieniu Ducha Świętego, odczuliśmy powiew wiatru, ogromną radość i było wiadomo, że od tego momentu będzie już inaczej.

11 czerwca 1999 r., czyli 20 lat później, jako poseł byłem uczestnikiem innego historycznego wydarzenia – przemówienia św. Jana Pawła II w Sejmie RP. Siedziałem stosunkowo blisko Ojca Świętego na sali sejmowej, bo w trzecim rzędzie. Na twarzy Jana Pawła II dostrzegłem poruszenie. Papież długo patrzył na zgromadzonych posłów i senatorów oraz przedstawicieli najwyższych władz państwowych. (...) Na początku przemówienia Papież Polak odwołał się do własnych pamiętnych słów z 2 czerwca 1979 r.: «Niech zstąpi Duch Twój i odnowi oblicze ziemi! Tej ziemi!». Mówił o zrywie solidarnościowym i konieczności poszanowania godności każdego człowieka oraz o właściwym rozumieniu polityki.(..) Ojciec Święty odwoływał się wyraźnie

do aksjologii, na której powinno się budować wspólnotę społeczną, wspólnotę narodową, wspólnotę państwową. Po jego przemówieniu były owacje na stojąco, odśpiewaliśmy hymn narodowy” (J.M. Jackowski, *Niech zstąpi Duch Święty!*, „Niedziela” 2019, nr 22, s. 40).

Słowo „Kościół” (*ekklesia*, z greckiego: *ek-kalein* – „wołać poza”) oznacza „zgromadzenie”, „zwołanie”. W ten sposób określa się zgromadzenie ludu o charakterze religijnym. Już pierwsza wspólnota wierzących w Chrystusie określa się mianem Kościoła.

Każdy z nas na mocy sakramentu chrztu świętego należy jednocześnie do Boga i do Kościoła. Z tej przynależności każdy chrześcijanin czerpie wiele darów, ale ta przynależność jednocześnie zobowiązuje go do świadczenia o Jezusie. Kościół, do którego należymy, oparty jest na trwałym, mocnym fundamencie i charakteryzuje się wieloma przymiotami.

ROZWINIĘCIE

Sięgnijmy teraz do źródła, jakim jest Pismo Święte oraz do tekstów Katechizmu Kościoła Katolickiego, aby pogłębić swoje wiadomości o Kościele i umocnić przynależność do Jego wspólnoty.

Praca w grupach.

Podział uczniów na trzy grupy. Każda grupa otrzymuje kartę pracy. Uczniowie zapisują odpowiedzi na kartach, po czym lider grupy odczytuje na głos. Czas pracy 7 minut.

Grupa I

„Ty jesteś Piotr [czyli Skała], i na tej skale zbuduję Kościół mój, a bramy piekielne go nie przemogą” (Mt 16,18).

- Na jakim fundamencie Pan Jezus zbudował swój Kościół?
- Do kogo skierował te słowa?

„Kościół jest apostołski, ponieważ jest zbudowany na Apostołach. Jest on apostołski w potrójnym znaczeniu:

- był i pozostaje oparty na «fundamencie Apostołów» (Ef 2,20; Ap 21,14), świadków wybranych i posłanych przez samego Chrystusa;

- zachowuje i przekazuje, z pomocą Ducha świętego, który w nim mieszka, nauczanie, dobry depozyt i zdrowe zasady uzyskane od Apostołów;
- w dalszym ciągu – aż do powrotu Chrystusa – jest nauczany, uświęcany i prowadzony przez Apostołów dzięki tym, którzy są ich następcami w misji pasterskiej, to znaczy Kolegium Biskupów; są w tym wspomagani «przez kapłanów» w jedność z następcą Piotra, Najwyższym Pasterzem Kościoła” (KKK 857).
- Scharakteryzuj poszczególne etapy przygotowania i istnienia Kościoła.

Grupa II

„Kto was przyjmuje, Mnie przyjmuje; a kto Mnie przyjmuje, przyjmuje Tego, który Mnie posłał” (Mt 10,10).

- Jakiej postawy oczekuje od nas Chrystus w związku z głoszeniem Dobrej Nowiny?

„Cały Kościół jest apostołski, ponieważ pozostaje, przez następców św. Piotra i Apostołów, w komunii wiary i życia ze swoim początkiem. Cały Kościół jest apostołski, ponieważ jest «posłany» na cały świat. Wszyscy członkowie Kościoła, choć na różne sposoby, uczestniczą w tym posłaniu. «Posłanie chrześcijańskie jest również ze swej natury powołaniem do apostołstwa». «Apostolstwem» nazywa się wszelką działalność Ciała Mistycznego, która zmierza do rozszerzenia Królestwa Chrystusa po całej ziemi” (KKK 863).

- W czym przejawia się powołanie chrześcijańskie?
- Co nazywamy „apostolstwem”?

Grupa III

„Trwali oni w nauce Apostołów i we wspólnocie, w łamaniu chleba i w modlitwach” (Dz 2,42).

- Czym charakteryzowali się pierwsi chrześcijanie?

„Lud Boży posiada cechy charakterystyczne, które zdecydowanie odróżniają go od ugrupowań religijnych, etnicznych, politycznych czy kulturowych w historii:

- Jest on Ludem Bożym: Bóg nie jest własnością żadnego narodu. To On nabył dla siebie tych, którzy kiedyś nie byli ludem: «wybrane plemię, królewskie kapłaństwo, naród święty» (1P 2,9);
- Członkiem tego Ludu staje się człowiek nie przez narodzenie fizyczne, ale przez «narodzenie z wysoka», «z wody i z Ducha» (J 3,3-5), to znaczy przez wiarę w Chrystusa i chrzest;
- Zwierzchnikiem (Głową) tego Ludu jest Jezus Chrystus (namaszczonego Mesjasz); ponieważ to samo namaszczenie, czyli Duch Święty, spływa z Głowy na Ciało, dlatego jest on «Ludem mesjańskim»;
- «Udziałem tego Ludu jest godność i wolność synów Bożych, w których sercach Duch Święty mieszka jak w świątyni»;
- «Jego prawem jest nowe przykazanie miłości, tak jak umiłował nas sam Chrystus». Jest to «nowe» prawo Ducha Świętego (Rz 8,2; Ga 5,25);
- Jest posłany, aby być solą ziemi i światłem świata. «Stanowi dla całego rodzaju ludzkiego potężny załączek jedności, nadziei i zbawienia»;
- «Jego celem jest Królestwo Boże, zapoczątkowane na ziemi przez samego Boga, mające rozszerzać się coraz dalej, aż do końca wieków dopełnione zostanie również przez Boga» (KKK 782).

- Wymień cechy charakteryzujące Kościół, do którego należysz.

Grupa IV

„Kto was słucha, Mnie słucha, a kto wami gardzi, Mną gardzi, lecz kto Mną gardzi, gardzi Tym, który Mnie posłał” (Łk 10,16).

- Jaką podstawową prawdę o zamyśle Boga dotyczącą Kościoła przekazuje wybrany fragment Ewangelii?

„Duch Święty jest «Zasadą wszystkich żywotnych i rzeczywistych zbawczych działań w poszczególnych częściach Ciała». Na różne sposoby buduje On całe Ciało w miłości: przez słowo Boże, (...) przez chrzest, przez który formuje Ciało Chrystusa; przez sakramenty, które dają wzrost i uzdrowienie członkom Chrystusa; (...) przez cnoty, które pozwalają działać zgodnie z dobrem, a wreszcie przez wiele łask

nadzwyczajnych (nazywanych «charyzmatami»), przez które czyni wiernych «zdatnymi i gotowymi do podejmowania rozmaitych dzieł lub funkcji mających na celu odnowę i dalszą pożyteczną rozbudowę Kościoła» (KKK 798).

- Wymień działanie, przez które Duch Święty buduje w miłości i uświęca Kościół.
- Jaki jest związek między charyzmatem a urzędem w Kościele?

„Charyzmaty powinny być przyjmowane z wdzięcznością przez tego, kto je otrzymał, ale także przez wszystkich członków Kościoła. Są one rzeczywiście wspaniałym bogactwem łaski dla żywotności apostolskiej i dla świętości całego Chrystusa, pod warunkiem, że chodzi o dary, które prawdziwie pochodzą od Ducha Świętego i żeby były wykorzystane w sposób w pełni zgodny z autentycznymi poruszeniami tego Ducha, to znaczy w miłości będącą prawdziwą miarą charyzmatów” (KKK 800).

- Jaką rolę pełnią charyzmaty?

Prezentacja pracy w grupach. Uczniowie podejmują rozmowę, w której spróbują wskazać:

- Jakimi darami Ducha Świętego zostali obdarzeni w służbie innym?

Podsumowanie pracy w grupach.

Wspólnota Kościoła, do której należymy dzięki mocy Ducha Świętego jest znakiem i narzędziem budowania Królestwa Bożego na ziemi, jednocześnie jest też sakramentem Chrystusa. Celem Kościoła natomiast jest kult Boga i pośrednictwo w uświęcaniu świata.

Papież Jan Paweł II naucza:

„Boży plan zbawienia obejmuje całą ludzkość, ten sam Duch Święty Boga Ojca posłany jest jako dar wszystkim, którzy są otwarci na przyjęcie Go w wierze. Każdy z nas stanowi część Bożego planu. Wyłącznie osobista i prywatna postawa wobec zbawienia jest postawą niechrześcijańską i rodzi się z mentalności zasadniczo błędnej. Życie wasze nie może zatem przebiegać w izolacji. W Kościele

nie ma miejsca na egoizm (...). Chrystus liczy na to, że skutki działania Ducha Świętego będą mogły promieniować przez was na innych” (*Stworzeni do miłości. Jana Pawła II rozmowy z młodymi*, Warszawa 1991, s. 39).

Dzięki działaniu Ducha Świętego, przynależności do wspólnoty Kościoła oraz otwartej postawy możemy wypełniać Boży plan zbawienia.

ZAKOŃCZENIE

Poprzez sakrament chrztu świętego zostaliśmy włączeni do wspólnoty Kościoła. Wtedy również otrzymaliśmy Ducha Świętego, który później ubogacił nas jeszcze bardziej w sakramencie dojrzałości chrześcijańskiej. Duch Święty, który jest duszą Kościoła, ożywia go, umacnia i uświęca, ciągle jest też w nim obecny.

W Konstytucji dogmatycznej o Kościele *Lumen gentium* czytamy:

„(...) podobało się jednak Bogu uświęcać i zbawiać ludzi nie pojedynczo, z wykluczeniem wszelkiej wzajemnej między nimi więzi, lecz uczynić z nich lud, który by Go poznawał w prawdzie i święcie Mu służył” (KK 9).

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- W jaki sposób staram się odkrywać działanie Ducha Świętego w moim życiu?
- Co czynię, aby moja wiara umacniała się?
- Jak okazuję wdzięczność Bogu za tę wspólnotę, jaką jest Kościół?

ZESZYT UCZNIA

Notatkę stanowi fragment Konstytucji dogmatycznej o Kościele *Lumen gentium* – KK 9.

PRACA DOMOWA

Ułóż modlitwę, w której podziękujesz za wspólnotę, jaką jest Kościół.

MODLITWA

„Boże w Trójcy Świętej Jedyny, Ojczy – Synu – Duchu Święty! Wysławiam Cię i dziękuję za rodzinę Kościoła. (...) Dziękuję Ci, Boże za sakrament chrztu świętego i eucharystii, za dary uświęcające i charyzmatyczne, którymi go napełniasz. Dziękuję za kapłaństwo i małżeństwo sakramentalne, za to, że mimo mojego gubienia się w drodze, zawsze mnie prowadziłeś słowem Pisma Świętego i głosem proroków Kościoła. Dziękuję za tych, którzy nauczyli mnie wiary, odkrywania woli Bożej i przyjmowania darów Twojej miłości. (...) Amen”.

(K. Guzowski, *Modlitwy do Ducha Świętego o przemianę życia*, Częstochowa 2018, s. 221)

33. ROLA MEDIÓW W ŻYCIU CHRZEŚCIJANINA

Cel ogólny

Kształtowanie postawy odpowiedzialnego korzystania ze środków masowego przekazu.

Uświadomienie roli mass mediów w życiu chrześcijanina.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje zadania, jakie na drodze ewangelizacji stawia Jezus,
- wymienia, jakim wartościom mają służyć dziennikarze.

Umiejętności

- ukazuje rolę mediów i zasady korzystania z nich (C.17.6),
- określa rolę moralności w odbiorze przekazów medialnych (C.17.7),
- analizuje treści informacji w środkach przekazu w kontekście VIII przykazania (C.17.8).

Postawy

- świadomie i z umiarem korzysta ze środków masowego przekazu (C.17.c),
- weryfikuje treści otrzymywanych informacji (C.17.d).

Metody

Burza mózgów, praca w grupach, praca z tekstem, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Pismo Święte, Papieska Komisja ds. Środków Społecznego Przekazu, *Communio et progressio*, Jan Paweł II, *Orędzie na XVIII Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu*, Watykan, 24 maja 1984 r., Jan Paweł II, *Orędzie na 36. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu*, Watykan, 24 stycznia 2002 r., Benedykt XVI, *Orędzie na 40. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu*, Watykan, 24 stycznia 2006 r., T. Jaklewicz, *Między bielizną a margaryną*, „Gość Niedzielny” 2012, nr 36, kilka egzemplarzy czasopism katolickich.

MODLITWA

„Duchu Święty, który oświecasz...”.

WPROWADZNI

Wszyscy zdajemy sobie sprawę, że w życiu człowieka XXI wieku bardzo ważną rolę odgrywają media. Na dzisiejszej katechezie zastanowimy się, jak bardzo wpływają one na życie chrześcijanina. Na początek spróbujmy sobie wyobrazić świat bez mediów.

– Jakie są zalety i zagrożenia ze strony mediów?

Tablicę dzielimy na dwie części. Uczniowie wypisują zalety i wady mediów. Następnie katecheta wraz z uczniami podsumowuje zapis i wyciąga wnioski.

Do oddziaływań negatywnych mediów można zaliczyć: erotyzację wyobraźni, kształtowanie „postawy mieć”, wzrost agresywności i wyobcowanie ze świata realnego. Trzeba też pamiętać o pewnych sposobach manipulacji wykorzystywanych w mediach: często przemilcza się w nich pewne fakty, a inne się wyolbrzymia, można propagować fałszywe wartości.

Oddziaływanie pozytywne można podzielić na trzy grupy: zapewnienie rozrywki, zwiększanie wiedzy i włączanie ludzi w życie społeczne, umocnienie solidarności międzyludzkiej. To, że media dostarczają rozrywki, jest najbardziej oczywiste. Muzyka, filmy, gry, np. przynoszą odprężenie, przyjemność, oderwanie od trudnych problemów, to łatwy sposób wypoczynku. Jednocześnie dzięki mediom odbiorcy otrzymują szansę na zwiększenie wiedzy, zobaczenie miejsc i ludzi, o których inaczej nigdy by się nie dowiedzieli, mogą uczestniczyć w wydarzeniach kulturalnych i sportowych. Media dają również szansę na dostrzeżenie problemów różnych grup społecznych, a nawet całej ludzkości, uczestniczenie w akcjach pomocy i nawiązywanie kontaktów z ludźmi żyjącymi w odległych miejscach. Dla chrześcijanina media mogą być pomocne w rozwijaniu wiary. Bezsprzecznie istnienie mediów ma zarówno wady, jak i zalety, a od człowieka zależy, czy będzie potrafił korzystać z nich właściwie.

ROZWINIĘCIE

Poprzez wieki rozbrzmiewa głos Chrystusa, który jest Mistrzem w głoszeniu Dobrej Nowiny.

„Idźcie na cały świat i głoście Ewangelię” (Mk 16,15).

„Wielokrotnie i na różne sposoby przemawiał niegdyś Bóg do ojców przez proroków” (Hbr 1,1).

„Jeżeli będziecie trwać w nauce mojej, będziecie prawdziwie moimi uczniami i poznacie prawdę, a prawda was wyzwoli” (J 8,31b-32).

– Jakie zadanie na drodze ewangelizacji stawia przed nami Jezus?

Praca w grupach.

Podział uczniów na pięć grup. Każda grupa zapisuje wykroczenia przeciwko prawdzie na tablicy, a następnie wypisuje przeciwstawne działanie.

Grupa I

„Ósme przykazanie zabrania fałszowania prawdy w relacjach z drugim człowiekiem. Ten przepis moralny wypływa z powołania Ludu świętego, by był świadkiem swojego Boga, który jest prawdą i chce prawdy. Wykroczenia przeciw prawdzie – przez słowa lub czyny – wyrażają odmowę zobowiązania się do prawości moralnej; są poważną niewiernością Bogu i w tym sensie podważają podstawy Przymierza” (KKK 2464).

„Prawda jako prawość postępowania i prawość słowa ludzkiego nazywa się prawdomównością, szczerością lub otwartością. Prawda lub prawdomówność jest cnotą, która polega na tym, by okazywać się prawdziwym w swoich czynach, by mówić prawdę w swoich słowach, wystrzegając się dwulicowości, udawania i obłudy” (KKK 2468).

– Do czego wzywa VIII przykazanie Dekalogu?

– Czym jest prawdomówność?

Grupa II

„Kłamstwo jest najbardziej bezpośrednim wykroczeniem przeciw prawdzie. Kłamać oznacza mówić lub działać przeciw prawdzie, by wprowadzić w błąd. Raniąc związek człowieka z prawdą i bliżnim, kłamstwo narusza podstawowy związek człowieka i jego słowa z Panem” (KKK 2483).

„Wszelkie wykroczenie przeciw sprawiedliwości i prawdzie nakłada obowiązek naprawienia krzywd, nawet jeśli jego sprawca otrzymał przebaczenie. Jeśli jest rzeczą niemożliwą naprawienie szkody publicznie, należy to zrobić w sposób ukryty; jeśli ten, kto doznał krzywdy, nie może zostać wynagrodzony bezpośrednio, powinien otrzymać zadośćuczynienie moralne w imię miłości. Obowiązek naprawienia krzywd dotyczy również przewinień popełnionych wobec dobrego imienia drugiego człowieka. Naprawienie krzywd – moralne, a niekiedy materialne – powinno być ocenione na miarę wyrządzonej szkody. Jest ono obowiązkiem sumienia” (KKK 2487).

- Jakie są wykroczenia przeciwko VIII przykazaniu?
- Jaki obowiązek nakłada wykroczenie przeciwko VIII przykazaniu?

Grupa III

„Należy potępić wszelkie słowa lub postawy, które przez komplementy, pochlebstwo lub służalczość zachęcają i utwierdzają drugiego człowieka w złośliwych czynach i w przewrotności jego postępowania. Pochlebstwo stanowi poważne przewinienie, jeżeli przyczynia się do powstania wad lub grzechów ciężkich. Pragnienie wyświadczenia przysługi lub przyjaźń nie usprawiedliwiają dwuznaczności języka. Pochlebstwo jest grzechem powszednim, gdy zmierza jedynie do bycia miłym, uniknięcia zła, zaradzenia potrzebie, otrzymania uprawnionych korzyści” (KKK 2480).

„Próżność lub samochwalstwo stanowią grzech przeciw prawdzie. To samo dotyczy ironii, która zmierza do poniżenia kogoś przez ośmieszanie w sposób nieprzychylny pewnego aspektu jego postępowania” (KKK 2481).

- Jakie są wykroczenia przeciwko VIII przykazaniu?

Grupa IV

„Fałszywe świadectwo i krzywoprzysięstwo. Wypowiedź sprzeczna z prawdą, wyrażona publicznie, nabiera szczególnego znaczenia. Przed sądem staje się ona fałszywym świadectwem. Złożona pod przysięgą jest krzywoprzysięstwem. Takie sposoby postępowania przyczyniają się do skazania osoby niewinnej, do uniewinnienia osoby winnej lub też do zwiększenia kary, której podlega osoba oskarżona. Podważają one w sposób istotny sprawowanie wymiaru sprawiedliwości i słusność wyroku ogłoszonego przez sędziów” (KKK 2476).

„Poszanowanie dobrego imienia osób zabrania jakiegokolwiek niesprawiedliwego czynu lub słowa, które mogłyby wyrządzić im krzywdę. Staje się winnym:

- pochopnego sądu, kto nawet milcząco uznaje za prawdziwą – bez dostatecznej podstawy – moralną wadę bliźniego;
- obmowy, kto bez obiektywnie ważnej przyczyny ujawnia wady i błędy drugiego człowieka osobom, które o tym nie wiedzą;
- oszczerstwa, kto przez wypowiedzi sprzeczne z prawdą szkodzi dobremu imieniu innych i daje okazję do fałszywych sądów na ich temat” (KKK 2477).

– Jakie są wykroczenia przeciwko VIII przykazaniu?

Grupa V

„Prawo do ujawniania prawdy nie jest bezwarunkowe. Każdy powinien dostosowywać swoje życie do ewangelicznej zasady miłości braterskiej. W konkretnych sytuacjach wymaga ona rozstrzygnięcia, czy należy ujawniać prawdę temu, kto jej żąda, czy nie” (KKK 2488).

„Tajemnice zawodowe, do których są zobowiązani na przykład politycy, wojskowi, lekarze, prawnicy, lub zwierzenia przekazane w tajemnicy powinny być zachowane. Wyjątkiem są szczególne przypadki, gdy zachowanie tajemnicy mogłoby przynieść temu, kto ją powierza, temu, komu ją powierzono, lub osobie trzeciej bardzo poważne szkody, których można by uniknąć jedynie przez ujawnienie prawdy. Informacje prywatne, przynoszące szkodę drugiemu człowiekowi, nawet jeśli nie zostały powierzone w tajemnicy, nie mogą być ujawniane bez poważnej i proporcjonalnej przyczyny” (KKK 2491).

„Każdy powinien zachować sprawiedliwą dyskrecję wobec prywatnego życia innych ludzi. Osoby odpowiedzialne za przekaz informacji powinny zachowywać właściwe proporcje między wymaganiami dobra wspólnego a poszanowaniem praw indywidualnych. Ingerencja środków społecznego przekazu w prywatne życie osób zaangażowanych w działalność polityczną lub publiczną powinna być potępiona, o ile narusza ich intymność i wolność” (KKK 2492).

- Jakie są wykroczenia przeciwko VIII przykazaniu?
- Jak należy zachować się wobec informacji o prywatnym życiu innych osób oraz przekazywania tajemnic zawodowych?

Rozwój środków społecznego przekazu w sposób szczególnie wymaga od dziennikarzy troski o przestrzeganie postaw wynikających z VIII przykazania Dekalogu tak, by ukazywać piękno i bogactwo relacji międzyludzkich.

Odczytanie i analiza tekstów źródłowych.

„Pracujący w dziedzinie środków przekazu, wzywam Was, byście nie przedstawiali człowieka w sposób okaleczony i zniekształcony, człowieka zamkniętego na prawdziwie ludzkie wartości!

– byście dawali miejsce temu, co transcendentne, temu, co czyni człowieka bardziej człowiekiem!

– byście nie drwili z wartości religijnych, nie pomijali ich, nie interpretowali na podstawie ideologicznych schematów!

– byście przekazywali Wasze informacje, opierając się na kryteriach prawdy i sprawiedliwości, i poczuwali się do obowiązku sprostowania i naprawienia błędu, gdy zdarzy się Wam go popełnić!

– byście nie szerzyli zepsucia w społeczeństwie, a szczególnie wśród młodzieży, przez pokazywanie z upodobaniem i natarczywością obrazów zła, przemocy, upadku moralnego, poprzez ideologiczne manipulowanie i sianie niezgody!” (Jan Paweł II, *Orędzie na XVIII Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu*, Watykan, 24 maja 1984 r.).

- Jakiej postawy oczekuje od dziennikarzy Jan Paweł II?

„Informacja przekazywana przez środki społecznego przekazu pozostaje w służbie dobra wspólnego. Społeczeństwo ma prawo do informacji opartej na prawdzie, wolności, sprawiedliwości i solidarności” (KKK 2494).

„Należy zapewniać zawsze rzetelne relacjonowanie wydarzeń, wyczerpujące wyjaśnianie spraw interesujących odbiorców, uczciwe przedstawianie różnych punktów widzenia. Szczególne znaczenie ma konieczność wspierania i umacniania życia małżeńskiego i rodzinnego, ponieważ odnosi się to do podstaw każdej kultury i społeczeństwa (por. *Apostolicam Actuositatem*, 11). We współpracy z rodzicami środki społecznego przekazu i przemysł rozrywkowy mogą być wsparciem w trudnym, ale dającym najwyższe zadowolenie powołaniu do wychowania dzieci, ukazując budujące wzorce ludzkiego życia i miłości” (Benedykt XVI, *Orędzie na 40. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu*, Watykan, 24 stycznia 2006 r.).

– Jakim wartościom mają służyć dziennikarze?

W ostatnim czasie Internet stał się bardziej popularny niż prasa, radio, a nawet telewizja.

„Dzięki Internetowi na milionach monitorów na naszej planecie pojawiają się miliardy obrazów. Czy z owej galaktyki obrazów i dźwięków wyłoni się twarz Chrystusa i da się słyszeć Jego głos? Świat pozna Dobrą Nowinę o zbawieniu tylko wówczas, gdy będzie mógł zobaczyć twarz Chrystusa i usłyszeć Jego głos. Taki jest cel ewangelizacji. Internet używany w ten sposób stanie się prawdziwie ludzką przestrzenią. Albowiem tam, gdzie nie ma miejsca dla Chrystusa, nie ma go również dla człowieka” (Jan Paweł II, *Orędzie na 36. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu*, Watykan, 24 stycznia 2002 r.).

– W jaki sposób należy korzystać z Internetu?

„Środki społecznego przekazu (w szczególności mass media) mogą doprowadzić do pewnej bierności u odbiorców, czyniąc z nich konsumentów niezbyt czujnych na to, co słyszą i widzą. Odbiorcy powinni narzucić sobie umiar i dyscyplinę w stosunku do mass mediów. Powinni kształtować w sobie światło i prawe sumienie, by łatwiej opierać się niegodziwym wpływom” (KKK 2496).

- Do czego może doprowadzić bezkrytyczna postawa wobec mass mediów?

Nowe technologie to nowe możliwości, to łatwiejszy i powszechniejszy sposób dotarcia do każdego człowieka. Jan Paweł II mocno akcentował potrzebę „nowej ewangelizacji” – głoszenia tej samej Ewangelii Chrystusowej, ale z nowym zapałem, na nowe sposoby, przy użyciu nowych narzędzi i metod.

Odczytanie świadectwa z podręcznika ucznia.

„Reklama jest bardzo skutecznym środkiem docierania z informacją do ludzi. Dowiodła tego kampania sprzed 12 lat w Singapurze. 120 Kościołów wynajęło jedną z największych agencji reklamowych i stworzyło kampanię «odświeżającą» wizerunek Boga. Wszędzie dominował obraz Boga, jako starca, który straszy i karze. Ta kampania to zmieniła, pokazała Jego inne, piękne oblicze. Taki miała tytuł «Jego nowe oblicze». Udało się zaprząć reklamę do tego, żeby ludzie zaczęli myśleć o Panu Bogu częściej.(...) Były tysiące plakatów, billboardów, naklejki na owocach na targu. Przekaz był prosty np. «Co jeszcze mam zrobić, żebyś myślał o mnie? Bóg». Zawsze pisane w pierwszej osobie. Chodziło o przypomnienie, że Bóg to Ktoś atrakcyjny, kto potrafi wszystko, nawet żartować, stąd hasło: «Nietzsche umarł. Bóg». Biało-czerwone plakaty i 17 spotów w telewizji. Okazało się, że ta kampania osiągnęła 100 procent świadomości. Takiego wyniku nigdy nikomu nie udało się uzyskać” (T. Jaklewicz, *Między bielizną a margaryną*, „Gość Niedzielny” 2012, nr 36, s. 29).

Katecheta zwraca uwagę uczniów na reklamę w przestrzeni publicznej i prosi o ocenę tego zjawiska oraz ocenę Internetu i mediów.

INTERNET

Zalety: swobodny dostęp do ogromnej ilości informacji, możliwość nawiązania kontaktów z osobami z całego świata, rozwijanie zainteresowań, pogłębianie wiedzy, możliwość publikowania własnych stron internetowych, możliwość rozrywki, dokonywanie zakupów, opłat bankowych bez wychodzenia z domu.

Zagrożenia: szukając znajomości, można trafić na osoby, których celem jest krzywdzenie innych, można trafić również na niebezpieczne treści, można się uzależnić, pokusa łamania VII i VIII przykazania negatywnie wpływa na stan zdrowia (wady wzroku, kręgosłupa i inne), zakupy oraz opłaty bankowe mogą narażać na straty.

Wskazania: zaplanować swoje korzystanie ze stron internetowych, mieć świadomość, że w Internecie nie jest się anonimowym – zawsze można zidentyfikować autora treści, osoba po drugiej stronie nie musi być tym, za kogo się podaje, zachować środki ostrożności przy podawaniu swoich danych osobowych i umawianiu się z osobami poznanymi przez Internet, jednak należy pamiętać, że Internet nie zastąpi realnych kontaktów z rodziną i przyjaciółmi.

Katecheta prezentuje wybrane witryny internetowe, np.

www.mateusz.pl, www.opoka.pl, www.wiara.pl, www.amen.pl, www.biblia.pl, www.katolik.pl.

Praca w grupach

Uczniowie otrzymują egzemplarze czasopism (np. „Droga”, „Gość Niedzielny”, „Miłujcie się”, „Niedziela”, „List”) z zaznaczonym artykułem. W kilkuosobowych grupach zapoznają się z jego treścią i wskazują na wartości, które ukazują oraz jakie jest w nich stanowisko wobec VIII przykazania. Wspólne omówienie pracy.

Chrześcijanin powinien kształtować w sobie trzy postawy wobec mediów:

1. Postawa krytyczna

Nie bądź naiwny i bezmyślny w stosunku do mass mediów, zachowaj dystans szczególnie do treści sensacyjnych, reaguj na brak wiarygodności i stosowanie manipulacji.

2. Postawa selektywności

Dokonuj wyboru według własnej woli, zachowaj dystans wobec narzucanych propozycji, wybieraj to, co wartościowe.

3. Postawa twórczej aktywności

Pamiętaj, że kontakt z mediami nie jest zdolny zaspokoić Twojej potrzeby twórczej. Może bezmyślne oglądanie telewizji zastąpić spacerem z siostrą lub rozmową z rodzicami?

ZAKOŃCZENIE

W wyniku rozwoju mass mediów współczesny młody człowiek bombardowany jest przeróżnymi informacjami i wartościami z różnych kręgów kulturowych, religijnych i cywilizacyjnych świata. Środki masowego przekazu stają się coraz potężniejszymi instytucjami wychowawczymi, oddziałującymi na postawy dzieci i młodzieży znacznie silniej niż wzory i modele przekazywane w tradycyjny sposób przez rodziców czy nauczycieli. Rzeczywistość techniczno-medialna potrafi zawładnąć czasem, zdeorganizować życie, podporządkować sobie inne czynności, ale także rozbudzić pragnienia, chęć posiadania, pozostawiając na uboczu wartości ludzkiego trudu i poświęcenia. Niebezpieczeństwa tego rodzaju szczególnie dotyczą młodych ludzi, którzy nie potrafią samodzielnie panować nad światem techniki, wybierać, wartościować i oceniać przekazywanych im informacji. Trzeba więc pilnie uczyć się, jak z medialnego zgiełku oddzielać to, co małe, podłe i krzykliwe, a odkrywać to, co piękne i prawdziwe. Bóg mówi do człowieka w ciszy.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Jakimi kryteriami kieruję się w wyborze prasy, audycji radiowych i programów telewizyjnych?
- Ile czasu w ciągu dnia poświęcam korzystaniu z mediów?

ZESZYT UCZNIA

Najcięższym zarzutem stawianym mediom jest zarzut kreowania świata wyobraźni konkurencyjnego wobec świata realnego. Media mogą jednak być wspólnym źródłem wiedzy, także wiedzy związanej ze sferą duchową. Najważniejsze, by dokonywać selekcji i nie pozwolić nikomu zawładnąć swoją psychiką.

PRACA DOMOWA

Napisz o przeczytanym artykule, obejrzanym programie lub wysłuchanej audycji, które pozytywnie wpłynęły na Ciebie jako chrześcijanina.

MODLITWA

„Ojcze nasz”.

V. W CO WIERZĘ?

34. ISTNIENIE ANIOŁÓW. ANIOŁOWIE W ŻYCIU KOŚCIOŁA

Cel ogólny

Ukazanie, kim są aniołowie.

Kształtowanie postawy wiary w obecność Anioła Stróża i modlitwy do niego.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje biblijne przykłady działania Aniołów (A.9.2),
- wymienia chóry anielskie,
- wyjaśnia, kim są Aniołowie (A.9.1),
- objaśnia, na czym polega rola Aniołów.

Umiejętności

- redaguje modlitwę dziękczynną do Anioła Stróża,
- charakteryzuje obecność aniołów w liturgii Kościoła,
- wskazuje w kalendarzu roku liturgicznego święta poświęcone aniołom,
- uzasadnia potrzebę obecności Anioła Stróża w swoim życiu.

Postawy

- stwierdza, że wierzy w obecność Anioła Stróża,
- wyraża wdzięczność w modlitwie za opiekę aniołów.

Metody

Analiza tekstu źródłowego, rozmowa kierowana, wybór pytań, ekspozycja, redakcja modlitwy, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Pismo Święte, Katechizm Kościoła Katolickiego, Jan Paweł II, *Przemówienie wygłoszone w czasie audiencji generalnej*, Watykan, 20 sierpnia 1986 r., M. Polak, *Aniołowie Stróże – nasi wychowawcy, opiekunowie i przewodnicy, obrazy ukazujące postacie aniołów*, Wł. Miziołek, Cz. Cekiera, L. Kantorski, K. Pierzchała, *Niepojęte drogi Wiekuistego*, Warszawa 1996, M. Fryszkiewicz, *Rzecz o Aniołach*, Marki-Struga 1985.

MODLITWA

„Alleluja.
Chwalcie Pana z niebios,
chwalcie Go na wysokościach!
Chwalcie Go, wszyscy Jego aniołowie,
chwalcie Go, wszystkie Jego zastępy!
Chwalcie Go, słońce i księżycu,
chwalcie Go, wszystkie gwiazdy świecące.
Chwalcie Go, nieba najwyższe
i wody, co są ponad niebem:
niech imię Pana wychwalają,
On bowiem nakazał i zostały stworzone,
utwierdził je na zawsze, na wieki;
nadał im prawo, które nie przeminie” (Ps 148,1-6).

WPROWADZENIE

Odczytanie i analiza tekstu z podręcznika ucznia.

„W 1792 r. we włoskim miasteczku Senigalli przyszedł na świat w arystokratycznej rodzinie Giovanni Mastai Feretti. W latach młodości był ministrantem w parafialnym kościele w Senigalli. Pewnego dnia w czasie Mszy Świętej młody Giovanni, klęcząc przy ołtarzu jako ministrant, zauważył, że obok celebransa pojawiła się nagle świetlista postać o nieziemskim wyglądzie. Tajemnicza «zjawia» zaczęła wołać go po imieniu: «Giovanni, Giovanni, podejdź szybko do mnie!» Chłopiec ze zdumieniem zobaczył, że ksiądz odprawiający nabożeństwo niczego nie zauważył. Chłopiec jakby instynktownie podniósł się z kolan i podszedł do świetlistej postaci. W tym samym momencie

ogromna figura dębowa, przedstawiająca proroka Starego Testamentu, runęła z hukiem dokładnie w to miejsce, na którym klęczał mały Jaś. Schody ołtarza roztrzaskały się, postać nieziemska znikła tak szybko, jak się pojawiła. Tym «małym Jasiem», któremu nieziemska postać w nadprzyrodzony sposób uratowała życie, był późniejszy kleryk, ksiądz, biskup, kardynał i wreszcie papież Pius IX, który kierował Kościołem w latach 1846-1878. Często w gronie biskupów, kardynałów, seminarzystów opowiadał o tym nadzwyczajnym wydarzeniu w swoim życiu, zachęcając do modlitwy do swoich niebieskich opiekunów” (Wł. Miziołek, Cz. Cekiera, L. Kantorski, K. Pierzchała, *Niepojęte drogi Wiekuistego*, Warszawa 1996, s. 166)

Katecheta podaje temat katechezy. Uczniowie zapisują go w zeszytach. Katecheta informuje, że podczas wykładu i omawiania kolejnych tekstów, uczniowie na bieżąco zapisują w zeszytach najważniejsze dla siebie treści.

Wielokrotnie słyszeliście różne relacje o działaniu Opatrzności Bożej polegającym na wybawieniu człowieka z opresji, na cudownym uratowaniu go.

Uczniowie odczytują fragmenty z Katechizmu Kościoła Katolickiego. Po przeczytaniu tekstów następuje ich wspólna analiza.

„Istnienie istot duchowych, niecielesnych, które Pismo Święte nazywa zazwyczaj aniołami, jest prawdą wiary. Świadek Pisma Świętego jest tak oczywiste, jak jedynomyślność Tradycji” (KKK 328).

„Jako stworzenia czysto duchowe aniołowie posiadają rozum i wolę: są stworzeniami osobowymi i nieśmiertelnymi. Przewyższają doskonałością wszystkie stworzenia widzialne. Świadczy o tym blask ich chwały” (KKK 330).

Wyjaśnienie słowa: „anioł” i zapisanie definicji w zeszycie.

– Kim są aniołowie?

Anioł – zwiastun, wysłannik, istota duchowa, posiadająca rozum i wolną wolę, pomagająca człowiekowi pełnić wolę Boga.

Katecheta przedstawia hierarchię aniołów i ich symbolikę ukazaną w sztuce sakralnej.

Różne chóry aniołów.

Na podstawie Pisma św. możemy podzielić aniołów na chóry. Ten teologiczny podział przyjmuje za kryterium stan natury, łaski i chwały. Nazwy aniołom nadał Dionizy Areopagita. Serafini (Iz 6, 2), Cherubini (Rdz 3, 24; Iz 37, 16; Ez 10, 3) i Trony (Kol 1, 16), Panowania (Kol 1, 16), Moce (Ef 1, 20-21), Władze (Kol 1, 16), Księstwa (Kol 1, 16), Aniołowie i Archaniołowie: Michał, Gabriel i Rafał – to jedyni aniołowie, jakich znamy z imienia.

„Św. Tomasz, wychodząc z podobieństwa dworu ziemskiego i niebieskiego, powiada, że tak jak najwyżsi godnością dworzanie stoją najbliżej króla, są jego towarzyszami, powiernikami i przyjaciółmi, tak najwyższa hierarchia aniołów stoi najbliżej Pana Boga. Najdoskonalsi z aniołów – Serafini są jak gdyby Jego przyjaciółmi, Cherubini – powiernikami, a Trony – towarzyszami Boga. Każdy z tych chórów cechuje specjalna zaleta, która równocześnie stanowi różnicę między nimi: Serafini górują nad innymi chórami miłością, Cherubini – wiedzą, Trony – posłuszeństwem. Po dworzanach, którzy stoją u tronu, idą ci, którzy zarządzają dworem i państwem swojego króla. (...) Panowania przewodniczą dobrym aniołom i wydają im najważniejsze rozkazy i polecenia; Mocarstwa, którym przypisuje się moc spełniania cudów, czuwają nad wypełnieniem rozkazów i poleceń; Zwierzchności mają władzę poskramiania złych duchów, określają sposób, w jaki rozkazy i polecenia mają być wykonywane. (...) Hierarchia wykonująca rozkazy: Księstwa, które roztaczają swoją opiekę nad państwami i narodami, są jakby nadzorcami archaniołów i aniołów. Archaniołowie wykonują zlecenia najważniejsze i zwiastują rzeczy mniej wielkie” (M. Fryszkiewicz, *Rzecz o Aniołach*, Marki-Struga 1985, s. 17).

Anioł w sztuce sakralnej – symbolika.

Ekspozycja obrazu ukazującego anioła.

„Sztuka chrześcijańska przedstawia zazwyczaj aniołów w postaci ludzkiej z dodatkiem skrzydeł, aby przypomnieć wiernym, iż te niebieskie duchy zawsze są gotowe na rozkazy Boże i do niesienia pomocy człowiekowi. Czasami artyści wkładają w ręce anioła kadzielnicę, która ma przypominać, że aniołowie przedstawiają modły nasze Panu Bogu, o czym zresztą mówi Pismo Święte. Ponieważ głównym zadaniem anioła jest uwielbienie Boga, wysławianie, wyśpiewywanie Jego chwały, przeto przedstawiany bywa z różnymi instrumentami muzycznymi – najczęściej z harfami.

Niekiedy wkłada się aniołom zbroję rycerską (...). Wyraz twarzy aniołów jest zawsze młodzieńczy lub dziecinny, ponieważ są nieśmiertelni, a więc zawsze młodzi.

Artyści dają aniołom białe szaty, bo biel oznacza niewinność i radość niebieską: jest też kolorem kapłańskim, a aniołowie modląc się za ludzi, spełniają posługę kapłańską. Przepasanie szat ma oznaczać gotowość do spełniania rozkazów. (...)

Artyści również wkładają w ręce aniołów różne narzędzia mające przypominać wiernym gniew Boży, którego aniołowie są wykonawcami (miecz), miłosierdzie (narzędzia męki Chrystusa), sprawiedliwość (waga), moc (okowy, z których anioł uwolnił św. Piotra), przymioty umysłu (miarka). Trąba, z którą często przedstawia się anioła, ma w nas budzić pamięć o sądzie ostatecznym. (...) Przedstawienie aniołów w postaci samych główek ma przypominać, że nie posiadają ciała, a jedynie rozum i wolną wolę. Chmurki, które je otaczają, wskazują na miejsce ich zamieszkania – niebo” (M. Fryszkiewicz, *Rzecz o Aniołach*, Marki-Struga 1985, s. 44n.).

ROZWINIĘCIE

Katecheta omawia zagadnienie, korzystając z metody ścieranych pytań. Rozdaje kartki z cytataми z Pisma Świętego wskazujące na obecność aniołów w historii zbawienia lub same sigla, gdy jest wystarczająca ilość egzemplarzy Biblii. Uczniowie przez chwilę zapoznają się z fragmentami z Pisma Świętego. Katecheta w tym czasie zapisuje na tablicy pytania, na które uczniowie będą odpowiadać. Uczniowie wybierają pytania, na które chcą odpowiedzieć i w oparciu o otrzymany tekst rozwijają zagadnienie. Katecheta prowadzi rozmowę kierowaną

i gdy wszyscy chętni wypowiedzą się na dany temat, podsumowuje odpowiedzi, przypomina o zapisaniu notatki do zeszytu i zmazuje pytanie z tablicy.

Pytania:

- Co na podstawie Pisma Świętego można powiedzieć o stworzeniu aniołów?
- Jaka jest liczba aniołów w niebie?
- W jaki sposób Bóg okazywał przez aniołów swoją potęgę?
- Jaką rolę pełnią aniołowie?
- Jakie biblijne przykłady działania aniołów możemy wymienić?

Teksty dla uczniów (do wyboru):

Aniołowie zostali postawieni w bramach raju:

„(...) Bóg postawił przed ogrodem Eden cherubów i połyskujące ostrze miecza, aby strzec drogi do drzewa życia” (Rdz 3,24)

Aniołowie wyprowadzają Lota i jego córki z pożaru Sodomy:

„Owi dwaj aniołowie przybyli do Sodomy wieczorem, kiedy to Lot siedział w bramie Sodomy. Gdy Lot ich ujrzał, wyszedł naprzeciw nich i oddawszy im pokłon do ziemi” (Rdz 19,1);

Anioł nie pozwala Abrahamowi zabić jego syna Izaaka:

„(...) wtedy Anioł Pański zawołał na niego z nieba i rzekł: «Abrahamie, Abrahamie!» A on rzekł: «Oto jestem». [Anioł] powiedział mu: «Nie podnoś ręki na chłopca i nie czyń mu nic złego! Teraz poznałem, że boisz się Boga, bo nie odmówiłeś Mi nawet twego jedynego syna»” (Rdz 22,11-12);

Jakub widzi we śnie drabinę pełną aniołów zstępujących na ziemię z nieba i wstępujących do nieba z ziemi:

„We śnie ujrzał drabinę opartą na ziemi, sięgającą swym wierzchołkiem nieba, oraz aniołów Bożych, którzy wchodzili w górę i schodzili na dół” (Rdz 28,12);

Anioł wiedzie naród wybrany do Ziemi Obiecanej:

„Anioł Boży, który szedł na przedzie wojsk izraelskich, zmienił miejsce i szedł na ich tyłach. Słup obłoku również przeszedł z przodu

i zajął ich tyły, stając między wojskiem egipskim a wojskiem izraelskim. I tam był obłok ciemnością, tu zaś oświecał noc. I nie zbliżyli się jedni do drugich przez całą noc” (Wj 14,19-20);

Anioł ratuje od śmierci młodzieńców w piecu ognistym:

„Jednak anioł Pański zstąpił do pieca wraz z Azariaszem i jego towarzyszami i usunął płomień ognia z pieca, sprowadzając do środka pieca jakby orzeźwiający powiew wiatru, tak że ogień nie dosięgnął ich wcale, nie sprawił im bólu ani nie wyrządził krzywdy” (Dn 3,49-50);

Anioł ratuje Daniela od pożarcia przez lwy:

„Wtedy Daniel odpowiedział królowi: «Królu, żyj wiecznie! Mój Bóg posłał swego anioła i on zamknął paszczę lwom; nie wyrządziły mi one krzywdy, ponieważ On uznał mnie za niewinnego; a także wobec ciebie nie uczyniłem nic złego»” (Dn 6,22-23);

Archanioł Gabriel zwiastuje Zachariaszowi narodzenie Jana Chrzciciela:

„Naraz ukazał mu się anioł Pański, stojący po prawej stronie ołtarza kadzenia. Przeraził się na ten widok Zachariasz i strach padł na niego. Lecz anioł rzekł do niego: «Nie bój się Zachariaszu! Twoja prośba została wysłuchana: żona twoja Elżbieta urodzi ci syna, któremu nadasz imię Jan” (Łk 1,11-13);

Archanioł Gabriel zwiastuje Maryi Pannie poczęcie Syna Bożego:

„(...) posłał Bóg anioła Gabriela do miasta w Galilei, zwanego Nazaret, do Dziewicy poślubionej mężowi, imieniem Józef, z rodu Dawida a Dziewicy było na imię Maryja. Anioł wszedł do Niej i rzekł: «Bądź pozdrowiona, pełna łaski, Pan z Tobą»” (Łk 1, 26-28);

Aniołowie śpiewają przy narodzinach Syna Bożego i sprowadzają pasterzy do stajenki:

„I nagle przyłączyło się do anioła mnóstwo zastępów niebieskich, które wielbiły Boga słowami:

«Chwała Bogu na wysokościach, a na ziemi pokój ludziom Jego upodobania». Gdy aniołowie odeszli od nich do nieba, pasterze mówili nawzajem do siebie: «Pójdźmy do Betlejem i zobaczmy, co się tam zdarzyło i o czym nam Pan oznajmił»” (Łk 2, 13-15);

Anioł objawia św. Józefowi tajemnicę wcielenia Syna Bożego:

„(...) anioł Pański ukazał mu się we śnie i rzekł: «Józefie, synu Dawida, nie bój się wziąć do siebie Maryi, twej Małżonki; albowiem z Ducha Świętego jest to, co się w Niej poczęło. Porodzi Syna, któremu nadasz imię Jezus, On bowiem zbawi swój lud od jego grzechów»” (Mt 1,20-21);

Anioł objawia się św. Józefowi i każe uciekać Świętej Rodzinie do Egiptu:

„(...) anioł Pański ukazał się Józefowi we śnie i rzekł: «Wstań, weź Dziecię i Jego Matkę i uchodź do Egiptu; pozostań tam, aż ci powiem; bo Herod będzie szukał Dziecięcia, aby Je zgładzić»” (Mt 2,13);

Aniołowie służą Jezusowi w czasie 40 dni kuszenia Go na pustyni:

„(...) a oto aniołowie przystąpili i usługiwali Mu” (Mt 4,11);

Anioł pociesza Chrystusa i pokrzepia go przed męką w Ogrodzie Oliwnym:

„Wtedy ukazał Mu się anioł z nieba i umacniał Go” (Łk 22,43);

Aniołowie przy grobie Jezusa zapewniają o Jego zmartwychwstaniu:

„A oto powstało wielkie trzęsienie ziemi. Albowiem anioł Pański zstąpił z nieba, podszedł, odsunął kamień i usiadł na nim” (Mt 28,2);

Aniołowie przy wniebowstąpieniu Jezusa zapowiadają Jego powtórne przyjście w chwale:

„Kiedy uporczywie wpatrywali się w Niego, jak wstępował do nieba, przystąpili do nich dwaj mężowie w białych szatach. I rzekli: «Mężowie z Galilei, dlaczego stoicie i wpatrujecie się w niebo? Ten Jezus, wzięty od was do nieba, przyjdzie tak samo, jak widzieliście Go wstępującego do nieba»” (Dz 1,10-11);

Aniołowie są stworzeni przez Boga:

„Ten, co żyje wiecznie, stworzył wszystko bez wyjątku” (Syr 18,1);

Aniołowie swoje istnienie mają od Boga:

„(...) bo w Nim zostało wszystko stworzone: i to, co w niebiosach, i to, co na ziemi, byty widzialne i niewidzialne, czy Trony, czy Panowania, czy Zwierzchności, czy Władze. Wszystko przez Niego i dla Niego zostało stworzone.

On jest przed wszystkim i wszystko w Nim ma istnienie” (Kol 1,16-17);

Aniołowie oddają cześć Bogu, a liczba ich jest niezliczona:

„I ujrzałem, i usłyszałem głos wielu aniołów dokoła tronu i Zwierząt, i Starców, a liczba ich była miriady miriad i tysiące tysięcy, mówiących głosem donośnym: «Baranek zabity jest godzien wziąć potęgę i bogactwo, i mądrość, i moc, i cześć, i chwałę, i błogosławieństwo»” (Ap 5,11-12);

Gdy uczniowie odpowiedzą na wszystkie pytania i zostaną one zmażane z tablicy, katecheta czyta lub w streszczeniu podaje historię pojawienia się aniołów upadłych, którzy działają przeciwko dobru człowieka.

„Do wyboru nieposłuszeństwa skłonił naszych pierwszych rodziców uwodzicielski głos przeciwstawiający się Bogu. (...) Pismo święte i Tradycja Kościoła widzą w tej istocie upadłego anioła, nazywanego Szatanem lub diabłem. Kościół naucza, że był on najpierw dobrym aniołem stworzonym przez Boga: (...) Diabeł bowiem i inne złe duchy zostały stworzone przez Boga jako dobre z natury, ale same uczyniły się złymi»” (KKK 331) .

„Moc Szatana nie jest jednak nieskończona. Jest on tylko stworzeniem; (...) nie może przeszkodzić w budowaniu Królestwa Bożego. (...) Dopuszczenie przez Boga działania Szatana jest wielką tajemnicą, ale «wiemy, że Bóg z tymi, którzy Go miłują, współdziała we wszystkim dla ich dobra» (Rz 8, 28)” (KKK 395).

Chrystus przez dzieło Odkupienia pokonał anioła pychy i kłamstwa – diabła. Podziękujmy Bogu za to, że opiekuje się światem, wysyłając swoich aniołów, którzy mają nas prowadzić ku zbawieniu:

Akt miłości odmawiają wszyscy.

Boże, choć Cię nie pojmuję
jednak nad wszystko miłuję,
Nad wszystko co jest stworzone,
Boś Ty Dobro niekończone.

Katechizm Kościoła Katolickiego uczy nas, że „Chrystus stanowi centrum świata anielskiego”. Aniołowie należą do Niego (KKK 331). Kościół, który został założony przez Chrystusa, korzysta z tajemniczej i potężnej pomocy aniołów. W liturgii łączy się z aniołami. Uwielbia trzykroć świętego Boga: „Święty, święty, święty...(por. Iz 6,3). Podczas liturgii pogrzebowej przywołuje obecność aniołów w pieśni: „Niech aniołowie zawiodą cię do raju...”. Kościół w szczególny sposób czczy pamięć Archaniołów: św. Michała, św. Gabriela, św. Rafała (29 września) i Aniołów Stróżów (2 października).

Hojność Boga względem człowieka nie ma miary, dlatego «Życie ludzkie od początku aż do śmierci jest otoczone opieką i wstawiennictwem aniołów. „Każdy wierny ma u swego boku anioła jako opiekuna i stróża, by prowadził go do życia»” (KKK 336).

Rolę aniołów, szczególnie rolę Anioła Stróża, podkreśla Jan Paweł II:

„(...) choć istnienie złych aniołów wymaga od nas stałej czujności, by nie ulec kuszeniu, to jesteśmy pewni, że Chrystus Odkupiciel otacza nasze życie swą zwycięską mocą, abyśmy sami mogli wyjść zwycięsko. Pomagają nam w tym skutecznie dobrzy aniołowie, orędownicy miłości Bożej, do których, nauczeni przez Tradycję Kościoła, zwracamy się z modlitwą: «Aniele Boży, strózu mój, oświecaj mnie, strzeż, prowadź i kieruj mną, który zostałem powierzony twojej niebiańskiej opiece. Amen»” (Jan Paweł II, Przemówienie wygłoszone w czasie audiencji generalnej, Watykan, 20 sierpnia 1986 r.).

- Kto pomaga nam w walce ze złem?
- Jakie zadania wypełnia Anioł Stróż względem człowieka?
- Jak Jan Paweł II nazywa dobrych aniołów?

Zostaliśmy wezwani, by czynić świat bardziej ludzkim i bardziej Bożym. Pomagają nam w tym Aniołowie Pańscy, szczególnie nasz Anioł Stróż. Powinniśmy pamiętać o ich obecności, wzywając ich w potrzebie.

ZAKOŃCZENIE

W oparciu o Boże objawienie, wiemy, że każdy człowiek posiada Anioła Stróża. Jest on Bożym przewodnikiem, opiekunem i wychowawcą. Pomaga nam w osiągnięciu zbawienia.

„Jest to znamienny zaszczyt, jaki nam Bóg okazuje, dając nam, jako swoim przyjaciółom, Aniołów, aby nam służyli” – św. Hieronim.

Aniołowie Stróżowie widzą Boga twarzą w twarz. Słyszą nakazy woli Bożej i chcą nas do Niego prowadzić.

„Dlatego winienesz codziennie umacniać swoją wiarę przez czytanie i rozważanie słowa Bożego, zawartego w Piśmie św., prosząc Anioła Stróża o uproszenie ci światła do coraz lepszego rozumienia jego sensu i wprowadzenia go w życie. Wtedy potrafisz odeprzeć kłamliwe ataki złego ducha, kłamcy. (...) Poznając wielką godność bycia dzieckiem Bożym, masz w pokorze poddawać się prowadzeniu twego duchowego przewodnika. Nie sądź, że sam sobie wystarczysz, skoro Bóg ci wyznaczył duchowego wychowawcę, który jest dla ciebie wzorem w wykonywaniu woli Ojca niebieskiego” (M. Polak, *Aniołowie Stróże – nasi wychowawcy, opiekunowie i przewodnicy, obrazy ukazujące postacie aniołów*).

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- W jaki sposób wyrażam wdzięczność Bogu za opiekę nad moim życiem?
- Jaka jest moja postawa wiary w obecność Anioła Stróża?
- Jak często modłę się do Anioła Stróża?

ZESZYT UCZNIA

Zapis stanowi notatka, którą uczniowie redagowali w trakcie katechezy, np.

Aniołowie są istotami duchowymi, rozumnymi, obdarzonymi wolną wolą, stworzonymi przez Boga, by mu służyć. Nieustannie oddają chwałę i cześć Bogu. Biblia zawiera liczne przykłady działania aniołów. Aniołowie dzielą się na chóry, w zależności od czynności, do której wykonywania zostali przeznaczeni. Opiekują się ludźmi, pomagając im osiągnąć zbawienie. Dobrzy aniołowie, orędownicy miłości Bożej, a szczególnie Aniołowie Stróżowie wspierają ludzi na drodze ku życiu wiecznemu.

PRACA DOMOWA

Wypisz daty świąt liturgicznych poświęconych aniołom.
Ułóż modlitwę dziękczynną do swojego Anioła Stróża.

MODLITWA

„Aniele Boży, Strózu mój”.

35. WIERZĘ W KOŚCIÓŁ

Cel ogólny

Ukazanie Kościoła jako Misterium, w którym lud Boży otrzymuje zbawienie.

Kształtowanie postawy odpowiedzialności za Kościół zrodzony z sercu Ojca.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- definiuje, czym jest Kościół,
- podaje cechy ludu Bożego,
- wylicza przymioty Kościoła (A.22.1),
- wyjaśnia specyfikę powołań i zadań w Kościele, a także wynikającą z niej odpowiedzialności (A.22.2).

Umiejętności

- wyjaśnia więź między Chrystusem a Kościołem,
- wskazuje, że Kościół jest Mistycznym Ciałem Chrystusa,
- wskazuje na związek między charyzmatem i urzędem w Kościele (E.10.2),
- określa związek między charyzmatem i urzędem w Kościele.

Postawy

- planuje realizację w swoim życiu, kapłańskiej, prorockiej i królewskiej misji Kościoła (A.21.a),
- kształtuje w sobie postawę wdzięczności Bogu za Kościół (A.20),
- podejmuje postawę odpowiedzialności za wspólnotę Kościoła,
- dziękuje Bogu za to, że jest członkiem Kościoła.

Metody

Analiza tekstu biblijnego, analiza tekstu źródłowego, rozmowa kierowana, pogadanka, dyskusja, praca w grupach, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Pismo Święte, Katechizm Kościoła Katolickiego, Kompendium Katechizmu Kościoła Katolickiego, *Stworzeni do miłości. Jana Pawła II rozmowy z młodymi*, Łomianki 1991, *Mój problem. Karl Rahner odpowiada na pytania młodzieży*, M. Szafrńska-Brandt (red.), Warszawa 1985,

H. de Lubac, *Medytacje o Kościele*, Kraków 1997, F. Grudniok, *Służyć ludziom*, Kraków 1983, B. Raszczuk, M. Szczęsny, *Boże szaleństwo na uczelni*, „Wzrastanie” 2006, nr 203.

MODLITWA

Wyznanie wiary nicejsko-konstantynopolitańskie.

WPROWADZENIE

Kościół jest wspólnotą założoną w celu prowadzenia ludzi do zbawienia. Jest w historii, ale równocześnie ją przekracza. Jest równocześnie drogą i celem zamysłu Bożego. Kościół przygotowany został w Starym Przymierzu, a założony przez słowa i czyny Jezusa Chrystusa. Osiągnie on swoje wypełnienie w chwale nieba stając się misterium, czyli tajemnicą zjednoczenia ludzi z Bogiem.

ROZWINIĘCIE

Istota Kościoła stanowi prawdziwą tajemnicę wiary.

– Czym jest Kościół?

Słowo „Kościół” oznacza „zwołanie”. Wskazuje ono na tych, których słowo Boże zwołuje, by utworzyli Lud Boży. Zwołany Lud Boży karmiony jest Ciałem Chrystusa, ma Chrystusa głosić, pokazywać i dawać.

Kościół jest wspólnotą, w której żyje i działa Chrystus, gdzie chrześcijanie pogłębiają więź z Bogiem i ludźmi. Miłość jest fundamentalną cnotą, przez którą Kościół rozwija się, broniąc godności i praw człowieka, wartości duchowych, pokoju. Człowiek, szczególnie młody, potrzebuje przyjaźni, dobra, uwrażliwienia na sytuacje innych. Naprzeciw jego potrzebom staje Chrystus, z którym pogłębia więzi we wspólnocie Kościoła.

Uczniowie odczytują świadectwo z katechizmu.

„Koło Akademickie KSM przy Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Sulechowie (diecezja zielonogórsko-gorzowska), powstało kilka lat temu, by w środowisku akademickim głosić Żywą Ewangelię wśród studentów i wykładowców (...). Koło promuje na uczelni Msze Święte akademickie, rekolekcje, spotkania Duszpasterstwa Akademickiego, drukuje ulotki, plakaty oraz wydaje dwutygodnik studencki (...). Jan Paweł II powiedział, że mamy nie wstydzić się swoich ideałów, wręcz przeciwnie, mamy je bronić i głosić (...). Inicjatywą, która towarzyszy naszemu Kołu, niemal od początku założenia, jest zabawa choinkowa dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych. W tym roku w takiej zabawie uczestniczyło blisko 200 dzieci. Każde z nich dostało paczkę od św. Mikołaja. Taka drobna rzecz, a wywołała tyle uśmiechu i zadowolenia na twarzach dzieci. W ramach akcji «studenci Dzieciom» nasi żacy pracowali jako wolontariusze w świetlicy profilaktyczno-wychowawczej. Inna forma działalności to «KARTKÓWKA» – «Dwutygodnik Lubuskiego Środowiska Studenckiego» tworzony przez koła studenckie z naszej diecezji (...). Każda akcja musi być poprzedzona modlitwą, to jest źródłem naszej pracy, zapału i energii” (B. Raszczuk, M. Szczęsny, *Boże szaleństwo na uczelni*, „Wzrastanie” 2006, nr 203, s. 24-25).

Kościół jest wspólnotą wiary – tzn. wspólnotą osób powołanych przez Boga, przez chrzest wszczepionych w Chrystusa i uświęconych w Duchu Świętym.

Uczniowie odczytują tekst Katechizmu Kościoła Katolickiego – KKK 771, katecheta wyjaśnia.

„Kościół jest równocześnie:

- społecznością wyposażoną w strukturę hierarchiczną i Mistycznym Ciałem Chrystusa;
- zgromadzeniem widzialnym i wspólnotą duchową;
- Kościołem ziemskim i Kościołem obdarowanym już dobrami niebieskimi” (KKK 771).

W taki Kościół wierzymy.

*Uczniowie zapisują w zeszytach temat katechezy.
Katecheta prosi uczniów o odczytanie fragmentów z Pisma Świętego.
Uczniowie odpowiadają również na pytania.*

„On jest przed wszystkim i wszystko w Nim ma istnienie.
I On jest Głową Ciała – Kościoła.
On jest Początkiem,
Pierworodnym spośród umarłych,
aby sam zyskał pierwszeństwo we wszystkim” (Kol 1,17-18).

– Jaką rolę pełni w Kościele Chrystus?

„Chrystus umiłował Kościół i wydał za niego samego Siebie, aby go uświęcić, oczyściwszy obmyciem wodą, któremu towarzyszy słowo, aby osobiście stawić przed sobą Kościół jako chwalebny, niemający skazy czy zmarszczki, czy czegoś podobnego, lecz aby był święty i nieskalany” (Ef 5,25-27).

– Co uczynił Chrystus dla Kościoła?

Kościół jest misterium zjednoczenia ludzi z Bogiem, które św. Paweł nazywa „wielką tajemnicą”. Kościół nazywany Oblubienicą jest zjednoczony z Chrystusem jako swoim Oblubieńcem. To zjednoczenie, czyli komunizm ludzi z Bogiem, odbywa się przez miłość. Kościół jest powszechnym sakramentem zbawienia. Oznacza to, że nie widzimy łaski Boga, którą otrzymujemy w Kościele, np. podczas sprawowania sakramentów, ale wszystkim, przygotowanym do jego przyjęcia, może być ten dar udzielony we wspólnocie, którą widzimy.

W *Credo* wyznajemy, że Kościół jest jeden, święty, powszechny i apostołski. Kościół nazwany jest też świątynią Ducha Świętego. Ponieważ Duch Święty mieszka w Ciele, którym jest Kościół, buduje Kościół w miłości przez słowo Boże, sakramenty, cnoty i charyzmaty.

– Czym są charyzmaty?

„Charyzmaty są specjalnymi darami Ducha Świętego udzielonymi poszczególnym wiernym dla dobra ludzi, ze względu na potrzeby świata, w sposób szczególny w celu budowania Kościoła. Do pasterzy Kościoła należy rozeznawanie charyzmatów” (KKKK 160).

Powinny być przyjmowane z wdzięcznością przez tego, kto je otrzymał. Zawsze konieczne jest rozeznawanie charyzmatów. Żaden charyzmat nie zwalnia z potrzeby odniesienia się do pasterzy Kościoła i od podporządkowania się im. Kościół to nowy lud Boży. Bóg chce zbawiać i uświęcać ludzi nie pojedynczo, lecz we wspólnocie, zgromadzonych w jedności z Ojcem, i Synem, i Duchem Świętym. Dokumenty Kościoła określają cechy charakterystyczne ludu Bożego.

Uczniowie odczytują tekst i wspólnie omawiają go.

„Lud Boży, którego członkami stajemy się przez wiarę w Chrystusa i chrzest, został ustanowiony przez Boga, Zwierzchnikiem (Głową) jest Jezus Chrystus, udziałem jego jest godność i wolność synów Bożych, jego prawem jest nowe przykazanie miłości, jest posłany, aby być solą ziemi i światłem świata, a jego celem jest Królestwo Boże, zapoczątkowane już tu na ziemi” (KKKK154).

Lud Boży uczestniczy w trzech funkcjach Chrystusa: Kapłana, Proroka i Króla.

Praca w grupach.

Katecheta dzieli uczniów na trzy grupy. Otrzymują teksty z Kompendium Katechizmu Kościoła Katolickiego z pytaniami. Czas pracy: 5 minut.

Grupa I

Misja kapłańska Chrystusa.

„Wierni świeccy uczestniczą w niej, gdy składają w ofierze, zwłaszcza w Eucharystii, swoje życie ze wszystkimi uczynkami, modlitwy i apostołskie przedsięwzięcia, życie rodzinne i codzienną pracę, utrapienia życia; jeśli są znoszone cierpliwie i z odwagą ducha i ciała, stają się duchowymi ofiarami, miłymi Bogu przez Jezusa Chrystusa (por. 1P 2,5). W ten sposób, także wierni świeccy, poświęceni Chrystusowi i namaszczeni Duchem Świętym, ofiarują Bogu świat” (KKKK 189).

– W jaki sposób wierni świeccy uczestniczą w misji kapłańskiej Chrystusa?

Grupa II

Misja prorocka Chrystusa.

„Wierni świeccy uczestniczą w niej, gdy w wierze przyjmują słowo Chrystusa i głoszą je światu przez świadectwo życia i słowo, przez działalność ewangelizacyjną i katechezę. Ta działalność ewangelizacyjna nabiera szczególnej skuteczności przez to, że dokonuje się w zwykłych warunkach właściwych światu” (KKKK 190).

- W jaki sposób wierni świeccy uczestniczą w misji prorockiej Chrystusa?

Grupa III

Misja królewska Chrystusa.

„Wierni świeccy uczestniczą w misji królewskiej Chrystusa, ponieważ mają moc zwyciężania w sobie i w świecie panowania grzechu przez wyrzeczenie się siebie oraz przez świętość swego życia. Wykonują różne posługi w służbie wspólnoty kościelnej i przepajają wartościami moralnymi dzieła ludzi i instytucji społecznych” (KKKK 191).

- W jaki sposób uczestniczą w misji królewskiej?

Warto angażować się w zadania, jakie Chrystus stawia swojemu Kościołowi.

Pomyślmy w ciszy o wypowiedzianych przez św. Faustynę Kowalską słowach:

„Wielką miłość mam do Kościoła, który wychowuje i prowadzi dusze do Boga”.

Katecheta, korzystając z pytań pomocniczych, wyjaśnia kolejne zagadnienia.

Kościół, który wychowuje i prowadzi dusze ku Bogu jest określany w dokumentach jako sakrament w Chrystusie.

- Co to znaczy, że Kościół jest sakramentem zjednoczenia ludzi z Bogiem?

„Kościół jest w Chrystusie jakby sakramentem, czyli znakiem i narzędziem wewnętrznego zjednoczenia z Bogiem i jednością całego rodzaju ludzkiego”. Bycie sakramentem wewnętrznego zjednoczenia ludzi z Bogiem jest pierwszym celem Kościoła. Ponieważ komunizm między ludźmi opiera się na zjednoczeniu z Bogiem, Kościół jest także sakramentem jedności rodzaju ludzkiego. Taka jedność jest już w nim zapoczątkowana, ponieważ gromadzi on ludzi «z każdego narodu i wszystkich pokoleń, ludów i języków» (Ap 7,9)” (KKK 775).

Janowi Pawłowi II bardzo zależało na tym, aby młodzież wiedziała, co to znaczy, że Kościół jest sakramentem. Mówił też o celach i zadaniach Kościoła.

– Jakie są cele i zadania Kościoła?

„Na pewno być członkiem Kościoła znaczy dzielić jego drogę krzyżową, dzielić to, co w nim niedoskonałe, a przede wszystkim poczuwać się do odpowiedzialności i nie tylko stawiać wymagania, ale wnosić weń łaskę odnowy i wzrostu. Nie można zapominać, że Kościół to każdy ochrzczony: wy jesteście Kościołem, wy tworzyacie Kościół, a gdy mówicie o Kościele, mówicie o sobie” (Jan Paweł II, *Czy można wybrać chrześcijaństwo bez przynależności do Kościoła* [Turyn, 3 września 1988 r.], w: *Stworzeni do miłości. Jana Pawła II rozmowy z młodymi*, Łomianki 1991, s. 185-186).

Sakrament jest znakiem i zarazem środkiem uobecniania zbawienia Chrystusowego w życiu osób ludzkich. Opisując zatem swoją naturę za pomocą tej idei, Kościół wyraża przekonanie, że jego liturgia, sakramenty, posługi, dzieła, urzędy i instytucje nie mogą być niczym innym jak przejrzystym znakiem przymierza Boga z ludźmi i nie mogą służyć niczemu innemu jak tylko zbawczemu pośrednictwu Chrystusa. Kościół nie jest tylko jakimś zgromadzeniem wokół Chrystusa, lecz jest on zjednoczony w Nim. Wyznajemy, że Kościół, którego Głową jest Chrystus, jest święty. Nie oznacza to wcale, że wszyscy jego członkowie są doskonali i że nie ma w nim grzeszników. Kościół jest tu na ziemi i pozostanie aż do końca wspólnotą zróżnicowaną. Będą w nim ci, w których owocuje świętość, ale będą też tacy, których można nazwać „jałowymi”, „ułomnymi”, „ulegającymi rozpadowi”,

czy nawet „martwymi” jego członkami. Nawet najlepsze jego dzieci są tylko na drodze uświęcenia i muszą szukać schronienia przed złem świata w Bożym miłosierdziu.

ZAKOŃCZENIE

Katecheta prosi jednego z uczniów o odczytanie listu Grzegorza do jednego z wybitnych teologów – Karla Rahnera.

„Drogi Ojciec! Wierzę w Boga, ale nie w Kościół. Trudno mi uzasadnić dlaczego. Częściowo dlatego, że Kościół ma według mnie «czarną» przeszłość (patrz: średniowiecze), częściowo dlatego, że także bez Kościoła potrafię zbliżyć się do Boga, a bez Mszy modlić się, co według mnie prowadzi do celu. (...) nie widzę sensu w chodzeniu do spowiedzi, ponieważ nie wierzę, że jakiś ksiądz przy pomocy tylko kilku słów – i modlitwy jako «kary» – może przebaczyć mi moje grzechy. (...) Poza tym nie zgadzam się ze wszystkimi obrzędami w Kościele, uważam bowiem, że człowiek naprawdę wierzący nie potrzebuje dla swej wiary symbolicznych czynności (...). Niekiedy wydaje mi się jednak, że nie mam racji i wątpię w swoje rozważania. Wówczas życzyłbym sobie, bym mógł równie silnie jak w Boga wierzyć także w Kościół. Być może Ojciec potrafi mi pomóc zrozumieć Kościół, tak bym nie miał do niego tak negatywnego nastawienia” (*Mój problem. Karl Rahner odpowiada na pytania młodzieży*, M. Szafrńska-Brandt [red.], Warszawa 1985, s. 34).

- Jak można pomóc temu młodemu człowiekowi zrozumieć Kościół?

Po dyskusji katecheta dokonuje podsumowania.

Codziennność niesie ze sobą wiele pokus łatwego życia, zniechęcenia, relatywizmu moralnego, indywidualizmu. Żyć we wspólnocie Kościoła to odnawiać przyrzeczenia chrztu świętego, stawiać wymagania, rozwijać w sobie człowieka duchowego, a przez to doświadczać obecności Chrystusa w swoim sercu i w drugim człowieku.

„Nie trzymaj się z daleka od Kościoła, bo nie ma nic silniejszego od Kościoła. Kościół jest twoją nadzieją, Kościół twym zbawieniem, Kościół twą ucieczką. Jest on wyższy od nieba i szerszy od ziemi; nigdy się nie starzeje, zawsze kwitnie młodością” (św. Jan Chryzostom, cyt. za: H. de Lubac, *Medytacje o Kościele*, Kraków 1997, s. 178).

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Jak często dziękuję Bogu za to, że jestem członkiem Kościoła?
- Jak angażuję się w budowanie wspólnoty Kościoła?

ZESZYT UCZNIA

Chrystus umiłował Kościół i wydał za niego samego Siebie. Kościół jest misterium zjednoczenia ludzi z Bogiem, które św. Paweł nazywa „wielką tajemnicą”. Kościół nazywany Oblubienicą jest zjednoczony z Chrystusem jako swoim Oblubieńcem. To zjednoczenie, czyli komunია ludzi z Bogiem, odbywa się przez miłość. Kościół jest powszechnym sakramentem zbawienia, świątynią Ducha Świętego, nowym Ludem Bożym. Wszyscy uczestniczymy w kapłańskiej, prorockiej i królewskiej misji Chrystusa w Kościele, służąc sobie nawzajem charyzmatami.

PRACA DOMOWA

Pomódl się za Kościół, aby był czytelnym znakiem obecności Boga we współczesnym świecie.

MODLITWA

„Panie, miłuję piękno Twojego Kościoła,
Uczyń go jeszcze piękniejszym,
Niech ukaże się oczom świata w doskonałej czystości ducha.
Niech na krańce świata niesie Twoje orędzie i daje niezłomne
świadcstwo Twojej miłości”.
(F. Grudniok, *Służyć ludziom*, Kraków 1983, s. 158)

36. KOŚCIÓŁ JAKO WSPÓLNOTA MIŁOŚCI

Cele ogólne

Ukazanie Kościoła jako wspólnoty miłości.

Kształtowanie postawy odpowiedzialności za uczestnictwo we wspólnocie wiary.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- wymienia przymioty Kościoła (A.22.1),
- wyjaśnia specyfikę powołań, zadań i funkcji w Kościele, a także wynikającą z niej odpowiedzialność,
- objaśnia, na czym polegał spór o ubóstwo (E.2.4).

Umiejętności

- charakteryzuje problematykę stosunków państwa i Kościoła (E.2.5),
- wskazuje na potrzebę czynienia dobra i służby drugiemu człowiekowi,
- stwierdza, że należy do wspólnoty Kościoła (A.22.a),
- analizuje swoje zaangażowanie w pomoc innym,
- dowodzi, że działanie wspólnotowe jest bardziej skuteczne od działania jednostkowego.

Postawy

- podejmuje postawę służby wobec bliźnich,
- przyjmuje odpowiedzialność za swoje uczestnictwo we wspólnocie wiary,
- kształtuje postawę szacunku dla osób pełniących urzędy i funkcje w Kościele,
- odważnie przeciwstawia się stereotypom na temat wybranych wydarzeń z przeszłości Kościoła (E.2.a),
- dąży do jedności (E.2.b).

Metody

Analiza tekstu biblijnego, analiza tekstu źródłowego, wykład, uczeń w roli nauczyciela, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Pismo Święte, Kompendium Katechizmu Kościoła Katolickiego, Jan Paweł II, *Novo millennio ineunte*, H. Theyssen, *Dialog z Nieskończonym*, Warszawa 1985, B. Ferrero, *Lepiej jest dwom niż jednemu*.

MODLITWA

„O Panie, uczyni mnie godną
służenia współbraciom na całym świecie,
którzy żyją i umierają w nędzy i głodzie.
O Panie, uczyni mnie narzędziem twego pokoju;
abym przynosiła miłość tam, gdzie istnieje nienawiść;
abym przebaczenie niosła tam, gdzie panują oskarżenia;
abym jednoczyła tam, gdzie ludzie są podzieleni;
abym głosiła prawdę tam, gdzie panuje kłamstwo;
abym niosła wiarę tam, gdzie zakrada się zwątpienie;
abym budziła nadzieję tam, gdzie dręczy rozpacz;
abym zapalała światło tam, gdzie rządzą ciemności;
abym stworzyła przyjaźń tam, gdzie mieszka zgryzota”.

(*Modlitwa Matki Teresy z Kalkuty*, w: *Dialog z Nieskończonym*, H. Theyssen, Warszawa 1985, s. 55)

WPROWADZENIE

Odczytanie opowiadania z podręcznika ucznia.

„Rekruci codziennie wychodzili biegać. Zaczynali rozgrzewkę przed świtem. (...) Tym razem biegli w bojowych mundurach. (...) Podczas drogi ból, pragnienie, wysiłek zaczęły otępiać umysły i w biegnącej formacji zaczęło się dziać coś niepokojącego (...) jeden z młodzieńców nie nadążał: nogi poruszały się, ale nie utrzymywał rytmu całej grupy. Był to Sandri (...) zaczynał ustawać. Nie tracąc rytmu, rekrut po jego prawej stronie przesunął się i wziął od niego ciężki karabin. (...) na jakiś czas odzyskał siły, ale wkrótce potem oczy zaszyły mu mgłą i z trudem poruszał nogami (...). Tym razem przysunął się rekrut z jego lewej strony, wziął od niego hełm (...). Teraz Sandri znów mógł biec (...) czuł się źle, bardzo źle: chwiał się

i potykał, ale utrzymał się na nogach. Dwaj żołnierze z tyłu uchwycili plecak, każdy za jeden pasek. Sandri skoncentrował resztki sił, jakie mu pozostały, wyprostował się i pluton kontynuował bieg – aż do zachodu słońca”.

(B. Ferrero, *Lepiej jest dwom niż jednemu*, <https://adonai.pl/opowiadania/zycie/?id=185>)

Kształtowanie postawy miłości i sumienności chrześcijańskiej związane jest z dokonywaniem wyborów oraz podejmowaniem decyzji w duchu odpowiedzialności za Kościół i człowieka. W Kościele mimo ludzkiej słabości jest i działa przede wszystkim Boża miłość, a tym jest pełniejsza, gdy działania podejmowane są we wspólnocie.

Święty Paweł mówi:

„W dobrych zawodach wystąpiłem, bieg ukończyłem, wiary ustrzegłem. Na ostatek odłożono dla mnie wieniec sprawiedliwości, który mi w owym dniu odda Pan, sprawiedliwy Sędzia, a nie tylko mnie, ale i wszystkim, którzy umiłowali pojawienie się Jego” (2Tm 4,7-8).

Wszyscy, którzy ukochali Chrystusa, tworzą wspólnotę wiary w Jego Kościele.

Katecheta podaje temat: „Kościół jako wspólnota miłości”. Uczniowie zapisują temat w zeszytach.

ROZWINIĘCIE

Uczniowie dokonują analizy tekstów źródłowych i wnioski zapisują na tablicy.

Kościół, będący wspólnotą miłości, posiada cztery przymioty, nierozdzielnie ze sobą połączone. Wskazują one na istotne rysy Kościoła i jego posłanie. Kościół sam z siebie nie posiada tych przymiotów. Chrystus przez Ducha Świętego sprawia i wspomaga Kościół, aby był jest jeden, święty, powszechny i apostołski.

Przygotowani wcześniej czterej uczniowie omawiają (w oparciu o Kompendium Katechizmu Kościoła Katolickiego – KKKK 161,

KKKK 165, KKKK 166, KKKK 174) kolejne przymioty Kościoła i odpowiadają przy pomocy katechety na pytania, które mogą być zadawane przez pozostałych uczniów.

– Dlaczego Kościół jest jeden?

„Kościół jest jeden ze względu na swoje źródło: wzorem jest jedność w Trójcy Osób jednego Boga i Syna w Duchu Świętym; jest jeden ze względu na swego Założyciela i Zwierchnika, Jezusa Chrystusa, który przywraca jedność wszystkich ludzi w jednym Ciele; jest jeden ze względu na swoją duszę, którym jest Duch Święty, jednoczący wszystkich wiernych w komunii z Chrystusem. Kościół wyznaje jedną wiarę, posiada wspólne celebrowanie sakramentów, jedną sukcesję apostołską, jedną wspólną nadzieję i ożywia go ta sama miłość” (KKKK 161).

– W jakim sensie Kościół jest święty?

„Kościół jest święty, ponieważ jego twórcą jest najświętszy Bóg; Chrystus wydał się na ofiarę, aby go uświęcić i uczynić go uświęcającym; Duch Święty ożywia go miłością. W nim została złożona cała pełnia zbawczych środków. Świętość jest powołaniem każdego członka Kościoła i stanowi cel każdej jego działalności. Kościół zalicza do swego grona Maryję Dziewicę i niezliczonych świętych jako wzory i orędowników. Świętość Kościoła jest źródłem uświęcenia swoich synów, którzy tutaj na ziemi uznają się wszyscy za grzeszników, potrzebujących zawsze nawrócenia i oczyszczenia” (KKKK 165).

– Dlaczego Kościół nazywamy katolickim?

„Kościół jest katolicki, to znaczy powszechny, ponieważ jest w nim obecny Chrystus. „Tam gdzie jest Jezus Chrystus, tam jest Kościół powszechny” (św. Ignacy Antiocheński). Kościół głosi całość wiary; nosi w sobie i rozdziela pełnię środków zbawienia; i jest posłany do wszystkich narodów, zwraca się do wszystkich ludzi i obejmuje wszystkie czasy i kultury” (KKKK 166).

– Dlaczego Kościół jest apostołski?

„Kościół jest apostołski ze względu na swoje źródło, ponieważ został zbudowany na «fundamencie Apostołów» (Ef 2,20); ze względu na nauczanie, które jest takie samo, co nauczanie Apostołów; ze względu na swoją strukturę, ponieważ aż do powrotu Chrystusa – jest nauczany, uświęcany i prowadzony przez Apostołów dzięki tym, którzy są ich następcami, biskupami, w jedności z następcą Piotra” (KKKK 174).

Katecheta w formie wykładu, udzielając dodatkowych wyjaśnień, podsumowuje pracę uczniów.

Kościół Chrystusa, ustanowiony i zorganizowany jako społeczność w świecie, trwa w Kościele katolickim, który jest rządzonym przez Kolegium Apostolskie pod przewodnictwem następcy Piotra. Kościół dąży do jedności chrześcijan i to pragnienie nosi w sobie dzięki łasce Chrystusa. Do katolickiej jedności całego Ludu Bożego w różny sposób należą wszyscy ludzie. Jednocześnie „nie mogą zostać zbawieni tacy ludzie, którzy dobrze wiedząc, że Kościół został założony przez Boga za pośrednictwem Chrystusa jako konieczny do zbawienia, nie chcieliby ani do niego wejść, ani w nim wytrwać” (KKKK 171). Są jednak i tacy, którzy bez własnej winy nie znają Ewangelii Chrystusa i Jego Kościoła. Gdy szczerym sercem szukają Boga i pragną wypełniać wolę Bożą, jaką rozpoznają we własnym sumieniu, mogą osiągnąć wieczne zbawienie. Każdy człowiek powinien poznać nakaz Chrystusa do miłowania Boga i bliźniego. Dlatego Ewangelia Chrystusa musi być głoszona na całej ziemi. W tym celu Chrystus ustanowił hierarchię w Kościele. Tworzą ją biskupi, prezbiterzy i diakoni, którzy na mocy sakramentu święceń ponoszą odpowiedzialność za powierzoną sobie posługę kościelną. Biskupi w łączności z papieżem mają obowiązek przepowiadania Ewangelii wszystkim w sposób wierny i autorytatywny. Każdy ma swoje miejsce i obowiązki w Kościele. „Zadaniem ludzi świeckich, z tytułu ich właściwego powołania, jest szukanie Królestwa Bożego przez zajmowanie się sprawami doczesnymi i kierowanie nimi po myśli Bożej. Urzeczywistniają w ten sposób swoje powołanie do świętości i do apostołstwa, skierowane do wszystkich ochrzczonych” (KKKK 188). We wspólnocie Kościoła istnieje też życie konsekrowane. To wolna odpowiedź człowieka na szczególne zaproszenie Boga do poświęcenia Mu całego życia i dążenia do doskonałej miłości.

Taka konsekracja charakteryzuje się praktykowaniem rad ewangelicznych: czystości, posłuszeństwa i ubóstwa.

Kościół, jako wspólnota, praktykuje dzielenie się miłością w codziennym życiu, szczególnie wobec potrzebujących i ubogich. Pierwsi chrześcijanie są dla nas wzorem praktykowaniu dobrze rozumianego ubóstwa.

Katecheta prosi o odczytanie tekstu biblijnego i omawia go z uczniami.

„Jeden duch i jedno serce ożywiały wszystkich wierzących. Żaden nie nazywał swoim tego, co posiadał, ale wszystko mieli wspólne. Apostołowie z wielką mocą świadczyli o zmartwychwstaniu Pana Jezusa, a wszyscy oni mieli wielką łaskę. Nikt z nich nie cierpiał niedostatku, bo właściciele pól albo domów sprzedawali je i przynosili pieniądze [uzyskane] ze sprzedaży, i składali je u stóp apostołów. Każdemu też rozdzielano według potrzeby” (Dz 4,32-35).

– Jak postępowali pierwsi chrześcijanie?

Ubóstwo może być kwestią drażliwą, prowokującą, zapalną. Pokazała to historia. Największy spór o ubóstwo w Kościele toczył się na przełomie XIII i XIV w., Działające wtedy ruchy religijne – katarzy, albigensi, waldensi czy humiliaci – ostro krytykowały bogactwo kleru. Dochodziło do odrzucania struktur w Kościele i prawd wiary. Ubóstwo rozumiano jako brak posiadania jakichkolwiek dóbr materialnych. Nieporozumienia nabrały charakteru politycznego. Pojawiły się ekskomuniki. Wzajemnie oskarżano się o herezje. Kwestię rozumienia ubóstwa próbowano rozstrzygnąć na płaszczyźnie państwo – Kościół przy pomocy Inkwizycji. Następowaly aresztowania i interwencja wojska. Wielki spór o ubóstwo toczył się również w wieku XX. W Ameryce Łacińskiej zrodziła się teologia wyzwolenia, odpowiednik franciszkańskich idei XIII i XIV w. Kongregacja Nauki Wiary wyraziła stanowisko Kościoła w odniesieniu do zasadniczych tez tej teologii w 1984 r. w „Instrukcji o niektórych aspektach teologii wyzwolenia”. Na przełomie XX i XXI w. również toczy się spór o ubóstwo związany z rozwojem teologii wyzwolenia w Afryce i Azji.

Jan Paweł II proponował, aby wszelkie ubóstwo pokonać zaangażowaniem serca, które nazwał „wyobraźnią miłosierdzia”.

„Potrzebna jest dziś nowa « wyobraźnia miłosierdzia», której przejawem będzie nie tyle i nie tylko skuteczność pomocy, ale zdolność bycia bliźnim dla cierpiącego człowieka, solidaryzowania się z nim, tak aby gest pomocy nie był odczuwany jako poniżająca jałmużna, ale jako świadectwo braterskiej wspólnoty dóbr” (Jan Paweł II, *Novo millennio ineunte*, 50).

Taką formę pomocy podejmuje Caritas.

ZAKOŃCZENIE

W wielu polskich szkołach podjęto inicjatywę tworzenia Szkolnych Kół Caritas. Działanie to służy zaspokojeniu duchowych i społecznych potrzeb dzieci i młodzieży. Szkolne Koła Caritas przez prowadzone dzieła miłosierdzia, a także formację wewnętrzną są ciekawym doświadczeniem budzenia wśród młodzieży ewangelicznej wrażliwości na ludzi cierpiących. Bezinteresowna pomoc potrzebującym, osobiste zetknięcie się z osobami chorymi, starszymi i niepełnosprawnymi kształtują w młodych wolontariuszach postawę solidarnej miłości. Miłość Boga i bliźniego należą do istoty życia Kościoła jako wspólnoty.

Młodzież może podzielić się swoim doświadczeniem z udzielania pomocy, angażowania się w budowanie dobra wspólnego.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Co czynię, by budować dobro wspólne w Kościele?
- Jakie działania podejmuję we wspólnocie Kościoła na rzecz prawdziwie potrzebującego człowieka?
- Jak Twoja postawa względem bliźniego przybliży Ciebie do Pana Jezusa?

ZESZYT UCZNIA

Kościół będący wspólnotą miłości posiada cztery przymioty, nierozdzielnie ze sobą połączone. Wskazują one na istotne rysy Kościoła i jego posłanie. Kościół sam z siebie nie posiada tych przymiotów. Chrystus przez Ducha Świętego sprawia i wspomaga Kościół, aby był jest jeden, święty, powszechny i apostołski. Ewangelia Chrystusa musi być głoszona na całej ziemi. W tym celu Chrystus ustanowił hierarchię w Kościele. Swoje niezastąpione miejsce we wspólnocie Kościoła mają świeccy i osoby konsekrowane.

PRACA DOMOWA

Porozmawiaj w swojej rodzinie o tym, że Kościół jest wspólnotą miłości.

MODLITWA

Panie Jezu, Założycielu Kościoła jednego, świętego, powszechnego i apostołskiego prosimy Cię, abyśmy trwali w jedności wiary i nieustannie oddawali Ci cześć. Który żyjesz i królujesz na wieki wieków. Amen.

37. ŚWIADECTWA POSTAW MODLITEWNYCH

Cel ogólny

Ukazanie wpływu modlitwy chrześcijańskiej na życie człowieka.
Kształtowanie właściwej postawy modlitewnej.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- przytacza teksty źródłowe mówiące o postawach modlitewnych,
- podaje przykłady świętych stanowiących wzory modlitwy (D.9.2),
- objaśnia na czym polega wstawiennicza rola świętych (D.9.1),
- wyjaśnia naukę Kościoła odnośnie modlitwy, będącej spotkaniem z Bogiem.

Umiejętności

- wskazuje przykłady świętych, którzy są wzorami modlitwy,
- charakteryzuje jaki wpływ ma modlitwa na życie chrześcijanina,
- wybiera sposób dialogu z Bogiem przez modlitwę,
- określa cechy właściwej postawy modlitewnej.

Postawy

- ocenia jakość i częstotliwość swoich modlitewnych spotkań z Bogiem,
- planuje podjęcie ciągłej troski o właściwą postawę modlitewną,
- prowadzi dialog z Bogiem przez modlitwę (D.1.a),
- modli się na wzór świętych (D.9.a).

Metody

Analiza tekstu biblijnego, analiza tekstu źródłowego, pogadanka, praca w grupach, ekspozycja, śpiew, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Pismo Święte, Katechizm Kościoła Katolickiego, Jan Paweł II, *Ut unum sint*, F. Kowalska, *Dzienniczek*, Pielęgniarka, *Bezimienni mówią o modlitwie*, Kraków 1973, św. Bonawentura, „Różaniec” 2002, nr 3, z. 597, Z. Szczęsny Feliński, *List pasterski Arcybiskupa do duchowieństwa i wiernych*, „Pisma” 1863, nr 26, M.M. Kolbe, „Rycerz Niepokalanej” 2001, nr 5, cztery duże serca wycięte z czerwonego papieru; mazaki.

MODLITWA

Śpiew: „Ofiaruję Tobie, Panie mój”.

WPROWADZENIE

Z pewnością wiele razy słuchaliście lub czytaliście wypowiedzi różnych ludzi na temat modlitwy. Wypowiadali się na ten temat zarówno ludzie wielcy, jak i zwyczajni. Na dzisiejszej katechezie zapoznamy się z kilkoma świadectwami na ten temat.

Katecheta podaje temat katechezy, uczniowie zapisują w zeszytach.

Najpierw odczytamy świadectwo pielęgniarki, które znajduje w podręczniku.

Odczytanie tekstu z podręcznika ucznia.

„Myślę, że modlitwa jest czymś tak naturalnym, potrzebnym i koniecznym dla mnie, jak każdy z podstawowych warunków istnienia. I na własnej skórze (i duszy) odczuwam od razu zachwianie równowagi, jeśli w jakimś okresie życia modlitwę zaniedbuję. Już dość dawno zauważyłam, że jak się źle zaczyna ze mną dziać: rozdrażnienie, rozgoryczenie, pretensje do wszystkich i o wszystko, niechybnie po uczciwym namyśle okazuje się, że źle jest z moją modlitwą. A jeśli staram się modlitwę systematycznie pogłębiać i nasycać nią życie, wszystko się uładza. Naprawdę (...). Z modlitwą jest jak z miłością i przyjaźnią: trzeba ją pielęgnować. Tak łatwo jest zerwać różne cienkie nici, oddalić się. A wtedy trudno to naprawić” (Pielęgniarka, *Bezimienni mówią o modlitwie*, Kraków 1973).

– Co mówi autorka na temat swojej modlitwy?

Podsumowanie katechety.

ROZWINIĘCIE

Pismo Święte mówi nam, czym jest modlitwa i jaka powinna być nasza postawa podczas modlitwy. Wiele miejsca poświęca temu zagadnieniu Księga Psalmów.

Odczytanie tekstu z Pisma Świętego.

„Nakłoń swe ucho, wysłuchaj mnie, Panie,
bo jestem nędzny i ubogi.
Strzeż mojego życia, bo jestem pobożny,
zbaw sługę Twego, który ufa Tobie.
Ty jesteś Bogiem moim,
Panie, zmiłuj się nade mną,
bo nieustannie wołam do Ciebie.
Rozraduj życie swego sługi,
bo ku Tobie, Panie, wznoszę moją duszę.
Ty bowiem, Panie, jesteś dobry i pełen przebaczenia,
pełen łaskowości dla wszystkich, którzy Cię wzywają.
Wysłuchaj, Panie, modlitwę moją
i zważ na głos mojej prośby!
Wołam do Ciebie w dniu mego utrapienia,
bo Ty mnie wysłuchujesz” (Ps 86,1-7).

- W jaki sposób autor psalmu zwraca się do Boga?
- O co psalmista prosi Boga?
- Jaką postawę przyjmuje psalmista w swojej modlitwie?

Psalmy to szczególnie rodzaj modlitwy, bo są „natchnionym przez Ducha pouczeniem”. Tak mówi o psalmach Ewagriusz z Pontu, uważany za pierwszego z ojców pustyni, który pisał o modlitwie. Pisząc o modlitwie, czerpał on zarówno z doświadczenia osobistego, jak i swoich braci żyjących na pustyni. Ewagriusz niezwykle ceni sobie modlitwę opartą na psalmach. Poucza nas, iż w tej modlitwie należy z uwagą słuchać i rozważać słowo Boga w swoim sercu – tak jak czyniła to Maryja – niedościgniony wzór modlitwy. To, co mówi nam Bóg o modlitwie, znajduje swoje potwierdzenie w nauce Kościoła.

Odczytanie tekstu z Katechizmu Kościoła Katolickiego.

„Serce jest mieszkaniem, w którym jestem, gdzie przebywam (według wyrażenia semickiego lub biblijnego: gdzie «zstępuję»). Jest naszym ukrytym centrum, nieuchwytnym dla naszego rozumu ani dla innych; jedynie Duch Boży może je zgłębić i poznać. Jest ono miejscem decyzji w głębi naszych wewnętrznych dążeń. Jest miejscem

prawdy, w którym wybieramy życie lub śmierć. Jest miejscem spotkania, albowiem nasze życie, ukształtowane na obraz Boży, ma charakter relacyjny: serce jest miejscem przymierza” (KKK 2563).

- Na czym polega sens naszego wysiłku modlitewnego w świetle przeczytanego tekstu?
- Co to znaczy, że „serce jest miejscem przymierza”?

Kościół poucza nas, że serce jest szczególnym miejscem spotkania człowieka z Bogiem. To właśnie w sercu nawiązuję tajemniczą łączność z moim Panem i Zbawcą. Serce jest

mieszkaniem, do którego zstępuje sam Bóg, w którym przebywam z człowiekiem sam na sam, słuchając Jego głosu i odpowiadając Mu wiarą.

Bóg pragnie otworzyć nasze serca na swoje słowo, dlatego stawia na naszej drodze wzory modlitewnych postaw, które mogą nam pomóc odkryć niewypowiedzianą głębię naszej modlitwy. Osoby, które dają nam świadectwo swoich postaw modlitewnych, to między innymi: św. Bonawentura, bł. Zygmunt Szczęsny Feliński, św. Maksymilian Kolbe, św. Faustyna Kowalska.

Krótkie informacje odnośnie do wymienionych osób.

Św. Bonawentura (właśc. Johannes Fidanza) – żył w latach 1221-1274, filozof średniowieczny, pochodzenia włoskiego, franciszkański teolog i mistyk, wykładowca uniwersytetu w Paryżu, doktor Kościoła, kanonizowany w 1482 r.

Św. Zygmunt Szczęsny Feliński – żył w latach 1822-1892, arcybiskup metropolita warszawski, założyciel Zgromadzenia Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi, beatyfikowany 18 sierpnia 2002 r.

Św. Maksymilian Maria Kolbe – żył w latach 1894-1941, franciszkanin, założyciel Milicji Niepokalanej, zginął w obozie koncentracyjnym w Oświęcimiu, kanonizowany 10 października 1982 r.

Św. Faustyna Helena Kowalska – żyła w latach 1905-1938, profeska Zgromadzenia Sióstr Matki Bożej Miłosierdzia, wielka czcicielka i propagatorka kultu miłosierdzia Bożego, kanonizowana 30 kwietnia 2000 r.

Praca w grupach

Dzielimy uczniów na cztery grupy. Każda grupa otrzymuje odpowiedni tekst do przeczytania i analizy z zestawem dwóch pytań do tegoż tekstu oraz duże serce z czerwonego papieru, na którym jest umieszczone imię i nazwisko świętego/świętej. Pod tym nazwiskiem uczniowie wpisują swoje odpowiedzi na pytania do tekstu, dotyczącego danego świętego/świętej. Czas pracy 8 minut.

Grupa I

„Owoce modlitwy.

Niezmierzona potęga jest w modlitwie, ściąga ona wszystko dobre, a oddala złe.

Chcesz w przeciwnościach życia doznawać ulgi – bądź wiernym w modlitwie.

Chcesz zwyciężać szatana w pokusach – módl się gorąco.

Chcesz żyć spokojnie w Służbie Bożej i drogę krzyża zmienić na drogę ci miłą – módl się!

Chcesz postąpić na drodze życia duchowego – módl się!

Chcesz mieć serce wzniesione z dala od ziemi – musisz się w modlitwie lubować.

Chcesz zgładzenia swych grzechów, a wzrostu cnót – musisz się również oddawać modlitwie.

W modlitwie jest natchnienie Ducha Świętego, który dusze do wszystkiego, co wzniosłe, rozgrzewa.

Chcesz spotkać się wreszcie ze swym Boskim Oblubieńcem – musisz wyjść naprzeciw Niego z modlitwą na ustach” (św. Bonawentura, „Różaniec” 2002, nr 3, z. 597, s. 13).

– Co, według św. Bonawentury, jest efektem prawdziwie chrześcijańskiej modlitwy?

– Jakiego rodzaju owoce rodzi modlitwa?

Grupa II

„A przeto ktokolwiek czujesz się w tej powodzi świata bardziej burzą i zawieją miotanym, niż spokojnie po ziemi pielgrzymującym, nie odwracaj oczu od blasku Tej Gwiazdy, jeśli nie chcesz zginąć wśród burzy. Jeśli powstaną przeciw tobie wiatry pokuszenia, jeśli uderzysz o podwodne utrapień skały, spojrzysz na Gwiazdę, wzywaj Maryi.

Jeżeli gniew, łakomstwo, albo pożądlivość ciała wstrząsną łódką twej duszy, rzuć okiem ku Maryi! Jeżeli występów ciężarem przyciśnięty, szpetnością sumienia dręczony i grozą sądu przerażony wpadniesz w przepaść smutku i otchłań rozpacz, o, wznies myśl twoją do Maryi! Słowem, w niebezpieczeństwach, w utrapieniach, w zwątpieniu myśl o Maryi! Maryi wzywaj! Za nią idąc nie zbłądzisz, Jej wzywając nie staniesz się łupem rozpacz. Gdy Ona ci rękę poda, nie upadniesz; gdy cię zasłoni, nie ulęknieś się; gdy cię prowadzić będzie, nie doznasz znużenia; gdy ci łaskawa będzie, cel swój osiągniesz i sam doznasz na sobie, że prawdziwie Maryja jest Gwiazdą" (Z. Szczęsny Feliński, *List pasterski Arcybiskupa do duchowieństwa i wiernych*, „Pisma” 1863, nr 26).

– Kim, według św. Zygmunta Szczęsnego Felińskiego, jest dla nas Maryja?

– Jakie sprawy powinniśmy powierzać Jej w swojej modlitwie?

Grupa III

„Każda modlitwa przez pośrednictwo Niepokalanej i każdy akt spełnienia Jej woli przynosi Bogu chwałę i uwielbia Go najdoskonalej, bo stwierdza Jego niezmierzoną wszechmoc, iż tak doskonałą, tak zaszczytną i świętą istotę stworzył (...).”

„Ona jest «Szafarką» łask wypływających z Przenajświętszego Serca Jezusowego”.

„Potężna więc jest modlitwa, a już bez granic potężna, jeżeli się do Niepokalanej zwraca, która jest wszechwładną Królową”.

„Za cenę modlitwy otrzymujemy łaski i nie ma łask bez modlitwy”.

„Żadna modlitwa nie jest zanoszona na próżno (...), bo jeśli nie otrzymujemy tego, o co prosimy, to otrzymamy na pewno co innego, jeśli nie teraz, to otrzymamy później”.

„Starajmy się więc modlić dużo i dobrze. Rozmawiajmy często z Matką Najświętszą. Wzbudzajmy do Niej częste akty strzeliste, choćby tylko jednym słowem «Maryja»,”.

„Przez oddanie się Niepokalanej i pełnienie Jej woli, oddajemy się tym samym i pełniemy wolę Pana Jezusa – tylko w najdoskonalszy sposób, na jaki człowiek może się zdobyć (...)” (M.M. Kolbe, „Rycerz Niepokalanej” 2001, nr 5, s. 175-176).

- Jaką rolę, według św. Maksymiliana Kolbe, pełni Maryja w naszej modlitwie?
- Jak powinniśmy się modlić?

Grupa IV

„Maryjo, Matko moja i Pani moja, oddaję Ci duszę i ciało moje, życie i śmierć moją i to, co po niej nastąpi. Wszystko składam w Twoje ręce, o Matko moja, okryj swym płaszczem dziewiczym moją duszę i udziel mi łask czystości serca, duszy i ciała i broń mnie swą potęgą przed nieprzyjaciółmi wszelkimi, a szczególnie przed tymi, którzy złośliwość swoją pokrywają maską cnoty. O śliczna Lilio, Tyś dla mnie zwierciadłem, o Matko moja” (F. Kowalska, *Dzienniczek*, 79).

„Jezu mój, kieruj umysłem moim, weź w zupełne posiadanie moją całą istotę, zamknij mnie w głębi Serca Swego i chroń od napaści wroga. W Tobie jedyna moja nadzieja (...)” (F. Kowalska, *Dzienniczek*, 77).

- O czym świadczy modlitwa św. Faustyny Kowalskiej zanoszona przez nią do Maryi?
- O co św. Faustyna prosi w swojej modlitwie Chrystusa?

Prezentacja odpowiedzi przez przedstawicieli poszczególnych grup.

Wyeksponowanie „serc” z odpowiedziami uczniów w widocznym miejscu.

Podsumowanie katechety.

Wysłuchując się w wypowiedzi św. Bonawentury, św. Zygmunta Szczęsnego Felińskiego, św. Maksymiliana Kolbego, św. Faustyny, z pewnością zauważyliście, że wszyscy z nich byli niezwykle czcicielami Matki Najświętszej. Każda z tych osób zawierzała Jej swoje życie i razem z Nią wielbiła Boga – naszego Stwórcę i Zbawiciela. Dla każdej z tych osób modlitwa była źródłem życia i świętości.

ZAKOŃCZENIE

Modlitewne zjednoczenie wszystkich chrześcijan wokół Chrystusa jest w stanie przezwyciężyć wszelkie podziały, powstałe w Kościele

w wyniku ludzkich słabości. Na niezwykłą moc modlitwy zwraca uwagę Ojciec Święty Jan Paweł II.

„Na ekumenicznej drodze do jedności trzeba przypisać stanowczy prymat wspólnej modlitwie – modlitewnemu zjednoczeniu wokół samego Chrystusa. Jeśli chrześcijanie, pomimo podziałów, będą umieli jednoczyć się coraz bardziej we wspólnej modlitwie wokół Chrystusa, głębiej sobie uświadomią, o ile mniejsze jest to wszystko, co ich dzieli, w porównaniu z tym, co ich łączy. Jeśli się będą spotykali, coraz częściej i coraz wytrwalej modlili do Chrystusa, będą mieli odwagę podjąć całą bolesną i ludzką rzeczywistość podziałów, odnajdując się w tej wspólnocie Kościoła, którą Chrystus stale tworzy w Duchu Świętym ponad wszystkimi słabościami i ograniczeniami ludzkimi. I wreszcie taka wspólnota modlitwy warunkuje nowe widzenie Kościoła i chrześcijaństwa” (Jan Paweł II, *Ut unum sint*, 22, 23).

Kiedy się modlimy, Duch Święty zsyła na nas słowa miłości, które dokonują w nas niezwykłej przemiany, dotykającej głębi naszego umysłu, serca, charakteru i sposobu bycia. Często nie zdajemy sobie sprawy z tej zmiany, ale każda bliska nam osoba bez trudu ją dostrzeże.

Wytrwała, gorliwa i systematyczna modlitwa sprawia, że mistyczny i niewidzialny obraz Chrystusa w tajemniczy sposób odbija się w naszym wewnętrznym bycie. Otrzymujemy wówczas Jego zalety, to znaczy odbicie Jego dobroci, cierpliwości, łagodności, sprawiedliwości. Modlitwa jest zawsze wyrazem głębokiej miłości pomiędzy Bogiem i człowiekiem.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Jaka jest moja postawa modlitewna?
- Jak często czytam życiorysy świętych, by uczyć się postaw modlitewnych?

ZESZYT UCZNIA

Zapis stanowią odpowiedzi jednej z czterech dowolnie wybranych grup.

PRACA DOMOWA

Napisz, jaki wpływ na życie chrześcijanina ma modlitwa.

MODLITWA

„Jezu mój, kieruj umysłem moim, weź w zupełne posiadanie moją całą istotę, zamknij mnie w głębi Serca Swego i chroń od napaści wroga. W Tobie jedyna moja nadzieja (...)”.

(F. Kowalska, *Dzienniczek*, 77)

38. OBCOWANIE ŚWIĘTYCH. POSTAWY WIARY LUDZI ŚWIĘTYCH I BŁOGOSŁAWIONYCH

Cel ogólny

Ukazanie Kościoła jako wspólnoty dążącej do zbawienia.
Kształtowanie pragnienia podążania za Chrystusem w drodze do nieba.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- wymienia obchody ku czci największych świętych Kościoła (B.11.2),
- wyjaśnia znaczenie wstąpienia Jezusa do nieba i Jego jednocześnie pozostanie ze swoim (A.18.1),
- wyjaśnia istotę obcowania świętych (A.23.1),
- prezentuje naukę Kościoła o końcu świata i Sądzie Ostatecznym (A.18.1).

Umiejętności

- charakteryzuje życie ludzi świętych i błogosławionych,
- wskazuje na sprawowanie kultu świętych w liturgii,
- uzasadnia kult świętych w obchodach roku liturgicznego (A.11.1).

Postawy

- proponuje sposób oddawania czci i szacunku świętym,
- podejmuje modlitwę do swego patrona (A.23.a),
- przyjmuje odpowiedzialność za postawę życia wiara,
- wzoruje się na świętych i prosi o ich wstawiennictwo (B.11.b).

Metody

Analiza tekstu biblijnego, analiza tekstu źródłowego, pogadanka, rozmowa kierowana, dyskusja, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Pismo Święte, Katechizm Kościoła Katolickiego, Kompendium Katechizmu Kościoła Katolickiego, Jan Paweł II, *Rozważanie przed modlitwą Anioł Pański*, Watykan, 1 listopada 2004 r., A. Mikołajczyk, *Uświęcają nas i nasze dzieje*, Piastów 1997.

MODLITWA

„Ojcze nasz”.

WPROWADZENIE

Odczytanie i analiza świadectwa zamieszczonego w podręczniku ucznia.

„Odkąd otrzymałam Nową Patronkę przy bierzmowaniu zauważyłam jej ogromny wpływ na moje koleje losu i to nie jest jakaś tam samorealizująca się przepowiednia (choć takie w przyrodzie, co może niektórych zadziwić, istnieją i nie mają nic wspólnego z szatanem) tylko ewidentny dowód na «świętych obcowanie», bo oni nie tylko się tam u Boga modlą, ale czuwają i pomagają nam w codziennym życiu. Dorothea”.

(<http://forum.oaza.pl>)

– Co oznaczają słowa: święty i błogosławiony?

– Komu przypisuje się te określenia?

Wypowiedzi uczniów są kierowane przez katechetę tak, aby nawiązać do liturgii Kościoła, w której obecne są powyższe określenia.

Bóg jest święty i jest źródłem świętości. Czy jednak słowa „święty” i „błogosławiony” dotyczą jedynie Boga, czy także są przypisywane innym?

Św. Wincenty Pallotti w rozmowie z przyjacielem Pawłem de Geslin stwierdził: „Hagiografia jest najczęściej pozbawiona najważniejszego rozdziału z życia świętych”. Na pytanie: Jakiego? Pallotti odpowiedział, że jest pozbawiona rozdziału o ich błędach i słabościach.

ROZWINIĘCIE

Pismo Święte ukazuje nam drogę wiodącą ku świętości.

Odczytanie i analiza tekstów źródłowych.

„Jeśli więc pilnie będziesz słuchał głosu Pana, Boga swego, wier-
nie wypełniając wszystkie Jego polecenia, które ja ci dziś daję, wywyż-
szy cię Pan, Bóg twój, ponad wszystkie narody ziemi. Spłyną na ciebie
i spoczną wszystkie te błogosławieństwa, jeśli będziesz słuchał głosu
Pana, Boga swego” (Pwt 28,1-2).

– Jakie warunki należy spełniać, aby być świętym i błogosławio-
nym?

Ci, którzy w życiu spełniali wolę Bożą mogą z Nim przebywać
w wieczności. Oczekuje na nich Pan Jezus, który po Zmartwychwstaniu
czterdzieści dni przebywał z Apostołami a potem wstąpił do nieba, sie-
dzi po prawicy Boga, Ojca Wszechmogącego. Mówią o tym ewangelie.

„A kiedy ich błogosławił, rozstał się z nimi i został uniesiony
do nieba” (Łk 24,51).

„Po rozmowie z nimi Pan Jezus został wzięty do nieba i zasiadł
po prawicy Boga” (Mk 16, 19).

Pan Jezus, jako prawdziwy Bóg i prawdziwy Człowiek, wstąpił
do nieba swoją mocą, stąd nazwa Wniebowstąpienie.

– Jak teraz króluje Pan Jezus?

*Uczniowie odczytują tekst z Kompendium Katechizmu Kościoła
Katolickiego i go omawiają.*

„Jest Panem, który teraz w swoim człowieczeństwie w wiecz-
nej chwale Syna Bożego rządzi i wstawia się nieustannie za nami
u Ojca. Posyła nam swego Ducha i daje nam nadzieję, że pewnego dnia
będziemy z Nim na wieki” (KKKK 132).

Chrystus pozostawił na ziemi swój Kościół i jako Jego Gło-
wa troszczy się ciągle o Lud Boży w sposób tajemniczy. Króluje już
przez Kościół w oczekiwaniu, aż wszystko będzie Mu poddane. Pew-
nego dnia powróci w chwale, ale nie znamy czasu. Ponowne przyjście
Chrystusa na ziemię nazywamy paruzją. Wtedy odbędzie się sąd
nad całym stworzeniem. Chrystus będzie sędzić żywych i umarłych.

– Jak Chrystus będzie sędzić żywych i umarłych?

Uczniowie odczytują teksty i omawiają pod kierunkiem katechety.

„Chrystus będzie sędził na mocy prawa, które nabył jako Odkupiciel świata, który przyszedł zbawić ludzi. Zostanie wtedy ujawnione postępowanie każdego człowieka względem Boga i bliźniego oraz tajemnice serc. Każdy człowiek, według swoich uczynków, zostanie obdarowany życiem lub potępiony na wieczność. W ten sposób urzeczywistni się «miara wielkości według Pełni Chrystusa» (Ef 4,13), gdy Bóg będzie «wszystkim we wszystkich» (1Kor 15,28)” (KKKK 135).

– Na czym będzie polegał Sąd Ostateczny?

„Sąd Ostateczny (powszechny) polega na wyroku życia błogosławionego lub wiecznego potępienia, który Pan Jezus, powracający jako Sędzia żywych i umarłych, wyda na wszystkich «sprawiedliwych i niesprawiedliwych» (Dz 24,15), zgromadzonych przed Nim. W następstwie Sądu Ostatecznego zmartwychwstałe ciało będzie uczestniczyło w zapłacie, którą dusza otrzymała w sądzie szczegółowym” (KKKK 214).

Sąd Ostateczny odbędzie się przy końcu świata. Tylko Bóg zna jego dzień i godzinę. W Piśmie Świętym czytamy:

„Lecz o dniu owym i godzinie nikt nie wie, nawet aniołowie niebiescy, tylko sam Ojciec. (...) Czuwajcie więc, bo nie wiecie, w którym dniu Pan wasz przyjdzie. (...) Dlatego i wy bądźcie gotowi, bo w chwili, której się nie domyślacie, Syn Człowieczy przyjdzie” (Mt 24,36.42.44).

Po sądzie powszechnym cały wszechświat uczestniczyć będzie w chwale Chrystusa. Wtedy powstanie „nowe niebo” i „nowa ziemia”. To będzie ostateczna realizacja zbawczego zamysłu Boga. Wszystko będzie zjednoczone w Chrystusie, który jest Panem nieba i ziemi, jest Głową Kościoła żywych i umarłych.

Dopóki jednak Pan nie przyjdzie w swoim majestacie, jedni spośród Jego uczniów pielgrzymują na ziemi, inni, przebywają w czyśćcu, jeszcze inni zażywają chwały, widząc Boga twarzą w twarz.

Wszyscy oni łączą się w jeden Kościół, tworząc komunie w niebie i na ziemi zwaną „komunią świętych”.

– Co oznacza pojęcie „komunia świętych”?

Skoro wszyscy wierzący tworzą jedno ciało to dobro jednego jest przekazywane innym. Członkowie Kościoła najpierw przez sakramenty otrzymują dobro od Chrystusa. „Komunia świętych” oznacza przede wszystkim łączność wszystkich członków Kościoła w „rzeczach świętych”: w wierze, w sakramentach, w sposób szczególnie w Eucharystii, w charyzmatach i innych darach duchowych. Wyrażenie to oznacza jeszcze komunie między osobami świętymi tworzącymi Kościół pielgrzymujący, oczyszczający się – wspomagany modlitwami żyjących i chwały – wstawiający się za jeszcze pielgrzymującymi.

Wszyscy w Chrystusie tworzą jedną rodzinę – „obcowanie świętych”. Maryja w porządku łaski jest Matką tej wspólnoty.

– W jaki sposób Maryja wspomaga Kościół?

Uczeń odczytuje tekst i chętni odpowiadają na pytanie.

„Po Wniebowstąpieniu swego Syna Maryja Dziewica wspierała swoimi modlitwami początki Kościoła. Wzięta do nieba, nie zaprzestała wstawiać się za swoimi dziećmi, lecz jest dla wszystkich wzorem wiary i miłości, i wywiera na nich zbawienny wpływ, który wypływa z nadmiaru zasług Chrystusa. Wierni widzą w Niej obraz i pierwowzór zmartwychwstania, którego oczekują, i wzywają Ją jako Orędowniczkę, Wspomożycielkę, Pośredniczkę” (KKKK 197).

Podsumowanie katechety.

Maryja jest Matką Kościoła i Królową Wszystkich Świętych. Wielu świętych, będąc na ziemi, obierało Ją za Panią swojego życia. Dziś mają swoje miejsce w liturgii Kościoła, aby inni mogli brać wzór z ich życia oddanego Bogu.

Posłuchajmy, jak wyglądało życie polskich błogosławionych i świętych, których na ołtarze wyniósł Jan Paweł II.

Uczniowie przedstawiają życiorysy świętych lub błogosławionych wyniesionych na ołtarze przez Jana Pawła II.

Bł. Karolina Kózkówna

Urodziła się 2 sierpnia 1898 r. w wielodzietnej rodzinie, w której modlitwa zajmowała ważne miejsce. Karolina żyła modlitwą, odmawiała różaniec, szczególną czcią otaczała Najświętszy Sakrament, katechizowała dzieci i swoje młodsze rodzeństwo. Wśród kolegów i koleżanek cieszyła się dużym autorytetem. Cechowała ją skromność. Czasem, gdy otrzymała ozdobę czy „świecidełko”, oddawała je innym ze słowami: „Nie stróście się za bardzo, bo sam Jezus najpiękniej was ubierze”. Zginęła z rąk carskiego żołnierza, który próbował ją zgwałcić. Gdy znaleziono jej ciało, widoczne były ślady walki i liczne rany. Po dokonaniu oględzin stwierdzono, że dziewczyna obroniła swoją czystość, choć przypłaciła to własnym życiem 18 listopada 1914 r.

Bł. Aniela Salawa

Urodziła się 9 września 1881 r. we wsi Siepraw, niedaleko Krakowa, jako córka kowala. Miała słabe zdrowie, była wątła, nerwowa i wrażliwa. Pomagała rodzicom w gospodarstwie oraz robiła koronki i serwetki. Lubiła śpiewać pieśni religijne. Wyjechała do Krakowa, aby odciążyć rodziców i pracowała tam jako służąca. Próbowała wstąpić do klasztoru, nie przyjęto jej jednak u karmelitanek z powodu braku posagu, a wstąpienie do urszulanek odradził jej spowiednik. Wybrała stan służącej. W jej mniemaniu ten najbardziej poniżany stan był jej powołaniem, stał się odpowiedzią na Boże wezwanie. Aniela była dla wszystkich życzliwa, umiała udzielać trafnych rad, chętnie wszystkich wysłuchiwała. W czasie wojny odwiedzała rannych i chorych, dodając im otuchy, nazywali ją „świętą panienką”. Zawsze broniła swoich racji, nawet, jeśli narażała się tym na gniew chleboborców. Dużą wagę przywiązywała do swojego wyglądu i strojów, chociaż nie było w tym nic z kokieterii. Uważała, że kobieta, której Oblubieńcem jest Pan Jezus, musi starannie wyglądać. Czytała wiele dla pogłębienia swojej wiary. Ostatnie cztery lata życia była obłożnie chora i zamieszkiwała w wynajętej suterenie. Zmarła 12 marca 1922 r. w opinii świętości.

Św. Albert Chmielowski

Adam Chmielowski urodził się 20 sierpnia 1845 r. w Igołomi koło Krakowa. Gdy miał 8 lat, zmarł mu ojciec, matka utrzymywała rodzinę z czynszów za kamienicę. W 1857 r. wstąpił do Korpusu Kadetów, jednak po roku matka zabrała go do gimnazjum w Warszawie. Powstanie styczniowe zastało go na wydziale rolniczym w Instytucie Puławskim. W oddziale powstańczym walczył przeciw zaborcom. Został osadzony w twierdzy w Ołomłuncu, skąd z grupą współtowarzyszy uciekł i przystąpił do oddziału Z. Chmieleńskiego. Ranemu amputowano nogę (bez znieczulenia). W roku 1865 zapisał się do Szkoły Sztuk Pięknych w Warszawie, jednak nie ukończył studiów i wyjechał do Gandawy na studia techniczne. Dzięki mecenatowi hrabiego Dzieduszyckiego podjął studia w Monachium, gdzie spotkał się z Chełmońskim, braćmi Gierymskimi, Brandtem, Witkiewiczem. Miał wielkie poczucie humoru, o czym krążyły legendy. Jesienią 1879 r. odbył rekolekcje u jezuitów w Tarnopolu, następnie wstąpił do nowicjatu jezuitów w Starej Woli. Odszedł jednak z nowicjatu, poszukując czegoś innego. Wstąpił do Trzeciego Zakonu św. Franciszka i za patrona obrał sobie św. Alberta. Od tego momentu zaczął żyć jakby od nowa. Działał wśród nędzarzy i ludzi przez wszystkich opuszczonych. Wydzierżawił od władz miasta Krakowa ogrzewalnię i tam prowadził posługę wśród potrzebujących. Założył zgromadzenie albertynów, propagujące ideę pracy dla biednych. Był człowiekiem, który konsekwentnie dążył do celu. Zmarł 24 grudnia 1916 r.

Św. Ojciec Pio

Urodzony w Pietrelcinie 25 maja 1887 r. w ubogiej rodzinie jest z całą pewnością jednym z najbardziej znanych i kochanych świętych. Jego ziemskie życie naznaczone było nieustannym fizycznym i duchowym cierpieniem. Niesłusznie oskarżono go o oszustwa i mistyfikację, zarzucano mu oszczerstwa, zdradę ślubu czystości i ubóstwa, upokarzano aż do śmierci. Z wielką pokorą i wiarą przyjmował o. Pio wszystkie upokorzenia i oszczerstwa. Wierzył i ufał Bogu zawsze, a szczególnie w sytuacjach, kiedy po ludzku nie było nadziei. Otrzymał od Boga szczególny dar – stygmaty (źródło okropnych cierpień fizycznych), które zniknęły dopiero po jego śmierci, a które były widocznym świadectwem Bożej Wszechmocy i obecności. Za jego wstawiennictwem Pan Bóg dokonał wielu cudów i znaków.

Specyficzną łaską, jaką otrzymał Ojciec Pio, był dar bilokacji – możliwość równoczesnej obecności w różnych miejscach i przemieszczanie się w dowolne miejsce na kuli ziemskiej (chyżość). Otrzymał od Boga także inne dary: czytanie myśli ludzkich i sumień, charyzmat kontaktu z duszami czyścicowymi oraz mistyczne objawienia Jezusa, Matki Bożej, świętych i aniołów. Dzięki niemu nawróciło się wielu najbardziej zatwardziały, walczących z Bogiem ateistów, komunistów i masonów. Jego kapłańska posługa stała się nieustanną, zażartą walką z duchami nieczystymi o dusze grzeszników. Był zakonnikiem, który dzięki modlitwie zakochał się w Bogu. Od jego śmierci (22 września 1968 r.) do grobu w San Giovanni Rotondo przyjeżdża każdego roku około 9,5 miliona ludzi.

- Dlaczego przedstawione osoby są uznane za święte?
- Jak wyglądało ich życie i w czym przejawiała się ich świętość?
- Które cechy ich życia są najbardziej aktualne do naśladowania we współczesnym świecie?

Poznaliśmy zwykłych ludzi, którzy realizowali wiarę w sytuacjach codziennego życia, ukazując, że nie każdy, kto chce zostać świętym, musi dokonywać czynów heroicznych. Świętość wyraża się poprzez wykonywanie zwykłych czynności, ale z zachowaniem Bożych przykazań i zaangażowaniem w rozwijanie swojej wiary.

ZAKOŃCZENIE

Jan Paweł II powiedział:

„Kościół pielgrzymujący po ziemi kieruje spojrzenie ku niebu i przyłącza się z radością do chóru tych, którym Bóg dał udział w swej chwale. Jest to świętych obcowanie! (...) Niech Maryja, Królowa Wszystkich Świętych, pomaga nam wiernie naśladować Chrystusa, abyśmy mogli dojść do chwały nieba”.

(Rozważanie przed modlitwą Anioł Pański, Watykan, 1 listopada 2004 r.)

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- W jaki sposób pogłębiam moją przyjaźń ze świętymi?
- Jak często modłę się do swego patrona?

ZESZYT UCZNIA

Wszyscy wierzący tworzą jedno ciało. Dobro jednego jest przekazywane innym. Członkowie Kościoła otrzymują dobro od Chrystusa przez sakramenty. „Komunia świętych” oznacza przede wszystkim łączność wszystkich członków Kościoła w „rzeczach świętych”: w wierze, w sakramentach, w sposób szczególny w Eucharystii, w charyzmatach i innych darach duchowych. Oznacza też komunie między osobami świętymi tworzącymi Kościół pielgrzymujący, oczyszczający się – wspomagany modlitwami żyjących i chwały – wstawiający się za jeszcze pielgrzymującymi. Jest to „obcowanie świętych”. Maryja w porządku łaski jest Matką tej wspólnoty.

PRACA DOMOWA

Wymień daty obchodów uroczystości ku czci czterech świętych.

MODLITWA

„Akt miłości”.

39. JEDNOŚĆ

W MODLITWIE ZE ZMARŁYMI.

LITURGIA POGRZEBU

CHRZEŚCIJAŃSKIEGO

Cel ogólny

Pogłębienie prawdy o potrzebie modlitwy za zmarłych..

Kształtowanie perspektywy swojego życia wykraczającej poza doczesność.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje naukę Kościoła dotyczącą życia wiecznego oraz przykłady zastosowania jej we własnym życiu (A.24.1),
- wymienia formy obrzędów pogrzebu (B.9.4),
- wyjaśnia, że pogrzeb chrześcijański jest obrzędem liturgicznym Kościoła (B.9.1).

Umiejętności

- wyjaśnia, kto ma prawo do pogrzebu (B.9.3),
- charakteryzuje naukę Kościoła dotyczącą życia wiecznego,
- określa kto ma prawo do pogrzebu,
- uzasadnia katolicki sens grzebania umarłych (B.9.2).

Postawy

- planuje swoje uczestnictwo w obrzędach pogrzebu,
- analizuje swoją modlitwę za zmarłych i pamięć o nich (B.9.c),
- kształtuje postawę wdzięczności wobec tych, którzy odeszli,
- okazuje szacunek zmarłym (B.9.a).

Metody

Analiza tekstu biblijnego, analiza tekstu źródłowego, wykład, praca w grupach, rozmowa kierowana, niedokończone zdania, redakcja modlitwy, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Pismo Święte, Katechizm Kościoła Katolickiego, Kompendium Katechizmu Kościoła Katolickiego, Kodeks Prawa Kanonicznego, XVII Sobór Powszechny Florencki, *Dekret dla Greków*, teksty przemówień Jana Pawła II, „Miłujcie się” 2005, nr 1, karty pracy.

MODLITWA

„Akt wiary”.

WPROWADZENIE

Codziennie spotykamy się z informacjami dotyczącymi różnych tragedii, w których ludzie tracą życie. Katakлизmy, wojny, zamachy terrorystyczne, epidemie – ukazują nam, że śmierć nieustannie towarzyszy człowiekowi. Nie wiemy tak do końca, kiedy skończy się nasze życie i w jakich okolicznościach. Jesteśmy świadomi ograniczoności naszej egzystencji.

Wielu ludzi za wszelką cenę chciałoby przedłużyć swoje istnienie. Salony piękności, solaria, siłownie, w których poprawiamy kondycję, cieszą się coraz większym powodzeniem. A jednak nikt z nas nie zatrzyma czasu. Dzień po dniu, godzina po godzinie, starzejemy się i zbliżamy do kresu życia. I tylko Pan Bóg zna miejsce i czas, w którym powoła nas do wieczności.

Chrześcijanin ma świadomość, że życie tu na ziemi jest tylko etapem w drodze do innej rzeczywistości, gdzie nie ma już cierpienia, choroby i trudów, gdzie na wieki będziemy żyć w obecności Boga i doświadczać Jego miłości. Żeby spotkać się z Chrystusem Zmartwychwstałym musi przejść przez rzeczywistość śmierci.

Katecheta podaje temat katechezy. Uczniowie zapisują z zeszytach.

ROZWINIĘCIE

Życie wierzących w Kościele Chrystusa obejmuje trzy stany:

- a) chrześcijanie, którzy żyją tu na ziemi i pielgrzymują do „Domu Ojca” – to Kościół pielgrzymujący,
- b) ci, którzy zakończyli swoje ziemskie życie i po śmierci oczyszczają się w czyśćcu – to Kościół cierpiący,

c) ci, którzy zasłużyli swoim życiem na świętość i cieszą się już radością życia wiecznego – to Kościół tryumfujący lub chwały.

Różni się one stanem swojego bytowania, ale są związane osobą Jezusa Chrystusa, Jego łaską i miłością do Niego. Nazywamy je:

- czyściec – stan duszy człowieka, który umarł w stanie łaski zapewniającej mu zbawienie, ale musi przejść oczyszczenie, by uzyskać świętość konieczną do wejścia do radości nieba;
- niebo – doskonałe życie z Trójcą Świętą: komunია życia i miłości z Bogiem, Maryją, aniołami i świętymi. Niebo to ostateczny cel i spełnienie najgłębszych dążeń człowieka, stan wiecznego i ostatecznego szczęścia;
- piekło – stan duszy człowieka, który umiera w stanie grzechu śmiertelnego i za grzech ten nie żałuje (czyli z własnego wyboru oddziela się od Boga). Zasadnicza kara piekła polega na wiecznym oddzieleniu się od Boga.

Uczniowie odczytują świadectwo z katechizmu.

„Kiedy uczęszczałem do szkoły podstawowej (...), usłyszałem jak ksiądz cytował jedną ze świętych, która miała powiedzieć, że «nie ma takiej prośby, która nie byłaby wysłuchana przez Pana Boga, jeśli jest ona zanoszona za przyczyną dusz w czyścicu cierpiących» (...). Zapamiętałem te słowa na całe życie. Zacząłem praktykować modlitwę za dusze czyścicowe (...). Już jako chłopiec regularnie odmawiałem różaniec w ich intencji. Podobnie czyniłem przez cały okres szkoły średniej i w końcu przez czas studiów seminaryjnych (...). Nowy okres modlitwy rozpoczął się wraz ze święceniami kapłańskimi (...). Nie oznaczało to, że moje kapłaństwo było i jest łatwym – wręcz przeciwnie – jest trudnym, ale jednocześnie nie brak mi nigdy znaków pomocy ze strony dusz czyścicowych. Nigdy nie oczekiwałem jakichś szczególnych czy wyjątkowych doznań, widzę jednak, że ich wstawienictwo ma niezwykłą moc i z całą pewnością mogę potwierdzić słowa usłyszane przed ponad 30 laty”.

(„Miłujcie się” 2005, nr 1, s. 13)

Katecheta prosi o krótkie refleksje uczniów.

Chrześcijański sens śmierci ukazuje się w śmierci i zmartwychwstaniu Chrystusa. Aby zmartwychwstać z Chrystusem, trzeba również umrzeć z Chrystusem. W śmierci dusza jest oddzielona od ciała.

Połączy się z nim na nowo w dniu zmartwychwstania umarłych. Dzięki Chrystusowi śmierć chrześcijańska ma sens pozytywny. W śmierci Bóg powołuje człowieka do siebie. Śmierć jest końcem ziemskiego życia człowieka. Kończy się także czas łaski i miłosierdzia, jaki Bóg ofiaruje człowiekowi. Nie wrócimy już do ziemskiego życia. Po śmierci nie ma reinkarnacji. Dzień śmierci jest dla chrześcijanina dopełnieniem nowych jego narodzin rozpoczętych na chrzcie świętym. Należy okazywać szacunek i troskę umierającym, stwarzając sytuację, by pomóc im przeżyć ostatnie chwile w godności i w pokoju. Powinna wspomagać ich modlitwa bliskich. Trzeba również zadbać o to, by chorzy w odpowiedniej chwili przyjęli sakramenty, przygotowujące na spotkanie z Bogiem żywym i zmartwychwstanie ciał.

Bóg stopniowo objawiał swojemu ludowi prawdę o zmartwychwstaniu umarłych.

- Co to znaczy zmartwychwstać?
- Kto zmartwychwstanie?
- W jaki sposób człowiek zmartwychwstanie?

Zmartwychwstać to znaczy uczestniczyć w zmartwychwstaniu Jezusa. Zmartwychwstaną wszyscy ludzie, którzy umarli. Jedni zmartwychwstaną, by na wieki żyć z Bogiem, inni „na zmartwychwstanie potępienia” (J5,29). Chrystus zmartwychwstał w swoim własnym ciele, zostało ono przebóstwione. Jezus nie powrócił do życia ziemskiego. „Tak samo w Nim «wszyscy zmartwychwstaną we własnych ciałach, które mają teraz», ale to ciało będzie przekształcone w «chwalebne ciało», w «ciało duchowe»” (KKK 999).

Praca w grupach.

Katecheta dzieli uczniów na małe grupy. Zadaniem uczniów będzie analiza tekstu źródłowego, odpowiedź na pytania umieszczone pod tekstem i napisanie wezwania do modlitwy powszechnej za zmarłych. Po upływie określonego czasu grupy kolejno prezentują odpowiedzi na pytania. Następnie wszyscy modlą się, odczytując wezwania do modlitwy powszechnej za zmarłych. Czas pracy określa katecheta.

Grupa I

„Ja jestem zmartwychwstaniem i życiem. Kto we Mnie wierzy, choćby i umarł, żyć będzie” (J 11,25).

„Nikt zaś z nas nie żyje dla siebie i nikt nie umiera dla siebie: jeżeli bowiem żyjemy, żyjemy dla Pana; jeżeli zaś umieramy, umieramy dla Pana. I w życiu więc, i w śmierci należymy do Pana. Po to bowiem Chrystus umarł i powrócił do życia, by zapanować tak nad umarłymi, jak nad żywymi” (Rz 14,7-8).

- Na czym opieramy nasze przekonanie, że życie trwa po śmierci?
- Co dzieje się z człowiekiem po śmierci?
- Ułóż dopowiedzenie do modlitwy wiernych: Za Kościół...

Grupa II

„Nowy Testament zapewnia nas, że Jezus nie przestaje modlić się i wstawiać za nami u Ojca (por. J 14,16; Rz 8,34). List do Hebrajczyków mówi wyraźnie, że Jezus «zbawić na wieki może całkowicie tych, którzy przez Niego zbliżają się do Boga, bo zawsze żyje, aby się wstawiać za nimi» (7,25). Ta modlitewna i zbawcza postawa Chrystusa nie wyklucza, lecz domaga się modlitwy wiernych i Świętych, którzy w zjednoczeniu z Nim winni wypraszać dla siebie i dla innych łaskę zbawienia. Jakże cudowne zrządzenie Boże! Modlitwa rozjaśnia i podtrzymuje bieg dziejów i losy braci! Jest znakiem solidarności ludzi oraz wzajemnej pomocy, jaką mogą oni sobie okazywać, jeśli staną się ulegli planom Boga!” (Jan Paweł II, Watykan, 12 czerwca 1983 r.).

- Czym jest modlitwa?
- Ułóż dopowiedzenie do modlitwy wiernych: Za Ojca Świętego...

Grupa III

„Następnego dnia w tym czasie, w którym należało już to wykonać, żołnierze Judy przyszli zabrać ciała tych, którzy polegli, i pochować razem z krewnymi w rodzinnych grobach. Pod chitonem jednak u każdego ze zmarłych znaleźli przedmioty poświęcone bóstwom, zabrane z Jamnii, chociaż Prawo tego Żydom zakazuje. Dla wszystkich więc stało się jasne, że oni to i dla tej właśnie przyczyny zginęli. Wszyscy zaś wychwalali Pana, sprawiedliwego Sędziego, który rzeczy ukryte czyni jawnymi, a potem oddali się modlitwie i błagali, aby popełniony grzech został całkowicie wymazany” (2Mch 12,39-42a).

- Jakie działania względem poległych podjęli żołnierze Judy?
- Ułóż dopowiedzenie do modlitwy wiernych: Za zmarłych w czasie wojny...

Grupa IV

„Uznając w pełni tę wspólnotę całego Mistycznego Ciała Jezusa Chrystusa, Kościół pielgrzymów od zarania religii chrześcijańskiej czcił z wielkim pietyzmem pamięć zmarłych, a «ponieważ święta i zbawienna jest myśl modlić się za umarłych, aby byli od grzechów uwolnieni» (2Mch 12,45), także modły za nich ofiarowywał. Nasza modlitwa za zmarłych nie tylko może im pomóc, lecz także sprawia, że staje się skuteczne ich wstawiennictwo za nami” (KKK 958).

- W jaki sposób możemy pomóc zmarłym?
- Ułóż dopowiedzenie do modlitwy wiernych: Za bliskich zmarłych...

Grupa V

„Jeśliby prawdziwie pokutujący zakończyli życie w miłości Boga, jeszcze przed godnym zadośćuczynieniem czynami pokutnymi za popełnione grzechy i zaniedbania, wówczas dusze ich zostaną po śmierci oczyszczone karami czyścicowymi. Do złagodzenia tego rodzaju kar dopomaga im wstawiennictwo wiernych żyjących, a mianowicie ofiary Mszy świętej, modlitwy, jałmużny i inne akty pobożności, które zgodnie z postanowieniami Kościoła, jedni wierni zwykli ofiarować za innych wiernych” (XVII Sobór Powszechny Florencki, *Dekret dla Greków*, 1439).

- W jaki sposób możemy pomóc tym, którzy cierpią w czyśćcu?
- Ułóż dopowiedzenie do modlitwy wiernych: Za zmarłych, którzy cierpią w czyśćcu.

Grupa VI

„I życzę wam również, ażeby za cenę waszego cierpienia, Bóg zwyciężał w innych, bo my wszyscy jesteśmy połączeni tajemnicą świętych obcowania. Modlitwa i ofiara jednych służy innym” (Jan Paweł II, Katowice, 20 czerwca 1983r.).

- Czym są połączeni wszyscy wierzący?
- Ułóż dopowiedzenie do modlitwy wiernych: Za nas samych...

Podsumowanie pracy w grupach.

Podczas liturgii Mszy Świętej modlimy się jedni za drugich, czerpiąc ze wzoru modlitwy Pana Jezusa. Korzystając z wezwań do modlitwy ułożonych podczas pracy w grupach, módlmy się wspólnie.

Wyznaczeni uczniowie odczytują wezwania do modlitwy, wszyscy odpowiadają „wysłuchaj nas, Panie”.

Katecheta, w formie wykładu, stosując pytania i odpowiedzi, przedstawia zagadnienie „Pogrzeb chrześcijański jako obrzęd liturgiczny Kościoła”.

– Co wyraża pogrzeb chrześcijański?

Obrzędy pogrzebu zawierają modlitwy wskazujące na to, że śmierć chrześcijanina zawsze należy rozpatrywać w nadziei zmartwychwstania Chrystusa i sensu łączności ze zmarłym. Są to modlitwy prześlągnięcia i wstawiennicze o przyjęcie go do grona błogosławionych w niebie. Modlitwy i pieśni pogrzebowe wyrażają, mimo smutku po utracie ukochanej osoby, nadzieję na wieczne życie. Chrześcijanie mogą w smutku mieć nadzieję, ponieważ są przekonani, że zmarli przebywają u Boga, i ponieważ wierzą w ich zmartwychwstanie.

Pogrzeb jest czynnością liturgiczną nawiązującą do religijności zmarłego i wyrazem wiary jego rodziny. Obrzędy pogrzebowe zatwierdzone przez Stolicę Apostolską przewidują kilka form liturgii np. Msza św. lub bez niej (w zależności od poziomu religijnego zmarłego i okoliczności jego śmierci). Modlitwa, a zwłaszcza pełne uczestnictwo we Mszy św. pogrzebowej (przyjęcie Komunii Świętej) jest najcenniejszym darem dla zmarłego.

Katechizm Kościoła Katolickiego (1686-1690) podaje, że obrzędy pogrzebu liturgii rzymskiej proponują trzy formy pogrzebu, odpowiadające trzem miejscom ich sprawowania (dom, kościół i cmentarz). Uwzględnia się również zwyczaje lokalne, kulturę i pobożność ludową.

– Jakie są główne momenty celebracji pogrzebu?

„Obrzędy pogrzebu zawierają zazwyczaj cztery główne momenty: pozdrowienie wspólnoty słowami pocieszenia i nadziei, liturgia słowa, ofiara eucharystyczna i pożegnanie zmarłego, w którym jego dusza polecana jest Bogu – źródle życia wiecznego, podczas gdy jego ciało zostaje złożone do grobu w oczekiwaniu na zmartwychwstanie” (KKKK 356).

Obrzędowi pogrzebu towarzyszą:

- pozdrowienie wspólnoty – obrzęd pogrzebu rozpoczyna się pozdrowieniem w duchu wiary. Do bliskich zmarłego kieruje się słowa pocieszenia ze zwróceniem uwagi na przemijalność wartość życia wiecznego przy Chrystusie Zmartwychwstałym;
- liturgia słowa – wymaga ona szczególnego przygotowania, tym bardziej, że w zebranej wspólnocie mogą znajdować się wierni, którzy rzadko uczestniczą w liturgii, a także ewentualni przyjaciele zmarłego nie będący chrześcijanami. Wygłaszana homilia nie powinna przypominać pochwalnej mowy pogrzebowej, lecz ukazywać misterium śmierci chrześcijańskiej w świetle Chrystusa Zmartwychwstałego;
- ofiara eucharystyczna – przez celebrację Eucharystii wspólnota wiernych, a szczególnie rodzina zmarłego uczy się żyć w łączności z tym, który „zasnął w Panu”, przyjmując Ciało Chrystusa, którego zmarły nadal jest żywym członkiem, modląc się za niego i z nim;
- pożegnanie zmarłego – żegnając zmarłego Kościół poleca go Bogu i to przede wszystkim należy podkreślić, a nie fakt, że „oddaje się go ziemi”.

- Kto ma prawo do pogrzebu kościelnego?

Prośba o pogrzeb katolicki powinna być potwierdzeniem woli zmarłego, że zarówno za życia, jak i po śmierci pragnął być zjednoczony z Bogiem. Prawo do pogrzebu kościelnego mają wszyscy wierni i katechumeni (KPK, kan. 1183). Konferencja Episkopatu Polski, adoptując odnowione obrzędy pogrzebu do warunków polskich, zezwoliła ponadto na katolicki pogrzeb dzieci, które zmarły przed chrztem. Jeżeli rodzice proszą o taki pogrzeb, nie należy odmawiać, nie tylko ze względu na ich odczucia, ale i z racji głoszonej przez Kościół sakralnej wartości ludzkiego życia. Proponując jedną stację podczas pogrzebu takiego dziecka, należy wybrać „stację przy grobie”, aby rodzice katolicy tym pełniej odczuli towarzyszenie Kościoła w ich cierpieniu.

- Czy można odmówić komuś pogrzebu kościelnego?

Pogrzeb katolicki nie przysługuje tym, którzy świadomie i dobrowolnie zerwali łączność z Kościołem lub zmarli bez pokuty w gorszących okolicznościach albo z pogardą dla religii Kościoła, uparcie

odmawiając przyjęcia sakramentów (por. KPK, kan. 1184, §1). „Pozbawienie pogrzebu zawiera w sobie także odmowę odprawienia jakiegokolwiek Mszy świętej pogrzebowej” (KPK, kan.1185).

– Czy Kościół pozwala na kremację ciał?

„Kościół usilnie zaleca zachowanie pobożnego zwyczaju grzebania ciał zmarłych. Nie zabrania jednak kremacji, jeśli nie została wybrana z pobudek przeciwnych nauce chrześcijańskiej” (KPK, kan. 1176, §3).

ZAKOŃCZENIE

Jesteśmy ludźmi wierzącymi, więc mamy świadomość, że powinniśmy się modlić za cały Kościół. Za tych, którzy żyją tu na ziemi i dążą do życia wiecznego w niebie oraz za tych, którzy cierpią w czyśćcu i sami sobie pomóc już nie mogą. Nasza pamięć i wdzięczność dla bliźnich, za dobro, jakie wypracowali dla przyszłych pokoleń, jest obowiązkiem każdego chrześcijanina. Można ofiarować swe modlitwy za innych ludzi, można za nich ofiarować swe cierpienia i dobre czyny.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- W jaki sposób okazuję szacunek zmarłym?
- Jak często modlę się za moich bliskich zmarłych?

ZESZYT UCZNIA

Modlitwa wiernych, która została ułożona podczas pracy w grupach.

PRACA DOMOWA

Napisz, dlaczego powinniśmy modlić się za zmarłych.

MODLITWA

Wieczny odpoczynek, racz zmarłym dać Panie, a światłość wiekuista niechaj im świeci, niech odpoczywają w pokoju wiecznym. Amen.

VI. WIARA NASZYCH OJCÓW

40. KOŚCIÓŁ PIERWOTNY

Cel ogólny

Ukazanie prawdy o życiu pierwszych chrześcijan.
Kształtowanie postawy dawania świadectwa życia chrześcijańskiego.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- wymienia cechy wspólnoty pierwszych chrześcijan,
- streszcza fragment Pisma Świętego (Dz 2,42) dotyczący życia pierwszych chrześcijan,
- podaje imię pierwszego męczennika za wiarę,
- podaje przykłady prześladowań chrześcijan (E.1.5).

Umiejętności

- opowiada o życiu pierwszych chrześcijan (E.1.1),
- określa rolę św. Piotra i św. Pawła w początkach Kościoła (E.1.2),
- wskazuje na kwestie związane ze spotkaniem świata pogańskiego z chrześcijaństwem (E.1.3).

Postawy

- przyjmuje odpowiedzialność za zadania wynikające z przynależności do wspólnoty Kościoła,
- wyraża wdzięczność za dar życia pierwszych chrześcijan – z szacunkiem odnosi się do Kościoła i jego historii (E.1.a),
- modli się za Kościół i jego pasterzy (E.1.b).

Metody

Wykład, analiza tekstu źródłowego, praca w grupach, techniki plastyczne
– ilustracja, rozsypanka, ekspozycja, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Pismo Święte, Benedykt XVI, *Homilia wygłoszona w czasie Mszy Świętej*, Nikozja, 6 czerwca 2010 r., M. Banaszak, *Historia Kościoła Katolickiego*, t. I, Warszawa 1986, świeca, kartki formatu A3, mazaki, koperty.

MODLITWA

„Duchu Święty, który oświecasz...”.

WPROWADZENIE

Odczytanie i analiza tekstu z podręcznika ucznia.

„Jak mogło wyglądać życie pierwszej chrześcijańskiej wspólnoty w Jerozolimie? Wiemy na pewno, że pierwsi wyznawcy Chrystusa podobnie jak On sam byli Żydami. (...) Brali więc czynny udział w żydowskim życiu religijnym, modlili się w świątyni, składali ofiary i przestrzegali surowych nakazów Tory. Poza tym, jak podaje św. Łukasz, «trwali w nauce Apostołów i we wspólnocie, w łamaniu chleba i w modlitwach». Z Dziejów wynika, że codziennie po dopełnieniu obrzędów w świątyni życie religijne gminy przenosiło się do prywatnych domów, gdzie wierni gromadzili się na wspólnym posiłku połączonym z Eucharystią i modlitwą. Przy okazji tych spotkań apostołowie prowadzili zapewne katechezę. Trzeba pamiętać, że co najmniej do połowy I wieku chrześcijanie nie dysponowali żadnymi pismami. Istniała tylko tradycja ustna, a apostołowie, relacjonując życie i posłannictwo Jezusa, opierali się wyłącznie na tym, co sami zdawali zapamiętać. Wiadomo też, że poza żydowskim szabatem pierwsi chrześcijanie obchodzili na pamiątkę Zmartwychwstania Chrystusa «Dzień Pana», czyli niedzielę.

Apostołowie trudzili się na co dzień głoszeniem Ewangelii i w związku z tym byli na utrzymaniu gminy. Św. Łukasz pisze, że «nikt z nich nie cierpiał niedostatku, bo właściciele pól albo domów sprzedawali je i przynosili pieniądze ze sprzedaży, i składali je u stóp Apostołów. Każdemu też rozdzielano według potrzeby» (<http://www.apostol.pl>).

Wykład na temat prześladowania kościoła pierwotnego oraz spotkania świata pogańskiego i chrześcijaństwa.

„Prześladowanie Kościoła jerozolimskiego zaczęło się od postawienia Apostołów Piotra i Jana przed Sanhedrynem, gdyż kapłani żydowscy i saduceusze byli oburzeni, że nauczają lud o zmartwychwstałym Jezusie. Pierwsze prześladowanie zakończyło się groźbami. Uwolniono ich ze względu na lud, uznający za wyraźny znak Boży, uzdrowienie chromego, przez Piotra. Zakazano Apostołom jedynie nauczania w imię Jezusa na co Piotr odpowiedział: „Rozsądźcie, co jest słuszniejsze wobec Boga: was słuchać czy Boga? Nie możemy nie mówić tego, cośmy widzieli i słyszeli (Dz 4,19).

Kolejne prześladowanie dotyczyło nie tylko Apostołów, ale objęło cały Kościół w Jerozolimie, a nawet rozszerzyło się na inne Kościoły lokalne w Palestynie. (...)Prześladowania spowodowały opuszczenie Jerozolimy przez chrześcijan i nawrócenia takich ziem jak Judea i Samaria. (...)

Pogańska religijność ludu w cesarstwie, nie związana z kultem cesarzy i misteriami, odznaczała się zabobonnością w różnych kształtach. Wiara we wpływ gwiazd na losy człowieka była bardzo rozpowszechniona, astrologowie cieszyli się dużym powodzeniem. Utrzymywali się nawet na dworze cesarskim. Z takiej wiary rodził się fatalizm i prowadził do zaniechania modłów do bóstw i ogólnego osłabienia religijności. Próbę wyjścia z fatalizmu stanowiła magia, która była też obroną przed demonami. Przypisywano jej moc sprawowania chorób i ich leczenia. Uprawianie magii znalazło poparcie w kierunkach filozoficznych neoplatonizmu i neopitagoreizmu. Ratunku w nieszczęściach i niepewnych losach człowieka szukano nie tylko w magii, ale i w modłach do bóstw. Politeizm nie posiadał wielkiej siły kształtowania moralności swoich wyznawców. Funkcję tę przejęły systemy filozoficzne. Duży wpływ pozytywny wywierała filozofia stoicka, ale i ona nie była w stanie zahamować potęgującego się upadku moralnego. (Rz 1, 24-32.) Występujące stale w dziejach ludzkości objawy zła moralnego spotęgowały się w tym czasie, zwłaszcza wśród warstw wyższych i pospólstwa miejskiego. Przykładowo można wymienić plagę rozwodów, wzrost prostytucji, urządzanie wystawnych uczt, połączonych nieraz z orgiami, deprawację ludzi przez niektóre widowiska cyrkowe i teatralne, a przede wszystkim dość często

niehumanitarne traktowanie niewolników. (...) W Rzymie istniała paradoksalna sytuacja, że niewolnicy i wyzwolenicy liczyli ok. 900 tysięcy na półtora miliona mieszkańców. Niewolnikom odmawiano wszelkich praw, najczęściej zaliczano ich do wyposażenia gospodarstw, jak narzędzia rolnicze i zwierzęta pociągowe, a według wypowiedzi senatora Calusa Crassusa w czasach Nerona ta dzika zgraja barbarzyńców nie może być trzymana inaczej, niż strachem.(...)

Większość mieszkańców cesarstwa zachowała zrozumienie dla głębszej religijności i uczciwości na miarę ówczesnych wymagań. Do nich trafiało chrześcijaństwo ze swoim monoteizmem i nakazami wysokiej moralności. Chrześcijaństwu sprzyja także powszechna tęsknota za zmianą stosunków nie tylko społecznych, ale moralnych i religijnych.(...)

Pierwsze oficjalne wystąpienie władzy cesarskiej przeciw chrześcijanom, o których rzymski historyk Tacyt mówi, że była ich ogromna liczba w Rzymie spowodował cesarz Neron, gdy pożar (16 lipca 64) zniszczył większą część stolicy. Krążyły wśród ludności uprzedzone pogłoski, że podpalono miasto na życzenie cesarza, który jako poeta pragnął widzieć je płonące i opiewać, jak ongiś Homer Troję. Wtedy zaniepokojony władca, prawdopodobnie z podszeptu prefekta policji, Tygelina, oskarżył chrześcijan, że to oni są podpalaczami. Umiejętnie pokierowane śledztwo dostarczyło dowodów winy, uwięziono wiele osób i ukarano sankcjami przewidzianymi dla podpalaczy. Jednych zaszyto w skóry zwierząt i rzucono dzikim psom na poszarpanie, drugich ubrano w łatwo palne materiały i palono jako żywe pochodnie w cesarskich ogrodach. Było to jednocześnie karą i widowiskiem dla pospółstwa. (...) Gwałtowna śmierć Nerona przez samobójstwo zakończyła pierwsze masowe prześladowania Kościoła w stolicy cesarstwa”.

(M. Banaszak, *Historia Kościoła Katolickiego*, t.1, Warszawa 1986, s. 27.28.31.32)

ROZWINIĘCIE

Uroczyste odczytanie i analiza tekstów z Pisma Świętego, Katechizmu Kościoła Katolickiego, nauczania papieża Benedykta XVI

„Jeden duch i jedno serce ożywiały wszystkich wierzących. Żaden nie nazywał swoim tego, co posiadał, ale wszystko mieli wspólne. Apostołowie z wielką mocą świadczyli o zmartwychwstaniu Pana Jezusa, a wszyscy oni mieli wielką łaskę. Nikt z nich nie cierpiał niedostatku, bo właściciele pól albo domów sprzedawali je i przynosili pieniądze [uzyskane] ze sprzedaży, i składali je u stóp Apostołów. Każdemu też rozdzielano według potrzeby” (Dz 4,32-35).

– Co charakteryzowało postawę pierwszych chrześcijan?

„Od początku Kościół był wierny poleceniu Pana. O Kościele jerozolimskim powiedziano: Trwali oni w nauce Apostołów i we wspólnocie, w łamaniu chleba i w modlitwach. (...) Codziennie trwali jednomyślnie w świątyni, a łamiąc chleb po domach, przyjmowali posiłek z radością i prostotą serca (Dz 2,42.46)” (KKK 1342).

„Chrześcijanie zbierali się «na łamanie chleba» (Dz 20,7) szczególnie «w pierwszym dniu tygodnia», to znaczy w niedzielę, w dniu zmartwychwstania Chrystusa. Od tamtych czasów aż do naszych dni celebrowa się Eucharystię, tak że dzisiaj spotykamy ją wszędzie w Kościele, w takiej samej podstawowej strukturze. Stanowi ona centrum życia Kościoła” (KKK 1343).

- Jakie były najważniejsze cechy wspólnoty jerozolimskiej?
- Kiedy chrześcijanie spotykali się na „łamaniu chleba”?
- Co stanowi centrum życia Kościoła?

Prześladowanie chrześcijan zaczęło się od wystąpienia Żydów z jerozolimskiej synagogi Wyzwoleńców, Cyrenejczyków i Aleksandryjczyków przeciw diakonowi Szczepanowi za rzekome bluźnierstwo. Nie mogąc w dyskusji podołać jego religijnym wywodom, podburzyli lud, kapłanów i uczonych w Piśmie, a pojmanego zaprowadzili do Sanhedrynu, przed którym oskarżono go o bluźnierstwo przeciw świątyni i Prawu, przedstawiając fałszywych świadków. Przemówienie Szczepana nie przekonało oskarżycieli, a jego zarzut, że Żydzi zdradzili i zabili Sprawiedliwego, spowodował ich gwałtowny gniew

„Gdy to usłyszeli, zawrzały gniewem ich serca i zgrzytali zębami na niego. A on pełen Ducha Świętego patrzył w niebo i ujrzał chwałę Bożą i Jezusa, stojącego po prawicy Boga. I rzekł: «Widzę niebo

otwarte i Syna Człowieczego, stojącego po prawicy Boga». A oni podnieśli wielki krzyk, zatkali sobie uszy i rzucili się na niego wszyscy razem. Wyrzucili go poza miasto i kamienowali, a świadkowie złożyli swe szaty u stóp młodzieńca, zwanego Szawłem. Tak kamienowali Szczepana, który modlił się: «Panie Jezu, przyjmij ducha mego!» A gdy osunął się na kolana, zawołał głośno: «Panie, nie poczytaj im tego grzechu!» Po tych słowach skonał” (Dz7,54-60).

– Jak doszło do ukamienowania św. Szczepana?

Szawel z Tarsu był świadkiem kamienowania, a potem brał udział w prześladowaniu Kościoła, rozpętanym po śmierci Szczepana.

„Szawel ciągle jeszcze siał grozę i dyszał żądzą zabijania uczniów Pańskich. Udał się do arcykapłana i poprosił go o listy do synagog w Damaszku, aby mógł uwięzić i przyprowadzić do Jerozolimy mężczyzn i kobiety, zwolenników tej drogi, jeśliby jakichś znalazł. Gdy zbliżał się już w swojej podróży do Damaszku, olśniła go nagle światłość z nieba. A gdy upadł na ziemię, usłyszał głos, który mówił: «Szawle, Szawle, dlaczego Mnie prześladujesz?», «Kto jesteś, Panie?» – powiedział. A On: «Ja jestem Jezus, którego ty prześladujesz. Wstań i wejdź do miasta, tam ci powiedzą, co masz czynić». Ludzie, którzy mu towarzyszyli w drodze, oniemieli ze zdumienia, słyszeli bowiem głos, lecz nie widzieli nikogo. Szawel podniósł się z ziemi, a kiedy otworzył oczy, nic nie widział. Wprowadzili go więc do Damaszku, trzymając za ręce. Przez trzy dni nic nie widział i ani nie jadł, ani nie pił” (Dz 9, 1-9).

– Kim był Szawel?

– Jak doszło do nawrócenia św. Pawła?

Papież Benedykt XVI, w swoim nauczaniu, wskazuje na życie pierwszych chrześcijan jako wzór do naśladowania.

„«Jeden duch i jedno serce ożywiały wszystkich wierzących» (Dz 4,32). W pierwszej wspólnotie chrześcijan, którzy karmili się u stołu Pańskiego, widzimy skutki jednoczącego działania Ducha Świętego. Dzielili się wszystkim, wyrzekając się przywiązania do rzeczy materialnych z miłości do braci. Umieli w sposób sprawiedliwy rozwiązywać nieporozumienia. (...) A przecież ich miłość z pewnością nie ograniczała się tylko do braci w wierze. Nigdy nie uważali się

za wyłącznych, uprzywilejowanych «odbiorców» Bożych łask, lecz raczej za posłańców, którzy mają nieść Dobrą Nowinę o zbawieniu w Chrystusie aż po krańce ziemi. I tak właśnie orędzie, powierzone Apostołom przez zmartwychwstałego Pana, rozprzestrzeniło się na całym Bliskim Wschodzie, a stamtąd na całym świecie. Drodzy bracia i siostry w Chrystusie, podobnie jak ich, dzisiaj nas powinno ożywiać jedno serce i jeden duch, powinniśmy pogłębiać naszą komunię z Panem i ze sobą nawzajem i dawać o Nim świadectwo wobec świata” (Benedykt XVI, *Homilia wygłoszona w czasie Mszy Świętej*, Nikozja, 6 czerwca 2010 r.).

- Co wyróżniało wspólnotę jerozolimską spośród innych wspólnot?
- Jakie zadania mają współcześni chrześcijanie?

Patrząc na życie pierwszych chrześcijan, zauważamy, że owocem ich modlitwy i uczestniczenia w Eucharystii były czyny miłości. Żyli oni we wspólnocie, którą jednoczył Duch Święty. Ich miłość do wszystkich zauważali także niechrześcijanie. Bezinteresowna miłość wyróżniała chrześcijan spośród innych ludzi. Modląc się, uczestnicząc w Eucharystii i czyniąc dobrze, wypełniali oni Chrystusowe prawo miłości.

Uczniowie otrzymują w grupach 4 osobowych koperty z siglami biblijnymi odnoszącymi się do działalności św. Piotra i św. Pawła. Zadaniem ich jest znalezienie danego tekstu w Piśmie Świętym oraz wskazanie roli apostoła. Wnioski zapisują na kartce A-4 i prezentują na forum klasy.

Święty PIOTR

Łk 5,1-11; Mt16,13-20; Mt26,69-75; Dz 2,14-41; Dz 3,1-11; Dz 3,12-26. 4,1-4; Dz 4,18-22; Dz 4, 23-31; Dz 8,14-24; Dz 9,32- 43; Dz 10,1-48; Dz 15,7-11; 1P 1,1-2; 2P 1,1-2; Dz 11,19

Święty PAWEŁ

Dz 9,1-16; Dz 9,20-22; Dz 9,26-31; Dz 13, 1-7; Dz 13,46-52; Dz 14,1-3; Dz 14,5-7; Dz 14,24-26; Dz 16,6-12; Dz 16, 6-12; Dz 17,1-15; Dz 18,18-22; Dz 20, 14-15; Dz 21,1-7; Dz 27,1-44; Dz 28,12-14

Podsumowanie katechety.

Prześladowania Kościoła Jerozolimskiego przyczyniło się do rozprzestrzenienia chrześcijaństwa na ościenne kraje. Ważną rolę odgrywali w głoszeniu nauki Chrystusa pierwsi Apostołowie, a wśród nich św. Piotr oraz nawrócony cudownie pod Damaszkiem św. Paweł.

ZAKOŃCZENIE

Poznając życie pierwszych chrześcijan, powinniśmy starać się naśladować ich w swoim życiu. Tak bardzo dziś potrzeba ludzi, którzy niosą radość i pomoc drugiemu człowiekowi. Łącząc się z Chrystusem w Eucharystii, uczymy się od Niego miłości i pokory oraz służby drugiemu człowiekowi.

Praca w grupach.

Dzielimy uczniów na cztery zespoły. Każdy zespół otrzymuje mazaki i kartkę formatu A3, na której ilustruje fragment zdania: „Trwali oni w nauce Apostołów i we wspólnocie, w łamaniu chleba i modlitwach” (Dz 2,42). Czas pracy: 10 minut.

Zespół 1 – w nauce Apostołów,

Zespół 2 – we wspólnocie,

Zespół 3 – w łamaniu chleba,

Zespół 4 – w modlitwach.

Prezentacja prac.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Co czynię dla wspólnoty Kościoła, do której należę?
- Jak często uczestniczę w Eucharystii, by umacniać moją wiarę i miłość?

PRACA DOMOWA

Ułóż modlitwę, w której podziękujesz za przykład życia pierwszych chrześcijan.

MODLITWA

„Akt wiary”.

41. SKŁAD APOSTOLSKI I SYMBOL NICEJSKO- KONSTANTYNOPOLITAŃSKI

Cel ogólny

Ukazanie symboli wiary jako znaku jedności chrześcijan.
Kształtowanie postawy odpowiedzialnego wyznawania wiary.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- nazywa, czym jest symbol wiary,
- wylicza, jakie są symbole wiary,
- podaje treść wyznania wiary (E.9.2),
- streszcza nauczanie Kościoła na temat symboli wiary.

Umiejętności

- wyjaśnia potrzebę sformułowania symboli wiary,
- wyjaśnia pojęcia: dogmat i herezja (E.1.8),
- opisuje związek między wiarą a jej wyznawaniem,
- określa, jaka była rola Edyktu mediolańskiego (E.1.6),
- charakteryzuje jak przebiegał proces formułowania się prawd wiary (E.1.7).

Postawy

- przyjmuje odpowiedzialność za wyznawanie swojej wiary,
- z szacunkiem odnosi się do Kościoła i jego historii (E.1.a),
- akceptuje wyznawane prawdy wiary (E.9.c),
- modli się za Kościół i jego pasterzy (E.1.b).

Metody

Rozmowa kierowana, wykład, analiza tekstu, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Pismo Święte, Katechizm Kościoła Katolickiego, T. Jaklewicz, *Wiara jako tarcza*, „Gość niedzielnny” 2012, nr 41.

MODLITWA

„Ojcze nasz”.

WPROWADZENIE

Cesarz Konstantyn Wielki w 313 roku w Mediolanie wydał tak zwany Edykt mediolański, który oficjalnie zakończył prześladowanie chrześcijan. Pozwalał na budowanie świątyń, zgromadzenia, swobodne poruszanie się po cesarstwie. Władcy Rzymu zaczęli przyjmować sakrament chrztu św., zaś pierwszym z nich był cesarz Konstanty.

Odczytanie świadectwa z podręcznika ucznia

„Dwa najważniejsze wyznania wiary to tzw. Symbol Nicejsko-Konstantynopolitański, owoc dwóch pierwszych soborów powszechnych (325 i 381 r.), oraz tzw. Skład Apostolski, czyli starożytny symbol chrzcielny Kościoła rzymskiego. Credo nicejskie będzie oficjalną modlitwą Roku Wiary. Benedykt XVI zachęca nas, by wyznanie wiary uczynić swoją codzienną modlitwą. Oczywiście wyznawanie wiary nie oznacza tylko odmawiania credo. Chodzi także o dawanie świadectwa wiary. Zaczęłbym od czegoś bardzo prostego: nie wstydzisz się bycia katolikiem w miejscach publicznych. Przyznawać się, że w piątki nie jem mięsa i nie chodzę na dyskoteki, modłę się przed posiłkiem, noszę krzyżyk czy medalik itd. Te proste, zewnętrzne znaki mobilizują do chrześcijańskich postaw w różnych życiowych sytuacjach. Czasem oznacza to też udział w dyskusji, w której opowiem się jasno po stronie Pana Boga i Kościoła” (T. Jaklewicz, *Wiara jako tarcza*, „Gość niedzielný” 2012, nr 41).

„Twoje Credo niech będzie dla ciebie jak zwierciadło! Przeglądaj się w nim, aby zobaczyć, czy we wszystko, o czym deklarujesz, że wierzysz, wierzysz rzeczywiście.” (św. Augustyn) Myśl św. Augustyna wprowadza nas w bardzo ważny temat dla każdego wierzącego, który jest jednocześnie zadaniem na całe życie. Ponieważ naturalne są pytania o to: w co wierzę, jak wierzę, jakie są prawdy wiary?

Odczytanie (powiedzenie z pamięci) obu symboli wiary.

Symbol Apostolski	Symbol Nicejsko-Konstantynopolitański
Wierzę w Boga, Ojca wszechmogącego, Stworzyciela nieba i ziemi. I w Jezusa Chrystusa, Syna Jego jedynego, Pana naszego, Który się począł z Ducha Świętego, Narodził się z Maryi Panny. Umęczon pod Ponckim Piłatem, ukrzyżowan, umarł i pogrzebion. Zstąpił do piekieł. Trzeciego dnia zmartwychwstał. Wstąpił na niebiosa, siedzi po prawicy Boga Ojca wszechmogącego. Stamtąd przyjdzie sądzić żywych i umarłych. Wierzę w Ducha Świętego, święty Kościół powszechny, świętych obcowanie, grzechów odpuszczenie, ciała zmartwychwstanie, żywot wieczny. Amen.	Wierzę w jednego Boga, Ojca wszechmogącego, Stworzyciela nieba i ziemi, wszystkich rzeczy widzialnych i niewidzialnych. I w jednego Pana Jezusa Chrystusa, Syna Bożego Jednorodzonego, który z Ojca jest zrodzony przed wszystkimi wiekami. Bóg z Boga, Światłość ze światłości, Bóg prawdziwy z Boga prawdziwego. Zrodzony, a nie stworzony, współistotny Ojcu, a przez Niego wszystko się stało. On to dla nas ludzi i dla naszego zbawienia zstąpił z nieba. I za sprawą Ducha Świętego przyjął ciało z Maryi Dziewicy i stał się człowiekiem. Ukrzyżowany również za nas pod Poncjuszem Piłatem został umęczony i pogrzebany. I zmartwychwstał trzeciego dnia, jak oznajmia Pismo. I wstąpił do nieba; siedzi po prawicy Ojca. I powtórnie przyjdzie w chwale sądzić żywych i umarłych, a królestwu Jego nie będzie końca. Wierzę w Ducha Świętego, Pana i Ożywiciela, który od Ojca i Syna pochodzi. Który z Ojcem i Synem wspólnie odbiera uwielbienie i chwałę; który mówił przez Proroków. Wierzę w jeden, święty, powszechny i apostolski Kościół. Wyznam jeden chrzest na odpuszczenie grzechów. I oczekuję wskrzeszenia umarłych. I życia wiecznego w przyszłym świecie. Amen.

– Jakie są podobieństwa, a jakie różnice między symbolami wiary?

ROZWINIĘCIE

Odczytanie tekstów z Pisma Świętego.

Pismo Święte ukazuje nam przykłady tych, którzy z ufnością i miłością całym swoim życiem wyznają wiarę w Boga.

„Dzięki wierze ten, którego nazwano Abrahamem, usłuchał wezwania, by wyruszyć do ziemi, którą miał objąć w posiadanie. Wyszedł, nie wiedząc, dokąd idzie” (Hbr 11,8).

„Oto ja służebnica Pańska, niech mi się stanie według twego słowa!” (Łk, 1,38).

„Idźcie więc i nauczajcie wszystkie narody, udzielając im chrztu w imię Ojca i Syna i Ducha Świętego” (Mt 28,19).

„Kto uwierzy i przyjmie chrzest, będzie zbawiony; a kto nie uwierzy, będzie potępiony” (Mk 16,16).

„Wiara zaś jest poręką tych dóbr, których się spodziewamy, dowodem tych rzeczywistości, których nie widzimy. Dzięki niej to przodkowie otrzymali świadectwo. Przez wiarę poznajemy, że słowem Boga światy zostały tak stworzone, iż to, co widzimy, powstało nie z rzeczy widzialnych”(Hbr 11,1-3).

- Poprzez jakie działania wyrażali swoją wiarę Abraham i Najświętsza Maryja Panna?
- Jakie zadanie stawia przed ludźmi wiary Jezus?
- Czego mogą spodziewać się ludzie wiary?

Odczytanie tekstów z Katechizmu Kościoła Katolickiego.

„Ci, którzy przez wiarę i chrzest należą do Chrystusa, powinni wyznawać swoją wiarę chrzcielną wobec ludzi” (KKK 14).

- Do czego są zobowiązani uczniowie Chrystusa?

„Takie syntezы wiary nazywamy «wyznaniami wiary», ponieważ streszczają wiarę wyznawaną przez chrześcijanina. Nazywamy je również Credo, ponieważ zazwyczaj zaczynają się od słów: «Wierzę». Nazywa się je także «symbolami wiary»” (KKK 187).

– Jak nazywają się krótkie formuły wiary

„Greckie słowo: *symbolon* oznaczało połowę przełamanego przedmiotu (na przykład pieczęci), którą przedstawiano jako znak rozpoznawczy. Przełamane części składano ze sobą, by sprawdzić tożsamość tego, kto przyniósł drugą połowę. Symbol wiary jest więc znakiem rozpoznawczym oraz znakiem jedności między wierzącymi. *Symbolon* oznacza także zbiór, kolekcję lub streszczenie. Symbol wiary jest zbiorem podstawowych prawd wiary, dlatego służy jako pierwszy i podstawowy punkt odniesienia dla katechezy” (KKK 188).

– Jak nazywają się krótkie formuły wiary ?

Najważniejszymi symbolami wiary Kościoła katolickiego jest Symbol Apostolski i Symbol Nicejsko-Konstantynopolitański.

„Symbol Apostolski został nazwany w ten sposób, ponieważ słusznie jest uważany za wierne streszczenie wiary Apostołów. Jest to starożytny symbol chrzcielny Kościoła rzymskiego” (KKK 194).

Symbol Nicejsko-Konstantynopolitański został sformułowany podczas obrad dwóch pierwszych soborów powszechnych w Nicei (325 r.) i w Konstantynopolu (381 r.). Symbol ten do dzisiaj pozostaje wspólny dla wszystkich wielkich Kościołów Wschodu i Zachodu.

ZAKOŃCZENIE

Naszą wiarą jako wielkim dobrem powinniśmy się dzielić z innymi. Wyznanie wiary to nie tylko deklaracja słowna, formą publicznego wyznania wiary jest udział w niedzielnej Eucharystii, która jest źródłem i szczytem życia chrześcijańskiego.

Pomyślmy:

– Jaka jest moja wiara?

- Jak często modlę się słowami *Credo*?
- Jaka jest moja znajomość symboli wiary?

ZESZYT UCZNIA

„Symbol Apostolski został nazwany w ten sposób, ponieważ słusznie jest uważany za wierne streszczenie wiary Apostołów. Jest to starożytny symbol chrzcielny Kościoła rzymskiego” (KKK 194).

Symbol Nicejsko-Konstantynopolitański został sformułowany podczas obrad dwóch pierwszych soborów powszechnych w Nicei (325 r.) i w Konstantynopolu (381 rok).

PRACA DOMOWA

Napisz, kiedy najczęściej używane są słowa Symbolu Apostolskiego i Symbolu Nicejsko-Konstantynopolitańskiego.

MODLITWA

„Akt miłości”.

42. „PÓŻNO CIĘ UMIŁOWAŁEM...” – ŻYCIE I DZIEŁO ŚW. AUGUSTYNA

Cel ogólny

Ukazanie na przykładzie św. Augustyna konieczności poszukiwania Boga w życiu.

Kształtowanie postawy otwartości na działanie łaski Bożej.

Zachęcenie do dawania świadectwa wiary.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- przytacza życiorys św. Augustyna (E.1.4),
- objaśnia, jaki jest cel życia człowieka,
- wyjaśnia wpływ św. Augustyna na rozwój nauki,
- streszcza nauczanie Kościoła na temat nawrócenia.

Umiejętności

- opisuje związek między wiarą a Kościołem,
- wnioskuje, że bycie wierzącym jest odpowiedzialnym i wymagającym zadaniem,
- wskazuje na proces formułowania się prawd wiary (E.1.7).

Postawy

- przyjmuje odpowiedzialność za rozwój swojej wiary i wiedzy,
- odnosi się z szacunkiem do Kościoła i jego historii (E.1.a),
- planuje modlitwę za Kościół i jego pasterzy (E.1.b).

Metody

Rozmowa kierowana, wykład, analiza tekstu, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Pismo Święte, Katechizm Kościoła Katolickiego, Franciszek, *Homilia wygłoszona w czasie Mszy św., w kaplicy Domu św. Marty*, 29 marca 2019 r., św. Augustyn, *Wyznania*, Warszawa 1987, E. Staniek, *Rekolekcje ze św. Augustynem*, Kraków 1994, Zb. Pawlak (red.), *Katolicyzm A-Z*, Poznań 2004.

MODLITWA

„Ojcze nasz”.

WPROWADZENIE

Są takie pytania, które zadają sobie wszyscy ludzie. Do nich należą pytania o sens, cel ludzkiego życia, Pytanie o to, co będzie po śmierci, jak sobie poradzić z bólem czy cierpieniem.

– W jaki sposób ludzie próbują osiągnąć szczęście?

Krótkie wypowiedzi uczniów.

Prezentacja sylwetki św. Augustyna.

Św. Augustyn to postać wyjątkowa nie tylko w historii Kościoła. Ważna dla wielu ludzi również współcześnie żyjących. Ceniony rekolekcionista ks. Edward Staniek mówi o nim tak: „To jeden z moich przyjaciół. Zawdzięczam mu wiele. Pomógł mi znaleźć odpowiedź na szereg trudnych pytań. Dziś pragnę postawić mu kilka z nich. Oto one: Jaki jest sens życia na ziemi? Na czym polega nawrócenie? Dlaczego zdecydował się na przynależność do Kościoła, mimo iż dostrzegał wiele jego słabości? Czym według niego jest modlitwa? I ostatnie pytanie: Pod jakim hasłem wygrał swoje życie?” (*Rekolekcje ze św. Augustynem*, Kraków 1994, s. 7) Św. Augustyn, biskup Hippony, filozof, teolog, doktor i ojciec Kościoła. Urodzony 13 XI 354 r. w Tagaście (północna Afryka), ojciec Patrycjusz był poganinem, matka Monika była chrześcijanką, późniejszą świętą. Uczył się w Tagaście i Madaurze, studiował w Kartaginie (370-372). Tu związał się na 14 lat z kobietą, która obdarzyła go synem Adeodatem. Pierwszy przełom duchowy dokonał się w nim pod wpływem lektury dialogu Cyserona pt. Hortensjusz, rozczytywał się także w Biblii., uległ też wpływom manicheizmu (wierzenia religijne pochodzące z Persji, uznające między innymi dwóch bogów Światła i Ciemności). Po studiach nauczał retoryki w Tagaście, Kartaginie, Rzymie i Mediolanie. W swoich poglądach zaczął oddalać się od manicheizmu i skłaniać ku sceptycyzmowi. W 384 poznał biskupa Mediolanu Ambrożego, pod jego wpływem stał się katechumenem. W 387 przyjął wraz

z synem Adeodatem chrzest. Swoje nawrócenie przypisywał łasce. W latach 387-391 prowadził życie mnisze. W 391 przyjął na żądanie ludu święcenia kapłańskie, a w 395 biskupie w rok później, został biskupem Hippony. Zabiegał o czystość wiary i życia chrześcijańskiego swoich wiernych, których bronił słowem i piórem przed wpływem różnych sekt. Umarł 28 VIII 430 w Hipponie. Najważniejsze jego dzieła to *Wyznania* autobiografia religijna i rozważanie teologiczno-filozoficzne o człowieku. Drugie dzieło nosi tytuł *Państwo Boże*, jest pierwszym gruntownym i obszernym przedstawieniem historii filozofii. Najwybitniejszym dziełem dogmatycznym św. Augustyna jest *Rozprawa o Trójcy* (por. M. Gogacz, A. Aduszkiewicz, *Augustynizm, Katolicyzm A-Z*, red. Zb. Pawlak, Poznań 2004, s. 23).

ROZWINIĘCIE

Augustyn przez całe swoje życie poszukiwał szczęścia, jednak dopiero, gdy trafił na słowa Jezusa, dostrzegł, że to one ukazują właściwą drogę.

Odczytanie tekstów z Pisma Świętego

„Jezus mu odpowiedział: «Jeśli chcesz być doskonały, idź, sprzedaj, co posiadasz, i daj ubogim, a będziesz miał skarb w niebie. Potem przyjdź i chodź za Mną!»” (Mt 19,21).

Sam Augustyn o rozterkach duchowych pisze w autobiografii tak: „Chwyciłem książkę, otworzyłem i czytam w milczeniu słowa, na które najpierw padł mój wzrok: «Żyjmy przyzwoicie jak w jasny dzień: nie w hulankach i pijatykach, nie w rozpuście i wyuzdaniu, nie w kłótni i zazdrości. Ale przyobleczcie się w Pana Jezusa Chrystusa i nie troszczcie się zbytnio o ciało, dogadzając żądom» (Rz 13,13-14). Ani nie chciałem więcej czytać, ani nie było to potrzebne. Ledwie doczytałem tych słów, stało się tak, jakby do mego serca spłynęło strumieniem światło ufności, przed którym cała ciemność wątplenia natychmiast się rozproszyła” (św. Augustyn, *Wyznania*, Warszawa 1987, s. 187).

– Co należy czynić, aby osiągnąć szczęście?

„Gdy to usłyszeli, przejęli się do głębi serca: «Cóż mamy czynić, bracia?» – zapytali Piotra i pozostałych Apostołów. «Nawróćcie się – powiedział do nich Piotr – i niech każdy z was ochrzci się w imię Jezusa Chrystusa na odpuszczenie grzechów waszych, a weźmiecie w darze Ducha Świętego. Bo dla was jest obietnica i dla dzieci waszych, i dla wszystkich, którzy są daleko, a których powoła Pan Bóg nasz»” (Dz 2,37-39).

- Do kogo Bóg kieruje swoją obietnicę?
- Z czym łączy się Boża obietnica?

Odczytanie tekstów z Katechizmu Kościoła Katolickiego.

„Pragnienie Boga jest wpisane w serce człowieka, ponieważ został on stworzony przez Boga i dla Boga. Bóg nie przestaje przyciągać człowieka do siebie i tylko w Bogu człowiek znajdzie prawdę i szczęście, których nieustannie szuka’ (KKK 27).

„«Niech się weseli serce szukających Pana» (Ps 105,3). Nawet jeśli człowiek może zapomnieć o Bogu lub Go odrzucić, to Bóg nie przestaje wzywać każdego człowieka, aby Go szukał, a dzięki temu znalazł życie i szczęście. Takie szukanie wymaga od człowieka całego wysiłku jego rozumu, prawości woli, <<szczerego serca>>, a także świadectwa innych, którzy uczyliby go szukania Boga” (KKK 30).

- Dlaczego człowiek poszukuje Boga?
- Czego potrzeba, aby odnaleźć prawdziwe szczęście?

Augustyn nawrócił się – zmienił i dzięki łasce Bożej zostały mu ujawnione prawdy dotyczące sensu życia, których daremnie poszukiwał za pomocą tylko samego rozumu. I dzisiaj papież Franciszek zachęca nas do nawrócenia i powrotu do Pana.

„Jest jeszcze czas: «Nawróćcie się do Mnie całym sercem mówi Pan, gdyż jestem łaskawy i miłosierny: zapominam wszystko. To co jest dla Mnie ważne to, abyś powrócił do Mnie. To jest to, co jest ważne» mówi Pan. I zapomina wszystko inne. To jest czas miłosierdzia, czas zmiłowania Pana: otwórzmy serca, aby je wypełnił” (Franciszek, *Homilia w czasie Mszy św., w kaplicy Domu św. Marty*, 29 marca 2019 r.).

Odczytanie tekstu z podręcznika.

Owocem nawrócenia jest pokój i wewnętrzna moralna pewność, wewnętrzne przekonanie, z którego nikt i nic nie potrafi mnie wyrwać, takie przekonanie daje tylko Bóg. Dostrzegł to św. Augustyn, nie wystarczyło mu samo wyznanie wiary. On chciał doświadczyć świata wiary. Chciał wejść na ewangeliczną drogę i mieć pewność kontaktu z żywym Bogiem. Po doświadczeniu obecności Chrystusa w swoim życiu, św. Augustyn pragnie wejść do Kościoła, do wspólnoty wierzących, pomimo, że widzi w tej wspólnocie wiele ludzkich słabości. Stara się jednak widzieć Kościół jako: jeden, święty, powszechny i apostołski, jako Mistyczne Ciało Chrystusa. Wie, że tylko w takiej wspólnocie będzie miał dostęp do łaski Bożej, do sakramentów świętych, a przede wszystkim do Eucharystii – żywego Chrystusa. Modlitwa jest dla niego stałym poszukiwaniem i poznawaniem Boga. „Miłuj Boga i czyń, co chcesz” to hasło, którym kierował się w życiu, to pozwoliło mu wygrać swoje życie, zrealizować swoje powołanie. Miłość porządkuje wszystko na świecie, wyznacza sposób postępowania. Przykazanie miłości Boga z całego serca i z całej duszy i ze wszystkich sił jest na pierwszym miejscu. Drugie przykazanie nakazuje miłość bliźniego, ale miłość Boga jest przed miłością do człowieka. Miłość w pełni uszczęśliwia człowieka i dlatego człowiek nic więcej nie potrzebuje. Jeśli kocham Boga to mam wszystko, czym dysponuje Bóg, bo Bóg jest Miłością.

- Co daje człowiekowi prawdziwe szczęście?
- Co zyskuje, przynależąc do wspólnoty Kościoła?
- Jakie są owoce nawrócenia?

ZAKOŃCZENIE

Rozwój duchowy jest zadaniem każdego człowieka, chrześcijanin powinien je podjąć, aby spełnić swe podstawowe powołanie do świętości.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Co czynię, aby ożywić w sobie pragnienie duchowego rozwoju?

- Jak troszczę się o wzrost wiedzy religijnej?
- Jaki jest mój obraz Kościoła?

ZESZYT UCZNIA

Owocem nawrócenia jest pokój i wewnętrzna moralna pewność, wewnętrzne przekonanie, z którego nikt i nic nie potrafi mnie wyrwać, takie przekonanie daje tylko Bóg.

PRACA DOMOWA

Rozwiń myśl św. Augustyna „Miłuj Boga i czyń co chcesz”.

MODLITWA

„Akt miłości”.

43. NAJWAŻNIEJSZE ASPEKTY KOŚCIOŁA WIEKÓW ŚREDNICH

Cel ogólny

Ukazanie roli chrześcijaństwa i Kościoła w średniowieczu na rzecz rozwoju kultury i jedności Europy.

Kształtowanie postawy odpowiedzialności za chrześcijańskie dziedzictwo Europy.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- wymienia cechy kultury chrześcijańskiej,
- wylicza, w jakich dziedzinach Kościół średniowiecza odniósł ogromne zasługi,
- wyjaśnia, na czym polega rola Kościoła w Europie.

Umiejętności

- wykazuje aktualność idei benedyktyńskiej i franciszkańskiej (E.2.3),
- określa rolę chrześcijaństwa w rozwoju kultury i jedności Europy,
- wskazuje, w jaki sposób, należy dbać o chrześcijańskie dziedzictwo,
- charakteryzuje okoliczności powstania i działalności inkwizycji (E.2.6),
- redaguje modlitwę o jedność narodów Europy,
- analizuje problematykę stosunków państwa i Kościoła w średniowieczu (E.2.5),
- uzasadnia potrzebę troski o jedność w swoim środowisku (E.2.a).

Postawy:

- przyjmuje odpowiedzialność za budowanie jedności w otaczającym środowisku,
- dąży do zgłębiania nauczania Kościoła (E.2.d),
- planuje zapoznanie się z nauczaniem Kościoła,
- zachęca innych do troski o jedność w otaczającym środowisku.

Metody

Pogadanka, wykład, rozmowa kierowana, dyskusja, analiza tekstu biblijnego (opracowanie tekstu biblijnego ukierunkowane pytaniami), praca w grupach, analiza tekstów źródłowych (encyklopedycznych), ekspozycja, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Pismo Święte, Katechizm Kościoła Katolickiego, Jan Paweł II, *Ecclesia in Europa*, 25 P. Siedlanowski, *Święci w życiu Jana Pawła II: Święci Cyryl i Metody*, karty pracy, plansza z tekstem.

MODLITWA

Modlitwa do Ducha Świętego.

WPROWADZENIE

Katecheta wyjaśnia, czym jest kultura chrześcijańska.

Kultura chrześcijańska – materialny i duchowy dorobek ludzkości; zespół idei i fundamentalnych zasad, opartych na Ewangelii, zrodzony z inspiracji wiary i wiedzy.

Odczytanie i analiza tekstu z podręcznika ucznia.

„Europa zawdzięcza swoje korzenie, tożsamość, rozwój cywilizacyjny chrześcijaństwu. To właśnie posługa misjonarzy, obecność klasztorów, dorobek naukowy ludzi Kościoła sprawiły, że z różnorodnej mozaiki kultur, historii wyrosła europejska jedność. Oni swoją żmudną pracą, przypieczętowaną niejednokrotnie ofiarą życia, świadczą o tym, że u podłoża naszej samoświadomości leżą nie bliżej nieokreślone «wartości humanistyczne», ale Ewangelia. (...) Doświadczamy dziś sytuacji, że w kuriozalny, niczym nieuzasadniony sposób próbuje się eliminować z historii Starego Kontynentu wszelkie elementy, które mówią o jego chrześcijańskich korzeniach. Tymczasem, jak napisał Jan Paweł II, «stanowią one jeden z najmocniejszych punktów odniesienia, jakich nie może pominąć żaden poważny wysiłek zmierzający do zaprowadzenia nowej jedności kontynentu w naszych czasach» (SA, 25). (...) Nie da się rozumieć Kościoła, jeśli się go nie pokocha. Ma on ludzką, zniekształconą twarz, ale jego głową jest Chrystus. On jest jego nadzieją. Drugie istotne zadanie to przywrócenie należnej rangi chrześcijaństwu w kulturze europejskiej. Bez niego Europa coraz szybciej – i coraz dramatyczniej – dryfuje ku «cywilizacji śmierci». Pozbawiona własnych korzeni zatracą się w egoizmie. Wyjście

jest jedno: powrót do korzeni, odkrycie na nowo źródeł żywotności, jakie są ukryte u jej fundamentów. Tylko stamtąd może nadejść ratunek” (P. Siedlanowski, *Święci w życiu Jana Pawła II: Święci Cyryl i Metody*).

- Jaką rolę odgrywa chrześcijaństwo w budowaniu jedności?
- Do czego prowadzi jedność wśród narodów?
- W czym powinna wyrażać się troska o chrześcijańskie dziedzictwo Europy?

Chrześcijaństwo wywarło niekwestionowany wpływ na Europę w średniowieczu. Ukształtowało ono kulturę i sztukę średniowiecza oraz życie społeczne i światopogląd ówczesnych ludzi. Do XI w. wszystkie niemal kraje Europy, począwszy od Europy Zachodniej, przez Północną, a skończywszy na Środkowej i Wschodniej, otworzyły swe granice dla chrześcijaństwa i Kościoła.

ROZWINIĘCIE

Kościół w dalszym ciągu odgrywa ważną rolę w kształtowaniu kultury oraz jednoczeniu się narodów.

Odczytanie i analiza tekstów z Pisma Świętego.

„Jeden duch i jedno serce ożywiały wszystkich, którzy uwierzyli” (Dz 4,32).

- Co było charakterystyczną cechą tych, którzy uwierzyli w Chrystusa?

„Tylko sprawujcie się w sposób godny Ewangelii Chrystusowej, abym ja – czy to gdy przybędę i ujrzę was, czy też będąc z daleka – mógł usłyszeć o was, że trwacie mocno w jednym duchu, jednym sercem walcząc wspólnie o wiarę w Ewangelię” (Flp 1,27).

- Do czego zachęcał św. Paweł?

Wierzący w Chrystusa żyli w jedności. Kościół dbał niezmiennie o jedność i życie według Ewangelii.

Odczytanie i analiza tekstów.

„Od początku ten jeden Kościół ukazuje się jednak w wielkiej różnorodności, która pochodzi zarówno z różnaitości darów Bożych, jak i wielości otrzymujących je osób. W jedności Ludu Bożego gromadzi się różnorodność narodów i kultur” (KKK 814).

„Zainteresowanie, jakim Kościół darzy Europę, rodzi się z samej jego natury i posłannictwa. W ciągu wieków bowiem Kościół związał się bardzo ściśle z naszym kontynentem, a duchowe oblicze Europy kształtowało się dzięki wysiłkowi wielkich misjonarzy, świadectwu świętych i męczenników oraz wytrwałej pracy mnichów, zakonników i duszpasterzy. Z biblijnej koncepcji człowieka Europa wzięła to, co najlepsze w jej humanistycznej kulturze, czerpała inspirację dla swej twórczości intelektualnej i artystycznej, wypracowała normy prawne, ucząc zwłaszcza szacunku dla godności osoby ludzkiej, która jest źródłem niezbywalnych praw. W ten sposób Kościół, jako depozytariusz Ewangelii, przyczynił się do rozpowszechnienia i umocnienia tych wartości, które nadały europejskiej kulturze walor uniwersalny” (Jan Paweł II, *Ecclesia in Europa*, 25).

Kościół przepełniony i bogaty w różne dary od zawsze kształtował chrześcijańską kulturę Europy.

Praca w grupach.

Dzielimy uczniów na sześć grup. Uczniowie otrzymują karty pracy.
Czas pracy: 7 minut.

Grupa I

Kościół średniowieczny miał ogromne zasługi dla rozwoju szkolnictwa. Zakładano szkoły – głównie przy katedrach i klasztorach. Miały one na celu nauczanie kontemplacji i modlitwy oraz rozwijanie umiejętności interpretacji Pisma Świętego. Do podstawowych umiejętności nabywanych w szkołach należało także pisanie i czytanie pieśni religijnych i modlitw w języku łacińskim oraz posługiwanie się kalendarzem kościelnym. Zaczęły też powstawać świeckie szkoły zakładane zwłaszcza przez kupców, a zorientowane na nauczanie rzeczy praktycznych (pisanie listów, języki narodowe, elementy

rachunkowości). Zmniejszyła się dzięki temu stopień analfabetyzmu. Najważniejsze ośrodki naukowe to: Paryż, Padwa, Bolonia, Oxford.

- W jakiej dziedzinie życia Kościół odniósł ogromne zasługi?
- Jakie ośrodki naukowe powstały w epoce średniowiecza?

Grupa II

Religii podporządkowana była średniowieczna architektura – zarówno styl romański, jak i gotycki. Potężne kościoły, pięknie zdobione witrażami, rzeźbami, freskami miały budzić zachwyt i respekt. Podobnie było z literaturą, w której dominowały tematy religijne. Główne gatunki to kazania, modlitwy, żywoty świętych, pieśni maryjne. Rozwijała się także poezja religijna o zabarwieniu dydaktycznym oraz dramaty liturgiczne. Miały one umacniać wiarę ludzi.

- Jakie style architektoniczne podporządkowane były religii?
- Co było myślą przewodnią literatury?
- Jakie zadania miała pełnić literatura?

Grupa III

Chrześcijaństwo było obecne i kształtowało niemal wszystkie dziedziny życia państw, społeczeństw i jednostek. Przesiąknięte nim były: polityka, kultura, szkolnictwo, życie codzienne, ideologia. W odniesieniu do średniowiecza używa się często terminu teocentryzm. Jest to światopogląd, według którego życie człowieka oraz wszelka jego aktywność winna skupiać się wokół Boga i wiary. Bóg winien być punktem odniesienia dla ludzkiej aktywności w sztuce, codziennym życiu, literaturze, nauce, sposobie myślenia itd. Rezultatem tego światopoglądu był ogromny wpływ religii na wszystkie dziedziny życia człowieka średniowiecza i przekonanie, że nad wszystkim czuwa i wszystkim kieruje Bóg.

- W jakich dziedzinach życia Kościół odgrywał znaczącą rolę?
- Czym jest teocentryzm?

Grupa IV

Wpływ Kościoła na światopogląd ludzi żyjących w średniowieczu był ogromny. Średniowiecze to okres krucjat, tzn. wypraw zbrojnych, podejmowanych przez państwa i rycerstwo głównie katolickiej

Europy przede wszystkim przeciw muzułmanom, ale także przeciw poganom, chrześcijańskim heretykom (wyznawcom poglądów religijnych sprzecznych z dogmatami wiary) oraz czas działalności inkwizycji – instytucji powołanej w celu wyszukiwania, nawracania i karania heretyków w oparciu o postanowienia ujęte w dokumentach soborowych, synodalnych oraz bullach papieskich.

Idea krucjat zrodziła się w XI w., kiedy papież Aleksander II wezwał państwa chrześcijańskiej Europy, aby wsparły Hiszpanów w wypieraniu Arabów z Półwyspu Iberyjskiego. Ten etap zapoczątkował ideę walki z niewiernymi i wpłynął na kształtowanie się kultury rycerskiej.

Początki inkwizycji sięgają czasów późnego Cesarstwa Rzymskiego (IV w.), kiedy chrześcijaństwo stało się religią oficjalnie obowiązującą w Imperium Rzymskim. Cesarze rzymscy zobowiązywali wszystkich poddanych chrześcijan do wyznawania nauki chrześcijańskiej. Te praktyki odżyły na nowo w epoce średniowiecza, kiedy heretyków uważano równocześnie za wrogów Kościoła i państwa. Inkwizycja miała na celu obronę czystości wiary, ale stosowane przez nią metody, niezgodne z duchem Ewangelii, przyczyniły się do powstania złej opinii na jej temat. Była ona z pewnością wyrazem kryzysu wartości ewangelicznych, związanych z dziejami średniowiecznego Kościoła.

- Czym jest inkwizycja i w jakim celu ją powołano?
- Czym jest krucjata?

Grupa V

W średniowiecznej Polsce dominował styl gotycki. Był on powiązany z duchem scholastycznym i mistycznym dojrzałego średniowiecza. Gotyck stał się architekturą miasta, przede wszystkim wspaniałych katedr, ale także budowli świeckich. W Polsce z epoki średniowiecza pochodzi wiele zabytków o charakterze religijnym: katedra na Wawelu, kościół św. Andrzeja w Krakowie, katedra w Poznaniu, rzeźby portalu kościoła św. Wincentego we Wrocławiu i drzwi gnieźnieńskie – ilustrujące życie i śmierć św. Wojciecha oraz wiele zabytków gotyckich, które zaprojektowane są z dużym rozmachem: kościół Mariacki w Krakowie, ołtarz Mariacki, katedry w Gdańsku i Wrocławiu.

- Jaki styl w architekturze dominował w średniowiecznej Polsce?

- Jakie zabytki architektoniczne w Polsce pochodzą z epoki średniowiecza?

Grupa VI

Najstarszym i najcenniejszym zabytkiem polskiej literatury średniowiecznej jest hymn: „Bogurodzica”. Jest to hymn religijny, który był śpiewany przez rycerzy przed bitwą. Tytuł hymnu wywodzi się z języka starocerkiewno-słowiańskiego. „Bogurodzica” jest wyrazem ludzkich pragnień. W pierwszej zwrotce jej autor kieruje prośbę do Matki Boskiej, aby pozyskała łaski dla ludzi u swego Syna – Pana Jezusa. W drugiej, zwraca się do Chrystusa, prosząc Go, aby przez wzgląd na Jana Chrzciciela wysłuchał błagań o pobożne życie przebywanie w raju po śmierci. Pieśń zawiera pełnię uczuć religijnych. Wyraża szczerą i żarliwą pobożność, która stanowiła najważniejszą treść duchowych przeżyć człowieka.

„Bogurodzica”

Bogurodzica Dziewica, Bogiem sławiona Maryja,
U twego Syna Gospodzina, Matko zwolena, Maryja!

Zyszczy nam, spuści nam.

Kyrie eleison.

Twego dzieła Krzciciela, Bożyszczce,
Usłysz głosy, napełń myśli człowiecze.

Słysz modlitwę, jaż nosimy,

A dać raczy, Jegoż prosimy:

A na świecie zbożny pobyt,

Po żywocie rajski przebyt.

Kyrie eleison.

- Co jest najstarszym i najcenniejszym zabytkiem polskiej literatury średniowiecznej?
- Czym charakteryzuje się hymn: „Bogurodzica”?

Prezentacja pracy w grupach.

Katecheta podsumowuje wypowiedzi uczniów i umieszcza na tablicy planszę z tekstem.

ROLA KOŚCIOŁA W ŚREDNIOWIECZU

1. Ogromne zasługi dla rozwoju szkolnictwa:
 - zakładano szkoły,
 - powstały uniwersytety.
2. Rozwój sztuki i architektury:
 - styl romański i gotycki,
 - W Polsce m. in. katedra na Wawelu, katedra w Poznaniu, kościół Mariacki w Krakowie i ołtarz Mariacki, katedry w Gdańsku i Wrocławiu.
3. Rozwój literatury:
 - „Bogurodzica” – najcenniejszy zabytek polskiej literatury średniowiecznej.
4. Udział w życiu państwa, społeczeństwa.
5. Rozwój kultury rycerskiej i obrona wiary.

ZAKOŃCZENIE

Kościół w dalszym ciągu odgrywa ważną rolę w kształtowaniu kultury oraz jednoczeniu się narodów. Każdy z nas jest wezwany do budowania jedności narodów, do troski o rozwój kultury i religii oraz aktywnej obecności chrześcijan w życiu publicznym.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Co czynię dla dobra wspólnoty Kościoła?
- Jak staram się budować jedność w otaczającym środowisku?
- W jaki sposób troszczę się o chrześcijańskie dziedzictwo Europy?

ZESZYT UCZNIA

Notatkę stanowią dokonane na planszy wnioski pracy w grupach.

PRACA DOMOWA

Sformułuj modlitwę o jedność narodów Europy.

MODLITWA

„Pod Twoją obronę”.

44. ŻYJĘ WE WSPÓLNOCIE Z INNYMI – WPŁYW ZAKONÓW NA KULTURĘ EUROPY

Cel ogólny

Ukazanie istoty życia wspólnotowego i zakonnego oraz wpływu zakonów na kulturę europejską.

Kształtowanie postawy właściwych relacji w stosunku do życia wspólnotowego.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje znaczenie pojęcia: wspólnota, zakon,
- wymienia rodzaje duchowości chrześcijańskiej różnych epok i ich przedstawicieli (D.10.1),
- wymienia rodzaje wspólnot zakonnych powstałych w średniowieczu,
- charakteryzuje rodzaje duchowości chrześcijańskiej (D.10.1),
- omawia działalność zakonów (E.5.2).

Umiejętności

- prezentuje rolę średniowiecznych zakonów i klasztorów (E.2.1),
- opowiada o średniowiecznych zakonach i przybliża ich założycieli,
- wskazuje na rolę zakonów w dziejach Kościoła.

Postawy

- podejmuje odpowiedzialność za życie we wspólnocie,
- wzoruje się na duchowości św. Benedykta i św. Franciszka,
- wspiera działalność zakonów duchowo i materialnie.

Metody

Pogadanka, rozmowa kierowana, analiza tekstu źródłowego, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Pismo Święte, Katechizm Kościoła Katolickiego

MODLITWA

„Ojcze nasz”.

WPROWADZENIE

Wspólnota to naturalne środowisko życia człowieka, nie może on realizować swojego powołania, rozwijać swego człowieczeństwa bez współdziałania z innymi ludźmi.

Odczytanie świadectwa z podręcznika ucznia

„W Tyńcu pod Krakowem mieszkają zakonnicy – benedyktyni. Ich klasztor – zabytek kultury, w którym znajduje się muzeum wykopalisk z prehistorii Polski, ściągają do Tyńca liczne wycieczki z kraju i z zagranicy. Założycielem zakonu był św. Benedykt. Pochodził z rodziny zamieszkałej na północny wschód od Rzymu. Urodził się w Nursji ok. 480 r. Z jego bliskich znamy tylko św. Scholastykę, jego siostrę, która również poświęciła się Bogu. Przez całe życie łączyły rodzeństwo serdeczne więzy. (...) Wtedy to na górze Monte Cassino w roku 529 Benedykt założył klasztor, pierwszy na Zachodzie. Św. Benedykt sam był opatem (przełożonym, ojcem) tego klasztoru. Tu napisał – pod koniec bogatego w doświadczenia życia – swoją *Regułę*. Tu również zmarł około 574 roku u stopni ołtarza podtrzymywany przez swoich uczniów po Komunii św. (...)

Tworzące się zakony w większości przyjęły mądrą, praktyczną i bardzo ludzką, *Regułę* św. Benedykta, która nakazywała łączyć pracę z modlitwą. Zakonnicy przepisywali dzieła autorów greckich i łacińskich. (...) We wszystkich klasztorach istniały szkoły, których rozgłos przyciągał bardzo wielu uczniów. Wkrótce też klasztory stały się ogniskami wiedzy. Zakonnicy gromadzili także w swoich klasztorach młodych chłopców, których uczyli uprawy roli i ogrodnictwa, tworząc w ten sposób pierwsze „szkoły rolnicze”. Poza tym wiele miast i wiosek w Europie zawdzięcza swe powstanie mnichom-karczownikom. Benedyktyni stali się w ten sposób pionierami kultury i cywilizacji w całej Europie. Z czasem zaczęło powstawać więcej zakonów, jak franciszkanie (nazwani tak od założyciela św. Franciszka), dominikanie (od św. Dominika), jezuici (założył ich św. Ignacy) i wiele innych.

Każdy zakon obok dążenia do doskonałości stawiał sobie za cel rozwój nauki i kultury.

Jak w całej Europie, również i w Polsce zakony były ośrodkami świętości, ewangelizacji, kultury. Już za czasów pierwszego biskupa Jordana benedyktyni krzewili i pogłębiali wiarę, a z nią i kulturę zachodnią w Polsce. Św. Wojciech zakłada pierwszy klasztor benedyktynów w Międzyrzeczu. (...)

Może ktoś jednak dzisiaj powie : Mnisi właściwie spełnili już swoje dzieło, dziś inni przejęli ich zadanie. Istnieją ministerstwa oświaty, rolnictwa, kultury. To prawda, ale są dla świata nieustannym przypomnieniem, że wiele w świecie można czynić z Bogiem i dla Boga. Światu potrzebne jest świadectwo życia w pełni chrześcijańskiego, życia ludzi, którzy potrafią modlić się i pracować”.

(<http://www.modlitwa-litania.pl/znaczenie-zakonow-dla-rozwoju-kultury/>)

Specyficzną formą wspólnoty są zakony. Instytuty zakonne są to, zatwierdzone przez władzę kościelną, stowarzyszenia, których członkowie składają śluby publiczne czystości, ubóstwa i posłuszeństwa, czyli zobowiązanie do przestrzegania w życiu rad ewangelicznych.

Katecheta rozpoczyna rozmowę z uczniami na temat różnych wspólnot i grup, do których człowiek należy i w które jest zaangażowany.

ROZWINIĘCIE

Na czym polega życie wspólnotowe i co jest jego istotą, możemy dowiedzieć się, analizując teksty z Pisma Świętego.

„Pan Bóg wziął zatem człowieka i umieścił go w ogrodzie Eden, aby uprawiał go i doglądał. (...) Potem Pan Bóg rzekł: «Nie jest dobrze, żeby mężczyzna był sam; uczynię mu zatem odpowiednią dla niego pomoc»” (Rdz 2,15.18).

„Lepiej jest dwom niż jednemu, gdyż mają dobry zysk ze swej pracy. Bo gdy upadną, jeden podniesie drugiego. Lecz samotnemu biada, gdy upadnie, a nie ma drugiego, który by go podniósł” (Koh 4,10).

„Wejrzyj na mnie i zmiłuj się nade mną, bo jestem samotny i nie-szczęśliwy” (Ps 25,16).

„(...) są i tacy bezzenni, którzy dla królestwa niebieskiego sami zostali bezzenni. Kto może pojąć, niech pojmuje!” (Mt 19, 12b).

Katecheta zadaje pytania:

- Dlaczego Pan Bóg stworzył mężczyźnie „odpowiednią dla niego pomoc”?
- Dlaczego łatwiej jest nam żyć we wspólnocie?
- Jakie odczucia w człowieku może powodować życie w samotności?
- Jaką radę daje Jezus starającym się o królestwo niebieskie?

Korzystamy z podręcznika, odczytując fragmenty Katechizmu Kościoła Katolickiego oraz określenia zakonu – instytutu zakonnego.

„Osoba ludzka potrzebuje życia społecznego. Nie jest ono dla niej czymś dodanym, lecz jest wymaganiem jej natury. Przez wymianę z innymi, wzajemną służbę i dialog z braćmi człowiek rozwija swoje możliwości; w ten sposób odpowiada na swoje powołanie” (KKK 1879).

„Życie zakonne, powstałe w pierwszych wiekach chrześcijaństwa na Wschodzie i praktykowane w instytutach kanonicznie erygowanych przez Kościół, różni się od innych form życia konsekrowanego przez swój aspekt kultowy, publiczną profesję rad ewangelicznych, życie braterskie prowadzone we wspólnocie, świadectwo dawane zjednoczeniu z Chrystusem i Kościołem” (KKK 925).

„Jeśli życie konsekrowane ma zachować swą proroczą misję i urok, będąc dalej szkołą wierności dla bliskich i dalekich, musi zachować świeżość i nowość centralnego miejsca Jezusa, powab duchowości i moc misyjną; musi ukazywać piękno pójścia za Chrystusem, promieniując nadzieją i radością – mówił Ojciec Święty. – Aspektem, o który trzeba zadbać szczególnie, jest życie braterskie we wspólnocie. Należy je ożywiać modlitwą wspólnotową, modlitewną lekturą Słowa, czynnym udziałem w sakramentach Eucharystii i Pojednania, braterskim dialogiem i szczerym komunikowaniem

między członkami wspólnoty, napomnieniem braterskim, miłosierdziem względem brata czy siostry, którzy grzeszą, dzieleniem odpowiedzialności. Temu wszystkiemu ma towarzyszyć wymowne i radosne świadectwo prostego życia u boku ubogich i misja skierowana przede wszystkim na peryferie egzystencjalne”. Franciszek, Rzym sesja plenarna Kongregacji ds. Instytutów Życia Konsekwentnego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego 2017 r.

- Dlaczego osoba ludzka potrzebuje życia społecznego?
- Co to są rady ewangeliczne?

Specyficzną formą wspólnoty są zakony. Instytuty zakonne są to zatwierdzone przez władzę kościelną stowarzyszenia, których członkowie składają śluby publiczne czystości, ubóstwa i posłuszeństwa, czyli zobowiązanie do przestrzegania w życiu rad ewangelicznych. Zakonnicy i zakonnice ślubują również, że będą realizować charyzmat danego zgromadzenia. Życie zakonne czerpie natchnienie z przykładu i słów Chrystusa. Pod działaniem Ducha Świętego rozwija się, przybierając różne formy. We wczesnych gminach chrześcijańskich spotyka się dziewice i ascetów, a w III i IV w. rozwinęło się na Wschodzie życie pustelnicze (monastyczne) jako pierwszy rodzaj życia zakonnego. Pustelnicy żyli z dala od świata w ubóstwie i czystości, oddani modlitwie i pokucie. Za ojca monastycyzmu na Zachodzie uważany jest św. Benedykt z Nursji. W swej regule zharmonizował życie modlitwy z pracą. Mnisi ślubowali stałość miejsca pobytu, ciągłe doskonalenie w wierze oraz posłuszeństwo. Regułę benedyktyńską przyjmowały nowo powstające zakony, z czasem ją nieco modyfikując. Celem życia zakonnego jest osiągnięcie doskonałej miłości na drodze rad ewangelicznych we wspólnocie. Zakony przez osobistą świętość swoich członków wzbogacają cały Kościół. Pełnią dzieła apostolskie według potrzeb czasów dla uświęcenia świata poprzez: modlitwę, pokutę, ofiarę, przykład życia.

- Jaki jest cel życia zakonnego?

ZAKOŃCZENIE

Powstanie i rozwój życia zakonnego przyczyniło się do ukształtowania kultury europejskiej. Jeżeli kulturę określimy jako wszystkie

wytwory człowieka, materialne i duchowe, to zakony przyczyniały się do powstawania i rozprzestrzeniania kultury w Europie, szczególnie we wczesnym średniowieczu. Wystarczy pobieżna analiza działalności niektórych zakonów, aby się o tym przekonać. Około 529 r. w Monte Cassino osiedlił się z grupą mnichów św. Benedykt, tu ma swe początki zakon benedyktynów. Od samego początku, oprócz służby Bożej wysoko ceniono w zakonie każdą dobrze wykonaną pracę. Zajmowano się wszystkim, co potrzebne było dla sprawnego funkcjonowania klasztoru i korzystne dla społeczeństwa. Zakonnicy głosili słowo Boże, przepisywali stare księgi, kształcili młodzież, uczyli ludzi rzemiosła, budownictwa, uprawy roli, hodowli zwierząt. Bonifratrzy oprócz działalności ewangelizacyjnej, poświęcają się służbie ubogim i chorym, zakładając i prowadząc szpitale, apteki, domy opieki. Dominikanie szczególnie nacisk kładą na duchową, teologiczną i filozoficzną formację zakonników, aby poprzez świadectwo życia i posiadaną wiedzę skutecznie głosić Dobrą Nowinę. Dzięki gruntownemu wykształceniu dominikanie wnieśli istotny wkład w rozwój uniwersytetów. Jezuici odnieśli wielki sukces, organizując i prowadząc sieć szkół zakonnych, w których kształcono i wychowywano młodzież w duchu wartości ewangelicznych. Albertynki to żeńskie zgromadzenie zakonne, założone przez św. Brata Alberta, aby niosło pomoc najbardziej opuszczonym. Swoją misję realizują poprzez prowadzenie przytulisk dla bezdomnych kobiet i mężczyzn oraz kuchnie i stołówki dla ubogich. Spośród wielorakich funkcji spełnianych przez zakony w społeczeństwie ewangelizacja i edukacja są najważniejsze, to na te dziedziny kultury zakony miały największy wpływ.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- W jaki sposób troszczę się o najbliższych?
- Jak często dziękuję Bogu za wspólnoty zakonne?

ZESZYT UCZNIA

Zapis stanowią wymienione rady ewangeliczne z krótkim wyjaśnieniem.

PRACA DOMOWA

Napisz krótką notatkę o działalności jednego z zakonów.

MODLITWA

„Zdrowaś Maryjo”.

45. PROBLEMY SCHIZMY WSCHODNIEJ. REFORMA GREGORIAŃSKA

Cel ogólny

- Ukazanie prawdy o wartości jedności Kościoła.
- Poznanie historii podziałów w Kościele i idei ekumenizmu.
- Kształtowanie postawy odpowiedzialności i troski o jedność chrześcijan.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- definiuje słowa: „schizma”, „ekumenizm”,
- wymienia przyczyny schizmy wschodniej,
- wyjaśnia czym była reforma gregoriańska.

Umiejętności

- charakteryzuje problematykę stosunków państwa i Kościoła na początku XI w. (E.2.5),
- wskazuje na ekumenizm jako ruch działający na rzecz jedności chrześcijan,
- analizuje fragmenty Pisma Świętego mówiące o jedności chrześcijan,
- ocenia okoliczności powstania i działalność inkwizycji (E.2.6).

Postawa

- ocenia swoją postawę wobec wyznawców prawosławia (E.2.6),
- przyjmuje odpowiedzialność za troskę o jedność chrześcijan,
- współpracuje z darami Ducha Świętego (A.19.c).

Metody

Wykład, rozmowa kierowana, analiza tekstu biblijnego, z nauczania Kościoła, autorefleksja, techniki multimedialne.

Środki dydaktyczne

Pismo Święte, Katechizm Kościoła Katolickiego, dokumenty Soboru Watykańskiego II, karty pracy.

MODLITWA

„Ojcze nasz”.

WPROWADZENIE

Wykład katechety.

W dziejach chrześcijaństwa miały miejsce liczne rozłamy wewnętrzne, prowadzące do powstania wspólnot kościelnych, które zerwały łączność z Kościołem katolickim.

Schizma – (od greckiego słowa: *schisma* – rozłam) – formalny rozdział między wyznawcami jednej religii; rozłam wewnętrzny prowadzący do powstania wspólnot kościelnych, które zerwały łączność z Kościołem katolickim. To taki rozłam w Kościele, kiedy przy zachowaniu prawowiernej nauki teologicznej następuje oderwanie się od papieża i zaprzeczenie jego najwyższego autorytetu w sprawach wiary i dyscypliny kościelnej.

U podstaw schizmy wschodniej leżały głębokie zróżnicowania między kulturą chrześcijańskiego Wschodu i Zachodu. Zarysowały się one już w czasach starożytności chrześcijańskiej. Na Wschodzie przeważały elementy kultury greckiej, hellenistycznej, na Zachodzie – łacińskiej. Wschód pasjonował się problemami ściśle teologicznymi, co pozostawało w ścisłym związku z filozofią grecką. Zachód koncentrował się na sprawach organizacyjnych i dyscyplinarnych Kościoła, co wynikało z prawniczego charakteru kultury łacińskiej. Różnice te pogłębiały się w miarę upływu wieków. W V i VI wieku zróżnicowanie kultur było już tak głębokie, że mówi się w historii o dwóch odrębnych kręgach cywilizacyjnych, chrześcijaństwa bizantyjskiego i zachodnioeuropejskiego. Narastające różnice doprowadziły w następnych stuleciach do definitywnego podziału na chrześcijaństwo wschodnie i zachodnie. W 1054 r. nastąpił trwały rozłam, ponieważ tego roku legat papieża Leona IX, kard. Humbert rzucił klątwę kościelną na patriarchę Cerulariusza. Odwet patriarchy był natychmiastowy i równie drastyczny, obłożył klątwą kard. Humberta i jego zwolenników. W późniejszych stuleciach podejmowano bezskuteczne próby zjednoczenia obu Kościołów. Na zakończenie Soboru Watykańskiego II (1962-1965) papież Paweł VI odwołał nałożone w 1054 r.

ekskomuniki, osobiście spotkał się z patriarchą Konstantynopola, podjął szereg działań zmierzających do przywrócenia jedności chrześcijan.

Kościół prawosławny to jedno z największych wyznań chrześcijańskich we współczesnym świecie, które wyrasta z pnia wczesnego chrześcijaństwa. Jest to ta część chrześcijaństwa Wschodu, która istnieje od XI stulecia obok Kościoła rzymskokatolickiego. Nazwa prawosławie wywodzi się z greckiego słowa: *orthodoxia* – prawowierność. Dlatego Kościół prawosławny określa siebie mianem „ortodoksyjny, katolicki i apostolski Kościół Wschodu”.

Kościół prawosławny podstawowe prawdy wiary opiera na dekretach siedmiu pierwszych soborów powszechnych i przekazach Ojców Kościoła. Nie uznaje pochodzenia Ducha Świętego od Syna, lecz tylko od Ojca, odrzuca ideę odpustu, czyśćca oraz celibat duchowieństwa. Nie uznaje prymatu papieża. Dla prawosławia prymat Rzymu ma wyłącznie charakter honorowy. Prawosławni oddają Maryi hołd jako Dziewicy i Matce Boga. W kulcie świętych szczególną czią otoczona jest Bogurodzica i św. Jan Chrzciciel, potem aniołowie, a następnie pozostali święci.

ROZWINIĘCIE

Wolą Chrystusa było, aby wszyscy wierzący stanowili jeden Lud Boży, jeden Kościół. Pouczają o tym teksty Pisma Świętego.

Odczytanie fragmentów z Pisma Świętego, formułowanie odpowiedzi na pytanie.

„Ojcze Święty, zachowaj ich w Twoim imieniu, które Mi dałeś, aby tak jak My stanowili jedno” (J 17,11b)

„Trwali oni w nauce Apostołów i we wspólnotcie, w łamaniu chleba i w modlitwach” (Dz 2,42-47).

„A przeto upominam was, bracia, w imię Pana naszego Jezusa Chrystusa, abyście byli zgodni, i by nie było wśród was rozłamów; byście byli jednego ducha i jednej myśli” (1Kor 1,10).

„Zdrowe zasady, któreś posłyszał ode mnie, miej za wzorzec w wierze i miłości w Chrystusie Jezusie! Dobrego depozytu strzeż z pomocą Ducha Świętego, który w nas mieszka” (2Tm 1,13-14).

– Do czego powinni dążyć uczniowie Chrystusa?

„Istotnie, «w tym jednym i jedynym Kościele Bożym już od samego początku powstały pewne rozłamy, które Apostoł surowo karci jako godne potępienia. W następnych zaś wiekach zrodziły się jeszcze większe spory, a niemałe społeczności odłączyły się od pełnej wspólnoty (*communio*) z Kościołem katolickim, często nie bez winy ludzi z jednej i drugiej strony». Rozłamy, które ranią jedność Ciała Chrystusa (wyróżnia się herezję, apostazję i schizmę), nie dokonują się bez grzechów ludzi: Gdzie jest grzech, tam zjawia się wielość, tam schizma, tam herezja, tam niezgoda. Gdzie natomiast jest cnota, tam jest jedność, tam wspólnota, która sprawia, że wszyscy wierzący mają jedno ciało i jedną duszę” (KKK 817).

– Co zagraża jedności Kościoła?

Analiza tekstów.

Uczniowie otrzymują karty pracy. Analizują fragment tekstu z „Dekretu o ekumenizmie” Soboru Watykańskiego II oraz fragment wypowiedzi Benedykta XVI i odpowiadają na pytanie:

– Czym jest ruch ekumeniczny?

Czas pracy: 5 minut.

„Przez «ruch ekumeniczny» rozumie się działalność oraz przedsięwzięcia zmierzające do jedności chrześcijan, zależnie od różnych potrzeb Kościoła i warunków chwili, jak np.: najpierw wszelkie wysiłki celem usunięcia słów, opinii i czynów, które by w świetle sprawiedliwości i prawdy nie odpowiadały rzeczywistemu stanowi braci odłączonych, a stąd utrudniały wzajemne stosunki z nimi; następnie «dialog» podjęty między odpowiednio wykształconymi rzeczoznawcami na zebraniach chrześcijan z różnych Kościołów czy Wspólnot, zorganizowanych w duchu religijnym, w czasie którego to dialogu każdy wyjaśnia głębiej naukę swej Wspólnoty i podaje przejrzyście jej znamienne rysy. Przez taki bowiem dialog uzyskują wszyscy bliższe prawdy poznanie doktryny oraz życia jednej i drugiej Wspólnoty i bardziej bezstronną ocenę; wtedy też te Wspólnoty osiągają pełniej-

szą współpracę we wszystkich zadaniach, które dla wspólnego dobra stawia przed nimi sumienie chrześcijańskie, i gromadzą się, gdzie tylko się godzi, na jednomyślną modlitwę. Wszyscy wreszcie usiłują sobie zdać sprawę z wierności wobec woli Chrystusa co do Kościoła i w razie potrzeby biorą się rzetelnie do dzieła odnowy i reformy” (Sobór Watykański II, *Unitatis redintegratio*, 4).

„Jedność wszystkich uczniów Chrystusa jest darem, o który trzeba błagać naszego Ojca, z nadzieją, że dar ten umocni świadectwo Ewangelii w dzisiejszym świecie. Pan Jezus modlił się o świętość i jedność swoich uczniów właśnie po to, aby świat uwierzył (por. J 17,21). Dokładnie sto lat temu, na Konferencji Misyjnej w Edynburgu, uświadomiono sobie jasno, że podziały wśród chrześcijan stoją na przeszkodzie szerzeniu Ewangelii, dało początek współczesnemu ruchowi ekumenicznemu. Dzisiaj możemy być wdzięczni Panu, że za sprawą swego Ducha doprowadził nas, zwłaszcza w ostatnich dziesięcioleciach, do odkrycia na nowo bogatego dziedzictwa apostołskiego, które łączy chrześcijaństwo Wschodu i Zachodu, a także do odnalezienia w cierpliwym i szczerym dialogu dróg prowadzących do wzajemnego zbliżenia, przewyższania dawnych sporów i pozwalających patrzeć z nadzieją w przyszłość” (Benedykt XVI, *Przemówienie wygłoszone w czasie spotkania ekumenicznego przed kościołem Hagia Kiriaki Chrysopolitissa*, Pafos, 4 czerwca 2010 r.).

- Czym jest ruch ekumeniczny?
- Co było źródłem powstania ruchu ekumenicznego?

Prezentacja pracy.

Każdy chrześcijanin ma obowiązek prosić Boga o dar jedności dla Kościoła i jednocześnie dawać świadectwo życia prawdziwie chrześcijańskiego.

Uczniowie zapisują na tablicy, czym jest ruch ekumeniczny.

Ekumenizm – ruch dążący do zrozumienia i ścisłej współpracy między poszczególnymi wspólnotami kościelnymi, a w dalszej perspektywie zmierzający do przywrócenia pełnej jedności (doktrynalnej, sakramentalnej i organizacyjnej) między wszystkimi chrześcijanami.

ZAKOŃCZENIE

Reakcją Kościoła katolickiego na schizmę wschodnią była reforma gregoriańska. Nazwa reformy pochodzi od papieża Grzegorza VII (1073– 1085) jednego z jej realizatorów. Reformą gregoriańską nazywamy zmiany przeprowadzone w Kościele w XI-XII wieku. Miały one na celu przywrócenie modelu życia zgodnego z wartościami ewangelicznymi na wzór życia chrześcijan w pierwszych wiekach. Dążono do uwolnienia Kościoła spod wpływu władzy świeckiej, akcentując prymat papieża w życiu Kościoła. Podjęto działania zmierzające do podniesienia poziomu moralnego i intelektualnego kleru i świeckich. Ujednolicono i upowszechniono liturgię rytu rzymsko-łacińskiego, dokonano reformy zgromadzeń zakonnych, wzmocniono praktyki celibatu duchownych.

Mimo podziałów, które powstały w Kościele, wszyscy jesteśmy dziećmi Jednego Boga. Musimy zatem zapomnieć o przykrościach doznanych w przeszłości i dążyć do zjednoczenia. Duch Święty udziela łask, abyśmy wytrwali w drodze do jedności. Wszyscy chrześcijanie mają świadomość, że dzieło zjednoczenia przekracza ludzkie siły i zdolności, dlatego w całym świecie zanoszone są do Boga prośby o jedność. W szczególny sposób chrześcijanie w tej intencji modlą się w Tygodniu Modlitw o Jedność Chrześcijan, jest to tydzień od 18 stycznia do 25 stycznia. W ramach Tygodnia odbywa się na całym świecie szereg konferencji, spotkań i nabożeństw organizowanych przez chrześcijan różnych wyznań. Wiek XX i XXI to czasy szczególnego dążenia do pierwotnej jedności Kościoła.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- W jaki sposób odnoszę się do ludzi innych wyznań?
- Jak często modlę się o jedność chrześcijan?
- W jaki sposób buduję bliskie relacje z Bogiem i ludźmi?

ZESZYT UCZNIA

Notatkę stanowi zapis na tablicy.

PRACA DOMOWA

Ułóż modlitwę o jedność wszystkich chrześcijan i odmów ją podczas wieczornej modlitwy.

MODLITWA

„Akt wiary”.

46. DUCH ŚWIĘTY

UZDALNIA MNIE DO ŚWIADECTWA –

ŚW. TOMASZ Z AKWINU

Cel ogólny

Ukazanie Ducha Świętego, który uzdalnia do dawania świadectwa oraz ukazanie wiary i rozumu jako drogi poznania prawdy w ujęciu myśli św. Tomasza z Akwinu.

Kształtowanie postawy dawania świadectwa wiary.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje przykłady obecności i działania Ducha Świętego w historii zbawienia i w Kościele,
- wylicza, jakie cechy powinien posiadać świadek Chrystusa,
- wyjaśnia wpływ św. Tomasza z Akwinu na rozwój nauki,
- streszcza nauczanie Kościoła na temat wiary i rozumu.

Umiejętności

- rozpoznaje w tekstach biblijnych, w historii Kościoła i znakach czasu działanie Ducha Świętego (A.19.2),
- prezentuje rolę średniowiecznych zakonów i klasztorów (E.2.1),
- charakteryzuje problematykę stosunków państwa i Kościoła (E.2.5),
- opisuje związek między wiarą a rozumem,
- wnioskuje, że bycie świadkiem jest odpowiedzialnym i wymagającym zadaniem,
- ocenia okoliczności powstania inkwizycji.

Postawa

- przyjmuje odpowiedzialność za rozwój swojej wiary i wiedzy,
- planuje modlitwę do Ducha Świętego,
- odważnie przeciwstawia się stereotypom na temat wybranych wydarzeń z przeszłości Kościoła (E.2).

Metody

Rozmowa kierowana, wykład, analiza tekstu Pisma Świętego i dokumentów Kościoła, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Pismo Święte, Katechizm Kościoła Katolickiego, Jan Paweł II, *Fides et ratio*, Jan Paweł II, *Homilia wygłoszona w czasie Mszy Świętej*, Żywiec, 22 maja 1995 r., Benedykt XVI, *Przemówienie wygłoszone w czasie audiencji generalnej*, Watykan, 2 czerwca 2010 r., P. Siedlanowski, *Święty Tomasz – mistrz sztuki myślenia*, „Nasz Dziennik” 2011, nr 68.

MODLITWA

„Ojcze nasz”.

WPROWADZENIE

Odczytanie tekstu z podręcznika ucznia.

„Co dziś (...) św. Tomasz ma nam do powiedzenia? Pytanie to jest o tyle ważne, że kwestia docierania do Prawdy w rzeczywistości dzisiejszego świata i naszej Ojczyzny jest nieustannie aktualna. «Święty Tomasz ukochał prawdę bezinteresowną miłością. Szukał jej wszędzie, gdziekolwiek się objawiała, starając się jak najmocniej uwypuklić jej uniwersalność» (...). Nie jest to łatwe zadanie. Widzimy, jak wiele jest wokół nas atrakcyjnie opakowanych kłamstw, półprawd, ćwierćprawd. Jedynie odwaga myślenia po Bożemu, zakładająca współpracę wiary i rozumu w opisie i wyjaśnianiu świata, może doprowadzić do mądrości, poznania. Tylko wtedy (...) wiara i rozum staną się dwoma skrzydłami, na których duch ludzki uniesie się ku kontemplacji prawdy. Polem, na którym ludzie wierzący mają wiele do zrobienia, jest bez wątpienia katecheza, także ta dzięki środkom społecznego przekazu. Wiara pozbawiona intelektualnej podbudowy łatwo może przejść w gnostycyzm, ewentualnie zradykalizować się, zamieniając się w fanatyzm religijny. Wiara jest rozumna. Jak wielokrotnie podkreślał św. Tomasz, oświecona światłem Ducha Świętego jest w stanie objasnić świat, zasady jego istnienia i funkcjonowania, pomóc odkryć prawdę o człowieku, jego pochodzeniu i przeznaczeniu, prowadzić do Boga. Warunek jest jeden: poznaniu musi towarzyszyć harmonia działania rozumu i łaski. Obyśmy w życiu osobistym i narodowym, wzorem św. Tomasza, stali się apostołami Prawdy”.

(P. Siedlanowski, *Święty Tomasz – mistrz sztuki myślenia*, „Nasz Dziennik” 2011, nr 68)

- Jakie wyzwania stoją przed człowiekiem wiary?
- Kiedy chrześcijanin uzyskuje dojrzałość w wierze?

ROZWINIĘCIE

Odczytanie i analiza tekstów z Pisma Świętego.

„Wiara zaś jest poręką tych dóbr, których się spodziewamy, dowodem tych rzeczywiście, których nie widzimy. Dzięki niej to przodkowie otrzymali świadectwo. Przez wiarę poznajemy, że słowem Boga światy zostały tak stworzone, iż to, co widzimy, powstało nie z rzeczy widzialnych” (Hbr 11,1-3).

- Czym jest wiara?
- Jakie poznanie umożliwia wiara?

„Nikt nie może powiedzieć bez pomocy Ducha Świętego «Panem jest Jezus»” (1Kor 12,3).

„Kiedy was ciągać będą po synagogach, urzędach i władzach, nie martwcie się, w jaki sposób albo czym macie się bronić lub co mówić, bo Duch Święty pouczy was w tej właśnie godzinie, co należy powiedzieć” (Łk 12,11).

- Czyja pomoc jest konieczna, aby świadczyć o swojej wierze?

Odczytanie i analiza tekstu z Katechizmu Kościoła Katolickiego

„Być świadkiem Chrystusa – to znaczy być «świadkiem Jego zmartwychwstania» (Dz 1,22), «z Nim jeść i pić po Jego zmartwychwstaniu» (Dz 10,41). Chrześcijańska nadzieja na zmartwychwstanie jest cała naznaczona doświadczeniem spotkań z Chrystusem Zmartwychwstałym. My zmartwychwstaniemy jak On, z Nim i przez Niego” (KKK 995).

- Co to znaczy być świadkiem Chrystusa?
- Jakie konsekwencje wynikają z naszej wiary w zmartwychwstanie?

„Świeccy wypełniają swoją misję prorocką również przez ewangelizację, «to znaczy głoszenie Chrystusa... zarówno świadectwem życia, jak i słowem». W przypadku świeckich «ta ewangelizacja... nabiera swoistego charakteru i szczególnej skuteczności przez to, że dokonuje się w zwykłych warunkach właściwych światu». Tego rodzaju apostołstwo nie polega jednak na samym tylko świadectwie życia. Prawdziwy apostoł szuka okazji głoszenia Chrystusa również słowem, bądź to niewierzącym... bądź wierzącym” (KKK 905).

- Co to znaczy ewangelizować poprzez świadectwo?
- Komu i w jaki sposób mamy głosić Ewangelię?

„«Wiara szuka rozumienia»: jest charakterystyczne dla wiary, że wierzący pragnie lepszego poznania Tego, w którym złożył swoją wiarę i lepszego zrozumienia tego, co On objawił; głębsze poznanie będzie domagać się z kolei większej wiary, coraz bardziej przenikniętej miłością. Łaska wiary otwiera «oczy serca» (Ef 1,18) na żywe rozumienie treści Objawienia, czyli całości zamysłu Bożego i tajemnic wiary, ich związku między sobą i z Chrystusem, który stanowi centrum Tajemnicy objawionej. Aby «coraz głębsze było zrozumienie Objawienia, tenże Duch Święty darami swymi wiarę stale udoskonala». W ten sposób, według powiedzenia św. Augustyna, «wierzę, aby rozumieć, i rozumiem, aby głębiej wierzyć»”(KKK 158).

„Wiara i nauka. «Chociaż wiara przewyższa rozum, to jednak nigdy nie może mieć miejsca rzeczywista niezgodność między wiarą i rozumem. Ponieważ ten sam Bóg, który objawia tajemnice i udziela wiary, złożył w ludzkim duchu światło rozumu, nie może przeczyć sobie samemu ani prawda nigdy nie może sprzeciwiać się prawdzie». «Dlatego badanie metodyczne we wszelkich dyscyplinach naukowych, jeżeli tylko prowadzi się je w sposób prawdziwie naukowy i z poszanowaniem norm moralnych, naprawdę nigdy nie będzie się sprzeciwiać wierze, sprawy bowiem świeckie i sprawy wiary wywodzą swój początek od tego samego Boga. Owszem, kto pokornie i wytrwale usiłuje zbadać tajniki rzeczy, prowadzony jest niejako, choć nieświadomie, ręką Boga, który wszystko utrzymując, sprawia, że rzeczy są tym, czym są»” (KKK 159).

- Czego pragnie wierzący?
- Jaka jest relacja (zależność) między wiarą a nauką?

Wykład lub odczytanie tekstu z podręcznika.

Tomasz z Akwinu urodził się około 1225 r. niedaleko Neapolu – zmarł w 1274 r. w drodze na sobór w Lyonie. Uczęszczał do szkoły benedyktynów w słynnym klasztorze na Monte Cassino, a później studiował na uniwersytecie w Neapolu. Tam, w roku 1244, wstąpił do świeżo założonego zakonu dominikanów, kontynuował studia w Paryżu, a potem w Kolonii. Tomasz z Akwinu był świętym, mistykiem, teologiem i filozofem, jego spuścizna intelektualna jest ogromna. Napisał wiele dzieł, największe z nich to: *Summa contra Gentiles*, czyli *Podręcznik przeciw poganom*, napisany dla tych, którzy nie są chrześcijanami, i *Summa Theologica – Podręcznik teologii* napisany na użytek chrześcijan, a zwłaszcza młodych mnichów studiujących teologię. Św. Tomasz uważał, że między poszukiwaniem dokonywanym przez rozum oraz wiarę nie ma konfliktu, ponieważ chodzi o dwa sposoby dochodzenia do prawdy, która w rzeczywistości jest jedna, wiara i rozum uzupełniają się wzajemnie. Rozum poznaje nie tylko rzeczy materialne, ale również Boga, Jego istnienie, Jego działanie. Istnieją jednak prawdy dla rozumu: Trójca Święta, Wciele nie, stworzenie świata w czasie. Przekraczają one rozum, ale żadna mu się nie sprzeciwia. Zatem nie może być też sprzeczności między objawieniem a rozumem.

„Ostatecznie Tomasz z Akwinu wykazał, że istnieje naturalna zgodność między wiarą chrześcijańską a rozumem. To właśnie było wielkim dziełem Tomasza, że w owym okresie zderzenia dwóch kultur – wtedy, gdy zdawało się, że wiara powinna poddać się rozumowi – pokazał, że kroczą one wspólnie, że to, co jawiło się rozumowi jako nie do pogodzenia z wiarą, nie było rozumem, a to, co jawiło się wiarą, jeśli było sprzeczne z prawdziwą racjonalnością, nie było wiarą. Stworzył on w ten sposób nową syntezę, która ukształtowała kulturę następnych wieków” (Benedykt XVI, *Przemówienie wygłoszone w czasie audiencji generalnej*, Watykan, 2 czerwca 2010 r.).

- Na co zwrócił uwagę św. Tomasz z Akwinu?

Nauczanie św. Tomasza, wyjaśnianie prawd wiary przyczyniało się na drodze rozumowego poznania do podważania i przeciwstawiania się poglądom błędnym nauczaniu Kościoła.

Święta inkwizycja była powołana w 1232 roku przez papieża Grzegorza IX. Był to najwyższy sąd w sprawach odstępstw od wiary, utworzony specjalnie do niszczenia wszelkiej nieprawomyślności. W średniowieczu atak na dogmaty wiary odnosił się jednocześnie do ataku na króla i feudała. Przy okazji sporów religijnych znajdowały ujście konflikty o podłożu ekonomicznym lub narodowościowym. Nad chrześcijańską Europą powstała groźba Islamu, a prowadzona z nimi walka, ruch krucjatowy oraz obustronne wojenne okrucieństwa w ciągu kilku pokoleń zniszczyły średniowieczną tolerancję. Stopniowe przemiany ekonomiczne zachwiały wewnętrznym pokojem, prowokując zubożałe tłumy do wystąpień a feudałów do wojen domowych. Było to stulecie społecznych napięć, okrucieństw, błędnych ideologii. Inkwizycja powołana została w chwili ogarniającego Europę kryzysu społecznego, po to, by położyć kres szerzącemu się bezprawiu. Inkwizytorami papieskimi byli głównie zakonnicy ze zgromadzenia św. Dominika jako należący do zakonu żebraczego i posiadający dużą wiedzę teologiczną. Jednak i wśród nich nie zabrakło ofiar, gdyż w 1592 roku aresztowano dominikanina Giordano Bruno, broniącego poglądów między innymi Mikołaja Kopernika, za co w 1600 roku został spalony na stosie. Św. Jan Paweł II rehabilitował filozofa w 1992 roku.

ZAKOŃCZENIE

Papież św. Jan Paweł II naucza: „Wiara i rozum są jak dwa skrzydła, na których duch ludzki unosi się ku kontemplacji prawdy. Sam Bóg zaszczeplił w ludzkim sercu pragnienie poznania prawdy, którego ostatecznym celem jest poznanie Jego samego, aby człowiek – poznając Go i miłując – mógł dotrzeć także do pełnej prawdy o sobie” (Jan Paweł II, *Fides et ratio*, wstęp).

Myśl św. Tomasza z Akwinu o tym, że nie ma sprzeczności między tym, co mówi o Bogu i człowieku wiara, a tym, co o Bogu i człowieku mówi nauka, jest ciągle aktualna i jest wyzwaniem dla każdego, kto otwiera się na prawdę.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- W jaki sposób poznaję Boga?
- Jak troszczę się o rozwój mojej wiary i mojego intelektu?
- W jaki sposób mogę w moim środowisku dawać świadectwo wiary?

ZESZYT UCZNIA

„Chociaż wiara przewyższa rozum, to jednak nigdy nie może mieć miejsca rzeczywista niezgodność między wiarą i rozumem” (KKK 159).

PRACA DOMOWA

Ułóż modlitwę do Ducha Świętego z prośbą o umiejętność dawania świadectwa wiary.

MODLITWA

„Akt miłości”.

47. CHRZEŚCIJAŃSKA POSTAWA WOBEĆ BLIŻNIEGO

Cel ogólny

Ukazanie prawdy, że źródłem miłości jest Bóg.
Kształtowanie postawy miłości wobec bliźniego.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- wymienia cechy chrześcijańskiej miłości,
- wylicza wykroczenia przeciwko V przykazaniu,
- podaje, że miłosierdzie jest przymiotem i darem Boga.

Umiejętności

- objaśnia, co nadaje najgłębszy sens działaniu człowieka,
- wskazuje na osobę Chrystusa jako wzór prawdziwej miłości bliźniego,
- stwierdza, że współpraca z Bogiem nadaje ostateczny sens działalności człowieka,
- charakteryzuje postawę chrześcijańską wobec bliźniego.

Postawy

- stara się praktykować miłosierdzie w codziennych relacjach z ludźmi (A.25.c),
- angażuje się w działalność organizacji charytatywnych (A.25.d),
- wykazuje troskę o zdrowie i życie własne oraz innych (C.14.a).

Metody

Rozmowa kierowana, praca w grupach, kolaż, analiza tekstu biblijnego, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Pismo Święte, Katechizm Kościoła Katolickiego, Jan Paweł II, *Homilia wygłoszona w czasie Mszy Świętej*, Toruń, 7 czerwca 1999 r., K. Pietrzyk, *Trzy minuty dla Boga*, Warszawa 1985, J. Jachimczak, *Modlę się do Ciebie, Panie*, Warszawa 1987, kolorowe gazety, szary papier, nożyczki, klej.

MODLITWA

„Akt wiary”.

WPROWADZENIE

Angielski filozof Thomas Hobbes powiedział: „Człowiek dla człowieka jest wilkiem” (*Homo homini lupus*).

– Co sądzicie o tej tezie?

Odczytanie tekstu z podręcznika ucznia.

„Pewna rodzina miała bardzo ciężkie życie, ponieważ ojciec był pijakiem. Ciągłe awantury, marnotrawstwo pieniędzy (...). Nic dla niego nie znaczyły słowa, nie wzruszały łzy żony i dzieci. Gdy już po raz drugi nie przyszedł na wieczerzę wigilijną, wszyscy członkowie rodziny postanowili w następną Wigilię pościć o chlebie i wodzie, dla uproszenia u Boga łaski nawrócenia. Gdy ojciec dowiedział się o tym planie bardzo się tym przejął i poprzysiągł zerwać z pijaństwem. Próbował różnych metod, gorąco się modlił, wreszcie wyleczył się ze swego nałogu. Do jego domu wrócił spokój i radość”.

(K. Pietrzyk, *Trzy minuty dla Boga*, Warszawa 1985, s. 29)

Antidotum na nienawiść jest miłość. To miłość nadaje kształt ludzkiemu istnieniu. Bóg powołał człowieka z miłości i do miłości.

ROZWINIĘCIE

W Piśmie Świętym otrzymujemy wiele wskazówek dotyczących naszej chrześcijańskiej postawy wobec bliźnich. Przypomina o tym św. Jan Apostoł.

„Umiłowani, miłujmy się wzajemnie,
ponieważ miłość jest z Boga,
a każdy, kto miłuje,
narodził się z Boga i zna Boga.
Kto nie miłuje, nie zna Boga,
bo Bóg jest miłością. (...)”

W tym przejawia się miłość,
że nie my umiłowaliśmy Boga,
ale że On sam nas umiłował
i posłał Syna swojego jako ofiarę przebłagalną za nasze grzechy.
(...)

Jeśliby ktoś mówił: «Miłuję Boga», a brata swego nienawidził, jest kłamcą,

albowiem kto nie miłuje brata swego, którego widzi,
nie może miłować Boga, którego nie widzi.

Takie zaś mamy od Niego przykazanie,
aby ten, kto miłuje Boga,
miłował też i brata swego” (1J 4,7-8.10.20-21).

- Gdzie miłość chrześcijańska znajduje swoje źródło?
- Kto jest największym wzorem chrześcijańskiej miłości?

Miłość chrześcijańska, bezinteresowna i powszechna, zawdzięcza swoją naturę miłości Chrystusowi, który z miłości oddał swoje życie. Miłość bliźniego jest miarą miłości Boga. Ta miłość nie zna granic, bo jej źródłem jest sam Bóg.

„Nędza ludzka pod swymi różnorodnymi postaciami takimi, jak: niedostatek materialny, niesprawiedliwy ucisk, choroby fizyczne i psychiczne, a wreszcie śmierć – jest jawnym znakiem wrodzonej słabości człowieka, w jakiej znajduje się on od grzechu pierworodnego, oraz potrzeby zbawienia. Dlatego przyciągnęła ona współczucie Chrystusa – Zbawiciela, który zechciał wziąć ją na siebie i utożsamić się z «najmniejszymi ze swych braci». Stąd ci, których przygniata nędza, są przedmiotem szczególnej miłości ze strony Kościoła, który od początku swego istnienia, mimo grzechów wielu swoich członków, nie przestał pracować, by przynieść im ulgę, bronić ich i wyzwalać. Czyni to przez niezliczone dzieła dobroczynności, które zawsze i wszędzie są niezbędne” (KKK 2448).

- Kto jest przedmiotem szczególnej troski ze strony Kościoła?

Człowiek odnajduje w miłości również sens swojego życia. Podkreśla tę prawdę Ojciec Święty Jan Paweł II.

„Ta Miłość, która jest Darem, daje się człowiekowi poprzez akt stworzenia i odkupienia. Dlatego: «Człowiek nie może żyć bez miłości. Człowiek pozostaje dla siebie istotą niezrozumiałą, jego życie jest pozbawione sensu, jeśli nie objawi mu się Miłość, jeśli nie spotka się z Miłością, jeśli jej nie dotknie i nie uczyni w jakiś sposób swoją, jeśli nie znajdzie w niej żywego uczestnictwa». Ta właśnie prawda o «Bogu-Miłości» staje się źródłem nadziei świata i drogowskazem naszej odpowiedzialności. Człowiek może miłować, ponieważ został najpierw umiłowany przez Boga” (*Homilia wygłoszona w czasie Mszy Świętej, Toruń, 7 czerwca 1999 r.*).

– Z czego wypływa zdolność miłowania?

Praca w grupach.

Podział klasy na 6 grup. Każda grupa otrzymuje teksty biblijne. Uczniowie odpowiedź na zadane pytanie wyrażają za pomocą kolażu. Z wycinków kolorowych gazet naklejonych na szary papier oraz na podstawie przydzielonych tekstów biblijnych tworzą plakat na temat: „Chrześcijańska postawa wobec bliźniego”. Czas pracy: 15 minut.

– W jaki sposób powinna wyrażać się miłość chrześcijańska wobec bliźniego?

Grupa I

„Dzieci, nie miłujmy słowem i językiem, ale czynem i prawdą!” (1J 3,18).

„Darmo otrzymaliście, darmo dawajcie” (Mt 10,8b).

Grupa II

„Bądźcie dla siebie nawzajem dobrzy i miłosierni!” (Ef 4,32a).

„Jeden drugiego brzemiona noście” (Ga 6,2a).

Grupa III

„Miłujcie waszych nieprzyjaciół; dobrze czyńcie tym, którzy was nienawidzą; błogosławcie tym, którzy was przeklinają, i módlcie się za tych, którzy was oczerniają” (Łk 6,27-28).

„Niech każdy z nas stara się o to, co dla bliźniego dogodne – dla jego dobra, dla zbudowania” (Rz 15,2).

Grupa IV

„Niech nie wychodzi z waszych ust żadna mowa szkodliwa, lecz tylko budująca, zależnie od potrzeby, by wyświadczała dobro słuchającym” (Ef 4,29).

„Tak niech świeci wasze światło przed ludźmi, aby widzieli wasze dobre uczynki i chwalili Ojca waszego, który jest w niebie” (Mt 5,16).

Grupa V

„Jako więc wybrańcy Boży – święci i umiłowani – obleczcie się w serdeczne miłosierdzie, dobroć, pokorę, cichość, cierpliwość, znosząc jedni drugich i wybacząc sobie nawzajem” (Kol 3,12-13a).

„Jeśli brat twój zawini, upomnij go; i jeśli żałuje, przebacz mu!” (Łk 17,3).

Grupa VI

„Wszystko więc, co byście chcieli, żeby wam ludzie czynili, i wy im czyńcie!” (Mt 7,12a).

„Niech będzie znana wszystkim ludziom wasza wyrozumiałość” (Flp 4,5a).

Prezentacja i omówienie prac na forum klasy.

Z miłości Chrystus wyzwolił nas z grzechu do życia wiecznego. Dzięki temu uświadamiamy sobie, że najważniejsza jest osoba ludzka, a wszystkie rzeczy są na tyle ważne, o ile służą rozwojowi oraz budowaniu dobrych relacji z innymi. Rozumiał to św. Augustyn, który powiedział: „Kochaj prawdziwie i czyń, co miłość chce”.

ZAKOŃCZENIE

Miłość do drugiego człowieka, której uczy nas Chrystus, nie jest rzeczą spontaniczną. Nie przychodzi nam łatwo, gdyż stawia ona wysokie wymagania. Z tego powodu człowiek szuka czasem różnych argumentów, które mogłyby usprawiedliwić jego brak miłości do bliźnich.

Piąte przykazanie nakazuje nie zabijać. Potępia również bicie, ranienie, czy robienie jakiegokolwiek niesprawiedliwej krzywdy na ciele sobie samemu albo bliżniemu czy to przez siebie samego, czy to przez innych, jak również obrażanie kogoś obraźliwymi słowami albo życzenie zła. W tym przykazaniu zabrania się również zadawania śmierci samemu sobie (samobójstwo).

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Od kogo mogę uczyć się miłości wobec drugiego człowieka?
- Jak często modlę się o wzrost miłości w moim życiu?

ZESZYT UCZNIA

Zapis stanowią treści wypracowane w czasie katechezy.

PRACA DOMOWA

Podaj przykłady osób, które w swoim życiu realizowały postawę chrześcijańskiej miłości wobec bliźniego i uzasadnij swój wybór.

MODLITWA

„Strzeż nas, Panie, abyśmy nie byli:

- tymi, którzy dużo mówią, a nie podejmują niczego,
- tymi, którzy podejmują wszystko, a niczego nie kończą,
- tymi, którzy zawsze obiecują, a nigdy nie dotrzymują słowa,
- tymi, którzy nic nie robią, a wciąż krytykują,
- tymi, którzy ubolewają nad okrucieństwem obecnych czasów i ludzkim egoizmem, a nie podejmują niczego, by wspomagać innych,
- tymi, którzy marzą, by otrzymywać, a nic nie dawać,
- tymi, którzy umieją prosić, a nie chcą dziękować”.

(J. Jachimczak, *Modlę się do Ciebie, Panie*, Warszawa 1987, s. 74)

48. ŚWIADECTWO ŻYCIA CHRZEŚCIJAŃSKIEGO

Cel ogólny

Ukazanie znaczenia świadectwa chrześcijańskiego.

Wezwanie do dawania świadectwa w codziennym życiu.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje znaczenie słowa: „świadectwo”,
- wymienia cechy prawdziwego świadka Chrystusa,
- objaśnia, na czym polega powszechne powołanie do dawania świadectwa wiary,
- wyjaśnia, na czym polega świadectwo chrześcijańskiego życia (F.1.1).

Umiejętności

- wskazuje na aktualne możliwości realizacji świadectwa chrześcijańskiego życia,
- uzasadnia potrzebę troski o rozwój wiary, by coraz pełniej świadczyć o Bogu,
- dowodzi potrzeby dawania świadectwa wiary (F.1.3).

Postawy

- daje świadectwo swojej wiary (F.1.a),
- wykazuje zainteresowanie misyjną działalnością Kościoła (F.1.b.).

Metody

Rozmowa kierowana, metaplan, praca w grupach, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Pismo Święte, Katechizm Kościoła Katolickiego, dokumenty Soboru Watykańskiego II, homilie papieskie, plansza z fragmentem homilii Jana Pawła II, Żywiec, 22 maja 1995 r., A. Frossard, *Rozmowy z Janem Pawłem II*, Watykan 1982, karty pracy.

MODLITWA

„Ojcze nasz”.

WPROWADZENIE

Papież Jan Paweł II, wynosząc na ołtarze wielu świętych i błogosławionych, podkreślał, że wielkość tych ludzi polegała na dochowywaniu wierności Bogu w codzienności życia. Z faktu przyjęcia wiary i przynależności od chwili chrztu do wspólnoty Kościoła wynikają pewne konsekwencje i zobowiązania. Jan Paweł II przypomina:

„Chrześcijanin jest powołany do tego, ażeby dawać świadectwo o Chrystusie... W ten sposób buduje się Kościół” (Jan Paweł II, *Homilia wygłoszona w czasie Mszy Świętej*, Żywiec, 22 maja 1995 r.).

Umieszczenie na tablicy planszy z fragmentem homilii papieża.

„Chrześcijanin jest powołany do tego, ażeby dawać świadectwo o Chrystusie... W ten sposób buduje się Kościół”.

(Jan Paweł II, *Homilia wygłoszona w czasie Mszy Świętej*, Żywiec, 22 maja 1995 r.)

Spotkanie z Bogiem na płaszczyźnie wiary jest dla człowieka wezwaniem do przyjęcia i realizacji poznanej prawdy. Na dzisiejszej katechezie zastanowimy się, dlaczego potrzebne jest świadectwo wiary i co to znaczy świadczyć swoim życiem o przynależności do Chrystusa. Dlaczego Ojciec Święty zachęca nas do bycia świętymi.

Odczytanie świadectwa z podręcznika.

„Moje lata chłopięce i młodzieńcze łączą się przede wszystkim z postacią ojca, którego życie duchowe po stracie żony i starszego syna niezwykle się pogłębiło. Patrzyłem z bliska na jego życie, widziałem jak umiał od siebie wymagać, widziałem, jak klękał do modlitwy. To było najważniejsze w tych latach, które tak wiele znaczą w okresie dojrzewania młodego człowieka. Ojciec, który umiał sam od siebie wymagać, w pewnym sensie nie musiał już wymagać od syna. Patrząc na niego, nauczyłem się, że trzeba samemu sobie stawiać wymagania i przykładać się do spełniania własnych obowiązków” (A. Frossard, *Rozmowy z Janem Pawłem II*, Watykan 1982, s. 15).

- Jakie znaczenie ma dawanie świadectwa wiary w codziennym życiu?

ROZWINIĘCIE

Ojciec Święty Jan Paweł II mówił, że dzisiejszemu światu potrzebni są przede wszystkim świadkowie wiary – głębokiej, wytrwałej i autentycznej, niecofającej się przed trudnościami. Do świadectwa takiej wiary zachęca nas Chrystus.

Odczytanie fragmentów Pisma Świętego.

„Tak niech świeci wasze światło przed ludźmi, aby widzieli wasze dobre uczynki i chwalili Ojca waszego, który jest w niebie” (Mt 5,16).

„Do każdego więc, który się przyzna do Mnie przed ludźmi, przyznam się i Ja przed moim Ojcem, który jest w niebie. Lecz kto się Mnie zaprze przed ludźmi, tego zaprę się i Ja przed moim Ojcem, który jest w niebie” (Mt 10,32-33).

- Do czego wzywa Chrystus w przytoczonych tekstach biblijnych?

Dawać świadectwo przynależności do Boga, to wpatrywać się w Osobę Jezusa Chrystusa, który całym życiem świadczył, że posłał Go Ojciec.

Odczytanie fragmentu Pisma Świętego.

„Ja mam świadectwo większe od Janowego. Są to dzieła, które Ojciec dał Mi do wykonania; dzieła, które czynię, świadczą o Mnie, że Ojciec Mnie posłał” (J 5,36).

Świadectwo wiary jawi się jako powszechne powołanie każdego wierzącego. Szczególną rolę w apostołstwie wiary spełniają świeccy. Oni to w różnych środowiskach, w codzienności życia mogą swoją chrześcijańską postawą głosić Ewangelię. Potwierdzają to dokumenty Kościoła.

„Świeccy wypełniają swoją misję prorocką również przez ewangelizację, «to znaczy głoszenie Chrystusa... zarówno świadectwem

życia, jak i słowem». W przypadku świeckich «ta ewangelizacja... nabiera swoistego charakteru i szczególnej skuteczności przez to, że dokonuje się w zwykłych warunkach właściwych światu» (KKK 905).

„Niezliczone okazje nadarzają się świeckim do uprawiania apostołstwa w zakresie szerzenia Ewangelii i uświęcania. Sam przykład chrześcijańskiego życia i dobre uczynki spełniane w duchu nadprzyrodzonym mają już siłę pociągania ludzi do wiary i do Boga” (Sobór Watykański II, *Apostolicam actuositatem*, 6).

Wiemy już, jakie zadania stoją przed wierzącymi. Zastanówmy się teraz, jak te zadania realizujemy.

Praca w grupach

Podział klasy na 4-5 grup. Grupy otrzymują szary papier z wypisanymi pytaniami i tematem pracy. Czas pracy 10 minut.

Po upływie ustalonego czasu poszczególne grupy relacjonują swoje przemyślenia.

W tych samych grupach uczniowie zapoznają się z fragmentami homilii papieskich i uzupełniają swoje wypowiedzi, zapisując wiodącą myśl nauczania papieskiego.

Grupa I

„Otóż nie można być świadkiem Boga, jeśli się do Niego nie należy całym sercem. To przede wszystkim starajcie się naśladować w Jezusie Chrystusie: Jego całkowite oddanie Ojcu. (...)

Naśladujcie zatem samego Chrystusa w Jego absolutnym wsłuchaniu się w wolę Ojca: «Nie szukam własnej woli – mówi Jezus o sobie – lecz woli Tego, który Mnie posłał» (J 5,30). Naśladujcie Jezusa w Jego modlitwie podczas długich godzin spędzanych sam na sam przed obliczem Ojca (por. Mt 14,23; Łk 6,12; 11,1). Naśladujcie Jego całkowite oddanie Ojcu nawet w nocy Ogrójca (por. Mt 26,39) i w godzinie Kalwarii (por. Łk 23,46)” (Jan Paweł II, *Homilia wygłoszona w czasie Mszy Świętej*, Kielce, 3 czerwca 1991 r.).

Grupa II

„Bracia i siostry, w naszych czasach, gdy nie potrzeba już świadectwa krwi, tym bardziej czytelne musi być świadectwo codziennego życia. O Bogu winno się świadczyć słowem i czynem, wszędzie,

w każdym środowisku: w rodzinie, w zakładach pracy, w urzędach, w szkołach, w biurach. W miejscach, gdzie człowiek się trudi i gdzie odpoczywa. Winniśmy wyznawać Boga przez gorliwe uczestniczenie w życiu Kościoła; przez troskę o słabych i cierpiących, a także poprzez podejmowanie odpowiedzialności za sprawy publiczne, w duchu troski o przyszłość narodu budowaną na prawdzie Ewangelii. Taka postawa wymaga dojrzałej wiary, osobistego zaangażowania” (Jan Paweł II, *Homilia wygłoszona w czasie Mszy Świętej*, Gorzów Wielkopolski, 2 czerwca 1997 r.).

Grupa III

„Zadania, jakie Pan Bóg stawia przed nami, są na miarę każdego z nas. Nie przekraczają naszych możliwości. Bóg przychodzi na pomoc w chwilach naszej słabości. On jeden zna ją naprawdę. Zna ją lepiej niż my sami, a przecież nas nie odrzuci. Przeciwnie, w swej miłosiernej miłości pochyła się nad człowiekiem, by go umacniać. To umocnienie człowiek otrzymuje przez żywy kontakt z Bogiem. Wypada na ten aspekt naszego życia zwrócić szczególną uwagę. Wśród zwykłych ludzkich zajęć nie możemy zatracać łączności z Chrystusem. Potrzebne są nam szczególne momenty przeznaczone wyłącznie na modlitwę. Modlitwa jest niezbędna w życiu osobistym i w apostołacie. Nie może być autentycznego świadectwa chrześcijańskiego bez modlitwy. Ona jest źródłem natchnienia, energii, odwagi w obliczu trudności i przeszkód; jest źródłem wytrwałości i mocy podejmowania inicjatywy” (Jan Paweł II, *Homilia wygłoszona w czasie Mszy Świętej*, Gorzów Wielkopolski, 2 czerwca 1997 r.).

Grupa IV

„To właśnie męczennicy, a wraz z nimi wszyscy święci Kościoła, dzięki wymownemu i porywającemu przykładowi życia, budują zmysł moralny. Poprzez swoje świadectwo dobru stają się wyrzutem dla tych wszystkich, którzy łamią prawo (por. *Veritatis splendor*, 93). Patrząc na przykład męczenników, nie bójcie się dawać świadectwa. Nie lękajcie się świętości. Starajcie się odważnie dążyć do pełnej miary człowieczeństwa. Wymagajcie od siebie, choćby inni nawet od was nie wymagali!” (Jan Paweł II, *Homilia wygłoszona w czasie Mszy Świętej*, Gorzów Wielkopolski, 2 czerwca 1997 r.).

Grupa V

„Ta moc potrzebna jest, by żyć na co dzień odważnie, także w sytuacji obiektywnie trudnej, aby dochować wierności sumieniu w studiach, w pracy zawodowej, by nie ulec modnemu dziś konformizmowi, by nie milczeć, gdy drugiemu dzieje się krzywda, ale mieć odwagę wyrażenia słusznego sprzeciwu i podjęcia obrony. «Więcej być». Dzisiejsze «więcej być» młodego człowieka to odwaga trwania pełnego inicjatywy – nie możecie z tego zrezygnować, od tego zależy przyszłość każdego i wszystkich – trwania pulsującego świadectwa wiary i nadziei. «Więcej być» to na pewno nie ucieczka od trudnej sytuacji.

Ta moc napełni twoje serce tym życiodajnym napojem. Ta moc potrzebna jest, by żyć autentycznym życiem wiary, życiem sakramentalnym, które odnawia się zwłaszcza w sakramencie pokuty i wyraża się przez Eucharystię. Ta moc potrzebna jest, by apostołować w swoim otoczeniu radością i nadzieją mimo wszystko, by dawać siebie innym w pracy, w rodzinie, w szkole czy na uczelni, we wspólnocie parafialnej, w środowisku i wszędzie – na miarę swoich możliwości” (Jan Paweł II, *Homilia wygłoszona w czasie Mszy Świętej*, Gdańsk, 12 czerwca 1987 r.).

Świadectwo życia chrześcijańskiego realizuje się przez:

- naśladowanie Chrystusa w Jego posłuszeństwie woli Ojca,
- świadczenie o Bogu słowem i czynem w każdym środowisku,
- gorliwe uczestnictwo w życiu Kościoła,
- troskę o słabych i cierpiących,
- podejmowanie odpowiedzialności za sprawy publiczne,
- życie sakramentalne i modlitwę,
- dążenie do pełni człowieczeństwa przez stawianie sobie wymagań,
- wierność prawemu sumieniu, odwagę w głoszeniu prawdy, twórczym działaniu w służbie bliźniemu.

ZAKOŃCZENIE

Chrystusowe prawo miłości powinno być dla chrześcijan mocą do czynienia wszelkiego dobra. Miłość ta nie wyraża się tylko w pomocy dla biednych – „caritas”, lecz także w szacunku dla „braci

najmniejszych”, w gościnności, przebaczeniu, w modlitwie, we wspólnocie, która się karmi Ciałem i Krwią Chrystusa, życzliwości i gotowości do poświęceń.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- W jaki sposób mogę w moim środowisku dawać świadectwo wiary?
- Co może pomóc mi w rozwoju wiary i dochowaniu wierności Bogu?

W chwili osobistej modlitwy niech każdy powierzy Bogu własną drogę realizacji Bożego wezwania do dawania świadectwa.

ZESZYT UCZNIA

Zapis wniosków wypracowanych przez poszczególne grupy.

PRACA DOMOWA

Opisz osobę, którą można nazwać świadkiem wiary.

MODLITWA

„Modlitwa św. Franciszka z Asyżu”.

„Panie, uczyni z nas narzędzia Twego pokoju,
Abyśmy siali miłość tam, gdzie panuje nienawiść,
Wybaczenie tam, gdzie panuje krzywda,
Jedność tam, gdzie panuje zwątpienie,
Nadzieję tam, gdzie panuje rozpacz,
Światło tam, gdzie panuje mrok,
Radość tam, gdzie panuje smutek.
Spraw, abyśmy mogli nie tyle szukać pociechy, co pociechę dawać,
nie tyle szukać zrozumienia,
co rozumieć, nie tyle szukać miłości, co kochać.

Albowiem dając – otrzymujemy,
Wybacząc – zyskujemy przebaczenie,
A umierając – rodzimy się do życia wiecznego”.
(św. Franciszek z Asyżu, w: *Modlę się do Ciebie, Panie*, J. Jachim-
czak, Warszawa 1987, s. 69)

49. MISJE W KOŚCIELE – ŚW. WOJCIECH

Cel ogólny

Ukazanie znaczenia misji w Kościele oraz ukazanie działalności św. Wojciecha.

Kształtowanie postawy zaangażowania w działalność misyjną.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje znaczenie nakazu misyjnego Chrystusa,
- przytacza informacje o działalności misyjnej św. Wojciecha,
- objaśnia cele misyjne Kościoła.

Umiejętności

- omawia życie i działalność św. Wojciecha (E.6.2),
- wskazuje na związek misji Kościoła z Ewangelią,
- uzasadnia znaczenie chrztu dla historii Polski (E.6.1),
- uzasadnia osobiste zaangażowanie w rozwój misji w Kościele (F.1.4).

Postawy

- z szacunkiem odnosi się do Kościoła w Polsce (E.6.a),
- występuje w obronie Kościoła w Polsce (E.6.b),
- przyjmuje postawę właściwie pojmowanej tolerancji wobec innych wyznań (E.6.c),
- włącza się w pomoc duchową lub materialną na rzecz misji (F.1.c),
- przyjmuje odpowiedzialność za misje w Kościele.

Metody

Pogadanka, analiza tekstu źródłowego, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Pismo Święte, Katechizm Kościoła Katolickiego, Sobór Watykański II, *Ad gentes divinitus*, teksty przemówień papieskich, J. Kłoczowski, *Dzieje chrześcijaństwa polskiego*, Warszawa 2007 r., „Wzrastanie”. *Katolicki miesięcznik dla młodzieży*, październik 2018 r.

MODLITWA

„Ojcze nasz”.

WPROWADZENIE

Odczytanie z podręcznika tekstu o współczesnym zaangażowaniu misyjnym.

Posłuchajmy Agnieszki wolontariuszki Międzynarodowego Wolontariatu Don Bosco, która pracowała przez rok w Zambii:

„Rok temu biegłam ulicą Marszałkowską w Warszawie denerwowałam się na metro, na przepełnione ludźmi autobusy, na kolejki w sklepach, które ciągnęły się w nieskończoność. Zdążyć czy nie. A może już jestem spóźniona na kolejne spotkanie – zastanawiałam się. Wtedy przyszedł On. Po cichu, bez szurania i stukania. Przyszedł i zaprosił mnie na spacer. Chcesz iść za mną? – zapytał. Nie znałam drogi, ale się zgodziłam. A On wręczył mi misyjny krzyż. Będiesz szczęśliwa – obiecał – Będę z tobą na każdym kroku. Dam ci swoich aniołów, aby cię strzegli i chronili, byś nie poraniła stóp o kamienie – dodał. Kilkanaście miesięcy temu nie wiedziałam, gdzie na mapie znajduje się Lufubu w Zambii. Nie znałam języka bemba, 50-stopniowych upałów, smaku malarii, gotowania na ogniu i braku prądu. Jeszcze kilkanaście miesięcy temu układałam dni z klocków własnych planów. Aż któregoś dnia wyruszyłam w drogę z drewnianym krzyżem tak małym, że mogłam go ukryć w dłoni. To był mój jedyny drogowskaz. (...) Bóg pokazał mi Kościół, w którym ludzie modlą się życiem. I chociaż nie rozumiem do końca, kim jest papież, nie mają modlitewników, to o poranku mówią do Boga, aby im błogosławił”.

(„Wzrastanie”. Katolicki miesięcznik dla młodzieży, październik 2018 r., s. 34).

Agnieszka wyjechała na misje, tak jak przed wiekami, z podobną misją udał św. Wojciech.

– Jakie były motywy wyjazdu misyjnego Agnieszki?

Ostatni tydzień października ogłoszony jest w Kościele jako Światowy Tydzień Misyjny. Ojciec Święty Jan Paweł II na każdy Światowy Dzień Misyjny (niedziela rozpoczynająca tydzień misyjny) kierował specjalne orędzie do całego Kościoła.

Misję możemy rozpatrywać jako:

- a) misja Kościoła to duszpasterstwo wśród wierzących w Chrystusa;
- b) misje to ewangelizacja wśród tych, którzy jeszcze nie wierzą w Chrystusa;
- c) nowa ewangelizacja to niesienie Chrystusa tym, którzy już nie wierzą lub ich wiara jest słaba, płytka.

ROZWINIĘCIE

Analiza tekstów źródłowych.

Tekst I

„Wtedy Jezus podszedł do nich i przemówił tymi słowami: «Dana Mi jest wszelka władza na niebie i na ziemi. Idźcie więc i nauczajcie wszystkie narody, udzielając im chrztu w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego. Uczcie je zachowywać wszystko, co wam przykazałem. A oto Ja jestem z wami przez wszystkie dni, aż do skończenia świata», (Mt 28,18-20).

„I rzekł do nich: «Idźcie na cały świat i głoscie Ewangelię wszelkiemu stworzeniu! Kto uwierzy i przyjmie chrzest, będzie zbawiony; a kto nie uwierzy, będzie potępiony», (Mk 16,15-16).

„Po rozmowie z nimi Pan Jezus został wzięty do nieba i zasiadł po prawicy Boga. Oni zaś poszli i głosili Ewangelię wszędzie, a Pan współdziałał z nimi i potwierdzał naukę znakami, które jej towarzyszyły” (Mk 16,19-20).

– Dlaczego Kościół ma być misyjny?

Tekst II

„Ponieważ Kościół partykularny powinien jak najdoskonalej odzwierciedlać Kościół powszechny, ma on sobie dobrze uświadomić fakt, że jest posłany również do tych, którzy w Chrystusa nie wierzą, a żyją razem z nim na tym samym terytorium, aby przez świadectwo życia poszczególnych wiernych i całej wspólnoty stać się znakiem ukazującym im Chrystusa. Poza tym konieczna jest posługa słowa, aby Ewangelia dotarła do wszystkich” (Sobór Watykański II, *Ad gentes divinitus*, 20).

– Czym są misje Kościoła i jakie rodzaje misji wyróżniamy?

Tekst III

Troska o misje to ważne zadanie każdego następcy św. Piotra. Papież Franciszek w Orędziu na Światowy Dzień Misyjny 2018 pisze tak:

„Drodzy młodzie, razem z wami pragnę zastanowić się nad misją, którą powierzył nam Jezus. Zwracając się do was, mam na uwadze wszystkich chrześcijan, którzy przeżywają w Kościele przygodę życia jako dzieci Boże. Tym, co pobudza mnie, by mówić do wszystkich przez dialog z wami, jest pewność, że wiara chrześcijańska pozostaje zawsze młoda, kiedy otwiera się na misje, którą przekazuje nam Chrystus. «Misje odnawiają Kościół», napisał św. Jan Paweł II. Papież, który tak bardzo kochał młodych i poświęcił im wiele uwagi”.

W innym miejscu Papież wręcz wzywa:

„Drodzy młodzie, nie lękajcie się Chrystusa i Jego Kościoła! W nich jest skarb, który napędza życie radością. Mówię to wam z doświadczenia: dzięki wierze znalazłem fundament moich marzeń i siłę, by je zrealizować”.

– Jakie zadanie stawia przed młodymi papież Franciszek?

Tekst IV

Św. Wojciech – urodził się ok. roku 956 w Libicach w Czechach. Żywoty świętego podają, że do stanu duchownego został przeznaczony ślubem rodziców, kiedy zapadł w ciężką chorobę. Jako mło-

dzieniec kształcił się w Magdeburgu, po zdobyciu wykształcenia powrócił do Pragi. Tu w niedługim czasie po śmierci miejscowego biskupa został wytypowany na jego następcę. Św. Wojciech wbrew powszechnie przyjętemu zwyczajowi nie objął diecezji w paradzie, manifestacyjnie, ale boso. Skromne swoje dobra biskupie dzielił na: utrzymanie budynków i sprzętu kościelnego, na potrzeby własne i kleru katedralnego oraz na ubogich. Zajął się z gorliwością wykupem niewolników chrześcijan, których sprzedawano do krajów muzułmańskich. Pasterzowanie św. Wojciecha było bardzo trudne, ze względu na pogański sposób życia Czechów. Widząc beznadziejność swoich wysiłków, po pięciu latach rządów postanowił udać się do Rzymu, gdzie wstąpił do klasztoru benedyktynów. Po trzech latach ponownie powrócił do Pragi i podjął się naprawy życia religijnego, tu spotkał się z dużym oporem wobec swoich działań. Zmuszony do ucieczki jesienią 996 r. udał się do Polski. Król Bolesław Chrobry przyjął go bardzo życzliwie. Stąd św. Wojciech wyruszył jako misjonarz do Prus. Misja nie trwała długo. Święty widząc, że Prusacy nie chcą słyszeć o nowej nauce, postanowił zakończyć wśród nich misję i zaczął powraca w kierunku Polski. Prusacy szli za nimi. 23 kwietnia uzbrojony tłum rzucił się na misjonarzy. Św. Wojciech zginął od ran zadanych włóczniami. Po wypłaceniu okupu, król Bolesław Chrobry sprowadził ciało świętego do Gniezna, gdzie został on patronem nowo utworzonej metropolii w 1000 roku. Historycy wskazują na św. Wojciecha jako twórcę pierwszych klasztorów na ziemiach polskich (por. J. Kłoczowski, *Dzieje chrześcijaństwa polskiego*, Warszawa 2007 r., s. 25-27).

– Jak wypełnił swoje powołanie misyjne św. Wojciech?

Podsumowanie katechety.

Działalność misyjna św. Wojciecha przyczyniła się do chrystianizacji Polski. Dzięki temu otworzyły się nowe możliwości rozwoju w chrześcijańskiej Europie.

ZAKOŃCZENIE

Posłannictwo głoszenia Ewangelii dotyczy każdego chrześcijanina, chociaż przejawia się w różny sposób w zależności od danego powołania.

Znaczenie chrztu Polski:

- przyjęcie jednolitej wiary, odejście od bałwochwalstwa, guseł i wierzeń ludowych,
- umocnienie Polski poprzez organizację kościelną, której podstawową jednostką jest parafia,
- utożsamianie się z Europą, w której dominowało chrześcijaństwo,
- autorytet władcy jako pomazańca Bożego,
- polityka z sąsiednimi państwami, na przykład z Czechami,
- wzmocnienie pozycji Polski na tle innych krajów europejskich,
- stworzenie państwa ponadplemiennego,
- umocnienie wewnętrznej struktury organizacyjnej w państwie,
- zjednoczenie ludzi poprzez wiarę w jednego Boga,
- przyjęcie chrztu to ogromnej wagi akt kulturowy i polityczny.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Jak w moim życiu głoszę Ewangelię?
- Jak często modlę się w intencji misji?
- W jaki sposób pomagam misjonarzom?

ZESZYT UCZNIA

Zapis stanowią wnioski wypracowane podczas analizy tekstów.

PRACA DOMOWA

Za wstawiennictwem św. Wojciecha, pomódl się, by Kościół w Polsce umacniał swoją wiarę.

MODLITWA

„Zdrowaś Maryjo”.

50. NA STRAŻY WIARY NARODU POLSKIEGO – ŚW. STANISŁAW, ŚW. JADWIGA KRÓLOWA

Cel główny

Zapoznanie z postaciami św. Stanisława i św. Królowej Jadwigi oraz rolę, jaką odegrali w historii Kościoła polskiego.

Kształtowanie postawy odpowiedzialności za Kościół i naród na wzór św. Stanisława i św. Królowej Jadwigi.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- wymienia, jaki był wkład Kościoła w rozwój nauki, szkolnictwa, opieki społecznej,
- podaje, jak rozwijało się chrześcijaństwo w dobie Jagiellonów,
- objaśnia, jaką rolę odegrali św. Stanisław i św. Jadwiga w dziejach Polski.

Umiejętności

- omawia życie i działalność św. Wojciecha i św. Stanisława jako patronów Polski,
- prezentuje tzw. spór o św. Stanisława (E.6.2),
- omawia wysiłki na rzecz rozwoju nauki i szkolnictwa, wychowania, opieki nad biednymi, jedności chrześcijan i wolności religijnej (E.6.4),
- wskazuje na uniwersalny wymiar postawy chrześcijańskiej św. Stanisława i św. Jadwigi,
- opisuje przebieg chrystianizacji Litwy.

Postawy

- przyjmuje odpowiedzialność za Kościół i naród na wzór św. Stanisława i św. Jadwigi,
- z szacunkiem odnosi się do Kościoła w Polsce (E.6.a),
- wykazuje modlitewną troskę o swoją Ojczyznę (E.6.d).

Metody

Metoda skojarzeń, rozmowa kierowana, analiza tekstów Pisma Świętego (zajęcie stanowiska wobec tekstów), praca w grupach, medytacja, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Pismo Święte, Katechizm Kościoła Katolickiego, obraz św. Królowej Jadwigi, plansze z napisami: „Święty”, „Rola świętej Jadwigi w dziejach Polski i Litwy”.

MODLITWA

„Duchu Święty, który oświecasz...”.

WPROWADZENIE

Święci stanowią dla chrześcijan wzorce do odczytywania woli Bożej i jej pełnienia. Wielu polskich błogosławionych i świętych zapisało się w historii Kościoła i Ojczyzny.

Praca w grupach.

Dzielimy uczniów na grupy. W grupach przeprowadzamy z uczniami medytację na temat wyobrażeń uczniów o świętych. Każda grupa otrzymuje kartę pracy, na której wpisane jest na środku hasło: ŚWIĘTY. Każdy uczeń w rogu kartki dopisuje, z czym kojarzy mu się to słowo. Po napisaniu kartkę obraca się tak, aby każdy po kolei mógł dopisać własne skojarzenie. Po wykonaniu zadania uczniowie odczytują treść swojej medytacji.

– Kim są święci?

– Jaką rolę pełnią święci w życiu każdego chrześcijanina?

Świętość – to przymiot Boga, który wynosi Go ponad wszelkie stworzenie i udziela się człowiekowi przez łaskę.

ROZWINIĘCIE

O świętości mówi Pismo Święte.

Odczytanie i analiza tekstów – zajęcie stanowiska wobec tekstów.

„Bądźcie świętymi, bo Ja jestem święty!” (Kpł 19,2).

„Jak Mnie umiłował Ojciec, tak i Ja was umiłowałem. Wytrwajcie w miłości mojej” (J 15,9).

„Bądźcie więc doskonali, jak doskonały jest Ojciec wasz niebieski” (Mt 5,48).

„Błogosławieni jesteście, gdy ludzie wam urągają i prześladują was, i gdy z mego powodu mówią kłamliwie wszystko złe na was. Cieszcie się i radujcie, albowiem wasza nagroda wielka jest w niebie. Tak bowiem prześladowali proroków, którzy byli przed wami” (Mt 5, 11-12).

„«Powiedz nam więc, jak Ci się zdaje? Czy wolno płacić podatek Cesarowi, czy nie?». Jezus przejrzał ich przewrotność i rzekł: «Czemu mnie wystawiacie na próbę, obłudnicy? Pokażcie mi monetę podatkową!». Przynieśli Mu denara. On ich zapytał: «Czyj jest ten obraz i napis?». Odpowiedzieli: «Cezara» Wówczas rzekł do nich: «Oddajcie więc Cesarowi to, co należy do Cezara, a Bogu to, co należy do Boga». Gdy to usłyszeli, zmieszali się i zostawiwszy Go odeszli” (Mt 22,17-22).

- Do czego Bóg powołuje wszystkich ludzi?
- Jakie zadanie stawia Bóg przed nami?

Odczytanie i analiza tekstów z KKK umieszczonych w podręczniku.

„Od początku historii chrześcijańskiej stwierdzenie panowania Jezusa nad światem i nad historią oznacza także uznanie że człowiek nie może w sposób absolutny poddać swojej wolności osobistej żadnej władzy ziemskiej, ale wyłącznie Bogu Ojcu i Panu Jezusowi Chrystusowi: Cezar nie jest «Panem» (...)” (KKK 450).

„Kanonizując niektórych wiernych, to znaczy ogłaszając w sposób uroczysty, że ci wierni praktykowali heroiczne cnoty i żyli w wierności łasce Bożej, Kościół uznaje moc Ducha świętości, który jest w nim, oraz umacnia nadzieję wiernych, dając im świętych

jako wzory i orędowników. «W ciągu całej historii Kościoła w okolicznościach najtrudniejszych święte i święci byli zawsze źródłem i początkiem odnowy» (KKK 828).

– Kim są dla nas święci?

Wielu Polaków zapisało się w historii naszego narodu jako niezwykli patrioci, oddani sprawom Ojczyzny, pełni odwagi, wiary i miłości. Do takich postaci należą św. Stanisław i św. Królowa Jadwiga.

Odczytanie tekstów prezentujących świętych.

Św. Stanisław urodził się około roku 1020 w Szczepanowie jako syn Wielisława i Bogny. Pobierał nauki w szkole katedralnej w Gnieźnie, następnie za granicą. Po powrocie do kraju otrzymał święcenia kapłańskie z rąk krakowskiego biskupa Lamberta. Zastąpił jako wymowny kaznodzieja i gorliwy misjonarz ziemi małopolskiej. Po śmierci biskupa Lamberta w roku 1072, na żądanie duchowieństwa i króla Bolesława Śmiałego, objął stolicę biskupią w Krakowie. Znane są jego uczynki miłosierdzia, troska o ubogich, wdowy i sieroty, którym oddawał wszystko, co posiadał. Trudno dziś jest ustalić początek konfliktu między biskupem Stanisławem a królem Bolesławem. Prawdopodobnie jego podłożem były przeciągające się wojny, prowadzone przez króla na Rusi. W tym czasie w kraju szerzyło się bezprawie. Wielu żołnierzy na wieść o tym, co się w kraju dzieje, opuściło króla i wróciło do domu. Po powrocie z wyprawy król Bolesław okrutnie ukarał żołnierzy, którzy go opuścili, ich żony i rodziny. Rezultatem konfliktu była klątwa kościelna, jaką biskup rzucił na króla. W rewanżu 8 maja 1079 roku biskup, który celebrował Mszę w kościele na Skałce, został zabity przez siepaczy królewskich, a jak podaje późniejszy przekaz przez samego króla. Ostatecznie jeszcze w tym samym roku król Bolesław ucieka na Węgry, natomiast pamięć o biskupie przemieniła się w cześć.

Postawa św. Stanisława wobec króla Bolesława Śmiałego przez wieki była przedmiotem sporu historyków państwa i Kościoła. Wielokrotnie próbowano obniżyć zasługi św. biskupa dla ludu. Zarzucano mu również zdradę państwową. Dziś historycy Kościoła i znaczna większość historyków państwa są zgodni, że postawa

św. Stanisława wobec króla była właściwa, gdyż uznaje się, że władca jest w pierwszej kolejności opiekunem ludu i niegodnemu władcy można wypowiedzieć posłuszeństwo.

– W jaki sposób realizował swoje powołanie do świętości św. Stanisław?

Św. Jadwiga, córka Ludwika Węgierskiego Andegawena i Elżbiety, księżniczki bośniackiej, urodziła się na Węgrzech w lutym 1374 r. Po śmierci króla Ludwika, na prośbę dostojników polskich, matka przeznaczyła Jadwigę na tron polski. 6 października 1384 r. Jadwiga została ukoronowana przez arcybiskupa Bodzanękę. Wieki Książę Litwy Jagiełło, który ubiegał się o rękę Jadwigi, obiecał, że przyjmie chrzest razem ze swoim narodem i przyłączy Litwę do Korony. Dla dobra narodu i Kościoła młodociana królowa poślubiła Jagiełłę w 1386 r. Długo oczekiwała na dar macierzyństwa. Mając 25 lat, wkrótce po urodzeniu córki i jej śmierci, umiera 17 lipca 1399 r. Jadwiga kochała Chrystusa i Jego Kościół, świadoma swego posłannictwa wspierała głoszenie Ewangelii, troszczyła się o rozwój kultu Bożego i jedność chrześcijan. Na swoim dworze skupiła elitę intelektualną Polski (Piotr Wysz, Mateusz z Krakowa, Hieronim z Pragi). Zleciła pierwsze w naszej historii tłumaczenie Księgi Psalmów na język polski (zachował się po dziś dzień egzemplarz tego dzieła znany jako Psalterz floriański). Fundowała wiele nowych kościołów oraz uposażała już istniejące klasztory. Opiekowała się szpitalami. W 1397 r. założyła bursę dla polskich i litewskich studentów przy Uniwersytecie Karola w Pradze. W 1397 r. otrzymała od papieża Bonifacego IX zgodę na otwarcie Wydziału Teologicznego na uniwersytecie w Krakowie, a poprzez wsparcie materialne przyczyniła się do odnowienia tego uniwersytetu, zwanego odtąd Jagiellońskim. Św. Jadwiga odczytała swoje powołanie i nie zawahała się poświęcić życia dla Chrystusa i narodu, troszcząc się o prawidłowy rozwój życia religijnego i społecznego.

Św. Jadwiga nie pozostawiła po sobie żadnych objawień – według zapisów kronikarzy uprawiała surowe umartwienia. Jej kierownikiem duchowym był krakowski dominikanin Henryk Bitterfeld, autor traktatu o Komunii Świętej i traktatu ascetyczno-mistycznego napisanego specjalnie dla Jadwigi. W swym życiu harmonijnie łączyła kontemplację

z działalnością praktyczną, co wyraziła również w nawiązującym do Ewangelii symbolu dwóch przeplatających się liter MM (Maria i Marta), który poleciła umieścić na ścianach swej komnaty, a chcąc, by chwała Boża nieustannie rozbrzmiewała w katedrze wawelskiej założyła i zapewniła utrzymanie Kolegium Psalterzystów, którzy dzień i noc śpiewali psalmy przed Najświętszym Sakramentem. Ufundowała również i częściowo własnoręcznie wyhaftowała racjonął – drogocenną szatę liturgiczną dla biskupów krakowskich, zachowaną po dziś dzień, używaną podczas największych uroczystości. Jadwiga uprawiała działalność charytatywną – ufundowała szpital w Bieczu, uposażyła szpitale w Sandomierzu i Sączu oraz otoczyła opieką liczne inne szpitale miejskie i klasztorne, w tym szpital św. Jadwigi Śląskiej w Krakowie na Stradomiu. Wykazywała wrażliwość nie tylko na biedę materialną, ale stawiała również w obronie ludzkiej godności: do króla Władysława Jagiełły, kompensującego pieniędzmi krzywdę chłopów miała powiedzieć: „A któż im łzy powróci?”.

- W jaki sposób realizowała swoje powołanie do świętości św. Jadwiga?

Chrystus wezwał wszystkich swoich uczniów do świętości, którą mamy realizować w życiu codziennym. Taki wzór ukazują nam św. Stanisław i św. Jadwiga. Żyli oni w różnych czasach, pełnili różne funkcje, ale oboje byli wierni prawdzie Bożej aż do końca, służyli z wielką gorliwością bliźniemu, na swój sposób troszczyli się o rozwój wiary chrześcijańskiej w narodzie polskim. Jan Paweł II kanonizował królową Jadwigę na krakowskich Błoniach 8 czerwca 1997 r. Rok później na spotkaniu z pielgrzymami z Polski w Watykanie modlił się:

„Święta nasza Królowo Jadwigo, ucz nas dzisiaj – na progu trzeciego tysiąclecia – tej mądrości i tej miłości, którą uczyniłaś drogą swojej świętości. Zaprowadź nas Jadwigo, przed wawelski krucyfiks, abyśmy jak ty poznali, co znaczy miłować czynem i prawdą, i co znaczy być prawdziwie wolnym”.

W katedrze na Wawelu znajduje się grobowiec św. Stanisława, męczennika, uważanego od wieków za patrona Polski i za symbol jej jedności, to u jego relikwii modlono się o jedność i wolność Ojczyzny, szczególnie w dramatycznych latach naszej historii.

ZAKOŃCZENIE

Niespójność pomiędzy prawem Bożym, a nakazem władzy ziemskiej (politycznej) jest dylematem moralnym dla wielu ludzi, niezależnie, w jakiej epoce żyją. Wielkość – świętość przypominanych postaci polega na tym między innymi, że wybierają nakazy Boga mimo niekiedy grożących im z tego powodu niebezpieczeństw.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- W czym mogę naśladować św. Stanisława i św. Jadwigę?
- W jaki sposób służyć Kościołowi i społeczeństwu?
- Co czynię, aby stawać się apostołem prawdy i dobra?

ZESZYT UCZNIA

Bóg powołuje wszystkich nas do świętości. Św. Stanisław i św. Jadwiga potrafili w sposób święty przeżyć swoje życie, a dziś są dla nas przykładem, jak świętość osiągnąć. Nie bójmy się myśleć o swojej świętości jako o naturalnym elemencie naszego życia. Tyle będzie w nas świętości, ile będzie w nas miłości do Boga i drugiego człowieka.

PRACA DOMOWA

Pomódl się za wstawiennictwem świętych o dobre i święte życie.

MODLITWA

„Święta Jadwigo królowo, orędowniczko ludu Bożego, niech twoje ofiarne życie, pełne miłosierdzia i głębokiej wiary, będzie dla nas zachętą do obojętnego znoszenia trudów życia codziennego i szukania Boga w bliźnich.

Ty byłaś dla swojego ludu matką i nauczycielką wiary. Uproś nam u Boga ofiarną miłość, abyśmy za twoim przykładem przeszli przez życie dobrze czyniąc, a nauczając bliźnich wiary, przyczyniali się do wzrostu Królestwa Bożego na ziemi. Amen”.

(www: adonai.pl)

51. ŚWIADECTWO WIARY BŁOGOSŁAWIONYCH MĘCZENNIKÓW

Cel ogólny

Ukazanie powszechnego powołania do świętości na podstawie błogosławionych kapłanów męczenników diecezji radomskiej z okresu II wojny światowej.

Kształtowanie postawy odpowiedzialności za realizację swojego powołania i dawania świadectwa wiary.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje znaczenie słów: „świadection”, „męczeństwo”,
- przytacza teksty Katechizmu Kościoła Katolickiego na temat powołania do świętości,
- wyjaśnia, na czym polega świadectwo chrześcijańskiego życia (F.1.1).

Umiejętności

- wyjaśnia, że świadectwo jest podstawowym sposobem głoszenia Ewangelii (F.1.2),
- opisuje kapłanów, którzy dali świadectwo męczeństwa,
- wskazuje sposób realizacji drogi powołania do świętości i dawania świadectwa wiary,
- redaguje modlitwę o właściwą realizację powołania,
- analizuje słowa Jezusa o powołaniu,
- uzasadnia obowiązek dawania świadectwa przez uczniów Chrystusa (F.1.3).

Postawy

- przyjmuje odpowiedzialność za realizację swojego powołania,
- daje świadectwo swojej wiary (F.1.a).

Metody

Rozmowa kierowana, analiza tekstów, ekspozycja, praca w grupach, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Pismo Święte, Katechizm Kościoła Katolickiego, Jan Paweł II, *Incarnatio-
nis misterium*, Jan Paweł II, *Homilia wygłoszona w czasie Mszy Świętej*, Byd-
goszcz, 7 czerwca 1999 r., A. Zuberbier (red.), *Słownik Teologiczny*, Katowi-
ce 1998, W.M. Moroz, A. Datko, *Męczennicy za wiarę – 1939-1945*, Warszawa
1996.

MODLITWA

„Duchu Święty, który oświecasz...”.

WPROWADZENIE

Współczesny świat coraz częściej w pogoni za tym, co docze-
sne, łatwe i przyjemne, zdaje się zapominać o tych, którzy własnym
życiem, ofiarą i poświęceniem przyczynili się do wolności, swobody
i komfortu życia, w którym wielu z nas uczestniczy. Tymczasem
pamięć o męczennikach, ofiarach wojny, prześladowań za wiarę
jest obowiązkiem każdego człowieka, a dla chrześcijanina staje się
szczególnym wezwaniem. Każdy z nas w różnych okolicznościach spo-
tkał się ze słowami: „świadeństwo życia”, „męczeństwo”.

– Co oznaczają te sformułowania?

Świadeństwo – to stwierdzenie rzeczywistości jakiegoś faktu,
nadające mu charakter urzędowy, oficjalny dokument (np. akt uro-
dzenia, świadectwo szkolne). W szerszym znaczeniu świadectwo
jest to czyjaś wypowiedź poświadczająca pewien fakt bezpośrednio
zaobserwowany.

Męczeństwo – w chrześcijaństwie jest rozumiane jako poświęce-
nie własnego życia dla Chrystusa, jako mężne i dobrowolne przyjęcie
śmierci dla poświadczenia wyznawanej prawdy.

Chrystus nieustannie zaprasza nas na drogę świętości, która
wymaga podjęcia wysiłku, zmagania się często z wieloma trudnościa-
mi i cierpieniem, ale w ostateczności prowadzi do zwycięstwa i pełnej
realizacji powołania.

„Potem mówił do wszystkich: «Jeśli kto chce iść za Mną, niech się zaprze samego siebie, niech co dnia bierze krzyż swój i niech Mnie naśladuje! Bo kto chce zachować swoje życie, straci je, a kto straci swe życie z Mego powodu, ten je zachowa. Bo cóż za korzyść ma człowiek, jeśli cały świat zyska, a siebie zatraci lub szkodę ponie- sie? Kto się bowiem Mnie i słów Moich zawstydy, tego Syn Człowie- czy wstydić się będzie, gdy przyjdzie w swojej chwale oraz w chwale Ojca i świętych aniołów. Zaprawdę, powiadam wam: Niektórzy z tych, co tu stoją, nie zazną śmierci, aż ujrzą królestwo Boże»” (Łk 9,23).

– Jaki warunek należy spełnić, aby wejść na drogę świętości?

„Zostać uczniem Chrystusa oznacza przyjąć zaproszenie do przy- należenia do rodziny Bożej, do życia zgodnego z Jego sposobem życia: «Kto pełni wolę Ojca Mojego, który jest w niebie, ten jest Mi bratem, siostrą i matką» (Mt 12,50)” (KKK 2233).

– Kiedy stajemy się prawdziwymi uczniami Chrystusa?

Prawdziwy chrześcijanin pragnie podążać za Chrystusem, pra- gnie stawać się człowiekiem żyjącym Ewangelią na co dzień. Jesteśmy powołani do budowania prawdziwej wspólnoty, gdzie pełnia jedności wynika z męczeńskiej ofiary Syna Bożego i chwały zmartwychwstania.

Ojciec Święty Jan Paweł II wielokrotnie podkreślał wielką wartość męczeństwa dla współczesnego Kościoła. Podczas pielgrzymki do Pol- ski w 1999 r. powiedział:

Męczennicy „stanowią dla nas wzór do naśladowania, z ich krwi winniśmy czerpać moce do codziennej ofiary, jaką mamy składać Bogu z naszego życia. Są dla nas przykładem, byśmy tak jak oni odważnie dawali świadectwo wierności krzyżowi Chrystusa” (*Homilia wygłoszo- na w czasie Mszy Świętej, Bydgoszcz, 7 czerwca 1999 r.*).

Znamy wielu ludzi, którzy na przestrzeni wieków byli prawdzi- wymi świadkami prawdy i wiary, którzy realizowali swoje powołanie w głębokim zjednoczeniu z Bogiem, w całkowitym oddaniu Jego woli i miłości. Do tego grona należą z pewnością błogosławieni kapłani diecezji radomskiej z czasów II wojny światowej, którzy znaleźli się

w grupie 108 męczenników wyniesionych na ołtarze przez Jana Pawła II podczas pielgrzymki do Polski 13 VI 1999 r. w Warszawie. Są to: prefekci Kazimierz i Stefan Grelewscy, proboszczowie Bolesław Strzelecki i Kazimierz Sykulski oraz profesor Franciszek Rosłaniec.

Ekspozycja fotografii błogosławionych.

ROZWINIĘCIE

Patrząc na działalność, świadectwo wiary męczenników, zastanawimy się:

- Jak można realizować drogę powołania do świętości w codziennym życiu, aby stawać się prawdziwym uczniem Chrystusa?

Praca w grupach

Uczniowie zapisują wnioski na tablicy i układają wezwania do modlitwy wiernych.

Grupa I

Bł. ks. Kazimierz Grelewski

Miał niespełna 35 lat, gdy poniósł śmierć w Dachau 9 stycznia 1942 roku. Był niezapomnianym prefektem szkół powszechnych w Radomiu, gorliwym spowiednikiem swych uczniów i ich rodzin. Po wybuchu wojny spieszył z pomocą dzieciom, organizując ochronkę i roztaczając opiekę nad rodzinami pomordowanych na Firleju. Uczył na tajnych kompletach i w szkołach do czasu aresztowania, które nastąpiło w styczniu 1941 roku.

Męczeństwo

Aresztowany w parafialnym mieszkaniu przy ul. Rwańskiej został przewieziony najpierw do Oświęcimia, gdzie zasłynął jako popularny spowiednik więźniów, zwłaszcza księży. Każdego dnia śpiewał „Godzinki do Najświętszej Marii Panny”, a wieczorami „Wszystkie nasze dzienne sprawy przyjm litośnie Boże prawy”. Wielokrotnie bity i poniżany, zawsze przebaczał swoim oprawcom.

Patrząc na życie i postawę tego kapłana, odpowiedzmy:

– Jak można realizować powołanie do świętości?

1. Módlmy się o cierpliwość w znoszeniu cierpienia, przykrości, abyśmy...

Ciebie prosimy...

Grupa II

Bł. ks. Stefan Grelewski

Starszy brat ks. Kazimierza, wykształcony na Uniwersytetach w Lublinie i Strasburgu, w diecezji był zaangażowany w działalność Związku Robotników Chrześcijańskich. Znany i ceniony publicysta, a nade wszystko prefekt szkół radomskich, który po wybuchu wojny nie zaprzestał troski o swych uczniów i ich rodziny – zbierał żywność i odzież. Dwukrotnie aresztowany, ostatecznie zesłany do Oświęcimia i Dachau.

Męczeństwo

Mimo ciężkich, obozowych warunków, przepracowania, był najczęściej uśmiechnięty i wesoły, podtrzymywał innych na duchu. Zmarł z głodu i wycieńczenia w opinii świętości, jako przykładny i gorliwy kapłan, w rewirze, czyli obozowym więzieniu 9 maja 1941 roku.

Patrząc na życie i postawę tego kapłana, odpowiedzmy:

– Jak można realizować powołanie do świętości?

2. Módlmy się o odwagę, abyśmy umieli...

Ciebie prosimy...

Grupa III

Bł. ks. Franciszek Roślaniec

Na początku I wojny światowej został wysłany na studia do Rzymu. Po powrocie do kraju, związany z Wydziałem Teologicznym Uniwersytetu Warszawskiego, był prekursorem polskiej teologii biblijnej. Nie zaprzestał nigdy posługi ściśle kapłańskiej jako kapelan i spowiednik sióstr zakonnych, a także ceniony rekolekcjonista. Aresztowany w listopadzie 1939 roku, przeszedł przez Pawiak, Oświęcim, Dachau.

Męczeństwo

W obozie miał zawsze czas dla innych, głosił więźniom konferencje biblijne i podtrzymywał na duchu. Wyniszczony fizycznie został przeniesiony do rewiru, gdzie współwięźniów dokarmiał go własnym i uproszonym od innych chlebem. Śmiertelnie chory z pokorą znosił cierpienie. Zginął z wycieńczenia w transporcie więźniów skierowanym do Linzu, w marcu 1943 roku.

Patrząc na życie i postawę tego kapłana, odpowiedzmy:

– Jak można realizować powołanie do świętości?

3. Módlmy się o zapal do nauki, aby nasza praca...

Ciebie prosimy...

Grupa IV

Bł. ks. Bolesław Strzelecki

Doktor prawa kanonicznego, gorliwy prefekt, kapelan więzienny i działacz harcerski. Po wybuchu wojny nazwany „ojcem ubogich” i „przyjacielem dzieci”. Przez ostatnie pół roku życia był proboszczem parafii Najświętszego Serca Jezusowego w Radomiu, gdzie niezmordowanie pomagał biednym. Aresztowany w styczniu 1941 roku.

Męczeństwo

Został aresztowany w chwili, gdy po Mszy Świętej rozdawał chleb i tłuszcze ubogim. W obozowej społeczności, rozwinął opiekę charytatywną, zwłaszcza wśród bliskich mu radomian. Odmawiał sobie jedzenia albo „zabrał” o chleb u innych, aby oddawać go bardziej potrzebującym. Zmarł w Oświęcimiu w maju 1941 roku wymęczony pracą i wyczerpany torturami.

Patrząc na życie i postawę tego kapłana, odpowiedzmy:

– Jak można realizować powołanie do świętości?

4. Módlmy się o umiejętność przebaczenia bliźnim, aby...

Ciebie prosimy...

Grupa V

Bł. ks. Kazimierz Sykulski

Po święceniach kapłańskich studiował w Rzymskokatolickiej Akademii Duchownej w Petersburgu. Po powrocie organizował powstającą parafię św. Józefa w Skarżysku, a potem był proboszczem w Policznej. W 1920 roku brał udział w wojnie polsko-bolszewickiej jako kapelan wojskowy. Był posłem na Sejm Rzeczypospolitej. W 1921 roku został pierwszym proboszczem parafii Opieki Najświętszej Maryi Panny w Radomiu, a od 1929 roku duszpasterzował w rodzinnych Końskich. Zawsze wrażliwy na potrzeby innych z niezłomnym zaangażowaniem roztaczał opiekę nad ofiarami wojny, nad wysiedlonymi, dla których miał otwarte serce i dom.

Męczeństwo

W obozie pracował w betoniarni. Był bardzo lubiany, dzielił się swoją porcją z kolegami. Nie dostrzegano w nim zwątpienia ani załamania. Krzepił innych na duchu. Aresztowany w październiku został rozstrzelany w Oświęcimiu 11 grudnia 1941 roku.

Patrząc na życie i postawę tego kapłana, odpowiedzmy:

– Jak można realizować powołanie do świętości?

5. Módlmy się, abyśmy będąc uczniami Chrystusa, potrafili naśladować Go...

Ciebie prosimy...

Odczytanie wniosków z pracy w grupach

ZAKOŃCZENIE

Dziękując Bogu za tak wspaniałych przewodników na drodze powołania i świadectwa wiary, posłuchajmy słów Jana Pawła II:

„Także nasze stulecie, zbliżające się ku końcowi, wydało bardzo wielu męczenników, którzy ponieśli śmierć przede wszystkim jako ofiary nazizmu i komunizmu oraz walk rasowych i plemiennych. Ludzie z wszystkich warstw społecznych cierpieli za wiarę, płacąc krwią za przynależność do Chrystusa i do Kościoła lub znosząc

odważnie wieloletnie więzienia i różnorakie udręki, aby nie poddać się naciskom ideologii, która przerodziła się w bezlitosną dyktaturę. Z psychologicznego punktu widzenia męczeństwo jest najwymowniejszym dowodem prawdziwości wiary, która może nadać ludzkie oblicze nawet najbardziej gwałtownej śmierci i ujawnia swe piękno podczas najokrutniejszych prześladowań” (*Incarnationis misterium*, 13).

Starajmy się w codziennym życiu podejmować wezwania, także te trudne, wymagające wyrzeczenia i ofiarności, stawiając sobie za wzór męczenników, ich postawę zawierzenia i miłości do Chrystusa.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Jak często dziękuję Bogu za powołanie do świętości?
- W jaki sposób staram się być uczniem Jezusa?
- W czym przejawia się moja służba wobec bliźniego?

ZESZYT UCZNIA

Zapis stanowią wnioski z pracy w grupach.

Powołanie do świętości realizujemy poprzez:

I

- gorliwe wykonywanie swoich obowiązków,
- wierność powołaniu,
- spieszenie z pomocą potrzebującym,
- systematyczną modlitwę,
- znoszenie upokorzeń,
- umiejętność wybaczenia.

II

- sumienne zdobywanie wiedzy,
- zaangażowanie w działalność społeczną,
- troskę o bliźniego,
- działalność charytatywną, bezinteresowną,
- podtrzymywanie innych na duchu.

III

- głoszenie Ewangelii,
- poświęcenie czasu dla innych,
- pokorne znoszenie cierpienia.

IV

- pomoc biednym,
- działalność charytatywną,
- podejmowanie postu, umartwienie.

V

- służbę Ojczyźnie,
- zaangażowanie w życie polityczne,
- życzliwość i otwartość dla innych,
- wytrwałość i odwagę.

PRACA DOMOWA

Napisz, w jaki sposób można we współczesnym świecie stawać się prawdziwym świadkiem wiary.

MODLITWA

Za wstawiennictwem błogosławionych kapłanów męczenników prosimy naszego Ojca o potrzebne łaski na drodze powołania do świętości.

(uczniowie odczytują ułożoną w grupach modlitwę)

VII. „NIECH CHWAŁA PANA TRWA NA WIEKI” (PS 104,31)

52. ŚW. JAN PAWEŁ II – PRZYJACIEL MŁODYCH

Cel ogólny

Ukazanie papieża Jana Pawła II jako przyjaciela młodzieży.
Kształtowanie postawy świadomego zaangażowania w życie Kościoła.

Cel szczegółowy

Uczeń:

Wiedza

- podaje, że młodzi są nadzieją Kościoła,
- nazywa św. Jana Pawła II wzorem modlitwy,
- wymienia obchody ku czci św. Jana Pawła II (B.11.2),
- podaje przykłady świętych stanowiących wzory modlitwy (D.9.1).

Umiejętności

- wyjaśnia wstawienniczą rolę św. Jana Pawła II,
- wskazuje możliwości zaangażowania młodych w życie Kościoła,
- określa swoje miejsce we wspólnocie Kościoła,
- analizuje dokumenty Kościoła dotyczące ludzi młodych.

Postawy

- przyjmuje postawę zaangażowania w życie Kościoła,
- ma świadomość konieczności oddawania czci i szacunku świętym (B.11.a),
- wzoruje się na świętych i prosi o ich wstawiennictwo (B.11.b),
- modli się na wzór świętych (D.9.a).

Metody

Pogadanka, analiza tekstu biblijnego ukierunkowana pytaniami, praca w grupach, analiza tekstów źródłowych, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Pismo Święte, Katechizm Kościoła Katolickiego, teksty przemówień Jana Pawła II do młodych, A. Rouco Varela, *Homilia inaugurująca Światowe Dni Młodzieży*, Hiszpania 2011, *Modlitwa wiernych na VIII Dzień Papieski*, 12 października 2008 r.

MODLITWA

„Pod Twoją obronę”.

WPROWADZENIE

Odczytanie fragmentu homilii inaugurującej Światowe Dni Młodzieży w Hiszpanii 2011 r. kard. Antonio Rouco Varela – arcybiskupa Madrytu zamieszczonej w podręczniku ucznia.

Jan Paweł II to papież, który przede wszystkim był człowiekiem otwartym na młodzież, kochającym ludzi młodych. Tę miłość wyrażał głównie poprzez obecność pełną serdeczności, życzliwości i bliskości. Był ogromnym Przyjacielem i Wychowawcą młodzieży. Zawsze czuł z młodymi szczególną więź emocjonalną, a ci przychodzili do niego, by im radził w codziennych problemach, by mówił o odpowiedzialnej miłości i godności. Św. Jan Paweł II uczył młodzież jak, na wzór bogatego młodzieńca, powinna rozmawiać z Chrystusem. Co więcej, rozmawiał z nimi tak, jak rozmawiał Chrystus. Zawsze szukał okazji, aby spotkać się z tymi, których nazywał „nadzieją Kościoła i przyszłością świata”. Ojciec Święty Jan Paweł II doskonale rozumiał, doświadczony przez los stratą najbliższych osób, że młodemu człowiekowi potrzeba przede wszystkim obecności, czułości, życzliwości i ciepła. Wiedział, że nad młodym temperamentem i chęcią działania powinna czuwać osoba, która przymioty młodości pokieruje na właściwe tory, wspierając jednocześnie w realizacji młodzieńczych ideałów. Wielokrotnie podkreślał, że młodzież jest dla niego największym

skarbem. Był wzruszony i ogromnie szczęśliwy z każdego spotkania z młodymi. Mówił: „z kim się zadajesz, takim się stajesz”, dzięki czemu, mimo upływu czasu, wciąż sam czuł się młodo. Zawsze umiał znaleźć dla nich czas. To sprawiło, że Jan Paweł II był nie tylko doskonałym wychowawcą, ale także wzorem wychowawcy.

„Jesteście nadzieją świata, jesteście nadzieją Kościoła, jesteście moją nadzieją” – te słowa brzmiały przez cały pontyfikat św. Jana Pawła II.

– Dlaczego św. Jan Paweł II nazywa młodych „nadzieją Kościoła”?

Podsumowanie wypowiedzi uczniów.

ROZWINIĘCIE

Ludzie, których powoływał Jezus, rezygnowali dla Niego ze swego dotychczasowego życia, z dobrej pracy, zostawiali swe rodziny. Postanowili odpowiedzieć na wezwanie Chrystusa. Apostołowie szukali ludzi, aby doprowadzić ich do Jezusa.

W Piśmie Świętym czytamy:

Odczytanie i analiza tekstów Pisma Świętego.

„Gdy [Jezus] przechodził obok Jeziora Galilejskiego, ujrzał dwóch braci: Szymona, zwanego Piotrem, i brata jego, Andrzeja, jak zarzucaли sieć w jezioro; byli bowiem rybakami. I rzekł do nich: «Pójdźcie za Mną, a uczynię was rybakami ludzi». Oni natychmiast zostawili sieci i poszli za Nim. A gdy poszedł stamtąd dalej, ujrzał innych dwóch braci: Jakuba, syna Zebedeusza, i brata jego, Jana, jak z ojcem swym Zebedeuszem naprawiali w łodzi swe sieci. Ich też powołał. A oni natychmiast zostawili łódź i ojca i poszli za Nim” (Mt 4,18-22).

„Ja jestem krzewem winnym, wy – latoroślami. Kto trwa we Mnie, a Ja w nim, ten przynosi owoc obfity, ponieważ beze Mnie nic nie możecie uczynić” (J 15,5).

– Do czego Jezus wezwał Piotra i Andrzeja?

- Dlaczego nazwał ich „rybakami ludzi”?
- Do czego Jezus powołuje każdego z nas?

Odczytanie i omówienie fragmentu Katechizmu Kościoła Katolickiego.

O posłannictwie młodych mówi Katechizm Kościoła Katolickiego:

„Ten, kto wierzy w Chrystusa, staje się synem Bożym. To przybrane synostwo przemienia go, pozwalając mu iść za przykładem Chrystusa; uzdalnia go do prawego działania i do czynienia dobra. W zjednoczeniu ze swym Zbawicielem uczeń osiąga doskonałość miłości – świętość. Życie moralne, które dojrzało w łasce, wypełnia się w życiu wiecznym, w chwale nieba” (KKK 1709).

Wiara, zapoczątkowana przez udzielenie chrztu świętego, powinna być świadomie odkrywana i rozwijana przez całe życie, a podstawowym zadaniem chrześcijanina powinno być dążenie do świętości. Każdy z nas przez sakrament chrztu świętego staje się istotną częścią Kościoła. Pełna świadomość przynależności do tej wspólnoty, to również świadomość własnego w nim miejsca, a także zadań, jakie na nas spoczywają.

Papież Jan Paweł II, jako głowa całego Kościoła, nieustannie podkreślał szczególną rolę młodzieży w nim i pokładał w nich olbrzymią nadzieję. Na dzisiejszej katechezie zapoznamy się z wybranymi tekstami przemówień Ojca Świętego do młodych.

Praca w grupach

Uczniowie czytają teksty i odpowiadają na pytania:

- Jakie zadania stawia przed młodymi Jan Paweł II?
- Co to znaczy być „nadzieją Kościoła”?

Czas pracy: 10 minut.

Grupa I

„Drodzy przyjaciele, na waszą młodzieńczą wolę bycia szczęśliwymi stary Papież, obciążony latami, lecz jeszcze młody sercem, odpowiada słowem, które nie należy do niego. Słowo to zabrzmiało dwa tysiące lat temu. Dzisiaj usłyszeliśmy je ponownie: «Błogosławieni...». Słowem kluczowym nauczania Jezusa jest głoszenie radości: «Błogo-

ślawieni...». Człowiek został stworzony dla szczęścia. Wasze pragnienie szczęścia jest więc uzasadnione. Chrystus ma odpowiedź na wasze oczekiwanie. Żąda On od was, byście Mu zaufali. Prawdziwa radość jest zdobyczą, której nie osiąga się bez długiej i trudnej walki. Chrystus ma tajemnicę zwycięstwa. Wiecie, kto Go poprzedził. Opowiada o tym Księga Rodzaju. Bóg stworzył mężczyznę i kobietę w raju, w Edenie, ponieważ chciał, aby byli szczęśliwi. Niestety, grzech zburzył Jego pierwotne plany. Bóg nie ustąpił jednak wobec tej porażki. Zesłał swojego Syna na ziemię, aby przywrócić człowiekowi perspektywę jeszcze piękniejszego nieba. Ojcowie Kościoła podkreślali, że Bóg stał się człowiekiem, aby człowiek mógł stać się Bogiem. To jest decydujący przełom, jaki Wcielenie odcisnęło na historii ludzkiej” (Jan Paweł II, *Przemówienie wygłoszone w czasie spotkania z młodzieżą*, Toronto, 25 lipca 2002 r.).

Grupa II

„Starajcie się zawsze zachowywać bliską więź z Panem życia, trwając wiernie w Jego obecności przez modlitwę, poznawanie Pisma, uczestnictwo w Eucharystii i przystępowanie do sakramentu pojednania. W ten sposób będziecie budować i umacniać w sobie «człowieka wewnętrznego», jak powiada apostoł Paweł. Serdeczna więź z Chrystusem stanowi też sekret życia, które przynosi owoce, bo jest skupione na tym, co najistotniejsze dla każdego człowieka – na dialogu z Tym, który jest naszym Stwórcą i Zbawicielem. Dzięki temu wasze życie nie będzie powierzchowne, ale głęboko zakorzenione w wartościach duchowych, moralnych i ludzkich, które stanowią kościec wszelkiego istnienia i wszelkiego życia” (Jan Paweł II, *Przemówienie wygłoszone w czasie spotkania z młodzieżą w katedrze melchickiej Zaśnięcia Matki Bożej*, Damaszek, 7 czerwca 2001 r.).

Grupa III

„Bądźcie wiernymi świadkami Chrystusa zmartwychwstałego, nie cofajcie się nigdy przed przeszkodami, które piętrzą się na ścieżkach waszego życia. Liczę na was. Liczę na wasz młodzieńczy zapał i oddanie Chrystusowi. Znałem młodzież polską i nie zawiodłem się nigdy na niej. Świat was potrzebuje. Potrzebuje was Kościół. Przyszłość Polski od was zależy. Budujcie i umacniajcie na polskiej ziemi cywilizację miłości” (Jan Paweł II, *Przemówienie wygłoszone w czasie spotkania z młodzieżą na placu Adama Mickiewicza*, Poznań, 3 czerwca 1997 r.).

„Ku Chrystusowi kierujcie wzrok. Niech będzie obecny w waszych myślach, podczas waszych zabaw i w waszych rozmowach. Z Nim winniście zawsze żyć w szczególnej przyjaźni. Pan Jezus chce wam pomagać. Chce być dla was podporą i umacniać w młodszej walce o zdobywanie cnót, takich jak: wiara, miłość, uczciwość, szlachetność, czystość, wielkoduszność. Gdy będzie wam trudno, gdy będziecie w życiu przeżywać jakieś niepowodzenia czy zawody, niech wasza myśl biegnie ku Chrystusowi, który was miłuje, który jest wiernym towarzyszem i który pomaga przetrwać każdą trudność. Wiedzą, że nie jesteście samotni. Towarzyszy wam Ktoś, kto nigdy nie zawodzi. Chrystus rozumie najtajniejsze pragnienia waszego serca. On czeka na waszą miłość i na wasze świadectwo” (Jan Paweł II, *Homilia wygłoszona w czasie Mszy Świętej*, Łowicz, 14 czerwca 1999 r.).

Grupa IV

„Drodzy Przyjaciele, Kościół spogląda dzisiaj na was z ufnością i spodziewa się, iż będziecie ludem Błogosławieństw. Błogosławieni jesteście, jeżeli, jak Jezus, jesteście ubodzy duchem, dobrzy i miłosierni; jeżeli rzeczywiście szukacie tego, co słuszne i prawe; jeżeli jesteście czystego serca, pokój czyniącymi, miłującymi ubogich i ich sługami. Wtedy to wy jesteście błogosławieni! Jedynie Jezus jest prawdziwym Nauczycielem, jedynie Jezus wypowiada niezmiennie orędzie, które odpowiada na najgłębsze tęsknoty ludzkiego serca, ponieważ jedynie On wie, «co jest w każdym człowieku» (por. J 2, 25). Dzisiaj wzywa was, byście byli solą i światłością świata, byście wybrali dobroć, żyli w sprawiedliwości, byście stawali się narzędziami miłości i pokoju. Jego wezwanie zawsze wymagało wyboru między dobrem a złem, między światłem a ciemnością, między życiem a śmiercią. To samo zaproszenie kieruje On dzisiaj do was, którzy zebraliście się tutaj, nad brzegami jeziora Ontario” (Jan Paweł II, *Przemówienie wygłoszone w czasie spotkania z młodzieżą*, Toronto, 25 lipca 2002 r.).

Grupa V

„Jakie hasło wybiorą strażnicy poranka? Wierzyć w Jezusa oznacza przyjąć to, co On mówi, nawet, gdy przeczy to temu, co mówią inni. Oznacza to odrzucenie złudy grzechu, jakkolwiek byłaby ona pociągająca, aby stanąć na trudnej drodze cnót ewangelicznych. Młodzi ludzie, którzy mnie słuchacie, odpowiedzcie Panu mocnymi i wielkodusznie-

mi sercami! On na was liczy. Nie zapominajcie: Chrystus potrzebuje was do spełnienia swego planu zbawienia! Chrystus potrzebuje waszej młodości i waszego szlachetnego entuzjazmu, aby Jego głoszenie radości rozbrzmiewało w nowym tysiącleciu. Odpowiedzcie na to Jego wezwanie, ofiarując swoje życie w służbie waszych braci i siostr. Zaufajcie Chrystusowi, ponieważ On ufa wam” (Jan Paweł II, *Przemówienie wygłoszone w czasie spotkania z młodzieżą*, Toronto, 25 lipca 2002 r.).

Grupa VI

„Drodzy młodzi, aby rośło w was pragnienie zobaczenia Światła, rozsmakowania się w blasku Prawdy, pozwólcie, by Jezus spoglądał w wasze oczy. Czy jesteśmy tego świadomi, czy nie, Bóg stworzył nas ponieważ nas kocha oraz abyśmy i my Jego kochali. Oto przyczyna nieodpartej tęsknoty za Bogiem, którą człowiek niesie w sercu: «Szukam, o Panie, Twojego oblicza; swego oblicza nie zakrywaj przede mną» (Ps 27,8). To Oblicze – wiemy to – Bóg objawił nam w Jezusie Chrystusie. Czy również wy, drodzy młodzi, pragniecie kontemplować piękno tego Oblicza? Nie odpowiadajcie zbyt pośpiesznie. Przede wszystkim, wyciszcie się wewnętrznie. Pozwólcie, by z głębi serca wypłynęło to gorące pragnienie ujrzenia Boga, pragnienie tak często tłumione przez zgiełk świata i uroki przyjemności. Pozwólcie wypłynąć temu pragnieniu a doświadczycie cudownego spotkania z Jezusem. Chryścijaństwo nie jest jedynie doktryną; jest spotkaniem w wierze z Bogiem, który stał się obecny w naszej historii przez wcielenie Jezusa. Starajcie się na wszelki sposób uczynić to spotkanie możliwym, wpatrując się w Jezusa, który poszukuje was z pasją. Szukajcie Go oczyma ciała w zdarzeniach życia i w twarzach innych; szukajcie Go także oczyma duszy poprzez modlitwę i medytację Słowa Bożego, albowiem «kontemplacja oblicza Chrystusa winna czerpać inspirację z tego, co mówi o Nim Pismo Święte» (*Novo millennio ineunte*, 17)” (Jan Paweł II, *Orędzie do młodych całego świata z okazji XIX Światowego Dnia Młodzieży*, Watykan, 22 lutego 2004 r.).

Grupa VII

„Drodzy przyjaciele, jeśli nauczycie się odkrywać Jezusa w Eucharystii, będziecie potrafili odkrywać Go także w waszych braciach i siostrach, w szczególności w najbardziej ubogich. Eucharystia

przyjmowana z miłością i czczona żarliwie staje się szkołą wolności i miłosierdzia, prowadząc do realizacji przykazania miłości. Jezus przemawia do nas wspaniałym językiem daru z siebie i miłości aż do ofiary ze swojego życia. Czy to łatwa mowa? Nie, wy to wiecie! Zapomnieć o sobie nie jest łatwo; to każe odejść od miłości zaborczej i narcystycznej, aby otworzyć człowieka na radość miłości, która jest darem. Ta eucharystyczna szkoła wolności i miłosierdzia uczy pokonywania powierzchownych emocji, by zakorzenić się w tym, co prawdziwe i dobre; uwalnia od zasklepienia się w sobie i usposabia do otwarcia się na innych; uczy przejścia od miłości emocjonalnej do miłości trwałej. Miłość bowiem to nie tylko uczucie; to akt woli, który polega na stałym wyborze dobra innych ponad dobro własne: «Nikt nie ma większej miłości od tej, gdy ktoś życie swoje oddaje za przyjaciół swoich» (J 15,13)” (Jan Paweł II, *Orędzie do młodych całego świata z okazji XIX Światowego Dnia Młodzieży*, Watykan, 22 lutego 2004 r.).

Grupa VIII

„Drodzy chłopcy i dziewczęta! Nie pozwólcie, aby czas, który daje wam Pan, minął tak, jakby wszystko było przypadkiem. Święty Jan powiedział nam, że wszystko stało się w Chrystusie. Wierście zatem mocno w Niego. On kieruje historią jednostek, jak i całej ludzkości. Niewątpliwie Chrystus respektuje naszą wolność, ale we wszystkich radosnych czy bolesnych wydarzeniach życia nie przestaje zwracać się do nas, byśmy wierzyli w Niego, w Jego Słowo, w rzeczywistość Kościoła, w życie wieczne! Nie sądźcie zatem nigdy, że jesteście w Jego oczach ludźmi nieznanymi, jakby liczbami z anonimowego tłumu. Każdy z was jest cenny dla Chrystusa, jest Mu znany osobiście, jest przez Niego umiłowany, nawet gdy nie zdaje sobie z tego sprawy” (Jan Paweł II, *Przemówienie do młodzieży całego świata w czasie XV Światowych Dni Młodzieży*, Watykan, 15 sierpnia 2000 r.).

Przedstawienie wyników pracy, zapisanie na tablicy głównych haseł zawierających odpowiedzi na pytania.

Misją św. Jana Pawła II było prowadzenie młodych do Jezusa. Dla niego wiara to przede wszystkim osobista dobrowolna relacja z Jezusem, to przyłgnięcie do Niego całym sercem, całą duszą oraz

pełne zaufanie Jego zbawczej woli. Jako Przyjaciel i Wychowawca starał się fascynować Jezusem, będąc jednocześnie Jego świadkiem w codziennym życiu.

ZAKOŃCZENIE

Młodzież całym swoim sercem kochała Jana Pawła II, a on kochał młodzież. Młodzi widzieli w nim swojego duchowego przywódcę, który potrafił do nich dotrzeć jak nikt inny. Razem z nimi modlił się, razem z nimi śpiewał, rozmawiał na poważne tematy, dawał wskazówki, jak powinni żyć i uwielbiał żartować. Zawsze w wielkim skupieniu czekali na to, co ma im do powiedzenia.

Ojciec Święty zapoczątkował w 1985 r., obchodzonym jako Międzynarodowy Rok Młodzieży, Światowe Dni Młodzieży. Jak nauczał „Dzień Młodzieży – znaczy wyjście na spotkanie Boga”.

Jan Paweł II został ogłoszony patronem rodzin.

Ponadto za przyczyną św. Jana Pawła II uzdrowionych zostało wiele osób. Dlatego w potrzebie warto zwrócić się do niego o pomoc!

Należy przypomnieć, że dla uczczenia św. Jana Pawła II ustalono poświęcone mu dni:

- Dzień Papieża Jana Pawła II – polskie święto obchodzone co roku 16 października, ustanowione przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej.
- Równolegle obchodzony jest przez Kościół katolicki w Polsce Dzień Papieski, przypadający w niedzielę bezpośrednio poprzedzającą rocznicę wyboru Karola Wojtyły na papieża, podczas którego zbierane są pieniądze na stypendia dla zdolnej polskiej młodzieży z niezamożnych i ubogich rodzin.
- Kościół katolicki na całym świecie wspomina 22 października w liturgii św. Jana Pawła II.
- 27 kwietnia 2014 r. papież Franciszek dokonał kanonizacji Jana Pawła II.

Nauczanie Jana Pawła II skierowane do młodzieży na przestrzeni pontyfikatu stanowi wyraz troski Kościoła o młodych. Różnorakie dzieła podejmowane przez młodzież z inicjatywy lub inspiracji papieża stają się impulsem do ożywienia duszpasterstwa młodzieżowego w różnych środowiskach. Papież pokłada w młodych wielką nadzieję.

Nazywa ich „wiosną świata”, która zbudzi do życia starzejącą się cywilizację.

– Jak możemy zaangażować się w życie Kościoła?

Podsumowujemy słowami św. Jana Pawła II i doprowadzamy do autorefleksji.

„Drodzy młodzi przyjaciele, «otrzymaliście ducha przybrania za synów» (Rz 8,15). Nie zmarnujcie tego wspaniałego dziedzictwa! Bądźcie wymagający wobec otaczającego was świata, ale przede wszystkim wymagajcie od siebie samych. Jesteście synami Bożymi: bądźcie z tego dumni” (Jan Paweł II, *Przemówienie pożegnalne do młodzieży w czasie VI Światowych Dni Młodzieży*, Częstochowa, 15 sierpnia 1991 r.).

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Jak angażuję się w budowanie wspólnoty Kościoła?
- Jak często modłę się za wspólnotę Kościoła?

„Módlmy się za młodych, aby ożywiani Słowem Ewangelii odważnie budowali swoje życie na wartościach w niej zawartych i stawali się wobec rówieśników świadkami Chrystusa, który nigdy nie zawodzi” (*Modlitwa wiernych na VIII Dzień Papieski*, 12 października 2008 r.).

ZESZYT UCZNIA

Odpowiedzi z analizy tekstów zapisane na tablicy.

PRACA DOMOWA:

Napisz, jak rozumiesz słowa Jana Pawła II: „Liczę na wasz młodzińczy zapal i oddanie Chrystusowi. Świat was potrzebuje i Kościół też. Od was zależy przyszłość”.

MODLITWA

„Pod Twoją obronę uciekamy się, Święta Boża Rodzicielko...”

My, młodzież całego świata, przychodzimy do Ciebie, Matko Chrystusa i Matko Kościoła. Matko wiary, nadziei i miłości. Przynosimy Tobie całą naszą młodość. Przychodzimy do Ciebie Matko Boga, Matko życia, Matko Pięknej Miłości. (...)

Przychodzimy do Ciebie jako do naszej Matki i przez Twoje pośrednictwo prosimy Chrystusa o prawdziwą wolność, o żywą wiarę, o motywy życia i nadziei. Ty, Matko, znasz nasze ograniczenia, ale również wszystkie nasze marzenia, plany na przyszłość i możliwości. Spraw, abyśmy umieli zdać sprawę z nadziei, która jest w nas.

Nosimy w sobie wielkie pragnienia. Chcemy żyć dla Chrystusa. Zwracamy się do Ciebie, najpewniejsza Przewodniczko na ludzkich drogach... Pomóż nam pokonać wszelką beznadziejność. Pozwól nam być silniejszymi niż wszystko, co zdaje się nas osaczać. Nasza codzienność jest różna, różne są też Twoje wizerunki w naszych krajach. Pomóż nam być sobą. (...)

Spraw, byśmy nie uciekali przed nowymi zadaniami. Cała współczesna rzeczywistość czeka na swoją pełną ewangelizację. Pragniemy żyć – każdy na swój sposób, będąc misjonarzami tego dzieła – wspólnie z Chrystusem uświęcać i przemieniać ten świat.

Do Syna swego nas prowadź, z Nim nas pojednaj, Jemu nas polecaj. Jemu nas oddawaj... Amen”.

(Jan Paweł II, *Akt zawierzenia młodzieży Matce Bożej*, Częstochowa, 15 sierpnia 1991 r.)

53. PRZEŻYWAM CZAS ADWENTOWEGO PRZYGOTOWANIA I OCZEKIWANIA

Cel ogólny

Ukazanie wartości, sensu i celu życia, jakie przynosi na świat Zbawiciel.
Przygotowanie się do przeżycia okresu Adwentu.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje, układ roku liturgicznego,
- wyjaśnia potrzebę godnego przeżywania Adwentu,
- wymienia motywy przyjścia Boga na ziemię (A.13.2).

Umiejętności

- wskazuje na podwójną naturę Osoby Jezusa Chrystusa (A.13.3),
- charakteryzuje liturgię okresu Adwentu,
- redaguje modlitwę o dobre przeżycie Adwentu,
- uzasadnia potrzebę umacniania wiary przez sakramenty święte,
- dowodzi, że spotkanie z Bogiem w sakramentach świętych nadaje sens i wartość ludzkiemu życiu.

Postawy

- uwielbia Boga na wzór Maryi (D.6.b),
- przyjmuje odpowiedzialność za dobre przygotowanie się na spotkanie z przychodzącym Chrystusem,
- angażuje się w obchody roku liturgicznego (B.3.a).

Metody

Pogadanka, analiza tekstu, rozmowa kierowana, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Pismo Święte, Katechizm Kościoła Katolickiego, Jan Paweł II, *Homilia wygłoszona w czasie spotkania z młodzieżą w parku Shivaji, Bombaj, 10 lutego 1986 r.*, Jan Paweł II, *Rozważanie w czasie Apelu Jasnogórskiego Częstochowa, 18 czerwca 1983 r.*, *Liturgia Godzin*, trzecia niedziela Adwentu, M. Załęcki, *Z Maryją przez Adwent*, „Niedziela” 2005, nr 50, *Człowiek oczekuje spełnienia obietnic Boga – konspekt 2015*.

MODLITWA

„Panie
Daj mi Cię ukochać
Jak się kocha kwiaty
Spokojnym tęsknieniem
Na ciepłutkiej ciszy
Daj chwycić się Ciebie
Z ziemi ku Twym niebom
Aż po brzeg pewności
Przeważony Tobą”.
(I. Krentorz)

WPROWADZENIE

Odczytanie świadectwa z podręcznika ucznia.

„Tak żywo pamiętam, jak wiele lat temu moja dobra mama budziła nas rano w soboty świętego Adwentu na Roraty. Nie rozumiałem wtedy jeszcze zbyt wiele, ale mama tłumaczyła mi, że w czasie Adwentu, odprawia się w naszym kościele Msza święta poświęcona Maryi, Matce Adwentowej, której zawdzięczamy przyjście Jezusa w noc Bożego Narodzenia. Pamiętam, że było wtedy bardzo zimno. Szliśmy parę kilometrów do kościoła po świeżym, puszystym śniegu. W kościele też było zimno, ale nikt nie narzekał. Pamiętam, że w bocznym ołtarzu była ustawiona wielka statua Matki Bożej z Lourdes, przed którą paliła się duża świeca. Mama mówiła, że świeca to symbol Maryi, która pełna miłości Ducha Świętego z utęsknieniem oczekiwała cudu Bożego Narodzenia. To było tak dawno... Dziś tylko myślą i cichą tęsknotą wybiegam do tych szczęśliwych chwil. Lecz choć wiele zmieniło się w moim życiu to przecież wszystko, czego nauczyłem się od mojej mamy, zakorzeniło się głęboko w moim sercu (...). Dziś żyję i pracuję w innym kraju, między ludźmi, których obyczaje i narodowe tradycje różnią się od polskich. Ale wiara w Boga i szczególne nabożeństwo do Matki Jezusa Chrystusa pozostały” (M. Załęcki, *Z Maryją przez Adwent*, „Niedziela” 2005, nr 50, s. 17).

Dzisiaj będziemy mówili o szczególnym czasie czujności i oczekiwania, jakim jest okres Adwentu.

– Co już wiemy na temat tego okresu liturgicznego?

Adwentem Kościół katolicki rozpoczyna rok liturgiczny, który nazywany także rokiem kościelnym bądź Rokiem Pańskim (a.d. – *Anno Domini*). Liczy tyle samo dni i tygodni, co rok kalendarzowy, jednak nie pokrywa się z nim, rozpoczyna się bowiem w pierwszą niedzielę Adwentu (która przypada między 27 listopada a 3 grudnia), a kończy się tygodniem po uroczystości Chrystusa Króla. Ma on własną strukturę, podziały i święta. Dzieli się na następujące okresy liturgiczne:

- 1) Okres Adwentu – rozpoczyna się od I nieszporów (czyli modlitwy wieczornej) I niedzieli Adwentu i trwa do I nieszporów uroczystości Narodzenia Pańskiego 25 grudnia (kończy się zatem wieczorem 24 grudnia!); łącznie obejmuje 4 kolejne niedziele i trwa od 23 do 28 dni. W czasie Adwentu – 8 grudnia – obchodzi się uroczystość Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny;
- 2) Okres Bożego Narodzenia – zaczyna się od pierwszych nieszporów uroczystości Narodzenia Pańskiego (wieczorem 24 grudnia) i trwa do niedzieli Chrztu Pańskiego, tj. do pierwszej niedzieli po Objawieniu Pańskim (6 stycznia). W okresie bożonarodzeniowym, obok uroczystości Bożego Narodzenia, obchodzi się również m.in. święto Św. Rodziny i św. Matki Bożej;
- 3) Okres zwykły (I część) – jego długość zależy od tego, kiedy w danym roku przypada Wielkanoc i waha się od 6 do 9 tygodni. Trwa od niedzieli Chrztu Pańskiego do wtorku przed Środą Popielcową. W tym okresie obchodzi się święto Ofiarowania Pańskiego (Matki Bożej Gromnicznej);
- 4) Wielki Post – trwa 40 dni i rozpoczyna się zawsze w Środę Popielcową (przy czym data Środy Popielcowej zależy od daty uroczystości Zmartwychwstania Pańskiego). Koniec Wielkiego Postu przypada z kolei w Wielki Czwartek przed sprawowaną wieczorem Mszą Wieczerzy Pańskiej;
- 5) Triduum Paschalne – Triduum Paschalne jest szczytem roku liturgicznego. Rozpoczyna się od Mszy Wieczerzy Pańskiej sprawowanej wieczorem w Wielki Czwartek. Trwa przez kolejne dwa dni, tj. Wielki Piątek oraz Wielką Sobotę, i kończy II nieszporami Niedzieli Zmartwychwstania Pańskiego. Te trzy dni stanowią jeden wspólny obchód liturgiczny; żadna z liturgii tych dni

nie kończy się błogosławieństwem czy rozestaniem. Okres Triduum Paschalnego bywa również traktowany jako część okresu Wielkanocy;

- 6) Okres Wielkanocny – trwa od Niedzieli Zmartwychwstania Pańskiego do uroczystości Zesłania Ducha Świętego; zawsze 50 dni. Dzień Zmartwychwstania wyznaczany jest na pierwszą niedzielę wiosennej pełni księżyca, dlatego jest to tzw. święto ruchome. W ciągu okresu wielkanocnego obchodzi się wiele ważnych świąt i uroczystości, m.in. Święto Miłosierdzia Bożego, uroczystość Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski oraz uroczystość Wniebowstąpienia Pańskiego;
- 7) Okres zwykły (II część) – zaczyna się w poniedziałek po uroczystości Zesłania Ducha Świętego i kończy przed I nieszporami I niedzieli Adwentu. W tym okresie wypada m.in.: święto Ofiarowania Pańskiego, uroczystość Najświętszej Trójcy, święto Przemienienia Pańskiego, uroczystość Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny, uroczystość Wszystkich Świętych, Dzień Zaduszny i wiele innych. W ostatnią niedzielę roku liturgicznego obchodzi się uroczystość Jezusa Chrystusa, Króla Wszechświata.

Czterotygodniowy czas Adwentu to dla chrześcijan okres wyjątkowy. Słowo: „adwent” pochodzi z języka łacińskiego: *adventus*, które oznacza przyjście. Dla chrześcijan to radosny czas przygotowania na przyjście Pana. Oczekiwanie na przyjście Chrystusa musi rodzić radość, gdyż jest oczekiwaniem na przyjście Bożego Syna. Dlatego też Adwent jest nie tyle czasem pokuty, ile raczej czasem pobożnego i radosnego oczekiwania, obfitującym w zwyczaje i symbole.

Adwent trwa cztery niedziele: trzy pierwsze niedziele odnoszą się do paruzji, ostatnia to bezpośrednie przygotowanie do Bożego Narodzenia.

Jako okres liturgiczny Adwent ma swoje cechy:

- kolorem liturgicznym jest fiolet – wyraża zadumę, pokutę, potrzebę nawrócenia;
- w liturgii pojawia się poranna Msza Święta – roratnia, na cześć Maryi, Matki Chrystusa;
- w czasie Mszy św. odprawianych w Adwencie czytane są fragmenty z Księgi Proroka Izajasza, który zapowiadał przyjście Mesjasza oraz teksty biblijne ukazujące oczekiwanie osób, które Go poprzedziły – Maryję i Jana Chrzciciela;

- w wielu parafiach odbywają się rekolekcje adwentowe mające pomóc w przygotowaniu serc do paruzji i Bożego Narodzenia.
- Adwent ma swoje symbole, które spotykamy w różnych miejscach
- w kościele lub w domu. Należą do nich:
 - wieniec adwentowy – wieniec w formie okręgu, składa się z gałązek choinki, na których umieszcza się 4 świece symbolizujące 4 niedziele Adwentu. W każdą niedzielę zapala się kolejną świecę. I świeca jest świecą pokoju, II wiary, III miłości, IV nadziei. Elementy wieńca symbolizują wspólnotę oczekującą w nadziei i radości na przyjście Pana. Znaczenie poszczególnych elementów jest następująca: zielone gałązki – życie, nadzieja; świece – światło, nadchodzącą Światłość; forma wieńca: krąg – powracający cykl życia;
 - kalendarz adwentowy – specjalny kalendarz służący do odliczania dni od pierwszego dnia Adwentu do Wigilii Bożego Narodzenia. Pomysł pochodzi z XIX wieku od niemieckich luteran. Zwyczaj ten znany jest i pielęgnowany w rodzinach chrześcijańskich w wielu krajach na całym świecie;
 - lampion adwentowy – jest to rodzaj lampki, wykonanej w kształcie czworoboku zamkniętego, którego ścianki przypominają gotyckie witraże z symbolami chrześcijańskimi lub scenami biblijnymi. Wewnątrz lampionu umieszcza się świece lub małą żarówkę na baterię. Lampionami oświetla się pierwszą część Mszy świętej roratniej, podczas której w kościele pogaszone są światła i panuje symboliczna ciemność. Lampion jest symbolem przypowieści Jezusa o roztropnych pannach, które z płonącymi lampami oczekiwały na przyjście Oblubieńca. (Mt 25,1-13).
- Zwyczajami popularnymi przede wszystkim wśród katolików są ponadto:
- wędrująca figura Matki Bożej – zwyczaj praktykowany w wielu polskich parafiach. Polega na przyjmowaniu figury Matki Bożej z kościoła po roratach przez to dziecko, którego serduszek, z zapisanymi dobrymi uczynkami wykonanymi dnia poprzedniego, zostało wylosowane przez księdza odprawiającego roraty. Najczęściej dziecko i jego rodzina przyjmują figurę Matki Bożej na jeden dzień.
 - świeca roratnia (roratka) – jest symbolem Najświętszej Marii Panny, która niesie ludziom Chrystusa – Światłość prawdziwą.

W kościołach umieszcza się ją na prezbiterium obok ołtarza lub przy ołtarzu Matki Bożej. Biała lub niebieska kokarda, którą jest przepasana roratka mówi o Niepokalanym Poczęciu Najświętszej Marii Panny.

(*Człowiek oczekuje spełnienia obietnic Boga – konspekt 2015*, <http://katecheza.papierolot.com/?page=article&id=296>)

Teologicznie czas ten wyraża oczekiwanie Kościoła na podwójne przyjście Chrystusa. W pierwszym okresie akcent położony jest na Paruzję, czyli ostateczne przyjście Chrystusa na końcu świata. Ostatni tydzień natomiast bezpośrednio przygotowuje do narodzenia Chrystusa, przez które Bóg wypełnia wszystkie obietnice złożone w historii.

Adwentowe czytania mszalne dotyczą m.in. nawoływań proroków do nawrócenia, podkreślają zbliżający się kres czasu oraz ostateczne nastanie Królestwa Bożego. Zarazem jednak Kościół przypomina o związanej z paruzją nadziei. Podczas każdej Mszy św. padają słowa: „abyśmy zawsze wolni od grzechu i bezpieczni od wszelkiego zamętu, pełni nadziei oczekiwali przyjścia naszego Pana Jezusa Chrystusa”.

ROZWINIĘCIE

Adwent wzywa nas do przemiany życia, do wzmocnienia więzi z Bogiem, wyjścia naprzeciw Zbawicielowi. Współczesny człowiek również potrzebuje wyciszenia się, czyli czasu Adwentu.

„Głos się rozlega: «Drogę dla Pana przygotujcie na pustyni, wyrównajcie na pustkowiu gościniec naszemu Bogu!»” (Iz 40,3).

„Dzień Pański przyjdzie tak, jak złodziej w nocy. Nie spijmy przeto jak inni, ale czuwajmy i bądźmy trzeźwi! My zaś, którzy do dnia należymy, bądźmy trzeźwi, odziani w pancerz wiary i miłości oraz hełm nadziei zbawienia” (1Tes 5,2b.6.8).

- Czego uczy nas Chrystus?
- Do czego wzywa nas Kościół?

Tylko wtedy, gdy idziemy za Chrystusem, gdy przyjmujemy Go do swojego życia, wypełniamy Jego naukę, jesteśmy w stanie zrozumieć samych siebie i doświadczyć radości Jego przyjścia.

Takiej radości doświadczyła z pewnością Maryja, która uwierzyła w moc Bożego powołania:

„Maryja nazywana w Ewangeliach «Matką Jezusa» (J 2,1; 19,25), już przed narodzeniem swego Syna jest ogłoszona przez Elżbietę, pod natchnieniem Ducha Świętego, «Matką mojego Pana» (Łk 1,43). Istotnie, Ten, którego poczęła jako człowieka z Ducha Świętego i który prawdziwie stał się Jej Synem według ciała, nie jest nikim innym jak wiecznym Synem Ojca, drugą Osobą Trójcy Świętej. Kościół wyznaje, że Maryja jest rzeczywiście Matką Bożą (*Theotokos*)” (KKK 495).

Aby dobrze przeżyć czas Adwentu, trzeba zastanowić się, kim jest dla mnie Jezus Chrystus, jakie stawia przede mną zadania i skąd mam czerpać siłę, by dobrze przygotować się na spotkanie z Nim.

Pomocą w zrozumieniu potrzeby pogłębiania relacji z Jezusem będą fragmenty homilii, którą Jan Paweł II wygłosił do młodzieży w Bombaju 10 lutego 1986 r.

Odczytanie i analiza tekstu źródłowego.

„Jezus objaśnia nam nas samych. Czyni to wyjaśniając nam nasz związek z Bogiem i wzajemny związek ludzi między sobą, nasz związek z naszymi braćmi i siostrami, z całym społeczeństwem i z całym światem. Może to czynić, ponieważ rozumie nas i rozumie Boga – jest Synem Człowieczym, ale zarazem jest Synem Bożym, który stał się człowiekiem. Przez swoją naukę, łaskę i moc swego Słowa pozwala nam żyć uczciwie, żyć tak, aby zasłużyć na życie wieczne. Zamysł Boży ukazują nam słowa św. Jana: «Bóg dał nam życie wieczne, a to życie jest w Jego Synu. Ten, kto ma Syna, ma życie, a kto nie ma Syna Bożego, nie ma też i życia» (1J 5,11-12)” (Jan Paweł II, *Homilia wygłoszona w czasie spotkania z młodzieżą w parku Shivaji, Bombaj, 10 lutego 1986 r.*).

– W jakim celu Bóg powołał swego Syna na ziemię?

„Chrystus uczy nas, że wszelkie życie pochodzi od Niego; żyje-

my tylko dzięki Niemu: «Ja jestem krzewem winnym, wy latoroślami. Ten, kto we Mnie nie trwa, zostanie wyrzucony jak winna latorośl i uschnie» (J 15,5-6). Jezus uczy nas również, że aby żyć w miłości Bożej, musimy kochać bliźniego: «To jest moje przykazanie, abyście się wzajemnie miłowali, tak jak Ja was umiłowałem» (J 15,12)” (Jan Paweł II, *Homilia wygłoszona w czasie spotkania z młodzieżą w parku Shivaji, Bombaj, 10 lutego 1986 r.*).

– Czego uczy nas Chrystus?

„Kościół ofiaruje wam sakramenty, które będą was wspierać i uzdrawiać, i dadzą wam siłę. W Eucharystii przekaze wam życie Chrystusa. Przez sakrament pokuty pozwoli wam się połączyć z Chrystusem współczującym i przebaczącym – a niejednokrotnie, drodzy młodzi, przyjdzie wam doznać potrzeby miłosierdzia i nie raz zostaniecie wezwani do jego okazywania. Kościół pragnie objaśnić wam to wszystko, czego nauczył się od Chrystusa; poczynając od modlitwy, abyście mogli pozostawać w łączności z Chrystusem, abyście mogli z Nim rozmawiać, abyście się mogli z Nim zjednoczyć” (Jan Paweł II, *Homilia wygłoszona w czasie spotkania z młodzieżą w parku Shivaji, Bombaj, 10 lutego 1986 r.*).

– Co pomaga nam iść za Chrystusem?

„Kościół pragnie wam pomóc w poznawaniu problemów, jakie stawia przed wami świat, objaśniając cel życia, podkreślając znaczenie ludzkiej godności, dzieląc z wami swoje zrozumienie ludzkiej natury. Pragnie trwać przy was i dodawać wam otuchy w każdym momencie życia. Ale nade wszystko ofiaruje wam środki, które pozwolą wam stawić czoło wszystkim życiowym problemom. Innymi słowy, Kościół ofiarowuje wam Chrystusa. Wzywa was, abyście pozostawali z Nim zjednoczeni, abyście nie odrzucali Jego miłości, ponieważ w Nim odkryjecie nie tylko źródło życia, ale także wzór, jak to życie przeżyć w sposób prawdziwie ludzki” (Jan Paweł II, *Homilia wygłoszona w czasie spotkania z młodzieżą w parku Shivaji, Bombaj, 10 lutego 1986 r.*).

– Do czego wzywa nas Kościół?

„Kościół (...) prosi o waszą współpracę, o pomoc w ukazywaniu ludzkości drogi wiodącej do Boga. Prosi was, abyście dawali Chrystusowi świadectwo. Prosi was, abyście służyli waszym bliźnim we wszystkich okolicznościach waszego codziennego życia” (Jan Paweł II, *Homilia wygłoszona w czasie spotkania z młodzieżą w parku Shivaji, Bombaj, 10 lutego 1986 r.*).

– W jaki sposób ma wyrażać się nasza wiara w Chrystusa?

Jezus, przychodząc na świat, przemienił nasze życie, ukazał nam Jego wartość, sens i cel. Dzięki temu nie zapominamy, że Adwent, podobnie jak nasze całe ludzkie życie, jest oczekiwaniem na pełne spotkanie z Bogiem.

ZAKOŃCZENIE

Adwent w chrześcijańskim rozumieniu to czas czujnego oczekiwania na przyjście Zbawiciela. Dlatego w tym okresie nie tylko przygotowujemy się na przyjęcie Dzieciątka Jezus, ale także na powtórne Jego przyjście w chwale u kresu dziejów oraz na spotkanie z Jezusem w sakramentach, a zwłaszcza w sakramencie pokuty i Eucharystii.

Jeśli więc chcemy dobrze przygotować się na spotkanie z Jezusem nie możemy zapominać, że ma On narodzić się w naszych sercach. A to stanie się tylko wówczas, gdy w naszym życiu nie zabraknie modlitwy, rachunku sumienia, uczestnictwa w rekolekcjach adwentowych, Mszach Świętych roratnich. Pamiętajmy też o postanowieniach adwentowych i dobrych uczynkach, których praktykowanie jest wyrazem miłości Boga i bliźniego.

Odczytanie fragmentu przemówienia Jana Pawła II.

„Co to znaczy: czuwać? To znaczy, że staram się być człowiekiem sumienia. Że tego sumienia nie zagłuszam i nie zniekształcam. Nazywam po imieniu dobro i zło, a nie zamazuję. Wypracowuję w sobie dobro, a ze zła staram się poprawić, przezwyciężając je w sobie. To taka bardzo podstawowa sprawa, której nigdy nie można pomniejszyć, zepchnąć na dalszy plan” (Jan Paweł II, *Rozważanie w czasie Apelu Jasnogórskiego Częstochowa, 18 czerwca 1983 r.*).

- Co ukazał nam Jezus, stając się człowiekiem?
- W jaki sposób możemy naśladować Jezusa?
- Co to znaczy „czuwać”?

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Ile czasu poświęcam na modlitwę?
- Jak staram się naśladować Maryję i pomagam innym w potrzebie?
- Jak wobec innych ludzi świadczę, że Bóg jest Miłością?

ZESZYT UCZNIA

Odpowiedzi z analizy tekstów.

PRACA DOMOWA

Pomódl się do Maryi, aby czas Adwentu pomógł ci dobrze przygotować się do chrześcijańskiego przeżycia świąt Bożego Narodzenia.

Zastanów się nad swoją postawą wobec Boga i ludzi.

Napisz, co chciałbyś ofiarować Jezusowi w tegorocznym Adwencie (postanowienie adwentowe).

MODLITWA

„Boże, Ty widzisz, z jaką wiarą oczekujemy świąt Narodzenia Pańskiego, spraw abyśmy przygotowali nasze serca i z radością mogli obchodzić wielką tajemnicę naszego zbawienia. Amen” (*Liturgia Godzin*, trzecia niedziela Adwentu).

54. SYN BOŻY STAŁ SIĘ CZŁOWIEKIEM

Cel ogólny

Ukazanie tajemnicy Wcielenia Syna Bożego i wartości ludzkiego życia.

Kształtowanie postawy wdzięczności Bogu za przyjście na świat Zbawiciela.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- przytacza fragmenty z Pisma Świętego mówiące o Wcieleniu Syna Bożego,
- podaje wydarzenia związane z Bożym Narodzeniem i ich kontekst,
- wymienia najważniejsze wydarzenia z publicznej działalności Jezusa i interpretuje je (A.15.1),
- omawia wydarzenia związane z Bożym Narodzeniem i ich kontekst,
- objaśnia, że życie ludzkie jest wartością.

Umiejętności

- wyjaśnia, że życie jest darem Bożym,
- wskazuje na znaczenie Wcielenia Syna Bożego,
- dowodzi, że istota człowieczeństwa może być poznana tylko w świetle Wcielenia Syna Bożego.

Postawy

- przyjmuje odpowiedzialność za owocne przygotowanie się do Świąt Bożego Narodzenia (A.15.a),
- kształtuje postawę ucznia Jezusa zasłuchanego w Jego słowa i podążającego za Nim (A.15.b).

Metody

Autorefleksja, niedokończone zdanie, analiza tekstu źródłowego, rozmowa kierowana, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Pismo Święte, Katechizm Kościoła Katolickiego, Jan Paweł II, *Przemówienie w czasie spotkania z młodzieżą*, Monza, 21 maja 1983 r., „Jezus żyje”, nr 12, karty pracy.

MODLITWA

Boże nasz Ojcze, dziękujemy Ci za dar naszego życia. Dziękujemy za naszych rodziców, wychowawców i nauczycieli. Prosimy, aby Duch Święty umacniał nas na drogach codziennego życia, abyśmy mogli odkrywać prawdziwą jego wartość, przez Chrystusa, Pana naszego. Amen.

WPROWADZENIE

Każde życie jest wielkim cudem, łaską, darem od Boga. Stanowi też zadanie i powołanie, które ma doprowadzić nas do wiecznego szczęścia i zjednoczenia z Ojcem. Potwierdza to wypowiedź szczęśliwego ojca, którego Bóg obdarzył synem. Posłuchajmy jego wypowiedzi.

„Nasz synek Mikołaj jest prawdziwym prezentem od Boga. Urodził się dokładnie w dzień moich imienin. niespodziewanie, po rutynowym badaniu, zostaliśmy z Terenią w szpitalu. Oczekiwaliśmy na spotkanie twarzą w twarz z naszym dzieciątkiem. Byłem trochę przerażony. Starałem się pomagać, jak mogłem, ale czułem się bezradny. Co teraz robić? Jak się zachować? Dzięki Bogu wszystko przebiegło bardzo szybko. Mały przychodził na świat prawie w zupełnej ciszy. Jego mama była bardzo dzielna, a ja dumny z niej. Nagle zobaczyłem maleństwo. Chciało mi się płakać. Wielbiłem w sercu Boga za cud narodzin, za to, że mogłem być z żoną w tym momencie pełnym cierpienia i radości. Synek po swoim coś wykrzykiwał, żeby wreszcie odpocząć na brzuchu mamy. Kiedy wziąłem go na ręce, długo chodziliśmy po pokoju i nie mogliśmy się sobie nadziwić. Modliliśmy się razem za mamusię, która cierpiała, i za nas. Błogosławię Ciebie, Wszechmogący Boże, w cudzie stworzenia i narodzin. (Mariusz)”.

(„Jezus żyje”, nr 12)

- Jakie uczucia towarzyszyły ojcu, gdy przychodził na świat jego syn?

Tajemnicę naszego życia, przybliża nam najpełniej Syn Boży – Jezus Chrystus, który stał się człowiekiem dla naszego zbawienia.

ROZWINIĘCIE

Jan Ewangelista nazywa Syna Bożego „Słowem”. To „Słowo” istnieje odwiecznie, jak Bóg. Syn Boży żył zanim powstała ziemia i wszystko, co jest stworzone. Syn Boży posiada w sobie pełnię życia. On udziela wszelkiego życia każdemu człowiekowi. On jest także światłością, która rozprasza ciemności i prowadzi ludzi do Boga. Poznać Syna Bożego i spotykać się z Nim możemy przez wiarę. W Boże Narodzenie oddajemy część Odwiecznemu Synowi Bożemu.

Gdy nadeszła „pełnia czasów”, Bóg zbliżył się do nas w Osobie swego Syna. Odwieczny Syn Boży stał się człowiekiem. Mówi o tym również Ewangelia według św. Jana:

„A Słowo stało się Ciałem i zamieszkało wśród nas” (J 1, 14).

Odwieczny Syn Boży stał się człowiekiem w czasie. Ma dwie natury, boską i ludzką. Mówimy o Nim: Bóg-Człowiek.

Po Wcieleniu pozostaje Bogiem, a równocześnie jest prawdziwym człowiekiem. Od Jego narodzenia ludzie, podobnie jak pasterze, mogli Go widzieć, słyszeć Jego słowa, przebywać z Nim i Go dotykać. Stał się we wszystkim podobny ludziom prócz grzechu. Jak każdy człowiek miał Matkę-Najświętszą Maryję Pannę. Rósł jak każdy z nas, jadł posiłki, pracował, cieszył się, męczył się i odpoczywał. Prawda, że Jezus jest równocześnie Bogiem i Człowiekiem pozostaje dla nas tajemnicą wiary.

Wcielenie i narodzenie Syna Bożego w Betlejem dały początek nowej więzi łączącej Boga i człowieka. Tak naprawdę to nie celebrowanie wydarzenia, które miało miejsce ponad dwa tysiące lat temu, ale dostrzeżenie obecności Chrystusa dziś tu, pomiędzy nami. To czas refleksji nad tym, w jaki sposób Jezus rodzi się w naszych sercach każdego dnia. Boże Narodzenie powinno zmieniać nasze życie, ponieważ ma moc zmieniania świata.

Wcielenie Syna Bożego jest tajemnicą, możemy ją bardziej zrozumieć, zgłębiając słowo Boże i naukę Kościoła.

Odczytanie poniższych tekstów i praca metodą niedokończonego zdania:

– Jezus Chrystus stał się Człowiekiem, by ...

„W tym objawiła się miłość Boga ku nam, że zesłał Syna swego Jednorodzonego na świat, abyśmy życie mieli dzięki Niemu” (1J 4,9).

„Tak bowiem Bóg umiłował świat, że Syna swego Jednorodzonego dał, aby każdy, kto w Niego wierzy, nie zginął, ale miał życie wieczne” (J 3,16).

„Odpowiedział mu Jezus: Ja jestem drogą i prawdą, i życiem. Nikt nie przychodzi do Ojca inaczej jak tylko przeze Mnie” (J 14,6).

„To jest moje przykazanie, abyście się wzajemnie miłowali, tak jak Ja was umiowałem” (J 15,12).

Zastanówmy się nad sensem Wcielenia Syna Bożego i nad tym, jaki ma wpływ Jezus Chrystus na moje życie.

Rozdajemy uczniom karty pracy. Zadaniem uczniów jest udzielenie odpowiedzi na pytania. Czas pracy: 5 min.

- Kim jest Jezus Chrystus?
- Co zmieniło Jego przyjście? Co uczynił dla człowieka?
- Kogo kocha? Dla kogo przychodzi na świat?

Wypowiedzi uczniów i podsumowanie katechety.

Odczytanie i analiza tekstów źródłowych.

Kościół w swoim nauczaniu przybliży nam wielką tajemnicę Wcielenia Chrystusa.

„Słowo stało się ciałem, aby nas zbawić i pojednać z Bogiem. Bóg «sam nas umiłował i posłał Syna swojego jako ofiarę przebłagalną za nasze grzechy» (1J 4,10). «Ojciec zesłał Syna jako Zbawiciela świata» (1J 4,14). «On się objawił po to, aby zgładzić grzechy» (1J 3,5)” (KKK 457).

- Co było głównym celem misji Chrystusa?

„Wiara w prawdziwe Wcielenie Syna Bożego jest znakiem wyróżniającym wiarę chrześcijańską: «Po tym poznacie Ducha Bożego: każdy duch, który uznaje, że Jezus Chrystus przyszedł w ciele,

jest z Boga» (1J 4,2). Takie jest od samego początku radosne przekonanie Kościoła, gdy sławi «wielką tajemnicę pobożności» – Chrystusa, który «objawił się w ciele» (1Tm 3,16)” (KKK 463).

– Co wyróżnia wiarę chrześcijańską?

Jan Paweł II wzywa nas, abyśmy całkowicie zaufali Jezusowi, bo tylko w Nim odnajdziemy bogactwo swego życia.

„Wierzcie w Chrystusa! Zaufajcie Chrystusowi! Kochajcie Chrystusa! Tego, który stał się człowiekiem, aby oświecić wasze umysły prawdą, którą jest On sam. Aby dać waszej woli moc czynienia dobra i skruszyć okowy niewoli zła! Aby dać wam porywającą zdolność zwracania się ku Absolutowi, ku Nieskończoności, byście mogli z rozbrajającą prostotą wołać doń: Abba! Ojcze!” (Jan Paweł II, *Przemówienie w czasie spotkania z młodzieżą*, Monza, 21 maja 1983 r.).

– Dlaczego Chrystus stał się człowiekiem?

– Co należy czynić w trosce o swoje człowieczeństwo?

ZAKOŃCZENIE

Chrystus po to przyszedł na świat, by nas zbawić. Każdy z nas został powołany do życia z Bogiem. Chcąc osiągnąć ten cel, powinniśmy podjąć współpracę z Chrystusem w dziele naszego zbawienia.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

– W jaki sposób staram się naśladować Jezusa?

– W czym przejawia się moja wdzięczność Bogu za dar życia?

ZESZYT UCZNIA

Chrystus stał się człowiekiem, abyśmy poznali w ten sposób miłość Bożą i dostąpili udziału w życiu wiecznym. On jest dla nas wzorem świętości i tylko idąc za Nim, możemy doznać pełni radości życia i spotkania z Ojcem.

„Tak bowiem Bóg umiłował świat, że Syna swego Jednorodzonego dał, aby każdy, kto w Niego wierzy, nie zginął, ale miał życie wieczne” (J 3,16).

PRACA DOMOWA

Przeczytaj i rozważ fragment Ewangelii: J 1,1-14.

MODLITWA

Panie Jezu Chryste, Jednorodzony i wieczny Synu Boży,
a w pełni czasu prawdziwy Synu Najświętszej Marii Panny,
w stajence betlejemskiej narodzony.
upadam na twarz przed Tobą
i wraz z Najświętszą Matką Twoją
i świętym Józefem oddaję Ci najgłębszy hołd.
Z czcią też całuję ubogi żłóbek,
który był pierwszym tronem miłości Twojej.
Za miłość nieskończoną, która Cię tu sprowadziła,
oddaję Ci serce moje i całego siebie.
Daj mi niewinność i miłość Twej Najświętszej Matki
czystość i wiarę św. Józefa
pokorę i prostotę pastuszków
i racz duchowo narodzić się w moim sercu;
niech ono będzie miłą dla Ciebie kolebką!
Odtąd chcę Cię jak najgoręcej miłować,
żyć tylko dla Ciebie i w Tobie,
bym się stał godnym oglądać Cię w niebie. Amen.

55. ŻYCIE UKRYTE JEZUSA

Cel ogólny

Ukazanie ukrytego życia Jezusa, aby potrafili w codziennym życiu szukać Boga.

Kształtowanie postawy świadomego naśladowania Jezusa.

Cel szczegółowy

Uczeń:

Wiedza

- przytacza fragmenty Pisma Świętego dotyczące ukrytego życia Jezusa,
- omawia wydarzenia związane z Bożym Narodzeniem i ich kontekst, wymienia najważniejsze wydarzenia z publicznej działalności Jezusa i interpretuje je (A.15.1),
- objaśnia możliwości naśladowania Syna Bożego w szukaniu Boga i Jego woli.

Umiejętności

- wyjaśnia znaczenie życia ukrytego Jezusa,
- określa swoje miejsce we wspólnocie Kościoła,
- wskazuje na znaczenie Wcielenia Syna Bożego,
- charakteryzuje, jak angażuje się w życie Kościoła,
- analizuje dokumenty Kościoła na temat ukrytego życia Jezusa.

Postawy

- przyjmuje postawę bezinteresowności w oddaniu się Bogu i ludziom,
- kształtuje postawę ucznia Jezusa zasłuchanego w Jego słowa i podążającego za Nim.

Metody

Pogadanka, analiza tekstu biblijnego ukierunkowana pytaniami, praca w grupach, analiza tekstów źródłowych, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Pismo Święte, Katechizm Kościoła Katolickiego, Jan Paweł II, *Redemptoris Custos*, St. Biel, *Gdzie jest Bóg zagubiony w świecie*, Kraków 2014, arkusze papieru, flamastry.

MODLITWA

„Duchu Święty...”.

WPROWADZENIE

Odczytanie tekstu z podręcznika ucznia.

„Dla mnie wspaiałym świadectwem i przykładem życia z autentyczną, głęboką świadomością jest Madeleine Delbrel, współczesna mistyczka, która porzuciła karierę osobistą i zawodową, pisarską, by służyć ubogim. Jako asystentka socjalna, pracowała wraz z komunistami na przedmieściach Paryża. Chociaż żyła w środowisku ateistycznym, posiadała głębokie wyczucie Boga i wolność serca. Pewnemu mnichowi napisała: «Musisz pokochać wrota, które się za tobą zamknęły, podobnie jak my musimy pokochać drzwi naszego domu, które na dobre czy na złe otwierają się na ulicę».

Madeleine Delbrel odnajdywała Boga i Jego wolę w najprostszych rzeczach codziennego życia. Napisała: Nie ma trudu przypadkowego. Gdy spełniamy wolę Boga – wstając, przygotowując posiłek, wychodząc, załatwiając sprawunki, jadąc pociągiem – zgłębiamy się jak gdyby w jedność z Bogiem, przyjmując Jego wolę i pragnąc Jej. Gdy trudzimy się naszym codziennym trudem, wstając z nogami pełnymi zmęczenia, zużywając dziesięciokrotnie więcej czasu i nerwów, niż trzeba na przygotowanie najprostszego posiłku, robiąc to z oczami pełnymi dymu ze złego węgla, który nie grzeje i ze stopami na lodowatej podłodze [...] Powiecie, że to nie są wielkie trudy. Ale artystę rozpoznaje się tak samo po sposobie wykonywania utworu dziecięcego, jak najtrudniejszego koncertu. Podobnie natychmiast rozpoznamy świętych wśród tych maleńkich spraw i trudów. Włóż w nie bowiem swobodę, naturalność, wdzięk i dobrą chęć, która uczyni z małego trudu – wielkie dzieło miłości.

Życie Madeleine Delbrel jest świadectwem miłości. Po swoim nawróceniu w 1933 roku wraz z dwoma przyjaciółkami niosła pomoc najuboższym”.

(St. Biel, *Gdzie jest Bóg zagubiony w świecie*, Kraków 2014)

Ewangelie, poza opisem odnalezienia w Świątyni, niewiele mówią na temat trzydziestu pierwszych lat życia Jezusa – gdyż było to życie zwyczajne, spokojne, normalne. W sferze zewnętrznej Jego życie nie wyróżniało się od życia innych mieszkańców Nazaretu. Jezus w tym czasie nie głosił nauk, nie ujawniał swej Boskości, nie czynił cudów. Jednak nie jest to czas bez znaczenia dla historii zbawienia i dla naszej wiary. Milczenie Ewangelistów na ten temat podkreśla, że Bóg, stając się prawdziwym człowiekiem, zechciał być tak blisko nas, iż przez trzydzieści lat dzielił z nami nasz codzienny trud. To niezwykłe, że Bóg stał się dzieckiem, które się bawiło, płakało, kochało rodziców, przeżywało ich radości czy niepowodzenia. Stał się młodym chłopcem, który, chodził do szkoły, uczył się. Stał się mężczyzną, który pracował i opiekował się schorowanym ojcem i miał przyjaciół. To ukazuje niezwykłą bliskość Boga wobec człowieka.

ROZWINIĘCIE

Poza opisem odnalezienia w Świątyni Ewangelie ograniczają się do stwierdzenia, że wzrastał w mądrości i łasce oraz że pozostawał posłuszny rodzicom.

Odczytanie i analiza fragmentów Pisma Świętego.

„A gdy wypełnili wszystko według Prawa Pańskiego, wrócili do Galilei, do swego miasta – Nazaret. Dziecię zaś rośło i nabierało mocy, napełniając się mądrością, a łaska Boża spoczywała na Nim” (Łk 2,39-40).

„Potem poszedł z nimi i wrócił do Nazaretu; i był im poddany. (...) Jezus zaś czynił postępy w mądrości, w latach i w łasce u Boga i u ludzi” (Łk 2,51-52).

– Co fragmenty Ewangelii mówią o życiu Jezusa?

To właśnie prostota i zwyczajność pozwala cieszyć się drobnymi sprawami dnia i odkrywać obecnego w nim Boga. Człowiek albo szuka wrażeń, pragnie życia wielkiego i pełnego blasku, albo wpada w rutynę i ucieka od codzienności. Tymczasem do szczęścia nie jest potrzebny świat zmysłowych wrażeń, pieniądze, kariera czy sława. Ważne jest

tylko, czy potrafimy codzienność czynić przestrzenią przyjmowania i dawania miłości. Zatem ukryte życie Jezusa powinno być dla nas wielką szkołą bezinteresownych poszukiwań więzi z Bogiem.

Odczytanie i analiza tekstów Katechizmu Kościoła Katolickiego.

„Przez większą część swego życia Jezus dzielił sytuację ogromnej większości ludzi: było to codzienne życie bez widocznej wielkości, życie z pracy rąk, żydowskie życie religijne poddane Prawu Bożemu (Por. Ga 4,4). Życie we wspólnocie. O całym tym okresie zostało nam objawione, że Jezus był «poddany» swoim rodzicom oraz że «czynił postępy w mądrości, w latach i w łasce u Boga i u ludzi» (Łk 2,51-52)” (KKK 531).

„Odnalezienie Jezusa w świątyni (por. Łk 2,41-52) jest jedynym wydarzeniem, które przerywa milczenie Ewangelii o ukrytych latach Jezusa. Jezus pozwala tu dostrzec tajemnicę swego całkowitego poświęcenia się posłaniu wypływającemu z Jego Bożego synostwa: «Czy nie wiedzieliście, że powinienem być w tym, co należy do mego Ojca?» (Łk 2,49). Maryja i Józef «nie rozumieli» tych słów, ale przyjęli je w wierze, a Maryja «chowała wiernie wszystkie te wspomnienia w swym sercu» (Łk 2,51) przez wszystkie lata, gdy Jezus pozostawał ukryty w milczeniu zwyczajnego życia” (KKK 534).

– Jak przebiegało ukryte życie Jezusa w Nazarecie?

Trzydzieści lat ukrytego życia w Nazarecie wypełnia długie, pokorne i ciche wzrastanie Jezusa w „łasce u Boga i u ludzi”. W tym czasie Chrystus uczy się całkowitego oddawania się Ojcu, pełnienia Jego woli oraz pokornej i cierplivej służby bliźnim.

Praca w grupach.

Dzielimy klasę na grupy. Każda grupa otrzymuje arkusz papieru i flamaster. Zadaniem uczniów jest udzielenie odpowiedzi na pytanie:

– W jaki sposób mogę naśladować Jezusa w codziennym życiu?

Czas pracy 10 min.

Grupa I

„Wzrastanie Jezusa «w mądrości, w latach i w łasce» (Łk 2,52)

dokonywało się w środowisku Świętej Rodziny, pod opieką Józefa, na którym spoczywało wzniosłe zadanie «wychowania», czyli żywienia i odziewania Jezusa, nauczania Go Prawa i zawodu, zgodnie z powinnościami przypadającymi ojcu.

W liturgii eucharystycznej Kościół ze czcią wspomina «najpierw pełną chwały Maryję, zawsze Dziewicę ... a także świętego Józefa», ponieważ «żywił on Tego, którego wierni mieli spożywać jako Chleb życia wiecznego».

Ze swej strony Jezus «był im poddany» (Łk 2,51), szacunkiem odpłacając za troskę swych „rodziców”. Pragnął w ten sposób uświęcić obowiązki życia rodzinnego i pracy, które wypełniał u boku Józefa” (Jan Paweł II, *Redemptoris custos*, 16).

Grupa II

„Codziennym wyrazem tej miłości jest w życiu Rodziny nazaretańskiej praca. Zapis ewangeliczny utrwalił rodzaj tej pracy, przez którą Józef starał się zapewnić utrzymanie Rodzinie: cieśla. To jedno słowo obejmuje ciąg wszystkich lat życia Józefa w Nazarecie. Dla Jezusa są to lata życia ukrytego, o których mówi Ewangelista (po wydarzeniu w świątyni jerozolimskiej): «... poszedł z nimi i wrócił do Nazaretu; i był im poddany» (Łk 2,51). Owo «poddanie», czyli posłuszeństwo Jezusa w domu nazaretańskim bywa powszechnie rozumiane również jako uczestniczenie w pracy Józefa. Ten, o którym mówiono, że jest „synem cieśli”, uczył się pracy od swego domniemanego «ojca». Jeżeli Rodzina z Nazaretu jest w porządku zbawienia i świętości przykładem i wzorem dla ludzkich rodzin, to podobnie i praca Jezusa przy boku Józefa-cieśli. W naszej epoce Kościół szczególnie to uwypatnił poprzez wspomnienie liturgiczne Józefa-Rzemieślnika w dniu 1 maja. Praca ludzka (w szczególności praca fizyczna) znalazła szczególne miejsce w Ewangelii. Wraz z człowieczeństwem Syna Bożego została ona przyjęta do tajemnicy Wcielenia. Została też w szczególny sposób odkupiona. Józef z Nazaretu, przez swój warsztat, przy którym pracował razem z Jezusem, przybliżył ludzką pracę do tajemnicy Odkupienia” (Jan Paweł II, *Redemptoris custos*, 22).

Grupa III

„Ważną rolę w procesie ludzkiego wzrastania Jezusa «w mądrości, w latach i w łasce» odgrywała cnota pracowitości, jako że «praca jest dobrem człowieka», które «przekształca przyrodę» i sprawia, że człowiek „poniekąd bardziej staje się człowiekiem».

Ze względu na wielkie znaczenie pracy w życiu człowieka, wszyscy ludzie powinni rozumieć i w pełni przeżywać jej sens, aby «przez nią przybliżyć się do Boga – Stwórcy i Odkupiciela, uczestniczyć w Jego zbawczych zamierzeniach w stosunku do człowieka i świata, i pogłębiać w swym życiu przyjaźń z Chrystusem, podejmując przez wiarę żywy udział w Jego trojakim posłannictwie: Kapłana, Proroka i Króla» (Jan Paweł II, *Redemptoris custos*, 23).

Grupa IV

„Mowa tu w istocie o uświęceniu życia rodzinnego, które powinno stać się udziałem każdego człowieka wedle jego stanu, i do którego drogę wskazuje wzór dostępny dla wszystkich: „Św. Józef jest wzorem dla pokornych, których chrześcijaństwo wynosi do wielkich przeznaczeń; dowodzi on, że aby być dobrym i autentycznym naśladowcą Chrystusa, nie trzeba dokonywać „wielkich rzeczy”, ale wystarczy posiąść cnoty zwyczajne, ludzkie, proste – byle prawdziwe i autentyczne” (Jan Paweł II, *Redemptoris custos*, 24).

Prezentacja prac grup.

Ukryte życie Jezusa niesie dla nas przesłanie. Przede wszystkim, że nasza codzienność w rodzinie, domu, pracy, we wspólnocie może stać się życiem „nadzwyczajnym”, jeżeli zaczniemy w nim szukać Boga. Poza tym istotne jest to, w jaki sposób Jezus żył w Nazarecie. Było to życie w prostocie, ubóstwie i uwielbieniu. Ukryte życie Jezusa uczy, że w życiu człowieka chodzi o oczyszczenie się ze splendoru i ziemskiej chwały, że powinniśmy zrozumieć, że skoro Bóg zechciał żyć w świecie w prostocie i ubóstwie, to powinniśmy Go w tym naśladować.

ZAKOŃCZENIE

Jezus, żyjąc w Nazarecie, przygotowywał się do misji, do głoszenia Królestwa Bożego i do zbawczego czynu, który dokonał się na Golgocie. „Milczał” trzydzieści lat, aby w ciągu kolejnych trzech dokonać w świecie duchowej rewolucji. Kontemplując ukryte życie Jezusa, dotykamy nie tylko tajemnicy Wcielenia, ale też tajemnicy ukrycia Boga, który objawia przez czyny i słowa, ale pozostaje też ukryty, jest bowiem nieskończoną Tajemnicą, do której ostatecznie zbliżyć się możemy tylko w ciszy i milczeniu, w intymnym kontakcie wykraczającym poza wszelkie słowa. W tym miejscu nabierają sensu słowa Jezus, który mówi, że jeżeli chcemy się modlić, to mamy wejść do swej izdebki i mówić do «Ojca, który jest w ukryciu» i «który widzi w ukryciu» (Mt 6,6-7). Chrystus budował swoją więź z Ojcem w intymności. Tak jak On, kontemplując zbawcze wydarzenia, w których objawia się Bóg, mamy schodzić w ich głąb, do tego, co w nich ukryte.

Często za nasze modlitwy, ofiary, spełnianie Jego przykazań oczekujemy czegoś w zamian: aby odsuwał On od nas trudności, cierpienia czy życiowe niepowodzenia. Domagamy się zaspokajania naszych potrzeb i oczekiwań. Ukryte życie Jezusa w Nazarecie zaprasza nas do tego, abyśmy uczyli się bezinteresowności w oddaniu się Bogu i ludziom.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- W jaki sposób staram się naśladować Jezusa w bezinteresownym szukaniu Ojca?
- Co mogę zmienić, aby moje życie było świadectwem wiary?

ZESZYT UCZNIA:

Ukryte życie Jezusa jest dla nas przesłaniem, byśmy:

- szukali więzi z Bogiem,
- uczyli się bezinteresowności w oddaniu się Bogu i ludziom,
- budowali swoją więź z Ojcem w intymności,
- potrafili w codziennym życiu dawać i przyjmować miłość,
- umieli zrozumieć, co w życiu stanowi największą wartość.

PRACA DOMOWA:

Zastanów się, jakie znaczenie dla naszej wiary ma ukryte życie Jezusa.

MODLITWA

Dziękujmy Jezusowi za Jego długie życie ukryte. Dziękujmy Mu, że również nas zaprasza do naśladowania Go w szukaniu ukrycia się przed światem, aby móc pełniej i skuteczniej szukać Boga i Jego woli. Dziękujmy Jezusowi za odradzające się w nas ciągle na nowo pragnienie ciszy, pragnienie głębszej modlitwy.

„Jezu cichy i pokornego serca, uczyn serca nasze według serca Twego”.

56. JEZUS CHRYSTUS GROMADZI NOWY LUD BOŻY

Cel ogólny

Ukazanie Kościoła jako nowego Ludu Bożego.

Kształtowanie postawy zaangażowania we wspólnotę Kościoła.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje zasady przynależności do nowego Ludu Bożego,
- wymienia charakterystyczne cechy Ludu Bożego,
- wyjaśnia, na czym polega funkcja kapłańska, prorocka i królewska (A.21.1),
- streszcza fragmenty Pisma Świętego mówiące o Ludzie Bożym.

Umiejętności

- wybiera sposób zaangażowania się w życie wspólnoty Kościoła,
- stwierdza, że przynależność do Ludu Bożego zobowiązuje do dawania świadectwa Chrystusowi,
- wskazuje, że członkowie Ludu Bożego są powołani do świętości.

Postawy

- planuje włączenie się w realizację kapłańskiej, prorockiej, królewskiej misji,
- włącza się w realizację kapłańskiej, prorockiej i królewskiej misji Kościoła (A.21.a),
- umacnia swoją tożsamość jako członek Ludu Bożego (A.21.b).

Metody

Praca z podręcznikiem, analiza tekstów, rozmowa kierowana, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Pismo Święte, Katechizm Kościoła Katolickiego, Sobór Watykański II, *Lumen gentium*, Jan Paweł II, *Jaka jest moralność chrześcijanina*, w: *Stworzenie do miłości. Jana Pawła II rozmowy z młodymi*, Łomianki 1991, F. Grudniok, *Służyć ludziom*, Kraków 1983.

MODLITWA

„Ojcze nasz”.

WPROWADZENIE

Odczytanie fragmentu Konstytucji dogmatycznej o Kościele „Lumen gentium”.

„Podobało się (...) Bogu uświęcać i zbawiać ludzi nie pojedynczo, z wykluczeniem wszelkiej wzajemnej między nimi więzi, lecz uczynić z nich lud, który by go poznawał w prawdzie i zbożnie mu służył” (KK 9).

W wyjaśnieniu natury Kościoła niezwykle pomocna jest idea starotestamentalnego Ludu Bożego. Lud Boży, zrodzony z wezwania Bożego skierowanego do Abrahama, miał stać się w dziejach nośnikiem i przekazicielem Przymierza, które Bóg pragnął zawrzeć z ludzkością. Izrael pojmował siebie jako lud święty, wyodrębniony od innych przez Przymierze, cieszący się wyjątkową opieką Boga. Był on zarazem ludem wędrowców. Jego pielgrzymowanie przez piaski pustyni i kolejne niewole stawało się wezwaniem do oczyszczenia, powrotu do wierności jednemu Bogu i szukania wiecznej Ojczyzny, wbrew bardzo ludzkiemu pragnieniu ziemskiej stabilizacji. W miarę powtarzających się aktów niewierności prorocy odnawiali obietnicę Nowego Przymierza, przez które Lud Wybrany stanie się w pełnym znaczeniu Ludem Jahwe złożonym z wszystkich narodów (por. Iz 66,18-24; Za 2,15). Jezus był świadomy tej orientacji Starego Testamentu i jako podstawowy cel swojej działalności postawił zebranie Ludu Bożego czasów ostatecznych. Ujawniło się to szczególnie w przepowiadaniu Królestwa Bożego. Jezus poświadczył, że królowanie Boga, które sławili psalmiści i zapowiadali prorocy, przychodzi do ludzi właśnie teraz – w Nim i przez Niego.

ROZWINIĘCIE

Po zmartwychwstaniu Jezusa pierwsi chrześcijanie zaczęli dostrzegać, że właśnie oni stanowią nowy, zapowiadany przez proroków, Lud Boży.

Odczytanie i analiza tekstów Pisma Świętego.

„Wy zaś jesteście wybranym plemieniem, królewskim kapłaństwem, narodem świętym, ludem [Bogu] na własność przeznaczonym, abyście ogłaszali dzieła potęgi Tego, który was wezwał z ciemności do przedziwnego swojego światła, wy, którzyście byli nie-ludem, teraz zaś jesteście ludem Bożym, którzyście nie dostąpili miłosierdzia, teraz zaś jako ci, którzy miłosierdzia doznali” (1P 2,9-10).

„[...] w całym postępowaniu stańcie się wy również świętymi na wzór Świętego, który was powołał (...) Wicie bowiem, że z waszego, odziedziczonego po przodkach złego postępowania zostaliście wykupieni nie czymś przemijającym, srebrem lub złotem, ale drogocenną krwią Chrystusa, jako Baranka niepokalanego i bez zmazy” (1P 1,15.18-19).

„I usłyszałem donośny głos mówiący od tronu:
Oto przybytek Boga z ludźmi:
i zamieszka wraz z nimi
i będą oni Jego ludem
a On będzie «Bogiem z nimi»” (Ap 21,3).

Uczniowie odpowiadają na postawione przez katechetę pytania:

- Jak św. Piotr określił wspólnotę chrześcijan?
- W jaki sposób chrześcijanie stali się Ludem Nowego Przymierza?
- Jaka jest relacja między Bogiem a Jego ludem?

Bóg wybrał sobie naród izraelski, z którym zawarł Przymierze i który stopniowo pouczał. Było to jednak przygotowanie do nowego i doskonałego Przymierza, które zostało zawarte w Chrystusie. Chrystus ustanowił to Nowe Przymierze w swojej krwi, powołując lud, który nie według pochodzenia, lecz dzięki Duchowi Świętemu stanowi jedno. Nowy Lud Boży – Kościół, stał się wobec całej ludzkości reprezentantem i świadkiem uobecniającym Nowe Przymierze. Warunkiem przynależności do niego jest wiara w Jezusa oraz chrzest. Można zatem powiedzieć, że przejęcie wyrażenia „Lud Boży” przez Nowy Testament wskazuje na świadomość zasadniczej jedności dziejów zbawienia i ścisłego wpisania w nie Kościoła.

Uczeń czyta tekst z Katechizmu Kościoła Katolickiego.

„Lud Boży posiada cechy charakterystyczne (...):

- Jest on Ludem Bożym: Bóg nie jest własnością żadnego narodu. To On nabył dla siebie lud tych, którzy kiedyś nie byli ludem: «wybrane plemię, królewskie kapłaństwo, naród święty» (1P 2,9);
- Członkiem tego Ludu staje się człowiek nie przez narodzenie fizyczne, ale przez «narodzenie z wysoka», «z wody i z Ducha» (J 3,3-5), to znaczy przez wiarę w Chrystusa i chrzest;
- Zwierzchnikiem (Głową) tego Ludu jest Jezus Chrystus (namaszczonego, Mesjasza); ponieważ to samo namaszczenie, czyli Duch Święty, spływa z Głowy na Ciało, dlatego jest on «Ludem mesjańskim»;
- «Udziałem tego Ludu jest godność i wolność synów Bożych, w których sercach Duch Święty mieszka jak w świątyni»;
- «Jego prawem jest nowe przykazanie miłości, tak jak umiłował nas sam Chrystus». Jest to «nowe» prawo Ducha Świętego (Rz 8,2; Ga 5,25);
- Jest posłany, aby być solą ziemi i światłem świata. «Stanowi dla całego rodzaju ludzkiego potężny załączek jedności, nadziei i zbawienia»;
- «Jego celem jest Królestwo Boże, zapoczątkowane na ziemi przez samego Boga, mające rozszerzać się coraz dalej, aż na końcu wieków dopełnione zostanie również przez Boga» (KKK 782).

Uczniowie odpowiadają na następujące pytania:

- W jaki sposób stajemy się członkami Ludu Bożego?
- Kto jest Głową Ludu Bożego?
- Co jest udziałem członków Ludu Bożego?
- Jakie jest prawo tego Ludu?
- Do czego jest posłany Lud Boży?
- Co jest jego celem?

Jezus Chrystus powołał i ukształtował Lud Nowego Przymierza po to, aby był znakiem i narzędziem Królestwa Bożego. Przez chrzest chrześcijanie są uzdolnieni i powołani do uczestnictwa w potrójnej misji Jezusa Chrystusa.

„Jezus Chrystus jest Tym, którego Ojciec namaścił Duchem Świętym i którego ustanowił «Kapłanem, Prorokiem i Królem». Cały Lud Boży uczestniczy w tych trzech funkcjach Chrystusa i ponosi odpowiedzialność za posłanie i służbę, jakie z nich wynikają” (KKK 783).

- W jakich funkcjach Chrystusa uczestniczymy jako wspólnota Kościoła?

Funkcja kapłańska oznacza, że ochrzczeni są powołani do składania Bogu duchowych ofiar, wyznawania wiary przez przyjmowanie sakramentów, modlitwę i czynną miłość, do dawania świadectwa o Chrystusie i głoszenia mocy Tego, który ich wezwał z ciemności do światła. Funkcja prorocka oznacza, że członkowie Ludu Bożego zobowiązani są do przyjmowania słowa Bożego, do niezachwianego trwania w wierze, wnikanie w prawdy wiary i pełnego stosowania ich w życiu oraz do dawania świadectwa nadziei życia wiecznego, która w nich jest.

Funkcja królewska oznacza, że dla tego, kto oddał swe życie Chrystusowi „służyć Mu – znaczy panować” (LG 36). Chrystus, Król wszechświata, „nie przyszedł, aby Mu służyli, lecz aby służyć i dać swoje życie na okup za wielu” (Mt 20,28). Lud Boży urzeczywistnia zatem swoją „godność królewską”, żyjąc zgodnie z powołaniem do służby z Chrystusem.

Wiemy, że Lud Boży różnicuje się na trzy stany życia: laikat, hierarchię i stan życia konsekrowanego. Wszystkie one zachowują właściwą sobie tożsamość, a zarazem mają wspólny udział w godności i misji Chrystusa na mocy sakramentu chrztu, przy czym szczególny udział mają w tej godności i misji ci, którzy otrzymali sakrament święceń. Wszystkie te stany życia, a więc cały Lud Boży, przez wiarę i sakrament chrztu, stają się uczestnikami „godności i wolności synów Bożych, w których sercach Duch Święty mieszka jak w świątyni”.

Odczytanie i analiza fragmentu katechezy Jana Pawła II.

„Ażeby przeżyć tę prawdziwą przygodę nie kończącego się odkrywania siebie samego, innych, Boga, trzeba żyć w ekipie, w Kościele. Czyż właśnie Kościół nie jest wspólnotą tych, którzy wierzą w Jezusa i którzy pragną dać się prowadzić Jego Duchowi, od teraz, drogami Królestwa Bożego? (...) Kościół musi być ową wspólnotą braterską,

gdzie można odzyskać siły, dzielić radość i troski, zjednoczyć się w wierze i modlitwie, razem sprawować uroczyście w Eucharystii ofiarę Krzyża oraz rzeczywistą i tajemniczą obecność Chrystusa zmar twychwstałego, karmić się Nim i Jego Duchem. (...) Zajmijcie swoje miejsce we wspólnocie parafialnej, bądźcie obecni, ażeby dać Kościo łowi nową młodość, ażeby wciąż bardziej oblicze jego było «bez zma zy i zmarszczki», tak jak tego pragnie Chrystus” (Jan Paweł II, *Jaka jest moralność chrześcijanina*, w: *Stworzeni do miłości. Jana Pawła II roz mowy z młodymi*, Łomianki 1991, s. 87).

– W jaki sposób mamy angażować się w życie wspólnoty Kościoła?

Na mocy tego obdarowania cały Lud Boży jest powołany do świę tości, czyli doskonałej miłości, niezależnie w jakim stanie żyje i jakie funkcje, czy zadania życiowe pełni.

ZAKOŃCZENIE

Żyjąc w Kościele, chrześcijanie tworzą wspólnotę nie tylko z Chry stusem, ale też między sobą. Otrzymują potrzebne łaski do życia. Przynależność do wspólnoty Kościoła stawia konkretne wymagania. Jest to przede wszystkim wierność nakazom Ewangelii, życie w stanie łaski uświęcającej oraz służba bliźniemu.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- W jaki sposób angażuję się w życie wspólnoty Kościoła?
- Jak często pamiętam w modlitwie o mojej wspólnocie parafialnej?

ZESZYT UCZNIA

Zapis tekstu Katechizmu Kościoła Katolickiego KKK 782.

„Lud Boży posiada cechy charakterystyczne (...):

- Jest on Ludem Bożym: Bóg nie jest własnością żadnego narodu. To On nabył dla siebie lud tych, którzy kiedyś nie byli ludem: «wybrane plemię, królewskie kapłaństwo, naród świę ty» (1P 2,9);

- Członkiem tego Ludu staje się człowiek nie przez narodzenie fizyczne, ale przez «narodzenie z wysoka», «z wody i z Ducha» (J 3,3-5), to znaczy przez wiarę w Chrystusa i chrzest;
- Zwierzchnikiem (Głową) tego Ludu jest Jezus Chrystus (namaszczonego, Mesjasza); ponieważ to samo namaszczenie, czyli Duch Święty, spływa z Głowy na Ciało, dlatego jest on «Ludem mesjańskim»;
- «Udziałem tego Ludu jest godność i wolność synów Bożych, w których sercach Duch Święty mieszka jak w świątyni»;
- «Jego prawem jest nowe przykazanie miłości, tak jak umiłował nas sam Chrystus». Jest to «nowe» prawo Ducha Świętego (Rz 8,2; Ga 5,25);
- Jest posłany, aby być solą ziemi i światłem świata. «Stanowi dla całego rodzaju ludzkiego potężny załączek jedności, nadziei i zbawienia»;
- «Jego celem jest Królestwo Boże, zapoczątkowane na ziemi przez samego Boga, mające rozszerzać się coraz dalej, aż na końcu wieków dopełnione zostanie również przez Boga» (KKK 782).

PRACA DOMOWA

Ułóż modlitwę, w której wyrazisz wdzięczność za to, że przynależysz do wspólnoty Kościoła.

MODLITWA

„Panie należymy do Twojego Kościoła,
 oczyść nas z grzechów naszych,
 ażeby bardziej czystym był Kościół.
 Pomnóż w nas miłosierdzie,
 ażeby Kościół lepiej świadczył o Twojej Miłości.
 Pomnóż naszą gorliwość dla Ewangelii,
 wcielaj nas jak najmocniej do Twojego Kościoła,
 byśmy spełnili nasze posłannictwo
 widzialnych członków Kościoła”.
 (F. Grudniok, *Służby ludziom*, Kraków 1983, s. 158).

57. UCZESTNICZĘ W SAKRAMENTACH UZDROWIENIA CHRZEŚCIJAŃSKIEGO

Cel ogólny

Ukazanie wartości sakramentów uzdrowienia dla każdego człowieka.

Kształtowanie postawy odpowiedzialności za dobre przygotowanie się do przyjęcia sakramentów uzdrowienia.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- wylicza sakramenty uzdrowienia jako sakramenty ustanowione przez Chrystusa,
- rozróżnia skutki sakramentów uzdrowienia dla człowieka,
- przytacza teksty Pisma Świętego wskazujące na ustanowienie sakramentów uzdrowienia.

Umiejętności

- charakteryzuje sakramenty uzdrowienia oraz przedstawia ich teologię (B.6.1),
- argumentuje uczestnictwo w liturgii jako pogłębianie osobistej relacji z Jezusem i Kościołem (B.4.2),
- uzasadnia, że sakramenty zostały ustanowione przez Jezusa Chrystusa (B.4.1).

Postawy

- z szacunkiem przyjmuje sakramenty święte (B.4.a),
- pogłębia relację z Panem Jezusem – angażuje się w dzieła miłości (B.4.b),
- coraz bardziej jednoczy się z Chrystusem (B.6.a),
- świadomie korzysta z sakramentów uzdrowienia (B.6.b),
- przekonuje innych o wartości sakramentów uzdrowienia (B.6.c).

Metody

Pogadanka, wykład, uroczyste odczytanie słowa Bożego, analiza tekstu źródłowego, praca w grupach, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Pismo Święte, Katechizm Kościoła Katolickiego, Franciszek, *Przemówienie wygłoszone w czasie audiencji ogólnej*, Watykan, 11 lutego 2015 r.,

Konferencja Episkopatu Polski, Instrukcja Episkopatu Polski dotycząca posługiwania chorym i umierającym, *Modlitwa do św. Kamila*, „*Namaszczenie chorych czy sakrament uzdrowienia. Kapelan hospicjum tłumaczy łaski tego znaku*”. Z ks. Adamem Trzaską, kapelanem Hospicjum św. Łazarza w Krakowie, rozmawia Małgorzata Bilska, *Modlitwa do św. Kamila, Modlitwa za chorych*, teksty do pracy w grupach.

MODLITWA

„Boże, Ojcie dobroci, Pocieszycielu zasmuconych, któryś św. Kamila we wszystkich cierpieniach i doświadczeniach tak cudownie pokrzepiał i uczynił sługą chorych, prosimy Cię za jego wstawiennictwem, udziel łaski poddania się Twojej woli, wszelkim chorym, cierpiącym, opuszczonym i załamany duchowo, aby we wszelkich cierpieniach pozostali Tobie wierni i osiągnęli wieczną szczęśliwość w niebie. Przez Chrystusa Pana Naszego. Amen”.

(Modlitwa do św. Kamila)

WPROWADZENIE

Cierpienie, choroba fizyczna czy duchowa towarzyszą człowiekowi przez całe jego życie. Poszukujemy coraz lepszych środków leczniczych, terapii, aby ulżyć, wyleczyć, zmniejszyć cierpienie. Ludzie interpretują je jako karę za grzechy swoje lub podejmują cierpienie za zbawienie innych. Na drodze zmagają z chorobą ciała i duszy przychodzi do nas Chrystus z łaską, jakiej nam udziela w sakramentach uzdrowienia, czyli w sakramencie pokuty i pojednania oraz namaszczenia chorych.

Odczytanie świadectwa z podręcznika ucznia.

„Každy z nas chce fizycznie doświadczyć, że sakrament działa. Ponieważ to sakrament uzdrowienia chrześcijańskiego, chcemy zobaczyć, doświadczyć, jak się zmienia wewnątrz. Po przyjeździe do hospicjum rodziły się we mnie pytania o sens tego sakramentu w przypadku chorych terminalnie. Na początku posługi pomógł mi szczególnie przypadek. Chory, który miał ponad 60 lat, odmawiał przyjęcia sakramentów. Po niedługim czasie stracił przytomność. Lekarz mi powiedział, że jest w agonii, która będzie trwać raczej

godziny niż dni. Rodzeństwo chorego przyszło do mnie z prośbą o sakrament. Zacząłem im tłumaczyć, że udzielanie sakramentów ogranicza wolność człowieka. Jeśli ktoś sobie nie życzy, wolności nie możemy złamać. Wtedy mi powiedzieli, że on by chciał, tylko wstydził się przyznać, że nie był u pierwszej spowiedzi i komunii. Był to argument dość istotny. Pomodliliśmy się wspólnie przy jego łóżku, udzieliłem sakramentu chorych. Następnego dnia go odwiedziłem. Żył. Nie miał już objawów agonii, oddychał spokojnie, było lepiej. Po kilku dniach odzyskał przytomność. Zacząłem z nim rozmawiać. Poszedł do pierwszej spowiedzi, potem u nas w kaplicy na leżaco, na łóżku, przyjął pierwszą komunię i bierzmowanie. Siostra mu przypięła kwiatuszki do piżamy. Jak zaczął chodzić o kulach, poprosił o wypisanie do domu. Odwiedził nas w święta wielkanocne, zrobił przed dyżurką pielęgniarek przysiady, by pokazać, że jest całkowicie zdrowy. I poszedł w świat. Widziałem przemianę tego człowieka na własne oczy”.

(„Namaszczenie chorych czy sakrament uzdrowienia. Kapelan hospicjum tłumaczy łaski tego znaku”. Z ks. Adamem Trzaską, kapelanem Hospicjum św. Łazarza w Krakowie, rozmawia Małgorzata Bilska, <https://pl.aleteia.org/2018/01/30/namaszczenie-chorych-czy-sakrament-uzdrowienia-kapelan-hospicjum-tlumaczy-laski-tego-znaku/>).

Otwarcie się człowieka na fakt obdarowania ze strony Boga i możliwości otrzymania darmowej niezasłużonej porcji dobra może zmienić nasze życie.

ROZWINIĘCIE

Sakramenty święte są widzialnymi znakami niewidzialnej łaski. Szczególną rolę odgrywa sakrament Eucharystii, w którym jednoczymy się z Chrystusem.

Uroczyste odczytanie tekstów z Pisma Świętego.

„A gdy oni jedli, Jezus wziął chleb i odmówiwszy błogosławieństwo, połamał i dał uczniom, mówiąc: «Bierzcie i jedzcie, to jest Ciało moje». Następnie wziął kielich i odmówiwszy dziękczynienie, dał im, mówiąc: «Pijcie z niego wszyscy, bo to jest moja Krew Przymierza,

która za wielu będzie wylana na odpuszczenie grzechów. Lecz powiadam wam: Odtąd nie będę już pił z tego owocu winnego krzewu aż do owego dnia, kiedy pić go będę z wami nowy, w królestwie Ojca mego» (Mt 26,26-29).

– Jakimi słowami Jezus ustanawia sakrament Eucharystii?

„A Jezus znowu rzekł do nich: «Pokój wam! Jak Ojciec Mnie posłał, tak i Ja was posyłam». Po tych słowach tchnął na nich i powiedział im: «Weźmijcie Ducha Świętego! Którym odpuszczicie grzechy, są im odpuszczone, a którym zatrzymacie, są im zatrzymane»» (J 20,21-23).

– Jakimi słowami Jezus ustanawia sakrament pokuty i pojednania?

„Choruje ktoś wśród was? Niech sprowadzi kapłanów Kościoła, by się modlili nad nim i namaścili go olejem w imię Pana. A modlitwa pełna wiary będzie dla chorego ratunkiem i Pan go podźwignie, a jeśliby popełnił grzechy, będą mu odpuszczone. Wyznawajcie zatem sobie nawzajem grzechy, módlcie się jeden za drugiego, byście odzyskali zdrowie. Wielką moc posiada wytrwała modlitwa sprawiedliwego» (Jk 5, 14-15).

– Jak należy sprawować sakrament namaszczenia chorych?

Odczytanie i analiza tekstów źródłowych.

„Sakrament pokuty jedna nas z Kościołem. Grzech narusza lub zrywa wspólnotę braterską. Sakrament pokuty naprawia ją lub przywraca. W tym sensie nie tylko leczy on powracającego do komunii kościelnej, lecz także ożywia życie Kościoła, który cierpiał z powodu grzechów jednego ze swych członków. Grzesznik przywrócony do komunii świętych lub utwierdzony w niej, zostaje umocniony przez wymianę dóbr duchowych między wszystkimi pielgrzymującymi jeszcze żywymi członkami Ciała Chrystusa, a także tymi, którzy już doszli do ojczyzny niebieskiej» (KKK 1469).

– Jaką rolę pełni sakrament pokuty i pojednania?

„Skutki duchowe sakramentu pokuty są następujące:

- pojednanie z Bogiem, przez które penitent odzyskuje łaskę;
 - pojednanie z Kościołem;
 - darowanie kary wiecznej spowodowanej przez grzechy śmiertelne;
 - darowanie, przynajmniej częściowe, kar doczesnych, będących skutkiem grzechu;
 - pokój i pogoda sumienia oraz pociecha duchowa;
 - wzrost sił duchowych do walki, jaką musi prowadzić chrześcijanin” (KKK 1496).
- Jakie są skutki duchowe przyjęcia sakramentu pokuty i pojednania?

W liturgii przeżywamy spowiedź, która wyraża się warunkach sakramentu pokuty i pojednania (rachunku sumienia, żalu za grzechy, postanowieniu poprawy, spowiedzi szczerej i zadośćuczynieniu Bogu i bliźniemu).

„Sakramentu namaszczenia chorych udziela się chorym, namaszczając ich na czole i dłoniach olejem z oliwek lub stosownie do okoliczności innym olejem roślinnym, należycie poświęconym, wymawiając tylko jeden raz następujące słowa: «Przez to święte namaszczenie niech Pan w swoim nieskończonym miłosierdziu wspomóż cię łaską Ducha Świętego. Pan, który odpuszcza ci grzechy, niech cię wybawi i łaskawie podźwignie»” (KKK 1513).

- Jak sprawuje się sakrament namaszczenia chorych?

„Skutki specjalnej łaski sakramentu namaszczenia chorych są następujące:

- zjednoczenie chorego z męką Chrystusa dla jego własnego dobra oraz dla dobra całego Kościoła;
- umocnienie, pokój i odwaga, by przyjmować po chrześcijańsku cierpienia choroby lub starości;
- przebaczenie grzechów, jeśli chory nie mógł go otrzymać przez sakrament pokuty;
- powrót do zdrowia, jeśli to służy dobru duchowemu;
- przygotowanie na przejście do życia wiecznego” (KKK 1532).

- Jakie są skutki duchowe przyjęcia sakramentu namaszczenia chorych?

„Komunia święta w przedziwny sposób dokonuje w naszym życiu duchowym tego, czego pokarm materialny w życiu cielesnym. Przyjmowanie w Komunii Ciała Chrystusa Zmartwychwstałego, «ożywionego i ożywiającego Duchem Świętym», podtrzymuje, pogłębia i odnawia życie łaski otrzymane na chrzcie. Wzrost życia chrześcijańskiego potrzebuje pokarmu Komunii eucharystycznej (...)» (KKK 1392).

- Jaką rolę pełni sakrament Eucharystii?

Uczestnictwo w Eucharystii łączy się z wymianą darów. Ofiarujemy swoje dary oraz siebie w miłości Bogu i bliźnim. Umiejętność przekazania Bogu swoich sukcesów, przeżyć, kłopotów, cierpień, trosk, zmartwień, sprzyja dojrzałej konfrontacji z trudnościami życiowymi.

Uczniowie otrzymują fragmenty „Instrukcji Episkopatu Polski dotycząca posługiwania chorym i umierającym” i przygotowują odpowiedzi na pytania.

Grupa I

ODWIEDZANIE CHORYCH I UDZIELANIE IM KOMUNII ŚWIĘTEJ

Zgodnie z zaleceniami zawartymi w Rytuale, duszpasterze powinni regularnie odwiedzać ciężko i obłożnie chorych oraz osoby w podeszłym wieku, które nie mogą uczestniczyć w liturgii sprawowanej w kościele; wspierać ich modlitwą połączoną ze słowem Bożym, sakramentem pokuty i Komunią Świętą. „Osoby w podeszłym wieku lub złożone jakąś chorobą, jak również ci, którzy się nimi opiekują, mogą przyjąć Najświętszą Eucharystię, chociażby coś spożyli w ciągu godziny poprzedzającej” (KPK, kan. 919, §3). Odwiedziny chorego w jego domu przez duszpasterzy przyczyniają się do tego, że obecność kapłana u chorego nie będzie się kojarzyć z jego bliską śmiercią, a jemu samemu ułatwią wybranie odpowiedniego czasu na przyjęcie sakramentu namaszczenia chorych. Duszpasterze powinni także modlitwą otaczać swoich parafian leżących w szpitalu, a także w miarę możliwości odwiedzać.

W odwiedzaniu chorych duszpasterzy wspomagają osoby życia konsekrowanego, alumni seminariów duchownych, a także osoby świeckie czynne w parafialnej akcji charytatywnej. Odpowiednio przygotowane przez duszpasterzy mogą chorym czytać Pismo Święte i modlić się z nimi, a diakoni i akolici oraz ustanowieni przez biskupa nadzwyczajni szafarze Komunii św. zanosić im Eucharystię. Jeśli chory lub osoba w podeszłym wieku pragnie przyjąć sakrament pokuty i pojednania, informują o tym duszpasterzy.

W parafiach, na terenie których mieszkają kapłani emeryci i rezydenci, byłoby wskazane, aby jeżeli siły im na to pozwalają, w możliwym dla nich zakresie, służyli pomocą miejscowym duszpasterzom w odwiedzaniu chorych i osób starszych.

– Jak powinni opiekować się starszymi, chorymi osobami duszpasterze?

Grupa II

SAKRAMENT NAMASZCZENIA CHORYCH

W katechezie oraz w przepowiadaniu podczas sprawowania liturgii należy pouczać wiernych, że namaszczenie chorych nie jest sakramentem dla umierających, ale przeznaczone jest dla tych, którzy znajdują się w stanie ciężkiej i niebezpiecznej choroby. Należy także wskazywać na możliwość przyjęcia sakramentu namaszczenia chorych przez osoby w podeszłym wieku, choćby nie występowały u nich objawy rozpoznanej choroby (*Sakramenty chorych*, 11; por. KPK, kan. 1004, §1).

Warto zachęcać wiernych do noszenia symboli religijnych, np. medalika, krzyżyka, (znaku religijnego w formie plakietki na szybie samochodu), które w razie wypadku byłyby znakiem ich wiary i przynależności do Kościoła, a tym samym ułatwiały szafarzowi ewentualne udzielenie sakramentów w niebezpieczeństwie śmierci. Dobrym zwyczajem jest noszenie przez kierowców kartki z prośbą o wezwanie kapłana w razie poważnego wypadku i zagrożenia życia.

Wiernych udających się na leczenie do szpitala, a zwłaszcza przed poważną operacją, należy zachęcać, aby, jeśli to możliwe, przyjęli sakrament pokuty i namaszczenia w swojej parafii. Jeśli tego nie uczynią w parafii, powinni o te sakramenty prosić kapelana szpitala.

W ramach duszpasterstwa chorych rytuał przewiduje dwie formy udzielania sakramentu namaszczenia: 1) zwyczajną, kiedy namaszczenie zwykle poprzedza sakramentalna spowiedź chorego; 2) udzielanie sakramentu namaszczenia większej liczbie chorych, w czasie jednej celebracji, z udziałem wspólnoty parafialnej, także podczas Mszy Świętej. Okazją do tego są rekolekcje, misje parafialne, okresowe dni chorych, pielgrzymki, wizytacje kanoniczne parafii. Kościół jednak określa, że w takiej wspólnotowej liturgii sakrament namaszczenia chorych mogą przyjąć tylko ciężko chorzy i osoby „w podeszłym wieku, których siły opuszczają, również wtedy, gdy nie zagraża im niebezpieczna choroba” (*Sakramenty chorych*, 11). Nie można stosować kryterium wieku. Wszyscy proszący o sakrament powinni być „odpowiednio przygotowani i wewnętrznie usposobieni” (KPK, kan. 1002), czyli w stanie łaski uświęcającej. Należy przy tym przypominać o możliwości powtarzania sakramentu namaszczenia wtedy, gdy „chory po wyzdrowieniu znowu ciężko zachoruje lub jeśli w czasie trwania tej samej choroby niebezpieczeństwo stanie się poważniejsze” (KPK, kan. 1004, §2).

Natomiast w bliskim niebezpieczeństwie śmierci udziela się w jednym obrzędzie trzech sakramentów w następującej kolejności: sakrament pokuty i pojednania (nawet tylko po ogólnej spowiedzi), namaszczenie chorych i Wiatyk. Jeśli nie ma czasu, aby udzielić tych sakramentów w podanej kolejności, należy najpierw umożliwić choremu „odbycie sakramentalnej spowiedzi, w koniecznym wypadku nawet ogólnej, następnie udziela się Wiatyku (...) dopiero jeśli czas pozwala należy udzielić świętego namaszczenia”. Jeśli chory nie może przyjąć Komunii św. „należy mu udzielić namaszczenia chorych” (*Sakramenty chorych*, 30-31).

- Jak chorzy powinni przygotować się do przyjmowania sakramentu namaszczenia chorych?
- Jakie są formy udzielania sakramentu namaszczenia chorych?

Grupa III

KOMU UDZIELA SIĘ SAKRAMENTU NAMASZCZENIA?

„Przed operacją można udzielić namaszczenia chorych, jeżeli przyczyną operacji jest niebezpieczna choroba” (*Sakramenty chorych*, 10).

„Osobom w podeszłym wieku, których siły opuszczają, można udzielić namaszczenia chorych również wtedy, gdy nie zagraża im niebezpieczna choroba” (*Sakramenty chorych*, 11).

„Dzieciom również należy udzielać namaszczenia chorych, jeżeli osiągnęły taki poziom umysłowy, że ten sakrament może im przynieść pokrzepienie” (*Sakramenty chorych*, 12; por. KPK, kan. 1004, §1). Dotyczy to zwłaszcza dzieci, których życie jest poważnie zagrożone, np. przez nieuleczalne choroby (np. nowotworowe). Odpowiednio przygotowane przez rodziców i kapłana mogą świadomie i owocnie przyjąć ten sakrament duchowego umocnienia. „W razie wątpliwości, czy dzieci osiągnęły używanie rozumu należy udzielić sakramentu” (*Sakramenty chorych*, 12; por. KPK, kan. 1005).

„Sakrament ten wolno powtórzyć, jeśli chory po wyzdrowieniu znowu ciężko zachoruje lub jeśli w czasie trwania tej samej choroby niebezpieczeństwo stanie się poważniejsze” (KPK, kan. 1004, §2; por. *Sakramenty chorych*, 9). Jednak nie należy udzielać go zbyt często, jeśli nie zachodzi prawdziwa konieczność.

„Chorem, którzy stracili przytomność lub używanie rozumu, należy udzielić sakramentu, jeżeli istnieje prawdopodobieństwo, że jako wierzący prosiliby o to, gdyby byli przytomni” (*Sakramenty chorych*, 14). „Sakramentu należy udzielić chorem, którzy – będąc przytomni na umyśle – przynajmniej pośrednio o niego prosili” (KPK, kan. 1006).

„W wątpliwości, czy chory osiągnął używanie rozumu, czy poważnie choruje albo czy rzeczywiście już umarł, należy udzielić tego sakramentu” (KPK, kan. 1005).

„Kapłan wezwany do chorego, który już umarł, niech błaga Boga, aby go uwolnił od grzechów i przyjął litościwie do swego Królestwa; namaszczenia natomiast niech nie udziela” (*Sakramenty chorych*, 15). Umarłym nie udziela się żadnego sakramentu.

„Nie wolno udzielać namaszczenia chorych tym, którzy uparcie trwają w jawnym grzechu ciężkim” (KPK, kan. 1007).

NIGDY NIE UDZIELA SIĘ SAKRAMENTU NAMASZCZENIA WARUNKOWO, tzn. używając formuły „Jeśli żyjesz” lub podobnej, wyrażającej warunek. Jeśli kapłan ma przynajmniej moralną pewność, że chory jeszcze żyje, udziela mu sakramentu namaszczenia w zwykły sposób. Po publikacji KPK w 1983 r. wprowadzono zmiany w wydanych wcześniej księgach liturgicznych, czyli zamiast

„Warunkowe udzielenie namaszczenia” powinno być „Namaszczenie w wątpliwości czy chory jeszcze żyje”. Odnośna rubryka (*Sakramenty chorych*, 196) powinna brzmieć: „Jeśli kapłan ma wątpliwość, czy chory jeszcze żyje, udziela namaszczenia w ten sposób: Przy namaszczeniu czoła mówi: „Przez to święte namaszczenie niech Pan w swoim nieskończonym miłosierdziu wspomóż cię łaską Ducha Świętego. Amen”. Przy namaszczeniu rąk mówi: „Pan, który odpuszcza ci grzechy, niech cię wybawi i łaskawie podźwignie. Amen”. Zależnie od okoliczności może dodać modlitwę odpowiednią do stanu chorego (*Sakramenty chorych*, 194).

- Komu udzielany jest sakrament namaszczenia chorych?
- Jakie słowa wypowiada kapłan przy sprawowaniu sakramentu namaszczenia chorych?

Grupa IV

WIATYK

Sakramentem umierających jest Komunia św. w formie Wiatyku, do którego przyjęcia „zobowiązani są wszyscy ochrzczeni, którzy mogą przyjąć Eucharystię” (*Sakramenty chorych*, 27, por. KPK, kan. 921, §1). Nawet jeśli tego dnia przyjęli już Komunię św. „to jednak bardzo się zaleca, aby znalazłszy się w niebezpieczeństwie śmierci otrzymali ponownie Komunię Świętą” (KPK, kan. 921, §2). „Udzielania Wiatyku chorym nie należy zbytnio odkładać. Duszpasterze powinni czuwać nad tym, aby chorzy byli posileni wtedy, gdy są jeszcze w pełni świadomości” (*Sakramenty chorych*, 27; por. KPK, kan. 922).

Do obowiązków duszpasterzy należy troska o to, aby wierni nie odkładali przyjęcia Wiatyku, „lecz zostali nim pokrzepieni, dopóki mają pełną świadomość” (*Sakramenty chorych*, 27).

Przed wszystkim do członków rodziny i opiekunów należy powiadomienie chorego o zbliżającej się śmierci, aby sam prosił o Wiatyk i w czasie jego obrzędu odnowił chrzcielne wyznanie wiary. Jeżeli za zgodą ordynariusza, Wiatyku udziela się w czasie Mszy Świętej sprawowanej przy chorym, wówczas tak choremu, jak i uczestniczącym w liturgii udziela się Komunii Świętej pod obiema postaciami. Gdyby chory, przy którym sprawuje się Mszę Świętą, nie mógł przyjąć Komunii Świętej pod postacią chleba, udziela się mu jej pod postacią wina (kapłan, po przyjęciu Krwi Najświętszej pozostawia odrobinę

w kielichu, a następnie podaje choremu albo z kielicha albo łyżeczką, którą puryfikuje wodą i daje ją do wypicia choremu).

– Czym jest Wiatyk?

Prace uczniów podsumowuje katecheta.

„(...) kapłan i osoby obecne podczas namaszczenia chorych reprezentują w istocie całą wspólnotę chrześcijańską, która jako jedno ciało gromadzi się wokół chorego i jego rodziny, podsycając w nich wiarę i wspierając ich modlitwą i braterską serdecznością. Ale największa pociecha wypływa z faktu, że w sakramencie obecnym staje się sam Pan Jezus, który bierze nas za rękę, obdarzając jakby pieśczętą i przypomina nam, że teraz do Niego należymy i że nic – nawet zło i śmierć – nie może nas nigdy odłączyć od Niego. Miejmy ten zwyczaj wzywania kapłana, aby naszym poważnie chorym i osobom starszym udzielił tego sakramentu, tej pociechy, mocy Jezusa, by śmiało iść dalej” (Franciszek, *Przemówienie wygłoszone w czasie audiencji ogólnej*, Watykan, 11 lutego 2015 r.).

– Kto jest obecny w sposób szczególny w sakramencie namaszczenia?

Sakrament namaszczenia chorych jest sakramentem bezpośrednio skierowanym do osób chorych, może przynieść złagodzenie bólu, wzmacnia człowieka w jego zmaganiach z cierpieniem, jest konkretnym wsparciem ze strony miłosiernego Boga

ZAKOŃCZENIE

Sakramenty uzdrowienia leczą duszę i ciało chrześcijanina. Pan Jezus wielokrotnie dokonywał cudu uzdrowienia chorych, którzy o to prosili lub inni wstawiali się za chorymi. Dzisiaj w sposób szczególny przychodzi z pomocą cierpiącym w sakramencie pokuty i pojednania oraz namaszczenia chorych. W sakramencie Eucharystii udziela samego siebie w ofierze za nasze życie Ojcu.

W chwili ciszy i refleksji spróbujmy zatrzymać się i zastanowić nad swoim życiem.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Jak przygotowuję się do przyjęcia sakramentu pokuty?
- Jak często korzystam z daru przebaczenia w sakramencie pokuty?
- Czym dla mnie jest pojednanie?
- Na ile staram się pomóc osobom cierpiącym i starszym w przyjęciu sakramentu namaszczenia chorych?

ZESZYT UCZNIA

Zapis stanowią wyniki pracy w grupach.

PRACA DOMOWA

Napisz, jak możemy najowocniej przygotować się do sakramentów uzdrowienia.

MODLITWA

„Ojcze w niebie, Ty z miłości do człowieka posłałeś na świat swojego Syna, który żyjąc wśród nas uzdrawiał chorych i pomagał cierpiącym. Przez Twoją nieskończoną miłość, proszę Ciebie o łaskę zdrowia dla chorych, jeśli jest taka Twoja wola, a otrzymane zdrowie nie przyczyni się do ich zguby wiecznej. Proszę Cię, abyś dał im łaskę zrozumienia sensu cierpienia i choroby, aby krzyż, który dźwigają nie był bezsensownym ciężarem, ale stał się źródłem uświęcenia własnego oraz całego Kościoła. Amen”

(Modlitwa za chorych)

58. CHRYSZTUS ZMARTWYCHWSTAŁY – DAR I ZADANIE

Cel ogólny

Ukazanie Tajemnicy Zmartwychwstania jako zwycięstwa życia nad śmiercią.

Kształtowanie postawy odpowiedzialności za swoje zbawienie.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- przytacza tekst biblijny o zmartwychwstaniu,
- wymienia dowody zmartwychwstania,
- objaśnia jaki jest stosunek Jezusa do szabatu.

Umiejętności

- omawia wydarzenia z życia Jezusa od Jego Zmartwychwstania do Wniebowstąpienia,
- opisuje sytuacje ukazywania się zmartwychwstałego Chrystusa,
- ukazuje sens i znaczenie Zmartwychwstania Chrystusa (A.17.1),
- wskazuje na wyjątkowy charakter niedzieli dla chrześcijanina,
- uzasadnia wyjątkowy charakter niedzieli dla chrześcijan (C.12.3),
- dowodzi, że jedyną prawdą jest Chrystus Zmartwychwstały,
- rysuje lub projektuje, w jaki sposób przeżywana jest niedziela w rodzinie chrześcijańskiej.

Postawy

- planuje przeżywanie Dnia Pańskiego z czynnym udziałem w Eucharystii,
- traktuje Chrystusa jako źródło nadziei odnośnie do własnego życia, obecnego i przyszłego (A.17.c),
- przyjmuje odpowiedzialność za swoje zbawienie.

Metody

Refleksja, analiza tekstu biblijnego, kolaż, rozmowa kierowana, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Pismo Święte, Katechizm Kościoła Katolickiego, Jan Paweł II, *Oroędzie*

Wielkanocne „Urbi et orbi”, 27 marca 2005 r., Brewiarz dla świeckich, Warszawa 1991, „Droga”. Tygodnik Młodzieży Katolickiej, nr 13, nagranie z muzyką refleksyjną, szary papier, kolorowe gazety, nożyczki, klej, flamastry.

MODLITWA

„(...) Niech Zmartwychwstanie Bożego Syna
Będzie nadzieją dla wszystkich ludzi,
Nastało bowiem Królestwo łaski,
W którym Zbawiciel obdarza szczęściem. Amen”.
(*Jutrznia, w: Brewiarz dla świeckich, Warszawa 1991, s. 447*)

WPROWADZENIE

Słowa wyśpiewanej modlitwy mówią o szczególnym dniu pełnym radości. Przeżywamy i wspominamy wydarzenie, którego dokonał Jezus Chrystus. Zmartwychwstanie jest największym zwycięstwem Chrystusa. Żeby radość zmartwychwstania była pełna, powinniśmy otworzyć serca i z wiarą przyjąć cud zmartwychwstania.

W ciszy odpowiedzmy na pytanie.

– Jak przygotowuję się do wydarzeń paschalnych?

Chwila ciszy.

Posłuchajmy świadectwa młodej dziewczyny zamieszczonego w podręczniku ucznia.

„Zbudź się, o śpiący,
i powstań z martwych
a zajaśnieje ci Chrystus (Ef 5,14).

Dla chrześcijanina życie nie kończy się grobem, to nie krzyż jest ostatecznym celem drogi. Jest nim jednak zmartwychwstanie. To ono wieńczy historię zbawienia i nadaje sens każdemu ludzkiemu istnieniu. O tak! Żyjący Chrystus ofiarowuje nam nadzieję, a wstając

z grobu, pokazuje nam, że pragnie żyć z nami w wieczności. Jak to jest możliwe, że Bóg chce przebywać z człowiekiem na wieki. I nie znalazłam odpowiedzi innej niż słowo: MIŁOŚĆ. To właśnie ona powiodła Jezusa na krzyż i wyprowadziła z grobu. To właśnie ona zwyciężyła mój i Twój grzech. Czy może być wspanialszy dzień niż ten, w którym kochający Bóg uwalnia człowieka, daje mu nowe życie, nowe siły i nadzieję? Dlatego dziś powinna Cię ogarnąć niepojęta RADOŚĆ! Zbudź się, o śpiący, który zasnąłeś w swojej szarej codzienności, w swych problemach i troskach. Powstań z martwych, porzuć dawne słabości, zapomnij o wcześniejszych upadkach i chciej przyjąć nowe życie, którego pragnie dla Ciebie Chrystus. Pozwól Mu się podnieść i wyciągnąć z grobu Twoich grzechów i słabości, pozwól Mu odsunąć głaz z Twego serca, pozwól Mu uczynić Cię nowym człowiekiem. Już najwyższa pora! Agata”.

(„Droga”. Tygodnik Młodzieży Katolickiej, nr 13)

Przez wieki Kościół niestrudzenie głosi radosną nowinę o Zmartwychwstaniu Chrystusa. Jest to wielki dar, jaki otrzymaliśmy od Boga Ojca. Dar i zapowiedź naszego zmartwychwstania oraz zadanie, by ten dar zdobyć – osiągnąć. Katechizm Kościoła Katolickiego, opierając się na Piśmie Świętym, wyjaśnia nam dzieło zbawcze, byśmy nie wątpili, lecz ufnie spoglądali na pusty grób.

ROZWINIĘCIE

Odczytanie tekstu biblijnego.

„A pierwszego dnia po szabacie, wczesnym rankiem, gdy jeszcze było ciemno, Maria Magdalena udała się do grobu i zobaczyła kamień odsunięty od grobu. Pobiegła więc i przybyła do Szymona Piotra i do drugiego ucznia, którego Jezus kochał, i rzekła do nich: «Zabrano Pana z grobu i nie wiemy gdzie Go położono». Wyszedł więc Piotr i ów drugi uczeń i szli do grobu. Biegli oni obydwoj razem, lecz ów drugi uczeń wyprzedził Piotra i przybył pierwszy do grobu. A kiedy się nachylił, zobaczył leżące płótna, jednakże nie wszedł do środka. Nadszedł potem także Szymon Piotr, idący za nim. Wszedł on do wnętrza grobu i ujrzał leżące płótna oraz chustę, która była na Jego głowie, leżącą nie razem z płótnami, ale oddziel-

nie zwiniętą na jednym miejscu. Wtedy wszedł do wnętrza także i ów drugi uczeń, który przybył pierwszy do grobu. Ujrzał i uwierzył. Dotąd bowiem nie rozumieli jeszcze Pisma, [które mówi], że On ma powstać z martwych” (J 20,1-9).

- Jakie przesłanie kieruje do nas Chrystus słowami Ewangelii według św. Jana?
- Jakie są dowody zmartwychwstania Jezusa?

„«Dlaczego szukacie żyjącego wśród umarłych? Nie ma Go tutaj; zmartwychwstał» (Łk 24,5-6). Pierwszym elementem w ramach wydarzeń paschalnych jest pusty grób. Nie jest to sam w sobie bezpośredni dowód. Nieobecność ciała Chrystusa w grobie można by wytłumaczyć inaczej. Mimo to pusty grób stanowił dla wszystkich istotny znak. Jego odkrycie przez uczniów było pierwszym krokiem w kierunku rozpoznania samego faktu zmartwychwstania Chrystusa. Najpierw miało to miejsce w przypadku pobożnych kobiet, a potem Piotra. Uczeń, «którego Jezus kochał» (J 20,2), stwierdza, że wchodząc do pustego grobu i widząc «leżące płótna» (J 20,6), «ujrzał i uwierzył» (J 20,8). Zakłada to, że widząc pusty grób, uznał, iż nieobecność ciała Jezusa nie mogła być dziełem ludzkim i że Jezus nie powrócił po prostu do życia ziemskiego, jak stało się w przypadku Łazarza” (KKK 640).

- Co mówi na temat zmartwychwstania odczytany tekst?
- Jakie są dowody zmartwychwstania Jezusa?

„Jezus zmartwychwstał «pierwszego dnia tygodnia». Jako «dzień pierwszy» dzień Zmartwychwstania Chrystusa przypomina o pierwszym stworzeniu. Jako «dzień ósmy», który następuje po szabacie, oznacza nowe stworzenie zapoczątkowane wraz ze Zmartwychwstaniem Chrystusa. Stał się on dla chrześcijan pierwszym ze wszystkich dni, pierwszym ze wszystkich świąt, dniem Pańskim” (KKK 2174).

- Czym staje się zmartwychwstanie Chrystusa dla chrześcijan?

„W niedzielę oraz w inne dni świąteczne nakazane wierni powinni powstrzymać się od wykonywania prac lub zajęć, które przeszkadzają oddawaniu czci należnej Bogu, przeżywaniu radości właściwej dniowi Pańskiemu, pełnieniu uczynków miłosierdzia i koniecznemu odpo-

czynkowi duchowemu i fizycznemu. Obowiązki rodzinne lub ważne zadania społeczne stanowią słuszne usprawiedliwienie niewypełnienia nakazu odpoczynku niedzielного. Wierni powinni jednak czuwać, by uzasadnione powody nie doprowadziły do nawyków niekorzystnych dla czci Boga, życia rodzinnego oraz zdrowia” (KKK 2185).

– W jaki sposób chrześcijanin powinien przeżywać niedzielę?

Chrześcijanie świętują niedzielę ponieważ:

- w tym dniu zmartwychwstał Chrystus;
- ukazywał się uczniom w niedzielę;
- w niedzielę miało miejsce zesłania Ducha Świętego.

Niedziela to dzień nowego stworzenia. Szabat kończył się w sobotę wieczorem i gdy zapadał zmierzch rozpoczynał się kolejny dzień. Pierwsi chrześcijanie – dzień po szabacie (według dzisiejszego liczenia czasu – w sobotę wieczorem) sprawowali Eucharystię. Świętowanie Dnia Pańskiego (niedzieli) było jakby przedłużeniem szabat.

Słowa Jezusa: „(...) miejcie odwagę: Jam zwyciężył świat” (J 16,33) niech napełnią nasze serca radością i pomogą zrozumieć, że On żyje, o czym świadczy pusty grób.

ZAKOŃCZENIE

Młodzież w grupach 4 osobowych otrzymuje szary papier, kolorowe gazety i wykonuje kolaż:

- Jak chrześcijanie powinni przeżywać niedzielę we wspólnocie rodzinnej?

Prace uczniowie prezentują i omawiają na forum klasy.

Słowa Ojca Świętego Jana Pawła II, niech będą dla nas zachętą do pokonywania wszelkich wątpliwości i trudności.

„Potrzebujemy Ciebie, zmartwychwstały Panie, także i my, ludzie trzeciego tysiąclecia! Zostań z nami teraz i po wszystkie czasy. Spraw, by materialny postęp ludów, nigdy nie usunął w cień wartości duchowych, które są duszą ich cywilizacji. Prosimy Cię, wspieraj nas w drodze. W Ciebie wierzymy, w Tobie pokładamy nadzieję,

bo Ty jeden znasz słowa życia wiecznego (por. J 6,68)” (Jan Paweł II, *Orędzie wielkanocne „Urbi et orbi”*, 27 marca 2005 r.).

W chwilach trudnych przypomnijmy sobie słowa Ojca Świętego Jana Pawła II, które wypowiedział w *Orędziu wielkanocnym „Urbi et orbi”*.

(fragmenty tego Orędzia uczniowie otrzymują na kartkach)

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Jak często dziękuję za dar odkupienia?
- W jaki sposób troszczę się o moje zbawienie?

ZESZYT UCZNIA

„Potrzebujemy Ciebie, zmartwychwstały Panie, także i my, ludzie trzeciego tysiąclecia! Zostań z nami teraz i po wszystkie czasy. Spraw, by materialny postęp ludów, nigdy nie usunął w cień wartości duchowych, które są duszą ich cywilizacji. Prosimy Cię, wspieraj nas w drodze. W Ciebie wierzymy, w Tobie pokładamy nadzieję, bo Ty jeden znasz słowa życia wiecznego (por. J 6,68)” (Jan Paweł II, *Orędzie wielkanocne „Urbi et orbi”*, 27 marca 2005 r.).

PRACA DOMOWA

Napisz, dlaczego niedziela ma wyjątkowy charakter dla chrześcijanina.

MODLITWA

(na tle muzyki refleksyjnej)

Ty jesteś Zmartwychwstanie i życie,
Jesteś moją nadzieją na życie bez końca,
Na lepszy świat, na szczęście.
Nadzieją, że warto żyć i kochać,
Bo zmartwychwstałeś...

59. EUCHARYSTIA SPOTKANIEM Z ŻYJĄCYM CHRYSTUSEM

Cel ogólny

Zachęcenie do postawy wdzięczności za dar spotkania z żyjącym Chrystusem.

Ukazanie Eucharystii jako osobowego spotkania człowieka z żyjącym Chrystusem.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- przytacza teksty biblijne mówiące o istocie Eucharystii,
- wylicza sakramenty wtajemniczenia chrześcijańskiego,
- nazywa Eucharystię źródłem miłości chrześcijańskiej,
- wymienia znaki i symbole występujące podczas Eucharystii.

Umiejętności

- interpretuje znaki i symbole pojawiające się podczas Eucharystii (B.5.4),
- wyjaśnia, że Eucharystia jest źródłem i szczytem życia Kościoła (B.4.4),
- argumentuje uczestnictwo w liturgii jako pogłębianie osobistej relacji z Jezusem i Kościołem (B.4.2),
- wskazuje, że Eucharystia jest źródłem i szczytem życia Kościoła,
- określa, że Eucharystia jest zadatkami życia wiecznego,
- uzasadnia, że sakramenty zostały ustanowione przez Jezusa Chrystusa (B.4.1).

Postawy

- wyraża wdzięczność za możliwość systematycznego udziału w niedzielnej i świątecznej Eucharystii,
- pogłębia relację z Panem Jezusem,
- angażuje się w dzieła miłości (B.4.b),
- rozwija w sobie postawy eucharystyczne (B.5.d),
- docenia wartość systematycznego udziału w niedzielnej i świątecznej Eucharystii (B.4.c).

Metody

Wykład, pogadanka, analiza tekstów, synteza, praca w grupach, okienko informacyjne, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Pismo Święte, Katechizm Kościoła Katolickiego, *Ogólne wprowadzenie do Mszału rzymskiego*, *Druga prefacja o Najświętszej Eucharystii*, „*Didache*”. *Nauka Dwunastu Apostołów*, „Jezus żyje”, nr 30, karty pracy.

MODLITWA

„Ty, o Panie Wszechmocny,
stworzyłeś wszystko dla imienia Twego
Pokarm i napój dałeś ludziom na pożywienie.
Nam zaś darowałeś pokarm duchowy oraz napój
i żywot wieczny przez Chrystusa, Syna Twego...”
(por. „*Didache*”. *Nauka Dwunastu Apostołów*, s. 3).

WPROWADZENIE

Odczytanie świadectwa z podręcznika.

„Nasz syn, gdy miał 5 miesięcy zaczął cofać się w rozwoju. Okazało się, że ma bardzo rzadką chorobę, polegającą na tym, że jego system odpornościowy atakował mózdzek. W szpitalu, w izolatce, żona i syn spędzili ponad 3 miesiące. Okres choroby Franka był dla nas bardzo trudny i bolesny. Z drugiej strony był to czas, w którym przeżyliśmy bardzo osobiste spotkanie z Panem Bogiem: czas głębokiej modlitwy i oddania Mu wszystkiego, co było dla nas najdroższe. Do Agnieszki codziennie przychodził ksiądz z Panem Jezusem, a ja każdy dzień rozpoczynałem Mszą świętą. Po wyjściu ze szpitala znaleźliśmy się w innej rzeczywistości i paradoksalnie, zaczęliśmy odczuwać brak czegoś istotnego: brakowało nam codziennego obcowania z Chrystusem. Wiele osób pytało, jak dawaliście sobie radę przez te trzy miesiące. Odpowiedź jest dla nas oczywista: siłę czerpaliśmy z Eucharystii. Odczuwaliśmy wtedy niemal fizyczną bliskość Boga, pochylającego się nad naszym cierpieniem. Dziś jesteśmy wdzięczni Bogu za ten czas i za wszystkie łaski, którymi nas w tym cierpieniu obdarzył. (Agnieszka i Paweł)”.

(„Jezus żyje”, nr 30, s. 33-34)

Pogadanka na temat znaczenia Eucharystii w życiu człowieka.

Eucharystia jest szczytem i źródłem chrześcijańskiego życia oraz stanowi ośrodek życia i działalności Kościoła. Chrystus przekazał w Eucharystii zbawczą ofiarę swojej męki, śmierci i zmartwychwstania nakazując, Kościołowi, aby sprawował ją jako pamiątkę Jego zbawczego dzieła.

Eucharystia jest sercem wszystkich sakramentów świętych. Jest jednym z trzech sakramentów wtajemniczenia chrześcijańskiego. Wśród tych sakramentów Katechizm Kościoła Katolickiego wyróżnia: sakrament chrztu (KKK 1213-1284), sakrament bierzmowania (KKK 1285-1321) i sakrament Eucharystii (KKK 1322-1419).

ROZWINIĘCIE

Uroczyste odczytanie tekstu biblijnego przez ucznia.

„A gdy oni jedli, Jezus wziął chleb i odmówiwszy błogosławieństwo, połamał i dał uczniom, mówiąc: «Bierzcie i jedźcie, to jest Ciało moje». Następnie wziął kielich i odmówiwszy dziękczynienie, dał im, mówiąc: «Pijcie z niego wszyscy, bo to jest moja Krew Przymierza, która za wielu będzie wylana na odpuszczenie grzechów. Lecz powiadam wam: Odtąd nie będę już pił z tego owocu winnego krzewu aż do owego dnia, kiedy pić go będę z wami nowy, w królestwie Ojca mego»” (Mt 26,26-29).

Analiza tekstu biblijnego.

- Kiedy Pan Jezus ustanowił sakrament Eucharystii?
- Jakimi słowami Jezus ustanowił sakrament Eucharystii?
- W jakim celu Chrystus złożył ofiarę ze swego życia?
- Jaki wymiar posiada ofiara Chrystusa?

W czasie Ostatniej Wieczerzy Chrystus ustanowił sakrament Eucharystii, by móc przebywać z nami, umacniać nas w wierze i prowadzić do swego Ojca.

Praca w grupach

Wykorzystujemy metodę tzw. „okienka informacyjnego”. Katecheta rozdaje uczniom kartki formatu A-3, podzielone na cztery części, z zapisanym hasłem: EUCHARYSTIA. Zadanie polega na przedstawieniu istoty Eucharystii przez:

- definicję, opis słowny,
- schemat graficzny, zawierający kluczowe słowa, strzałki, linie itp.,
- metaforę, symbol, porównanie,
- dialog komiksowy związany z tematem.

Katecheta podkreśla, że chodzi o to, by tę samą rzeczywistość pokazać przy pomocy czterech form wyrazu. Każda z grup otrzymuje, oprócz karty pracy, także kartki z odpowiednimi tekstami, które pomogą im odpowiednio ukierunkować swoją pracę i uzupełnić karty okienka informacyjnego.

Po otrzymaniu powyższych materiałów każda grupa najpierw zapoznaje się z treścią przydzielonych tekstów dotyczących Eucharystii, a potem wypełnia kartę A-3. Czas pracy 15 minut.

Odpowiada na postawione pytania, a wnioski wykorzystuje do uzupełnienia okienka informacyjnego.

EUCHARYSTIA	
Definicja, opis słowny	Schemat graficzny
Metafora, porównanie, symbol	Dialog komiksowy (dialog mówiący, czym jest Eucharystia)

Teksty do pracy w grupach:

Grupa I

„A gdy nadeszła pora, zajął miejsce u stołu i Apostołowie z Nim. Wtedy rzekł do nich: «Gorąco pragnąłem spożyć tę Paschę z wami, zanim będę cierpiał. Albowiem powiadam wam: Już jej spożywać nie będę, aż się spełni w królestwie Bożym».

Potem wziął kielich i odmówiwszy dziękczynienie rzekł: «Weźcie go i podzielcie między siebie; albowiem powiadam wam: odtąd nie będę już pił z owocu winnego krzewu, aż przyjdzie królestwo Boże»” (Łk 22,14-18).

– Czym jest Eucharystia w świetle tego tekstu?

Grupa II

„Dla urzeczywistnienia tak wielkiego dzieła Chrystus jest zawsze obecny w swoim Kościele, szczególnie w czynnościach liturgicznych. Jest obecny w ofierze Mszy świętej, czy to w osobie odprawiającego, gdyż «Ten sam, który kiedyś ofiarował się na krzyżu, obecnie ofiaruje się przez posługę kapłanów», czy też zwłaszcza pod postaciami eucharystycznymi. Obecny jest mocą swoją w sakramentach tak, że gdy ktoś chrzci, sam Chrystus chrzci. Jest obecny w swoim słowie, albowiem gdy w Kościele czyta się Pismo Święte, wówczas On sam mówi. Jest obecny wreszcie, gdy Kościół modli się i śpiewa psalmy, gdyż On sam obiecał: «Gdzie dwaj albo trzej są zgromadzeni w imię moje, tam i Ja jestem pośród nich» (Mt 18,20)” (Sobór Watykański II, *Sacrosanctum concilium*, 7).

– Gdzie w sposób wyjątkowy spotykamy się z Chrystusem?

Grupa III

„Sposób obecności Chrystusa pod postaciami eucharystycznymi jest wyjątkowy. Stawia to Eucharystię ponad wszystkimi sakramentami i czyni z niej «jakby doskonałość życia duchowego i cel, do którego zmierzają wszystkie sakramenty» (...)” (KKK 1374).

„Eucharystię powinniśmy więc pojmować:
jako dziękczynienie i uwielbienie Ojca,
jako pamiątkę ofiary Chrystusa i Jego Ciała,
jako obecność Chrystusa dzięki mocy Jego słowa i Jego Ducha”
(KKK 1358).

– Jak powinniśmy pojmować Eucharystię?

Grupa IV

„Eucharystia jest najświętszym sakramentem tego Zjednoczenia. Sprawując ją i zarazem w niej uczestnicząc, jednoczymy się z Chrystusem ziemskim i niebiańskim zarazem, który teraz wstawia się «za nami przed obliczem Boga» (Hbr 9,24; 1J 2,1), ale jednoczymy się zawsze poprzez zbawczy akt Jego ofiary, przez którą nas odkupił, tak że za wielką cenę zostaliśmy nabyci (1Kor 6,20). A wielkość ceny naszego odkupienia świadczy zarazem o tej wartości, jaką człowiekowi przyznaje sam Bóg, świadczy o naszej godności w Chrystusie” (Jan Paweł II, *Redemptor hominis*, 20).

– Z Kim jednoczymy się poprzez sakrament Eucharystii?

Przedstawiciele grup prezentują wyniki pracy. Wspólnie dokonujemy wyboru najciekawszej pracy, której treść przedstawiciel grupy zapisuje na tablicy, a pozostali uczniowie w zeszytach. Każdą pracę nagradzamy brawami. Wykonane prace możemy zawiesić w sali katechetycznej jako wystrój i pomoc dydaktyczną.

Podsumowanie katechety.

Obecność Chrystusa w Eucharystii jest rzeczywista i potwierdza prawdę o *communio*, czyli zjednoczeniu człowieka z Chrystusem i braćmi, by tworzyć Kościół – Mistyczne Ciało, którego Głową jest Chrystus. Eucharystia winna być rozumiana jako organiczna całość w jej tajemnicy, w której Ofiara, Komunia Święta i adoracja stanowią jedno.

Poprzez różne znaki, gesty, symbole, postawy, elementy material-

ne ułożone w formie obrzędów liturgicznych i opatrzone towarzyszącymi słowami także biblijnymi – jest przekazywana, przybliżana łaska Boża, która uobecnia samego Chrystusa.

Odczytanie tekstu Katechizmu Kościoła Katolickiego – KKK 1333.

„W centrum celebracji Eucharystii jest chleb i wino, które przez słowa Chrystusa i wezwanie Ducha Świętego stają się Ciałem i Krwią Chrystusa. Kościół wierny poleceniu Pana nie przestaje czynić, aż do dnia Jego chwalebnego przyjścia, pamiątki tego, co uczynił Chrystus w wigilię swojej męki: «Wziął chleb...», «Wziął kielich napełniony winem...». Znaki chleba i wina, stając się w tajemniczy sposób Ciałem i Krwią Chrystusa, nie przestają oznaczać także dobroci stworzenia. Dlatego podczas przygotowania darów dziękujemy Stwórcy za chleb i wino, owoc «pracy rąk ludzkich», najpierw jednak «owoc ziemi» i «winnego krzewu», dary Stwórcy. W goście Melchizedeka, króla i kapłana, który «wyniósł chleb i wino» (Rdz 14,18), Kościół widzi zapowiedź własnej ofiary” (KKK 1333).

– Z jakimi znakami mamy do czynienia w trakcie Eucharystii?

Odczytanie tekstu.

„Podczas odprawiania Mszy wierni tworzą społeczność świętą, lud nabyty przez Boga i królewskie kapłaństwo, aby dziękować Bogu, składać w ofierze niepokalaną Hostię nie tylko przez ręce kapłana, ale razem z nim i uczyć się składania samych siebie w ofierze. Niech się tedy starają okazać to przez głęboką pobożność i miłość względem braci, którzy uczestniczą w tej samej akcji liturgicznej.

Niech się też wystrzegają wszelkiego indywidualizmu i wyróżniania się, pamiętając o tym, że mają wspólnego Ojca w niebie i, że wobec tego, wszyscy są sobie braćmi.

Niech więc tworzą jedno ciało, niech słuchają Słowa Bożego, czy też gdy biorą udział w modlitwach i w śpiewie, a szczególnie gdy wspólnie składają ofiarę i wspólnie przystępują do stołu Pańskiego. Jedność tę dobrze ukazuje zachowanie tych samych gestów i tej samej postawy ciała. Niech zatem wierni z radością służą ludowi Bożemu ilekroć się ich zaprasza do pełnienia jakiejś szczególnej funkcji liturgicznej” (*Ogólne wprowadzenie do Mszału rzymskiego*, 62).

Wygląd zewnętrzny jest najbardziej rzucającym się w oczy „elementem” posługi, a przez to jest pierwszym świadectwem składanym wobec zgromadzonych wiernych. Powinien więc na swój sposób podkreślać wielkość dokonujących się tajemnic. Msza Święta nie jest wydarzeniem sportowym, rozrywkowym ani turystycznym. Ma ona inny, poważniejszy charakter. Dlatego domaga się odpowiedniego wyglądu tych, którzy w niej uczestniczą.

O swój wygląd należy zatroszczyć się jeszcze przed wyjściem do kościoła. Najczęstsze braki dotyczą odpowiedniego, godnego stroju.

Uczestnicy Eucharystii przyjmują różne postawy liturgiczne. Do nich zalicza się postawy: stojącą, siedzącą, klęczącą. Wykonują pewne gesty: pochylenie głowy, pochylenie ciała, przyklęknienie, gest złożonych rąk.

– Jakie jest znaczenie postaw i gestów w Eucharystii?

ZAKOŃCZENIE

Chrystus zawsze czeka na nas w sakramencie Eucharystii. Powinniśmy uświadomić sobie, że Uczta Eucharystyczna jest najważniejszym i najwspanialszym spotkaniem, które na ziemi można przeżyć. Pozwala ona człowiekowi iść z niewypowiedzianą radością na spotkanie z Bogiem, przyjmować Jego zaproszenie do Wieczernika. To właśnie dlatego tak bardzo ważne jest to, abyśmy uczestniczyli w Eucharystii, zwłaszcza w tej niedzielnej, do której jesteśmy zobowiązani przez Dekalog.

Msza Święta będzie miała dla człowieka charakter najpiękniejszego spotkania z żyjącym Chrystusem, jeśli człowiek będzie miał świadomość, że Bóg go kocha, a on sam potrafi odwzajemnić tę miłość. Wówczas człowiek odkryje w Eucharystii bogactwo. Człowiek zatem winien jest Bogu wdzięczność za dar, który go z Nim jednoczy.

Celebrowanie Eucharystii wymaga jedności wewnątrz zgromadzenia liturgicznego, która przejawia się we wspólnej modlitwie, śpiewie, gestach, postawach i zostaje pogłębiona przez słuchanie słowa Bożego i Komunię Świętą.

Udział w Eucharystii nie może być i nie jest „prywatną sprawą” chrześcijanina. Jezus przychodzi do nas i jednoczy swój Kościół podczas Eucharystii. Owocem tego sakramentu będzie postawa służby, umiejętność przebaczenia i miłosierdzie wobec bliźnich.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Jaką wartość ma dla mnie Eucharystia?
- Jak często uczestniczę w Ofierze Mszy Świętej?

ZESZYT UCZNIA

Notatkę stanowi treść okienka informacyjnego jednej z grup.

PRACA DOMOWA

Napisz, dlaczego Eucharystia jest spotkaniem z żyjącym Chrystusem.

MODLITWA

Spraw, prosimy, abyśmy przystępując do uczty sakramentalnej
Przeniknięci Twą łaską stawali się podobni do Ciebie,
naszego Niebieskiego Wzoru,
który żyjesz i królujesz na wieki wieków. Amen.
(por. *Druga prefacja o Najświętszej Eucharystii*)

60. LITURGIA W ŻYCIU CHRZEŚCIJANINA

Cel ogólny

Ukazanie znaczenia liturgii w życiu chrześcijanina.

Kształtowanie postawy świadomego uczestnictwa w liturgii Kościoła.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje, że Trójca Święta działa w liturgii,
- wymienia obecnie używane w Kościele tradycje liturgiczne (B.2.2),
- wymienia elementy liturgii Kościoła domowego i uzasadnia potrzebę jej sprawowania (B.4.3),
- wyjaśnia sposób celebracji liturgii Kościoła.

Umiejętności:

- wyjaśnia działanie Boga Ojca w liturgii (B.1.1),
- omawia dzieło Chrystusa w liturgii (B.1.2),
- opisuje działanie Ducha Świętego w liturgii (B.1.3),
- wyjaśnia, kto, jak, kiedy i gdzie celebruje liturgię (B.2.1),
- charakteryzuje poszczególne obrządki (B.2.3),
- określa obecnie używane w Kościele tradycje liturgiczne.

Postawy

- przyjmuje postawę szacunku wobec innych tradycji liturgicznych,
- planuje swoje zaangażowanie w liturgię Kościoła.

Metody

Wykład, praca w grupach, analiza tekstu źródłowego, rozmowa kierowana, dyskusja, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Pismo Święte, Katechizm Kościoła Katolickiego, karty pracy.

MODLITWA

„Ojcze nasz”.

WPROWADZENIE

Odczytanie świadectwa z podręcznika.

„Liturgię przeżywam jako najwspanialsze obcowanie ze Stwórcą. Liturgia jest nie tylko rytuałem, zwyczajem; Liturgia jest koniecznością i potrzebą każdego człowieka (czyli mnie). Nie wyobrażam sobie życia bez Liturgii! Dla mnie często jest to sposób na egzystencję, najwspanialsze wykorzystanie wolnego czasu. Samą liturgię przeżywam z powagą, pokorą, oddaniem, skupieniem, czcią. Ludzie mi czasem mówią, że ledwie co mrugam na Mszy świętej, ale wynika to tylko z mojej modlitwy gestami. Jeśli każdy gest uczyni się modlitwą, Liturgia staje się piękna! Hubert” (<http://www.sluzmypanu.pl>).

Tyle razy słyszymy takie pojęcia, jak: celebrowanie liturgiczne, zgromadzenie liturgiczne, obchody liturgiczne, liturgia danego sakramentu itd. Słowo „liturgia” odmieniane jest w tak wielu formułach słownych i to przeważnie w kontekście zachęcania nas do uczestniczenia w niej, że trzeba zadać to fundamentalne pytanie: czym jest liturgia i na ile jest ona niezbędna dla duchowego życia chrześcijańskiego, czyli dla życia duchowego każdego z nas.

Liturgia jest to żywa obecność i działalność Jezusa Chrystusa, który w Kościele i przez Kościół, poprzez sakramentalne znaki i słowa, spełnia swoją misję uświęcania człowieka i zarazem oddaje cześć Bogu.

W każdej celebrowacji liturgicznej wyróżniamy cztery zasadnicze elementy wzajemnie się uzupełniające i przenikające:

– Obecność Jezusa Chrystusa

W akcji, w celebrowacji, w rzeczywistości nazywanej „liturgią” najważniejsza jest obecność i działalność samego Chrystusa. Zagadnienie to jest trudne do opisanego. Ze względu na Niego gromadzimy się, np. na Mszy Świętej, to On gładzi grzechy, to Chrystus jest tym, który chrzci itd.

– Osoba przewodniczącego

Każdej akcji liturgicznej musi ktoś przewodniczyć. Przeważnie jest nim kapłan, ale w wyjątkowej sytuacji, np. sakramentu chrztu może udzielać każdy ochrzczony.

– Słowa i znaki

Trzecim istotnym elementem każdej celebracji jest zespół słów i znaków (obrzęd), z których składa się wszelka akcja określana liturgią.

– Lud

W końcu, liturgia jest dla ludzi, to my bierzemy w niej udział (zgodnie zresztą z etymologią greckiego słowa: *liturgia*; *leitōn ergon* – dzieło dla ludu).

Do liturgii zaliczamy przede wszystkim siedem sakramentów świętych, sakramentalia (są to święte znaki, które na podobieństwo sakramentów są oznaczone, przy czym otrzymywane są pewne skutki duchowe, a także fizyczne; do nich zaliczamy liturgię zmarłych, poświęcenia i błogosławieństwa – np. kościoła, dewocjonalii itp. – oraz profesję zakonną). Ponadto do liturgii zaliczamy Liturgię Godzin (tradycyjnie zwane brewiarzem).

W duszpasterstwie parafialnym spotykamy szereg celebracji, które, jakkolwiek nie należą wprost do liturgii, nie są niezbędne do zbawienia, są „ludzkiego” pochodzenia, jednakże również mają swoją duchową wartość i są przedmiotem troski Kościoła. Mamy tu na uwadze tzw. nabożeństwa ludowe (np. Droga krzyżowa, Gorzkie żale, Różaniec, nabożeństwa majowe, czerwcowe itd.). Nabożeństwa ludowe są trwałym dziedzictwem Kościoła, a także okazją spotkania z Bogiem.

ROZWINIĘCIE

Na mocy sakramentu chrztu świętego jesteśmy wezwani do pełnego uczestnictwa w liturgii Kościoła. Przykładem oddawania kultu i czci Bogu jest dla nas Święta Rodzina.

„Gdy potem upłynęły dni ich oczyszczenia według Prawa Mojżeszowego, przynieśli Je do Jerozolimy, aby Je przedstawić Panu. Tak bowiem jest napisane w Prawie Pańskim: Każde pierworodne dziecko płci męskiej będzie poświęcone Panu. Mieli również złożyć w ofierze parę synogarlic albo dwa młode gołębie, zgodnie z przepisem Prawa Pańskiego” (Łk 2,22-24).

Jezus swoją postawą modlitewną, gestami wielokrotnie zwracał się do Ojca, stając się wzorem postępowania dla swoich uczniów.

„Codziennie trwali jednomyślnie w świątyni, a łamiąc chleb po domach, przyjmowali posiłek z radością i prostotą serca. Wielbili Boga, a cały lud odnosił się do nich życzliwie. Pan zaś przymnażał im codziennie tych, którzy dostępowali zbawienia” (Dz 2,46-47).

Uczestnictwo w liturgii Kościoła pomaga nam wzrastać na drodze zbawienia.

„Liturgia jest «czynnością» całego Chrystusa (...). Ci, którzy obecnie ją celebrują – poprzez znaki, którymi się posługują – uczestniczą już w liturgii niebieskiej, gdzie celebrowanie w całej pełni jest komunią i świętem” (KKK 1136).

Poprzez różne znaki, gesty, symbole, postawy, elementy materialne ułożone w formie obrzędów liturgicznych i opatrzone towarzyszącymi słowami także biblijnymi – jest przekazywana, przybliżana łaska Boża, która uobecnia samego Chrystusa.

Praca w grupach.

Grupa I

„W liturgii Kościół błogosławi i wielbi Boga Ojca jako źródło wszelkich błogosławieństw stworzenia i zbawienia, jakimi pobłogosławił On nas w swoim Synu, by udzielić nam Ducha przybranego synostwa” (KKK 1110).

- Jakie jest działanie Boga Ojca w liturgii?
- W jaki sposób został ukazany Bóg Ojciec?

Grupa II

„Dzieło Chrystusa w liturgii ma charakter sakramentalny, ponieważ Jego misterium zbawienia uobecnia się w niej mocą Ducha Świętego; Jego Ciało, którym jest Kościół, jest jakby sakramentem (znakiem i narzędziem), w którym Duch Święty rozdziela misterium zbawienia. Przez swoje czynności liturgiczne Kościół pielgrzymujący uczestniczy już w liturgii niebieskiej, otrzymującej przedsmak” (KKK 1111).

- Dlaczego dzieło Chrystusa w liturgii ma charakter sakramentalny?
- W jaki sposób wierni uczestniczą w liturgii niebieskiej?

Grupa III

„Posłanie Ducha Świętego w liturgii Kościoła ma na celu przygotować zgromadzenie na spotkanie z Chrystusem; przypominać i ukazywać Chrystusa wierze zgromadzenia; uobecniać i spełniać zbawcze dzieło Chrystusa swoją przekształcającą mocą oraz sprawiać, by owo cował dar komunii w Kościele” (KKK 1112).

- Jakie zadanie spełnia Duch Święty w liturgii Kościoła?

Grupa IV

Katechizm Kościoła Katolickiego podaje, że „liturgia jest «czynnością» całego Chrystusa (...). Ci, którzy obecnie ją celebrują – poprzez znaki, którymi się posługują – uczestniczą już w liturgii niebieskiej, gdzie celebrowanie w całej pełni jest komunią i świętem” (KKK 1136).

- Do czego nas prowadzi celebrowanie?

Grupa V

„Ważnym więc celem modlitwy Kościoła domowego jest stworzenie dzieciom warunków do naturalnego wprowadzenia w modlitwę liturgiczną, właściwą dla całego Kościoła, zarówno przez przygotowanie do niej jak i przez objęcie nią życia osobistego, rodzinnego i społecznego. Stąd konieczność stopniowego uczestnictwa wszystkich członków rodziny w Eucharystii zwłaszcza niedzielnej i świątecznej oraz w innych sakramentach, a szczególnie w sakramentach inicjacji chrześcijańskiej dzieci. Wskazania soborowe otworzyły nową możliwość dla rodziny chrześcijańskiej, zaliczając ją do grup, którym zaleca się wspólne odmawianie modlitwy brewiarzowej” (Jan Paweł II, *Familiaris consortio*, 61).

- Jaką rolę odgrywa modlitwa w życiu rodziny?

Podsumowanie pracy w grupach.

Na mocy chrztu świętego, który wprowadził nas do Kościoła, każdy z nas jest liturgiem, czyli celebrazem liturgii. Mówimy wtedy, że uczestniczymy w kapłaństwie wspólnym (powszechnym). Są jed-

nak osoby, które na mocy sakramentu święceń sprawują liturgię, jak np. Eucharystię.

Poprzez różne znaki, gesty, symbole, postawy, elementy materialne ułożone w formie obrzędów liturgicznych i opatrzone towarzyszącymi słowami także biblijnymi – jest przekazywana, przybliżana łaska Boża, która uobecnia samego Chrystusa.

Doskonałą okazją do celebrowania liturgii są również dni szczególnie poświęcone Matce Bożej, świętym, męczennikom. Zachęca się także, aby wierni włączyli się w celebrowanie Liturgii Godzin, która jest modlitwą uświęcenia każdego dnia.

Kościół Boży, wierny wierze przekazanej przez apostołów we wszystkich zakątkach świata, celebrowa jedno i to samo Misterium. Formy tych celebracji mogą się różnić od siebie. Mówimy wtedy o różnych tradycjach (obrzędach) liturgicznych, jak np. obrządek łaciński (rzymski, ambrożyjski), bizantyjski, chalcedoński, koptyjski, maronicki, syryjski, ormiański. Wskazane tradycje liturgiczne odpowiadają kulturze i uwarunkowaniom danych narodów.

ZAKOŃCZENIE

Miejsce, gdzie uczymy się kultu wobec Boga, Maryi i świętych, jest Kościół, rodzina, wspólnota religijna. Świadome zaangażowanie w liturgię Kościoła wymaga odpowiednich znaków, postaw i gestów. Do postaw liturgicznych zaliczamy: postawę stojącą, klęczącą, siedzącą. Najważniejsze gesty liturgiczne to: ukłon, przyklęknięcie, przejście, ułożenie rąk. Znaki sakramentalne przybliżają nam obecność Chrystusa, pomagają doświadczyć Jego łaski, prowadzą do umocnienia wiary, zrozumienia drugiego człowieka oraz odpowiedzialnego wykonywania codziennych obowiązków.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Jaka jest moja postawa w czasie liturgii Mszy Świętej?
- Co mogę zmienić, aby mój udział w liturgii Kościoła był coraz bardziej świadomy?

ZESZYT UCZNIA

Zapis stanowią wyniki pracy w grupach.

PRACA DOMOWA

Opisz jeden z podanych rytów liturgicznych: ambrocjański, bizantyjski, koptyjski, syryjski, ormiański, maronicki, chalcedoński.

MODLITWA

„Wysławiam Ciebie, Panie, boś mnie wybawił
i nie uradowałeś mych wrogów z mojego powodu.
Panie, mój Boże,
do Ciebie wołałem, a Tyś mnie uzdrowił” (Ps 30,2-3).

61. ABY BYLI JEDNO – PODSTAWY MYŚLI EKUMENICZNEJ I DIALOGU MIĘDZYRELIGIJNEGO

Cele ogólne

Ukazanie roli dialogu międzyreligijnego i ruchu ekumenicznego we współczesnym świecie.

Kształtowanie postawy odpowiedzialności za dialog międzyreligijny oraz działania ekumeniczne.

Cele szczegółowe

Uczeń:

Wiedza

- podaje podstawy myśli ekumenicznej (E.8.1),
- wymienia najważniejsze wyznania chrześcijańskie,
- objaśnia, na czym polega wyjątkowość i nowość chrześcijaństwa.

Umiejętności

- wskazuje specyfikę chrześcijaństwa na tle innych religii (A.3),
- określa w kontekście ekumenizmu pojęcia: interkomunia, sukcesja apostołska, konieczność łaski Bożej do zbawienia,
- ukazuje miejsce Pisma Świętego w życiu chrześcijanina,
- porównuje różnice i podobieństwa katolicyzmu i pozostałych głównych wyznań chrześcijańskich,
- wskazuje perspektywy i granice ekumenizmu (E.8.2),
- klasyfikuje inicjatywy ekumeniczne podejmowane w Kościele katolickim i innych kościołach oraz wspólnotach chrześcijańskich (E.8.3),
- analizuje zasady dialogu międzyreligijnego,
- charakteryzuje podejmowane przez Kościół katolicki drogi dialogu międzykulturowego i międzyreligijnego.

Postawy

- rozwija postawę zrozumienia, tolerancji i dialogu, rozumianego jako poszukiwanie prawdy, skoncentrowanego na dobru (A.3.a),
- utożsamiania się z wyznawaną wiarą (A.3.b),
- dąży do zrozumienia osób innego wyznania,
- włącza się w działania ekumeniczne (E.8.c),
- pielęgnuje postawę jednoczenia (E.8.d),
- szanuje inne religie i ich wyznawców (F.2.a),

- uzasadnia postawę katolika (F.2.b),
- zachowuje tożsamość katolika (F.2.c),
- zachowuje czujność wobec propozycji sekt (F.2.d).

Metody

Pogadanka, analiza tekstów źródłowych, uzupełnianie rysunku, praca w grupach, autorefleksja.

Środki dydaktyczne

Pismo Święte, Katechizm Kościoła Katolickiego, Jan Paweł II, *Modlitwa na obchody wielkiego Jubileuszu roku 2000*, Z. Kubacki, *Dialog międzyreligijny – szansa i wyzwanie*, „Posłaniec” 2009, XI, „Misyjne drogi” 2009, nr 138, *Modlitwa do św. Andrzeja Boboli*, karty pracy, arkusze szarego papieru, mazaki.

MODLITWA

„Pozwól, Ojcze, aby uczniowie Twego Syna, oczyściwszy pamięć i uznawszy własne winy, stanowili jedno, aby świat uwierzył. Niech rozwija się dialog między wyznawcami wielkich religii i niech wszyscy ludzie odkryją z radością, że są Twymi dziećmi. Niech z błaganiem Maryi, Matki narodów, połączą się modlitwy apostołów i chrześcijańskich męczenników, sprawiedliwych ze wszystkich ludów ziemi i wszystkich czasów. Tobie chwała i cześć, Trójco Przenajświętsza, Jedyny i Najwyższy Boże! Amen”.

(Jan Paweł II, *Modlitwa na obchody wielkiego Jubileuszu roku 2000*)

WPROWADZENIE

Druga osoba jest dla nas tajemnicą, tym bardziej tajemnicą jest Pan Bóg. Poznanie prawd wiary wymaga czasu, zrozumienia, wspólnych działań.

- Jaka jest historia budowania dialogu międzyreligijnego i ruchu ekumenicznego?

Kontakty chrześcijan z wyznawcami innych religii przez wieki różnie się kształtowały. W XV w. ekspansywna działalność na inne

kontynenty misjonarzy franciszkańskich, jezuickich oraz konkwistadorów, niszcząca dorobek kulturalny tubylców, zahamowała wzajemne otwarcie. Trudne doświadczenia II wojny światowej sprawiły, że ludzkość zaczęła być bardziej skłonna do dialogu, dążyć do jedności. Jan XXIII to papież, który zainicjował dialog międzyreligijny. Zwołując Sobór Watykański II, doprowadził do wypracowania szeregu dokumentów ukazujących wartości w innych religiach oraz wyznaniach chrześcijańskich. Paweł VI wydał encyklikę *Ecclesiam suam* (1964), w której przedstawił zasady, cele i formy dialogu między religiami oraz uznał dialog wręcz za nakaz dla współczesnego Kościoła. Powołał Sekretariat do Spraw Religii Pozachrześcijańskich, który w 1988 r. Jan Paweł II zmienił na Papieską Radę do Spraw Dialogu Międzyreligijnego. Wiele na polu wzajemnych relacji między religiami uczynił Jan Paweł II oraz Benedykt XVI.

Odczytanie świadectwa z podręcznika ucznia.

„Papieża Polaka można nazwać papieżem dialogu międzyreligijnego. Kiedy ciężko chorował, a następnie na oczach całego świata umierał, modlili się za niego nie tylko katolicy czy chrześcijanie, ale również wyznawcy innych religii. Na jego pogrzebie byli obecni przedstawiciele największych religii świata. Zaraz po jego śmierci na całym świecie pojawiły się wypowiedzi wielu przedstawicieli religii poza chrześcijańskich, by wyrazić podziw, uznanie i wdzięczność za to, co ten Papież uczynił dla zbliżenia chrześcijaństwa z poszczególnymi religiami oraz dla budowania pokoju i sprawiedliwości na świecie. Przywołajmy tu zorganizowany z inicjatywy Jana Pawła II Światowy Dzień Modlitwy o Pokój 27 października 1986 r. w Asyżu. Wzięło w nim udział 47 delegacji reprezentujących – poza chrześcijańskimi – 13 religii świata. Jan Paweł II był pierwszym papieżem, który w Damaszku, podczas pielgrzymki śladami św. Pawła do Syrii, przekroczył próg meczetu. Z różnymi grupami muzułmanów spotkał się ponad 60 razy, podkreślając, że islam i chrześcijaństwo winny się respektować i wspólnie pracować na rzecz budowania pokoju na świecie i walki z prądami fundamentalistycznymi. Jeszcze większą otwartość i chęć dialogu wykazywał wobec Żydów. (...) 13 kwietnia 1986 r., jako pierwszy papież po św. Piotrze, Jan Paweł II wszedł do synagogi i pobłogosławił znajdujących się tam

Żydów, a w roku jubileuszowym (2000) udał się z pielgrzymką do Ziemi Świętej. W Jerozolimie modlił się przy Ścianie Płaczu. Papież Polak spotykał się i promował dialog nie tylko z wyznawcami judaizmu i islamu, ale także innych religii świata. Prawie podczas każdej swojej pielgrzymki zagranicznej spotykał się z przedstawicielami dominujących w danym kraju religii” (Z. Kubacki, *Dialog międzyreligijny – szansa i wyzwanie*, „Posłaniec” 2009, XI).

Chrześcijaństwo wymaga dialogu również wewnątrz swojej religii. Pierwsze tysiąclecie udało się wyznawcom Chrystusa wytrwać w jedności. Jednak już początek XI w. (1054 r.) przyniósł rozłam na Kościół Wschodni – Prawosławny oraz Kościół Rzymskokatolicki. Kolejnym trudnym doświadczeniem była Reformacja i wystąpienie Marcina Lutra (1517 r.), prowadzące do powstania Kościoła protestanckiego. Działania o charakterze ekumenicznym nie dotyczą tylko XX wieku. Dróg porozumienia szukano na soborach unijnych w Lyonie (1274 r.), Florencji (1439 r.) czy Soborze Trydenckim (1545-63). W 1596 r. zawarto Unię Brzeską, doprowadzając do powstania Kościoła unickiego uznającego zwierzchnictwo Stolicy Apostolskiej.

Różnice doktrynalne między Kościołem katolickim a Kościołem prawosławnym są następujące: sprawa pochodzenia Ducha Świętego, używania chleba niekwaszonego w liturgii, celibatu duchowieństwa, nieuznawanie prymatu biskupa Rzymu. Zachowane są te same sakramenty poza Eucharystią, kult Maryi i świętych. Interkomunia, czyli możliwość przyjmowania Komunii Świętej istnieje tylko w przypadku Kościoła unickiego.

W Kościołach protestanckich – elementem łączącym jest chrzest oraz wyznawanie wiary w Chrystusa – Boga i Pana oraz jedyne Pośrednika między Bogiem a ludźmi. Istnieją znaczne różnice doktrynalne, a należą do nich: do zbawienia wystarczy sama wiara, odrzucenie Tradycji, autorytetu Kościoła i papieża, odrzucenie istnienia czyśćca, kultu Maryi i świętych oraz sakramentów z wyjątkiem chrztu, w przypadku Eucharystii uznają, że Jezus jest obecny, według Lutra tylko w chwili Komunii Świętej.

W 1910 r. zwołano Misyjną Konferencję w Edynburgu, którą uznano za początek ruchu ekumenicznego. W 1918 r. powstał nurt działalności praktycznej jako komisja „Życie i Działanie”, zaś w 1920 r. nurt doktrynalny w postaci komisji „Wiara i Ustrój”. Połączenie tych

dwóch komisji w 1948 r. doprowadziło do powstania Światowej Rady Kościołów, do której Kościół katolicki przystąpił w 1969 r. Jan XXIII w 1960 r. utworzył Sekretariat do Spraw Jedności Chrześcijan tworzący wraz ze Światową Radą Kościołów Komisję Mieszaną Watykan – Genewa.

Sobór Watykański II (1962-1965) w *Dekrecie o Ekumenizmie* wskazał drogi do odbudowania jedności przez wewnętrzne nawrócenie, świętość życia, modlitwę o jedność, dialog oraz współpracę w różnych dziedzinach życia.

ROZWINIĘCIE

Odczytanie i analiza tekstów Pisma Świętego i Katechizmu Kościoła Katolickiego.

„A nie tylko za nimi proszę, ale i za tymi, którzy dzięki ich słowu będą wierzyć we Mnie; aby wszyscy stanowili jedno, jak Ty, Ojcze, we Mnie, a Ja w Tobie, aby i oni stanowili jedno w Nas, aby świat uwierzył, żeś Ty Mnie posłał” (J 17,20-21).

- Za kogo modlił się Jezus przed swoją śmiercią?
- O co modlił się Pan Jezus?
- Do czego przyczyni się jedność wszystkich chrześcijan?

„A przeto upominam was, bracia, w imię Pana naszego Jezusa Chrystusa, abyście byli zgodni i by nie było wśród was rozłamów; byście byli jednego ducha i jednej myśli” (1Kor 1,10).

- Do czego zachęca nas św. Paweł?

„Bóg nie gardzi żadnym człowiekiem, ale w każdym narodzie miły Mu jest ten, kto jest bogobojny i prawy” (Dz 10,34-35).

„Właśnie o to trudzimy się i walczymy, ponieważ złożyliśmy nadzieję w Bogu żywym, który jest Zbawcą wszystkich ludzi” (1Tym 4,10).

- Kto z ludzi jest miły Bogu?
- Co Bóg uczynił dla wszystkich ludzi?

„Aby na nowo zgromadzić swoje dzieci rozproszone i błądzące z powodu grzechu, Ojciec zechciał zwołać całą ludzkość w Kościele swojego Syna. Kościół jest miejscem, w którym ludzkość powinna na nowo odnaleźć swoją jedność i swoje zbawienie” (KKK 845).

– Gdzie ludzkość odnajdzie jedność i zbawienie?

Dialog jest istotnym składnikiem misji ewangelizacyjnej Kościoła, która nie ogranicza się jedynie do samego przepowiadania, nawracania i zakładania wspólnot kościelnych.

Praca w grupach.

Dzielimy uczniów na siedem grup. Uczniowie wskazują na postawy służące budowaniu dialogu międzyreligijnego na jego formy i cele oraz na rozwój ruchu ekumenicznego. Czas pracy: 8 minut.

Grupa I

„Dialog nie rodzi się z taktyki czy wyrachowania, ale jest działaniem mającym swe uzasadnienie, wymogi, godność: wypływa z głębokiego szacunku dla tego wszystkiego, co w każdym człowieku zdziałał ten Duch, który tchnie tam, gdzie chce. Kościół zamierza przezeń odkrywać ziarna Słowa, promień owej Prawdy, która oświeca wszystkich ludzi, ziarna i promienie, które, które znajdują się w poszczególnych osobach i tradycjach religijnych ludzkości. Dialog opiera się na nadziei i miłości i przyniesie owoce w Duchu Świętym. Inne religie stanowią pozytywne wyzwanie dla Kościoła” (Jan Paweł II, *Redemptoris missio*, 87).

– Co służy budowaniu dialogu międzyreligijnego i ruchowi ekumenicznemu?

Grupa II

„Zwłaszcza przywódcy religijni mają obowiązek uczynić wszystko, co możliwe, aby religia była rzeczywiście tym, czym powinna być zgodnie z Bożym zamysłem: źródłem dobroci, szacunku, zgody i pokoju! Jest to jedyna droga oddawania Bogu czci w prawdzie i sprawiedliwości! (...) Tak rozumiany dialog nie jest nigdy próbą narzucenia innym naszych poglądów, ponieważ stałby się wówczas formą dominacji duchowej i kulturowej. Nie znaczy to, że rezygnujemy

wtedy z własnych przekonań. Znaczy natomiast, że trwając stanowczo przy własnych wierzeniach, z szacunkiem słuchamy innych, starając się dostrzec wszystko, co dobre i święte, wszystko co sprzyja pokojowi i współpracy” (Jan Paweł II, *Spotkanie z przedstawicielami innych wyznań chrześcijańskich i religii*, New Delhi, 7 listopada 1999 r.).

- Jaki jest cel dialogu międzyreligijnego i ruchu ekumenicznego?
- Na kim spoczywa szczególna odpowiedzialność za prowadzenie dialogu?

Grupa III

„Zwróciłem się również z apelem do Kościołów chrześcijańskich i do wyznawców wielkich religii świata, wzywając do dawania zgodnego świadectwa wspólnym przekonaniom o godności człowieka, stworzonego przez Boga. Jestem bowiem pewien, że zarówno dziś, jak i w przyszłości religie odegrają wybitną rolę w utrwalaniu pokoju i budowaniu społeczeństwa godnego człowieka. Z drugiej strony, gotowości do dialogu i do współpracy należy oczekiwać od wszystkich ludzi dobrej woli, a szczególnie osób i grup, które ponoszą konkretną odpowiedzialność za sprawy polityczne, gospodarcze i społeczne, zarówno na szczeblu krajowym, jak i międzynarodowym” (Jan Paweł II, *Centesimus annus*, 60).

- Jaki jest cel dialogu międzyreligijnego i ruchu ekumenicznego?
- Na kim spoczywa szczególna odpowiedzialność za prowadzenie dialogu?

Grupa IV

„Przed dialogiem otwiera się szerokie pole działania, gdyż może on przybierać wielorakie formy i sposoby wyrazu: od wymiany pomiędzy znawcami tradycji religijnych czy ich oficjalnymi przedstawicielami do współpracy na rzecz integralnego rozwoju i ochrony wartości religijnych; od przekazywania sobie wzajemnych doświadczeń duchowych do tak zwanego «dialogu w codziennym życiu», poprzez który wyznawcy różnych religii dają sobie nieustannie świadectwo o ludzkich i duchowych wartościach i pomagają sobie wzajemnie żyć nim w celu budowania społeczeństwa bardziej sprawiedliwego i braterskiego” (Jan Paweł II, *Redemptoris missio*, 57).

– W jakich formach działania wyraża się dialog?

Grupa V

„Kościół w Oceanii powinien dokładnie jeszcze poznać tradycyjne religie ludności tubylczej, by móc łatwiej nawiązać dialog będący wymogiem kerygmatu chrześcijańskiego.(...) By móc prowadzić owocny dialog z tymi religiami, Kościół potrzebuje ekspertów od filozofii, antropologii, historii porównawczej religii, nauk społecznych, a nade wszystko od teologii” (Jan Paweł II, *Ecclesia in Oceania*, 25).

– Jakie warunki muszą być spełnione, aby prowadzić dialog z wyznawcami różnych religii?

Grupa VI

„Celem kontaktów między chrześcijanami nie jest tylko wzajemne poznanie się, wspólna modlitwa i dialog. Przewidują one i domagają się podjęcia, już od tej chwili, wszelkiej możliwej współpracy praktycznej na różnych płaszczyznach: duszpasterskiej, kulturowej, społecznej, a także w dawaniu świadectwa orędziu ewangelizacyjnemu. (...) Taka współpraca, oparta na wspólnej wierze, jest nie tylko bogata w braterską komunie, ale jest objawieniem samego Chrystusa” (Jan Paweł II, *Ut unum sint*, 40).

– Jaki jest cel ruchu ekumenicznego?

Grupa VII

„W myśl Soboru dialog ekumeniczny ma charakter wspólnego szukania prawdy, w szczególności prawdy o Kościele. Prawda bowiem kształtuje sumienia, nadając kierunek postępowaniu na rzecz jedności. Prawda ta zarazem poddaje sumienie i czyny chrześcijan – rozdzielonych braci – Chrystusowej modlitwie o jedność. Modlitwa i dialog wzajemnie się umacniają. Głębsza i bardziej świadoma modlitwa sprawia, że dialog przynosi obfitsze owoce. Modlitwa stanowi z jednej strony warunek dialogu, równocześnie zaś staje się – w postaci coraz dojrzalszej – jego owocem” (Jan Paweł II, *Ut unum sint*, 43).

– Jaka jest rola modlitwy w ruchu ekumenicznym?

Katecheta podsumowuje prace w grupach, wnioski zostają zapisane do zeszytów.

Dialog międzyreligijny służy przede wszystkim: sprawie pokoju na świecie, wzajemnemu zrozumieniu, ubogaceniu się, poszanowaniu, zaangażowaniu na rzecz lepszego jutra.

ZAKOŃCZENIE

Na mocy ludzkiego i chrześcijańskiego powołania każdego człowieka obowiązuje „Dekalog dialogu międzyreligijnego”.

Uczniowie zapoznają się z tekstem i zastanawiają się nad pytaniem:

– Które wezwanie mogę realizować dzisiaj?

„1. Miej zawsze świadomość, że wszyscy ludzie, bez względu na wyznawaną religię, są dziećmi jednego Boga – Ojca i Stwórcy.

2. Pamiętaj, że ludzie innych religii mają prawo żyć obok ciebie.

3. Poznawaj coraz bliżej Jezusa Chrystusa, byś potrafił zrozumieć ludzi innych religii, z którymi On się zjednoczył poprzez Wciele-
nie i których odkupił swoją zbawczą męką i śmiercią.

4. Nie zapominaj, że Duch Święty jest w tajemniczy sposób obecny również w kulturach i religiach niechrześcijańskich.

5. Poznawaj i kochaj coraz bardziej własną religię, byś lepiej mógł poznać inną. Określ wyraźnie, kim sam jesteś.

6. Bądź otwarty, wyrozumiały i solidarny w tym, co ludzkie, z wyznawcą każdej religii.

7. Wyzwalaj się z krzywdzących stereotypów. Nigdy nie rozmawiaj z drugim człowiekiem tak, jakbyś go widział w «krzywym zwierciadle».

8. Patrz na drugiego człowieka, wczuwaj się w jego myślenie, słuchaj go i rozmawiaj z nim tak, jakbyś chciał, żeby on widział ciebie, wczuwał się w twoje myślenie, słuchał cię i rozmawiał z tobą.

9. Pamiętaj, że najważniejszym celem dialogu międzyreligijnego jest zbliżenie się do Boga – jedynej Prawdy, Drogi i Życia.

10. Pamiętaj, że dialog międzyreligijny jest realizacją na co dzień przykazania miłości Boga i bliźniego”.

(„Misyjne drogi” 2009, nr 138)

Przykładowe inicjatywy na rzecz ekumenizmu i dialogu międzyreligijnego:

- Tydzień Powszechnej Modlitwy o Jedność Chrześcijan – 18-25 stycznia. Dzień przed jego rozpoczęciem 17 stycznia Kościół katolicki obchodzi Dzień Judaizmu, zaś 26 stycznia Dzień Islamu. Ważną rolę odgrywa działalność ekumenicznej wspólnoty w Taizé, europejskie ekumeniczne modlitewne spotkania młodych, działania wspólnoty ekumenicznej Effatha w Polsce.
- Rozmowy, spotkania przedstawicieli różnych religii, modlitewne spotkania w intencji pokoju na świecie: Asyż 1986, Asyż 1997, Asyż 2001, Asyż 2005.
- W Syrii 25 marca 2010 r. ustanowiono święto narodowe jako dzień wolny od pracy. Ważny dzień dla chrześcijan i wyznawców islamu – święto Zwiastowania Najświętszej Maryi Panny.

Autorefleksja.

Pomyślmy:

- Jak mogę realizować dialog międzyreligijny i ekumenizm w moim środowisku?
- Jak często modłę się o jedność chrześcijan?

ZESZYT UCZNIA

Wnioski z pracy w grupach.

W DOMU

Napisz, dlaczego mamy prowadzić dialog międzyreligijny i działania ekumeniczne.

Przygotuj krótką prezentację na temat Europejskich Spotkań Młodych Taizé.

MODLITWA

„Boże, miłośniku pokoju, dawco jedności i zgody,
przez zasługi świętego Andrzeja, Męczennika Twego, pokornie Cię
prosimy,

abyś naszych braci odłączonych duchem jedności natchnąć raczył,
abyśmy wszyscy połączeni węzłem wiary świętej katolickiej,
jednym sercem, w jednym Kościele Ciebie wyznawali,
a potem dostąpili tej nagrody, którą zgotowałeś tym co Cię miłują.
Przez Chrystusa, Pana naszego. Amen”.

(Modlitwa do św. Andrzeja Boboli)

Notatki
